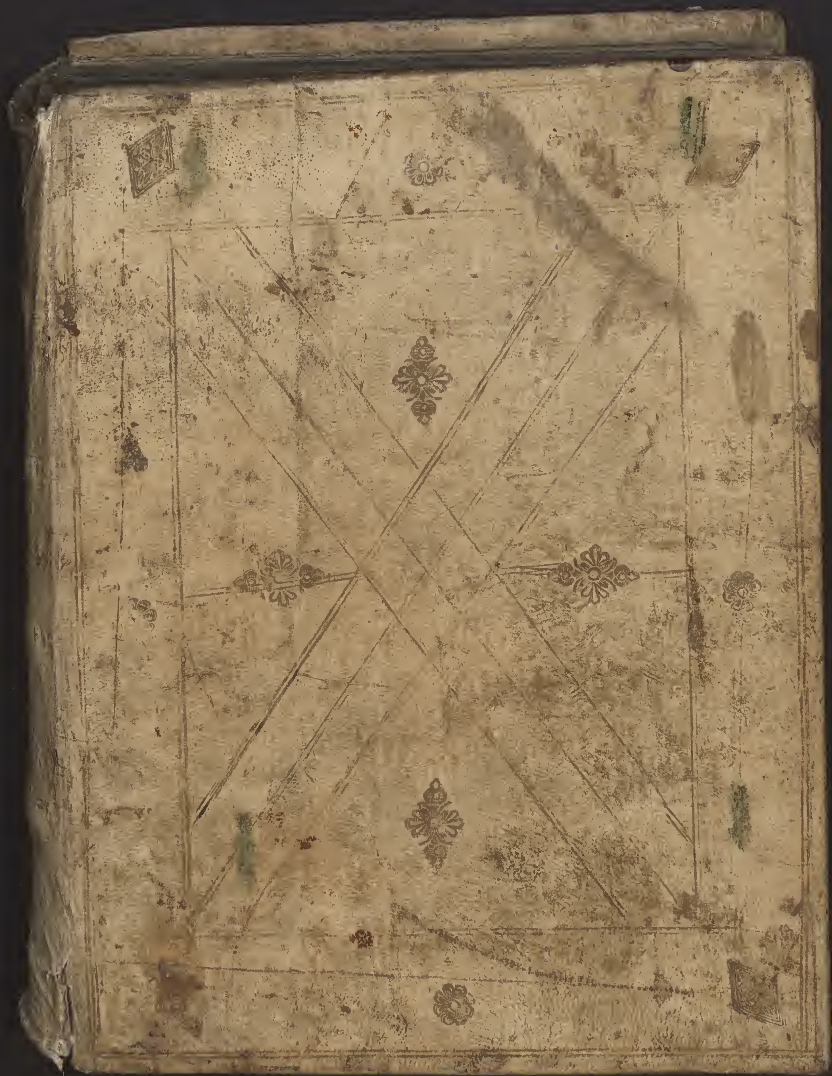

Þessi Orkneyinga Saga. innbundinn 1827.
Medfylgir Noregs Konunga Sögum mer tilheyrandi.

E. eigandinn.

ORKNEYINGA SAGA
SIVE
HISTORIA ORCADENSIUM
A PRIMA ORCADUM PER NORVEGOS
OCCUPATIONE AD EXITUM SECULI DUODECIMI

SAGA
HINS HELGA MAGNUSAR
EYIA JARLS
SIVE
VITA SANCTI MAGNI
INSULARUM COMITIS

Ex Mss. Legati ARNA-MAGNÆANI
CUM
VERSIONE LATINA, VARIETATE LECTIONUM
ET INDICIBUS, CHRONOLOGICO, REALI
ET PHILOLOGICO

EDIDIT
JONAS JONÆUS ISL.

HAFNIÆ,
ANNO MDCCLXXX.
Sumtibus Illustriss. P. FRID. SUHM.

Typis SANDER & SCHRÖDER.

M
Ma
Ma
o
m
Ma
tr
nn
Q
tu
Iui
sm
ior
Asia
acc
pag
ste
illu
fere
regi
uit,
ubi
eum
dot
Manc
quen
carl it
uissim
disse,
perat
mina
pedit
etiam
tum,
libro
ter vm
lexand
Manda
μανδ
Mandia
Mandre
li Arabi
Steph

A Magn: Frag: I. Fol: II. № 325.

Rægnvalldr .j. brusa .s. sigldi vestr til orkneyia oc for þ(er) til rikis þess er faðer
hs hafði átt. Gerði þa orðsending mag(nusi) til kon(ungs) .j. frenda sins oc beiddi at hafa þann hluta
ng af eyiom er faðer hans hafde átt .

Frag: II. Fol: II.

buðu þeir ut leiðang af ollum noregi. oc ætluðu suðr til danmarkar. Enn er þeir
lagu i selevium suðr. .ij. langskip i hofninni oc at skipi ... Gekk hann
af langskipinu i hattum ... oc ... skipinu oc ... upp i ...

Frag: III. Fol: X.

Þes er menn reforo þa verþar ... raghn. s. havðe gorva ...
... skipstaðenn ... vapn. þes ... af ... mayðr ...
at nefnið ... saua kollr oddr ... litli ... svarti ...
harmr. ... skalld ...

Frag: IV Fol: XV.

Sva er sagt at a dogum haralldz hins harfagra. bygðuz orkneyiar. enn aðr var þar vikinga bol. Sigurðr
h(et) hinn fyrsti .j. i orkneyium. hann var .s. eysteins glumru oc broðer R(ognvalldz) mœra. Jarls. Eptir Sigurð var
gutthormr .s. hans .n. vetr. Eptir hann tok iarldom torfeinar .s. R(ognvalldz) jarls oc var lengi ...

Cod. Leg. Arnæ. Magn. N: 235.

Fol: X.

Maðr hellumaðr oc hans vaða. sann. hann ... ka
oc með sína oc síno varðr kelldu hinn fyrri
Enn hallvarðr mælti. þa varð hann reiðr oc vann
helgu fullr

Islands

L. S.

Post editas diu *Origines Islandiæ* & *Torfæi* uberiores in *Seriem Regum Daniæ Notas*, novus prodit liber; Qvem, haud aliter ac illos, Heroi togato Dno *P. Fr. de Suhm* literatus debet orbis. Nec parum utilitatis hiſtoriæ præſens opus confert, qvippe qvod remotiſſima *Orcadenſium* geſta per tria, & aliqvid amplius, ſecula pertexit; unicum fere hac in re, qvod nobis ſupereſt fide dignum monumentum, ſed hactenus ineditum &, ob pauca apographorum exemplaria, rariſſime obvium.

Perenne ſeculi ſui decus *Thorm. Torfæus*, dum tractatum de jure Regni Danico Norvegici in *Orcades* indubio ſcripſit, eo qvidem uſus eſt, plurima vero contraxit, dempſit, adjecitqve, qvod vel levi

 utrius-

utriusqve libri collatione, absqve mea monitione, unicuiqve verum esse apparebit.

Et Anglia scriptorum ad Orcades antiqvas pertinentium, qvi publicam viderint lucem, valde pauper est.

Insulanos qvod attinet, ante tria secula conqvesti, sexcentis se, qvibus archiva & bibliothecæ tabescunt pereuntqve, modis, domestica, eaqve satis ampla, monumenta amisisse doluerunt.

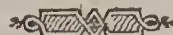
Scotia, Orcadum hodie domina, res a majoribus gestas prælo inondum evulgavit; sic sua habere sibi gaudet, exteris ferme ignota.

Justæ hinc eruditorum qverelæ atqve desiderium melioris olim fontis obtinendi, ortum est. Annuit igitur Musageta noster, mihiqve injunxit curam præsentis operis edendi. Ut par erat, obsecutus *Orkneyinga Sagam* cæteris præmisi, etenim res illa, a fixa in Orcadibus per Nordmannos sede, adsertoqve sibi earum dominio, ad exitum usqve seculi duodecimi, insulanas narrat. Auctor incertus, incerto æqve tempore scripsit. Sed antiqvissimum opus esse, & *Snorrone* prius, vel *Polybius* ille noster docet, *Orkneyinga Sagam*, in vita *Olai Sancti*, expresse in narratorum fidem testatus. Et characteres, qvi in bono historico adesse reqviruntur, nostro neutiqvam defuisse *Torfæus* dudum commonstravit; Talis viri judicium omne habet paucis dictum, qvod dicere possum, & hoc ex ejus præmissa *Orcadibus* præfatione afferre nobis liceat.

» Auctor egregium gentis suæ institutum (ɔ: rerum domi forisqve
» gestarum consignationem) secutus, ex vetustis carminibus & traditio-
» num

» num memoria, ea, qvæ ſua tempora præceſſerunt, huc congeſſiſſe
» videtur : reliqva ipſum vel vidiſſe, vel ab aliis viſa accepiſſe, tem-
» pus, qvo vixit, *Sverreri*, *Haralldoqve Maddadio*, me conjectore, co-
» ævum, perſvadet. Carmina qvæ ſecutus eſt, qvædam, eaqve antiqvis-
» ſima, Comes *EINAR DE CESPITE* ipſe fecit: Qvædam & lon-
» ge plura, Islandi complures, qvos Comites poſteriores in aulis ſuis,
» more regibus principibusqve recepto, ſuſtentarunt magnoqve in ho-
» nore habuerunt. Primus eorum *ARNOR THORDI* filius erat,
» *Comitum Poëta* ideo appellatus, qvod comitibus *Thorfinno Sigurdi*
» *Craſſi Rögnvalldoqve Bruſii* filiis operam ſuam longo tempore addi-
» xerit, qvorum geſta carmine, magnam partem adhuc ſuperſtite
» celebravit ; De qvo traditur qvod *Thorfinnus* acri prælio cum
» filio fratris ſui *Rögnvalldo* occupatus, eum in terram expoſuerit,
» procul dubio, ut absqve periculi metu, qvæ ab utraqve parte gere-
» rentur, accurate obſervare carmineqve deinceps prodere poſſet, non
» ſecus ac Sanctus *Olafus* in prælio Stiklaſtadenſi poëtas tres Islandos,
» teſtudine ſeptos, ad prælii ordinem ſingulorumqve alacritatem attendere
» juſſit, rhytmisqve in poſterum duraturis committere. Fuit autem
» *ARNOR* poëta celeberrimus, natus in Islandia, filius *Thordi Kol-*
» *beinii*, ejus, cujus controverſiæ, lites, jurgia, mutuæ injuriæ præliaqve cum
» inſigni viro *Biarno Hitdalorum athleta* dicto, fuſe deſcripta ſunt,
» ambo in Islandia nati, ſancto *Olafo* familiares fuerunt. Hic idem
» *ARNOR* ad *Magnum Bonum* Daniæ Norvegiæqve regem profectus,
» cum, præſente etiam patruo Regis, *Haralldo* ſtrenuo, carmine qvo-
» dam laudum ejus præconia publice decantaret, eumqve aliis Regibus
» nimis præferre videretur, monitus eſt ab *Haralldo*, hujus regis lau-
» des ita temperaret, ut alios non vituperaret. Cui tamen *Haralldo* ar-
» tem ſuam adeo commendavit, ut ab eo poſt mortem qvoqve celebrari

» vellet munereqve confestim ornaretur. Id qvod *ARNOR* etiam fide
» & elegantia pari præstitit.

» Alter poëta, cujus in hoc opere fit mentio, fuit *HALLUS*
» *THORARINI BREIDMAGII* seu obesi ventris filius, in aulam
» Comitis *Rögnvalldi Kalii* receptus. Tertius fuit *EIRICUS* qvidam,
» qvi *Sveno Asleifis* filio militabat. Qvartus fuit *BOTOLFUS BEGLA*,
» natione Islandus, sed incola Orcadum factus, qvi si in Islandiam
» nihil horum transtulit, aliis tamen popularibus suis, qvæ expiscari
» poterat, forte impertivit; Ut *HALLDOREM*, *Thorkelis Nu-*
» *tricii*, dum Comitem *Einarem* occideret, domesticum, omittam.
» Sed omnibus hisce certiora, Comitum liberi propinqviqve qvi in
» Islandiam migrarunt, de patribus suis, majoribus ac propinqvis affere
» suisqve posteris tradere poterant. Adderem his *Buium* Islan-
» dum, qvem vita illius tum *ATHEUM* tum *CANEM* ab ini-
» micis appellatum esse, gigantei roboris fuisse, patriaqve ob te-
» merata Ethnicorum sacra, a qvibus abhorruerit, *Haralldi Pulchri-*
» *comi* tempore profugisse, ac deinde in *Einaris de Cespite*, Orcadum
» Comitis, aula moram nexuisse tradit: Diceremqve res Comitis illius
» eum latere neqvivisse, sed in patriam reduci, (rediisse enim traditur)
» uberrimam disserendi materiam præbere potuisse, nisi *Buii* hujus vita
» pura fabula esset. Adeo ut risum mereatur *THOMAS DEMP-*
» *STERUS*, qvi cum in *ARNGRIMI* Crimogæa lib. II. *Buium*
» idola abominatum, fanum qvoddam flammis absumsisse, legisset,
» Islandorum Apostolum, in *MENOLOGIO SCOTICO*, mira qvidvis
» scribendi licentia, ex eo effinxit. Hæc qvamvis ad auctoritatem Scri-
» ptoris nostri fidemqve adstruendam abunde sufficiant; alium tamen
» indu-

» indubitatum veritatis testem producam; Consensum nimirum illius
» cum externis scriptoribus qvi eum numqvam viderunt, nec ille eos.
» Meminit *BUCHANANUS Magni Nudipedis* Norvegiæ Regis & Epi-
» scoporum *Catanesensium* duorum, qvorum prior ab *Haralldo* comi-
» te Orcadensium oculis & lingva privatus, alter a rusticis exustus est;
» de qvibus lib. I. hujus Cap. XXXVIII & XLVIII. poterint inspici
» *CHRONICON MANNIÆ* nostro centum annis recentius, si placet,
» conferatur. Istic *Lagmannus* & *Olafus Godredi Crovanis* filii habentur,
» *Olafus* nostro *Bitlingus*, Cap. XVIII. XXXV & XXXVIII. cogno-
» minatur, filiamqve *Ragnhilldem Sumarlidio Haulldio*, Dalorum in sinu
» Scotiæ præfecto, elocasse traditur, qvorum filii *Duggall*, *Rögnvall-*
» *dus* & *Engull* memorantur. Consentit *CHRONICON MANNIÆ*
» ad annum MCII Cap. XXXVIII. *Rögnvalldi Gudriodi* Hæbudarum
» regis filii noster præterea meminit, eumqve *Olafi Bitlingi* nepotem,
» ex *Ingebiorge* comitis *Haconis Pauli* filia memorat, Cujus Imperii
» principium ad annum salutis MCLXXVIII. obitum ad MCCXXVIII.
» idem Chronicon refert. De *Alano Galvidiæ* regulo, *Olafo* insula-
» rum rege, *Husjpacho*, nobis *Ujspaco*, ad eundem annum mira no-
» strorum cum eodem Chronico harmonia, in ceteris etiam magnus
» consensus, adeo ut hæc nostra cum illo, in se invicem illustrandis
» mutuas operas præstent. Qvodsi libri hujus Cap. XI. de bello, qvo Rex
» Hiberniæ *Brianus* occubuit, *JACOBI WARÆI ANTIQQ. HIBER_*
» *NICARUM* Cap. IV conferre libuerit, mirus utrobiqve consensus apparibit,
» nam *Sitricus* illis, nobis *Sigtryggus*, idem qvod victoriosus, & qvi *Broder*
» nobis, *Bruodarus* illis, & classis Danicæ præfectus hic piratarum antesigna-
» nus, utriqve *Briani* interfector. Victoriam vero penes *Brianum* uter-
» qve statuit eumqve ex vulnere mortuum. Multa etiam hic oc-

» currunt

» currunt, qvæ hiſtoriæ Scoticæ lucem fœnerantur, conferenti obvia. » Diſſenſus ab aliis ſemel qvidem aut iterum occurrit; Sed tanti hic » non eſt, ut fides auctori eapropter derogari debeat, magis qvam » aliis optimæ notæ ſcriptoribus cum qvibus idem illi qvoqve commune. » Illud forte offendit, qvod inſulis illis minus populoſis, inqve mari » procelloſo ita ſparſis, ut mutuis auxiliis, teſte *BUCHANANO*, ſe » tueri neqveant, tantæ vires, tot trophæa, tamqve ingentes adverſus » potentiſſimum Scotiæ regnum, progreſſus adſcribantur, cum tantum » eis licuiſſe, fidem excedat. Verum diverſus temporum iſtorum a » præſentium indole habitus fidem auctoris tuetur. Strata tum myo-» paronibus piraticis cuncta maria, obſeſſaqve totius occidentis litora » & maritima undiqve fædis direptionibus incendiisqve vaſtata: Sed nec » a paucioribus hæc inſulanis facta ſunt omnia, cum plurimi iiqve » potentiſſimi Norvegiæ proceres ac cives illis ſe adjunxerint, qvi pa-» triis ſedibus pulſi, principibus diverſis, vel pretio vel parte prædæ » conducti, meruerunt, Haut igitur mirum, ſi horum populares, » propinqviqve comites Orcadenſes, eorundemqve ſacrorum conſortes » & Chriſtianis natura hoſtes, auxilio tot fortiſſimorum virorum, immane » creverint, inſigni Scotorum Hibernorumqve damno. Hinc enim » *Olafo Albo* Dublinum regiaqve poteſtas qvæſita; hinc auctus viribus » potentiaqve filius ejus *Thorſteinus* Rufus, qvi adjuncto ſibi *Sigurdo* » Orcadum Comite, potentior factus eſt, qvam ut poſſit reſiſti. Parta » tunc utriqve opimarum Scotiæ provinciarum poſſeſſio, ſeqventes Or-» cadum Comites docuit, qvibus artibus qvorumqve ſubſidiis amiſſa » iterum poſſint recuperari. Evidens exemplum præſentis (ɔ: Orcadum) » ſcripti Cap. X. exhibet *Broderum & Uſpacum*, piratas, bello Brianico » diverſas partes ſecutos. Nec ſimilia alibi deſunt. *Hachius* & *Hagbar-*

” *Hagbardus* fratres & piratæ Norvegi, univerſam Sveciam bello in
” ſuam poteſtatem redegerunt. *Sölvius Högnii* de Niardeya, exi-
” guæ inſulæ Norvegicæ domini filius, pari cam vi ſibi ſubjecit longo-
” qve tempore rexit. Recentius ſimul & notius exemplum *Rolfus*
” præbet (*Rollo* aliis, primus Normanniæ Dux, poſt ſuſceptum baptiſ-
” mum *Robertus* appellatus) qvi ampliſſimum & vaſtiſſimum Galliæ im-
” perium piratica manu adortus, nobiliſſimas provincias Regi *Carolo* ex-
” torſit. *Alani Galvidiæ* Comitis, *Sumarlidiique Aragatheliæ Thani* in-
” gentem potentiam *CHRONICON MANNIÆ BUCHANANUSqve*
” celebrant, qvorum ille ad Scotiæ ſceptra anhelabat,. Hic Norvegiæ in
” culmine fortunæ conſiſtenti, minatus eſt, idqve ſeqvioribus ſeculis,
” cum piratarum potentia deſiiſſet. Qvanta mole Norvegiæ duabus
” diſtinctis expeditionibus Orcadenſes incubuerint, qvantisqve eam ſuc-
” ceſſibus attriverint, Cap. IX. & penultimum explanant. Nihil igitur de
” Comitum Orcadenſium poteſtate fictum aut abſurdum hic habetur.
” De cætero Comitum Orcadenſium genealogiam Auctor hic noſter in-
” tactam non omiſit. Sed eam a vetuſtiſſimis ſeptentrionis heroibus
” *Fornioto*, ejusqve abnepote *Thorio* & abneopte *Gore*, *Noris*, Nor-
” vegiæ eponymi, fratre, multis tamen gradibus interruptam, texuit,
” atqve a *Rögnvalldo Mæriarum Comite*, pepetua ſerie, ad obitum *Ha-*
” *ralldi Maddadii*, qvi anno Chriſti MCCVI. in fata conceſſit, hiſto-
” riam corum continuavit, forte etiam ea qvæ de Epiſcopo Cataneſiæ
” *Adamo* habentur, adjecit. “

Qvod vero ad textum attinet, ille, qvam potui, ſumma fide & cura datus. Negotium vero tanto gravius faceſſivit, qvanto pauciora exempla melioris notæ obtineri potuerunt. Sunt eqvidem in Bibliotheca *Arnæ Magnæana* plura (nam aliunde meliora ſpe-

rari vix poſſunt), ſed manca pleraqve & recens exſcripta, illa, vero hæc ſunt.

1) Fragmentum membraneum, formæ vulgo qvartæ qvod in Bibliotheca Legati Magnæani No. 325. hodie conſervatur. Hæc, in folio qvindecimo & ſeqq. Textum nobis dedit ab initio ad pag. 28 lin. 11. Et qvamvis ſeculo XIV. exaratum ſit, antiqviſſimum tamen eſt omnium qvæ ad manus ſunt, exemplarium, dignumqve viſum, cujus ſpecimen æri incideretur.

2) Codex chartaceus ejusdem Bibliothecæ No. 48 formæ maximæ ſ. folii. Ex qvo Textus, in fragmento membraneo deſinens, ad finem Hiſtoriæ deſumtus eſt. Exſcriptum eſt boni cujusdam codicis, accurata *Asgeiris Jonæ* manu, qvi magnis Duumviris *Torfæo* & *Arnæ Magnæo* fidelem in exſcribendis medii ævi monumentis operam diu præſtitit. Auctoritatem auget facta poſt a b. *Torfæo* hujus cum codice Flateyenſi collatio.

Cum his duobus contulimus Codices a) No. 101 & 102 in folio. Qvorum uterqve Chartaceus ſcriptus eſt manu *Asgeiris Jonæ*. Integram iſti complectuntur hiſtoriam, ſed a qvonam autographo deſumtam, omnino incertum eſt. b) No. 332 in 4to, fragmentum ſc. Chartaceum exigui momenti. c) diverſa tria fragmenta membranea No. 325. d) Fragmentum No. 333 in 4to.

Deniqve Cod. in fol. No. 103 Chartaceum, qvi Verſionem Danicam, ſeculo XVI. factam ab auctore incerto, complectitur, contu-

contulimus. Qvæ verſio, qvamvis virum lingvæ minus gnarum arguat, (*) nec in vocibus hodie obſoletis, aut difficilioribus enucleandis uſum qvemqvam præbeat, eſt tamen multi ponderis; Etenim plurima habet qveis viſa nobis exemplaria carent, & diverſa ab iisdem interdum tradit. Hæc in Indice Comitum, hiſtoriæ ſuffixo notavimus, & qvatuor prima Capita latine ad finem appendimus.

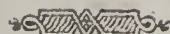
Cognatam huic *Magni*, vulgo Sancti, vitam ſubjungere viſum fuit. Forma, Dictio, verba, omnia qvæ in ea ſunt, ſcriptorem produnt virum monaſticæ vitæ addictum. Nec, licet *Gunnlogi* ſcriptis, *Carli*qve *Jonæ* dignitate multum cedat & fabuloſa (nam & hæc antiqvitas, in re præſertim ſacra, neceſſaria credidit) veris miſceat, contemnenda eſt. Etenim haud pauca docet, qvibus mores, (& hiſtoriæ ut illos cognoſcamus operam impendimus) lucem multam fœnerantur, qvæ aliunde non ita facile peterentur.

Textum dedit Codex Chartaceus No. 350 in qvarto, legati *Magnæani*. Qvo cum collatæ ſunt chartæ.

a) No. 351. 352. eadem forma.
b) Charta Illuſtriſſ. herois de *Suhm*, nitida fidaqve *Oddi Jonæ* manu exarata, qvam in variantibus litera O notavi.

** 2 c) Co-

(*) Evincit hoc judicium b. *Arnæ Magnæi* qvi propria manu illi adſcripſit; *Exemplar vitiis plenum & male ſcriptum, emi in Auctione Roſencranziana 1702.*

c) Codex membraneus No. 335 in 4to. Ille ſat antiqvus, ſed dictione conciſa magis ſcriptus, multas neſcit laudes in qvas Textus ampliſſimo eloqventiæ fluvio ſe diffundit. Habet tamen, qvæ collati neſciunt; & hæc pag. 534 inſeruimus.

Textu ita adornato, verſionem latinam aggreſſus ſum, & ejus rationem reddere neceſſum eſt. Multos ſcio fore, qveis Helladis Latiiqve elegantia deſiderari videbitur, nec immerito. At horum fidis auribus deponere velim, putare me addiſcenda primum domeſtica eſſe, & nativo habitu ſpectanda, adepta vero illorum ſufficienti cognitione adſcititiam venuſtatis formam, qvantum libuerit, illis conciliari poſſe. Qvam ob cauſam arriſit verbalis illa, qvam magnis nominibus *Junio*, *Sonnero*, *Gibſonio* aliisqve primis in re litteraria viris, præ culta, magis placuit. Hanc ſecutus qvam bene rem egerim aliorum judicio relinqvo.

Qvæ in Carminibus ſæpius inſertis difficillima erant, illorum haud pauca ad S. V. Dominum *Johannem Finnæum*, jam cum laude ſumma Scalholtenſem in Islandia Epiſcopum, contuli. Qvi, ut ſemper ingenuis conatibus officioſe favet, ita hac qvoqve in re operam ſuam perlubenter nobis præbuit. Tanti viri eruditionem orbisliteratus diu veneratus eſt, & me plurima illi debere grata menet publice hic teſtor.

Ad *Torfæi Orcades* Chronologiam, qvæ in margine libri ſuperne conſpicitur, adornavimus.

Appendicem adjecimus 1) Orcadenſium Diploma anno 1403. ſcriptum. Qvod cum magni in hiſtoria uſus ſit, & liber

in

in qvo reperitur raro obveniat, lectoribus haud ingratum fore autumamus. Marginalia, qvæ hic apparent, a nobis sunt adjecta, nam editio *Wallaceana* iis caret.

2) Historiam Norvegiæ detectæ s. Tractatum a nostratibus vulgo dictum *Fundinn Norvegr.* Ab vita *Olai Tryggonis* cui insertus est, in nominibus dicedit, & initium Historiæ Orcadum in Codice 103 superius laudato facit. Hinc operæ prætium duximus, ut illud fragmentum his qvoqve subnecteretur.

Indices, qvi etiam opus nostrum sunt, tres demum subnectuntur. Unus Jarlorum, ordine, qvo sibi successerunt: nominum propriorum alter. Tertius voces, apud alios scriptores huc usqve impressos, vix occurentes continet.

Singulis cura, qvam potuimus, maxima impensa est; & magnus Musageta noster Dnus *Petrus Fridericus de Suhm* hæc non modo dignatus est perlegere, lecta vero mutare, corrigere & augere; sed, digna prælo judicata, suis impensis in lucem dari jussit, præmiumqve pro labore lautissimum mihi numeravit. Verbo: *Illi* me totum debeo, & Tu mi Lector! gratum *Illi* animum debes, ob tantam in scientias liberalitatem.

Scripsi HAFNIÆ die XXII Februarii
Anno Dni MDCCLXXX.

JONAS JONÆUS.

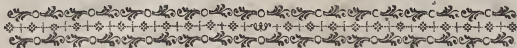
ORKNEYINGA SAGA.

HISTORIA ORCADENSIUM.

Frá Jörlum.

Sva er ſagt at á dögum *Haralldz* hins hárfagra bygduz *Orcnæyiar*, enn ádr var þar víkinga-böli. *Sigurdr* het hinn fyrſti iarl i *Orcnæyium;* hann var ſon *Æyſteins Glumru* oc brodir *Rögnvalldz Möra* Jarls. Eptir *Sigurd Guttormr* ſun hans æinn vætr. Æptir hann tok iarldom *Torf-Æinarr* ſun *Rögnvalldz* iarls oc var længi iarl oc ríkr madr. *Halfdan Háleggr* ſun *Haralldz* hins hárfagra fór a hendr *Torf-Æinari* oc rak hann á braut or *Orcneyium.* *Einarr* kom aptr oc drap þá (a) *Rögnvalld* i (b) æy. Eptir þat for *Haralldr* kongr med herr i *Orcnæyiar.* *Æinarr* flýdi þá upp a *Scotland.* *Haralldr* konungr let *Orcnæyinga* ſveria ſer æyda oc aull opul ſín. Eptir þat ſættuz þeir iarl oc *Haralldr*; gerdiz hann þá konungs madr oc tok land oc len af konungi oc ſkylldi eigi giallda ſkatta af, þvi at þar var herſkátt miök. Jarl gallt konungi LX marka gullz. Þa hæriadi *Haralldr* á *Scotland*, ſem getit er i Glumdrápu. Eptir *Torf-Einar* redu fyrir landi ſyner hannz, *Arnkell*, *Erlendr*, *Þorfinnr hauſakliufr.* Á þeirra dögum kom af *Noregi Æiríkr blódæyx* oc voro þá iarlar honom lydſcyllder. *Arnkell* oc *Erlendr* fello i hernadi. Enn *Þorfiþr* red landi oc vard gamall. Syner hans voro *Arnfidr*, *Havardr*, *Lödver*, *Liotr*, *Scule.* Moder þeirra var

(a) Halfdan. 103. 332. (b) Rimanſey. 332.

De Comitibus.

F*eruntur regnante* Haralldo *pulchricomo colere cæpiſſe* Orcades, *in qvibus antea piratarum erat receptaculum.* Sigurdus *inſularum primus comes erat*, Eyſteinis Glumræ *filius*, *frater* Rögnvalldi, *comitis* Meriæ; *ſucceſſit ei filius* Guttormus *annumqve imperavit. Poſt hunc comitatum nactus eſt* Torf-Einar, *comitis* Rögnvalldi *filius*, *geſſitqve diu*, *vir potens.* Halfdanus *Altipes*, *Haralldi pulchricomi filius*, Torf-Einarem *invaſit & ex* Orcadibus *expulit; Rediit* Einar & Halfdanem *interfecit; Duxit exinde in Orcades exercitum rex* Haralldus, *unde* Einare *in* Scotiam *fugato*, *Orcadenſes homagium ſolvere & ſingulos fundos juramento ſibi addicere fecit. Reconciliabantur poſtmodum comes* & Haralldus, *unde ille regi ſubditus*, *ditionem feudo accepit*, *vectigalia non ſolveret*, *inſulæ enim hoſtium incurſionibus perqvam obnoxiæ. Pendebat regi ſexaginta marcas auri.* Haralldus *eo tempore* Scotiæ *arma inferebat*, *teſte* Glumdrápa. *Præerant ditioni poſt* Torf-Einarem *filii*, Arnkell, Erlendus & Torfinnus *Hauſacliuſus*, (*calvariarum ſector*). *Eorundem tempore è Norvegia venit* Ericus Blodöx, *cui tunc comites*, & *qvo ad militiam*, & *qvoad tributa ſolvenda unacum ſubditis parebant.* Arnkell & Erlendus *in bello cecidere; Thorfinnus vero ad ſenectam uſqve inſulis præfuit; Habuit filios* Arnfidum, Havardum, Laudverem, Liotum

var *Grelaug*, dotter *Dungadar* iarls af *Katanese*. Moder hennar var *Groa*, dotter *Þorsteins Rauds*. Á dögum *Þorfinnz* iarls kvamo af *Noregi* syner *Æyriks blodaxar* þá er þeir höfþu flyet fyrer *Haconi* iarli; var þá í æyiunum mikill yfergángr þeirra. *Þorfiþr* iarl vard sottdaudr. Æptir hann redo landi syner hans, oc ero frá þeim miklar saugr. Laudver lifþi þeirra lengzt oc red þá æinn landi. Sun hans var *Sigurdr digri* iarl, hann var ríkr oc hermadr mikill. Á hans dögum for *Olafr Tryggvasun* or væstr víking med liþi sínu, hann lagþi til Ornæyia, han tok höndum *Sigurd* iarl i *Rörvagi*, hann lá þar fyrir æinscipa. *Olafr* konongr baud þá fiörlausn iarli at hann skylldi taka tru retta oc scírn oc geraz hans madr oc bioda krístni um allar *Orcnæyiar*. *Olafr* konongr tok í gisling sun hans er *Hundi* het eþa *hvelpr*. Þaþan for *Olafr* til *Noregs* oc gerþíz þar konongr oc var *Hundi* med honom nockora vætr oc andaþiz þar. Enn síþan væitti *Sigurdr* iarl æinga lydscylldo *Olafi* konongi; hann geck at eiga dottur *Melkolms* Skotta konungs, oc var þeirra sun *Þorvidr* iarl hinn ællri, *Sumarlidi*, *Brusi* oc *Einarr*. V vetrum æptir fall *Olafs* konungs *Tryggva* sunar for *Sigurdr* iarl til *Irlandz*; han setti sunu sína ællri til lanz. *Þorfinn* sendi hann til *Scotlanz* til *Scotta* konongs moþr fedr síns. I þeirri ferd fell *Sigurdr* iarl í *Brians* orrosto. Æn er þat spurdíz til *Orcnæyia*, þa voro þeir syner hanz til iarla tekner, *Sumarlidi*, *Brusi*, *Æinar*, oc sciptu i þridiunga med ser laundum. *Þorfiþr Sigurdarson* var þa V vetra er fader hans fell. Æn er fall iarls spurdiz til *Scotta* konungs, Þá gaf *Scotta* konungr *Þorfinni* frænda sínum *Katanæs* oc *Sudrland* oc iarls nafn med, oc feck honom menn til at stýra ríki med honom. *Þorfinnr* iarl var þegar brádgörr í uppvexti oc allum þroska. Hann var sterkr madr oc lióтr oc mikill væxti. Þegar er hann vox upp, var audsætt at hann var ágiarn, hardr, grimmr

& Sculium, *qvorum mater* Grelauga, *comitis* Dungadi *in Kataneso filia; ejus mater* Groa Thorsteinis Rufi *filia.* Thorfinno *Comite, venere e Norvegia* Erici Blodoxii *filii à Comite* Hacone *exulantes, qvi tunc in insulis multum grassabantur. Comes* Thorfinnus *morbo decessit. Successere ei in officio filii, de qvibus prolixæ historiæ.* Laudver *fratribus superstes, populum solus regebat; Ei filius comes* Sigurdus Crassus, *dives & militiæ peritus. Hoc tempore rex* Olaus Tryggvii, *e piratica occidentali cum exercitu reversus, classem ad Orcades appulit, & Comiti* Sigurdo, *qvi unicam navem in sinu* Rörvagi *detinuit, comprehenso, retinendæ vitæ conditionem declaravit veræ fidei & baptismi amplexum, addito, ut, sibi subditus, religione* Christiana *singulos Orcadenses imbueret. Abduxit secum rex* Olaus *obsidis loco filium Comitis,* Hundium *sive* Hvelp (*catulum*); *in* Norvegiam *exinde vectus, regni sceptra moderanda suscepit; Post aliqvot annorum apud hunc moram* Hundius *obiit, qvo mortuo comes* Sigurdus *regi Olao clientelare obseqvium neutiqvam præstitit; Uxorem duxit filiam* Melkolmi, *regis Scotiæ, suscepitqve ex ea filios,* Thorfidum, *Comitem* Sigurdum *seniorem,* Sumarlidium, Brusium *&* Einarem. *Qvinqve post obitum regis* Olai Tryggvii *hyemibus, ivit in Hiberniam Comes* Sigurdus, *filiosqve natu majores ditioni præfecit,* Thorfinnum *in Scotiam ad avum ipsius maternum regem Scotiæ misit & itinere nondum exantlato in prælio* Brianico *cecidit; Qvod cum in Orcadibus audiretur, filii ipsius* Sumarlidius, Brusius *&* Einar, *Comites constituti, insulas in tres partes inter se diviserunt. Eo, qvo cadebat pater, Comes* Sigurdus, *anno, filius* Thorfinnus *qvinqvennis erat; Verum rex Scotiæ, cæde Comitis audita, cognato* Thorfinno Katanesum *&* Sudurlandiam, *unacum Comitis titulo concessit & viros, qvi eum in regendo juvarent, tradidit. Comes* Thorfinnus *omnibus animi corporisqve viribus cito maturus, qvævis*

 cepit

grimmr oc forvitr. Þeir brædr *Æinarr* oc *Brusi* varo olíkir i ſcaplýndi. *Brusi* var ſamsmadr mikill oc vitr, málſniallr oc vinſæll. Æinar var ſtirdlátr oc ſálatr, óþýdr, ágiarn, oc hermadr mikill. *Sumarliþi* var líkr *Brusa* í ſcaplyndi oc var hann ællztr oc lifþi ſcæmſt þeirra brædra; hann vard ſóttdaudr. Æptir andlát hanz talþi *Þorfinnr* til ſíns luta *Orcnæyia*, þvi at *Þorfiþr* hafþi *Katanæs* oc *Sudrland*, þat ríki er átt hafþi *Sigurdr* fádir hanz oc talþi *Æinarr* þat mýclo meira enn þridíung *Orcnæyia* oc villdi hann eìgí unna *Þorfinni* ſciptis, enn *Brusi* let uppi ſcipti fyrer ſína hönd oc vil ec ſegir hann ecki ágyrnaz at hafa meira af landi enn þann þridiung er ec á at retto. Þa tok *Æinarr* under ſic tva luti æyia. Giördiſt hann þá ríkr madr oc fiölmennr; var hann opt i hernadi á ſumrum oc hafþi utbod mikil fyrer landi, enn allmiſiafnt var til fengiar í víkingunne. Þá tok buendum at leidaz þat ſtarf, enn iarl hellt fram med frækiu allum álagum oc let æyngum manni hlýda motí at mæla. Hann var hinn meſti ofſtopa madr. Þa gerdiz í æyionom hallæri mikit af ſtarfi oc fekoſtnadi þeim er buendr höfþu. Æn i þeim luta lanz er *Brusi* hafþi var ár mikit oc hóglífi, buandum var hann vinſæll.

Frá Aumundi og Þorkatli.

Madr het *Aumundi*, ríkr oc audigr, hann bió í *Hroſſey* í *Sandvíc* á *Laufandanæſi*. *Þorkell* het ſun hanz, hann var allra manna giörviligaſtr í *Orcnæyium*. Þat var eitt var at iarl hafþi utbod ſem hann var vanr. enn buendr kurrudu illa oc báru þetta fyrer *Aumunda* oc bádu hann mæla ſer nockora forſtöd vid iarl; hann ſegir at iarl er óálýdin oc qvædr ecki tiá muni at bidia ſic næinna muna

cepit incrementa, vir fortis, torvus & ſtatura magnus; Mox ubi adolevit, eum avarum, truculentum, ferocem atqve ſagacem eſſe apparuit. Einar & Bruſius *diſparis erant indolis; hic vir erat perqvam pacificus, ſapiens, diſertus ac populari favore beatus; ille rigidus, taciturnus, immitis, avarus & militiæ deditus.* Sumarlidius Bruſio *qvoad indolem ſimilis natuqve maximus, fratres fatis anteceſſit & vitam morbo finiit. Poſt mortem ejus in Orcadibus partem ſuam popoſcit* Thorfinnus, *cum autem ipſe* Kataneſiam & Sudrlandiam, *regnum qvod paruerat patri* Sigurdo, *teneret, id* Einar *multo majoris qvam tertiam Orcadum partem æſtimavit & diviſionem* Thorfinno *denegavit, eandem vero ex parte ſua indulſit* Bruſius, *dicens, plus provinciæ qvam tertiam partem, qvæ jure ſibi cederet, ſe non avere; hinc* Einar *duas inſularum partes Sibi ſubjecit & dives evaſit, hominum multitudine ſimul ſtipatus; æſtivo ſæpe tempore militiæ vacavit & naves multas militibus inſtructas eduxit, prædandi fortuna neqvaqvam favente; hinc indigenas laboris iſtius tæduit, comes autem ſtrictiſſime omnia ſua imperata urgens, nullius contradictionem paſſus eſt, vir inſolentiſſimus. Miſera tunc fames inſulas vexavit; in cauſa fuere labores & impenſæ incolarum. Verum provincia* Bruſii *annonæ felicitate paceqve beata fuit; unde eum indigenæ amaverunt.*

De Amundio & Thorkele.

Amundius, *vir potens & opulentus, incoluit in* Hroſſey, *territorii* Lauſandaneſiæ *prædium* Sandvik. *Filius ejus* Thorkell *ſingulos in Orcadibus corporis dotibus antecellebat. Vere qvodam comes, ut ſolitus erat, expeditionem navalem injunxit, incolæ vero murmurarunt, Amundio hoc qveſti ſunt & ut apud comitem qvodam modo pro ſe intercederet, rogarunt; Reſpondit ille comitem intractabilem eſſe*

&

manna um þetta, er vinatta varr iarls god at ſva buno, æn mer þiki vid vanda buit at ver verdum rángſätter vid ſcaplindi hvarra tveggio; mun ec mer ongu affcipta ſegir hann. Þá bidiá þeir *Þorkel;* hann var traudr til oc het um ſídir vid áæggian manna. Avmunda þotti hann of brátt heitit hafa. æn er iarl átti Þíng, þá mælti *Þorkell* af hendí buanda, oc bad iarl vægia mönnom oc ræddi um naudſyn manna. iarl ſvarar vel oc kvad mikils virda ſcylldo ord *Þorkells.* Ec hafþa nu ætlat at hafa VI. ſcip or landí. æn nu ſcal eigi meirr hafa enn III. æn þu *Þorkell* bid eigi ſlíkrar bónar. Buendr þauckudo væl *Þorkeli* liþvæitſlu ſína, for iarl i víking um ſumarit oc aptr um hauſtit: ænn um varit eptir hafþi iarl enn utbod oc átti þing vid buendr. *Þorkell* taladi enn af hendi buanda oc bad iarl vægia buandum. Iarl ſeger þá reidulíga oc ſagþi at þá ſcylldi lutr buanda miket værſna vid hans rödu. gerþi hann ſic þá ſva reídan oc oþan at hann mælti at þeir ſcylldi ecki annar hvarr eþa bádir heiler af þínginu oc ſleit ſva því þíngi. Æn er *Amundi* ſpurþi hvat þeir iarl oc *Þorkell* höfdu vidmællz þa bad hann *Þorkell* braut fara. fór hann þa yfer á *Katanæs* til *Þorfinnz* iarls, var hann þar lengi oc foſtradi hann iarl er hann var ungr oc var ſiþan kallaþr *Þorkell Foſtri* oc var hann ágetr madr. Fleyrí voro þeir ríkísmenn er flydo or *Orcneyiom* fyrir ofríki *Sigurdar* iarls, flydo fleſtir til *Þorfinns* iarls enn ſumèr til Noregs. ſumir til ymiſſa landa. enn er *Þorfidr* iarl þroſkadiz, þá ſendi hann bod til *Sigurdar* brodr ſíns oc beiddi af honom ríkis þeſs er hann þottiz æiga i *Orcneyium* *Sigurdr* tok því obrátt at mídla ríki ſínu; æn er *Þorfidr* ſpurdi þat, þa baud hann liþi ut af *Kataneſi* oc for til *Orcnæyia*, æn er *Sigurdr* iarl ſpurdi þat, þá ſamnar hann liþi oc ætlar at veria land. *Bruſi* iarl ſamnar liþi oc ferr til motz vid þá oc bar ſættar ord milli þeirra; vard þat at ſætt at *Þorfidr* ſkal hafa þridiung lanz i *Orcnæyiom* ſva ſem hann

atti

& se nulla conditione de hoc sollicitare profuturum; Amicitia, addidit, me, comitemqve intercedens in præsenti bona, periculum autem ominor, nos, diversæ qvippe indolis, discordes fore; nulla hujus rei mihi erit cura. Rogarunt deinde Thorkelem*; qvi postqvam primo detrectaverat, sollicitatus, tandem promisit.* Amundio *is cito nimis promisisse videbatur. Cæterum cum conventum haberet comes,* Thorkell *pro incolis oravit & ut iisdem parceret, rogavit, necessitatem simul exponens. Comes mite dedit responsum, seqve verba* Thorkelis *magni æstimaturum asseruit; Proposueram, addidit, hac vice sex naves educere, nunc vero tres tantum adhibebuntur; Verum tu* Thorkell, *ut (in posterum) talia fiant, ne petas. Incolæ* Thorkeli *pro ope sua gratias egerunt. Comes æstate ista piraticam suscepit & seqventi autumno rediit; Vere autem proximo in conventu indigenarum milites adhuc descripsit;* Thorkell *etiam hac vice á parte incolarum, ut comes iisdem parceret, rogavit; ad qvod ille iracundus, rem eorum ob ipsius preces multum detrimenti capturam respondit; Magnam ejus iram & furorem prodiderunt verba, dicentis, alterum eorum á conventu incolumem non discessurum. In memorato statu conventus solvitur. Cum autem* Amundius *colloqvium comitis &* Thorkelis *inaudiret, filium ut discederet rogavit, qvi in Katanesum ad comitem* Thorfinnum *transiit; Moratus est ibidem diu, & comitem, immaturæ qvippe ætatis, educavit,* Thorkell Fostri *(nutritius) exinde cognominatus; vir clarus. Plures fuere viri divites qvi præ duriori comitis* Sigurdi *imperio ex Orcadibus aufugerunt, plurimi ad comitem* Thorfinnum, *verum alii in Norvegiam, alii varias in terras. Cæterum cum maturesceret Comes* Thorfinnus *nuntium misit fratri* Sigurdo *& regnum qvod in Orcadibus jure suum esse ipsi videbatur, poposcit.* Sigurdus *regnum dividendo cedere detrectavit; Qvod cum audiret* Thorfinnus, *copias e Katanesо in Orcades eduxit; de eodem autem certior comes* Sigurdus, *mi-*

átti at retto. æn *Brusi* oc *Sigurdr* lögþu saman sinn luta, scylldi *Einarr* hafa forrád oc landvaurn fyrer þæim. æn æf misdaudi þeirra yrdi, þá skylldi sá þeirra hafa ríki sem lengr lifþi. æn sá maldagi þotti eigi iafnligr. því at *Brusi* átti sun er *Rögnvalldr* het. æn *Einar* var sonlauss. sætti þa *Þorfidr* sína menn til at vardveita ríki þat er hann átti í æyiunum. æn hann var optaz á *Katanese*. *Einar* var á sumrum í hernadi of *Irland* oc *Scotland* oc *Brættland*. Þat var eitt sumar er *Einar* iarl heriadi a *Irland* at hann bardiz i *Ulfreksfyrdi* vid *Konofögr Ira Konong* at hann feck þar ósigr mikinn oc mannlát. Annat sumar epter for *Æyvindr Urarhorn* væstan af *Irlandi* oc ætladi til *Noregs*. æn er vædr var hvast oc stormr mikill. Þá snýr *Æyvindr* til *Asmundarvags* oc lá hann þar um hríd. æn er þat spurdi *Einar* iarl, þá hellt hann þangat til liþi miklo, tok þar *Æyvind* oc let dræpa. æn gav grid flæstum mannom hans oc foro þeir til *Noregs* um haustit oc qvamo á fund *Olafs* konongs oc saugdo honom frá aftaki *Æyvindar*. Konongr svarar fá oc fanz þat þó á at honom þotti mikill scadi at of *Eyvind* oc miöc giört i moti ser oc um flæst var hann fámælltr þat er honom þotti moti scapi ser. *Þorfidr* iarl setti *Þorkel Fostra* at heimta saman skatta sína. *Einar* iarl kændi *Þorkatli* miöc at *Þorfidr* iarl kom í æyiarnar. for *Þorfidr* scyndeliga or æyiunum oc yfir à Næs; hann sagdi þat *Þorfinni* iarli at hann var þes viss ordin at *Einar* iarl ætladi honom dauda æf eigí hefþi frændr hans oc viner honom niósn borit; Nu man ec seger hann æiga þann á baugo at láta þann verda fund ockarn iarls er umbscipti med ockr. æn þann lut at fara braut længra oc þann oc at ecki se hans valld yfir. Jarl fysti þess at *Þorkell* scylldi fara til *Noregs* á fund *Olafs* konongs oc væri þar um vetrinn med konongi i kiærleikum; muntu seger hann mikils virdr hvar sem þu ert eþa kemr med tignum

lites conscripsit, ditionem defensurus. Facit exercitum comes Brusius, *convenit discordes, & pacem inter ipsos conciliat, ea conditione, ut* Thorfinnus *tertiam Orcadum partem, quæ jure illius erat, obtineret;* Brusii *autem &* Sigurdi *partes unitas* Einar *tueretur & exteros hostes arceret; quod si fato alter alteri cederet, superstes regno potiretur; hoc vero pactum iniquum censebatur,* Brusio *enim filius nomine* Rögnvalldus*;* Einar *autem improlis erat.* Thorfinnus *suis ditionem, quam in Orcadibus habebat, tuendam demandavit, ast ipse sæpissime in Kataneſia mansit.* Einar *æstates* Hiberniæ, Scotiæ *&* Britanniæ *arma inferendo transegit; Forte æstate quadam, cum* Hiberniam *infestaret & in* Ulfreksfiord *cum* Hiberniæ *rege* Konofögr *manum consereret, multo inferior, suorum jacturam passus est. Proxima post hanc æstate* Eyvindus Urarhorn *ex* Hibernia *in* Norvegiam *navigaturus, cum procellosa tempestas incideret, cursum flexit in* Asmundarvagum *ibique navem in anchoris tenuit, quo audito comes eodem, magno cum militum numero tetendit,* Eyvindum *captum occidit, plurimos vero ejus comites incolumes dimisit; Hi in Norvegiam seqventi autumno transierunt, regem* Olaum *convenerunt eiqve cædem nuntiarunt; Idem de ea pauca, quam tamen pro magno detrimento, perqvam offensus, habere compertus est, plurima animo suo contraria tacens.* Comes Thorfinnus Thorkeli Fostrio *colligendorum suorum vectigalium curam demandavit. Comes* Einarus Thorkelem *in Orcades venisse* Thorfinno *valde imputavit, unde* Thorkell *ex insulis in promontorium repente transiit & indicavit comiti* Thorfinno, *se certum redditum, comitem* Einarem *ei mortem intentasse, ni cognati & amici ipsi aperuissent. Nunc, addidit, studebo, conamine qvalicunqve, ut in conventu meo & comitis res nostræ mutentur; fors vero erit ut longius abeam, a potestate ejus liber. Hortabatur comes ut in* Norvegiam *veheretur* Thorkell, *regem* Olaum *conveniret, & apud eum, amatus, hyemaret; Ubicunqve, ait, degeris, vel veneris,*

 apud

tignum mönnum. æn ec væit bæggia yckar ſcaplyndi þitt oc iarls at þit monud ſcamma ſtund mundaſt til. bioz þà *Þorkell* oc for um hauſtit til *Noregs* á fund *Olafs* konungs oc var þar um vætrinn med *Olafi* konongi i kiærleikum miclom; hafþi hann *Þorkel* miöc vid mál ſín; Þótti honom, ſem var, *Þorkell* vitr madr oc ſcaurungr mikill; fann konongr þat miöc í redu hans at hann misjafnadi miöc fráſögn um iarlana oc var vinr mikill *Þorfinnz*. æn lagþi feþ á *Einarr* iarl. æn ſnemma um varit ſendi konongr ſcip væſtr um haf á fund *Þorfinnz* iarls oc ordſending at iarl ſcylldi koma á Konings fund, æn iarl lagþiz æi under höfut færdina, þviat vinattumál fylgdu ordſending.

Frá Þorfinne.

Þ*orfinnr* fór auſtr til Noregs oc kom á fund *Olafs* konungs. fær þar gódar ſvidtakr; dvaldiz þar lengi um ſumarit; en er hann bióz væſtr, þa gaf *Olafr* konongr honom lángſcip mikit oc gott med allom reida. *Þorkell Foſtri* reþ þá til ferdar med honom oc gaf iarl honom þat ſcip er hann hafþi væſtan haft um ſumarit; ſcilduſt þeir konongr oc iarl viner med kærleikum miclom. *Þorfinnr* iarl kom um hauſtit til Orknæyia. Æn er *Einar* iarl ſpurdi þat, þá hafþi hann fiölment oc lá á ſcipum. *Bruſi* iarl for til fundar vid þá báda brödr oc bar ſætt í millum þeirra. Kom enn ſva at þeir ſættuz oc bundu þat æidum. *Torkell Foſtri* ſcylldi þá i ſætt vera oc vinattu vid *Einarr* iarl oc var þat mællt at hvar þeirra ſcylldi auþrum væita væitzlu oc ſcylldi iarl fyrri ſækia i Sandvíc til *Þorkells*. æn er *Æinar* var þar á væitzlu, þa var þar væitt hit kappſamligſta. Jarl var ecki kátr.

apud nobiles magni æſtimaberis, noſco autem utriusqve, tuam & comitis indolem, vos non diu . . . . . . Thorkell *igitur paratus & autumno in Norvegiam delatus, regem* Olaum *convenit, & apud eum hyemavit, & ab eo, gratia ipſius valens, ad conſilia plurima adhibitus eſt; cenſuit enim Comes, qvod & vere, ipſum eſſe virum ſapientem & gravem; collegit ex colloqvio diſparem ejus de comitibus relationem; amicum eſſe infucatum* Thorfinni, *verum Einarem & ipſum ſimultates intercedere; primo autem vere rex navem occidentem verſus ad comitem* Torfinnum *miſit cum nuncio ut ad ſe veniret, comes vero iter non neglexit, nuncius enim ad jungendam amicitiam incitantia verba ferebat.*

De Thorfinno.

Thorfinnus *orientem verſus in* Norvegiam *delatus, regem* Olaum *convenit, apud qvem, humaniter exceptus, diu æſtatis moratus eſt. Verum ubi iter occidentem verſus parat, rex ei navem longam, magnam bonamqve, cum univerſis armamentis donavit. Comes* Thorkelem Foſtrium *ſe comitaturum, navi, qva ea æſtate ab Orcadibus vectus fuerat, donavit A rege, inter ſumma utrinqve amicitiæ documenta diſceſſit & autumno in Orcades venit; qvod cum audiret comes* Einar, *multitudine ſtipatus in navibus excubabat. Comes* Bruſius, *pacem impetraturus, ambos fratres convenit, unde adhuc effecit ut compoſitam pacem juramentis ſtabilirent;* Torkell *nutritor pace amicitiaqve comitis* Einaris *frueretur, pacto addito, ut alter alterum convivio xciperet & qvidem* Thorkell *comitem in prædio Sandvica prius; qvi inter lautiſſimum ibidem convivium triſtis erat. Triclinium foribus in utraqve extre-*

 mitate

kátr. þar var ſcali mikill oc dyrr á bádum endum. Þann dag er iarl ſcylldi braut buaz þá ſcylldi *Þorkell* fara med hönum til væitzlu. *Þorkell* ſender menn á hnioſn fram á væigin þar ſem þeir ſcylldu fara um dagin; æn er þeir qvamo aptr, þá ſögþu þeir at þeir fundu þar þrennar ſátir oc vapnada menn, oc hyggiu ver þat ſatt at ſægia at ſvik munu vera. Æn er *Þorkell* ſpurþi þetta, þa freſtadi hann buninge oc heimti at ſer menn ſína. Jarl bat hann buaz; qvat mál at rída. *Þorkell* ſegir at hann ætti mart at annaz; hann geck ſtundum ut, æn ſtundum inn. Ællдar varo á golfino; þá geck *Þorkell* inn um adrar dyrr oc eptir honom madr auſtfyrdſkr at ætt, Islændſkr oc het *Hallvardr*, hann lauk aptr hurdinne. *Þorkell* geck innar mille ælldzins oc þeſs ſem iarl ſat. Jarl ſpurþi: ertu nu buinn? *Þrorkell* ſægir: nu er ec buinn; þá hió hann til iarls i höfuþit oc ſteyptiz hann fram á golfit. Þá mællti *Þorkell*; her ſá ec alla veſta fángaráds er þer dragit eigi iarl af ælldinom; hann kiærdi til ſpaurdu oc kæyrdi under hnacka bæinit iarli oc kipti honom upp at pallinom. *Þorkell* oc þeir förunautar gengu þá ut ſcyndiliga um adrar dyrr enn þeir gengo inn, ſtódo þar uti menn *Þorkellz* med alvæpni; enn menn iarls toko til hans oc var hann þa daudr; enn allom felluz hændr til hæfnda, var þat oc brádum bar oc vardi æyngann mann þeſſa værks af *Þorkatli;* voro menn oc flæſtir vapnlauſir inne, æn margir ádr vinir *Þorkells* godir; bar þat til med audnu þeirri at *Þorkatli* vard audit længra líſs, fór *Þorkell* þá til ſcips ſins, æn iarlsmenn i brott. *Þorkell* ſigldi þá daga þegar auſtr i haf oc var þat epter vetrnætr, oc kom hann med heilu til *Noregs* oc for þegar á fund *Olafs* konongs oc feck þar godar vidtaukr, let konungr yfir þeſſu verki væl. Var *Þorkell* med konongi um vetrinn.

Frá

mitate inſtructum. Die qvo iter pararet comes, Thorkell *eum ad convivium comitaretur. Is ſpeculatores in viam qva irent miſit, qvi reverſi, tribus locis armatos inſidiatores ſe inveniſſe nuntiarunt, fraudem ſubbeſſe pro certo aſſerentes. Cæterum cum hæc audiret* Thorkell, *iter parare differens, ſuos accerſit; comes ut itineri ſe accingat rogat, dicens tempus addeſſe qvo eqvitarent, cui ubi* Thorkell *ſibi multa curæ eſſe reſpondit, nunc egreſſus, nunc ingreſſus eſt; foci in pavimento accenſi.* Thorkell *exinde per alias fores ingreditur, & ipſum ſecutus ex orientali Islandiæ qvadrante oriundus vir, nomine* Hallvardus, *januam clauſerat, inter ignem ſedemqve, in qva comes, introgreſſus, qværenti an paratus eſſet, affirmat, ac ejusdem caput cædit, ut in pavimentum prorueret; Tunc* Thorkell*; heic vidi omnes ad repentinum actum tardiſſimos cum ex igne comitem non eripiatis. Tigillum exinde arreptum occipiti ſuppoſuit & comitem ad pulpitum raptim extraxit; cum comitibus deinde, alias per fores qvam ingreſſi erant cito exiit; extra has aſſeclæ ejus armati ſteterunt. Comitem autem domeſtici aſſumſerunt exanimatum; aſt omnes, ſtupefacti, manus ab ultione abſtinuere; facinus, momento qvippe patratum, a* Thorkele *nemo ſperavit; plurimi qvoqve intus inermes; multi vero antea ejus amici. Contigit hoc fato* Thorkeli *longiore vita frui. Hic dein ad naves ſuas ſe contulit, comitis autem aſſeclæ abierunt;* Thorkell *ſeqventibus ſtatim diebus, poſt initium licet hyemis alto ſe commiſit & in Norvegiam ſoſpes delatus regem* Olaum *confeſtim convenit, humaniter exceptus hocqve facinore gratior, apud eum hyemavit.*

De

Frá Jarli.

Eptir fall *Einars* iarls tók *Brusi* iarl þann luta lanz er áþr hafþi haft *Æinarr* iarl; þvi at þat var med margra manna vitni med hverium fcildaga þeir *Einarr* oc *Brusi* hafþu felag gert. *Þorfinni* þótti þat rettaz at hálfar æyiar hefþi hvarr þeirra; æn þó hafþi *Brusi* þann vetr tva luti lanz. Æptir um varit kallar *Þorfinnr* til lanz vid *Brusa* at hann vill hafa helming, æn *Brusi* gallt eigí iáqvædi til þeß, áttu þeir þíng oc ftæfnr at þeffum málum; gengu þá til viner þeirra at femia þetta mál oc kom fva at *Þorfinnur* let fer ecke annat líka ænn hann hefþi helming æyia. *Brusi* fegir. ec unda at hafa þridiung æyia þann er ec tok i faudr arf minn, kalladi oc æingi til i hendur mer; æn nu hefi ec tekit annan þridiung í arf eptir brodr minn at rettum máldaugum; æn þo at ec fe vanfær til at dæila kappi vid þic broder, þá mun ec þó annars í læita enn iáta undan mer land eda ríki at fva buno. Þeir fcylldu fva málftæfnu þeffa. Æn er *Brusi* fá at hann myndi eigi hafa afla til at ftanda iafnfætis vid *Þorfinn*, því at hann hafþi miklu meira ríki oc þó af Skotta konongi trauft modr fedr fínum; þá red *Brusi* þat af at fara or landi auftr á fund *Olafs* Noregs konongs oc hafþi med fer *Rögnvalld* fon finn; var hann þá X vetra; æn er iarl hitti konong þá tok hann vel vid honom; æn er iarl bar upp æyrindi fín fyrer konongi oc fegir allan mála vöxt þann fem var med þeim brædrum oc bad konong væita fer ftyrk til at hallda ríkí fínu, baud fram þar í mót fullkomna vináttu fína. Kongr fvarar oc tok þar fyrft til máls er var *Haralldr* hinn hárfagri at hann hafþi eignaz ódul aull i Orcnæyium, æn iarlar hafþu opt haft laund þau fíþan fem at leni æn alldrigi at æign; æn þat er til iarteina fegir hann, at þá er *Æirîkr Blódæyx* oc fyner hans varo

i Orc-

De Comite.

Post cædem comitis Einaris, *provinciam quæ ejus antea fuerat comes* Brusius *occupavit, pactum enim communionis multi testes audiverant;* Thorfinnus *justissimum censuit dimidium insularum qvemvis obtinere*, Brusius *tamen nihilo minus ea hyeme duas partes retinuit; vere seqventi dimidium insularum a* Brusio *exposcit* Thorfinnus, *ille vero denegavit; circa litem hanc conventus in foro indixerunt, ad eandem vero compescendam comitum amici intercesserunt, ast sine fructu, nam* Thorfinnus *eo solum contentus fuit, quod dimidio insularum potiretur. Ad id* Brusius; *contentus, inqvit, eram triente insularum, qvem pater mihi reliqvit & nemo aunc exposcit, nunc vero alter, juxta pactum justum hæreditas mihi a fratre venit; qvamvis autem, frater, te cum certando impar sim, attamen, ne provinciam vel regnum in statu præsenti abalienem, tentabo. His dictis conventui finis. Cæterum cum* Brusius *sibi vires* Thorfinno, *is qvippe regnum habebat multo majus & avo suo regi Scotorum confidebat, pares, deesse animadverteret, consilium cepit, ut, relicta patria, orientem versus in Norvegiam vectus, regem* Olaum *conveniret, adducens secum filium, decem tunc annos natum,* Rögnvalldum. *Verum, ubi regem convenit, benigne excipitur, ei negotium ac statum controversiæ inter se & fratrem exponit, ejusqve ad retinendum regnum opem implorat, integram suam amicitiam auxilii loco promittens. Cum responderet rex, ab Haralldo pulchricomo orsus est, eum scilicet proprietatis jure omnes in* Orcadibus *fundos acqvisivisse, Comites autem sæpe postmodum earundem præfectos, nunqvam vero possessores extitisse; cæterum, inqvit, argumento est, qvod cum* Ericus Blodöx, *cum filius, in orcadibus maneret, comites iis obseqvium debebant. Cum* Olaus Tryggvii *eo veniret,*

i Orcnæyium, varo iarlar þeim lydſcyllder; oc er *Olafr Tryggvaſon* frændi minn kom þar, þa gerdiz *Sigurdr* iarl fader þinn hans madr. Nu hæfi ec tækit æptir *Olaf Tryggvaſon* allann arf. Nu vil ec gera þer þann koſt at þu geriz minn madr, mun ec þá fá æyiar þer i len, ſkal ec þá fræiſta, ef ec væiti þer minn ſtyrk, hvart betr ſkal at halldi koma eþa *Þorfinni* brodur þinum ſtyrkr eþa trauſt Scotta konungs. Æn ef þu vilt eige þenna koſt, þá mun ec epter leita þeim eignum eþa óþalum er vorer frændur hafa haft eþa átt veſtr þangat. Þeſſar rödur hugteſti hann med ſer oc bar fyrer vini ſína, leitadi hann þá ráds vid þá hveriu hann ſcylldi iáta hvart hann ſcylldi at þeſſu ſættaz vid *Olaf* konong og geraz hans madr, æn hitt er mer óſynna hver minn luti verdr at ſcilnadi varum æf ec qvæd næi vid; þvi at konongr hæfir bært gört tilkallit at hann þyckiz æiga æyiarnar, æn vid ſtorrödi hans oc þat at ver erum her komnir, þá mon honon lítit fyrer at gera þat af minum koſti ſem hann vill; æn þò at iarli þotti á hvaru tveggia anmarki, þá tok hann þann upp at leggia allt á konongs valld bedi ſic oc ríki ſítt, tok þa *Olafr* konongr vald af honom yfir allom ærfda landom ſínum, gerdiz iarl hans madr oc batt þat ſvardaugum.

Þorfidr iarl ſpurþi er *Bruſi* brodir hans var farinn auſtr á fund *Olafs* konungs at ſækia trauſt af honom; æn fyrer því at *Þorfidr* hafþi farit fyrri á fund *Olafs* konongs oc komit ſer þar i vinattu, þá þottiz hann þar æiga vel fyrir buit oc viſſi at þar mundu margir flytia hans mál, gerir *Þorfidr* þat rád at hann býr ferd ſina ſem ſkyndiligaz oc for til *Noregs* oc ætlar at ſem minſtr ſcylldi værþa misfari þeirra brædra oc ækki ſcylldi hans æyrindi til lykta komit ádr *Þorfinnr* hitti konong, æn þat vard á annan væg enn iarl hafþi ætlat, því er *Þorfidr* iarl kom á fund

Olafs

ret, Comes Sigurdus, pater tuus, ei ſe ſubmiſit; tota hæreditas ab Olao Trygvii *mihi obvenit; dabo tibi conditionem ut clientem meum te profitearis, qvod ſi feceris, inſulas, fevdum tibi concedam, experturus, modo opem tibi feram, utrum mea tibi, an* Thorfinno fratri *tuo regis Scotiæ ops & ſubſidium magis conducat. Verum ſi conditionem hanc rejeceris, poſſeſſiones ſive fundos cognatorum noſtrorum occidentem verſus recuperare tentabo. Sermonem hunc meditatus Comes, amicis aperuit & conſilium qvodnam affirmaret expetiit; an regi Olao lubens ſe ſubmitteret; aſt, addidit, in dubium revoco qvalis ſtatus fiat rerum mearum diſceſſuri, modo recuſaverim, rex enim inſulas ſe jure repetiturum declaravit; verum propter magnas ejus vires, præter qvod huc venimus, rem meam pro lubitu mutare non gravabitur. Cæterum licet Comes utramqve difficilem cenſeret, in conditionem tamen, omnia ſe nempe & regnum regi ſubmittendi deſcendit; qvo facto, ſingulos fundos hæreditarios regi dedit eiqve juramento ſe addixit.*

Audiit Comes Thorfinnus *fratrem* Bruſium *regem* Olaum *conveniendi cauſa, opem ab ipſo impetraturum, orientem verſus profectum eſſe; propterea autem qvod regem prior inviſerat, ibidemqve amicitiam ſibi conſiliaverat, rei ſuæ bene proviſum eandemqve a multis procuratam fore exiſtimavit; Conſilium cepit iter qvam citiſſime inſtituendi inqve* Norvegiam *eundi, cenſens temporis intervallo non multum diſcrepare iter fratris, nec ejus negotium peragi ante qvam ipſe regem conveniret; aſt ſpes eum fefellit, nam cum regem conveniret, pactum inter illum & co-*

 mitem

Olafs konongs, var lokit oc gört allt fattmál med þeim konongi oc *Brusa* iarli, vissi oc eigi *Þorfiðr* iarl at *Brusi* iarl hafþi uppgefit sitt ríki fyrr enn hann kom til *Olafs* konongs, æn þægar er *Þofidr* kom til konongs, þá hóf konongr upp hit sama ákall til ríkis i Orcnæyium sem hann hafþi haft vid *Brusa*, oc beiddi hann *Þorfinn* þess sama at hann scylldi iáta konongi þeim luta lanz er hann atti áþr. Jarl svarar vel orþum hans oc sagþi sva, at honom þotti miklo scipta um vinatto konongs, ef þer herra þikiz þursa lidveitzlu mína moti aþrum höfþingium, þa hafi þer fullt til þæss unnit, æn mer er æi hent at veita yþr handgaungū, því at æc em áþr iarl Scotta konungs oc lýdscylldr honom. Æn er konongr fann undandrátt í svaurum iarls um þá málaleitan er hann hafþi áþr upphafit, þá mællti konongr: æf þu iarl vill eigi geraz minn madr, þá er hinn kostr at ec setia þann mann yfer Orcneyiar sem ec vil. Æn ec vil at þu væiter þá svardaga at kalla eigi til landa þeirra oc láta hann í fridi vera fyrir þer sem ec set yfir land, æn æf þu villt æyngan þenna kost, þá mun þá sva segia sá er landi rödr sem ófridar muni at þer van vera, má þer þá eigi undarlict þikia þó at dalr komi moti holi; iarl svarar oc bad konong gefa ser frest at hugsa þetta mál. Konongr gerdi sva at hann gaf iarli stund oc orlof at ræda um þetta vid vini sína, Þá beiddi iarl þess at konongr scylldi liá honom frest til annars sumars oc föri iarl hæim þa fyrst, er hæima rádanæiti mitt segir hann oc hann veri bernskr madr fyrir alldrs sakum; konungr bad hann kiosa. *Þorkell Fostri* var þá med konongi; hann sendi menn til iarls læyneliga oc bad hann eigi þat fyrir ætlaz hvat sem honom var í hug at sciliaz ósáttr vid kononginn at sinni sva sem hann var þa kominn í hendr honom. Nu þottiz iarl siá at æinbægdr var kostr at láta konong þá fyrir ráda, þotti honom eigi kostligastr at eiga ænga von siálfr til ættleyfdar sinnar,

æn

nitem omnino ratum; nesciit etiam, donec regem convenit, Brusium *regnum dedisse.* *Ad regem delatus, audivit eum pari modo ac* Brusius *antea, regnum in* Orcadibus, *eam nempe insularum partem qvam prius possederat, poscere; humaniter ipsi respondit, verbis seqventibus; magni, inqvit, interest mei tuæ amicitiæ; si, domine, mea ope adversus alios principes indigere videaris, omnino promeruisti; non vero consultum est mihi tui præfectum agere, in antecessum enim regi Scotiæ submissus, ipsius Comes extiti. Cæterum cum comitem ad pactum, qvod prius proposuerat, ineundum difficulter induci comperiret rex, seqventia addit. Si, Comes, te mihi submittere nolueris, restat conditio ut qvemcunqve voluerim Orcadibus præficiam; lubet autem te jurejurando polliceri qvod provincias istas nunqvam reposcas & insulis a me præfectum neutiqvam infestes; Qvod si neutram amplecti volueris, dicet satrapa insularum hostilitates a te sperandas, unde, qvod altum deprimatur, ne mireris. Respondens comes, otium a rege dum rem deliberet expetit, qvod, unacum venia amicos consulendi, impetrat. Rogat exinde ut in seqventem æstatem differri rex permittat, domum interim rediret, caussans plurimos suos consiliarios domi esse, seqve ætatis immaturæ. Rex, ut eligat, jubet.* Thorkell Fostri, *tunc temporis apud regem, mittit clam ad comitem, rogantes, ne, qvicqvid animus alias svaserit, a rege dissentiente hac vice, in potestate qvippe ejus constitutus, discedat. Censet hinc Comes unicam esse conditionem regis arbitrio cuncta committere, nullamqve sui patrimonii spem superesse, qvæ non sit iniqva; Ast regnum ab iis qvi nati hæredes*

 non

æn væita ſvardaga til þeſs at þeir hefdi í ró ríki þat er æcki voro tilbornir; æn fyrir því at honom þotti æigi ſýnt um ferd ſína, þá kaus hann þat at ganga til handa konongi oc geraz hans madr, ſva ſem *Bruſi* brodir hans hafþi gort. Konongr fann þat at þat var miclo ſcapſtörri madr enn *Bruſi* oc trudi hann þvi *Þorfinni* verr enn *Bruſa.* Sá konongr þat at *Þorfinnr* mundi þikiaz æiga af Scotta konongi þott hann brygdiz i þæſſu ſáttmali, ſcíldi konongr þat af ſinni vitru at *Bruſi* geck truliga at öllu ſáttmáli oc mællti þat æina umb er hann etladi ſer at hallda; æn þar ſem *Þorfidr* var þá geck hann glatt at allo þegar hann hafþi rádit fyrir ſer hverrn lut hann ſcylldi upptaka oc dro um þat æyngann lut er konongr veitti hitt fyrſta atqvædi; æn þat grunadi konong at iarl mondi ætla at gera æptir ſumar ſættir.

Frá Jarlonom.

Þá er *Olafr* konongr hafþi hugfeſt fyrir ſer allt þetta mál; let hann þá bláſa til fiölmennrar ſtæfno, let þangat kalla iarlana. Þá mælti hann; ſáttmál Orcnæyinga iarla vil ec nu birta fyrir alþýdu,' þeir hafa en iátat mínu eiginordi ifir allom *Orcnæyium* oc *Hialtlandi* oc geraz míner menn oc bundit þat allt ſvardaugum oc vil ec gefa þeim i laun, *Bruſa* þridiung lanz, enn *Þorfinni* annan þridiung, ſva ſem þeir höfþu fyrr att; æn þann þrídiung er átt hafþi *Einar* iarl, þann let ec fallit hafa í minn gard fyrir þa ſauk at hann drap *Eyvind Urarhorn* hirdmann minn oc felagsmann kærann. Vil ec ſiá fyrir þeim luta lanz þat er mer ſýniz, þat vil ec oc tilſcilia vid yckr brödr iarla mína at ec vil at þit takit ſættir af *Þorkeli Amunda* ſyni ſyrír aftauku *Æinars* brodur ydvars, vil ec at ſá dómr ſe under mer æf þit vilit því iátt hafa; æn þat var ſem annat, at iarlar iátudo þvi allo

non erant, ut pacate retineretur præstito juramento sinere. Cæterum cum de discessu suo dubitaret, fratris Brusii *exemplum secutus, regi se submittere eligit. Rex hujus animum* Brusii *longe superare comperit, eum igitur magis supicatus, cum prævideret ipsum regi* Scotiæ, *fœdus licet hocce violaret; confisurum; intellexit per suam sapientiam* Brusium *omnia fideliter pacisci & ea tantum, qvæ præstiturus erat promittere; Verum* Thorfinnus *in conditionem qvamcunqve, ubi eam aceeptare statuerat, ad primum mox regis nutum, absqve ambagibus, plane descendit; rex autem eum postmodum pacta qvædam (his contrario) initurum suspicabatur.*

De Comitibus.

Rex Olaus *totam hanc rem meditatus, in conventum freqventem Comites vocavit & seqventia protulit; Pactum, ait, comitum Orcadensium vulgo nunc aperiam; Professi sunt mihi pro arbitrio totas* Orcades *cum* Hialtlandia *regendas, ipsos qvoqve mihi subditos esse juramento firmarunt; dabo iis præmii loco qvæ possessionis jure ante hac tenuere,* Brusio *tertiam insularum partem,* Thorfinno *etiam parem; trientem vero qvem possederat* Comes Einar, *ea de causa qvod* Eivindum Urarhorn, *satellitem meum dilectumqve socium occiderit, mihi adjudicavi, eidem pro arbitrio provisurus; vobiscum etiam, fratres, comites mei, pacifcor, pro cæde fratris vestri* Einaris Thorkelem Amundi *filium reconciliari sinatis, me, modo consentiatis, arbitro, volo. Cæterum hæc, reliqva omnia, qvæ sibi relinqvi voluit rex, Comites probaverunt; hinc*

allo ſem konongr vill bettr hafa. Geck þá *Þorkell* fram oc fæſti konongi dóm á þeſſu máli oc ſleit ſva þæſſu þíngi. *Olafr* konongr dæmdi bætr fyrir *Æinar* iarl ſem fyrir III. lænda menn; æn fyrir ſakir ſcylldi nidrfalla þridiungr giallda.

Þorfinnr iarl bad ſer burtfarar læyfis, æn er þat fekz, þá bióz iarl ſcyndeliga; æn er hann var albuinn, þá var þat æinnhvern dag at iarl drack á ſcipi, þa kom fyrir hann *Þorkell Aumundaſon* oc lagdi haufut ſitt í kne iarli oc bad hann gera af ſlíkt ſem hann vill. Jarl ſpyr hann hví hann föri ſva, ver erom ſáttir ádr ſegir hann at konongsdómi, oc ſtatt upp; hann gerdi ſva oc mællti, ſætt þeirri man ec hlíta ſem konogr gerdi um mál var *Bruſa*, enn þat er til þín kemr af ſkalltu æinn ráda. Þó at konongr hafi mer ſcilit eignir eda landsviſt á *Orcnæyium*, þá kann ec ſva ſcaplyndi þit at mer er óſært í æyiar nema ec fara í trunadi ydrum, ec vil þat fæſta ydr, ſegir hann, at koma alldregi i *Orcnæyiar*, hvat ſem konongr ſegir um þat. Jarl tok ſeint til orda oc mællti: Villtu helldr *Torkell* at ec döma um ockra mál enn hlíta þar um konungs dómi; þá mun ec þat hafa upphaf at ſætt ockurri *Þorkell* at þu ſcallt fara med mer í *Orknæyiar* oc vera med mer oc ſciliaz ecki vid mic nema mitt lof ſe til eda læyfi, vera ſcylldr at veria land mitt oc allra þeirra luta er ec vil gera láta medan vid erum báder á lífi. *Þorkell* ſvarar: þat ſcal á yþru valldi iarl ſem allt annat þat er ec má ráda. Geck *Þorkell* þá oc til oc feſti iarli þetta allt ſem hann qvad á. Jarl ſegir at hann ſídar mundu qveda á um fegiölld. Tok hann þa ſvardaga af *Þorkeli*, ſnæriz hann þá þægar til færdar med iarli; fór iarl þægar á braut er hann var buinn oc ſáz þeir *Olafr* konongr alldregi ſíþan.

Bruſi

hinc accedens Thorkell *se facinusqve regis judicio sistit. Abierunt exinde qvi convenerant. Rex* Olaus *Comitis* Einaris *pari ac trium satraparum cædes mulcta reparandam judicavit; Verum insidiis triens fundorum non solvendus æqvabatur.*

Comes Thorfinnus *abeundi veniam expetivit, qva impetrata, ubi reditum maturaverat, forte, cum die qvodam, omnibus paratis in navi potaret, se sistens* Thorkell Amundi *filius, caput in genua ipsius impositum, ut pro lubitu tractaret, rogavit. Comes cur ita ageret sciscitatus, nos, ait, ante hac juxta regis judicium reconciliati sumus; surge igitur. Surrexit ille & sequentia fatus est; pacto, qvo meam cum* Brusio *litem composuit rex, contentus ero, verum qvod ad te pertinet tuo relinqvitur arbitrio; Possessiones licet mihi, cum publica in* Orcadibus *securitate pactus sit, nosco tamen indolem tuam, mihi in insulas, fide tua destituto, venire neqvaqvam tutum. Tibi, pergit; me nunqvam in* Orcades, *qvicqvid interim rex de eo dixerit, rediturum promittam. Comes ad hæc post aliqvam moram: Mavis, ait,* Thorkell, *me nostram litem decidere, qvam in regis judicio acqviescere, primum erit pactum nostrum; comitaberis me in Orcades, apud me manebis, & a me, sine data mea venia, non discedes, ad defendendam meam provinciam, ac negotium qvodcunqve voluero, peragendum, qvoad ambo in vivis sumus, obstrictus. Regerit* Thorkell: *hæc, Comes, qvemadmodum omnia, qvæ in mea, in tua erunt potestate; his dictis, accedens, Comiti cuncta qvæ poscebat, pollicitus est. Comes se multam pecuniariam postea irrogaturum dixit &* Thorkelem *juramentum sibi solvere fecit, & eodem statim comitante, paratus abiit & regem* Olaum *nunqvam exinde vidit.*

Brusi iarl dvalldiz æptir oc bioz meirr af tómi, æn ádr hann fór í braut, þá átti *Olafr* konongr ſtæfnu vid iarl oc mællti; þat lizk mer, iarl at ec muna hafa þic at trunadarmanni þar fyrir veſtan haf, ætla ec ſva at þu ſcallt hafa tva luti landz til forráda, þá ſem þu hæfir ádr haft, vil ec at þu ſert nu eigi minni madr eda urikari er þu ert (a) med höfþingium enn ádr vartu; æn ec vil fæſta trunat minn med því at ec vil at her ſe æptir *Rögnvalldr* ſun þinn. Se ec þá æf þu hefr mitt trauſt oc tva luti lanz at þu mátt væl hallda því at rettu fyrir *Þorfinni* iarli. *Brusi* tok því med þauckum at hafa tva luti lanz, dvaldiz Bruſi þar litla hríd àdr hann for í braut oc kom um hauſtit veſtr til æyia. *Rögnvalldr* Bruſaſon var æptir med *Olafi* konongi. Þæſſa getr *Ottar Svarti* (b).

Gægn ero þer at þægnum
  Þiöd *ſkiaulldunga* godra,
  Halldit hôft á velldi
  Hialltlendingar kændir.
Æigi vard á iördu
  Ægnbrádr ádr þer nádum
  Auſtr ſá æyium væſtan
  Ynglingr und ſic . . . . (c)

Þá er þeir brödr foro væſtr til æyia *Þorfidr* oc *Brusi*, þá tok *Brusi* tva luti lanz til forráda; æn *Þorfidr* þridiung lanz, var hann iafnan á *Katanesi* oc á *Scotlandi* enn ſætti menn ſína yfir æyiar. Hafþi *Brusi* þá æinn landvaurn í æyiunum; ænn í þann tíma var þar miöc herſcátt, því at Nordmenn oc Daner heriudu miöc væſtr þángat er þeir voro

(a) mer handgenginn. 325. (b) í drápo þeirri er hann orti um *Olaf* Kong. *In carmine intercalato qvod de rege Olao compoſuit.* addit 332. (c) þryngi, *ſubigeret* 332.

Comes Brusius *remanens, meliorem itineris suscipiendi occasionem exspectavit, verum anteqvam discederet, rex* Olaus *ad se vocatum allocutus est; svadet, inqvit, mihi animus, tibi, Comes, in transmarinis oris fidendum; decrevi, te duabus, qvibus antea præfuisti, insularum partibus præficere; nolo te, nunc inter magnates, inferiorem aut pauperiorem qvam antea esse; Volo autem fidem meam eo firmari ut hic remaneat filius tuus* Rögnvalldus, *Prævideo te, meo fretum auxilio & duabus insularum partibus præfectum, qvæ tua sunt, poscente licet comite* Thorfinno, *tueri facile posse.* Brusius *pro duabus insularum concessis partibus gratias egit, & non diu, anteqvam abiret, moratus, occasum versus in insulas autumno devenit.* Rögnvalldus Brusii *apud regem* Olaum *remanebat; facit ejus mentionem* Ottar Niger.

Propinqva tibi est inter subditos
Gens Sciolldungorum *bonorum.*
Adhibite mite imperium
Hialtlandi *noti.*
Non extitit in terra
Terrorem cito incutiens, anteqvam te conseqveremur,
Orientem versus qvi insulas occasum versus
Juvenis sibi . . . .

In insulas reversi Comites Thorfinnus *&* Brusius, *hic duas ditionis partes præfecturam obtinuit, ille vero trientem & jugiter in* Katanesia *ac* Scotia *moratus suos insulis præfecit, unde* Brusius *easdem hoc tempore solus tuebatur, ast piratarum irruptionibus perqvam obnoxias, Norvegi enim ac Dani ibidem occasum versus piraticam, cum eidem vacarent, valde exercebant, ad*

voro í viking oc qvomo opt vid *Orcnæyiar* er þeir foro væſtr eþa væſtan oc namo næſnám, *Bruſi* tallþi at því vid *Þorfinn* brodr ſinn er hann hafþi æingar utgiördir fyrir *Orcnæyium* eþa *Hialltlandi*, enn hafþi ſcatta oc ſkulldir alt at ſínum luta. Þá baud *Þorfinnr* honom þann koſt at hann ſcylldi hafa þridiung lanz, enn þ*orfidr* tva luti, oc hafa æinn landvaurn fyrir bæggia þeirra hönd; æn þó at eigi yrdi þetta ſcipti brádſengis þá er þat þó ſagt i iarla ſögunni at þetta ſcipti hafi framfarit at *Þorfidr* hæfþi tva luti æyia, enn *Bruſi* þridiung, þá er *Knutr* hinn ríki hafþi Noreg lagt under ſic, enn *Olafr* konongr var or landi farinn.

Olafr Kongur *Haraldſſon* feck önga lyſkyldu af *Þorfinne* iarle ſíþan er þeir ſkildu eptir ſattmál þeirra *Bruſa* jarls allra ſaman (d); Giördiz *Þorfinnr* iarl nu höfþingi mikill, manna meſtr á vöxt (e) liótr (f) yferſyndar, ſvartr á hár, ſkarpleitr (g) oc nockut ſkolbrunn (h) oc hinn hermannligſti, hann var kappsmadr mikill oc ágiarn bæþi til fiár oc metnadar, ſigrſæll oc kænn i orruſtom oc godr árædis; hann þá þa V vetra gamall er *Melkofr* Skota Kongr modur fadir hans gaf hönom jarlsnafn oc Katanes til yfir ſoknar, enn þá var hann XIIII. vetra er hann hafþi utgerdir fyrer landi ſínu oc heriadi á ríki annara höfþingia; ſva ſegir *Arnor Jarlaſkáld.*

Hilmer raud i hiálma
hreggi (i) ſkilfings eggiar,
fór ádr fimtan væri
fetriodr hugins vetra

georr

(d) *omittit* N. 332. (e) á vöxt. *omittit* 332 (f) yfirſyndar *omittit* 332. (g) oc nefmikill, *naſutus*, *addit* 332. (h) oc hinn hermannligaſti *omittit* 332. (i) Skelkings 332.

Orcades *sæpe, occidentem versus tendentes vel inde reversi appellebant & promontoria de populabantur.* Brusius *fratrem* Thorfinnum *incusavit qvod naves militibus instructas ad tuendas* Orcades *vel* Hialtlandiam *nullas adhiberet, verum tributa omnia sua ex parte retineret; hinc* Thorfinnus Brusio *conditionem obtulit trientem retinendi, modo ipsi duas partes concederet, ex utriusqve parte insulas defensuro. Cæterum licet divisio hæc cito haudqvaqvam obtineret, docet tamen historia Comitum,* Thorfinnum *duas insularum partes,* Brusium *verò trientem sortitos esse, tempore qvo* Canutus Potens Norvegiam *subegerat, rex autem* Olaus *solum verterat.*

Rex Olaus Haralldi *filius, post conventum* Brusii *cum cæteris, nulla à Comite* Thorfinno *debita tributa impetrabat; Comitis jam nomen magnum inclaruit; huic statura plusqvam justa, vultus torvus, crines nigri, ora macilenta nec non sub nigra; gestu insuper militari præ plurimis conspicuus, & pecuniæ & gloriæ avidus, victoriosus, militiæ peritus, & ad aggrediendum pronus. Qvinqvennis ab avo materno* Melkolfo *Rege Scotorum comitis dignitatem & Katanesiæ moderamen dono accepit, verum qvatuordecim annos natus, propriam classem expediendo, exterorum magnatum ditionibus arma intulit. Ita* Arnor Jarlaskáld.

Comes in prælio tinxit
(sangvine) aciem gladii
priusqvam qvindecim
annos natus esset, vir fortis animo

georr letz grund at veria
(k) gedfrækn oc til ſækia
(l) erinn *Einars* hlýri
æingr mann (m) i ſkýranni.

Þorfinnr iarl hafþi Styrk mikinn af Skotta kongi (n), dró þat miöc riki hans fram i *Orcnæyium* er ſá ſtyrkr var hönom ſva nærr. Skota kongr andadiz þa er þeir brædr voro ſáttir (o); tok þá ríki i *Skotlandi Karl Hundaſon*, hann þottiz oc eiga *Katanes*, ſem hiner fyrri kongar, vildi hann þar hafa ſkatta af ſem annar ſtadar, enn *Þorfinnr* iarl þóttiz æi hafa of mikinn arf eptir modr faudr ſinn þó hann hefþi *Katanes*, þotti honom ſer oc fyrri hafa geſit verit oc vildi þvi æinga ſkatta afgiallda; Giördiz nu af þeſſu fiandſkapr mikill oc heriudu hvorer á adra. *Karl* kongr villdi ſetia þann höfþingia á *Katanes* er (p) *Moddan* het, hann var ſyſtrſon hans oc gaf hönom iarlsnafn, reid *Moddan* þa ofan (q) af *Skotlandi* oc efldiz at lidi i *Sudrlandi*, geingu þá nióſner til *þorfinns* iarls, dró hann þá her ſa man um *Katanes*; kom þá *Þorkell Foſtri* utan af *Orcnæium* med mikit lid til mots vid *Þorfinn* iarl; oc höfdu þeir þá (r) ſýnu meira her; þegar er Skotar viſſu þat at *Þorfinnr* iarl höfþi liþ meira, þá (s) vard þeim ſeinna um áráſina oc ridu ſíþan upp á *Skotland*. *Þorfinnr* iarl (t) lagdi under ſic *Sudrland* od *Ros* oc heriadi víþa um Skotland, ſneri þaþan aptr á Katanes, enn *Þorkell* ut i eyiar; leidangrs lid fór heim; iarl ſat á *Kataneſi* i *Dungalsbæ*, oc hafdi V. langſkip oc ſva nockut mart lid at þau voru vel ſkiput. *Moddan* kom a fund *Karls* kongs i *Beruvík*, oc ſagde honom ſínar farar óſlettar, *Carl* kongr vard reidr miöc er heriat var a land hans, geck hann þegar á ſkip oc hafþi XI. lang-

(k) gunnfrækn. *in bellando ſtrenuus* 332. (l) Öri Einars hlyra 332. (m) und 332. (n) frænda ſínum. *cognato ſuo*. addit 332. (o) B. oc Þ. *addit* 332. (p) *Muntan* eda *Muddan* idem. (q) á Katanes id. (r) ſynu *omittit* 332. (s) vildu þeir ei beriez, *confligere noluere* ib. (t) fór þá eptir þeim. *eos inſeqvebatur*. id.

par ſibi viſus regioni tuendæ,
& animoſus alias laceſſendi;
Alacrior Enaris fratre
nemo ſub cælo.

Thorfinno *à Rege Scotorum paratum ubiqve auxilium ipſius in* Orcades *regimen multum promovit. Poſt reconciliationem fratrum rex* Scotiæ *obiit, cui in regno ſucceſſit* Kallius Hundii, *is* Kataneſiam, *non ſecus ac anteceſſoribus, ſibi obtigiſſe contendens, ex eadem ut aliis tributa exegit; Verum comes* Thorfinnus *hæreditatem ſibi ab avo materno relictam, etſi* Kataneſiam, *utpote ſibi antea datam, annumeraret, haud nimis augeri ratus, tributa ſolvere prorſus denegat, unde diſſidiis ortis, alter alteri arma inferebat. Rex* Kallius Moddanem, *ſororium ſuum, comitis titulo donabat*, Kataneſiæ *præfecturus; Hic* Scotiam *auſtralem transeundo, ingentem contraxit exercitum, de qvo certior* Thorfinnus *milites in* Kataneſia *conſcribit, cui auxiliares* Thorkillus Foſtri *de Orcadibus copias ſecum adducens, effecit, ut Scoti, his qvippe evidenter inferiores ideoqve ad aggrediendum tardiores, in* Scotiam *eqvitantes reverterentur. Comes* Thorfinnus Sudurlandiam & Roſiam *ſibi ſubjiciens*, Scotiam *armis paſſim infeſtabat, ipſe inde in* Kataneſiam, Thorkell *in inſulas, copiæ, qvas eduxerat, domum revertebantur. Comes* Dungalsbæi *in* Kataneſia *ſedens, qvinqve naves longas tantamqve manum, ut bene inſtructæ eſſent, habebat.* Moddan *Regem* Kallium Bervicæ *conveniens, ipſi expeditionis infortunium exponit, qvi infeſtis ſuæ ditioni armis provocatus, undecim confeſtim navibus longis & ingen-*

langſkip oc mikit lid, oc helt þá nordr fyrir *Skotland*, hann ſendi *Moddan* aptur á *Katanes* vid mikit lid, oc reid hann it efra um *Skotland*, var ſva ſtefnt at hann ſkyldi þadan at koma, oc ſkyldi *Þorfinnr* Jall þá verda i klofanum. Nu er þat at ſegia fra *Kalli* kongi at hann letti æi fyrr enn hann kom á *Katanes* oc var ſkamt á milli þeirra *Þorfinnz* Jarls; toc *Þorfinnr* iall þat rád ſídan at hann ſteig á ſkip oc hellt ut á *Petlandz* fiörd oc ætladi til *Orkneyia* oc var ſva ſkamt á milli þeirra (u) oc er þeir ſá ſegl Karl kongr er þeir ſigldu auſtan á fiördinn oc ſigldu þegar eptir þeim; (v) þeir *Þorfinnr* iarl ſtefndu auſtr med eyiom oc ætludu til Sandvíkr, hann lagdi auſtan under Dýrnes, (x) gerdi þegar ord (y) *Þorkeli* at hann ſkyldi ſáfna liþi; (z) *Þorfinnr* iarl lá undir *Dýrneſi* ok hafþi ſíd komit, enn um morguninn er lióſt var finna þeir æi fyrr enn *Karl* kongr rær þar at þeim á XI. ſkeidum, voru þá tveir koſtir fyrer höndum, ſá annar at laupa á land oc leyfa ſkipinn óvinum ſínom oc feet allt, hinn annar at leggaz til mótz vid Kong oc láta audnu ráda; *Þorfinnr* iarl heitir þa á ſína menn oc bad þá brióta upp vapn ſin, qvedz æi vilia á flotta leggia, bat þá róa at röſkliga, tengia þá hvarer tveggio ſkip ſín; *Þorfinnr* iarl eggiar lid ſitt miöc oc bat þá vera ákafa oc gera harda hina fyrſtu hríd, kallar Skota ſá ſtandaz mano; þeſſi orroſta var bæþi hörd oc löng (a) ſva ſegir *Arnor Jarlaſkáld*:

(b) Andr hykk *Karl* kendu
kyndum (c) loſut bryniu

land-

(u) at þeir Karl ſá ſeglin Þorfinns er hann ſigldi auſtr á fiördinn 332. 332 (v) þeir Þorfinnr höfþu ei ſet þeirra ſegl *Thorfinnus cum ſuis eorum vela non viderat.* addit 332. (x) *omittit* 333. (y) Þorkatli 332. (z) B. hafþi hinn nordzta lut eyia oc ſat hann þar. *addit* 332. (a) oc var þar lengi er eigi mátti ſiá hvernig hníga mundi orroſtan, þeſſa getr Arnor i Þorfinns drápo *prælium diu anceps erat, teſte Arnore in carmine de Thorfinno.* addit 332. (b) Endr hygg ek Karli kendu 332. andr *hueck. Flat.* (c) jöfr. 332.

ingentibus copiis ſtipatus, ad borealem contendit Scotiam, Moddane *cum magno exercitu in* Kattaneſiam *remiſſo, qvi per ſuperiorem* Scotiam *vectus, inde ab uno latere, Rex vero ab altero,* Thorfinno *cingendo deſtinabatur. Nunc referendum regem* Kallium *in* Kataneſiam *usqve feſtinare, Comes autem* Thorfinnus *ſimul fere illuc delatus, id conſilii cepit, ut navem conſcenſam in ſinum* Petlandicum *deduceret, in* Orcades *trajecturus & ab hoſtibus non longe remotus. Unde rex* Kallius, *ab oriente ſinum petens, vela conſpicit; Comes* Thorfinus *cum ſuis inſulas orientem verſus legendo, Sandvicam petventurus, ad orientem ſpectans Dyrneſiæ littus ſubſtitit &* Thorkelem *per nuncium copias ſtatim colligere juſſit.* (Bruſius *in parte inſularum boreæ proxima, ſibi qvippe ſubdita, ſedebat.*) Thorfinno *interim, nam ſero venerat, qvieto, prima inſeqventis diei luce ex improviſo â Rege* Kallio *cum undecim navibus circumdato, duæ conditiones eligendæ, aut nimirum in continentem aufugiendo naves cum univerſis opibus hoſti relinqvere, aut congreſſus cum Rege exitum fortunæ committere hinc ſuos hortatur, neglecta fuga, arma capeſcere adverſariosqve viriliter aggredi jubet, conjunctisqve utrinqve navibus, ſvadet ut in primo mox certamine, qvod Scotorum pauci ſuſtinere poterint, ſtrenue pugnarent. Hoc prælium & fortiter & diu gerebatur. Ita* Arnor Jarlaſkálld

Credo qvod, qvam poſſidebat Karl,
Olim, Regis filii loricam Rex

 defen-

landvara lofþungs (d) kyndar
lauſt fyrer Dyrnes auſtann
ſim ſneckiom (e) hielt framme
flugſtyggr (f) af hug dyggum
rauſnar madr at ræſis
rædr XI. ſkeidum.

At lögdu ſkip ſkatnar,
ſkilit, fell herr a þilior,
ſvomu járn i (g) aumu
ód (h) bord Skota blódi
ſtall (i) drepa ſtrenger gullu
ſtál beit, enn rann ſveiti,
broddr fló, biſþuz oddar
biarter, þeingils hiarta.

Þorfinnr jall eggiar nú ákafliga lid ſitt, oc vard þar allhörd hríd, helldur þeir lítt Skotarner fyrir framan ſiglu á kongs ſkipinu, þá hleypr *Þorfinnr* jarl aptan or lyptingunne oc fram á ſkipit, oc bardiz (k) allhrauſtliga, oc er hann ſá at þyntiz ſkipanin kongs eggiadi *Þorfinnr* ſína menn til uppgöngu, oc er þat ſá Karl kongr, þá bad hann högg-gva tengſlin oc leggia burt öllum ſkipa her ſinum allbrádliga, taca til ára ſina oc leggia frá, þá koma þeir *Þorfinnr* jarl Stafnliám á kongsſkipit, bad *Þorfinnr* þá uppbera merkit oc fylgdi þvi mikil ſveit manna med honom, þá hlióp Karl kongr af ſkipi ſino med þá menn er upp ſtodu, en meſtr luti var fallinn á þvi ſkipi, Karl kongr lióp á annat ſkip oc bat þa taca til ára, oc lögdu þá Skotar á flótta, enn *Þorfinnr* elti þá; ſva ſegir *Arnor*:

(l) Þruma

(d) kundar 333. kuidar 101. 102. 333. (e) red. 332. (f) vid hug dyggan 332.
(g) amo 332. (h) haurd 332. (i) drapa 332. (k) alldiarfliga *audačter.* 332.

defenſoriis gladiis
ab oriente Dyrneſi,
qvinqve naves produxit
citiſſimus (fugæ neſcius) forti animô
vir liberalis, contrà Regis,
iratus, undecim triremes.
Jungebant naves viri,
intelligitis, in foros exercitus cadebat,
natabant arma per miſerum,
qvo madebat navis, Scotorum ſangvinem,
arcuum nervi reſonabant,
calybs mordebat, ſed cruor ſtillabat,
tela volabant, movebantur mucrones
fulgentes; en Comitis animum.

Cæterum Thorfinnus *cum ſuis, magnopere incitatis, Scotos ante malum in nave regia vix ſubſiſtere patitur, unde è tabulato puppis elevato in proram transcurrens, fortiter confligit, cumqve regios diſpergi animadverteret, ſuos ut aſcendant monet, qvo viſo rex* Kallius *copulas diſſecari & univerſam ſuam claſſem remis ſubito abigi jubet;* Thorfinnus *interim harpagones in naves regias immittit, & vexillum ſuum, qvod ingens militum choors ſeqvebatur, curat evehi, unde regem cum paucis in iſta nave ſuperſtitibus, plurimi enim ceciderant, in aliam transſilientem, & remorum uſu cum ſingulis Scotis fugam qværentem, inſeqvitur. Sic* Arnor.

(l) Þruma var (m) þeygi ſkemri
þat var ſkiott (n) med ſpiótum
mætr vid minna neyti
minn drottinn rak flótta
(o) gall ádr grammsmenn (p) fellu
gunnmar (q) und her ſárum
hann va ſigr fyrer ſunnan
Sandvíc; rudu branda.

Karl kongr hellt undan ſudr til Breidafiardar oc geck þar á land oc ſafnadi lidi af nyiu; *Þorfinnur* iarl veik aptr eptir bardagann, kom *Torkell Foſtri* til motz vid hann oc hafþi mikit lid, ſigldu þeir þá ſudr til Breidafiardar eptir þeim *Karli* kongi, oc þegar er þeir komu vid *Skotland* toko Þeir at heria, þá var þeim ſagt at *Moddan* iarl var á *Kataneſi* i *Þórsá* oc hafdi þar her mikinn, hann hafdi oc ſent til *Irlandz* eptir liþi, því at þar átti hann frændr marga oc vini oc beid þeſs liþs, þá gera þeir þad rád at *Þorkell* for nordr til *Katanes* med ſuman herinn, enn *Þorfinnr* iarl lá eptir vid *Skotland* oc heriadi þar; *Þorkell* fór leineliga þvi at honom var alt landzfolk trauſt oc trutt á *Kataneſi*, geck engi nioſn fyrir hönom ádr hann kom i *Þorsá* á nattar þeli oc tok hús á *Moddan* iarli oc baro att elld; *Moddan* ſvaf i lopti einu, hann hliop ut, oc i þvi er hann liop ofan fyrer loptſvalernar, hió *Þorkell* ſverdi eptir hönom oc kom á halſinn oc tok af höfudit; eptir þat gafuz menn upp, enn ſumir komuz á hlaupi undan; þar var mart manna drepit, enn gefit grid ſumum, dvaldiz *Þorkell* þar ſkamma hríd ádr hann fór til *Breidafiardar*, hafþi hann þá her allann med ſer þann er feckzt á *Kataneſi* oc um *Sudrland* oc um *Ros*, mætti hann þá *Þorfinni* jarli á *Mærhæfvi* oc ſagdi hönum ſlíkt er görz hafþi
i hans

(l) þrima. 332. (m) þvigit 332. (n) at 332. (o) gol 332. (p) ſæli 332
(q) um 332.

Nulla unqvam pugna brevior,
nam momento haſtis,
eximius, minoribus copiis,
meus dominus hoſtes fudit
clangebat anteqvam regii ceciderunt
aqvila circa exercitum vulneratum
Victoriam cæde comparabat à meridie
Sandvici; Enſes cruentabant.

Rex Kallius *in* Breidafiordum *usqve fugatus, copias iterum colligit.* Thorfinnus *poſt prælium revertitur, qvi, cum* Thorchillo Foſtrio *tunc ingenti militum corona cincto & ipſi in auxilium veniente Regem in* Breidafiordum *perſeqvitur, moxqve Scotiæ oris allapſus eidem arma infert, ibidem certior factus qvod Comes* Moddanus *in* Katanefia Thorsáæ *magno cum exercitu, ab amicis & cognatis, qvos in* Hibernia *multos habebat, juxta ipſius petitum, auxiliarem manum exſpectaret, unde id conſilii cepere, ut* Thorchillus *in* Kataneſiam *cum aliqvota copiarum parte rediret,* Thorfinnus *vero remanens* Scotiam *infeſtaret.* Thorkillus *clanculum, omnes enim* Kataneſiæ *indigenæ ipſi erant fidi, ſine prævià de ejus itinere fama progreditur, donec* Thorsáam *noctu perveniens,* Moddanum *ædibus incluſum interciperet igneqve peteret, ac ipſi, cum in contignatione qvadam dormiret, egreſſuro & de ambulacro deſcendenti, ſtricto a tergo gladio collum offenderet caputqve amputaret; Qvo facto,* Moddanianis, *qvi ſe ſubmiſere, pax conceditur, aliis fuga ſubductis, aliis occiſis. Cæterum* Thorkillus, *non diu ibi moratus, in* Breidafiordum, *cum univerſo per* Kataneſiam Sudurlandiam *&* Roſiam *collecto exercitu, tendit, comitiqve* Thorfinno *in* Merhæſi *obvio, ac-*

E 3 *ceptis-*

i hanz (r) leikum, þackadi iarl honom vel ſitt ſtarf, lagu þeir bádir þar um hríd (s).

Frá Orkneyingum.

Nu er at ſegia frá *Kalli* Kongi at hann fór upp á *Skotland* eptir orroſto þeirra *Þorfinns* iarls oc efldiz at liþi at nyiu, hann dró her ſaman ſunnan af Skotlandi hit veſtra oc hit eyſtra, oc alt ſunnan af Satiri, þá kom oc til motz vit hann herr ſá af Irlandi er *Moddan* iarl hafdi epter ſent, (t) ſendi hann þa vída til hofþingia eptir liþi, oc ſtefndi her þeim öllum til motz vid *Þorfinn* iarl, oc vard fundr þeirra á *Torfneſi* fyrir ſunnan (u) *Bæfiörd*, þar var oroſta hörd, oc höfþu Skotar her miklu meira; *Þorfinnr* iarl var i öndverdri fylkingu ſinne, hann hafdi gullrodinn healm á höfdi oc gyrdr ſverdi, ſpiót i hendi oc(v) hió oc lagdi bádum höndum; ſva er fra ſagt at hann væri fremztur allra ſinna manna, hann geck þar ad i fyrſtu ſem fyrer var fylking þeirra Iranna, var hann ſva ákafr med ſína ſveit at þeir hrucku þegar fyrir oc fengu ſiþan aldri vidrettu, let *Karl* kongr þá fram bera merki ſitt til motz vid *Þorfinn* iarl, var þá hardr bardagi um hríd, oc lauk ſva med því at kongr lagdiz á flótta, enn ſumer ſegia hann fallit hafa. Sva ſegir *Arnor Jarlaſkálld.*

Ulfstuggu raud eggiar,
eitt þar er *Torfnes* heiter,
Ungr olli þvi þeingill,
þat var mánadag (x) framar,
Sungu þar til þínga
þunn fyrir *Eckial* ſunnan

ſverd

(r) ferdum *itinere.* 332. (s) oc heriudu. 332. (t) *omittit* 332. (u) Breidafiörd 332 (v) oc va hann vid þvi þeim höndum 332. (x) fránar. 332.

ceptiſſima ſua circumveniendo geſta exponit & cum ipſo aliqvantiſper ibidem commoratur.

De Orcadenſibus.

V*erum Rex* Kallius, *copias iterum, poſt prælium cum Comite* Thorfinno *reverſus, per* Scotlandiam *orientalem & occidentalem nec non Satiriam colligit, &, in auxilium ſimul ad qvos in* Hyberniam *miſerat Comes Moddanus venientibus, â magnatibus per legatos ſuppetias paſſim implorat; cum univerſo exinde exercitu in* Torfneſia *auſtraliqve* Bæfiordi *ora Comiti* Thorfinno *obvius militumqve numero multo ſuperior, acri pugna congreditur. Comes* Thorfinnus *in prima ſuorum acie conſtitutus, galea aurata, gladio cinctus, haſtam tenens, utraqve manu vibrat cæditqve; fertur ſuos omnes præceſſiſſe;* Hibernorum *agmen aggreditur, primo cum adhærente corona adeo ſtrenuus, ut hoſtes ſtatim retruſi, exinde ſe non recolligere poſſent; Hinc Rege* Kallio *ſignum adverſus* Thorfinnum *præferri curante, pugna acriter aliqvamdiu geritur, fuga Regis, alii dicunt morte, tandem finita. Ita* Arnor Jarlaſkáld.

Gladii rubefaciebat aciem,
in loco ubi Torfnes *vocatur,*
minorennis in cauſa erat Rex,
incidit in diem lunæ mane.
ſtrepebant ibi in congreſſu
attenuati, â meridie Ekkialis,

Gladii

ſverd, er ſiklingr bardiz
ſnar vid Skotlandz harra.
Hátt bar *Hialta* drottinn
hiálm at geira (y) ſálmi,
ógnſtærír raud *Irum*
odd i ferdar broddi,
minn drottinn (z) hlaut máttar
mildr und *Bretzkum* ſkildi
hendi *Hlödvers* frændi
hermenn enn tok brenna.

Þ*orfinnr* iarl rak flottan allt uppa *Skotland* oc lagþi under ſik landit hvar er hann fór oc alt ſudr á *Fifi*, enn ſendi Þ*orkel Foſtra* frá ſer med ſumt liþit, enn þá er Skotar viſſu at iarl hafdi frá ſer gert ſumt liþit, foru þeir þá at honom er ádr höfdu under hann gengit, oc þegar Þ*orfinnr* iarl vard varr vid ſvik þeirra, hendir hann ſaman menn ſina oc for i moti þeim, vard Skotum þegar ſeirna um áráſina er heir viſſu iarl vera vidbuinn; Þ*orfinnr* iarl red þegar til bardaga er hann mætti Skotum, enn þeir nenntu æi at veria ſic, ſloguz þegar á flótta á merkr oc ſkoga, oc þá er Þ*orfinnr* iarl hafþi rekit flottann, heimtir hann ſamann menn ſína oc ſegir at þá villdi hann brenna láta allt herat þviat hann vildi giallda Skotum ſva ſvikin, foru jarlsmenn þá um þorp oc bæi oc brendu hvervetna ſva at æi ſtod kot eptir, drápu (a) mennina þá er þeir fundu, enn konr oc gamalmenni droguz á merkr oc ſkoga med vælon oc veinun, (b) keyrdu ſumt fyrir ſer, oc hertoku, ſva ſegir *Arnor Jarlaſkálld*:

Týnduz

(y) jalmi 332. (z) naut 332. (a) er þa voru þeir í ſtadder, *in qvo conſtituti erant* 332. 325. (b) mart folk gerdu þeir oc hertekit oc ferdu i bönd multos etiam captos vinculis conſtringebant. 332.

gladii, cum Comes confligeret
alacer cum Scotorum *magnatibus.*
In altum efferebat Hialtlandorum *dominus*
galeam, in armorum ſtrepitu,
timoris auctor tinxit ſangvine Hibernorum
mucronem in prima acie;
dominus meus viribus fruebatur
liberalis ſub Britannico *clypeo,*
Captabat Hlödveris *agnatus*
milites; ſed ſuccedebat incendium.

Comes Thorfinnus *fuſos in* Scotiam *usqve inſeqvitur, indigenis ubiqve ad* Fifium *usqve ſubactis,* Thorkelem *cum aliqva exercitus parte dimittit; Qvo comperto Scoti, qvi antea ſe ſubmiſerant, ipſum adoriuntur, fraude vero detecta* Thorfinnus *ſuos colligit itqve Scotis obviam, qvi cum ſcirent eum paratum, â congreſſu deſiſtunt, verum ille ſtatim ipſis obvius cum his pugnam orditur & ſe defendere nolentes in deſerta profugat, qvo facto exercituqve recollecto fraudem totius tribus incendio ſe redditurum indicat, unde pagus villasqve igne peragrando, ne caſam qvidem reſtare ſinebant, &, viris qvoscunqve reperiebant, occiſis, fœminas decrepitosqve ſenes in deſerta ſylvasqve gementes detrudebant, qvosdam captos abigentes. Refert ita* Arnor Jarlaſkáld.

F *Interiere*

Týnduz ból þá er brendi
(c) braſt at þat dægr háſke,
ſtöck i reyr en rokna
raudr elldr Skota velldi,
mordkennir galt mönnom
mein a ſumri æinu,
ſeingu þeir vid þeingil
þremr ſinnum lut minna

Eptir þetta for *Þorfinnr* iarl nordr epter Skotlandi til ſkipa ſinna, oc lagdi under ſic land hvar ſem hann fór, fór hann þá nordr á *Katenes* oc ſat þar um vetrinn, enn ſumar hvert þadan i frá hafdi hann leidángr uti oc (d) heriadi um ſumrum med liþi ſinu öllu.

Af Framaverkum Þorfinns J.

Þ*orfinnr* iarl gerdi þat framaverk i *Orkneyium* at hann væitti allri hird ſinni oc mörgum audrum (e) rikum mönnum allann vetr i gegnum bæþi mat oc munngat ſva at engi mádr þurfti i ſkytning at ganga ſva ſem öllum höfþingiom er títt i ödrum löndum, kongum oc jörlum at veita um jol hird ſinni oc geſtum. (f) I þenna tíma andadiz

(c) braſkat 332. breidſkar oþægr haſki 325. (d) terris occidentalibus arma inferebat ac hyemes domi qvietas ſæpiſſime transegit: heriadi um veſtrlönd, enn ſatt optaz um kirt á vetrum. 332. 325. (e) göfigum. 325. f) Sva ſegir Arnor:

Ormsfelli drack allann
(A) alkoſtigr ſen hroſta
rauſn dugdi þá ræſis
Raugnvalldz nidr í gögnum. *addit* 332.

(A) allzkoſtar for froſta
rauſn drygþi þa reſir
Rognvallz niþ . . . 325.

Interiere villæ. cum incenderet,
Instabat illis diebus periculum,
abigebat in fumum nigricantem
ignea flamma Scotorum regnum,
Cædis vindex reddebat hominibus
noxas una æstate
Contra Comitem evadebant
tribus vicibus inferiores.

Post hæc Thorfinnus *boream versus Scotiam transeundo, obviosqve ubiqve subigendo naves suas revisit, inqve* Katenesiam *delatus ibidem hyemat & qvavis exinde æstate cum educto suo exercitu militiæ operam navat.*

Opus præclarum Comitis Thorfinni.

C*ome* Thorfinnus *in* Orcadibus *inclaruit, eo qvod, satellites multosqve divites per integram hyemem, uti omnibus in aliis regionibus mos est regibus atqve Comitibus, aulicis advenisqve tempore Julensi suppeditare, laute adeo cibo potusqve generosiori sustentaret, ut nemini cauponas petere necessum esset. Mortuo*

diz *Brusi* iarl oc tok *Þorfinnr* iarl þá under sic allar eyiar; enn þat er sagt fra *Raugnvaldi Brusasyne* at hann var i orosto á *Stiklastödum* þá er (g) *Olafr* kongr fell; komz *Raugnvaldr* i brott med ödrum flóttamönnum; hann flutti or orrosto *Harald Sigurdarson* bródr *Olafs* kongs, var hann sárr miöc, kom *Raugnvalldr* honom til lækningar at æins litils bonda, enn *Raugnvalldr* for austr um kiöl til *Jamtalandz* oc þadan til *Svíþiodar* á fund *Önundar* kongs; *Haralldr* var med bondanum þar til hann var græddr, feck bondi honom þá son sinn til fylgdar vid hann oc for hann þá austr til *Jamtalandz* oc þatan til *Sviþiodar* huldu höfdi, (h) oc þá er þeir skildu i kiörr einum, þá qvad *Haralldr* vísu þessa

Nu (i) verd ec skog af Skogi
skreidaz litíls heidar,
hverr veit nema ec verþa
vída frægr um síþir.

Haralldr kom til fundar vid *Raugnvalld* iarl i Svíþiod, foru þeir badir austr i *Gardaríki* oc mikit liþ annat þat er verit hafþi med *Olafi* kongi; þeir lettu æi fyrr enn þeirkomu austr i *Holmgard* á fund Jarizleifs kongs, tok hann vid þeim forkunnar vel fyrer saker hins heilaga *Olafr* kongs, gerduz þeir þá landvarnar menn hannz fyrer allir saman oc (k) *Erlingr* iarl sonr *Raugnvallds* iarls.

Magnús Olafsson til Kongs tekinn i Noregi.

A. D. 1030 R*augnvalldr Brusason* var eptir i *Gardaríki* þá er *Haralldr Sigurdarson* for i *Miklagardz* ríki; hafþi *Raugnvalldr* þá landvörn

(g) hinn helgi 332. (h) Haraldr qvad þá þeir ridu um kiörr nockonn. 332. 325. (i) let 332. lær. 325. (k) Eylifr iarl sonr Raugnvalldz iarls Ulfssonar 332. Eylifr . . . 325.

interea Comite Brusio Thorfinnus *singulas insulas suæ addit ditioni. Fertur autem filius* Brusii Rögnvalldus *è prælio* Stiklastadensi, *ubi ceciderat Rex* Olaus, *cum aliis fugatis evadens*, Haralldum Sigurdi *Regis* Olai *fratrem*, *saucium valde secum abduxisse*, *sanandumqve vili cuidam rustico tradidisse*, *unde Kiölum transeundo per* Jamtiam *in* Svecia *Regem* Aunundum *convenit.* Haralldo *vero donec sanaretur commorato*, *villicus filium suum itineris socium addit; exinde per* Jamtiam *in* Sveciam *delato clanculum*, *cum in virgulto qvodam ab invicem discenderent*, *talis ei cantilena excidit.*

Jam cogor de sylva in sylvam
serpere parvo cum honore,
num qvis scit qvo minus
passim tandem inclarescam

Haralldus *in* Sveciam *delatus Comitem* Rognvalldum *convenit*, *qvi cum magna*, *qvæ* Olao *Regi adhæserat cohorte*, *ambo orientem versus. in Russiam tendentes non prius subsistunt qvam* Holmgardiæ *Regem* Jarizleifum *conveniunt*, *â qvo*, *sancti* Olài *Regis causa*, *ambabus ulnis excepti*, *Russiæ tutores.*, *una cum* Erlingo *Comite*, *Comitis Rögnvalldi filio constituuntur.*

Magnus Olai Norvegiæ Rex designatur.

A. D.
Rögnvalldus Brusii *in* Russia *cum* Haralldius Sigurdi *in* regnum Constantinopolitanum *se conferret*, *remanebat*, *æsti-* 1030

A. D. vörn um ſumrum enn var i *Holmgardi* um vetrum; Kongr vir-
1030 dí hann mikils oc þar eptir öll alþýda; *Raugnvalldr* var (l) hve-
& ſeqq. riom manni meiri oc ſterkari oc manna frídaztr ſynom, atgervi-
madr mikill ſva at æi fanz hanz jafningi. Sva ſegir *Arnor Jar-
laſkáld* at *Raugnvalldr* ætti i Gördum X (m) orroſtor

(n) Væildiz af ſva at (o) allder
el (p) grafninga þelar
Gunnar (pp) niördr i *Gördum*
Gunnbrádr X hádi

A. D. (q) *Einar Þambaſkelfir* oc *Kálfr Arnaſon* ſottu *Magnus Olafsſon*
1032 auſtr i *Gardaríki* var *Raugnvalldr* fyrer þeim i *Aldeigioborg*, var
þa vit ſiálſt buit at hann mundi ganga at Kálſi adr (r) hann gerdi hann varann vit hverſu afſtod um ferder þeirra, (s) ſegir *Einar* at *Kálfr* ydradiz glæps þeſs er hann hafdi fellt hinn heilaga *Olaf* kong frá landi, vill hann þat nu bæta á *Magnuſi* ſyne hanz, ſeger hann *Raugnvalldi* at *Kalfr* vil hefia *Magnus* til ríkis oc efla hann i moti (t) víkingom *Knytlinga*, oc epter þat ſefaz *Raugnvalldr*, beider þá *Einar Þambaſkelfir* þeſs at *Raugnvalldr* ſkuli rádaz til ferdar med þeim upp i *Holmgard* (u) oc finna þar *Jarizleif* kong oc flytia fram eyrinde ſín oc ſegia at þeim var ſva leitt ordit ríki *Knytlinga* oc meſt *Alſifu* at þeſs geck ecki yfir þá at þeir vili þeim leingr þiona, beida þa þeſs at *Jarizleifr* Kongr Skuli

(l) ſem ádr var ritat *addit* 332. 325. (m) folk oroſtor 332. 325. (n) Deildiz 332. Flat. 325. (o) aldin 332. 325. (p) gramninga 325. 332. (pp) vordr 325. (q) þá er þeir. 325. 332. (r) enn Einar. 325. 332. (s) let Einar ſegia Raugnvaldi. (t) Knytlingum 325. 332. (u) oc flytia þeirra mál vid Jarizleif kong oc þvijatar Raugnvalldr; eptir þat leigia þeir er eiki i Aldeigioborg oc aka upp til Holmgardz oc finna þar Jarizleif Kong 325 332.

voqve tempore præsidii curam gerebat, hyemali vero Holmgardiæ degebat, á Rege non secus ac toto populo magni æstimatus. Hic statura, robore & formæ venustate qvovis esset præstantior, corporis exercitiis insignis adeo ut nemo ei par. Refert Arnor Jarlaskáld Röngvaldum *in Russia decies conflixisse.* A. D. 1030 & seqq.

Ita res actæ sunt
ut prælio acer
miles in Russia
decem prælia commiserit.

Einar Tambaskielfr & Kalfus Arni *orientem versus é* Russia Magnum Olai *reducturi* Rognvalldum Aldeigoburgi *obvium habebant, qvi ne* Kalfum *anteqvam itineris scopum exponebat, invaderet, vix abstinere potuit; Dicit* Enar Kalfum *istius pœnitere sceleris, qvod sanctum* Olaum *regno cæde privaverit,* Magno *ipsius filio idem recompensare velle; indicavit præterea* Rögnvalldo *qvod* Kalvus Magnus *ad regiam dignitatem evectum adversus* Knitlingorum *tyrannidem corroborare velit; qvo audito* Rögnvaldus *placatur. Rogat tum* Einar Thambaskelfir, *ut* Rögnvalldus Holmgardiam *usqve itineris socius* Jarizleifum *conveniat, ipsiqve propositum exponat, eos nempe* Knitlingorum & *in primis* Alfifæ *imperii adeo tædere ut nihil iis eveniret qvo magis iisdem diutius parere* A. D. 1032

A. D. 1033 ſkuli fá þeim *Magnus Olafsſon* til höfþingia, oc er þeir koma þar flytr *Raugnvalldr* þetta mál med þeim oc *Ingigerdr* Drottning oc marger adrir (v) göfgir menn; *Jarisleifr* kongr var þeſs traudr at fá *Magnus* i hendr Normönnum ſva ſem þeir höfþu buit vid födr hanz, en þat tokz at XII. ener gaufguzu menn ſöru eida at þetta var alt trutt. *Raugnvalldi* iarli gaf *Jarizleifr* kongr upp æidinn fyrer trunadar ſakir. *Kalfr* ſór þann æid *Magnuſi* kongi at hann ſcal fylgia hönom utanlandz oc innan, oc gera þá luti alla er *Magnuſi* þætti þá ſitt ríki meira edr friálſara enn ádr; eptir þat toku Nordmenn *Magnus* til kongs oc gerduz hönom handgengner; dvöllduz þeir (x) *Einar* i *Holmgardi* þar til leid iol, foru þá ofan til *Aldeigioborgar* oc öfludu ſer þar ſkipa, foro þegar auſtan er íſa leyſti um vorit, redz *Raugnvalldr Bruſaſon* til ferdar med *Magnuſe* Konge, foru fyrſt til *Sviþiodar* (y) oc þadan til *Jamtalands* oc ſva auſtan um *Kiöl* til

A. D. 1034 *Veradals*, oc þegar er *Magnus* kongr kom i *Þrándheim* geck allt folk under hann, fór hann þá ud til *Nídaroſs* oc var til kongs tekinn á *Eyrar* þingi yfir alt land; eptir þetta voro ſkipti þeirra *Magnus* Kongs oc *Sveins* kongs. (z)

Rögnvalldr beiddi Magnus Fararleifis.

Þá er *Raugnvalldr* iarl *Bruſaſon* kom i Noreg, þa ſpurdi hann andlát *Bruſa* födr ſins; hann fretti þá at *Þorfinnr* iarl hafþi tekit under ſic allar (a) eyiar; fyſtiz þá *Raugnvalldr* iarl at fara til ódala ſinna oc bad at *Magnus* kongr ſkyldi gefa honom orlof til þeſſa-

(v) höfþingiar. 332. *omittit* 325. (x) Kálfr. 332. 325. (y) ſem ſegir i ſögu Magnus Kongs. *addit* 332. 325. (z) ſem ſegir i æfi Noregs Konga *addit* 332. 325. (a) Orkneyiar, *idem.*

parere vellent, ab ipso Magnum *sibi præfici expetentes, qvod* A. D.
negotii cum ipsis Rögnvalldus, *Regina* Ingigerda, *multiqve alii* 1033
viri nobiles commendabant. Potuit vix persvadi Jarizleifus *ut* Magnum, *actorum qvippe adversus patrem memor,* Norvegis *traderet, nihilo tamen minus eo res processit, ut duodecim viri nobilissimi, interposito juramento, negotium ab omni doli suspicione liberarent, Comitem* Rögnvalldum *propter fidelitatem veniâ Regis* Jarizleifi *â jurejurando liberante.* Kalfus Arni *juramento promisit se* Magnum *& intra & extra regnum secuturum, & qvæcunqve ipsi negotia istud augere vel liberius reddere viderentur expediturum. Hinc* Norvegi Magno *Regi designato ministrabant, post moram* Holmgardiæ *cum* Einare *per festum* Julense, Aldeigoburgum *delati, naves comparabant, soluta statim glacie, ex oriente vere seqvente tendebant;* Rögnvalldus Brusii *cum Rege* Magno *sociale iter instituit, in* Sveciam *primum, inde* Jamtiam, *dein orientem versus trans* Kiölum *in* Veradalum*; cum Rex* Magnus *in* Thrandiam *veniret, indigenæ omnes ipsi se subjecerunt, inde* Nidarosiam *deveniens in foro* Eyrensi *totius regni Rex constituitur. Incidunt* A. D.
post hæc qvæ inter reges Magnum, Sveinemqve *geruntur.* 1034

Rögnvalldus a Magno abeundi veniam impetrat.

C*um in* Norvegiam *veniret Comes* Rögnvalldus, *audita morte patris sui* Brusii, *qvod Comes* Thorfinnus *universas sibi subjecisset insulas, hæreditarios fundos invisere cupit, eundi veniam â rege expetens, qvod, cum illi necessarium videret, facile impetrat,*

A. D. 1035 þeſſarar ferdar, *Magnus* kongr ſá at þat var naudſyn *Raugnvalldz* oc (b) tok vel under þetta mál, gaf *Magnus* kongr þá *Raugnvalldi* iarls nafn oc þriu lángſkip oc vel ſkiput, feck hönom þá i len þann þridiung eyia ſem *Olafr* kongr hafdi átt oc hann hafdi fengit *Bruſa* iarli födr *Raugnvalldz* (c) hafdi *Magnus* kongr *Raugnvalld* foſtbrodr ſinn i fullkominne vináttu ſinne oc qvad honom heimilann ſkyldu ſinn ſtyrk nær ſem hann þyrfti, ſkildu þeir med enom meſtum kærleikum.

Frá Ferd Rögnvallds.

Raugnvalldr iarl *Bruſaſon* ſigldi veſtr til *Orkneyia* oc for fyrſt til búa þeirra er fader hanz hafdi átt, gerdi þá ordſendingar til *Þorfinnz* iarls frenda ſins, oc beiddiz at hafa þann þridiung eyia ſem fader hanz hafþi átt; hann let oc ſegia *Þorfinni* iarli at *Magnus* Kongr hafþi ſkipat honom i len þann þridiung landa er *Olafr* kongr hafþi átt, beiddiz hann nu at hafa tva luti (d) med villd *Þorfinnz* frenda ſins, enn i þenna tíma átti *Þorfinnr* iarl deilr miklar vid *Ira* oc *Sudreyinga*, þottiz hann þá miöc þurfa liþſinnis manna, oc veitti hann þau andſvör ſendimönnum *Rögnvalldz* at hann ſcal ríkit taka i ſitt valld þann þridiung ſem hann á at rettu, enn þann þridiung ſem *Magnus* kallar ſer, þa játodom ver því *Olafi* kongi hinom helga meirr af því at þá vorom ver komner i greipar honom enn hitt at oſs þætti þat rettiligt, mun þá oc ſamþycki ockar *Raugnvalldz* frenda bezt at ver (e) minnumz litt til um þann þridiung landa, hefir hann lengi at deildum farit, oc ef *Raugnvalldr* vill vera mer hollr (f) godvilia madr, þá þycki mer þat (g) ríki vel komit er hann hefir ſer til ſkemtunar oc

(b) ſtod. 325. 332. (c) het þá M. K Rognvaldi &c. *idem* 325. (d) i vild at hafa vid Þorfinn frændi ſinn. 332. (e) innimz *idem.* innunz 325. (f) frænda oc ſtyrks madr. 325. 332. (g) mitt *addit* 332. 325.

petrat cum Comitis *dignitate*, *præter tres naves longas*, *bene* A. D.
instructas, *trientis insularum*, *qvem Rex Olaus possederat Co-* 1035
mitiqve Brusio *ipsius patri concesserat*, *præfectura â rege ditatus*, *perfecta ipsius*, *tanqvam socii*, *amicitia colitur*, *promisso qvandocunqve indigeret auxilio*, *unde non disjuncta amicitia ab invicem discedunt*.

De itinere Rögnvalldi.

C*omes* Rögnvalldus Brusii *in* Orcades *navibus vectus*, *villas*, *qvæ ipsius pater possederat primum invisit*; *â cognato suo Comite* Thorfinno *trientem insularum qvem tenuerat pater per nuntium expetit*, *addito qvod*, *Rex Olaus trientis â Rege* Olao *possessi præfecturam sibi mandaverit*, *unde duas partes*, *cognati sui* Thorfinni *venia*, *obtinere optat*. *Ast illo tempore* Thorfinnum & Hibernos *nec non* Hæbudenses *haud levia intercedebant dissidia*, *qvapropter aliorum auxilio tunc magnopere indigere persvasus*, *legatis* Rögnvalldi *responsum dedit*, *trientem regni*, *qvem jure possideret*, *se illius potestati submittere*; *verum*, *inqvit*, *qvem prætendit Rex* Olaus, *concessimus Regi* Olao *sancto eapropter magis*, *qvod in manus ei incideramus*, *qvam qvod justum reputaremus*; *erit præterea firmissima cognati* Rögnvalldi *meaqve amicitia*, *si de illo triente ditionis parum inferamus*, *diu qvoniam separatus fuit*, *sed si* Rögnvalldus *mihi fidus & officiosus esse velit*, *regnum qvod in sui delectamentum &*

 utriusqve

A. D. oc bádum ockr til ſtyrks, er mer brátt liþſinni hans vid meira
1035 enn ſkattar þeír er ec tec þar af. Eptir þat foru ſendimenn aptr, ſegia at *Þorfinnr* hafi iátat honom tveim lutum landa ef hann vill væra hönom ſtyrksmadr ſem vera ætti fyrer frændſemis ſökum, enn *Raugnvalldr* letz til þeſs eins kalla er hann þottiz æiga, enn fyrer þvi er *Þorfinnr* gaf ſva audvelliga upp löndin qvadz hann at viſu vilia vera honom (h) ſinnadr oc fullkominn vin epter þvi ſem frendſemi þeirra ſtod til, tok enn *Raugnvalldr* under ſic tva luti landa. (i)

Bardagi þeirra Brædra þorfinns oc Rögnvallds.

A. D. Snemmindisum vorit ſendi *Þorfinnr* iarl ord *Raugnvalldi* fræn-
1036 da ſinom oc bæider þá at hann fære i hernat med honom oc hafa fiölmenni ſlict ſem hann fengi, en þegar at *Raugnvalldi* komo þeſſi ord bráz hann þegar vid oc dró her ſaman oc ſafnar at ſer ſcipum öllum þeim er hann feck, oc er hann var buinn fór hann til fundar vid *Þorfinn* iarl, hafþi *Þorfinnr* þá buit her ſinn, toc han þá allvell vid *Raugnvalldi* frænda ſinom oc lögdu þa ſaman lag ſitt; þeir frændr heriudu um ſumarit um Sudreyiar oc Irland oc Skotlandsfiord; *Þorfinnr* iarl lagdi under ſic þar ſem hann for um ſumarit, átto þeir orroſto mikla þar ſem *Vatzfiördr* heitir; (k) orroſtann tokz ſnemmindis oc fengu þeir frændr (l) ſigr, þeſs getr (m) Arnor Jarlaſkálld.

Væit

(h) liþſinnadr *auxiliarem* 325. 332. (i) oc ſtod med þvi um vetrinn. *addit* 325. 332. (k) var þar mannfall mikit. *magna ibi ſtrages edita. addit idem.* (l) biartann 332. (m) *hic ingens lacuna in exemplari* N. 332.

utriusqve noſtrum auxilium retinet, bene conſtitutum mihi videtur, cito enim ipſius ops tributis inde ſumendis mihi utilior. Poſt hæc redeunt legati referuntqve Thorfinnum, *modo* Rögnvalldus, *uti propter conſangvinitatem deberet, ipſi auxiliator eſſe velit, duas iſtas partes concesſiſſe;* Rögnvalldus *vero ſua tantum petere ſibi videbatur, cum autem* Thorfinnus *facile adeo fundos dederit, ſe ipſius eqvidem concordem fidumqve amicum, uti poſcebat conſangvinitas, fore indicat, unde duas partes ditionis ſibi ſubjicit.* A. D. 1035

Prælium fratrum Thorfinni & Rögnvalldi.

V*ere ineunte Comes* Thorfinnus *per legatos cognatum* Rögnvalldum *rogat ut piraticam ſecum ſuſcipiat, adſcita tanta, qvantam comparare poſſet, multitudine, qvo audito* Rögnvalldus *copias ſtatim & naves, qvot potuit, colligit, cumque paratus eſſet,* Thorfinnum, *qvi tunc ſuum inſtruxerat exercitum, petit, & á cognato humaniter exceptus vires ſuas ei conſociat. Tempore æſtivo per Hæbudes, Hyberniam, ſinumqve Scotiæ arma circumferebant, &,* Thorfinno *qvæcunqve eo tempore obvia ſibi ſubjiciente, ingens prælium, ubi Vatnsfiordus audit, committebant, ex eodem mane incepto victoriam reportantes. Facit hujus mentionem* Arnor Jarlaſkálld: A. D. 1036

A. D. 1036

Væit ec þar er Vatzfiördr heitir
Vafk (n) i miklum háfka
míns vid mannkyns reyni
merki drottins verka
þiód bar fkiótt af fkæidum
Skialdborg fira mörgum
giörla fra ec at (o) ginde
grár ulfr um gná faarann.

Eptir orrofto þeffa vendu þeir aptur til *Orcneyia*, oc fátu um kyrt þann vetr, for fva fram VIII. Vetr at *Raugnvalldr* iarl hafþi tva luti eyia fva at *Þorfinnr* jarl vandadi ecki um, enn hvort fumar voru þeir i hernadi, ftundum báþer famt, en ftundum ferhvor þeirra, fem *Arnor* fegir:

Ymiz vann fá er unne
Irfk fell drótt þá er fótti
balldrs edr Bretfkar allder
brá elldr Skotavelldi.

Med þeim frændum var of alt vel er þeir funduz, enn ef verri menn geingu mille þeirra þa voru jafnan greiner taladar, fat *Þorfinnr* iarl löngum á *Katanefi* þar fem *Gaddgedlar* heita, þar mætiz *Skotland* oc *Eingland*.

Af Hernadi Þorfinns Jarls.

Þat er á einu fumri er *Þorfinnr* iarl heriadi um *Sudreyiar*, oc *Skotland*, hann hafdi gert frá fer lid fudr á *Eingland* at ftrandhöggi, enn

(n) og *addit* 333. (o) gnydi 101. 102. 333.

Scio, ubi Vattnsfiördus audit, A. D.
in magno constitutus eram periculo, 1036
mei apud mortales tentantis
signa domini laborum
Natio celeriter exportabat de navibus
testudinem virorum multorum;
probe conspexi avide inhiare
cinerei coloris lupum sauciis cadaveribus.

Post prælium hoc in Orcades redeunt hyememqve qvieti transigunt. Labuntur ita octo anni, ut Rögnvalldus *duas partes insularum,* Thorfinno *non incusante, retineret, qvavis autem æstate, interdum uterqve una, interdum separatim piraticam exercebant, teste* Arnore.

Varia egit vir militaris
cum oppugnabat, cecidit gens Hibernica,
vel homines Britannici;
evertit ignis imperium Scoticum.

Inter cognatos omnia qvando conveniebant bene processere, si autem pejores eos intercederent res controversæ jugiter refricabantur. Comes Thorfinnus *sæpe in* Katanesia, *ubi* Goddgedlæ *audiunt & confines sunt* Scotia Angliaqve, *sedebat.*

De militia Comitis Thorfinni.

A*ccidit qvadam æstate cum Comes* Thorfinnus Hæbudes Scotiamqve *armis infestaret, ut exercitu in* Angliam *ad excursio-*

A. D. 1036 enn undan hönom var rekit fe allt, enn er *Eingilsmenn* verda varer vid ferd víkinga, söfnuduz þeir saman oc foro at þeim, enn toko af þeim fe allt, en drapu af þeim alla þá er dugandi voro enn sendu aptr ræningia nockora oc báþu þa segia *Þorfinni* iarli hvorsu þeir leiddu víkingum rán oc hripsan, höfdu þar um háþulig ord, foro siþann á fund *Þorfinnz* iarls oc sögdu honom sínar ofarar; hann let illa yfer þvi er menn hanz hofþu tynzt, enn qvetz þar ecki mega at hafa, enn til þess qvedz hann allvel fallinn at giallda *Einglismönnom* hád oc spott þat er þeir drogu her at, enn skilia; qvad hann munde fyrst at finne þeim, enn ef hann veri heill at sumri sagdi hann at þeir skyldu finnaz.

Her segir af Hernadi Þorfinns jarls.

I þann tíma var *Hördaknutr* yfir *Einglandi* oc *Danmörk*; eptir þat fór *Þorfinnr* iarl til *Orkneyia* oc sat þar um vetrinn; snemma um vorit hafþi hann utbod um allt ríki sitt, sendi þá bod *Raugnvalldi* frænda sínom oc þvi játar *Raugnvalldr*. *Raugnvalldr* hafþi utbod um allt sitt ríki, *Þorfinnr* iarl dro her saman um *Orkneyiar* oc *Katanes*, hann hafþi oc mikinn herr af *Skotlandi* oc *Irlandi* oc um allar Sudreyiar droz honom liþ, hellt hann her þeim öllum til *Einglandz* sva sem hann hafdi heitit þeim; *Hördaknutr* var i Danmörk er þetta var tíþinda, enn þegar at iarlar komu vid *Eingland*, toko þeir at heria oc at ræna, enn þeir höfþingiar er þar voro til landvarnar setter foro á mot þeim med liþi oc var þar orrosta mikil oc hörd oc fengu iarlar sigr; eptir þat foro þeir vída um *Eingland* oc heriodu, drápu menn oc brendu bygdina hvar sem þeir foro, þessa getr *Arnor*

curſiones victus parandi cauſa præmiſſo, ante eum pecora agerentur; cum autem Angli prædonum iter comperirent, congregati ipſos adoriuntur, pecoraqve iis ſurripiunt, &, occiſis omnibus frugi viris, latrones aliqvot remittunt, rogant qve, ut comiti Thorfinno *referant, qvomodo prædandi rapiendiqve tædium pariant latronibus, de hoc plurima verba contumelioſa evomentes. Verum illi Comiti* Thorfinno *itineris infortunium exponebant, qvi ſuorum jacturam ægre ferens, jam vindicandi tempus haud vacare, ſed ad reddendam* Anglis *his adjectam contumeliam cavillasqve ſe aptum ſatis; hac vice eos disjungi, ſi autem inſeqvente æſtate ſoſpes eſſet, eos conventuros aſſerebat.* A. D. 1036

Heic recenſetur militia Comitis Thorfinni.

R*egebat hoc tempore Angliam Daniamqve* Hördaknutus. *Poſt hæc* Thorfinnus *in Orcades revertitur, ibidemqve hyemat. Vere ineunte per totum ſuum regnum milites conſcribit mittitqve nuncium cognato ſuo* Rögnvaldo, *cui annuens* Rögnvalldus *per integrum ſuum regnum copias educit; Comes* Thorfinnus *etiam per Orcades* K*ataneſiamqve exercitum colligit, &, haud exiguo è* Scotia, Hibernia, *integrisqve* Hæbudis *ſtipatus, totas copiam in* Angliam, *uti promiſerat, dirigit. Dum hæc gerebantur* Hördaknutus *in Dania fuit. Comites vero Angliæ allapſi, arma ſtatim circumferre, prædariqve incipiunt, qvibus præfecti regioni tuendæ conſtituti obvium eunt, unde ingens acreqve prælium oritur, comitibus victoriam reportantibus, qvi poſtea* Angliam *paſſim armis peragrando, indigenas ubicunqve venêre, ſternunt ruraqve incendio delent, hujus mentionem facit* Arnor:

H *Una*

A. D.
1036
& feqq.

Ein var fú er Engla minner
egghríd ne menn fíþan
(p) hart vid helming meira
(q) hríngrifr komit þingat,
bitu fverd, enn þar þurde
þungeor fyrer *Maun* funnan
Raugnvallds kind und rander
ramligt folk hins gamla.
Stöng bar iarl á Eingla
ættgrund, enn raud ftundum
ve (r) bat víſe knyia
verþung ara tungu
hyrr ox, haler þurru,
herdrott (s) rak flotta
(t) æimr hratt en lauft lióma
limdolgs nær himne

Þorfinnr jall átti tvær folk orroftor á *Einglandi*, enn mörg flög oc manndráp veitti hann i ödru lagi; hann lá þar miöc fva allt fumar igegnum, enn um hauftit for hann heim til Orcneyia um vetrinn.

Kalfr flydi til Orkneyia.

I þenna tíma vard *Kalfr Arnafon* landflotta fyrer *Magnufe* konge, for hann veftr um haf til *Þorfinns* iarls mágs fins, *Þorfinnr* átti þá *Ingibiörgu* iarla modr dottr *Finns Arnafonar*, var

(p) hart 101. 102. 333. (q) hrindiarfr 101. 333. (r) bar vífa þvyia. (s) herdrottin. dux exercitus Flat. (t) Æinir 101. 333.

Una erat quæ Anglis *memorabilis est* A. D. 1036 & seqq.
Acies, & hominibus exinde,
fere cum dimidio majore parte.
Vir munificus venit huc;
mordebant gladii, sed detrimentum afferebat,
attenuati, (ɔ: *gladii*) *ab austro* Mönæ
Rögnvalldi *exercitus sub clypeis;*
fortes subditi antiqvi.

Vexillum inferebat Comes Anglorum
patriæ, sed sangvine tingebat interdum
aqvila lingvam; Comes jubebat
satellitium opprimere pacem.
ignis increscebat, viri deficiebant,
exercitus fugatis instabat,
fumus spargebatur, sed sursum emittebatur fulgor
arborum incensarum ferè in cœlum.

Comes Thorfinnus *in* Anglia *duo prælia justa acie commisit, multos præterea conflictus homicidiaqve committens. Totam fere æstatem ibidem transigebat, autumno autem in Orcades ad hyemationem redibat.*

Kalfus in Orcades aufugit.

H*oc tempore* Kalfus Arni *à Rege* Magno *in exilium pulsus, occidentem versus affinem suum Comitem* Thorfinnum *petit, qvi uxorem tunc habebat* Ingeborgam *Comitum matrem*

A. D. var *Kalfr* þá i myklum kærleikum víd *Þorfinn* iarl, hann helt
1046 ſveit mikla ſinna manna, vard jarli þá koſtnadarſamt, voru þeir oc þá marger er þat melltu fyrer hönom at hann ſkyldi æi *Raugnvalld* hafa láta tva luti eyia, ſva mikinn ſekoſtnat ſem hann hafdi ſealfr, oc epter þat ſendi *Þorfinnr* iarl mann útt i eyiar, oc beiddiz þeſs þridiungs af ríki iarls er átt hafþi *Einar* iarl *Rangmudr*, enn er ſu ordſending kom þá bar iarl þat fyrer vini ſína, epter þat kallar hann þangat ſendimenn *Þorfinnz* iarls, *Raugnvalldr* ſegir at þann lut eyia ſem þeir kalla til hefdi hann tekit i len af *Magnuſi* konge, oc kongr kalladi þad ſina faudr-leifd, nu qvad hann *Magnus* kong valld á eiga hverr þeirra þann lut eyia ſkyldí hafa, enn æi qvadz hann lata ſkyldu ef þat væri kongs vile at hann hefþi, foru ſendimenn vid þetta á burt oc ſegia *þorfinni* iarli þeſſi ord, ſegia víſa von at þetta mundi æi fáſt þrautarlauſt; enn er *Þorfinnr* iarl heirþi þetta vard hann reidr miöc oc qvad þat óſannligt at *Magnus* kongr ætti brodr arf hans, kallar þat mèirr verit hafa fyrer því jattat at þeir voro þa komner i greypr *Olaſi* kongi, helldr enn þat veri rett arf-ſkípti, nu þicki mer *Raugnvalldr* æi vel launa mer, er ec hefi hann nu látit hafa i frelſi rıkit um hríd, ef ec ſkal nu ecki ná brodr arfi minom nema ec beriumz til, vard *þorfinnr* jarl um þetta ſva reidr, at æi miklu ſidar ſendir hann menn i *Sudreyiar* oc upp á *Skotland*, oc dró at ſer liþ, lýſti hann þvi, at hann man fara á hendr *Raugnvalldi* iarli oc heimta þa vægdarlauſt þat er hann nádi æi þá er hann leitadi med friþi eptir, oc nu er þetta ſagt *Rögnvalldi* iarli, þá ſtefndi hann at ſer vinum ſínum oc kærer þetta fyrer þeim þat er *Þorfinnr* iarl frænde hans ætlar at fara med her oc ófridi á hendr honom, læitadi hann þá eptir hvern ſtyrk þeir vilia væita hönom, kallaz æi vilia láta ſitt att öllu óreyndu, enn er hann beyddi urſkurdar um þetta mál, þá lögþu menn

Comitis Finni Arnæi *filiam. Florebat tum* Kalfi *comitisqve* A. D.
Thorfinni *amicitia. Sustentabat suorum magnum numerum* 1046
Comes, qvod ipsi impensas auxit haud exiguas; Exstabant tunc multi qvi ei svadebant ne Rögnvalldum *duos trientes insularum retinere sineret cum ipse tantas impensas facere necessum haberet. Postea* Thorfinnus *per legatos in insulas missos, trientem, qvem possederat* Einarus Rangmudr *à Comite* Rögnvalldo *exposcit, qvod auditum Comes amicorum deliberationi submittit, advocatisqve legatis* Thorfinnianis *respondet, se ejus partis insularum qvam poscerent præfecturam à rege* Magno *accepisse, ipsumqve regem eandem patrimonium suum appellare; iamqve in regis* Magni *potestate situm, uter illorum eam insularum partem retineret, se vero non cedere, modo rex se retinere vellet. Talia legati reversi referunt responsa, Comitis voluntati sine periculo neqvaqvam satisfieri adjicientes. Qvibus comes magnopere iratus, iniqvum esse asserit qvod rex* Magnus *hæreditatem ab ipsius fratre relictam retineat, idqve eapropter magis concessum, qvod tunc in manus ei inciderint, qvam qvod justa esset hæreditatis divisio. Nunc, inqvit, mihi videtur* Rögnvalldus *non bene rependere, qvod regno ad tempus eum in pace frui permiserim, si hæreditatem fraternam absqve pugna recuperare neqveam. Provocabant hæc* Thorfinnum *adeo ad iram, ut non multo post in* Hæbudas *&* Scotiam *legatos mitteret exercitumqve contraheret, manifestans qvod* Rögnvalldum *petere, & ipsi non parciturus, id, qvod cum pacate qværebat, impetrare non potuit, jam exposcere instituat. De his interim certior* Rögnvalldus *amicos convocat, iisqve Comitem* Thorfinnum *exercitu belloqve se petiturum qveritur, & qvale ab ipsis auxilium sperare sibi liceret scifcitatur, se sua, omnibus inexpertis non, cessurum*

 asserens

A. D. 1046 menn her allmisjafnt til, ſumer mæltu epter *Rögnvalldi* iarli, oc töldu vorkun at hann vildi æi midla ríkit, enn hiner voro ſumer er þad mæltu at vorkun væri at *Þorfinnr* vildi hafa ríkit um hríd er *Raugnvalldr* hafþi ádr haft þann hlut er *Einar* iarl hafþi átt, töldu þat oc órád at *Rögnvalldr* legdi til bardaga vid *Þorfinn* vid þat lid ſem hann fengi af tveim lutum eyia, þar ſem *Þorfinnr* hafþi Þridiung oc *Katanes* oc mikinn luta af *Skotlandi* oc allar *Sudreyiar*; þeir menn voru at þat mæltu at leitat mundi um ſættir, beida þeſs at *Rögnvalldr* iarl bydi *Þorfinni* iarli helming eyia oc mætti þannveg enn ſemiaz frændſemi þeirra; enn er *Rögnvalldr* fann þat at ſitt lagdi hverr til, enn allir löttu hann uppreiſtar, þá birti hann vilea ſinn at hann vill æi midla ríki ſitt med neinu ſáttmáli, letz helldr mundu at ſinne gefa upp ríkit oc ſækia á fund *Magnus* kongs foſtbrodr ſins oc leita epter hvern ſtyrk er kongr vill fá honom til at hallda ríki ſinu; eptir þetta býr hann ferd ſína oc ferr auſtr til *Noregs*, letter æi fyrr enn hann kemr á fund *Magnus* kongs, oc er hann er þar kominn ſegir hann kongi allann málavöxt, kongr fagnar vel *Rögnvalldi* Jarli oc baud honom med ſer at vera ſva lengi ſem honom líkadi oc taca len af ſer ſva mikit at hann fengi vel halldit ſic oc liþ ſitt, enn *Rögnvalldr* iarl ſagþi kongi at hann villdi at hann fengi hönom afla til at ſækia ríki ſitt; *Magnus* kongr qvadz at viſu ſkylldu ſinn ſtyrk tilleggia eptir þvi ſem hann beiddiz, dvaldiz *Raugnvalldr* ſkamma hríd i *Noregi* ádr hann byriadi ferd ſína veſtr til *Orkneyia*, hafþi hann þá mikit liþ oc frítt er *Magnus* kongr hafþi væítt honom, þat fylgdi oc med at hann ſendi ord *Kalfi Arnaſyne* at hann ſkylde hafa ægner ſínar oc landzviſt i *Noregi* ef hann veitti *Raugnvalldi* iarli i ſkiptum þeirra *Þorfinnz* iarls.

Barda-

afferens. Cum autem hujus decifionem ex peteret, diverfa valde addebant; alii Rögnvalldo *faventes excufandum dicebant qvamvis regnum dividere nollet, alii autem* Thorfinnum *licet idem ad tempus tenere contenderet, cum* Rögnvalldus *antea eam partem habuerit qvam poffederat Comes* Einarus; *infanum præterea confilium,* Rögnvalldum, *cum exercitu, qvem è duabus infularum partibus compararet, cum* Thorfinno *præter trientem,* Katanefium, *magnamqve* Scotiæ *partem, integras* Hæbudas *retinente, congredi. Erant qvidam qvi fvadebant reconciliationem, & rogabant ut Comes* Rögnvalldus *Comiti* Thorfinno *dimidiam partem infularum offeret, qvo modo confangvinitas eorum adhuc non violaretur. Cum autem Comes* Rögnvalldus *eos diverfa fvadere animadverteret, omnes vero à refiftendo dehortarentur, voluntatem fuam manifeftat, fe nempe nulla conditione regnum divifurum, idem potius ea vice ceffurum, regemqve* Magnum, *focium fuum conventurum, & qvale auxilium ad retinendum regnum ipfi præftare vellet, effe qvæfiturum. Poft hæc itineri fe accingit, inqve* Norvegiam *tendens, non prius qvam Regem* Magnum *convenit, fubfiftit, cumqve eò veniffet, rem, ut fe habebat, regi exponit. Rex* Rögnvalldum *humaniter exceptum ad fecum commorandum qvamdiu ipfi placeret, præfecturamqve tantam, qvanta fe fuosqve fuftentare laute poffet, à fe capefcendam, invitat; cui* Rögnvalldus *regerit fe auxilium ad regnum fuum recuperandum ab ipfo expetere, qvod ille fe, juxta petitum, præftiturum promittit. Commorabatur non diu in* Norvegia Röguvalldus *priusqvam in* Orcades *iter fufciperet, magno confpicuoqve, qvem Rex* Magnus *ei adjunxerat, exercitu ftipatus, talibus præterea à Rege additis, qvod* Kalfus Arni *in* Norvegia *prædia fua (poffeffiones) publicamqve fecuritatem retineret, fi in hisce litibus cum Comite* Thorfinno *intervenientibus, à partibus ftaret* Rögnvalldianis.

A. D. 1046

Præ-

A. D 1046

Bardagi fyer Raudabiörgum.

R*ögnvalldr* iarl figldi af *Noregi* veftr til *Orkneyia* oc kom af hafi vit *Heatland* oc dró at fer her oc for þaþan fudr i *Orkneyar*, ftefndi til fín vinum finum oc efldiz þaþan at lidi. *Þorfinnr* iarl var á *Katanefi*, oc komu honom þegar niofner um ferder *Raugnvalldz* iarls, dro hann at fer liþ um *Scotland* oc *Sudreyiar*; *Raugnvalldr* let þegar fara ordfending *Magnus* kongs til *Kálfs Arnafonar* oc tok *Kálfr* þvi öllu liklega er kongr hafþi mælt; *Raugnvalldr* iarl dró faman her finn i *Orkneyium* oc ætladi yfer a nes, enn er hann kom á *Petlandsfiörd*, þá hafþi hann XXX ftorfkipa, Þar kom i moti honom *Þorfinnr* iarl oc hafþi LX. fkipa oc fleft fmá, vard fundr þeirra fyrer *Raudabiörgum* oc lögþu þegar til bardaga, þar var oc kominn *Kálfr Arnafon* oc hafþi VI fkip oc öll ftor oc lagdi ecki til bardaga, oc nu tekzt hinn hardazti bardagi, eggiadi hvartveggi iarl liþ fitt, enn er fva hafþi framfarit um hriþ, fnyr mannfallinu á hendr *Þorfinni* iarli, var þat meft af þvi at bordamunr mikill var; *Þorfinnr* hafþi mikit fkip oc vel buit oc lagþi hann þvi fram alldiarfliga, enn er rudduz hin fmærri fkipin, þa var lagit at iarlsfkipinu á bæþi bord, voru þeir þá ftadder all nauduliga, fell þá fiöldi mans af fkipi iarls, enn fumer urdu miöc fárer, eggiadi *Raugnvalldr* iarl þá fina menn til uppgaungu, enn er *Þorfinnr* fá i hvert óefni komit var, let hann högva fkip fitt or teinflum oc reri til lanz, hann let leggia af fkipi fino LXX. líka, þar geigu af aller þeir er óviger voru fyrer fára faker; þá baud *Þorfinnr Arnori Jarlafkáldi* at ganga af fkipi, hann var i iarls fveit oc i kærleikum miklum, hann geck á land oc qvad vífu:

Dreing

Prælium apud Raudabiörg.

A. D. 1046

Comes Rögnvalldus è Norvegia *occidentem versus in* Orcades *naves dirigit*, Heatlandiæqve *allapsus milites conscribit, exinde in* Orcades *vectus amicos convocat & ibidem copias auget.* Comes Thorfinnus *in* Katanesia *iter* Rögnvalldi *statim comperit, unde exercitum per* Scotiam Hæbudasqve *colligit.* Comes Rögnvalldus *verba Regis* Magni Kalfo *statim fecit innotescere, qvibus ille haudqvaqvam abnuebat.* Rögnvalldus *exercitum in* Orcadibus *contrahebat, in Katanesum trajecturus; cum autem in sinum* Petlandiæ *deduxisset, triginta naves ingentes, sed ibidem obvius Comes* Thorfinnus *sexaginta, plerasqve parvas, habebat. Statim autem prope* Raudabiörg *convenientes congrediuntur. Venerat qvoqve eodem* Kalfus Arni *cum sex navibus omnibus magnis, sed prælio se non immiscebat. Jam vero, utroqve Comitum suos exhortante, acerrime aliqvamdiu pugnatur, donec strages in* Thorfinnianos *converteretur eapropter præsertim qvod naves impares valde essent altitudine.* Thorfinnus *magnam beneqve instructam navem audacter producebat; cum autem minores evacuarentur, navis* Thorfinniana *utrinqve cingebatur, unde in permagno constituti periculo nautæ turmatim cadebant, qvidam valde sauciabantur,* Rögnvalldo *suos tunc ad ascensionem incitante. Tale vero discrimen animadvertens Comes* Thorfinnus *navim suam disjungit & ad littus deducit, ubi, septuaginta cadaveribus exportatis, omnes, qvos vulnera imbelles reddiderant, exscendunt. Tunc* Thorfinnus Arnorem Jarlaskálld *exscendere jubebat, qvi unus è satellitibus Comitis ipsiusqve amicus, in terram conscendens tale carmen canebat:*

A. D. 1046

Dreingr er igegn at ganga,
gott er at ſilgia drottni
(u) elld legnig þvi alldri
ófús ſyni *Bruſa*,
Oſs er ef jarlar þeſſir
ógnbráder til rádaz,
(hörd man (v) vin raun verþa)
vandligr koſtr fyrer höndum

Þorfinnr iarl ſkipar ſkip ſitt af eno beſta liþi er hann hafþi til, eptir þat fer hann til fundar vid *Kalf* oc bat hann liþs, ſagþi ſva at *Kalfr* mundi ecki fá keypta vináttu *Magnus* kongs er hann var ádr ordinn landflótti, er hann feck þá æi tilgætt er hann var ádr kominn i allmikla kærleika, máttu ſva oc ætla ef *Raugnvalldr* ſigraz á oſs, oc gangi riki þeirra *Magnus* kongs her fyrer veſtann hafit, at þu munt þá ecki her vel kominn, enn ef ver ſigrumz þa ſkal ydr öngann lut ſkorta er ec á koſt, erum vid fyrer engum manni uppnæmer her fyrer veſtan hafit ef vid erum báþer á æinu rádi, mantu oc æi vilia vita þat á þig at leggia hiá ſem köttr i hreyſi þar er ec beriumz til frelſis hvorom tveggiom, eru þær oc teingder med ockr at hvorum ſamer þat betr at veita liþ ödrum ſiþan venſlalauſer eru i mót, enn er *Kalfr* heirdi eggian *Þorfinnz*, het hann á ſina menn oc bat þá leggia til bardaga med *Þorfinne* iarli; greiddu þeir nu atrodrinn báþer ſaman *Þorfinnr* iarl oc *Kalfr*, oc er þeir komu til orroſto var herr *Þorfinnz* buin at flyia, enn fiöldi fallinn; iarl lagþi fram ſkip ſitt á moti ſkipi *Raugnvallds* iarls oc vard þar hin hardaza orroſta, ſva ſegir *Arnor*:

Þvarn-

(u) mín. 102. (v) ölld, *Flat.*

A. D. 1046

Vir est ad obviam eundum,
(bonum est dominum sequi)
neminem id unqvam per me lateat,
haudqvaqvam pronus filio Brusii;
Nos manet, si Comites hi
ad ferociam veloces congrediantur,
difficilis conditio;
vix erit tutum inter amicos.

Comes Thorfinnus *selectissimis qvos habebat militibus navem suam instruit, &* Kalfum *exinde cum conveniret de auxilio implorat, dicens, ipsum, antea exulem amicitiam Regis* Magni *non redempturum, qvoniam, inqvit, conservare non potuisti ubi eadem permagna fruitus es; sperabis etiam si* Rögnvalldus *nos superet regimenqve ejus &* Magni *heic ab occidente maris invalescat, te non bene acceptum fore, si autem nos victoriam reportamus, nulla res qvæ in mea est potestate tibi deerit, nemini enim hic ab occidente maris, modo concordes, inferiores erimus, nec tolerabis te tanqvam felem in latebra recubere, qvando ego pro utriusqve nostri liberatione certo; est præterea inter nos tanta consangvinitas ut alterum alteri auxilium ferre præstet, cum nos & hostes nulla cognatione jungamur. Cæterum audita sollicitatione* Thorfinni Kalfus *suos exhortatur & ut* Thorfinno *auxiliares prælium ineant, jubet, unde uterqve una, Comes* Thorfinnus *&* Kalfus, *aggrescionem remis accelerant, cum autem ad præliantes venirent, exercitus* Thorfinnis *fugæ se dederat, magnus autem numerus ceciderat. Comes navim suam contra* Rögnvalldianam *producebat, indeqve acerrime pugnabatur. Ita* Arnor:

A. D.
1046

Þvarntveggia ſá ec höggva
hirþ á *Petlandz fyrdi*,
vor þriſuz mein at (x) meire,
min (y) audgiafa ſína,
ſiár blerr enn dreyf dreyri
döckr á ſaumför klöcka,
ſkaut á ſkialdrim ſveita
ſkockr var bloþi ſtockinn.

Kálfr lagdi at hinum ſmærrum ſkipum *Rögnvallds* oc hraut þau ſkiott, þvi at þar var bordamunr mikill, enn er leiþangrs liþ þat er or *Noregi* var komit ſá rodin ſkip hea ſer, þá leyſtu þeir ſkip ſitt or teingſlum oc lögþu á flotta ſva at fá æin ſkip voro eptir med iarlzſkipi, tok þá orroſtau at hallaz, ſva ſegir *Arnor Jarlaſkalld*:

Gramr mundi ſá gömlu
gunnbráþr und ſic ládi,
hann feck miklu minna
manſpiöll, koma öllu
ef ilendra (z) endils
ættſtafr hafa knetti,
vellti herr um Hialta
hialmþrotta liþ drottins.

Oc nu er meginn herinn hafþi flyit, þa lögdu þeir *Kalfr* oc *Þorfinnr* iarl báþer at ſkipi *Raugnvalldz* iarls oc fellu þá miök menn *Raugnvallds* iarls, oc er *Raugnvalldr* iarl ſá i hvort óefni

(x) minne. 333. (y) audgiafna. 333. (z) endris 101. 102. 333.

Utrumqve vidi cædere A. D. 1046
satellitium in sinu Petlandiæ,
(malum nostrum majus increvit)
meum dominum liberalem hac vice.
Mare sangvineum ferebat colorem, sed dispergebatur
ater in navem flexilem. (cruor
decidebat in clypei extremitatem sudor,
manubrium sangvine erat aspersum.

Kalfus *minores* Rögnvalldi *naves, aggrediendo celeriter, magna qvoniam navium qvoad altitudinem diversitas erat, evacuabat. Cum autem è* Norvegia *eductæ copiæ naves sibi propinqvas militibus destitui viderent, suam solutam fugæ dabant, ita ut paucæ præter* Comitis *navem remanerent. Tum imparem successum minitare incipiebat prælium:*

Comes profecto, ad pugnam citus,
qvam antiqvitus habebat sibi terram,
(passus est multo minorem
hominum jacturam) totam subjecisset,
si indigenas piratarum summus,
obtinere potuisset,
(inseqvebatur exercitum præter Heatlandiam)
fortibus militibus constantem exercitum domini.

Cum autem major exercitus pars fusa esset, Kalfo, *Comiteqve* Thorfinno *navem* Rögnvalldi *cingentibus,* Rögnvalldiani *admodum cecidêre; cumqve videret* Rögnvalldus *in qvali versaretur*

A. D. 1046 ófni komit var oc hann mátti æi figrazlá þeim *Þorfinni* oc *Kalfi*, let hann höggva tengflin oc lagdiz á flotta, var þá álidinn miöc dagrinn oc toc at myrkva; *Raugnvalldr* iarl figldi þegar á haf um nattina oc fva auftr til *Noregs*, letti eigi fyrr enn hann kom á fund *Magnus* kongs, hann tok vid honom vel fem fyrr baud honom med fer at vera, oc þar dvaldiz *Raugnvalldr* iarl um ftund.

Þorfinnr jarl lagdi under fic eyiar.

Nu er at fegia frá *Þorfinne* iarle at um morguninn epter orroftona let hann roá um allar eyiar at leita flotta manna voro marger drepner enn fumer geingu til gripa, lagdi *Þorfinnr* iarl þá under fic allar eyiar, let þá hvorn mann ganga til handa fer jafnvel þa er voru eidfvarar *Raugnvalldz* iarls, fettiz *Þorfinnr* iarl þá i *Orkneyiar* med fiölmenni enn dró faung at fer af *Katanefi*, enn *Kálf Arnafon* fendi hann i *Sudreyiar* oc let hann þar fitia til ftyrks vid fic; enn er *Raugnvalldr* iarl hafþi dvaliz med *Magnufe* konge um hríd, fegir hann kongi at hann vill leita til eyia, enn er kongr heyrdi þat, þá kalladi hann þat órád. ligt fyrr enn vetri letti af oc fiárr tæki at þidna, kallaz þo vilea fá honom liþ fem hann þurfti oc gnogann fkipa koft, *Raugnvalldr* fvarar fvo, kvetz nu æi vilea týna liþi *Magnus* kongs, kallar þat æi meiga rádaz nema med ftoru mannfpelli ef hann drægi her á hendr þeim *Þorfinni* iarli, fva mikit ríki fem þeir hafa veftr þar, ætla ec nu at fara veftr á æinu fkipe oc fkipa þat fem bezt, vænter mic at þá fe ecki borin nióſn fyrer ofs, mun þá annathvert vera ef ec kem i eyiar at ec man koma á uvart, oc megum vær þá fkiott vinna þann figr er vær fám trautt edr æi unnit vit liþfiölda, enn ef vart verdr vit vora ferd, þá látum

periculo, & qvod adverſarios ſperare neqviret, copulis navium diſſecatis fugam capeſcit, diem fere eductum tenebris excipientibus. Subſeqvente ſtatim nocte alto ſe committens pelago orientem verſus in Norvegiam *transnavigat, nec prius, qvam Regem* Magnum *conveniret, ſubſiſtit, à qvo humaniter ut antea exceptus, & ad moram apud ipſum invitatus ad tempus ibidem commorabatur.* A. D. 1046

Comes Thorfinnus inſulas ſubigit.

J*am de Comite* Thorfinno *referendum, eum mane prælium ſubſeqventis diei curare ut per univerſas inſulas, navibus petitas, fugitivi qværerentur, qvorum multis occiſis, qvidam pacem amplectebantur. Comes inde* Thorfinnus *omnes inſulas ſibi ſubjiciens, ſingulos, & qvidem eos qvi Comiti* Rögnvaldo *fidelitatis juramentum præſtiterant ſe ſibi addicere faciebat, & in* Orcadibus *magna cum multitudine reſidens, ad victum neceſſaria de* Kataneſo *aſportabat, miſſo in* Hæbudas Kalfo Arni, *qvi ibi ſedens ipſi auxiliaretur. Cæterum* Rögnvalldus, *poſt aliqvantam apud Regem* Magnum *moram, ſe inſulas repetiturum indicabat, qvo audito Rex, id, prius qvam hyems transiret, mariqve obducta glacies diſſolvi inciperet, minus conſultum, tunc autem ſe ipſi daturum qvæ neceſſe haberet, navesqve ſufficienter inſtructas traditurum, regerebat; cui* Rögnvalldus *ſe regium exercitum jam non deperditurum, nec niſi ingenti hominum jactura, ſi* Thorfinno *cæterisqve, tanto qvippe regno ibi ab occidente divitibus, manus inferat, poſſe periclitari. Nunc, inqvit, una nave qvam optime inſtructa illuc vehi inſtituo, qvod ſi fiat, præviam de noſtro itinere famam non delatam ire ſpero, aut enim, ſi in inſulas perveniam, ex inſperato ſuperveniam, eaqve conditione victoriam,*

qvam

A. D. 1046 látum vær enn hafit gæta vor. *Magnus* kongr bat hann fara ſem honom líkar, enn koma enn til ſin þegar hann vilde; oc epter þetta býr *Raugnvalldr* ſkip ſitt oc vandar menn til, reduz þar til ferdar med honom hirdmenn *Magnus* kongs nockorer, hafþi hann á ſkipi æinvala liþ, oc er þeir voru buner ſigldu þeir i haf, þat var öndverþan vetr oc fengu vel byri.

Raugnvalldr komz at Eyium.

R*augnvalldr* kom af hafi vid *Hiatland*, ſpyrr hann þá at *Þorfinnr* iarl var i *Orkneyiom* oc hafþi ecki fiölment, var honom þa öngar vonir ofridar um hávetri, hellt *Raugnvalldr* þegar ſudr i *Orkneyiar*; *Þorfinnr* iarl var i *Hroſſey* oc ugde ecki at ſer, enn þegar at *Raugnvalldr* kom i *Orkneyiar*, hellt hann þangat er hann ſpurþi til *Þorfinnz* iarls oc kom ſva á uvart at æi vard vart vit fyrr enn þeir höfþu tekit allar dyrr á huſunum þeím er *Þorfinnr* iarl oc hans menn voro inne; þat var nott oc voro fleſter menn i ſvefni, enn iarl ſat enn þa oc drack; baru þeir *Raugnvalldr* elld at bænum, enn er *Þorfinnr* iarl vard varr vid ufridinn, ſendi hann menn til dyranna, oc let epterfretta hverer fyrer ufriþi reþi, var þá ſagt at *Raugnvalldr* iarl væri þar kominn, menn hlupu þá til vopna, oc mátti þá ecki vörn vit koma því at öllom var varit ut at ganga, tóku huſinn þá ſkiótt at loga, ræddi *Þorfinnr* þá um at menn ſkyldi beida utgöngu þeir er griþum ſkyldu ná, oc þeſs var leitat vit *Raugnvalld* iarl, leifþi hann utgaungu konom ollum oc ófrialſum mönnum, enn kallar þa hirdmenn *Þorfinnz* fleſta at hönom mundu æi betri lífs enn dauder, voro þeir menn udreg-

qvam vix vel neqvaqvam cum hominum multitudine compa-rare possumus, reportabimus; aut, si iter nostrum comperiant, mari adhuc custodiendos nos trademus. Rex Magnus *itinere ipsius commisso arbitrio, ad se, qvandocunqve placeret, redire jubet. Post hæc* Rögnvalldus *navem suam instruit, comitatumqve eligit exqvisitum, cui se qvidam aulici Regis* Magni *adjunxerunt, unde navem, selectissimis instructam militibus, ineunte hyeme alto committebant & ventis secundis utebantur.* A. D. 1046

Rögnvalldus in insulas devenit.

Rögnvalldus Hiatlandiæ *primum allapsus*, Thorfinnum *cum paucis, (nullus enim, ipsa bruma instante, hostes sperabat,) in Orcadibus sedere audiebat, unde eodem statim tendet, Comite* Thorfinno *in* Hrosseia *securo degente. Cum autem in* Orcades *veniret* Rögnvalldus, *iter dirigebat eò ubi* Thorfinnum *esse exqvirebat, ex improviso adeo superveniens, ut inscii omnibus, singulas domicilii, in qvo* Thorfinnus *cum adhærentibus, fores occuparent. Nox erat; dormiebant plurimi, Comite adhuc cerevisiis indulgente.* Rögnvalldus *cum suis ignem tectis subjiciebat, verum* Thorfinnus *comperta violentia, ad fores de ducis nomine sciscitaturos mittebat, qvi Comitem* Rögnvalldum *eo venisse referebant, unde arma capiebant, sed defensioni non erat locus, omnes enim ab exitu coërcebantur, tectis celeriter incensis; jubebat igitur* Thorfinnus, *ut vitam servaturi egrediendi expeterent veniam, qvam fœminæ omnes & servi â* Rögnvalldo, *plurimos comitis* Thorfinni *satellites sibi vivos qvam mortuos non salubriores asserente, impetrabant. Qvibus pax concessa erat, extrahebantur. Comes* Thorfinnus *id con-*

A. D. utregner er grid voro gefin, tok þá bærinn at brenna; *Þor-*
1046 *finnr* iarl tok þat rád at hann braut undan husunum (a) skiald-
þili æitt oc liop þar ut, hann hafþi *Ingibiörgu* konu sina i fadmi ser, enn nídmyrkr var á oc komz hann burt med reiknum sva at jarlsmenn urdu æi varir vid, reri hann þegar um nottina til *Nes* æinn á báti; *Raugnvalldr* iarl brændi bæinn allann oc þa menn alla er inne voru, oc engi madr ætladi annat enn *þorfinnr* iarl mundi þar hafa látiz, oc epter þat for *Rangvalldr* um allar eyiar oc lagþi under sic, sendi þau ord yfer á *Nes* oc sva til *Sudreyia*, at hann ætlaþi ser þat ríki sem *Þorfinnr* hafþi haft, mælti þá engi madr i mot honom. *Þorfinnr* iarl var þa (b) á *Katanesi* á laun med vinom sinom, oc for engi frett af þvi at hann hefþi komiz or brennu.

Raugnvaldr jarl drepinn.

R*augnvalldr* iarl sat i *Kyrkiovogi* oc dro þangat föng öll þau sem hann þurfti til vetrsetu, hann hafþí þá fiölmenni mikit oc rausn mikla. Litlu fyrer jól for iarl med sveit mikla i *Papey* hina litlu eptir möltum er heita skyldi til jola, oc um qveldit er þeir voro i eyiunom sátu þeir lengi vid bakstr ellda, oc ræddi sá um er elldenn kyndi at elldevidrinn tæki at fætkaz; þa mælti iarl mismæli, þá erum ver oc fullgamler er þesser elldar eru brunnir, enn hann vildi sva mælt hafa at þeir væri þá fullbakadir, oc er hann fann, tok hann til orda, mismæli mælta ec nu, oc hef ei æi mælt mismæli fyrr sva at ec muna, kemr mer nu þat i hug er *Olafr* kongr fostri minn mælti á *Sticklastödum* þá er ec fann mismæli hans, ef sva bæri til at ec mælta mismæli, at ec skylda sva vidbuaz at ec munda þá skamt æiga ólifat, kann oc vera at *Þorfinnr* frændi

a) standþili. 333. (b) i ovissum staudum. *variis in locis.* 325.

filii capiebat ut parietem qvendam testudineum frangeret ibidemqve excurreret, uxorem Ingibiorgam *in brachiis collocans; erant autem tenebræ densissimæ, unde fumum seqvendo, inscіis* Rögnvalldianis, *aufugit & in scapha eadem statim nocte in* Nesum *usqve solus remigavit.* Rögnvalldus *totum, cum omnibus intus ramanentibus, incendio delebat domicilium, nemine aliud existimante qvam qvod* Thorfinnus *ibi occubuisset. Qvo facto, Comes* Rögnvalldus *universas insulas peragrando subegit, transmisso in* Nesum Hæbudasqve *nuncio, regnum qvod tenuerat* Thorfinnus *se sibi ipsi destinare, cui tum nulli renuebant. Degebat interim* Thorfinnus *clanculum apud amicos in* Katanesia, *nec ulla de eô, qvod ex incendio evasisset, volabat fama.*

A. D. 1046

Cædes Comitis Rögnvalldi.

C*omes* Rögnvalldus Kirkiuvogi *sedens quæcunqve adhyemationem necessaria eodem contrahebat, & numerosam, qvæ ei adhæsit, multudinem laute sustentabat. Paulo ante festum* Julense *Comes cum suis polentas per* Julia *(ɔ: fest. Natalitior. Dni) calefaciendas revecturus in* Papeyam *minorem trajiciebat; vesperi autem, cum in insulis constituti ignibus fotoriis diu assiderent, materiem igni ingerens eandem jam deficere ajebat. Lapsus lingvæ tunc Comiti accidit; ætate, inqvit, satis provecti sumus qvando ignes isti extingvuntur; dicturus autem erat, eos satis fotos fore, qvô animadverso, in talia prorumpit; lapsus lingvæ mihi jam eveniebat, nec prius qvoad memini, & nunc mihi occurrit effatum nutritoris mei Regis* Olai *cum* Stiklastadis *lapsum lingvæ ejus comperirem, nimirum si qvando lapsus lingvæ forte mihi accideret, pro rato haben-*

A. D. 1046 frændi minn ſe á líſi, oc i þvi heyrdu þeir at bærinn var horfinn mönnum, var þar kominn *Þorfinnr* iarl, oc baru þegar elld ad huſum oc hlodu köſt mikinn fyrer dyrunum; *Þorfinnr* leyfdi utgöngu öllum ödrum enn jarlsmönnum, oc er menn voru utgengner fleſter, geck madr i dyrnar ut i línklædum æinum oc bat þá *þorfinn* iarl ſæilaz imoti honom diaknanum, enn ſá ſtuddi höndunum á bálkinn oc ſtikladi ut yfer bálkinn oc mannhringinn ſva at hann kom hvar fiarri nidr oc þegar i brott i nattmyrkrinu; *Þorfinnr* iarl bat þá epter hallda, oc ſeger at þar fór iarl, oc er þetta hans færleikr enn einkis mans annars, foru menn at leita hans oc ſkiptuz i ſveiter, fór *Þorkell* foſtri med ſionum at leita oc heirdu þeir at racki gó í ſiofar urdinni; *Raugnvalldr* iarl hafþi haft ſkickio racka ſinn med ſer, *Þorkell* gerdi hann handtekinn oc bat vinna at iarli oc baut ſe til, engi vard til at helldr, þá vann *Þorkell* ſialfr at hönum (c) fyrer þvi at hann viſſi at annar tveggia þeirra vard at luta fyrer ödrum; *Þorfinnr* iarl kom þá at oc laſtadi ecki verkit, dvölduz þá i eyionum um vetrinn oc var drepinn ſveit ſu öll er *Raugnvalldi* hafdi þangat fylgt, enn um morguninn epter toku þeir byrding oc hloþu af mallti, gengu þar á ſiþan, oc letu ſkiöldu þá vit ſtafna er þeir *Raugnvalldr* iarl höfþu átta, letu oc æi fleiri menn á ſkipi enn iarli höfþu fylgt, rero ſíþann til *Kyrkiovogs*, oc er þat ſá ſveitungar *Raugnvallds* þeir er fyrer voru, hugþu þeir at *Raugnvalldr* iarl mundi þar fara oc hans menn, gengu þeir á moti ſlipper allir, *Þorfinnr* iarl let þar taka XXX manna, oc drepa, voro þeir fleſter hirdmenn *Magnus* kongs oc víner hans; Jarl gaf griþ einom hirdmanni kongs oc bat

(c) enn hann hafdi þeſs ſvarit at vinna öll þau verk . . . . þotti ſitt ríki þá friálſara enn ádr; dvölduz þá i eiunne &c. *Aſt juramento promiſerat qvodcunqve negotium ſe peracturum . . . . regnum liberius qvam antea videretur.* 325.

habendum, breve vitæ ſpatium tunc reſtare; fortaſſis etiam cognatus meus Thorfinnus *adhuc in vivis eſt. Mox villam hominibus undiqvaqve circumdatam eſſe audiebant. Venerat illuc Comes* Thorfinnus, *qvi ignem tectis confeſtim ſubjiciebat, ingenti ſtrue ante fores congeſta. Comes* Thorfinnus *omnibus, præter* Rögnvalldianos, *exeundi veniam concedebat; Cum autem plurimi exiiſſent, vir qvidam linteas ſolum veſtes indutus in fores progreditur, & ſibi, diacono ut ajebat, Comitem* Thorfinnum *cum aſſeclis manus adjutrices expandere rogat, verum ipſe ſepi manus innixus eandem hominumqve coronam tranſiliebat, ita ut procul undiqve humum tangeret & inter nocturnas tenebras ſtatim ſe ſubduceret. Comes* Thorfinnus *ut eum inſeqvantur jubet, & illic, inqvit, ibat Comes, eratqve ipſius nec ullius alterius virtus; hinc, in cohortes diviſi, illum qværebant,* Thorkele Foſtrio *littora perſcrutante, inter ſaxa maritima canem latrare audiebant, nam Comes* Rögnvalldus *canem qvem in ſinu geſtari conſvevit, ſecum habuerat.* Thorkell *Comitem captum a ſuis enecari jubebat omnibus, qvamvis pecunias vel præmia interponeret, abnuentibus, unde ipſe, qvoniam alterutri alteri cedere neceſſum ſciens, Comitem occidebat, qvod factum ſuperveniens* Thorfinnus *non taxabat. Inter hyemales exinde in inſulis moras, omnes qvi* Rögnvalldum *illuc comitati fuerant, enecabantur. Mane autem ſubſeqventis diei navem vectoriam aſſumptam & polentis oneratam conſcendunt, clypeisqve, qvos poſſederant* Rögnvalldiani, *in prora collocatis, non plures in navi, qvam comitem ſecuti fuerant, conſtituunt,* Kirkiuvogum *exinde remigando tendunt, qvo viſo,* Rögnvalldiani *qvi domi remanſerant, ipſum cum ſuis ibi redire putantes, inermes omnes illis obviam eunt, qvorum triginta, pleroſqve regis* Magni *aulicos nec non amicos, captos,*

A. D. 1046

 Rögn-

A. D. bat þann fara auſtr til *Noregs* at ſegia *Magnuſi* kongi
1046 tiþindinn.

Gröftur Raugnvalds jarls.

Lík *Raugnvallds* iarls var flutt til *Papeyiar* hinnar meiri, oc var þar jardat, oc er þat mál manna at hann hafi æinn verit bezt mannadr oc vinſælztr af öllum *Orkneyinga Jörlum*, oc allri alþídu var hann miöc harmdaudi.

Eptir þat lagdi *Þorfinnr* iarl under ſic allar eyiar oc mælti þá engi madr hönom imoti.

A. D. Snemma um vorit kvamo þeſſi líþínde auſtr til *Noregs*
1047 fyrer *Magnus* kong oc þotti hönum hinn meſti ſkadi at *Raugnvalldi* foſtbrodr ſínum oc kvetz þegar ſkyldu hefna hans er honom gæfi tom til, enn hann hafþi ſva mikinn ufriþ vit *Svein* kong *Ulfsſon.* (d)

Þorfinnr jarl kom til Haralds kongs.

I þenna tima kom til *Noregs Haralldr* kongr *Sigurdarſon* (e) födrbroder *Magnus* kongs, oc gaf *Magnus* kongr honom hálfann *Noreg.* Æinn vetr, þá badu þeir ut leiþangri af öllum *Noregi* oc ætludu ſuþr til *Danmerkr*, enn er þeir lágu i (f) *Seley*, reru tvö langſkip i höfnina oc at ſkipi *Magnus* kongs, geck madr af ſkipinu i hvítum kufli, oc aptr eptir ſkipinu oc

(d) er þa hafdi látit taka ſik til Konongs yfer Danmörk. *Qui tunc Daniæ regem ſe pronunciari curaverat. addit* 325. (e) frændi *cognatus.* 325. (f) Sóleyium. *idem.*

Thorfinnus *curat occidi*, *unum Regis ſatellitem pace donat &* A. D.
orientem verſus in Norvegiam, regi res geſtas relaturum oblegat. 1046

Sepultura Comitis Rögnvalldi.

F*unus* Rögnvalldi *in* Papeyiam *majorem transportatum humatur. Ferunt communiter* Rögnvalldum, *præ cæteris Comitibus Orcadenſibus virtutibus imbutum, plurimorum animos ſibi devinxiſſe, tota autem plebs ejus mortem admodum lugebat.*

Poſt hæc Thorfinnus *univerſas, nemine reſiſtente, ſubigit inſulas.*

Hæc omnia primo vere ad Regem Magnum *in* Norve- A. D.
giam deferuntur, qvi cædem ſocii ſui Rögnvalldi *maximum re-* 1047
putans detrimentum, qvam primum tempus vacaret; tum enim ipſum & Regem Svenem Ulfium *hoſtiles motus intercedebant, eandem vindicaturum ſeſe promittit.*

Convenit Comes Thorfinnus Regem Haralldum.

V*eniebat hoc tempore in Norvegiam* Haralldus *Sigurdi filius, à patruo rege* Magno *dimidium regnum dono accipiens, qvare ambo* Norvegiam *regebant. Educebant hyeme qvadam e tota* Norvegia *in expeditionem copias; cum autem anchoris retenti apud* Seleyiam *morarentur, duæ naves longæ in portum ad regiam remis agebantur, unde vir qvidam, album indutus cucullum, trans-*

A. D. oc ſva upp í lyptinguna, kongr ſat yfer mat, þeſſi madr kvaddi
1047 kong oc laut hönom oc tok til braudhleyfs eins oc braut af oc át; kongr tok kvediu hans oc retti at honom kerit er hann ſá at hann át braudit, (g) kongr leit til hans oc mælti, hverr er þeſſi madr? ec heiti *Þorfinnr* (h) ſeger hann; ertu *Þorfinnr* iarl? ſeger kongr, ſva er kallat veſtr þar ſeger hann oc er ec her kominn med tvær tvitugſeſſur ſkipadar helldr vel at því ſem vier eigum koſti, nu vil ec róa þenna leiþangr med ydr ef þer vilit þiggia at mer liþ, enn allt mitt liþ oc ec ſealfr ſkal á guds valldi oc ydru herra (i) (fyrer þau ſtórmæli er ec hefi moti ydrum vilia brotit,) þá gengu menn til oc heyrdu tal þeirra; (k) ſatt er þat *Þorfinnr* iarl ef fund ockarn bæri ſaman at ec ætladi at þu ſkylder æi kunna at ſegia frá ſkilnadi ockrum, enn nu er þó ſva vidlátit at æi byriar minni tign at ec láta drepa þic, ſkalltu nu oc fara med mer, enn ſætt ockra man ec uppſegia i betra tomi; *Þorfinnr* iarl þackadi kongi oc geck á ſkip ſitt. Kongr lá miöc lengi i *Seley*, dróz þá her til hans or *Víkinne*, hann ætladi þaþan at ſigla ſudr under *Jotland* þegar byr gæfi; *Þorfinnr* var löngum á tali vid kong, var kongr vel til iarls oc hafþi hann miöc víd rádagerdir ſinar; þat var æirn dog at iarl geck á kongs ſkipit oc aptr i lypþingina, kongr bat hann ſitia hiá ſer, ſettiz iarl nidr oc drucku báder ſaman oc voru káter, madr geck i lyptingina i raudum kyrtli míkill oc vaſkligr, ſa kvaddi kong, kongr tok blídliga kvediu hans, var þat hirdmadr konngs æinn; þeſſi mardr tok til orda oc mælti; þic er ec kominn at finna *Þorfinnr* iarl, hvat vill þu mer ſeger jarl, ec vil vita hverio þu vill

(g) þeſſi madr tok vid kerinu oc mælti, griþ viliom ver hafa mautunautr, *accepto is cratere, pace, ait frui volumus convictores. add.* 325. (h) iarl Sigurdarſon. *add.* 325. (i) *omitt.* 325. (k) konongr tok ſeint til orda oc mælti ſva *Rex ubi aliqvantiſper conticuerat &c. add.* 325.

transſcendens, puppim verſus in præſtegam usqve progreditur, A. D.
hic regem accumbentem, ſe inclinando, ſalutat & maſſam panis 1047
aſſumtamqve comedit; verum Rex reſalutato, cum pane eum veſci videret, vaſculum porrigit, & in eum oculos convertens, qvisnam eſſet percontatur, cui reſpondenti ſe Thorfinnum nominari, regerit qværendo an eſſet Comes Thorfinnus? Ita, inqvit, illic occidentem verſus audit, huc etiam duas viginti interſcalmiorum naves reſpectu facultatis noſtræ bene inſtructas deduxi, nunc in præſentem expeditionem, modo meum auxilium acceptare volueris, vos ſecuturus; totus autem meus exercitus & ipſemet ego, facinorum, qvæ contra veſtram patravi voluntatem, cauſa, in Dei tuaqve erimus poteſtate. Inter hæc qvidam accedentes eorum colloqvium audiebant. Porro, inqvit Rex, verum eſt Comes Thorfinne ſi forte conveniremus, qvod te noſtro ab invicem diſceſſui referendo non deſtinaverim, ita autem ſe res jam habet, ut noſtram dignitatem te occidere non deceat, unde me nunc comitator, noſtram autem reconciliationem aptiore otio declarabo. Comes Thorfinnus regi grates perſolvens in navem ſuam redibat. Regi diu admodum in Seleya commoranti, & inde, qvando flabat aura ſecunda, auſtrum verſus ad Jutiam navigaturo, copiæ de Vica adducebantur. Cæterum Rex Comitem Thorfinnum ſæpe ſecum colloqventem, humaniter & à conſiliis qvam plurimis habebat. Accidit forte die qvodam ut Comitem in regiam navem præſtegamqve puppis transgreſſum, ſibi aſſidere Rex invitaret; verum cum læti ambo conſiderent combiberentqve, vir qvidam rufam indutus tunicam, ſtatura ingens, & fortitudinem præ ſe ferens præſtegam ingreditur, qvi à Rege ſalutato, humaniter, (erat enim unus ex ipſius ſatollitibus, exceptus) in talia prorumpit. Te, inqvit, Comes Thorfinne conveniendi cauſa hic adſum;

A. D. vill bæta mer brodr minn er þu letz drepa veſtr i *Kyrkiuvogi*
1047 med ödrum hirdmönnum *Magnus* kongs; hefer þu æi heyrt þat ſègir Jarl, at ec er ecki vanr at bæta þá menn fe er ec læt drepa, finnz þat i þvi at mer þicker vidaz ſakir hafa til verit er ec hefi mennina drepa látit, öngu ſkiptir mic hverſu þu hefir vit adra menn gert ef þu bæter þenna er ec á eptet at mæla, let ec oc þar fe nockut, enn ec var leikinn ſialfr háduliga, verdr mer þat ſkylldaz at mæla eptir brodr minn oc mic, vil ec hafa þar ſæmder fyrer, enn kongr má þat uppgefa er til hans er gert ef hönom þicker þat einſkis vert er hirdmenn hans eru leidder ut oc höggner nidr ſem ſaudir; Jarl ſvarar, ſkil ec þat at þat mun mina koſti her fram draga er þu átt ecki valld á mer, ertu æi ſá madr er ec gaf þar grid? at víſu ſeger hann, koſti átter þu at drepa mic ſem adra menn; þá ſeger Jarl, þat er ſatt ſem mælt er at margann hendir þat er minſt varir, ætladi ec þa at ec munda hvörgi þeſs koma at ec mundi þeſs giallda at ec veri of fridſamr vit óvine mina, enn nu gelld ec þeſs er ec hefi þer grid gefit, æi munder þu hrópa mic fyrer höfþingium i dag ef ek hefþi þic drepa látit ſem adra legunauta þína; kongr leit vid Jarli oc mælti, þar kemr þó enn *Þorfinnr* iarl at þu þickiz of fá drepit hafa mina hirdmenn óbætta; var kongr þá ſva raudr ſem dreyri; Jarl ſpratt þá upp oc geck ofan or lyptingunne, oc á ſkip ſitt, var þá kyrt um kvelldit, enn um morguninn er menn voru vaknader var kominn á byr, reru menn þá þegar or höfninne, ſigldi kongr þá ſudr i' *Jotlandz* haf med öllum flotanum, for ſkip iarls nær til hafs öndverdann daginn, enn er á tók at lida daginn ſtefndi jarl veſtr i hafit, er fra honum ecki at ſegia fyrr enn hana kom til

Comes qvidnam secum negotii haberet sciscitatur? ad qvod ille; scire, ait, cupio qvô cædem fratris mei, inter aliorum Regis Magni *satellitum, necem, â te occidentem versus* Kirkiuvogi *procuratam recompensare velis. Nonne audiisti, regerit Comes, qvod eorum cædes, qvarum autor sum, pecunia pendere non solitus sim, idqve inde fluit, qvod causæ, cur occiderentur, mihi sæpissime extitisse visæ sint. Nibili, respondet ille, mihi interest qvorsum cum aliis egeris, modo pro hacce, cujus cædes mihi jure perseqvenda, mulctam persolvas. Ipse etiam aliqvantam ibidem pecuniam perdidi, contumeliose affectus; pertinet qvoqve ad me potissimum fraterni meiqve juris persecutio, unde decentem mulctam exposco, in Regis autem stat potestate maleficia contra ipsum patrata condonare, si ipsi nihili interesse videatur satellites eductos, ovium instar cædi. Ad hæc Comes, video, inqvit, mihi heic profuturum qvod in tua non sim potestate; nonne idem es qvem ibi incolumem dimittebam? Eqvidem, ait ille, verum me uti alios tibi occidendi erat potestas. Ad qvæ Comes, verum esse proverbium multis evinire qvod minime sperant, tunc enim, inqvit, me nuspiam eo venire autumabam ubi erga inimicos nimis pacatum fuisse mihi noceret, nunc autem in malum mihi vertitur tibi pacem concesfisse, nam si te, uti alios tuos contubernales, occidissem, me non coram magnatibus hodie calumniares. Cæterum Rex in Comitem oculos convertens seqventia fatur; prodis adhuc Comes* Thorfinne *te nimis paucos e meis satellitibus, qvorum cædes non est reparata, interfecisse. Rege interim sangvineo prorsus rubore perfuso, Comes repente surgit & de præstega puppis in navem suam transscendit, vesperi omnibus qvietis. Verum inseqventis diei mane, ubi expergefacti erant, aura flante secunda ê portu confestim solvebant; Rex austrum versus in mare* Jutiæ *cum universa classe*

A. D. 1047

A. D. til *Orkneyia* oc ſettiz þar at ríki ſinu; *Magnus* kongr oc
1046 *Haralldr* ſigldi til Danmerkr oc dvölduz þar um ſumarit, vildi
& ſeqq. *Sveinn* kongr æi hallda til mots vid þá, var hann á *Skáneyri* med her ſinn; Á þvi ſumri toc *Magnus* kongr ſott þá er han leiddi til bana, lýſti hann þá fyrer alþýdu at hann gaf *Haralldi* födrbrodr ſínum allt Noregs ríki.

Ordſending Jarls til Kongs.

Þ*orfinnr* iarl red nu *Orkneyium* oc öllu ríke ſínu; *Kalfr Arnáſon* var oc löngum med hönum, ſtundum var hann i veſtr víking oc heriadi um *Scotland* oc *Irland*, hann var oc i *Einglandi* oc var um hríþ fyrer *Þingamanna* liþi; Þá er *Þorfinnr* iarl ſpurdi lát *Magnus* kongs ſendi hann þá menn auſtr til Noregs á fund *Harallds* kongs med vinmálum, ſegir ſva at hann vill geraz vin hans, enn er ordſending kom til kongs, tok hann því vel oc het kongr honom ſinne vinattu, oc þá er þeſſe ordſending kom aptr til iarls, bió hann ferd ſína oc hafþi veſtan tvær tvítugſeſſur, oc meir enn hundrat manna, oc all fritt liþ, for hann þa auſtr til *Noregs* oc fann kong á *Hördalandi*, tók hann vid hönum forkunnar vel, oc at ſkilnadi þeirra veitti kongr hönom godar giafer, for jarl þadan ſudr med lande oc ſva til *Danmerkr*, for hann þar um land oc fann *Svein* kong i *Álaborg*, baud hann iarli til ſín oc veitti hönom dýrliga veiztlu, þá giördi jarl þat bert at hann ætladi ſudr til *Roms*, enn er hann kom i *Saxland*, fann hann þar *Heinrek* keiſara oc

tók

navigat; navem Comes propius alto primo diei, in vesperem autem declinante occidentem versus cursum dirigit, unde nihil de eo referendum priusqvam in Orcades *transvectus regnum suum ibidem moderare iterum cæpit. Rex* Magnus *unacum* Haralldo *ad* Daniam *vectus, æstatem ibidem transigebat, qvibus Rex* Sveno *obviam ire nolens, in* Scania *cum suo exercitu morabatur. Æstate hac Rex* Magnus *morbo, qvô exstingvitur, correptus, se totum* Norvegiæ *regnum patruo* Haralldo *donare palam manifestabat.* A. D. 1047 & seqq.

Nuntium Comites ad Regem.

Comes Thorfinnus Orcades *totumqve suum regnum moderabatur; apud eum* Kalfus *Arnæ sæpe morabatur, interdum piratica occidentem versus operam navando,* Scotiæ & Hiberniæ *arma inferebat, in* Anglia *qvoqve* Thingmannorum *copiis aliqvamdiu præerat. Comes* Thorfinnus *de morte Regis* Magni certior, *legatos in Norvegiam Regis* Haralldi *amicitiam conciliaturos mittebat, dicens se ipsius amicum fieri velle, de qvo cum nuntium regi veniret, bene excipiens, suam promittebat amicitiam, qvo audito* Comes, *itineri se accingebat, & duas viginti interscalmiorum naves, viris plus centum, singulis conspicuis, ornatas se cum assumens, Norvegiam petendo, Regem in* Hördia *conveniebat, ab eo humanissime exceptus, & cum discederet, magnis muneribus ornabatur, unde regionem austrum versus legendo, in Daniam tendebat, qvam transeundo regem* Sveinem Aalburgi *conveniebat, à qvo ad lautissimum, qvo excipiebatur, convivium invitatus, se* Romam *petiturum manifestavit. In* Saxoniam *autem devectus & ab Imperatore* Henrico *humaniter exceptus*

A. D. 1047 ad 1064 tok hann forkunnar vel vid jarli oc gaf honom margar ſtórar giafer, hann feck hönom heſta marga, reid iarl þá til ſudrfarar, for hann þá til *Roms* oc fann Paſann oc tok hann þar lauſn af honom allra ſinna mála, vendi jarl þadann til heimfarar oc kom med heilu aptr i riki ſitt, let hann þá af herferdum, lagdi þa hug á ſtiorn lýds oc landz oc lagaſetning, hann ſat jafnan i *Birgisheradi* oc let þar gera Kriſtz kyrkiu, dýrligt muſteri, þar var fyrſt ſettr Biſkuppsſtoll i *Orknæyium*; *Þorfinnr* iarl átti *Ingibiörgu* jarlamodr, þau áttu tvo ſonu þá er or barnæſko komuz het annarr *Páll* enn annarr *Erlendr* þeir voro mikler menn oc frider, oc meirr i módrætt ſina, menn vitrer oc hógværer, iarl unni þeim mikit oc þar med öll alþýda.

Frá andláti Þorfinns jarls.

Þorfinnr jarl helt öllu ríka ſínu til daudadags, er þat ſannliga ſagt at hann hafi ríkaſtr verit allra Orkneyinga iarla, hann æignadiz XI. jarldoma i *Skotlandi* oc allar *Sudreyiar* oc mikit ríki á Irlande. Sva ſegir *Arnor Jarlaſkáld:*

Hrafns fæþi vard hlýþa
her frá *Þuſſaſkerium*,
rett ſeg ec þiód hve þótti,
Þorfinne til *Dýflinnar.*

Þorfinnr iarl var þá V. vetra gamall er *Melkolfr* Skota kongr modrfadir hans gaf honom iarls nafn, enn ſiþan var hann iarl LXX. Vetra; hann andadiz á ofanverdum dögum *Haralds Sigurdar-*

eximiis donis & eqvis haud paucis ditabatur, unde, eqvitando, Romam deveniens, à Papa omnium suorum peccatorum absolutionem impetrabat; revertendo, sospes in regnum suum redux, piraticam in posterum prorsus missam fecit, animo ad rei publicæ moderamen, nec non leges ferendas, applicato. In provincia Birgensi *sæpe residens, templum pretiosum,* Christo *sacrum, idem ibidem exstrui curabat, ubi in* Orcadibus *prima cathedra episcopalis sita est. Comes* Thorfinnus Ingiborgam Comitum Matrem *uxorem habebat, ex qva duos, qvi ad maturam pervenere ætatem, filios suscipiebat, qvorum alteri* Pauli, *alteri autem* Erlandi *nomen erat; hi, viri fortes, venusti, cordati, & mansveti, in maternam magis declinabant familiam, qvibus Comes & tota præterea plebs multum favebat.* A. D. 1047 ad 1064

De morte Comitis Thorfinni.

Comes Thorfinnus *integrum suum regnum ad mortem usqve retinebat, qvi vere etiam fertur omnium Comitum* Orcadensium *fuisse ditissimus; hic novem in* Scotia *Comitatus, integras* Hæbudas, *magnumqve in* Hibernia *regnum adeptus est. Ita* Arnor Comitum Poeta:

Corvorum altori obedire cogebatur
exercitus inde à Thussaskerium.
(vera dico ex ore vulgi)
Thorfinno Dublinum *usqve.*

Comes Thorfinnus *qvinqve annos natus erat cum avus ipsius maternus Rex* Scotiæ Melkolfus *Comitis titulo eum nobilitaret, septuaginta exinde annorum ducem. Mortuus circa finem regni* Haraldi

A. D. 1047 ad 1064 *gurdarſonar*, hann er jardadr at Kriſtu kirkio i *Birgisheradi*, þeirri er hann hafþi gera látit, var hann miöc harmdaudi i erfþa löndum ſínum, enn um þau lönd er hann hafþi lagt under ſic med hernadi, þá þotti mörgum ófrelſi mikit at bua under ríki hans, hurfu þá mörg ríki undan þau er iarl hafþi un- under ſic lagt, oc leitudu menn ſer trauſtz under þá höfþingia er þar voro ódalborner til ríkia, gerdiz þá brátt audſær miſ- ſer at frafalli *Þorfinnz* iarls, þeſſar viſur voro qvednar um orroſto þeirra *Raugnvalldz* iarls *Bruſaſonar* oc *Þorfinnz* jarls:

Em ec ſíz itar knektu
jarla ſætt er ec vetti,
jöfn ſenguz hræ hröfnum,
hægintrudr at lægia,
ſleit fyrer eyiar utan
allvalldr blá tialldi,
hafdi hrægſvöl dufa
hríma faſt um límí.

Frágum *Finnz* hve magi
fylgdut *Kalfr* um dylgior
oc letz þu á ſiá ſneckior
ſnarla lagt at jarle
árædi vartu æida
ófuſs ſyne *Bruſa*
hlæþi ruþr, enn (l) redur
heiptminnugr *Þorfinni*.

Oſkep-

(l) hlyþut, *obedibas* 101, 102, 333.

Haralldi Sigurdi *filii, ad templum* Chrifti, *qvod in provincia* A. D.
Birgenfi *exftrui curaverat, fepultus eft, cujus mortem hære-* 1047
ditariarum ditionum incolæ admodum lugebant, fed in eis, ad 1064
qvas armis fibi fubegerat, indigenis ejus imperio fubeffe haudqvaqvam tutum effe videbatur, unde multæ qvas fibi fubjecerat tum deficiebant ad magnates, qvorum regna hæreditario erant jure, confugientes, qvare damnum morte Comitis Thorfinni *allatum cito apparuit. Prodiere de pugna inter Comitem* Thorfinnum & Rögnvalldum Brufii *feqventes ftrophæ:*

Non nimis fum credulus
cum dico viros concordiam
Comitum disturbaffe,
cum cadavera reputem
corvis æqve acqvifita fuiffe.
Atterebat extra infulas
præpotens loricas,
corvi fuere pruinâ fangvineâ irrorata membra.

Audivimus qvomodo Finni *affinem*
fecutus es Kalfe *in contentionibus*
et curafti in mari navigia
cito applicari contra comitem.
ad aggreffum avertendum eras
non pronus, cum filium Brufii
fterneret, verum confilium dabas,
acerbitatis memor vir, Thorfinno

M *Malum*

A. D. 1064

Óſkepnan vard uppi
endr þá er mörgum kendi
háligt róg at (m) hiugr
hörd þar er jarlar börduz
nærr reduz áſtmenn (n) orer,
elldhríd enn vard ſíþan,
ölld feck mein hin milda
mörg fyrer *Raudabiörgum.*

Biört verdr ſol at ſortna,
ſöckr fold i lög döckann,
bræſtr erfiti (o) auſtra,
allr brunar ſiarr med fiöllum
ádr at eyium friþum
inndrottar *Þorfinni*
(þeim healpe Gud oc geyme,)
gædingar meire fædaz.

Upphaf ríkis þeirra Páls oc Erlends oc ættartölr.

Nu toku ſyner *Þorfinnz* iarls ríke epter hann, var *Páll* þeirra ellri, var hann oc fyrer þeim i rádum, ecki ſkiptu þeir löndum med ſer oc urdu þo lengſtum vel áſátter á ſín ſkipte; *Ingibiörg Jarlamoder* giptiz *Melkolfi Skota* konge er *Langháls* var kalladr, þeirra ſon var *Dungadr* Skota kongr fader *Vil-hialms*

(m) hiugo 333. hnigo 101. 102. (n) órer. 101. 333. (o) hit eyſtra. 101. 102.

Malum fatum ſe exſerebat A. D. 1064
olim cum multos doceret
acris calumnia cadere,
durum (ↄ: fatum) *ubi Comites conflixere,*
fere congreſſi ſunt amici noſtri,
ſed prælium ſubſeqvebatur,
exercitus damna tulit
multa apud Rödebiorg

Lucidus profecto nigreſcet ſol,
demergitur terra in mare atrum,
disrumpitur coelum,
totum æſtuat mare ad cacumina montium
priusqvam in pulchris inſulis
Thorfinno *ſatellitii duce*
(eos Deus auxilietur ſervetqve)
optimates majores naſcuntur.

Primordia Regiminis Pauli Erlendiqve nec non genealogiæ.

C*omiti* Thorfinno *in regnum ſuccedebant filii, ex qvibus* Pauli, *utpote natu majoris, conſilia plus valebant; Hi ditiones inter ſe non dividebant, commerciis nihilominus diutiſſime contenti: Nupſit* Ingiborga Comitum mater *Regi Scotiæ* Melkolfo *qvi* Langhals *cognominatus eſt; horum] filius fuit* Dungadus

 Rex

A. D. *hialms* hins ágæta mans, hans ſon het enn *Wilhialmr*
1064 *Ödlingr* er aller Skotar villdu til kongs taka. *Páll* iarl *Þorfinnsſon* feck dottr *Hakonar* iarls *Ivarsſonar* oc áttu þau mörg börn, ſon þeirra het *Hacon*, þau áttu dotter þa er *Þora* het, hon var gipt i Noregi *Halldori* ſyne *Brynjolfs Ulfallda*, *Brynjolfr* het ſon þeirra er átti (p) *Gyridi Dagsdottr*; önnr dottir *Páls* het *Ingiriþr* er átti *Einar Vorſakrákr*, *Herbiörg* het hin þridia dotter *Páls*, hun var moder *Ingibiargar Rögnu* er átti *Sigurdr á Veſtneſi* oc voro þeirra ſyner *Hakon Pik* oc *Brynjolfr*. *Sigridr* var enn dottr *Herborgar* ſem *Kolbeinn Hruga* átti; *Ragnhildr* het hin fiorda dotter *Páls* iarls, hun var modir *Benedictz* födr *Ingibiargar*, *modr Erlings* Erchidiakns; *Bergliot* het enn dotter *Ragnhildar* er átti *Havardr Gunnarsſon*, voru þeirra ſyner *Magnus* oc *Hacon Kló*, oc *Dufniall*, oc *Þorſteinn*; þetta eru allt iarla ættir oc gædinga i *Orkneyium*, oc koma þeſſer menn aller vid ſöguna ſíþar. *Erlendr* iarl *Þorfinnz* ſon átti þá konu er *Þora* het oc var *Sumarlida* dotter *Oſpaksſonar*; moder *Oſpaks* var *Þordís* dottir *Hallz* á *Síþu* *Erlingr* oc *Magnus* voru ſyner þeirra enn dætr þeirra *Gunnhilldr* oc *Cecilia* er *Iſakr* átti, oc voru ſyner þeirra *Endride* oc *Kotr*; *Jatvör* het dotter *Erlings* laungetinn, *Bergr* het ſon hennar.

Her ſegir af falli Harallds Kongs oc dauda dottr hans.

A. D. Þá er þeir brædr *Páll* oc *Erlendr* höfdu ríki tekit i *Orkn-*
1066 *eyium* kom auſtan or *Noregi Haralldr Sigurdarſon* med her mikinn, hann kom fyrſt vid *Hialtland*, þadan for hann til *Orkneyia*,

(p) Geyrryde. 333.

Rex Scotorum, *pater* Wilhialmi viri inclyti; *hujus filius erat* A. D.
alius Wilhialmus Ödlingur, *quem omnes Scoti regem exoptabant.* 1064
Comes Paulus Thorfinni *filiam Comitis* Haconis Ivaris *filii uxorem duxit*, *inter quorum multos liberos filius* Hacon *nominabatur. Erat illis etiam filia* Thora *quæ* Halthori *filio* Brinjulfi Ulfalldii *in Norvegia nupsit*; *horum filius* Brinjulfus Giridem Dagi *filiam duxit uxorem. Secundæ* Pauli *filiæ nomen erat* Ingiridis *quæ nupsit* Einaro Worsakráko. *Tertia* Pauli *filia* Herbiorga *mater erat* Ingibiorgæ Ragna, *quam duxit* Sigurdus *de* Vestneso; *horum filii* Hacon Pik *&* Brinjulfus. Sigridis *præterea filia erat* Herbiorga, *mater* Haconis Barns, *&* Herborgæ *quam duxit* Kolbeinn Hrúga. *Quarta Comitis* Pauli *filia* Ragnhilldis, *mater erat* Benedicti *patris* Ingibiorgæ *matris* Erlingi *Archidiaconi.* Bergliot *insuper filia erat* Ragnhildæ *quæ nupsit* Hávardo Gunneri, *horum filii* Hacon Kló, Dufniáll, *&* Thorsteinn. *Sunt hæ omnes Comitum & optimatum in* Orcadibus *familiæ*, *quorum singulos historia infra commemorat. Comes* Erlendus Thorfinni *filius uxorem habuit* Thoram *filiam* Sumarlidii Óspaki *filii*; *Mater* Óspaki *erat* Thordisa *filia* Halli *de* Sída; *Erant horum filii* Erlingus *&* Magnus, *filiæ vero* Gunnhildis *&* Cecilia *quæ nupsit* Isaaco; *horum filii* Endridus *&* Kolus. Erlingo *filia notha erat* Jatvara, *cujus filius* Bergus.

Heic memoratur cædes regis Haralldi & mors filiæ ejus.

P*ostqvam fratres* Paulus *&* Erlendus *regnum in* Orcadibus *mo-* A. D.
derandum susceperant, Haralldus Sigurdi *filius ab oriente de* Nor- 1066
vegia *cum ingenti exercitu venit*, *&* Hialtlandiæ *primum allap-*

A. D. 1066 *eyia*, þar let hann eptir *Ellisif* drottningu oc dottr þeirra *Mariu* oc *Ingigerdi*; or *Orkneyiom* hafþi hann liþ mikit, reduz iarlar báder til ferdar med konge, for kongr þadan ſuþr til *Einglandz* oc lendi þar ſem heiter *Klifland* oc vann (q) *Skardaborg*, ſíþan lagþi hann at vid *Hallarnes* oc átti þar orroſto oc feck ſigr. midvikudag næſta fyrer *Matthias* meſſo átti hann orroſto i *Jorvík* vid iarlana *Valþióf* oc *Mórukára*; þar fell *Mórukári;* Sunnudag eptir var ſu borg gefinn i vald *Halldi* kongi er ſtod vid *Stafnſurdu* bryggio, geck hann á land at ſkipa ſtadinn, þar ſetti hann eptir *Olaf* ſon ſinn oc iarlana *Pál* oc *Erlend* oc *Eyſtein Orra* mág ſinn; i þeirre landgaungu kom i mote *Haralldi* konge *Haralldr Gudinna* ſon med allmikinn her, oc i þeim bardaga fell *Haralldr Sigurdarſon;* eptir fall kongs kom *Eyſtein Orri* frá ſkipum oc iarlar oc gerþu allharda hríd, þar fell *Eyſtein Orri* oc miöc ſva allr *Nordmanna* herr; epter þá orroſto leyfþi *Haralldr* kongr *Olafi* ſyni (r) *Haralld*s kongs oc jörlunum brotför af *Einglandi* oc her þeim öllum er æi hafþi flyit, ſigldi *Olafr* ut um hauſtit af *Hrafnseyri* oc ſva til *Orkneyia*; oc þann dag oc á þeirri ſtundu er *Haralldr* fell vard *Maria* (s) daud dotter hanns, oc er þat mál manna at þau hafi eins mans fiör haft *Olafr* var um vetrinn í *Orkneyium* oc var hann hinn meſte vin iarlanna frenda ſinna; þær voro brædra dætr *Þóra* moder *Olafs* kongs oc *Ingibiörg* moder iarlanna. *Olafr* for um vorit auſtr til *Noregs* oc var þar tilkongs tekinn med *Magnuſi* brodr ſínum; enn er þeir brædur redu *Orkneyium* þá var ſamþycke þeirra mikit oc gott langa hríþ, enn er ſyner þeirra toku at megnaz, þá gerduz þeir ofſtopa menn miklir *Hakon* oc *Erlingr*; *Magnus* var þeirra kyrr-

(q) *Skaudaborg*. 102. (r) ſínum 333 *prave*. bráddaud. *repente mortua* 101. 102. 333. *Flat*.

ſus, atqve inde in Orcades *defectus, ibidem Reginam* Ellifif A. D.
unacum filiabus Maria *&* Ingigerda *reliqvit, & ex* Orcadibus 1066
ingentes copias aſſumſit, comitum utroqve cum ipſo Sociale iter ſuſcipiente. Inde auſtrum verſus in Agliam *tedendit, &, ubi* Klifland *audit, allapſus,* Skardoburgum *ſuperavit.* Hallneſiæ *exinde appulit, & ex inita ibidem pugna victoriam reportavit. Die Mercurii proximo ante feſtum* Matthei Eboraci *cum comitibus* Walthiofo *&* Mörkára *pugnam, hoc cadente, commiſit. Die ſolis proxime ſeqventi urbs qvæ ad* Stafnfurdubriggiam *ejus poteſtati ſubmittebatur, ubi ad omnia in eadem diſponenda exſcendens, filium ſuum* Olaum, *Comites* Paulum *&* Erlendum *& affinem ſuum* Eiſteinem Orrium *relinqvit; In hac excenſione Regi* Haraldo Haraldus Gudini *cum ingenti exercitu obviam ivit; in horum certamine cecidit* Haralldus Sígurdi; *poſt cædem Regis* Eiſteinn Orrius *unacum Comitibus à navibus ſuperveniens, inter acrem congreſſum, cum toto fere* Norvagorum *exercitu, cecidit. Finito hoc certamine Rex* Haralldus *filio Regis* Olao, *Comitibus, totiqve, qvi non aufugerat, exercitui, ex Anglia diſcedendi veniam dedit, unde* Olaus *autumno* Rafnsöra *ſolvendo in* Orcades *devehitur. Eadem autem die, eademqve hora qva cecidit Rex* Haralldus, *ipſius filia* Maria *repente mortua eſt, unde vulgo audit eos unius hominis vigorem habuiſſe.* Olaus *hyemem in* Orcadibus *tranſigens, cognatis ſibi Comitibus amicitia devincebatur. Erant ex fratribus nepotes (ſobrinæ) mater Regis* Olai Thora, *&* Ingiborga *mater Comitum.* Olaus *ſubſeqventi vere in* Norvegiam *redux, unacum fratre* Magno *Rex conſtitutus eſt; cum autem fratres* Orcades *regerent magna & infucata inter eos diu viguit concordia, ubi autem ipſorum filii matureſcebant,* Hacon *&* Erlingus *valde tumeſcebant,* Magnus *autem*
eorum

A. D. 1066 kyrrlátaztur, allir voru þeir mikler oc sterkir oc vel menntir um alla luti; *Hacon Pálsson* vildi vera fyrirmadr þeirra brædra, þottiz hann vera meiri burþum enn syner *Erlendz*, þvi at hann var dottrson *Hakonar* iarls *Ivarssonar* oc *Ragnhildar* dottur *Magnus* kongs *Góda;* vildi *Hakon* at viner hans hefþi or skiptum meira lut þar, enn þeir at hnigu til sona *Erlendz*, enn *Erlendr* vildi ecki at syner hans kefþi lægra lut þar i eyiom; kom þá svo at þeir frendr máttu æi ásamt vera oc var med þeim ecki óhætt; þá attu fedr þeirra lut at med þeim at þeir skyldu semia malit, var þá fundr tillagdr oc fannz þat brátt á at hverr þeirra hneygdi epter sínum sonum oc urdu æi ásátter; gerþiz nu ósamþycke med þeim brædrum oc skilduz ósáttir oc þotti þad mörgum mikill skade.

Sáttar fundr.

Epter þetta foru godgiarner menn i mille þeirra oc læita um sættir, var þá lagdr sáttar fundr med þeim i *Hrossey*, á þeim funde geingu saman sættir þeirra med þvi moti at þá var skipat eyiom i helminga sva sem verit hafdi med þeim *Þorfinne* oc *Brusa*, stod sva um hríþ, *Hákon* var þá jafnan i hernadi síþan hann þroskadiz, gerdiz hann þá ofstopa madr mikill oc leitadi miöc á þá menn er þiónudu under þá fedgana, kom þá enn sva at þeir urdu ósátter, oc foruz at med fiölmenni; *Hávardr Gunnason* oc allir adrer gædingar iarlanna báru enn samann med ser, oc báru sattmál á milli, villdu þeir *Erlendr* fedgar þá æi sættaz sva at *Hakon* veri þar i eyiom, enn med því at vinum þeirra þotti mikit i ábyrgd um deilr þeirra, þá felldu þeir bæn at *Hakoni* at hann leti þetta æi fyrer

eorum humaniſſimus erat; Hi omnes viri magni, fortes omnibusqve artibus bene imbuti fuere. Hacon Pauli *filius fratribus, utpote filiis* Erlendi *ſangvine nobilior, erat enim Comitis* Hakonis Ivaris *filii &* Ragnhildæ, *regis* Magni Boni *filiæ, è filia nepos, præeſſe cupiebat, & ipſius amicos majus ibidem, qvam, qvantum ad filios* Erlendi, *iisdem cedendum, reportare cupiebat,* Erlendus *autem filios ſuos inferiores eſſe nolebat, unde res eô pervenit, ut ſine periculo eos converſari non tutum eſſet; hinc patres in eo cenſentiebant ut cauſam pacate transigerent, ſed in ſtatuto conventu, cum utrumqve in partem filiorum, non concordem, acclinare appareret, diſſidiis inter fratres ortis, discordes, qvod multi magnum reputabant detrimentum, ab invicem diſceſſere.* A.D. 1067 & ſeqq.

Conventus pacis cauſa.

P*oſt hac viri benigni, reconciliationem qværendo, eos intercedebant, unde in ſtatuto in* Hroſſeia *conventu, eo modo inter ipſos transactum eſt, ut inſulæ in duas partes æqvales, qvales* Thorfinni Bruſii *tempore fuerant, dividerentur, qvod aliqvamdiu non violabatur.* Hacon *exinde, ubi ad maturam pervenit ætatem, piraticæ continuo operam navabat, unde ad ſeditiones valde inclinans, patris filiorumqve ſubditos multum irritabat, qvapropter res adhuc eo venit, ut discordes freqventesqve congrederentur. Cum* Havardo Gunneri *cæteri omnes comitum optimates adhuc de reconciliatione conferebant, qvam* Erlingus, *unacum filiis, ſi* Hacon *in inſulis maneret, acceptare recuſabat; cum autem amicis litigantium cura difficilis eſſe videretur, precibus ab* Hacone *impetrabant, ne ipſius hac vice in inſulis man-*

A. D. 1067 & seqq. fyrer ſættum ſtanda, at han færi burt or eyium at ſinne, geck þá enn ſættin ſaman, at godra manna rádi; epter þetta fór *Hakon* burt or eyiom, fyrſt auſtr til *Noregs* oc fann þar *Olaf* Kong *Kyrra*, þetta var ofarliga á hans dögum, dvaldiz *Hákon* þar nockra ſtund; ſídan for hann auſtr til *Svíþiódar* á fund *Inga* kongs *Steinkelsſonar*, oc tok hann vid honom vel, hann fann þar vini ſína oc frendr, hlaut hann þar hinn meſta heidr af vinſælldum *Hákonar* modrfödr ſins, hann hafdi haldit ríke af (s) *Steinketlì Svia* konge ſidann er hann vard landflotte fyrir *Haralde Sigurdar* ſyne, hafþi hann þar ordid hinn vinſælzti bædi af konge og landsmönnum. Annar dottrſon *Hákonar* iarls *Ivarsſonar* var *Hákon*, er kallardr var hinn *Norræni*, hann var fader *Eiriks* hins *Spaka* er kongr var i *Danmörku* eptir *Eric* kong *Eymuna; Hakon* dvaldiz i *Svíþiód* um hríþ oc var *Ingi* kongr vel til hans, enn er ſva hafdi framfarit um hríþ, þá leku hönum landmuner at ſækia veſtr til eyia; þá var i *Svíþiód* ung kriſtni, voru þá marger menn þeir er foru med forneſkiu oc þottuz af þvi verda fróder oc víſer margra luta þeirra er eigi voru framkomner; *Ingi* kongr var vel kriſtinn madr oc voru honom leider aller forneſkio-menn, lagdi kann mikla ſtund á at eyda óveniom þeim er lengi höfdu fylgt heidninne, enn landzhöfþingiar oc ſtórbændr kurrudu illa er um var vandat óſidu þeirra, kom ſva þá at bændr toko ſer annan kong, þann er þá hellt til blóta, *Svæinn* broder drotningar oc var kalladr *Blót-Sveinn*, fyrer hönom vard *Ingi* kongr landflotta i veſtra *Gautland*, enn ſva lauk þeirra ſkiptum at *Ingi* kongr tok hús á *Svæine* oc brendi hann inne; epter þat tok hann allt land under ſic, eyddi hann þá enn uſiþum mörgum.

Frá

(s) Steinkeli. 333.

ſionem reconciliationi reſiſtere ſineret, unde in concordiam adhuc bonorum virorum conſilio reducebantur. Poſt hæc Hacon *ex inſulis diſcedebat & primum orientem verſus in* Norvegiam *delatus, Regem* Olaum Kyrre, *circa regni ipſius finem conveniebat, unde poſt aliqvantas moras orientem verſus in* Svetiam *Regem* Ingium Steinkelis *filium petiit, ab eodem humaniter exceptus; heic amicos & cognatos conveniens, propter ea qvod avus maternus amicis beatus eſſet, maximum honorem reportabat; conceſſerat iſti præfecturam qvandam* Steinkell *Rex* Sveciæ *inde ab eo tempore, qvo a rege* Haralldo Sigurdi *exulatum iverat. Interim regis nec non indigenarum amicitiam, & intimum amorem adeptus eſt. Alter Comitis* Haconis Ivari *ex filia nepos erat* Hacon Norvagus *dictus, pater* Erici Spakii, *qvi* Erico Eymuni *in regno* Daniæ *ſucceſſit.* Hacon *ad tempus in* Svecia *commorabatur à Rege* Ingio *bene affectus; ubi autem aliqvantiſper ita proceſſerat, natalis ſoli dulcedo eum ad repetendas inſulas alliciebat. Erat in* Svecia *hoc tempore tenellus Chriſtianismus, unde multi incantamenta exercebant, eapropter qvod his rerum futurarum præſcientiam ſibi acqvirere viderentur. Rex* Ingius *utpote chriſtiana religione probe imbutus, omnes faſcinatores abominabatur, & inſolentiis, qvæ gentiliſmum diu ſecutæ fuerant, abolendis magnopere ſtudebat, primores autem & incolæ divites cum mali eorum mores reprehenderentur murmurabant, & eò usqve deveniebant, ut alium regem,* Sveinem *reginæ fratrem,* Blot-Sveinem *dictum, qvi tunc ſacris indulſit, aſſumerent, rege* Ingio *ab hoc in Gothiam occidentalem exulante. Eum autem finem habebant eorum negotia, ut Rex* Ingius *Regem* Sveinem *ædibus incluſum interciperet combureretqve, qvo facto totum regnum recuperavit & varios adhuc pravos mores abolevit.*

A. D. 1067 & ſeqq.

A. D. 1067 & feqq.

Frá Ordum vífenda mannz.

Þá er *Hákon Pálsſon* var i *Svíþióð*, hann hafdi frett til at þar i lande var fá madr er for med vífende oc fpádom, hvört er hann hafþi til þefs fiölkynge edr adra lute, honom gerdiz forvitne á mikil at finna þann mann oc vita hvers hann yrde vifs um forlög fin, oc eptir þetta for hann til þefs mannz, oc fann hann at lyktum i fióbygd nockorre, for hann þar at veitzlum, oc fagdi bondum um árferd oc adra luti, enn er hann fann þenna mann, þá fretti hann eptir hvörfu honom mundi gangaz til ríkis, edr annrar hamingiu, vifinda madr fpurdi hvat manna hann veri, hann fagdi nafn fitt oc ætt fína, at hann var dottrfon *Hakonar Ivarsſonar*; þá fegir vífinda madr, hvi mantu vilia taka af mer vífinde edr fagner, veiztu þat at hiner frendr þíner hafa lítinn hug haft á þefs háttar mönnum, fem ec er, oc má þer þörf vinna, at þu leiter epter at vita forlög þín af *Olafe* hinum *Digra* frenda þínum, er þer hafit allann trunat á, enn grunr mundi mer á vera, at hann mundi æi lítillæti til hafa, at fegia þer þat, er þig forvitnar, edr vera æi fva máttugr ella, fem þer kallit hann; þá fvarar *Hakon*, ecki vil ec honom ámæla, ætla ec þat meir at ec muna æi verdleik til hafa, at taka af hönom vífindi enn hitt at æi muni hann vera fva volldugr, at ec mætta fyrer þat taka af honom vífindi; enn því hefi ec á þínn fund farit, at mer hefer þat i hug komit, at her mun hvergi þurfa at öfunda annann fyrer mannkofta fakir epr truarbragda; Sá madr fvarar, vel líkar mer þat, at ec finn þat á, at þu þykiz þar æiga allt trauft er ec er, oc framar enn trua fu er þer hafit med farit, oc adrir frendr þinir, er oc fva at þeim er á flíkt ftunda er undarliga farit, fara met föftr oc vökr, oc ætla at þar af muni þeim veitaz þeir lutir, er þeim er forkunne á at vita, enn þó at þeir ftunde

De effatis ſagacis.

A. D. 1067 & ſeqq.

Cum Hacon Pauli *in* Svecia *eſſet, audiverat ibidem virum ſagacem, magia, aliisve rebus ad divinandum utentem. Cujus conveniendi magna eum cepit cupiditas, experturum num de fatis ſuis certior fieret; unde eum qværens, in maritimo qvodam vico, convivia freqvéntantem, & colonis annonam nec non alia prædivinantem invenit. Cum autem eum conveniret, qvomodo regni recuperatio aliaqve fortunæ dona ei ſuccederent ſcicitabatur? Sagax qvinam eſſet, interrogabat, cui reſpondit, nomen indicando familiamqve, ſe nimirum eſſe* Haconis Ivari *ex filia nepotem. Qvo audito ſagax, cur, inqvit, magiam aut omina á me acceptabis? ſcis enim cognatos tuos tales homines, qvalis ego ſum parvi pependiſſe, eritqve tibi neceſſum, ut fata tua á conſanguineo tuo* Olao Craſſo, *in qvem omnem veſtram fidem collocatis, exqviras; verum ſuſpicor eum humanitate non præditum, ut tibi qvæ ſcire deſideras, vel præfinita ſunt, tanta facultate, qvanta alias eum gaudere refertis, manifeſtet. Ad hæc* Hacon *reſpondit; nolo, ait, illum vituperare, nam meam potius vilitatem, qvam ejus impotentiam in cauſa eſſe puto, cur me non liceat reſponſum ab eo reportare. Aſt idcirco te conveni, qvod mihi in mentem venerit, neutri noſtrum alteri virtutem aut religionem invidere neceſſum fore. Reſpondit ille, perplacet mihi, qvod te omnem tuam fidem in me collocaſſe comperiam; aſt fides iſta, qvam tu, necnon alii tui cognati tractavere, ita ſe habet, ut qvi talibus ſtudent mirandi ſint; jejunia & vigilias celebrant, & inde ſe iſtis, qvæ ſcire magni intereſt, potiri autumant. Qvamvis autem in talibus operam collocent, attamen eo minus de iis, qvæ ſcire cupiunt, cer-*

A. D. 1067 & feqq. ftunde a flikt, þá verþa þeir því fiþr vifir þefs er þá forvitnar, fem þá fkiptir meira, enn ver leggiom ofs i öngar (t) meingerder, oc verdum ver þo jafnan vifir þeirra luta, er vinum vorum þickir máli fkipta, at þeir geingi óduldir; nu man fva fara med ockr, at þu mant þefs niota frá mer, er ec fkil þat at þu þyckiz helldr mega taka fanninde af mer, enn kennimönnum *Inga* kongs þeim er hann þykiz allt trauft under eiga, fkaltu koma á þriggia nátta frefti, fkulum ver þá freyfta at ec kunni at fegia þer nockora luti þá er þic forvitnar; eptir þat fkilia þeir oc dvelz *Hakon* þar i byggdinne, oc at liþnum þremur nottum, fór hann at finna vifinda mann, var hann þá i hufi nockuru æinn faman, oc varpadi mædiliga öndinne er hann geck inn, ftrök hendinne um ennit, fagþi at hann hefdi miklu tilkoftat ádr hann yrþi þeirra luta vifs er hann fkyldi forvitnaz; *Hakon* kvetz þá heyra vilia fin forlög; fpámadrinn tok þá til orda, ef þu vill þin forlög vita þá er þar langt um at tala, fyrir þvi at þau eru mikil oc af lifi þinu oc ftundan mano mikil ftórtiþinde hliótaz, oc er þat mitt hugbod at þu verder einvalldz höfþinge yfer *Orkneyiom* at lyktum, enn kann vera at þer þycki lángt at biþa, hygg ec ok þat at þar muni þitt afkvæmi rikia, enn af veftr för þinne þeirri er þu ferr næft til *Orkneyia* mano mikil ftortidindi afgeraz, þá er þeir luter verda frammgengner er þar af mun leida, þu mant oc à þinum dögum lata gera glæp þann er þu mant annat tveggia fá bætt edr æi vid þann Gud er þu truir á, enn fpor þin liggia lengra ut i heim enn ec fæ fet, enn þó hygg ec at þu muner her bera beininn i nordr-hálfunne; Nu hefuig fagt þer þá luti er ec mun at finne, nu rædr þu hverfu þu fkalt vid una

(t) mannrauner edr *periculis vel* 333.

tiores fiunt, qvo magis eorum intereſt, nos vero nullis nosmet ſubjicimus afflictionibus, ſemper tamen eorum, qvæ amicos noſtros non celari refert, certiores reddimur. Nunc ſic nobiscum agetur, ut â me reportes, qvod te aptiores â me, qvam Regis Ingvii *myſtis, ex qvibus illi tota ſua ſpes pendere videtur, veritates edoctum fore, ſperare intelligam; poſt tres ergo noctes venies, tunc me tibi qvædam, qvæ ſcire deſideras, patefacere poſſe, tentabimus. Poſt hæc ab invicem disceſſère,* Hacon *vero in eodem vico interim commorabatur, & elapſis tribus noctibus ad fatidicum redibat, qvi ſolus in domo qvadam, cum ingrederetur* Hacon, *ſuſpirans, frontem manu contrectabat, dicens ſe multum impendiſſe, priusqvam eorum, qvæ exqvireret, certior redderetur.* Haconi *igitur, ſe ſua fata audire velle, aſſerenti, his reſpondit fatidicus; Si tua, ait, fata ſcire cupis, de iisdem prolixus erit ſermo, magna etenim ſunt, & de tua vita ſtudioqve multæ magni momenti relationes promanabunt; præſagit etiam mihi animus te tandem, qvamvis forte exſpectare tædeat, monarcham univerſarum fore* Orcadum; *ibidem etiam tuam prolem regnaturam ominor; Sed de itinere qvod in* Orcades *poſt hæc primum ſuſcipis, qvando ſucceſſère res iſtæ qvæ inde promanant, multa erunt memoranda; tuis etiam diebus facinus, qvod vix ac nevix Deo, in qvem credis, reparare potes, patrari facies; tua autem veſtigia longius in orbem diducuntur, qvam ego videre poſſim, puto tamen te heic in ſeptentrione moriturum. Audiiſti jam ea qvæ tibi hac vice declarabo, qvorſum autem tuo negotio contentus ſis, a te pendebit. Huic* Hacon; *multa, inqvit, modo*

A. D. 1067 & ſeqq.

vera

A. D. una þít eyrinde; *Hakon* ſvarar mikla ſögn ſegir þu, ef ſönn
1067 er, enn þat ætla ec at betr muni vera enn þu ſegir um minn
& ſeqq. hag, má oc vera at þu munir þetta æi med ſannindum ſet hafa; Spámadr bat hann þvi af trua ſem hann víldi, enn qvat þetta mundu framfara.

Af rádagerdum Hakonar Pálsſonar.

circa Eptir þetta fór *Hákon* til fundar vid *Inga* kong, oc dval-
A. D. diz med hönom ſkamma ſtund, tok þá orlof af kongi til
1103 brautfarar; *Hákon* for fyrſt til *Noregs* á fund *Magnus* kongs frenda ſíns oc tok hann vel vid honom, þar fretter hann þau típinde af *Orknæyium* at *Erlendr* iarl oc ſyner hanns redi þar meſtu oc voru all vínſælir, enn *Páll* fader hans var helldr afſkipta lítill um ríkit, þat þottiz hann oc ſpýria af þeim mönnum er veſtan komu oc helzt mæltu trunat fyrir honom, at *Orkneyingar* mundu lít lengia til at hann kæmi veſtr þangat, oc höfþu þeir frid godann oc kyrrſæti, enn ugdu ef *Hákon* kæmi veſtr at af honom mundi ſtanda ófridr oc ſtyriöld, enn er *Hákon* hugſadi þetta fyrer ſer, þá þotti hönom æi örvænt at þeir frendr mundi hallda ríki fyrer honom, enn láta hönom æi óhætt ef hann kæmi veſtr þangat æi med fiölmenni, tok hann þat rád at ſækia at *Magnus* kong at hann kæmi honom til ríkis i *Orkneyiom.*

Rædur

vera sint, refers, spero tamen melius qvam dicis meas res constitui, fortassis etiam hæc tu vere non videris; Ad hæc fatidicus, ex his qvæcunqve ipsi placeret illum credere rogabat, adjecto hæc omnia fore eventura. A. D. 1067 & seqq.

De consiliis Haconis Pauli filii.

P*ost hæc* Hacon *Regem* Ingium *convenit, apud eum aliqvamdiu moratus, abeundi veniam impetrat & primum in* Norvegia *cognatum regem* Magnum *petit & ab ipso humaniter excipitur. Audiit ibidem de* Orcadibus, *Comitem* Erlendum *plurima illic, populi animis sibi admodum devinctis, regere,* Paulum *autem ipsius patrem de regno parum sollicitum. Videbatur etiam exqvirere ab illis qvi ab occidente venere fideqve digna potissimum illi retulere,* Orcadenses *ipsius reditum parum desiderare, tranqvilla enim pace qvieti fruebantur, timuere autem, si* Hacon *illuc veniret, ne seditionum dissidiorumqve causa existeret. Cum autem hæc secum meditaretur* Hacon, *non absimile* cognatos *suos regnum retenturos, se autem, si non freqvens eo veniret, ab iisdem non tutum fore ratus est, unde id consilii cepit, ut regem* Magnum *de auxilio recuperandi in* Orcadibus *regnum sollicitaret.* circa A. D. 1094

A. D. 1094

Rædur Hakonar fyrer Magnusi Kongi.

Þetta var eptir þat er *Magnus* kongr hafþi latit af lífi taka *Steigarþori* oc *Eigil*, oc frelsaþi landit af öllum ófriþi; hann var vitr madr, oc þottiz þat skilia á rædum *Magnus* kongs er þeir rædduz vid at kongr mundi vera stórádr oc ágiarn á ríki annarra höfþingia; *Hákon* tok þær rædr fyrer konge at þat væri höfþings bragd at hafa læidángr uti oc heria vestr um haf oc læggia under sic eyiar, sem gerdi *Haralldr* hinn *Hárfagri*, segir oc ef hann fengi ríki i *Suþreyium* at þadan væri hægt at heria á *Irland* oc *Skotland*, oc ef han kæmi under sic vestrlöndum, þaþan væri gott at efladz med styrk *Nordmanna* á moti *Einglismönnum* oc hefna sva *Haralldr Sigurdarsonar* födrþíns; enn er þeir töluþu þetta fanz þat á at kongi fell þetta vel i skap, kalladi at þetta være vel talat oc höfþinglega oc nær sínu skaplyndi, enn þat skaltu hugsa *Hakon*, seger kongr, ef ec geri þetta fyrer ord þín oc áeggian at fara med her vestr um haf, at þer skal æi á uvart koma þott ec bera frekann (u) atsúg til rikia þeirra er liggia vestr þar, oc gera ec at þvi engann manna mun; enn er *Hakon* heyrdi þenna orskurd, let hann ser fátt um finnaz oc grunadi hvar til mælt munde, let hann þá af at eggia kong á neinar ferder, þurfti þá oc lítils vid, því at epter þessa ræþu sendi kongr bod um alt ríki sitt at leiþangr skyldi uti vera, gerþi hann þat bert fyrer alþydu at hann ætladi her þeim at halda vestr um haf, hvat sem síþarr geriz til tíþinda i hans ferdum; bioggoz menn þá til þessarar ferdar á öllu lande; *Magnus*

(u) athug. *aveam*. 102. 102. 332.

Haconis coram rege Magno fermo.

A. D. 1094

Incidere hæc poftqvam Rex Magnus Thorem *de* Steig *&* Eigilem *e medio tolli curaverat, & regnum ab omnibus dif-fidiis liberaverat. Erat* Hacon *vir cordatus, unde ex fer-mone regis* Magni, *cum colloqverentur, ipfum imperiofum effe aliorumqve magnatum regna ambire percipiebat.* Hacon *ita colloqvium cum rege inftituit, facinus effe heroicum, expedi-tione fufcepta, occidentem verfus piraticam exercere & infulas, exemplo* Haralldi Pulchricomi *fubjicere; adjecto, fi regnum in* Hæbudas *nancifceretur, inde facile effe* Hiberniam *&* Scotiam *in-feftare, fiqve regiones occidentales fubigeret, commodum effe auxi-lio* Norvagorum *contra* Anglos *corrobarari, eoqve modo cædem* Haralldi Sigurdii, *Regis abavi, vindicare. Cum autem hæc con-fererent, regi perplacita effe percipiebantur, apte ut heroem deceret & juxta fuum velle propofita afferenti. Scias autem* Hacon, *ait Rex, qvod fi verbis & precibus tuis adductus, per mare occidentem verfus exercitum dirigam, tibi non præ-ter fpem innotefcat, qvamvis, absqve perfonarum refpectu, ditio-nes ibi ccidentem verfus fitas aliqvantum urgeam. Hanc autem claufulam cum audiret* Hacon *fibi vix placentem, qvo collinea-ret fufpicatus eft, unde a fvadendo itinere deftitit, nec fuit fva-fione opus, nam poft hoc colloqvium Rex toti regno expeditionem per nuntium injunxit, publice manifeftans, fe copias trans mare occidentem verfus, in futurum exinde itineris fucceffum, dedu-cturum. Unde per totam regionem huic fe expeditioni incolæ accingebant. Rex* Magnus *in hanc expeditionem filium fuum*

 Sigur-

A. D. *Magnus* kongr hafþi med ſer ſonn ſinn til þeſſarar ferdar
1094 VIII vetra gamlann er *Sigurdr* het, hann var vel mannaþr.

Herferd Magnus kongs Berbeins veſtr um haf.

A. D. Þá er þeir brædr *Páll* oc *Erlendr* redu *Orkneyium*, kom
1095 auſtan or *Noregi Magnus* kongr, hann hafþi her mikinn, hönom fylgdu marger lender menn, *Víþkunnr Jonsſon*, *Sigurdr Hranaſon*, *Serkr* or *Sogni*, *Dagr Eilífsſon*, *Skapti* or *Gitzka*, *Ögmundr*, *Finnr* oc *Þordr*, *Eyvindr Olbogi* ſtallari kongs, *Kali* af *Ögþum Sæbiarnarſon Þorleiſſonar* hins *Spaka* er *Hallfredr* meiddi, oc *Kolr* ſon hans, *Kali* var ſpekingr mikill oc kærr kongi oc orti vel; þá er *Magnus* kongr kom til *Orkneyia*, þá tok hann iarlana *Pál* oc *Erlend* oc ſendi þá auſtr til *Noregs*, enn ſette *Sigurd* ſon ſinn i *Sudreyiar* oc feck hönum ráduneyti; *Magnus* kongr for i *Sudreyiar* oc fylgdu hönum ſyner iarlanna *Magnus* oc *Erlingr* ſyner *Erlends* iarls oc *Hácon Pálsſon*, enn er *Magnus* kongr kom i eyiar tok hann at heria fyrſt i *Liodhuſum* oc vann þar, oc i þeirre ferd vann hann allar *Suþreyiar* oc toku höndum (v) *Lögmann Gudrodarſon Sudreyia* kongs, þaþan for hann ſudr under *Bretland* oc átti orroſto mikla i *Öngulseyiar* ſunde vid jarla tva *Breezka*, *Huga* hinn *Digra* oc *Huga* hinn *Pruda*, oc er menn brutu upp vopn ſin oc buigguz til orroſto, ſettiz *Magnus Erlendsſon* nidr aptr i fyrirúmi oc vapnaz æi, kongr ſpyrr hvi hann ſæti, hann letz þar vid engann mann ſakir æiga, vil ec þvi æi beriaz, far þu under þiliur nidr oc ligg æi her fyrer fotum

(v) lögmann. *omittit* 333.

Sigurdum, *octennem artibusqve bene imbutum, ſe cum habeat.* A. D. 1094

Militia regis Magni Nudipedis occaſum verſus.

Cum fratres Paulus & Erlendus Orcadibus *præeſſent, veniebat cum exercitu ex* Norvegia *Rex* Magnus, *qvem multi præfecti provinciales comitabantur* Widkunnus Jonæ, Sigurdus Hranii, Sercus *de* Sognia, Dagus Eilifi, Skaptius *de* Giſko, Augmundus, Thordus & Finnus, Eivindus Olbogi *ſtallarius regius*, Kalius *de* Agdis Snæbiörni Thorleifidis Spakii *filius, qvem læſit* Hallfredus, & *ipſius filius* Kolus; *erat* Kalius *vir ſapiens, Regi carus, poetaqve egregius. Cum veniret in* Orcadas *Rex* Magnus, *Comites* Paulum & Erlendum, *captos auſtrum verſus in* Norvegiam *miſit, filium autem* Sigurdum, *cui conſiliarios conſtituebat, inſulis præfecit. Regem* Magnum Hæbudas *petentem Comitum filii,* Magnus & Erlingus *Comitis* Erlendi *filii, cum* Hacone Pauli, *comitati ſunt; cum autem in inſulas veniret Rex,* Liodhuſis *primum arma inferebat, victoriam reportans; In hoc autem itinere integras* Hæbudas *ſuperavit, capto regis* Hæbudarum Gudrodi *filio* Lögmanno *Inde auſtrum verſus ſub* Britanniam *navigavit, & acre cum comitibus duobus* Britannis, Hugone *nempe* Craſſo & Hugone Pruda *in freto* Ongulsöæ *prælium commiſit; Cum autem arma capeſcerent adqve congreſſum pararentur,* Magnus Erlendi *in interſcalmio ante mediam navem conſidens, ſe non armavit, & regi, qva propter ſederet interroganti, ſe contra neminem ibidem cauſas habere, & igitur non confligere velle, reſpondit.* A. D. 1095

A. D. fotum mönnum ef þu þorir æi at beriaz, þvi at ec ætla þer æi
1095 tru til ganga. *Magnus* tok faltara oc faung um bardagann en hlífþi fer ecki. Orrofta þeffi var bædi hörd oc löng oc var bæþi fkotit oc höggit, var þat lengi at æi mátte fiá i millum hvörnveg hníga mundi. *Magnus* kongr fkaut af handboga oc annar madr *Háleyfkr* hia honom. *Hugi Prudi* bardiz hrauftliga, hann var fva buinn oc bryniadr at ecki var bert á hönum nema augun; *Magnus* kongr bat hinn *Háleyfka* at þeir fkyti báder fenn til hans, gerdu þeir oc fva, kom önnr örinn i nefbiörgina, enn önnr i augat, oc var fu kongi kend.

Andlát Kala.

Eptir fall *Huga* flýdu *Bretar*, *Magnus* kongr red þá figre miklum, hafþi þar oc látit góda menn marga, enn fiöldi fárr (x) í orrofto þeffari; *Kali* hafþi fengit fár mörg oc engi all banvæn. Epter orroftu þeffa vendi *Magnus* kongr aptr hit fydra med *Bretlandi* oc *Skotlandi*, þá hafþi hann unnit allar *Suþreyiar* oc *Öngulsey* þat er þridiungr Bretlandz. *Magnus* kongr hafþi gert *Magnus Erlendfon* fkukilfvein finn oc þiónadi hann jafnan at kongs bordi; eptir bardaganu i *Öngulseyar* fundi lagdi *Magnus* kongr á hann ópocka mickinn, hann hafþi ecki fárr ordit þott hann hefdi ecki hlíft fer. Leyndiz hann á brott um

(x) fva var þar um kveþit.

(a) - - - - - - - - Egþa
(b) alm, ftöck blod i hiálma,
(c) hríngs fló hagl i hrínga
(d) hne ferd, enn let verda

Hörda

Ad qvæ Rex; descende, ait sub foros, & non hic sub pedibus militum recubans, si certare non audes, nam fidelitate te non duci autumo, impedimento esto. Magnus *instante prælio Psalterium assumens cecinit & sibi non pepercit. Prælium & acre & longinqvum, inter tela & ictus, ancipitem valde eventum diu promittebat. Rex* Magnus *& alius vir* Halogalandensis *apud eum arcu jaculabatur.* Hugo Prudi *fortiter certabat, ita vestitus loricatusqve, ut nihil præter oculos nudum esset; Hunc ut simul secum telo peteret Rex* Halöensem *rogabat; dictum factum, nam alterius telum nasum, alterius, qvod regi tribuebatur, oculum offendit.* A. D. 1095

Mors Kalii.

Post *cædem* Hugonis, Britannis *fusis, Rex* Magnus *victoria triumphavit; amiserat etiam bonorum virorum magnum numerum, permultis præterea sauciatis. In hoc conflictu* Kalius *multa vulnera, nulla tamen prorsus mortifera acceperat. Post prælium hocce Rex* Magnus *secundum australes* Britanniæ *&* Scotiæ *oras revertitur; tunc totas* Hæbudas *nec non* Öngulsöam, *hoc est, trientem* Britanniæ *superaverat; Rex dapiferum suum ferat* Magnum Erlendi, *suis mensis jugiter ministrantem, cui, post prælium in freto* Ongulsöæ *multum offensus erat. Qvamvis se non subduxisset, non vulneratus fuerat; hic noctu a Rege clan-*

Seqvens de hic carmen:

(*a*) - - - - - - - - - - -
(*b*) - - -, *aspersæ sunt sangvine galeæ,*
(*c*) *ex arcu volabant tela in*
(*d*) *loricam, ast curavit*

A. D. 1095 um nott fra kongi, þá er hönum þotti hellz færi á gefa at flyia frá kononginum, hann hliop fyrer bord oc ſvam til landz oc bio ſva um i hvílu ſinne at þar ſyndiz ſem madr lagi, enn er hann kom til landz, hliop hann til ſkogar oc var í línklæþum ſínum. Hann drap fæti oc ſkeindiz miök er hann var berfættr oc mátti hann eigi fara lengra at ſinne, hann kom at tre eínu miklu oc - - þar i limar upp oc batt þar um fot ſinn oc leyndiz þar i limunum nockura ſtund, enn um morgunin er menn gengu til manngánga oc matar a konongsſkipinu, ſpurþi konongr hvar *Magnus Erlendzſon* væri; honum var ſagt at hann ſvaf í hvílu ſinne, konungr bat vekia hann oc kvaþ til mundi bera fleira enn ſvefn er hann lá lengr enn aþrir menn, enn er til rums hans var komit þá var hans ſaknat, þa baþ kongr leita hans oc let leyia ſporhunda, enn hnndarner kvomo þegar á ſporit oc runn til ſkagar oc kvomo at tre því er *Magnus* var upp í, þá rann einn hundrinn i ríng um eikina oc gó. *Magnus* hafþi trekefli i hendi ſer oc kaſtadi til hundſins oc kom á ſíþuna. Hundrinn lagdi halann milli fota ſer oc liop ofan til ſkipa oc þar aþrir epter, fundu konongs menn eigi *Magnus* oc leindiz hann um hríþ i ſkogum medann kongs menn leitudu hans; *Magnus* kom fram i hird *Melkolfs Skota* kongs oc dvaldiz þar um hríþ, enn ſtundum var hann i *Bretlandi* med Biſkupi nockorum, hann var oc á *Einglandi*, enn ecki kom hann til *Orkneyia* meþann *Magnus* kongr lifþi. *Magnus* kongr hellt ſunnan med *Skotlandi*, þá komu i mot honom ſendi-

(e) *Hörda* gramr i harþre
(f) hiarlſokn banat jarle.

(*e*) Hördiæ *rex acri*
(*f*) *in prælio occidi.* *addit* 325.

clanculum discedens, cum ipsi optima a rege aufugiendi affulgere videretur occasio, e navi in mare se projecit, inqve continentem natavit, postqvam in lecto suo hominem recubantem repræsentari fecerat. Verum in continentem delatus, in sylvam excurrit, linteas suas vestes indutus; pes ejus illisus, qvoniam nudus, valde sauciabatur; unde hac vice longius ire neqvivit. Ingentem offendit arborem, in ramos ejus ascendit & inter eos, postqvam vulnus ligaverat, aliqvantisper latitavit; Cæterum cum seqventi mane in nave regia lustrarentur atqve cibarentur, qværenti regi ubinam esset Magnus Erlendi *filius, respondebatur eum in lecto suo dormire. Jussit Rex ut eum expergefacerent, dicens plura profecto qvam somnum in causa esse cur diutius qvam alii cubaret, cum autem ad lectum venirent desiderabatur; hinc rex suos eum qværere & canes vestigatores conducere, fecit. Canes vestigia statim invenerunt ac arborem, in qva* Magnus, *offenderunt; hinc aliqvis canum arborem circum ibat & latrabat, cujus* Magnus *baculum ligneum, qvem manu tenebat, lateri, dejectum, illisit; canis cauda inter pedes demissa ad naves recurrebat, seqvebantur reliqvi, unde regii* Magnum *non invenere; ad tempus dum eum qværebant in sylvis latitavit, inde in satellitium Regis* Skotiæ Melkolfi *perveniens, aliqvantisper ibidem, interdum autem in* Britannia *apud episcopum qvendam, nec non in* Anglia, *commoratus est. In* Orcades *vero, donec in vivis erat Rex* Magnus, *non venit. Regi* Magno *ad australes* Scotiæ *oras tendenti obviam venicbant legati* Mel-

A. D. 1095

A. D. 1097 fendimenn *Melkolfs Skota* kongs oc bádu hann fættaz, fegia fva at *Skota* kongr vill fá honom allar þær eyiar er liggia fyrer veftan *Skotland* oc hann færi ftiórnföftu fkipi milli oc meginlandz, epter þat lagdi *Magnus* kongr funnan at *Satyri* oc let draga fkutu yfer *Satyris* heid, enn hann hellt um hiálmvöl oc eignadiz fva alt *Satyri*, þat er betra enn hin bezta ey i *Sudreyium*, nema *Mön*, hun geingr veftr af *Skotlandi* oc æid miótt fyrer ofann, fva þar eru jafnan dregin fkip yfer; *Magnus* kongr hellt þaþan i *Sudreyiar*, enn fendi menn fína i *Skotlandz* fiördu, roá med ödru landi ut enn ödru inn oc eignar fer fva allar eyiar fyrer veftan *Skotland*, þá gerþi kongr þat bert at hann mundi fitia um vetrinn i *Sudreyium*, enn leyfdi þeim mönnum er hönum þotti meft naudfyn á vera heim at fara, enn er lidsmenn viffu þat, þa gerduz þeir heimfúfer oc kurrudu illa um brotvift fína, kongr atti þá tal vid ráduneyti fitt oc þá fá hann yfer fár manna, þá fann hann *Kala* oc fretti at fárum hans, hann qvadz litt gróa oc letz æi vita til hvors draga mundi, kongr leitadi ráda vid hann; *Kale* fpurde, er ecke þat at nu fkiotaft vinir (y) ydar, kongr left ætla ad ftad være ecki, *Kale* bad hann leiga vapna tak oc kanna fva liþ fitt, kongr gerdi fva oc faknar þá margra manna, oc feigir til *Kala*, þá qvad *Kale* þetta:

Hve launa þier þinir
þíngríkir höfþingiar,
veftr bifaft reingr i roftum,
reyn þu ofs kongr, hnoffer.

þà fvarar kongr:

Aud

(y) vorir oc ydrir fylgdar menn. *noftri veftrique Comites* 333.

kolfi *Regis* Scotiæ, *pacem ab eo expetentes, dicendo regem* Scotiæ *omnes insulas ab occidente* Scotiæ *sitas, inter quas ac continentem nave, gubernaculo instructa, vehi posset, illi cessurum; quo audito Rex ad australes* Satiriæ *oras appellens, phaselum trans isthmum ejusdem trahi curat, ipse autem gubernaculum tenet, hoc modo integram* Satiriam, *quæ optimæ in* Hæbudis *insulæ, eccepta* Möna, *melior est; hæc à* Scotia *occidentem versus prominet, cum continente isthmo, per quem naves jugiter trahuntur, conjuncta. Hinc Rex* Magnus *in* Hæbudas *tendit &, suis in sinus* Scotiæ *missis, oras per vices legendo, omnes insulas ab occidente* Scotiæ *sibi attribuit, manifestat se in* Hæbudis *hyematurum & maxima necessitate adactis domum redeundi veniam concedit; hoc autem cum exercitui innotesceret, domum revertendi desiderio acti, de absentia sua multum murmurant, unde Rex cum consiliariis suis collocutus, vulnera suorum circumspicit;* Kalius *vero de ipsius vulneribus à rege interrogatus, eadem parum sanari, nec se scire quousque traherent, regerit; hunc cum Rex consuleret, quærit* Kalius, *nonne ita est, quod jam se subducant vestri amici? quod regem se non putare asserentem,* Kalius *rogat ut arma capesci jubeat, & exercitum lustret, quod cum faceret, multis desideratis,* Kalio *indicat, sequentis tenoris semistropham proferenti.* A. D. 1097

Quomodo tibi retribuunt tui
Præfecturis divites optimates;
(occidentem versus in præliis mala moventur)
experire nos rex! cimelia?

Ad hæc Rex:

A. D. 1098 Aud hefuíc minn þann er mönnum
margteitum red ec veita,
húſ let ec klockann kliſa
Kólgr, illa fólginn.

Epter þetta hellt kongr vörd ef menn hlypiſt fra hönom. Þá er *Magnus* kongr var i *Suþreyium*, þá feck hann til handa *Sigurdi* ſyni ſínum *Biadmoryo* dottr *Myrkiartans Ira* kongs *Þialbaſonar* af *Kunnaktum*, þá var *Sigurþr* IX. vetra; (z) enn mærinn V. vetra; þenna vetr andadiz *Kali* or ſárum, i *Öngulseyiar* ſundi hafþi fallit *Sigurdr Sneis* lendr madr, af *Ögdum*, frændi *Kala*.

Fæddr Kali.

Um vorit ſemma før *Magnus* kongr or *Sudreyiom* oc fyrſt til *Orkneyia*, þá fretti hann andlát Jarlanna, oc hafþi *Erlendr* andaz i *Niþaroſi*, hann var þar jardadr, enn *Páll* i
1099 *Biörgvin*; þá giptí *Magnus* kongr *Gunnhildi* dottr *Erlends* ialrs *Kol Kalaſyni* i födrbætr oc fylgdu (a) henni heiman nockorar eigner i *Orkneyium* oc bú i Papule; *Erlingr* ſon *Erlends* iarls ſegia ſumer menn at fallit hafvi i *Öngulseyiar* ſundi, enn *Snorri Sturluſon* ſegir hann fallit hafa á *Ulazſtiri* med *Magnuſe* konge; at brudhlaupe *Kols* gerdiz (b) *Erlendr* madr kongs oc for auſtr i *Noreg* med konge oc hæim á *Agder* med konu ſína oc ſettiz at buum ſínum þar; *Kolr* oc *Gunnhildr* áttu tvö börn, het ſon þeirra Kali enn dotter *Ingirid*, bædi voru þau hin mannvænztu oc fædd upp med áſt mikille.

Si-

(z) enn mærin V. vetra. *omittunt* 101. 102. 333. (a) hönom 333.
(b) Kolur. *manu Torfæi in margine* n. 101. *conſentit* n. 325.

Divitias meas, qvibus homines A. D.
multifariam lætos cumulavi, 1098
(carinam flexilem feci ascendere
fluctus) male abscondi.

Post hæc observabat Rex num qvi ab ipso defugerent. Cum esset in Hæbudibus *Rex* Magnus *filio suo* Sigurdo Biadmoniam *filiam Regis* Hiberniæ Myrkiartani Thialbii *filii de* Kunnaktis, *sponsam conciliavit; natus erat tum* Sigurdus *annos novem, virgo autem qvinqve. Hac hyeme* Kalio *vulnera mortem attulere. Ceciderat in freto* Öngulsöæ Sigurdus Snæis *satrapa de* Agdis Kalii *cognatus.*

Nascitur Kalius.

R*ex* Magnus *primo vere* Hæbudis *relictis, in* Orcades *devectus, mortem Comitum audivit;* Erlendus Nidarosiæ *animam efflaverat ibidemqve sepultus fuerat,* Paulus *autem* Bergis. *Rex* 1099
Magnus *tum* Gunnhilldem *Comitis* Erlendi *filiam* Kalio Kalii *filio, cædem qvasi patris reparaturus despondebat, qvæ dotis nomine prædia qvædam in* Orcadibus *cum villicatione in* Papilia *accepit. Ferunt qvidem* Erlingum *Comitis* Erlendi *filium in freto* Ingulsöæ *cecidisse;* Snorro *autem* Sturlæus *eum in* Vlatstiri *cum rege* Magno *cæsum asserit.* Kolus *inter nuptias suas Regi addictus, ipsum orientem versus in* Norvegiam *comitabatur* Agdas *usqve & in prædiis suis sedem figebat. Suscepit ex uxore* Gunnhilde *duos liberos, filium nomine* Kalium, *filiam* Ingiridem, *utrumqve optimæ spei diligenterqve educatum.*

A. D.

Sigurdr var til kongs tekin.

Þá er *Magnus* kongr hafþi landi ráþit IX. vetr, for hann or landi veſtr um haf oc heriadi á *Kunnakto*, enn um ſumarít epter
1103 fell hann á *Ulaztiri Bartolomeus* meſſo dag; enn er *Sigurdr* kongr ſpurdi fall födr ſíns i *Orkneyium*, for hann þegar auſtr til *Noregs* oc var þar til kongs tekinn med brædrum ſínum *Eyſteine* oc *Olafi*; *Sigurdr* let eptir dottr *Ira* kongs fyrer
1104 veſtann hafit. Æinum vetri edr tveimr eptir fall *Magnus* kongs komu veſtann um haf *Hakon Pálsſon*, oc gáfu kongar honom iarls nafn oc ríki ſlikt ſem burdir hans ſtodu til, for hann þá veſtr um haf oc tok under ſic ríki i *Orkneyium*, hann hafþi jafnan fylgt *Magnuſi* kongi meþan hann lifþi, hann var med honom i hernaþi auſtr á *Gautlandi*, ſem ſegir i drápu þeirri er ort er um *Hakon Pálsſon*.

Magnus feck jarls nafn.

Þá er *Hákon* iarl hafþi ríki haft i *Orkneyium*, kom ofan af *Skotlandi Nagnus* ſon *Erlends* iarls, oc beiddiz at taka vid födrlæifd ſinne, þat líkadi bændum vel, þvi at hann var all vinſæll; hann átti þar marga frændr oc mága þá er gíarnan vildu honom til ríkis hallda, þá átti modr hanns ſá madr er *Sigurdr* het, þeirra ſon var *Hakon Karl*, þau áttu bù i *Papule* ; þá er *Hakon* iarl ſpurdi at *Magnus* iarl var kominn i eyiarnar, dró hann liþ at ſer oc vildi æi uppgefa; epter þat foru viner á mille oc leitudu um ſætter, kom þvi ſva at þeir ſættuz at því at *Hákon* gaf upp ríki (d) allt, ef þat væri at

(d) hálft. *dimidium.* 101. 102. 333. *Flat.*

Sigurdus Rex designatur. A. D.

Rex Magnus, *cum* Norvegiam *novem annis rexisset, regno salutato & occidentem versus mari trajecto*, Hiberniam *infestavit, &* Kunnaktæ *hyemavit, insequente autem æstate in* Vlatstiria *in festo* Bartholomæi *cecidit. Rex vero* Sigurdus *in* Orcadibus *de cæde patris sui certior, in* Norvegiam *se statim conferebat & unacum ipsius fratribus* Eisteine *&* Olao *Rex constituebatur. Reliqvit in oris transmarinis filiam Regis* Hiberniæ Sigurdus. *Uno aut duabus post cædem regis* Magni *annis, venientem ab occidente maris* Haconem Pauli, *Reges comitis titulo, addito tanto regno, qvantum hæreditario jure illi debebatur, ornavere, unde mare occidentem versus trajecit & regnum in* Orcadibus *occupavit. Regem* Magnum, *dum in vivis erat, jugiter secutus fuerat; militiæ in* Gothia *orientem versus cum eo erat, ut refert oda de* Hacone Pauli *composita.* 1103 1104

Magnus Comitis titulo salutatur.

Cum Hacon Pauli *regnum in* Orcadibus *tenuisset, venit ex* Scotia Magnus *Comitis* Erlendi *filius, patrimonium suum expetens, qvod incolis placuit, amicis enim admodum beatus, multos ibidem cognatos & affines qvi ipsum ad regnum promovere, lubenter voluere, habebat. Matrem ejus tum uxorem duxerat vir nomine* Sigurdus, *qvorum filius* Hacon Karl; *hi villam in* Papilia *possidebant. Cum Comitem* Magnum *in insulas venisse exqvireret, cedere nolens, copias contraxit. Postea amici intercedendo concordiam qverebant, unde res eo venit ut ea conditione conciliarentur, ut* Hacon *dimidium regnum, modo reges*

A. D. atqvædi *Noregs* konge; *Magnus* főr þegar auſtr til *Noregs* á fund *Eyſteins*, Kongs, því at *Sigurdr* var þá utfarinn i *Jorſala* heim; *Eyſteinn* kongr tok vid hönom for kunnar vel oc gaf honom upp födrleifd ſína, hálfar *Orkneyiar*, oc iarls nafn, for *Magnus* iarl veſtr um haf á vit ríkis ſíns, oc urdu þa fegner frændr oc viner oc öll alþýda, ſamdiz þá vel frendſemi þeirra *Hakonar* er viner áttu hlut i; var þá ár oc fridr godr i *Orkneyium* meþan vínatta þeirra hellzt.

Frá Magnuſe jarle.

Hinn heilagi *Magnus* Eyia iarl var hinn ágætazti madr, mikill at vexti, drengiligr oc ſkýrligr at yferlitum, ſidgodr i háttum, ſigrſæll i orroſtom, ſpekingr at viti; málſniallr oc ríklundadr, ör af fe oc ſtórlýndr, rádſvinnr oc hverium manne vinſælli, blíþr oc godr vidmælis vid ſpaka menn oc goda, enn hardr oc óeyrinn vid ránsmenn oc víkinga, let drepa miöc þá menn er heriudu á bændr oc landzmenn, let han taka mordingea oc þiofa, oc reſſaþi ſvo ríkum ſem óríkum rán oc öll óknytti, æi var hann vinnhallr i domum, virdi hann meira gudlegann rett enn mannvirþingar mun, hann var ſtorgiöfull vid höfþingia oc ríka menn, enn jafnann væitti hann þó meſta huggun fálækum mönnum, i öllum hlutum helt hann ríkuliga Guds bodord, þiáde ſinn líkama i mörgum lutum þeim er i hans loflegu líſi voro birker fyyrer gudi enn leynt fyrer mönnum, ſyndi hann þá rádagerþ ſína at hann bat ſer einnrar hinnar dýrdligztu ættar af *Skotlandi* oc drack brudhlaup til, bygdi haun X. vetr hiá henni ſva at hann ſpillti hvorſkis þeirra loſta, oc var hreinn oc flecklaus allra ſaurlíſis ſýnda, oc er hann kendi freyſtni á ſer, þá fór hann i kalt vatn oc bat

ſer

reges Norvegiæ *in id consentirent, dederet;* Magnus *statim, orientem versus in* Norvegiam *iter suscipiendo, regem* Eisteinem, (Sigurdus *enim eo tempore in petenda erat* Hierosolyma,) *convenit, qvi ei humanissime excepto, patrimonium suum, dimidias* Orcades (*) *comitisque titulum dedit, unde Comes* Magnus, *mare occidentem versus, ad invisendum regnum, trajicit, cognatis & amicis, cum toto populo, gaudentibus. Viguit autem ipsius cum* Hacone *amicitia, cum amici eandem conservandam participarent. Comitabatur annonæ ubertas & tranqvilla in* Orcadibus *pax ipsorum amicitiam.* A.D. 1108.

De Comite Magno.

C*omes insularum sanctus* Magnus, *vir fuit præstantissimus, statura magnus, virilem fortitudinem, formamqve conspicuam præ se ferens, morum integritate clarus, in præliis victoriosus, sapiens, disertus, animo munificus, liberalis, magnanimus, consilio prudens, & amicis præ qvovis beatus, erga modestos probosqve homines comis & affabilis, severus autem & molestus contra prædones & piratas; eos qvi colonos indigenasqve armis infestabant admodum occidi, homicidas & fures capi curavit, & tam divitibus qvam pauperibus rapinæ, furti, omnisqve doli pœnas imposuit; amicorum studio in judiciis non trahebatur, divinum jus personarum disparitati præferens; erga principes & divites munificus fuit, semper autem pauperibus maximum solatium præstitit; præcepta divina in omnibus abunde servavit. Corpus suum multis qvæ in ipsius laudabili vita deo detecta, mortalibus vero occulta, fatigavit. Manifestavit id suum consilium ut virginis cujusdam optimæ ex* Scotia *stirpis nuptias ambiret celebraretqve; cum hac decem hyemes ita cohabitavit, ut neutrius pudorem violaret, ab omni impudi-*

Q

(*) Hæc minus recte referri docet *Torfæus* in *Orcadibus* p. 85. monstrans *Magnum* investituram accepisse Ao. 1103.

A. D. ser fulltings af gudi. Marger voro þeir hluter adrir oc dýrdliger mannkoster er hann sýndi sealfum gudi enn leyndi mennina.

Frá Magnusi oc Hakone.

Þeir frændr *Magnus* oc *Hakon* höfþu landvörn nockora hríþ sva at þeir voru vel samþycker; sva er sagt i kvædi því er er ort er um þá, at þeir hafi bariz vid þann höfþingia er *Dúfniáll* heti oc var manni firnari enn brædrungr iarlanna, oc fell hann fyrer þeim. *Þorbiörn* het göfugr madr er þeir toku af lífi i *Borgarfyrdi* á *Heatlandi*; fleiri eru þau tíþindi er kvædit vísar á er þeir hafi bádir samt at verit þó at her se æi greiniliga frásagt; enn er þeir frendr höfþu nockora stund landi rádit, þá var enn sem optar oc jafnan kann verda, at marger iller menn urdu til um at spilla frendsemi þeirra, dróz *Hakon* þá ógiptu menn meirr á hendur, því at hann var miöc öfundsiúcr um vinsælder oc höfþíngskap *Magnus* frænda síns.

Frá Magnuse jarle.

Tvæir menn eru þeir tilnefnder er voru med *Hakone* iarle er æinna vest geingu á milli þeirra frenda, *Sigurþr* oc *Sighvatr Socki;* þessum rógi kom sva med umtali vondra manna at þeir frændr drogu þá enn liþ saman oc fór hverr i móti öþrum jar-
1110 larner med miklu liþi, þeir helldu þá báder til *Hrosseyiar* þar sem þíngstöd þeirra var *Orkneyinga*, enn er þeir komu þar, þá fylktu hvarer tveggio liþi sínu, oc bioggoz til bardaga, þá voro þar

pudicitiæ peccato purus & immaculatus; cum tentationem comperiret, in aqvam frigidam descendens, opem à Deo imploravit; multæ erant res aliæ & laudandæ virtutes qvas ipsi Deo manifestavit, homines autem celavit. A. D.

De Magno & Hacone.

Cognati Magnus & Hacon *regionem aliqvantisper concordes tuebantur. Fert de illis compositum carmen eos cum magnate, cui nomen* Dufniáll, *uno gradu remotiore qvam qvod comitum esset consobrinus, conflixisse, illumqve occidisse.* Thorbiörn *nomen erat viro nobili, qvem in* Borgfiördo Hialtlandiæ *e medio sustulere. Plures sunt res gestæ, qvibus carmen eos una interfuisse, qvamvis heic non distincte exponantur, indigitat. Postqvam autem cognati ditionem aliqvamdiu moderati fuerant, evenit qvod sæpius & freqventer forte accidit, ut multi maligni homines eorum ex cognatione derivandam amicitiam violandam susciperent, unde* Hacon *infortunatis hominibus magis acclinabat, populari enim favori & magnificentiæ cognati* Magni *valde invidebat.*

De Comito Magno.

Nominantur duo Sigurdus & Sighvatus Sockius *comiti* Hakoni *adhærentes qvi pessime cognatos intercedebant; hæc calumnia malorum hominum persvasione eo usqve pervenit, ut cognati Comites, conscriptis adhuc militibus, freqventes invicem obviam irent; hinc uterqve in* Hrossöam, *ubi locus erat comitiis* Orcadensium, *tendit; verum uterqve eo delatus, aciem componendo, ad congressum paratur; convenerant ibidem comi-* 1110

 tes

A. D. 1110 þar iarlar oc allt ſtormenni oc voro þar marger beggia vinir þeir er allann lut áttu i at ſætta þá, gengu marger þá á milli med drengſkap oc godvilea, þeſſi fundr var á langaföſtu, enn vit þat er marger menn áttu lut at at ſkirra vandrædum med þeim enn veita hverigum til óhæfu vid annan, þá bundu þeir ſætt ſína med eidum oc handſölum, oc er þaþan liþu nockorar ſtunder, þá eindagadi *Hakon* iarl med falſi oc fagrmælum ſteſnudag hinum ſæla *Magnuſi* iarli at æi ſkyldi ſnúaz edr, ónytaz frændſemi þeirra oc ſtadfaſtliga nygeorr fridr, ſkyldi þeſſi fundr til ſtadfeſtu fridar oc ſættargerþa þeirra á medal i *Paſka* viku um vorit i *Eigilsey*; þetta líkadi *Magnuſi* iarli ſem fullkominn heilhuga fridr án allra grunſemda ſvika oc ágirndar, oc ſkyldi hvorr þeirra hafa tvö ſkip oc jafnmarga menn, ſvördu þeſs bádir at hallda þær ſætter er hinet vitruztu menn redu upp at ſegia þeirra á milli, enn er Paſcha tíþin geck af, buaz hvorer tveggio til þeſſa fundar, ſteſndi *Magnus* iarl til ſin þeim mönnum öllum et hann viſſi vera godgiarnazta oc líc ligzta til umbota med þeim frændum, hann hafþi tvo ſkip oc jafnmarga menn ſem mælt var, oc er hann var buinn, hellt hann til *Eigilseyiar*, oc er þeir reru i logni oc ſækyrru, þá reis bodi á ſkipi þvi er iarl ſtyrdi oc fell yfer ſkipit þar er iarl ſat, enn menn iarls undruduz miöc þenna atburd er boþi fell i logni þar ſem eingi madr viſſe von til at ſyrri hefþi fallit oc diupt var under; þá ſegir iarl: æi er þat kynligt at þer undriz þetta, enn þat er hugſan mín at þetta ſe fyrirbodan líflatz míns, kann vera at þat komi fram er fyrer er ſpád um *Hakon* iarl, ſkulum var ſva

hugſa

tes, omnesqve magnates, multi utriusqve ſimul amici, qvi ipſis in concordiam reducendis omnem operam admovere, multis tunc viriliter ſponteqve intercedentibus. Incidit conventus iſte in jejunium novem hebdomadum. Qvoniam autem multi benigni viri in difficultates inter eos avertendas contribuere, neutri ad nefas invicem opitulantes, reconciliationem juramento dextraqve ſancita fide ſtabilivere. Poſt aliqvantum exinde temporis ſpatium Comes Hacon *dolo & blandiloqvio beatum Comitem* Magnum *in ſtatutum diem citavit, ne ſubverteretur aut inutilis redderetur eorum conſangvinitas & firmiter pridem compoſita pax, hic conventus in ſancitæ inter eos pacis confirmationem hebdomade veris feſtum* Paſcatos *inſeqvente in* Eigilseia *præfiniebatur, qvi Comiti* Magno *tanqvam perfecta integraqve pax, ſine omni doli aut avaritiæ ſuſpicione placebat; haberet etiam qvivis eorum duas naves, numero comitum pares; ad contractus, qvos viri ſapientiſſimi inter eos pronunciarent ſervandos uterqve juramento ſe adſtringit. Paſchate autem transacto uterqve ad hunc conventum ſeſe præparat. Comes* Magnus *omnes qvos benigniſſimos nec non optimæ lites inter cognatos ſedandi ſpei novit, adſciſcit, duabus navibus, totqve, qvot præfinitum, viris ſtipatus, poſt qvam ſe paraverat in* Eigilseyam *tendit; cum autem inter ventorum ſilentium marisqve tranqvillitatem remigarent, unda ad navem, qvem regebat Comes, inſurgens, in eandem ubi ſedebat, incidit. Nautæ Comitis hunc caſum admodum mirantur qvod fluctus ſilentibus ventis, ubi antea extitiſſe nemo ſciverat, ſubtus præterea profundum, inſurgeret; tum Comes; non eſt, ait, mirandum, vos his ſtupere, verum fert meus animus hoc mortem meam præſagire; forſitan eveniat, qvod de Comite* Hacone *prædivinatum; ſic rem noſtram*

A. D. 1110

A. D. hugſa vort mál, at ec get at *Hakon* frendi minn mun bua æi-
1110 um heillt vid oſs á þeſſum fundi; menn iarls urdu hrygger vid þeſſi ord er hann ſagþi ſva brádar vonir ſíns líflátz oc báþu hann gæta lífs ſins oc fara æi á trúnat *Hacon* iarls; *Magnus* iarls ſvarar, fara ſkal nú at ſinne oc verdi alt at Gúds vilia um vorar ferder.

Atferd Hacon jarls at Magnuſe jarli.

Nú er at ſegia frá *Hakone* iarli at hann ſtefndi at ſer liþi miklu oc hefer herſkip mörg oc öll ſkiput ſem til bardaga ſkyldi leggia, enn er liþit kom ſaman, gerir iarl þat bert fyrer mönnum at hann ætlaþi at á þeim funde ſkylde umſkipta med þeim *Magnuſe* iarle, ſva at þeir ſkyldu æi báþir fyrer *Orkneyium* ráda; margir hans menn letu vel yfer þeſſi rádagerd oc lögþu til mörg ferlig ord, voru þeir med veſtum tillögum *Sigurdr* oc *Sighvatr Socki*, toku menn þá ródr mikinn oc foru ákafliga; *Hávardr Gunnarsſon* var á iarls ſkipe vinr oc rádgiafi Jarlanna oc var baþum þeim jafnhollr; *Hacon* hafþi leynt hann þeſſu órádi er *Havardr* villdi viſt æi vidſæma, oc er hann viſſe iarl ſva ſtadfaſtann i þeſſu órádi, þa liop hann af iarls ſkipinu á ſund oc ſvam i ey eina óbygda; *Magnus* iarl kom fyrr til *Eigilseyar* med liþ ſitt, oc er þeir ſa ferþ *Hakonar jarls*, ſá þeir at hann hafþi átta herſkip, þottiz hann þá vita at um ſvik mundi búit, ſótti *Magnus* iarl þá upp á eyna med liþ ſitt oc til kyrkiu til bænar oc var þar um nóttina, enn menn hans bádu at veria hann; Jarl ſvarar, leggia vil ec æi líf ydvart i hættu fyrer mic, oc ef æi verdr

perpendamus, qvod cognatum Haconem *in hoc conventu nobis insidiari conjiciam: His verbis asseclæ, cum propinqvam adeo necis suæ spem indicaret, contristati, ut, vitæ suæ prospiciens comitis* Haconis *fidei se non committat, rogant; qvibus* Magnus *respondet; hac vice ibo, diriget Deus totum nostrum iter.* A. D. 1110

A adoritur Comitem Magnum Hacon Comes.

J*am de* Hacone *referendum, eum ingentes copias colligere, & multas naves bellicas, qvasi prælio congressurus esset, instruere. Congregato autem exercitu, comes propositum patefacit, nimirum in hoc conventu inter ipsum & comitem* Magnum *ita mutandum, ut* Orcadibus *ambo non præessent. Placuit hæc consultatio multis ejus asseclis, haud pauca verba adjicientibus, ex qvibus* Sigurdus & Sighvatus Sockius *pessima addebant; hinc remis strenue incumbentes navem pro viribus propellunt.* Havardus Gunnari *in nave comitis erat, Comitum amicus & consiliarius & utriqve eorum æqve fidus; hunc* Hacon *de insano hocce consilio, qvo* Havardus *certe non acqviescere voluit, celaverat; cum autem comitem ejusdem adeo tenacem comperiret; e nave comitis exsiliens, natando in insulam qvandam incultam pervenit.* Comes Magnus *cum suo exercitu in* Egilsöam *prius deveniens, cum Comitem* Haconem *navigantem conspiceret, octo naves bellicas eum habere animadvertit & insidias strui videt, ur unde in insulam cum exercitu ad templum usqve tendit ibidemqve pernoctatur; satellitibus autem ipsi defensionem offerentibus respondet; Vestram, ait, vitam pro me periculo exponere nolo, si* pax

A. D. verdr friþr settr med ockr frendum, þá verdr sem Gúd
1110 vill; mönnum hans þotti sannaz þat er hann hafþi sagt. Nú af því hann vissi fyrer um lífstunder sinar; hvort er þat var helldr af hugspeki hans edr gúdligri vitran, þá vildi hann æi flyia oc æi fara langt frá funde óvina sinna; hann badz fyrer rækiliga oc let syngia ser messu.

Bod Magnuse Jarls.

Hakon oc hans menn hlupu upp um morgininn oc runnu fyrst til kirkionnar oc rannsökudu hana, oc fundu iarl æi, hann hafþi vid þridia mann gengit annann veg á eyna i leyni nockot, oc er hinn helgi *Magnus* eyia jarl sá at þeir leitudu hans, þá kalladi hann á þá oc segir hvar hann var, bat hann þa æi annars leita, oc er *Hăcon* sá hann þá liópu þeir þángat med ópi oc vopna braki; *Magnus* iarl var þá á bæn sinne er þeir komu til hans, oc er hann lauk bæn sinne, þá signde hann sic oc mælti til *Hákonar* jarls med stadföstum hug, æi gerder þú vel frendi er þú geckt á eida þína oc mikil von at þú gerir þetta meirr af annarra illzku enn þinne, nú vil ec bióda þer þriá koste, at þú gerir þenna nockurn helldr enn spillir eiþum þinum oc láter drepa mic saklausann; menn *Hákonar* spurdu hvorn hann bide? Sá er hinn fyrste at ec mun ganga sudr til *Roms* edr allt ut i *Jorsalaheim*, oc sækia heim helga staþi, oc hafa tvö skip or landi med því sem ver þurfum at hafa oc bæta hvers tveggia ockars sál; þess mun ec sveria at koma alldri til *Orkneyia*. Þessu var skiót neitat; þá mælti *Magnus* iarl; ná med því at líf mitt er á ydru valldi oc ec hefi i mörgum lutum til sekta gert vid almátkann Gud, þá sendtu mic

upp

pax inter nos cognatos ſanciri neqveat, Dei voluntas fiat. Comitibus ipſius qvæ dixerat comprobari videbantur. Cæterum cum de vitæ ſuæ ſpatio præſciret, ſive ipſius fuerit præſcitum ſive divina revelatio, non fugere, nec procul ab hoſtium conventu diſcedere voluit, &, piè precatus, miſſam celebrari curavit. A. D. 1110

Oblatæ a Magno conditiones.

Hacon *cum ſuis mane ſeqventis diei excurrens, templum primo petitum perveſtigat, comitem, qvi ipſe tertius aliorſum in inſulæ locum ſecretum ſeceſſerat, non inveniens; cum autem comes ſanctus* Magnus *hoſtes ipſum qværere videret, ubi eſſet indicando, arceſſitos, non alium qværere rogat; verum cum* Hacon *ipſum videret, vociferati, cum armorum ſtrepitu eodem currunt, qvibus venientibus comes* Magnus *orat, & cum à prece deſiſteret & cruce ſe ſignaret,* Haconem, *firmo animo, ſeqventibus alloqvitur. Non, ait, bene feciſti cognate! cum juramentum tuum violares; eſt etiam magna ſpes qvod hoc magis aliena qvam propria malitia inductus facias; Jam tres tibi offeram conditiones, ut harum aliqvam potius admittas, qvam violato jurejurando me inſontem occidi cures. Milites* Haconiani *qvalem offerret interrogant? Prima eſt, inqvit, qvod* Romam *auſtrum verſus aut usqve in* Palæſtinam *progreſſurus, in duabus navibus, qvibus nobis opus eſt inſtructis, loca ſancta inviſam, & pro utriusqve noſtri anima expiem, interpoſiturus jusjurandum me nunqvam in inſulas rediturum. Hæc cum celeriter denegaretur, comes* Magnus *ſeqventibus pergit. Qvoniam mea vita in veſtra ſita eſt poteſtate & ego ab omnipotente*

A. D. 1110 upp i *Skotland* til vina ockarra beggia, oc ſe ec þar vardveittr oc þveir menn med mer til ſkemtunar, ſea þu ſva fyrer at ec nái æi or þeirri vardveizlu at koma. Þeſſu var ſkiott næitat; Magnus mælti; enn er epter æinn koſtrinn ſá er ec man þer bioda, oc væit Gud at ec ſe meir fyrer ydvarre ſál enn líſe mínu, lát mic aflima ſem þer líkar edr augum ræna, oc ſet mic i myrkvaſtofu; þá mælti *Hakon* iarl, þeſſa ſætt tek ec oc æi beidic framarr; höfþingiar hlupu þá upp oc mæltu til *Hakonar* iarls, drepa munu ver nu annann hvern yckarn oc æi ſkulu þit bádir (e) löndum ráda; þa ſvarar *Hakon* iarl: drepit hann helldr, þvi at fyrr vil ec ráda ríki oc löndum enn deyia ſva brátt. Sva ſegir *Höldbodi*, rettordrbondi i *Sudreyium* fra vidrædu þeirra, hann var þá med *Magnuſe* annarr hans manna er þeir gerdu hann handtekinn.

Hálshöggvinn Magnus jarl.

Sva var hinn virdulegi *Magnus* iarl gladligr ſem hönom væri til veizlu bodit, hvarki mælti hann med ſtygd ne reidi ordum, oc eptir þeſſa rædu fell hann til bænar oc (f) laut i gaupner ſer oc helti ut mörgum tárum i Guds augliti; þá er hinn helgi *Magnus* iarl var til dauda rádinn, baud *Hakon Ofeigi* merkismanni ſínom at drepa iarl, enn hann neitte med hinne meſtu reidi; þá neyddi hann *Lífólf* ſteikara ſinn at bana Jarli, enn hann tok at gráta háſtöfum; æi ſkaltu gráta þetta ſagdi iarl, þvi at frægd er i at vinna ſlíkt, vertu med ſtadföſtum hug, því

(e) frá þeſſum dege. *poſt hunc diem. add.* 101. 102. (f) bat. *preces fudit. Flat.*

Deo in multis pœnam promerui, me in Scotiam *ad utriusqve* A. D. 1110
noſtri amicos, ibidem cuſtodiendum, cum duobus in mei oblectationem viris, mittas, & ne ex iſta cuſtodia elabendi mihi detur facultas, provideas; huic cito renuebatur. Adhuc, ait Magnus, *una reſtat conditio qvam tibi offeram, ſcitqve Deus me magis veſtræ animæ qvam meæ vitæ providere, fac me pro tuo arbitrio mutilari aut oculis ſpoliari & carceri includi. Ad hæc Comes* Hacon; *hanc, inqvit, nihil ultra expetens, accepto. Qvo audito, majoris notæ viri concurrentes* Haconem *talibus alloqvuntur; jam alterutrum veſtrum occidemus, nec uterqve regioni præerit: His* Hacon *regerit, illum, ait, potius occidite, rem enim publicam adminiſtrare qvam tam cito mori malo. Memoratum refert* Hölldbodius, *incola in* Hæbudibus *verax, eorum fuiſſe colloqvium; erat ille cum* Magno *alter ejus comitum cum ipſum caperent.*

Decollatur Comes Magnus.

T*alem honorandus Comes* Magnus *lætitiam, qvalem ſi ad convivium invitaretur, præ ſe ferebat, nec aſpera, nec iracunda verba locutus. Poſt hoc colloqvium oraturus procidit, & manuum complicatarum concavitatem inſpiciens, numeroſas coram Deo effundit lacrymas. Cum ſanctus Comes* Magnus *neci deſtinatus eſſet, Comes* Hacon *vexillarium ſuum* Ofeigum *ut comitem occidat, jubet, qvi ubi maxima cum iracundia recuſaverat,* Lifolfum *aſſatorem ad enecandum* Magnum *cogit; ſed hunc plangere incipientem Comes* Magnus *affatur. Ne hoc, ait, lacry-*

 mas

A. D. 1110 þvi at þu ſkalt hafa klædi mín ſem ſiþr er til oc lög hinna fyrre manna, oc æi ſkaltu hrædaz því at þú gerir naudigr, oc ſá er þer naudgar misgerir meir enn þu; enn er jarl hafþi þetta mælt ſteyþte hann af ſer kyrtlinum, oc gaf *Líf-ólfi*, ſiþan bat hann ſer leyfis at biþiaz fyrer oc þat var honom veitt, hann fell til jardar oc gaf ſic Gudi, oc færdi hönom ſialfann ſic i fórn ecki at eins bat hann fyrer ſer oc vinum ſinum, helldr oc þar med fyrer uvinum ſínum oc banamönnum, oc fyrergaf þeim af öllum hug þat er þeir misgerþu med hann oc játti Gudi ſinar misgerþir oc bat þær af ſer þvaz i uthellingu blods ſíns, oc fal önd ſina Gudi á hendi, oc bat Guds eingla koma imot ſál ſinne oc færa hana i hvíld Paradíſar; þat ſegia ſumer menn at hann tæki Corpus Domini þá er meſſan var ſunginn. Þá er Guds vinr var til höggs leiddr, mælti hann til *Lifolfs*, ſtattu fyrer mer oc högg í höfut mer míkil ſár, þvi at æi ſamer at höggva höfþingia ſem þiofa, ſtyrkztu aumur, þvi at ec hefi bedit fyrer þer til Guds at hann líkne þer; epter þat ſignde hann ſic, oc laut hann under höggit, oc leid önd hans til himens.

Birtiz heilagleikr Magnus jarls.

Sá ſtadr var áþr moſottr oc grýttr, enn liþlu ſíþarr burtuz verdleikar *Magnus* iarls vid Gud ſva at þar var grænn völlr er hann var veginn, (g) oc hann ödladiz fegurd oc grænleik Paradiſar er kallaz jörd lifande manna; *Hákon* jarl lezſþi ecke

(g) oc ſyndi Gud þat at hann var fyrer rettlæti veginn. *manifeſtavit Deus eum ob ſuam juſtitiam læſum eſſe. addunt* 101. 102. 333. *Flat.*

mas tibi moveat, tale enim facinus celebre eſt, firmo eſto animo, A. D.
nam veſtes meæ, ut lex & conſvetudo eſt majorum noſtrorum, tuæ 1110
erunt, non timeto, invitus enim patras, &, qvi te cogit magis qvam tu, delinqvit; hæc cum dixiſſet Comes *tunicam exutus, dat* Lifolfo, *& orandi exinde veniam prece impetrat & humi procumbens, Deo ſemet dicatum ſacrificat, non ſolum pro ſe aut amicis, ſed & præterea pro inimicis & interfectoribus, qvibus ex toto animo ipſorum contra eum delictum ignoſcebat, peccata ſua Deo confeſſus, rogat, ut eadem in ſangvinis ipſius effuſione abluantur & animæ in manus Dei commendatæ ut ipſius angeli obviam veniant & in reqvietem Paradiſi vehant. Sunt qvi eum corpus Domini cum miſſa celebraretur accepiſſe referunt. Cum Dei amicus ad cædem adduceretur,* Lifolfum *ita alloqvitur; ſtato, ait, coram me, capitiqve meo ingentem infligito plagam, non enim magnates tanqvam fures cædere decet; Corroborare miſer! nam ego Deum pro te oravi ut tui miſereatur; Poſt hæc crucis ſigno ſibi impoſito, cum ſub ictum ſe incurvaſſet, ipſius anima in cælum ferebatur.*

Manifeſtatur ſanctimonia Comitis Magni.

E*rat locus iſte antea muſcoſus lapidoſusqve, paulo autem poſt Comitis* Magni *apud Deum dignitas manifeſtabatur, ita, ut locus ubi interfectus & ſplendore & viriditate Paradiſi, qvi terra vocatur hominum viventium potitus erat, campus viridis exiſteret.*

A. D. 1110 ecki at iarl veri til kirkiu færdr. Andlátz dagr *Magnus* iarls er tveim náttum eptir *Tiburtius* messu, þá hafþi hann iarl verit yfer *Orkneyium* VII. vetr oc þeir *Hakon* báder saman; þá var lidit frá falli *Olafs* kongs fiorir vetr hins átta tigar; þá voru konga yfer *Noregi Sigurdr* oc *Eysteinn* oc *Olafr*, þá var liþit frá burdi Kristz M. oc níutiger oc einn vetr.

Færdr til Kirkio líkami jarls.

Epter fundinn þá hafþi Þ*ora* modir *Magnus* iarls boþit bádum jörlum til veizlu, oc nu kom *Hacon* iarl til veizlunnar epter víg hins helga *Magnus* jarls; Þ*ora* geck sealf um beina oc bar jarli dryck oc hans mönnum þeim er at víginu höfþi verit sonar hennar, oc er dryckr feck á jarl, þá geck Þ*ora* fyrer hann oc mælti, nu ertu æinn kominn híngat herra enn ec vænta yckar beggia, mantu nu vilia gledia mic at Guds vitne oc manna, ver mer nu i sunar stad, enn ec mun þer i modr stad, þarf ec nu miöc þinnar miskunnar oc at þu leysir mer at son minn see til kirkiu færdr, ver mer nu sva bæna sem þu vilt at Gud se þer á doms degi; jarl þagnar oc hugsar málit, er hun bat sva miukliga grátandi at hon nædi son sinn til kírkio at færa, hann leit vid henni oc felldi tár oc mælti vid hana graf þar son þinn sem þer likar; siþann var jarl færdr til *Hrosseyiar* oc grafinn i Kristzkirkiu þeirri er Þ*orfinnr* iarl let gera.

Jar-

Comes Hakon *Comitem ad templum devehi non permisit. Dies emortualis comitis* Magni *duabus noctibus post festum* Tiburtii *incidit; fuerat tunc Comes* Orcadensium, *una cum* Hacone, *annis septem; Effluxerant ab obitu regis* Olai *septuaginta quatuor anni. Extitere tum Reges Norvegiæ* Sigurdus, Eisteinn & Olaus. *Transiere eo tempore a nativitate Christi supra annos mille nonaginta unus.* A.D. 1110

Funus Comitis ad templum deportatur.

Post conventum, mater Comitis Magni, Thora *utrumqve Comitem ad convivium invitaverat, qvod* Hacon *jam post cædem sancti comitis* Magni *adit.* Thora *ipsa inter officium hospitale peragendum, Comiti cum suis, qvi filii ipsius cædi interfuerant, potum ministrabat; Comitem autem potando obrutum accedit & talibus alloqvitur; Domine! ait, nunc solus huc devenisti, ast ego utrumqve vestrum exspectabam; nunc, teste Deo & hominibus, gaudio me afficies; esto mihi jam loco filii, ast ego ero tibi loco matris; nunc tua misericordia, & ut filium meum ad templum transferendi des veniam, mihi admodum opus est, præbe te jam talem mihi petenti, qvalem Deum in die judicii tibi futurum desideras. Comes conticescens, rem secum volvit, cum blande adeo, lacrymis effusis, filium ad templum vehendi copiam oraret; hinc oculis in illam conversis, lacrymisqve demissis, respondet; filium, ait, tuum ubi placet inhuma. Funus exinde Comitis in* Hrossöam *transportatum, ad templum Christi, qvod* Thorfinnus *exstrui curaverat, sepultum est.*

Mira-

A. D.

Jarteikna gerder Magni martiris.

Brátt eptir þetta ſyndiz optliga himneſkt liós yfer grefti hans; ſíþann toku menn at heita á hann & ef í háſka voro komner, oc greiddiz þeirra mál ſem þeir beiddu; jafnan var kendr himneſkr ilmr yfer grefti hans, oc fengu þar ſiúker menn heilſu; því næſt gerþu menn ferd ſína bædi af *Orkneyiom* oc *Hialtlandi* er vanheilir voro oc vöktu at leidi hans, oc toku bót allra ſinna meina, enn þo þordu menn æi þeſſu miöc upp at hallda meþan *Hacon* iarl lifþi. Sva er ſagt um þá menn er meſt voru i ſökum um fiörrád vid hinn helga *Magnus* iarl at þeir dóu fleſter illum dauda.

Jarteiknagerd Sæls Guds vinar Magnuſs.

I þenna tíma var *Vilhialmr* biſkup i *Orkneyium*, hann var fyrſtr biſkup, þá var biſkups ſtóll at Kriſtz kirkiu i *Birgisheradi*; *Vilhialmr* var biſkup VI. vetr ens ſeaunda tigar, hann tortrygdi lengi helgi *Magnus* iarls, Þar til er byrtuz hans verþleikar, ſva framarlega at Gud let hans heilagleik þeim mun hærra vaxa ſem meirr var tilreynt oc ſegir i jarteina bok hans.

Sudr-

Miracula Magni martiris. A. D.

P*aulo post lumen cælæste sæpe numero super ipsius sepulchrum conspectum est, hinc, si in discrimine constituerentur, vota ei nuncupare cæperunt, qvibus pro votis res succedebant. Cælestis fragrantia super sepulchrum ejus jugiter percepta est, ubi ægroti sanitati restituebantur. Morbo exinde afflicti & ex* Orcadibus *&* Hialtlandia *iter suscepere, & ad tumulum vigilantes ab omni malo sanati sunt, hæc tamen, dum in vivis erat Comes* Hacon, *celebrare non ausi sunt. Feruntur, qvi cædem sancti Comitis* Magni *maximum procuraverant, pleriqve mala morte periisse.*

Miracula beati Dei amici Magni.

E*rat hoc tempore primus Episcopus in* Orcadibus Vilhialmus *& cathedra episcopalis ad templum Christi in provincia* Birgensi. *Fuit* Vilhialmus *Episcopus annis sexaginta sex; hic comitis* Magni *sanctitatem diu dubitavit, donec dignitas ejus adeo manifestaretur ut Deus eandem eo magis excrescere faceret, qvo magis experta est & ipsius miraculorum liber commemorat.*

A. D. 1110

Sudrferd Haconar jarls.

Eptir víg *Magnus* iarls tok *Hacon Pálsson* ríki allt under sic i *Orkneyium*, let hann þá alla menn ganga til eida vid sic oc trunadar þeir er ádr höfþu þionat *Magnusi* iarli; gerþiz hann þá höfþingi mikill oc hafþi álaug mikil vid vine *Magnusar* jarls þá er hönum þotti mest i moti ser verit hafa i þeirra vidskiptum. Nockorum vetrum síþarr bio *Hakon* ferd sína or landi oc for suþr til *Roms*; i þeirri ferd for hann til *Jorsala* sem siþr er til *Palmara*, sótti þangat helga doma, oc laugadiz i ánne *Jordan*; eptir þat vendi hann aptr til óþala sinna oc tok under sic ríki i *Orkneyium*; hann gerdiz þá stiornsamr oc fridadi vel ríki sitt; setti hann þá i *Orkneyium* ný lög þau er bondum hugnudu miklu betr enn þau er ádr höfþu verit, toku vid slíkt at vaxa vinsælder hanns, kom sva at *Orkneyingar* stunduþu ecki annat enn hafa *Hacon* at höfþingia oc hans afspríngi.

Ættar tala.

I þenna tíma er *Hakon* iarl hafþi ríki i *Orkneyium*, bió sá madr i *Dali* á *Katanesi* er *Moddan* het, göfugr madr oc vel audigr, hans dætr voro þær *Helga* oc *Frakaurk*, *Þorleif*; *Helga Maddadardotter* var frilla *Hakonar* iarls, voru þeirra syner *Haralldr*, er kalladr var hinn *Slettmáli*, enn *Ingibiörg* dotter þeirra er átti *Olafr* (h) *Bitlingr Sudreyia* kongr, *Margret* var enn dotter þeirra. *Frakaurk Maddadardotter* var gipt þeim manni er het *Liótr Nídingr* i *Suþrlandi*, oc var þeirra

(h) Littlingr. *Flat.*

Iter Hierofolymitanum Comitis Haconis.

A. D. 1110

P*oſt cædem Comitis* Magni Hacon Pauli *totum in* Orcadibus *regnum occupat*, *& omnes qvi antea comiti* Magno *paruerant ad homagium ſolvendum cogit*, *hinc præpotens*, *amicis Comitis* Magni *ſibi ut videbatur in ipſorum commerciis maximum contrariis multum imperavit*. *Aliqvot exinde hyemibus peregrinationem inſtituit*, Romamqve *petit*. *In hoc itinere* Hieroſolymam, *ut ſolent* Palmarii, *deveniens*, *ſacras reliqvias ibidem inviſit & in Jordane lotus eſt*. *Poſt hæc ad allodia ſua redux*, *regno in* Orcadibus *occupato*, *exinde imperium dextre adminiſtrando*, *tranqvillam pacem conciliat*; *Tulit tunc novas in* Orcadibus *leges*, *incolis multo*, *qvam qvæ antea fuerant*, *gratiores*, *populari favore exinde beatior*; *tandem eo venit ut* Orcadenſes Haconem *cum ipſius deſcendentibus principem retinere ſolum ſtuderent*.

Genealogia.

H*ac tempeſtate cum Comes* Hacon *regnum in* Orcadibus *teneret habitavit* Dali *in* Kataneſia Moddan, *vir nobilis & opulentus*, *cujus filiæ* Helga Frakaurk *&* Thorleifa; Helga Maddadi *Comitis* Haconis *erat concubina & horum filius* Haralldus *cognomine* Slettmali, *verum filia* Ingibiorga, *qvam duxit uxorem Rex* Hæbudarum Olaus Bitlingur; *habuere præterea filiam* Margaretam. Frákaurk Maddadi *filia viro cui nomen* Liotus Nídingr *in* Sudurlandia *nupſit*, *fuitqve horum filia* Steinvora Digra

A. D. þeirra dotter *Steinvör* hin *Digra* er átti *Þorliotr* i *Rekavík*, þeirra ſonr var *Aulfer Roſta* (i) oc *Magnus* (k) *Ormr* oc *Maddan*, *Endridi* oc *Audhildr* dottir; önnr dottir *Frakarkar* var *Gudrun* er átti *Þorſtein Hauldr Fiaransmunnr* þeirra ſon var *Þorbiörn Klerkr*. *Hakon Pálsſon* átti ſon er *Páll* het oc var kalladr hinn *Umálgi*; hann var ſályndr oc vinſæll; med þeim brædrum var ávalt fátt er þeir voxu upp. *Hakon Pálsſon* var ſottbitinn þar i eyionom oc þotti þat mannſcaþi mikill, því at um hans daga ofanverda var fridr godr, enn bondum var grunr á um ſamþycki þeirra brædra.

Dráp Þorkels Fóſtra.

Epter andlát *Hakonar* iarls toku ſyner hans ríki, oc voru þeir ſnemmindis uſamþycker, gerduz þá brátt greiner miklar med ſtórmenni oc hurfu gædingar miöc i tva ſtadi. (l) *Haralldr* iarl jarl hellt *Katanes* af *Skota* kongi, oc var hann þar löngum, enn ſtundum upp i *Skotland*, átti hann þar marga frændr oc vine; þá er *Haralldr* iarl var ſtaddr i *Sudrlandi*, kom til hans ſá madr er *Sigurdr* het, oc var kalladr ſun *Adalbrictz* preſtz, hann var kalladr *Slember*, hann kom ofan af *Skotlandi* oc hafþi verit med (m) *David Skota* kongi oc hafþi hann lagt á hann virdingar miklar; *Haralldr* iarl tok vid hönum forkunnar vel, fór *Sigurdr* ut i eyiar med *Haralldi* iarli oc *Frakaurk Maddansdotter*, því at þá var andadr *Liótr Nídingr* (n) broder hennar, höfþu þær ſyſtr þá mikil landrád med *Haralde* iarli; *Sigurdr Slember* var i miklum kærleikum vid öll þau, þá fylgdi

(i) *Toſta. Flat.* (k) annar. *Flat.* omitt. 325. (l) Hacon. 101. 102. 325. 333. (m) *Dom. Flat.* (n) madr. *maritus* 101. frændi, *cognatus* 325.

(Craffa) *qvam duxit* Thorliotus *de* Rekavik; *horum filius* Aulfer Rofta, Magnus, Ormus, Maddan, Endridius, *filiaqve* Audhildis. *Altera* Frakarkæ *filia fuit* Gudruna *uxor* Thorfteinis Haulldi Fiaransmunni, *horum filius erat* Thorbiön Klerkr. Hacon Pauli *filium habuit* Paulum *cognomento* Mutum, *erat ei paucorum cura, aft favor infignis. Inter fratres, dum educabantur, fimultas jugiter coaluit.* Hacon Pauli *in infulis morbo exftinctus eft, qvod magnum reputabatur detrimentum, pace enim tranqvilla poftremis ejus diebus fruebantur, incolæ autem de fratrum concordia dubitabant.* A. D.

Cædes Thorkelis Foftrii.

P*oft mortem comitis* Haconis, *ipfius filii regnum capefcunt &, qvoniam cito difcordes, ditionem inter fe in duas partes æqvales dividunt. Diffidiis tunc celeriter inter magnates ortis, optimates duabus partibus valde adhærebant. Comes* Hacon Katanefum *regis* Skotiæ *venia retinebat, ibidemqve fæpe, interdum vero in* Scotia, *numerofos enim ibidem habebat amicos, fedebat. Comitem* Haralldum *forte in* Sudrlandia *conftitutum, vir nomine* Sigurdus, *dictus effe filius facerdotis* Adalbricti, *cognomine* Slember, *convenit, qvi de* Scotia *defcenderat, apud* Davidem *regem* Scotiæ *antea commoratus & magno ab eodem honore affectus. Hic Comitem, ab ipfo humaniffime exceptus, &* Frakaurk Moddani *filia, tum enim frater ipfius* Liotus Nidingus *mortuus fuit, in infulas feqvebantur, participarunt tum multum moderandam cum* Haralldo *ditionem forores, qvorum fingulorum amore fuffultum* Sigurdum Slemberem, Audhildis

A. D. fylgdi hönom *Audhildr* dottir *Thorleifar* Moddansdottur, er síþan átti *Hácon Kló*; *Audhildi* hafþi átta *Eirikr Stræta*, þeirra son het *Eirikr Slagbellir*. Þá er þau komu ut í eyiar *Frakaurk* oc *Sigurdr*, geriz sveitardráttr mikill oc heimti hvartveggi iarla at ser vini sína sem flesta, enn þeir voru kærazter *Páli* iarli *Sigurþr* á *Vestnesi* er átti *Ingibiörgu* hina tignu frændkonu iarlanna, oc *Þorkell Sumarliþason*, er jafnan var med *Pále* iarle oc var kalladr *Fostri*, hann var frændi *Magnus* iarls hins helga, oc var manna vinsælztr, virdu sva viner jarls at *Þorkell* mundi þá sízt spara til deilu fyrer sakir harma þeirra sem hann hafþi bedit af *Hákone* iarle födr þeirra; þessu kom sva at þeir *Haralldr* iarl oc *Sigurþr Slember* geordu til *Þorkels Fostra* oc drápu hann, enn er þat spurþi *Páll* iarl, let hann ser allmiöc mislíka oc safnadi þegar liþi at ser, enn er þess urdu vísir viner þeirra beggia, foru menn á millum oc leitudu um sætter, áttu þá aller lut í at þeir skyldu sættaz; *Páll* iarl var sva rædir at hann vill ecki sættaz nema þeir menn aller verí brott gerfer er at víginu höfþu verit, enn med því at bondum þotti stor mein á deilum þeirra, þá lögþu aller ord til at þeir skyldu sátter verþa, kom þvi so at *Sigurþr* var brottgeorr or eyionom oc þeir menn allir er *Páli* iarli þotti mest sakader um verk þetta. *Haralldr* iarl hellt upp botum eptir víg *Þorkels*, þat var oc mælt i sætt þessi at batna skylde frendsemi þeirra, oc skyldu þeir vera báder samt um jul oc allar hinar stærstu hátíder. *Sigurþr Slember* fór brott or *Orkneyium* oc upp i *Skotland* oc dvaldiz þar um hríd med (o) *Melkolmi Skota* kongi i godu yfirlæti, þotti hann þar hinn mesti afrecksmadr i öllum karlmannligum íþrottum, dvaldiz hann um hríd i *Skotlandi* ádr hann fór ut i *Jorsala* heim.

Haralldr

(o) Melkolfvi. *Flat.*

filia Thorleifæ Moddani, *qvæ postea nupsit* Haconi Kló, *tum* A. D. *seqvebatur.* Audhildem *uxorem habuerat* Eiricus Slagbellir. *Cum in insulas venirent* Frákaurk & Sigurdus, *crebro in factiones itum est, utroqve comite amicos qvam plurimos arcessente. Dilectissimi autem fuere comiti* Paulo Sigurdus *de* Vestneso, *qvi uxorem habuit* Ingibiörgam Tignam *Comitum consangvineam*, & Thorkell Sumarlidi, *qvi jugiter Comiti adhæsit*, Fostri *vocatus; erat iste Comitis* Magni *sancti cognatus, amicisqve beatissimus. Comitis amici* Thorkelem *tum jurgiis, doloris a Comite* Hacone *ipsorum patre percepti causa, neqvaqvam parcere putarunt. Hæc res eo venit ut Comes* Haralldus & Sigurdus Slember Thorkelem *adoriundo occiderent, qvod exqvisitum Comiti* Paulo *admodum displicuit, copias statim contrahenti; verum de eo certiores utriusqve amici reconciliando intercedebant, omnes ut in concordiam reducerentur consortes; Comes* Paulus *adeo iras erat ut, nisi omnes qvi cædi ad fuerant relegarentur, placari recusaret; cum autem jurgia eorum multum nocere viderentur, omnes ut pacem sancirent verba precaria addebant, unde* Sigurdus, *cum omnibus qvi in procuranda cæde rei comiti videbantur, ex* Orcadibus *relegatus est. Comes* Haraldus *cædem* Thorkelis *reparabat. In conventu etiam cautum fuit ut eorum concordia ad meliorem frugem redacta, per Julense & summa qvæcunqve festa cohabitarent.* Sigurdus Slembidiakn, *relictis Orcadibus, sursum in* Scotiam *delatus, aliqvamdiu apud Regem* Scotiæ Melkolfum *moratur, benevole tractatus, & ibidem omnibus virilibus artibus præclarus esse æstimatur, anteqvam in* Palæstinam *iter susciperet.*

(Co-

A. D.

Haralldr jarl drepinn af Galldri.

Þat var um daga þeirra brædra at þeir skyldu taka veizlu i *Orfiöru* at bui *Haralldr* jarls oc skyldi hann þá kostnadi uppi hallda þau jól af beggia þeirra hendi, var hann þar þá i vidbúnadi miklum oc starfi; þær systr voru þar *Frakaurk* oc *Helga* med jarli, oc sátu þær í litilli stofu at saumum sínum; *Haralldr* jarl (c) sat i stofu þar er þær sátu systr á þverum palli oc hann sá línklædi á millum þeirra nísaumat, hvítt sem drift, jarl tok upp klædit oc sá at þat var vída gullsaumat; jarl spyrr, hverr á gersemi þessa; *Frakaurk* svarar, þat er ætlat *Páli* brodr þínum; hví vandi þer honum sva miöc klæþi; hann var nýstadinn upp oc var i skyrtu oc línbrókum, oc hafþi kastat mötli á herdar ser, hann kastadi af ser mötlinum oc rakti í sundr klædit; modir hans þreif til, oc bat hann ecki öfunda þott brodir hans eigi god klæþi; iarl hnycker af henni oc biozt til í at fara, þá hnykti *Frakaurk* af ser falldinum oc reitti sic, kvat þar vid liggía líf hans ef hann færi i klædit; þær gretu þá bádar miöc, iarl fór í æi at siþr, oc let falla ofan um sic, enn jafnskiott sem klædit hrundi ofan um hann, kom hrollr i hörund hönum, oc brátt fylgdi þar verkr mikill, oc af því lagdiz iarl i reckiu oc lá skamma ríd ádr hann andadiz, þotti þat vinum hans skadi mikill, þegar eptir hans andlat tok *Páll* brodir hans ríke allt med samþycke allra bænda; *Páll* iarl virdi sva sem þær hefþi hönum ætlat gersemi þessa sem *Haralldr* iarl hafþi ífarit, oc fyrer þær sakir vildi

(p) geck. *ingressus est.* 101. 102. 333. 325.

Comes Haralldus Magiæ ope interfectus eſt.

A. D. 1110

Accidit forte tempore fratrum ut convivium Orfiöræ, *qvod prædium erat Comitis* Haralldi, *qvi pro utriusqve eorum parte impenſas per feſtum julenſe præſens faceret, unde apparatui eximio & labori incumbebat, deſtinaretur. Degebant apud comitem ibidem ſorores & in parvo qvodam triclinio ſarturæ operantes conſidebant, comes* Haralldus *in eodem ſedebat, ubi iſtæ in ſcamno transverſo; linteam veſtem, recens ſutam, nivei prorſus coloris collocari animadvertit, &, aſſumtam, auro paſſim diſtingvi aſpicit; interroganti qvinam rem iſtam pretioſam poſſideret, reſpondet* Frákaurk; *deſtinata eſt fratri tuo* Paulo; *cur, ait comes, tanta induſtria veſtes ejus elaboratis; non æqve magnam in meis ſarciendis operam collocatis. Surrexerat recens, & induſio nec non femoralibus linteis amictus, in humeros pallium injecerat, qvo abjecto, veſtem replicantem, mater arripit & rogat ne invideat qvamvis frater ejus pretioſas veſtes poſſideat; comite pallium qvod induturus erat celeriter arripiente,* Frakaurk *peplum exuit & ſe confricat, dicens ipſius vitam perdi ſi veſtem induat, utraqve ſororum lacrymas fundente; Comes nihilominus veſtem induit & per membra decidere facit, qvam cito autem demittebatur, cutem ipſius horror cepit & celeriter tantus dolor ſecutus eſt, ut lecto affixus brevi moreretur, qvod amici magnum reputavere detrimentum. Poſt mortem ipſius frater* Paulus *totum regnum, omnium incolarum conſenſu, ſtatim occupat, qvi ſorores ſibi veſtem pretioſam, qvam induerat Comes* Haralldus, *deſtinaſſe æſtimabat, ipſarum*

A. D. vildi iarl ecki vifter þeirra i *Orkneyium*, foru þær i brott or eyionom med allt fkulldalid fitt oc fyrft á *Katanes* oc þadan upp i (q) *Skotland* til búa þeirra er *Frakaurk* átti þar; þar fæddiz upp med henni *Erlendr* fon hennar medann hann var ýngftr, þar fæddiz oc upp *Ölver Rofta* or *Rekavik* oc (r) *Steinny* dotter *Frakarkar*; *Aulver* var manna meftr, ramr at afli, oc uppivödflu madr mikill, vígamadr enn mefti; þar fæddiz upp *Þorbiörn Klerkr*, fon *Þorfteins Hauldz;* (s) þar fæddiz oc upp *Margret* dotter *Hakonar* iarls, oc *Helga Moddans* dotter oc *Eirikr Slagbellir;* þeffer voru aller ættftorer menn oc mikler fyrer fer, oc þottuz aller eiga mikit tilkall til ríkis i *Orkneyium;* þeir voru brædr *Frákarkar Magnus* hinn *Orfi* oc *Ottar* (t) í *Þorsey*, hann var gaufugr madr.

Frá Páli jarli.

Páll iarl red þá *Orkneyium* oc var all vinfæll, hann var all fámálugr, ecki taladr á þíngum, let miöc adra ráda ríkinu med fer, hann var hógværr oc dæll i öllu vit folkit, milldr af fe oc fpardi enga luti vid vine fína, hann var úherfkárr oc fat miöc i kyrfæti; þá var i *Orkneyium* mart göfugra manna þeirra er komner voru af iarla ættum. Þá bió á *Veftnefi* i *Hrosfey* göfugr madr er *Sigurþr* heiter, hann átti *Ingibiörgu* hina *Tignu*, enn modir hennar var *Herborg* dotter *Páls Þorfinnz* funar, þeirra fyner voru *Brynjolfr* oc *Hakon Pik*, þeir voru allir gæþingar *Páls* iarls; þá voru fyner *Hávards Gunnafonar* enn gædingar *Páls* iarls, oc *Hakon Kló*, fva *Þorfteinn*

(q) Sudrland. 325. (r) Steinvör 333. 325. (s) oc *Gudrunar* dottur Frákarkar. 325. (t, jarl, *addit Flat.* 101. 102. jarl i Þiorsá. 325.

eapropter in Orcadibus *mansionem recusans. Hinc ex insulis, cum omnibus suis necessariis, discedunt, primum in* Kataneſiam, *deinde in* Scotiam *surſum in prædia quæ possidebat* Frakaurk; *hæc ſecum, dum tenellus erat, ibidem educavit filium* Erlendum. *Nutritus est etiam ibidem* Aulfer Rosta *filius* Thorlioti *de* Rekavik, *&* Steinya *filia* Fraukarkæ. Aulfer *statura erat plus qvam justa, robustus, seditiosus, & militiæ peritissimus. Educatus est ibi* Thorbiörn Klerkus *filius* Thorsteini Hauldi. *Educata etiam ibi* Margareta *Comitis* Haconis *filia,* Helga Moddani, *&* Erikus Slagbellir; *hi omnes nobili genere oriundi & viri magni regnum in* Orcadibus *retinendi jus habere videbantur. Fratres fuere* Frákarkæ Magnus Órfius *&* Ottar *in* Thorsöa, *vir nobilis.* A. D.

De Comite Paulo.

Præerat *tunc Comes* Paulus Orcadibus, *amicis admodum beatus, pauciloqvus valde, in conventibus taciturnus, alios magna ex parte regnum secum administrare fecit, humanus, erga populum commodus, liberalis, non erant qvibus erga amicos parceret, piraticæ neqvaqvam obnoxius, qvietus residebat. Extitit eo tempore in* Orcadibus *virorum nobilium, qvi ex comitum stirpe descenderant, multitudo. Habitavit tunc* Vestnesi *in* Hrosseia *vir nobilis nomine* Sigurdus, *qvi* Ingibiörgam Tignam *uxorem habebat, filiam* Herborgæ *Comitis* Pauli Thorfinni *filii; horum filii* Brinjulfus *&* Hacon Pik; *omnes Comitis* Pauli *erant optimates. Fuere præterea Comitis* Pauli *optimates* Havardi Gunnaris *filii* Hacon Kló., *dein* Thor-

A. D. *steinn* oc *Dufniall*, moder þeirra var *Bergliot*, enn hennar moder *Ragnhilldr* dotter *Páls* iarls; (u) *Erlingr* het madr er bió á (v) *Katanesi*, hann atti fiora sonu oc alla vel menta; *Olafr* het madr (x) er bió á *Gareksey*, annat bú átti hann i *Dungalsbæ* á *Katanesi*; *Olafr* var it mesta afarmenni, oc hafdi miklar virdingar af *Páli* iarli. (y) *Asleif* het kona, (z) hon var vitr oc ættstor oc hin mesta fyrer ser; *Valþiofr* het son (a) hennar, annar *Sveinn*, þridi *Gunni*, aller voro þeir vel menter, *Ingigerdr* het syster þeirra. *Sigurdr Jarlsmágr* átti *Þoru* modr *Magnus* jarls, þeirra son var *Hacon Karl*, þeir fedgar voro höfþingiar mikler. I *Rinarsey* bió su kona er *Ragna* het, *Þorsteinn* het sun hennar, gilldr madr fyrer ser. (b) *Kugi* het bondi er bió i *Vestrey*; vitr madr oc audigr á (c) *Gefsisnesi*. *Helgi* het bondi er bio i *Vestrey* i þorpi því er þar er. *Þorkell* (d) *Fletta* bió i *Vestrey* (e) udæll oc mikilhæfr, *Þorsteinn* oc *Hastidi* voro (f) uvinsæler menn. I *Sviney* á *Petlandsfyrde* bió felítill madr, hans syner voru þeir *Asbiörn* oc (g) *Murgardr*, hiner vaskligztu menn. I *Fridarey* bió sá madr er *Dagfinnr* het. *Þorsteinn* het madr er bio á *Flugunesi* i *Hrosey*, hanns syner voro þeir *Þorsteinn Krokauga* oc (h) *Blíann*, þeir voro udelir menn. *Jatvör* dotter *Erlendz* iarls bió á *Knarrarstödum* oc *Borgar* son hennar, þau voru helldr uvinsæl. *Jon Vængr* bio i *Háey* á *Upplandi*. *Rikgardr* (i) bio at *Breckum* i *Streaumsey*, þeir voru uríker menn

(u) Erlendr. 325. (v) Tannskárunesi i Hrossey. 333. 325. (x) oc var Hrolfsson *add.* 325. (y) Alleif. *Flat.* (z) hans, *uxor ejus.* 325. (a) þeirra, *eorum* 325. (b) Kuggi. *Flat.* Hugi. 325. (c) Reppisnesi. 325. (d) *Flat.* 325. (e) ei. 333. (f) vinsæler. *Flat.* syner hans uvinsæler. 325. (g) Murgadr. 101. 102. 325. *Flat.* Margadr. (h) *Liliann. Flat.* (i) broder hans, *frater ejus.* 325.

ſteinn & Dufniall; *horum mater erat* Bergliot, *cujus mater* Ragnhildis *Comitis* Pauli *filia.* Erlingus *nomen erat viro qvi in* Kataneſo *habitavit*, *huic filii qvatuor*, *ſinguli artibus bene imbuti.* Olaus *nomen erat viro* Gareksöæ *habitanti*, *qvi alteram villicationem* Dungulsbæi *in* Kataneſo *habebat*; *erat* Olaus, *vir admodum violentus*, & *magno honore a Comite* Paulo *habitus*; *Fæmina nomen erat* Asleifa, *qvæ claro etiam genere orta*, *magnitudinem præ ſe ferebat*, *filium habebebat* Walthiofum, *ſecundum* Sveinem, *tertium Gunnium*, *omnes artibus probe inſtructos*; *horum ſoror fuit* Ingigerda. Sigurdus *Comitis affinis* Thoram *Comitis* Magni *matrem uxorem habebat*, *horum filius* Hacon Karl; *Fuere ambo pater & filius clari magnates. Habitabat* Rinarsöæ *fœmina nomine* Ragna, *cujus filius* Thorſteinn, *magnitudinem oſtentavit.* Kugius *nomen erat colono*, *qvi in* Veſtureyia Gefsisneſi *habitabat*, *vir ſapiens & dives.* Helgius *nomen erat villico qvi in oppido qvod in* Veſtreya *eſt*, *habitabat.* Thorkell Fletta *in* Veſtreya *habitabat*, *protervus & arrogans*, *filii ejus* Thorſteinn & Haflidius *homines erant non populares. In* Svineya *ſinus* Petlandici *habitavit vir pauper*, *ejus filii* Asbiörn & Margadus *fortitudinem conſpicuam præ ſe ferebant. In* Fridaröa *vir nomine* Dagfinnus *ſedebat.* Thorſteinn *nomen erat viro qvi* Fluguneſum *in* Hroſsöa *incolebat*, *hujus filii erant* Tkörſteinn Krókauga & Blian, *homines protervi.* Jatvora *Comitis* Erlendi *filia* Knararſtadis *cum filio* Borgare *habitabat*; *hi populari favore admodum carebant.* Jon Wængur Upplandiæ *in* Háeia habitabant. Richardus Brekkis *in* Strömsöa; *erant non divites*, & Olai Hrolfi *filii cognati.*

A. D.

T 3 Grim-

A. D. menn oc frændr *Olafs Hrolfsſunar*; *Grimkell* het madr er bió á *Glettuneſi*; þeſſer menn aller koma vid ſöguna ſíþarr.

Frá Kala er ſíþan vard jarl.

K*olr* ſat at buum ſínum á *Ogdum* oc var allra manna vitraſtr, hann fór ecki til *Orkneyia; Kolr* var ſpekingr mikill; *Kali* ſon hans vox þar upp, oc var hinn efniligázti madr, medalmadr vexti, kominn vel á ſic, limadr manna bezt, liósjarpr á hárs lit, manna lítilaztr oc vinſælaztr, oc atgiörfis madr mikill; hann orti víſu þeſſa:

Tafl em ec aurr at efla,
íþrottir kann ec níu,
týne ec traulla runum,
tíd er bok oc ſmíþer,
ſkrída kann ec á ſkídum,
ſkýt ec oc ræ ſva at nýter,
hvart tveggia kann ec at higgia
harpſlátt oc bragþáttu.

Kali var jafnan med *Sölmunde* frænda ſínum, ſyne *Sigurdar Sneiſar*, hann var gialldkeri i *Tunsbergi* oc átti bú á *Auſtr-Ögþum*, hann var höfþinge oc hafdi ſveit mikla um ſic. (k)

Af

(k) Þeir voru miök jafnalldra frændur, *cognati ætatis admodum æqvalis erant. add.* 325.

Grimkell *nomen erat viro* Glettunesi *habitanti. Hi omnes infra in historia commemorandi.* A. D.

De Kalio qvi deinde Comes evasit.

Kolus *sapientia præ aliis clarus*, Agdis *sedens, res domesticas administrabat, & in* Orcades *se non conferebat.* Kalius *ipsius filius optimæ spei, ibidem adolevit, vir statura justa, corporis habitu conspicuus, membris præ aliis concinnis, crinibus subfuscis, humanitate, populari favore nec non corporis exercitiis insignis; seqventem composuit cantilenam:*

In alea instauranda sum alacer,
artes novem calleo,
vix dedisco caracteres Runicos,
freqvens est mihi liber & ars fabrilis,
xylosoleis vehi possum,
jaculor & remigo ut sit utile;
utrumqve, ni fallor, teneo
chitarizandi artem & rythmorum sectiones.

Kallius *jugiter apud cognatum suum* Sölmundum Sigurdi Snesii *filium commorabatur; Qvæstor fuit* Tunsbergi, & Austur-Agdis *villicationem habuit, ingenti; e numero enim magnatum, coborte stipatus.*

De

A.D.

Af Kali oc Gilla Krift.

Þá var *Kali* XV. vetra er hann fór med kaupmönnum veftr til *Einglands* oc hafþi godann kaupeyri; þeir heldu til þefs kaupftadar er *Grimsbær* heiter, kom þar mikit fiölmenni bæþi af Noregi oc *Orkneyium*, af *Skotlandi* oc *Suþreyium*, þar fann *Kali* þann mann er nefndiz *Gilla Krîftr*, hann fpurdi margs af *Noregi* oc taladi fleft vid *Kala* oc gerdiz þar felagfkapr; hann feger *Kala* i trunadi at hann het *Haralldr* oc var fon *Magnus Berbeins*, enn (l) moder hans var i *Suþrey*, fretter hann þá *Kala*, hvorfu honom mundi fagnat i *Noregi* ef hann kæmi þar? *Kali* fegir at honom þotti líkligr *Sigurdr* kongr til at fagna honom vel, ef ecki fpillti adrer um. Þeir *Gilla-Kriftr* oc *Kali* fkiptuz giöfum vit at fkilnadi oc het hvor öþrum finne vinattu fullkominne hvar fem fundi þeirra bæri faman. (m)

Frá þeim Kala oc Jóne.

Epter þat fór *Kali* veftan á hinu fama fkipi oc komu utan at *Ögdum* oc heldu þadan til *Biörgyniar*, þá qvad hann vífu:

Vær höfum vadnar leirur
vikr fimm megin grimmar,
faurs er ei vant þar er vorum
vidr i *Grimsbæ* midium

nu

(l) modur ætt hans var i Sudreyium, enn fum á Irlande, *pars generis ejus materni in Sudreyis pars in Hibernia erat. add.* 325. (m) enn ecki fagdi Gilli-Kriftr þar fleirum trunat finn. *add.* 325. *non autem pluribus sua secreta ibi confidit. add.* 325.

De Kalio & Gilla-Krist.

A. D.

Kalius *qvindecim annos natus erat cum mercatores occidentem versus in* Angliam, *bonis instructus mercibus, comitaretur, in emporium qvod* Grimsbær *audit tendentes; huc ingens e* Norvegia, Orcadibus, Scotia *&* Hæbudis *confluxit multitudo. Convenit ibidem* Kalius *virum qvendam qvi* Gilla-Kristus *appellabatur; hic multa de* Norvegia *sollicitabat, plurima cum* Kalio *conferens, qvod crebro ansam præbuit consortio; dixit* Kalio, *sub fide silentii,* Haralldum *nominari filiumqve* Magni Nudipedis, *matrem vero in* Sudreya *esse. Interroganti, qvali gaudio si forte in* Norvegiam *veniret incolæ ipsum forent excepturi,* respondet Kalius, *verisimilem videri Regem* Sigurdum, *qvo magis ipsum humaniter excipiat, modo alii non corrumperent.* Gilla-Kristus *&* Kalius *dona ante discessum mutuabantur, plenam amicitiam, ubicunqve in futurum eos convenire contingeret, invicem promittentes.*

De Kalio & Jona.

Kalius *postea eadem nave revehitur;* Agdis *primum allapsi, inde* Bergas *tendunt. Cantilenam tunc proferebat.*

Pervasimus loca argillosa,
qvinqve hebdomades admodum crudeles,
non deest lutum ubi eramus
manentes in medio Grimsbæi.

U *Nunc*

A. D.

nu er þar mars af mýri
megen kátliga látum
branda elg á bylgior
Biörgyniar til dynia.

Enn er þeir komu til byiarins var þar fiölmenni mikit bædi nordan or landi oc ſunnann, oc fiölmenni mikit af ödrum löndum er þangat höfþu flutt gæzku mikla; gengu þeir ſkipveriar i ſkítninga at ſkemta ſer; *Kali* var ſkartzmadr mikill oc hafþi ſundrgerder miklar er hann var nýkominn af *Eingland*i, fanz honum þá mikit um ſic oc mörgum ödrum þvi at hann var godrar ættar oc ſealfr vel mentr, enn i þeſſum ſkítningi er hann drack var einn (k) madr er *Jon* het oc var *Peturs*ſon *Serksſonar* or *Sogni*, hann var þá lendr madr; moder hans het *Helga* dotter *Háreks* af (l) *Sætrum*; *Jon* var áburdar madr mikill; *Unnr* het göfug husfreyia er gardinn átti þann er þeir drucku í, gerdiz þá med þeim *Joni* oc *Kala* felagſkapr oc ſkildu med kærleikum, for þá *Jon* heim til búa ſinna (m) enn *Kali* for auſtr á *Agder* til födr ſíns *Kols* oc var löngum med *Sölmunde* frænda ſínum, geck ſva fram nockr miſſeri at *Kali* var á ſumrum i kaupferdum enn heima á vetrum edr med *Sölmunde*.

Kali for i Dolls helli.

Þat var aitt ſumar at *Kali* hafþi farit veſtr til *Þrándheims*, hann lá vedrfaſtr i ey þeirre er *Dolls* heiter, i eyunne var hellir er kalladr var *Dollshellir*, var þar köllut fevan, þeir kaup-

(k) göfugr madr ungr, *juvenis nobilis*. 325. (l) Sauxum. idem. (m) Sudr i Sogn. *add. idem.*

A. D.

Nunc ita eſt; ex alto maris
admodum læti facimus
navem per fluctus
Bergas *repente deferri.*

Cum autem in oppidum venirent, ingens & de boreali & auſtrali regionis plaga, nec non exterranea, quæ lautam ad vexerat annonam, eodem multitudo confluerat. Nautæ joci ergo cauponas adeunt. Kalius, *nuper ex* Anglia *redux, ſplendidis admodum veſtibus uſus eſt, pompam affectavit, & ſe, cum multis aliis, extulit, ex clara enim erat familia, ipſeqve artibus probe inſtructus. In caupona autem ubi potabat, vir qvidam nomine* Jonas Petri *filius* Serkſonii *de* Sognia *Regis ferdatarius erat, matri ejus nomen fuit* Helga Hareci *ex* Satira. Jonas *pompæ admodum deditus erat.* Unnur *nomen erat matri familias nobili, qvæ domicilium, in qvo potabant, poſſidebat. Coaluit tum inter* Kalium & Jonam *ſocialis amicitia, qva non violata, ab invicem diſceſſere,* Jona *domum ad prædia ſua redeunte,* Kalio *autem orientem verſus* Agdis *patrem conveniente.* Kalius *etiam apud cognatum ſuum* Sölmundum *morabatur. Proceſſit ita annos aliqvot ut* Kalius *æſtivo tempore mercaturæ vacaret, hyemali autem domi vel apud* Sölmundum *remaneret.*

Kalius antrum Dollii inviſit.

Kalius *forte aliqva æſtate occidentem verſus in* Thrandiam *profectus fuerat; in inſula qvæ* Dolls, *ibi autem antrum* Dollianum *audit, ubi vulgaris ſpes erat pecuniarum, adverſa tempeſtate*

A. D. kaupmenn gengu til oc geingu i hellinn oc höfþu þar hitt et mesta torfære, komu at þar er vatn var um þverann hellinn, oc treystiz eingi yfer at leggia nema *Kali* oc madr er *Havardr* het huskarl *Sölmundar*, oc lögduz yfer vatnit oc höfþu snæri á medal sín, *Kali* lagdiz oc hafþi elldskídi i hende oc elldzvirki medal herda, komu á land, þar var hraunott oc ódaunan mikil, fengu þeir varla tendrat liösit, þá ræddi *Kali* um at þeir munde ei lengra fara oc gerdu þar vördu til minnis; þá kvad *Kali* vísu:

Her hefi ec háfann reistann
hardgediodom varda,
Dolls i döckum helli,
draugs, leita ec sva bauga,
ecki veit hve ýta
unnskípa ferr síþann
langa braut oc liota
leiþ yfer vatnit breida.

Eptir þat hurfu þeir aptr oc komu heilir til manna sinna, oc er ecki getit um ferder þeirra at til tíþinda yrdi annat, oc er þeir koma til *Biörgyniar*, þá for *Kali* í saumu skíting til *Unnar* husfreyiu, þar var oc *Jon Petursson* oc heimamadr hans sá er *Brynjolfr* het; mart var þar annarra manna, þótt her se æi nefnder.

Fra

impeditus detinebatur. Mercatores, itinere ſuſcepto, antrum ingrediuntur, obviam ibi ſummam viæ difficultatem, ſtagnum nempe per transverſum antrum, offendentes, cujus transeundi periculo, præter Kalium, *&* *virum nomine* Havardum, *qvi* Sölmundi *erat domeſticus, ſe exponere nemo eorum auſus eſt; hi, aqvæ ſe committentes, funem inter ſe retinebant.* Kalius *ingreſſus, ignita manu tenebat cremia, igniario in humeris collocato, locus, in qvem ſuperato ſtagno devenere, ſalebroſus erat & valde fætidus, lumen accendere vix potuere; tum* Kalius *eos non longius progreſſuros fore aſſerit. In memoriam metam lapideam erigunt,* Kalio *interim ſeqventem ſtropham addente:* A. D.

Hic altam exſtruxi
Viris audacibus ſtruem lapideam,
Dolli *nigro in antro;*
manium ita qvero annulos (ɔ: *pecunias*).
incertum eſt qvis virorum
navibus eat exinde
longam ſemitam & fædam
viam, per aqvam vaſtam.

Poſt hæc reverſi, ad ſuos incolumes redeunt, plura autem in itinere eorum memorabilia obtigiſſe non commemorantur. Cum Bergas *venirent,* Kalius *eandem, qvam prius, apud matronam* Unnuram, *cauponam petit. Erat ibi etiam* Jonas Petri *cum ipſius domeſtico, cui nomen* Brinjulfus. *Multi confluxerant illuc alii, qvamvis heic non nominentur.*

A. D.

Frá Hávardi oc Brynjolfi.

Þat var eitt kvelld er þeir *Jon* oc *Kali* voru geingner at ſofa, enn margir menn ſátu eptir oc drucku, var mart talat, menn voru druckner, oc kom þar at rætt var um mannjöfnut oc þat hverir göfgaztir væri lendra manna i *Noregi*, flutti *Brynjolfr* þat at *Jon Petrsſon* veri beſt mannadr oc ættborinn af hinum yngrum mönnum fyrer ſunnan *Stad*, enn *Hávardr* felagi *Kala* taladi til *Sölmundar* oc ſegir hann at eingu verr mentann enn *Jon* kalladi at *Vikveriar* mundi hann meira virda enn *Jon*, her af gerdiz deila mikil oc er ölit mælti med þeim, þá vard ecki betr ſtilt enn ſva at *Hávardr* liop upp oc feck tre eitt oc lýſtr þvi í höfut *Brynjulfi* ſva at hann fell i uvit, oc toku menn til hans, enn *Hávardi* var i brott ſkotit oc á fund *Kala* oc ſendi hann hann ſudr til *Alvidru*, til preſtz þeſs er *Rikgardr* het oc berr hönum ord mín til at hann taki vid þer þángat til er ec kem heim auſtr; *Kali* feck hönum mann til fylgdar oc róa þeir ſudr til *Græningiaſundz*, þá mælti *Hávardr* vid förunaut ſínn, nu erum ver komnir or hundahliódi oc manom vid nu (n) hlífa ockr oc leggiaz nidr til ſvefns. Nu er þá til at taka er *Brynjolfr* vitkadiz oc var hönom fylgt á fund *Jons*, oc ſegir hönom allann þenna atburd oc þat at manninum var i brott ſkotit; *Jon* gat ſtrax til *Hávardz*, oc let taka ródrar ſkutu oc voru þar á tíu menn, oc var *Brynjolfr* fyrer þeim, róa ſíþan ſudr þar til er þeir koma til *Græningiaſundz*, var þá lioſt af degi, þá ſá þeir att ſkíp lá fyrer þeim á fiörunne, oc má vera, ſeger *Brynjolfr*, at þeir kunni nockot at ſegia frá

(n) hvyla, *quieſcemus*. 101. 325.

De Havardo & Brinjulfo.

A. D.

Accidit vespere qvodam, postqvam Jonas *&* Kalius *somno se dederant, multis potando adhuc confidentibus, ut varia loqverentur, inebriati; eo tandem venit ut de virili comparatione, qvinam præfectorum in* Norvegia *nobilissimi æstimandi essent, conferrent; contendit* Brinjulfus Jonam Petri *& artium & generis nobilitate reliqvos juniores viros e meridie* Stadii *antecellere;* Havardus *autem* Kalii *socius,* Sölmundum *allocutus, dicit ipsum* Jona *nullis artibus inferiorem, addens,* Vicenses *eum* Jonæ *prælaturos; hinc contentionem ortam & cereviciis promotam, impedire neqviverunt, unde* Havardus *repente surgens, fuste arrepto, caput* Brinjulfi *tanto ictu percutit ut in animi deliqvium incideret, ab adstantibus statim erectus;* Havardus *autem cito subductus, ad* Kalium *mittitur, qvi eum austrum versus Alvidram ad pastorem nomine* Rikgardum *ablegat; Refer, inqvit* Kalius, *ipsi verba mea commendatitia, ut te donec domum venero excipiat.* Havardus *cum itineris duce, qvem ipsi tradebat* Kalius, *cum* Græningiasund *usqve remigassent, Comitem suum his affatur; Canum jam latratum effugimus, unde qvieti somnoqve nos jam daturi delitescemus. Jam ad id redeundum, ubi* Brinjulfus *linqventem prius animum revocat, &, ad* Jonam *deductus, ipsi hunc casum exponit, adjecto, reum & clanculum & repente subductum esse;* Jonas *ubi* Havardus *esset recte conjiciens, in assumtum phaselum actuarium decem homines constituit,* Brinjulfo *ducem agente; hi austrum versus, qvo usqve in* Græningiasundum *primo diluculo devenere, remigantes, navem in littore sibi obviam conspiciunt; Fortassis, ait* Brinjulfus, *aliqvid de* Havardo *ejusqve socio narrare*

qveant

A. D. frá þeim *Hávardi*, gengu þeir upp oc fundu þá, voru þeir *Hávardr* þá nývaknader; *Brynjolfr* berr þegar vopn á þá oc voru þeir þar vegner báder felagar, oc fóru nu med þesse tídende aptr til bíarins oc segir *Joni*, oc epter þetta vissi allr bæiar lydrinn, *Kali* let ser miöc misbodit í vígum þessum, oc er menn fóru i mille þeirra *Jóns*, segir *Jón* at at hann vill at *Kali* dæmi þat er hönom þotti ser misbodit, þar skyldi fyrer utan kongs rettr oc ádilar máls, oc tóku þeir *Kali* þenna kost, enn þó voru enger kærleikar med þeim þadan i frá; for *Kali* heim epter þenna atburd, oc er þeir fedgar finnaz, segir *Kali* fra tíþindum þessum oc mála lyktum; þá segir *Kolr*: undarliga þotti mer þer synaz er þu tokt nockora sætt fyrr enn *Sölmundr* vissi, þycki mer þu vant vid kominn oc mega lítinn lut i eiga nema leita um sætter, oc ecki mundi *Sölmundr* sva gera ef þinn huskarl veri drepinn (o); *Kali* svarar: þetta mun vera sannmæli fader at ec mun hafa skiott álitit, oc vartu fiarri at kenna mer rádinn, mun þat opt sýnaz at ec er ecke jafn diup (p) vitr sem þu, enn ec hugsáda at *Sölmundr* væri ecki sínum sóma at nær, þott ec neytta þeim at mer veri boþinn; kalla ec yckr *Sölmundi* ecki svívirþing í at hafa einscöpun fyrer yckarn málalut ef hann býdr yckr, enn efe er mer á hvert til þarf at taka, enn vandalaust kalla ec mer vid *Brynjolf* meþann ec hefer engum ummælum upplokit oc vit engu fe tekit; mart töludu þeir fedgar þar um, oc þotti sinn veg hvarom þeirra, sendu þeir síþan menn at segia *Sölmundi* þesse tídinde.

Frá

(o) oc hans skipveri, *ejusque nauta.* 325. (p) æingi, *nemo. Flat.*

qveant. Exſcendunt, reperiuntqve nuper expergefactos, & D. A. Brinjulfo *ſtatim iis arma inferente, ſociorum utrumqve occidunt, in oppidum poſtea revertendo, qvæ geſta erant,* Brinjufo *exponunt; omnibus exinde oppidanis nota.* Kalium, *qvi his cædibus admodum lædi ſibi videbatur,* & Jonam, *cum aliqvi intercedent, ille qvæ contraria reputaret,* Kalii *arbitrio, jure majeſtatico nec non legitimis cauſæ actoribus exceptis, committit, conditionem acceptanti. Nulla autem amicitia exinde inter eos valuit. Poſt hæc* Kalius *domum delatus, patri caſum cauſæqve exitum narrat, cui* Kolus, *mirum, inqvit, mihi videtur, qvod ullam transactionem inſcio* Sölmundo *acceptares; videtur mihi tibi caute agendum, nec te niſi in transactione impetranda participare licere;* Sölmundus *ita non acturus foret ſi domeſticus ipſius occiſus fuiſſet. Reſpondet* Kalius: *pater! hoc verum erit, qvod ego celeriter nimis perpenderim; aſt procul eras qvi mihi conſilia ſuggereres; ſæpe erit, qvod ego non tam alte radicatæ qvam tu ſapientiæ videar, cogitabam autem* Sölmundum *ſuo honori non propiorem qvamvis ego mihi oblatum recuſarem; vobis,* Sölmundo & *tibi, non dedecus reputo, qvamvis cauſa â vobis perſeqvenda, veſtro, ſi offerat, committatur arbitrio, in dubium autem revoco num eo veniat; Verum a* Brinjulfo *pendere neqvaqvam mihi videor qvamdiu nec conditiones ullas propoſui nec pecuniam accepi. Conferunt de his multa pater & filius, diverſo prorſus arbitrio, nuntios qvi* Sölmundo *nova referrent ablegantes.*

A. D.

Frá Jóni oc Sölmundi.

Eptir þat funduz þeir *Sölmundr* oc þeir fedgar, villdi *Kolr* at menn væri ſender til *Jons* at leita um ſætter, enn *Sölmundr* oc *Hallvardr* brodir *Hávardz* villdu ecke annat enn mannhefnder oc kalla ufallit at bidia ſátta, enn þó var þat ráda tekit ſem *Kolr* villdi med því moti at *Kolr* het at ſkiliaz ecki fyrre vid þeſſi mál enn *Sölmundr* hefþi ſinn ſóma, ſkyldi oc *Kolr* öll rád fyrer gera; enn er ſendimenn komu aptr, ſegia þeir at þungliga var ſvarat þeirra málum, oc *Jon* ſyniadi þverliga at bæta þann mann er ádr hafþi til uhelgi ſer verkat; *Sölmundr* qvat þetta ecki fiarri fara getu ſinne at þat mun ecki til ſæmdar at biþia *Jon* til ſætta, bad nu *Kol* til leggia þau rád er dygdi; *Kolr* ſvarar; vill *Hávardr* ſic i nockora hættu leggia til hefnda eptir brodr ſinn, oc kann vera at þo verdi lítit framgengt; *Hallvardr* qvadz ſic ecki ſpara vilia til hefnda þott þat ſe nockor mannhætta; þá ſkaltu fara leyniliga nordr í *Sogn* til þeſs manz er *Uni* heitir, hann býr ſkamt frá *Joni*, hann er vitr madr oc nockut ſevani, þvíat *Jón* hefer lengi þreingt koſti hans, hann er vin minn mikill oc nu hníginn nockut á alldr; hönum ſkaltu færa VI. merkr vegnar, er ec ſender hönum til þeſs at hann leggi rád til at þu komer hefndum fram vid *Bryniolf* edr annann heima mann *Jons* þann er hönum þicki ecki minna lát í, enn ef þetta verdr framgengt, þá ſkal *Uni* koma þer á *Studlu* til *Kyrpinga Orms* frænda míns, oc ſuna hans *Ögmundar* oc *Erlings* oc þicki mer þá ſem þu ſert heim kominn, biþ *Una* ſíþan ſelia jörd ſína oc ráþiz til min; *Hallvardr* býzt til ferdar oc er frá hans ferd edr náttſtödum ecki at ſegia fyrr enn hann

kemr

De Jona & Sölmundo. A. D.

H*os postea* Sölmundo *conveniente; reconciliationem qvæsituros ad* Jonam *mitti vult* Kolius, *verum* Sölmundus *&* Hallvardus *frater* Havardi, *præter vindictam, cæde parandam, nihil admittunt, reconciliationem expetere inconveniens afferentes, id tamen consilii qvod* Kolus *urgebat ea conditione captum est, ut ipse huic causæ, priusqvam* Sölmundo *in honorem succederet, se non defuturum promitteret, omnibus ad ipsius arbitrium instituendis. Reversi autem legati, molesta illorum negotio responsa dari, &* Jonam *hominis, qvi antea jus suum perdidisset, cædem reparare præfracte negasse referunt.* Sölmundus *hoc non procul a conjectura, nempe* Jonam *pacem poscere decori nunqvam futurum afferens,* Kolum, *ut consilia profutura adderet, rogat, cui ille respondet; num vult* Hallvardus *se, ad cædem fratris vindicandam, forsitan tamen parum proficiat, periculo cuidam exponere?* Hallvardus *se, qvamvis aliqvid subesset periculi, vindictæ non parciturum regerit. Ibis igitur, (ait* Kolus) *boream versus in* Sogniam *& virum nomine* Unium *convenies, habitat iste non procul a* Jona, *vir sapiens & ex parte pauper,* Jonas *enim ipsius sortem diu compressit, amore mihi jungitur arcto, ætate nunc aliqvantum provectus, afferes isti sex marcas ponderatas, qvas ipsi eum in finem mitto, ut det consilium qvo magis aut a* Brinjulfo *aut alio* Jonæ *domestico, cujus jacturam non minus doleat, vindictam reportes. Qvod si hoc succedat,* Uuius *te* Stydlam *ad cognatum meum* Kyrpinga-Ormum *& ipsius filios* Ögmundum *&* Erlingum *deduci curabit, ubi qvasi domi te constitutum æstimo; Rogabis* Unium *exinde ut prædium suum vendat & ad me migret;* Hallvardus *itineri se accingit, de qvo, aut loco in qvo pernoctaret,*

A. D. kemr einn dag at kveldi til *Una* oc nefndiz ecki ſínu nafni, þeir *Uni* ſpurduz almætra tíþinda, oc um kveldit er menn ſátu vid ellda, þá fretti geſtrinn miöc eptir tignum mönnum i *Sogni* oc *Hördalandi; Uni* ſagþi at þar þætti engi madr ríkari enn *Jon*, bædi fyrer ættarſaker oc enn ujafnadar oc ſpurþi ef þeir hefþi aungar rauner þeſs ſudr i landit; hann geſtrinn vard fárr vid er hann mælti ſlíct, oc eptir þat drifu menn frá elldinum, ſva at þeir urdu tveir eíner eptir; þá tok *Uni* til orda oc mælti; hvört nefndiz þu áþan *Hallvardr*; nei ſagþi geſtrinn, ec nefndunz (q) *Saxi* um kveldit; *Uni* mælti, af er þá minn vandi oc þat munda ec ætla ef ec heta *Bryniolfr* at þu heter *Hallvardr*, enn þó ſkulum vid nu ganga at ſofa; geſtrinn tok til hans oc mælti, ecki ſkulum ver enn gánga, ſelldi þá fram feſiodinn, oc ſegir at *Kolr* ſendi hönum ſilfr þat med kvediu ſinne til til þeſs at þu legder til med mer at ec kæma fram hefndum vid *Bryniolf* eptir *Hávard* brodr minn, oc ſegir hönum alt rád *Kols*; *Uni* mælti, makligr veri *Kolr* gods frá mer, enn æi má ec vita hvers af verdr audit um hefndina vid *Bryniolf*, enn híngat er hans von á morgin eptir klædum frillu ſinnar, oc nu fylger *Uni* hönum ut til hroſſa húſs er ſtod fyrer dyrum uti oc fal i etuſtalli, þat var fyrr enn menn ſtodu upp, enn inni hafþi hann legit um nottina. Þá er *Hallvardr* hafþi litla ríd verit i hroſshúſinu, þá ſá hann at fráligr madr var kominn á ſtadinn oc kallar at konan ſkyldi búa ſic; hun tok klædi ſín oc berr ut, þykkiz *Hallvardr* þá vita hverr vera mun, gengr þá ut; *Bryniolfr* hafþi þá af ſer lagit vapnin er hann batt klæþinn konunnar, oc þegar þeir finnaz höggr hann *Briniolf* bana högg, geck *Hallvardr* þá aptr i hroſſa huſit oc fal ſic þar;

(q) Sár, *vulneratus*. 102. 333.

non referendum prius qvam diei cujusdam vespere ad Unium *perveniret, proprium sibi nomen non indicans; hic &* Unius *de rebus novis pervulgatis invicem interrogant. Vesperi cum focis assiderent, hospes de viris nobilibus in* Sognia *&* Hördia *sollicitat, cui* Unius Jonam *pro ditissimo, & propter generis nobilitatem & injuriam, ibidem haberi regerit, interrogans nonne austrum versus in regione id qvadamtenus experti essent? Qvæ cum adderet, advena obticuit, unde adstantes a foco recedebant, ita ut duo solum remanerent, tum* Unius *in talia prorupit; An, inqvit,* Hallvardus *pridem appellabaris? Non, ait hospes,* Saxium *vesperi me appellabam; regerit* Unius, *præteriit igitur mea cura, putarem, si mihi nomen* Brinjulfi, *tibi* Hallvardi *fore, attamen nunc dormitum ibimus; Advena illum retinens affatur, non, ait, adhuc ibimus, tradito statim marsupio;* Kolus *argentum istud, cum salute sua, tibi eum in finem misit ut me juvares in sumenda a* Brinjulfo *pro cæde fratris mei vindicta; integrum simul* Koli *consilium exponit. Respondet* Unius; Kolus *sane bonum a me promeruit, scire autem neqveo qvorsum vindicta contra* Brinjulfum *succedat, cras autem, vestes concubinæ ablaturus, huc speratur. Post hæc* Unius *eum in eqvile ante fores situm educit, & in stabulo, prius qvam domestici surgerent, abscondit, intus autem per noctem recubaverat.* Hallvardus *ubi paulisper in eqvili delituerat, videt virum vegetum &, ut fæmina se pararet, vociferantem, in prædium venisse. Effert vestes assumtas fœmina unde* Hallvardus *qvinam esset advena scire videtur, statimqve egreditur.* Brinjulfus, *cum vestes fœminæ colligaret, arma deposuerat, cui qvam cito conveniunt, mortiferum vulnus ictu infligit* Hallvardus, *qvo facto, latiturus, in eqvile revertitur; dum cædes patrata erat, fœmina dome-*

A. D.

A. D. medan vígit var vegit hafþi konan gengit at minnaz vid heimamenn, oc er hun kom ut, sá hun verks ummerki oc lióp inn med kalli oc felmti, sva miöc at henni hellt vid uvit oc sagþi þó tiþindin; *Uni* bondi liop ut oc sagþi at gestrinn mundi verit hafa flugumadr, oc sendi þegar menn *Joni* at segia tíþindinn, oc eggiar sem mest at leita eptír manninum, oc fyrer þat grunadi engi madr *Una* um þessi rád; *Hallvardr* var i rossa husinu þar til er af leid hin mesta leitinn, enn eptir þat for hann med rádi *Una* þar til er hann kom á *Studlu* til *Orms* oc sono hans, þeir fengu hönum föruneyti heim austr, toku þeir *Kolr* oc (r) *Sölmundr* vel vid hönum oc undu þeir nu vel sínum lut. Nu spyriaz þessi tíþinde vída, verda menn nu visser ens sanna; líkar *Joni* allþúngt; líþa nu sva þau misseri, oc annann vetr er addró *Jolum* bioz *Jon* heiman med XXX. manna, oc brá á þat at fara (s) á kynnisleit til *Olafs* modrbrodr sins, oc sva gerþi hann oc feck þar godar vidtökr, segir *Jon* at hann ætlar þaþan austr á *Agder* á fund *Sölmundar*; *Olafr* latti þess, segir at ecki lá hans lutr under þott þeir skildi sva búner; *Jon* letz þvi ecki una at *Bryniolfs* veri uhefnt; *Olafr* letz ætla at lítt mundi hans lutr batna vid þott hann leitadi epter, enn þó hafþi hann þaþan XXX. manna, oc for med halfu hundradi liþs austr hit efra oc villdi koma á uvart þeim *Sölmundi* oc *Koli*: enn er *Jon* var nýfarinn heimann bráz *Uni* vid skiótt oc for sudr á *Studlu* til þeirra *Orms*, oc fengu þeir hönum föruneyti sudr til *Kols* oc kom hann þár at *Jolum* oc segir at *Jon* var i atför vid þá; *Kolr* gerþi þegar niosn allavega þangat sem *Jons* var at van; hann for þegar til motz vid *Sölmund* oc sátu þeir frændr med fiölmenni; þeim kom niosn um farer

(r) Kali. 101. 333. *manu Torfæi Sölmundr* 102. (s) Sætur til Háreks. *in Sætra Harecum.* 325.

sticos salutatum discesserat, egressa autem facinoris vestigia animadvertens, tanto clamore & stupore recurrit, ut animi deliqvio esset proxima, rem tamen novam manifestaret. Excurrit herus Unius, *advenam profecto sicarium fuisse asserit, missis statim qvi* Jonæ *nova referrent, & ut homicidam qværant qvam maxime hortatur, unde nemo ipsum hujus consilii reum suspicatur.* Havardus *in eqvili, donec a qværendo fere destiterant latitat, postea autem svasu* Unii *discedens, donec* Studlis Ormum *cum filiis conveniret, qvi socios illum orientem versus domum usqve comitaturos tradunt.* Kalius & Sölmundus *humaniter eum excipiunt, sua re jam contenti. Qvæ gesta erant in famam & certitudinem veri abeunt vulgarem a* Jona *ægre admodum lata. Transeunt ita duo semestria, seqvens autem hyems, cum ad festum Julense declinaret,* Jonas *domo, triginta viris stipatus, itineri se accingit, simulans se avunculum* Olaum *invisurum, qvod etiam facit, laute ibidem exceptus; patefacit hic se orientem versus in* Agdas Sölmundum *petiturum;* Olaus *hoc iter dehortatur, ejus rem, qvamvis in statu præsenti lis finiretur, non inferiorem esse* contendens. Jonas Brinjulfum *inultum esse acqviescere recusat;* Olaus *ipsius rem non meliorem reddi, qvamvis perseqveretur, æstimat. Triginta nihilo secius inde comitibus assumtis, sexaginta militibus stipatus, orientem versus per loca superiora iter dirigit, ex improviso* Sölmundum & Kalium *superventurus. Cæterum ubi* Jonas *domo nuper ierat,* Unius *confestim* Ormum *cum suis* Studlis *petit, ubi sociis auctus, ad* Kolum *austrum versus circa festum Julense pervenit,* Jonam *illos invasurum esse declarans.* Kolus *statim speculatores undiqvaqve spes erat adventus* Jonæ *emittit, & ad* Sölmundum, *eum auxiliandi animo, se confert,*

A. D.

A. D. farer *Jons* oc gerþu þegar i mot hönom, var fundr þeirra vid ſkóg nockorn, ſlær þar þegar í bardagá, var *Kolr* miklu lidfleiri oc höfþu ſigr, enn *Jon* let marga menn oc flýdi ſiþan á ſkoginn; hann vard ſár á fæti, oc grere þat ſár ſva illa at hann var jafnan halltr ſíþan oc kalladr *Jon Fotr*; hann kom heim nordr á lánga föſtu, oc þotti hans ferd helldr hædilig. Nu leid vetr þeſſi, enn um ſumarit eptir let *Jon* drepa tvo frændr *Kols*, *Gunnar* oc *Aſlak*.

Sættir Orkneyinga

1129 Litlu ſíþarr kom *Sigrþr* kongr til bæiarins, oc voro þá kærd fyrer hönum þeſſi vandkvædi; eptir þetta gerir kongr ord hvarom tveggiom oc ſtefnde til ſín, komu þeir þá til kongs med frændr ſína oc vini, var þá leitat um ſættir; kom því ſva at kongs dómr ſkylldi vera á öllum málum oc gengu hvarer til feſtu vid adra; *Sigrþr* kongr gerdi þá ſætt þeirra, med rádi hinna vitruztu manna, var þat bundit i ſætt þeirra at *Jon Petrſon* ſkyldi fá *Ingiridar Kols* dottr, ſkyldi þá takaz vinatta med teingdum; Víg felluz i fadma; Atför vid þá *Kol* oc ſár *Jons* var líkat vid mannalát auſtr þar, enn ſárum var ſamanjafnat, enn bættr ſkacki; ſkyldu hvorer ödrum liþ veita innanlandz oc utan; Þat fylgdi oc ſætt þeſſi at *Sigrþr* kongr gaf *Kala Kolsſyni Orkneyiar* halfar vid *Pál* iarl *Hakonarſon* oc *jarlsnafn* medr; hann gaf hönum nafn *Rögnvalldz* iarls *Bruſaſonar*, því at *Gunnhilldr* modir hans ſegir *Rögnvalld* verit hafa giörfiligaztnn allra iarla i *Orkneyium*, oc þotti þat heilla vænt; þenna lut *Orkneyia* hafþi átt

fert, hinc cognati freqventes, de itinere Jonæ *certi, celeriter* A. D.
ipsi obviam eunt, & cum ipso, apud sylvam qvandam obvio, statim congrediuntur. Cognati militibus longe superiores victoriam reportant, Jonas *autem, multis desideratis, in sylvam aufugit, in pede vulnere accepto, qvod adeo ægre sanabatur, ut perpetuo exinde claudus,* Jonas Pes *cognominaretur. Iter ipsius, tempore jejunii novem hebdomadum domum reducis, valde ridendum videbatur; præterit hyems ista, verum insequente æstate* Jonas *duos* Koli *cognatos* Gunnarem & Aslacum *occidi curat.*

Reconciliatio Orcadensium.

R*egi* Sigurdo, *paulo post in oppidum venienti, has necessitates* 1129
qveruntur, unde partem utramqve per nuntium ad se citat, regi cum cognatis & amicis sistunt; impetrandæ interim transactioni opera data, eo venit, ut regis arbitrio totius causæ decisio committeretur, utraqve parte in id, fide manu data, consentiente. Hinc Rex Sigurdus *inter eos, virorum cordatissimorum consilio, transigit, in qvo conventu conditio adjecta est, ut* Jonas Petri Ingigerdam Koli *filiam uxorem ducat, amicitia ab affinitate inchoanda censetur, aggressio* Kolo *parata & vulnus* Jonæ *inflictum cædibus ibi orientem versus æqvivalerent, vulnera autem æqviparabantur, pro discrimine restaurata. Alter alteri & peregre & domi opitularetur; adjectum est etiam transactioni, ut Rex* Sigurdus Kalio Koli *filio dimidias* Orcades, *qvoad Comiti* Paulo *non paruere, cum Comitis titulo, donaret; dedit ei etiam nomen Comitis* Rögnvalldi Brusii *filii, ipsius enim mater* Gunnhilldis Rögnvalldum *omnium in* Orcadibus *Comitum præstantissimum fuisse dicebat, unde nomen fortunam pro-*

 mittere

A. D. átt *Magnus* iarl módrbróder *Kala*. Eptir sætt þessa skildu þeir med kærleikum (t) er ádr voro fiandmenn.

Andlat Sigrþar Kongs.

1130 Þenna vetr sitr *Sigrþr* Kongr austr i *Oslo*, enn um vorit á langaföstu tok hann sott oc andadiz einni nott eptir Mariumesso, þá var *Magnus* son hans þar i bænum oc átti þar þing oc var til Kongs tekinn um allt landit epter þvi sem menn höfþu svarit *Sigrþi* kongi; hann tók allar kongligar fehirdzlr í sitt valld.

Haralldr Gilli var þá i *Tunsbergi* er hann fretti lát *Sigrþar* Kongs, þá hafdi hann stefnr vid vine sina, sendi hann þá eptir þeim *Rögnvalldi* fedgum, þvi at hann hafþi verit jafnan vin hans síþan þeir funduz i *Einglandi*; þeir fedgar höfþu oc mest til leidar komit um skírslu *Haralldz* vid *Sigrþ* kong med fulltíngi margra lendra manna, *Ingimars Sveinssonar* oc (u) *Þiostolfs Alasonar*, var þat rád þeirra *Haralldls* (v) at eiga *Haugaþíng* þar i *Tunsbergi*, var þar *Haralldr* til kongs tekinn yfer hálft land, voru þat kallader naudungar eidar er hann hafþi svarit födrleifd sína ser af hendi ádr hann nædi skírslunum; drifu þá menn til hans oc gerduz hönum handgengner oc vard hann all fiölmennr, þá foru ord á millum þeirra *Magnus* kongs oc stód sva fiora vetr ádr enn sættum yrdi ákomit med því at hálft land skyldi hafa hvarr vid annann, enn *Magnus* kongr hafþi lángskip oc bordbúnat oc fehirdslr allar, oc undi hann þó verr sínum lut; hann fiandskapadiz á alla vine *Haralldz* kongs; *Magnus* kongr villdi

(t) *omittit.* 333. (u) Þiorolfs. 333. (v) oc höfþingia, *& magnatum.* 333.

mittere credebatur. Post hunc conventum, qui antea inimici A. D.
fuerant, amici ab invicem discedebant.

Mors Regis Sigurdi.

R*esidet hac hyeme* Sigurdus *Rex orientem versus* Osloæ, *inseqvente autem vere, morbo correptus, una nocte post festum* Mariæ *mortuus est; tum ejus filius* Magnus *in oppido ibidem manens, concione convocata, per totam regionem, uti regi* Sigurdo *incolæ juraverant, Rex constituitur, omnia æraria regia assumens.* 1130

Haralldr Gillius Tunsbergis *erat, cum mortem Regis* Sigurdi *audiret, hinc amicos convocat* & Rögnvalldum *cum patre per legatos arcessit, semper enim a qvo in* Anglia *convenerant, ipsius fuerat amicus, & ipse nec non pater maximum promoverat* juramentum purgatorium Haralldi *coram Rege* Sigurdo, *multorum satraparum ope*, Ingimaris Svenonis & Thiostolfi Alii *filiorum. Horum cum* Haralldo *consilium erat ut* Haugis Tunsbergarum *conventus haberetur, ubi* Haralldus *dimidii regni rex pronunciatur. Juramenta appellabantur coacta qvibus patrimonium genere suo nondum probato, impetraret abdicaverat; hinc incolæ ad eum confluxere ipsiqve ministrarunt, ita ut multitudine stiparetur; legatis postea eum & regem* Magnum *intercedentibus, qvatuor hyemes exeunt, priusqvam ea conditione transigeretur ut qvivis dimidium regnum retineret; verum Rex* Magnus, *naves longas, mensarum apparatum, & singula æraria habebat, sortem suam attamen ut multo pejorem ægre ferens & omnes amicos regis* Haralldi *hostiliter infestans. Rex* Magnus *donationem qva Rex* Sigurdus

A. D. villdi ecki halldaz láta giöf þá er *Sigrþr* kongr gaf *Raugnvalldi Orkneyiar* oc iarldom, því at hann fylgdi faſtaz málum *Haralld's* kongs ádr lauk ſkiptum þeirra öllum. Þeir *Magnus* oc *Haralldr* voru þriá vetr Kongar yfir *Noregi* ſva
1134 at hellzt ſætt þeirra at kalla, enn hit fiorda ſumar börduz þeir á (x) *Fyrileif*, þá hafþi *Magnus* kongr nær LX. hundrúd manna enn *Haralldr* XV. hundrud manna. Þeſſer voru höfþíngiar med *Harallde* konge; *Kriſtrodr* broder hans, *Raugnvalldr* iarl, *Ingimarr* af *Aſki*, *Þioſtolfr Aláſon* oc *Sölmundr. Magnus* kongr feck ſigr, enn *Haralldr* flýdi; þar fell *Kriſtrodr* oc *Ingimar*, hann qvad víſu þeſſa:

Flaugþ hauttu mic
til (y) *Fyrileifar*,
æ (z) var ec úfuſs
til orroſto,
mic bitu örfar
af álmboga,
mun ec aldrigi
á Aſk koma

Háralldr kongr flýdi auſtr í *Vík* til ſkípa ſinna oc fór ſudr til *Danmerkr* á fund *Eiriks* kongs *Eymuna*, hann veitti hönum *Halland* til yferferdar oc langſkip átta reidalaus; *Þioſtolfr Alaſon* ſelldi iarder ſínar til ſkipa oc vopna, oc ſotti *Haralld* kong til *Danmerkr* um hauſtit. Haralldr kongr kom at Jolum til *Biörgyniar* oc lá i *Floruvogum* um Jolin, leggia þeir til bearins, vard þar lítil vidrtaka, vard *Magnus* kongr

(x) Fytileif 102. 333. (y) ſyrri 101. 102. (z) em, *ſum.* 101. 102.
(a) Öſtaauþr. 356.

Orcades *cum comitatu concesserat* Rögnvalldo, *valere noluit*, A. D.
ille enim a partibus regis Haralldi, *anteqvam eorum commercia prorsus finirentur*, *firmissime stetit*. Magnus & Hallvardus *tres hyemes*, *durante adhuc verbo tenus concordia*, Norvegiam *regebant*, *æstate autem qvarta in* Firileif *conflixere*, *habebat* 1134
tum Rex Magnus *militum fere sexaginta millia*, Haralldus *autem qvindecies centum*. *Comitabantur hi magnates regem* Haralldum; Kristrodus *ipsius frater*, *Comes* Rögnvalldus, Ingimar *de* Asko, Thiostulfus Alii, & Sölmundus. *Rex* Magnus *victoriam*, *fuso* Haralldo, *reportavit*. *Cecidit ibi* Kristrodus *nec non* Ingimar, *seqventis cantilenæ autor*.

Gigantes me incitarunt
ut Fyrileif *peterem*;
nunqvam eram pronus
ad pugnandum.
Me mordebant tela
ex arcu,
futurum est me nunqvam
Askum *venire*.

Rex Haralldus *orientem versus naves suas in* Vica *fuga qværebat & austrum versus in* Daniam *delatus*, *regem* Ericum Eymunium *convenit*; *hic in eum* Hallandiæ *præfecturam*, *cum octo sine instrumentis navibus*, *contulit*. Thiostulfus Alii *prædiorum venditorum pretio naves & arma comparavit*, *& autumno regem* Haralldum *e* Dania *reduxit*. Haralldus *circa festum Julense* Bergas *devenit & idem in* Floruvogis *ad anchoras transegit*. *Post Julia urbem navibus adoriuntur perparum resistentem*.

 Rex

A. D. kongr handtekinn á ſkipi ſínu oc meiddr, enn *Haralldr* kongr
1135 tok under ſic land allt, enn um vorit eptir endrnýiadi *Haralldr* kongr giöfina vid *Raugnvalld* um eyiar oc iarlsnafn.

Af rádum Kols.

Þat rád gerþi *Kolr* at ſenda menn til *Orkneyia* oc beida *Pál* iarl at hann gæfi upp hálfar *Orkneyiar* ſem *Haralldr* kongr hafþi gefit *Raugnvalldi*, ſkyldi þá oc takaz vinatta med þeim oc heil frændſemi, enn ef *Páll* iarl varnadi þeſs, þá ſkyldi þeſſir menn ener ſömu fara á fund *Frákarkar* oc *Aulvers Roſtu* oc bioda hónum helming landa vid *Raugnvalld* iarl ef þau villdu ſækia med hernaþi af *Páli* iarle, enn er þeſſer komu til *Okrneyia* á fund *Páls* iarls oc baru fram ſín erinde, þá ſegir *Páll* jall: ſkil ec tilkall þetta, at þat er efnat med rádi oc langri underhyggiu, þeir ſóttu at þeſſu *Noregs* konunga at hafa ríki undann mer. Nu vil ec æi því launa ótrunat at gefa ríki mitt þeim manni er ecki er nær kominn enn *Raugnvalldr*, enn varna brodrſyne mínum eda ſyſtrſyne, þarf her ecki lángt um at tala, því at ec man veria *Orkneyiar* med ſtyrk vina minna oc frænda medan Gud ann mer lífs; ſá þá ſendimenn ſitt erinde hvort þangat mundi vera, fara þeir á brott oc ſuþr á *Petlandzfiörd* til *Katanes*, oc ſva ſuþr i land á fund *Frákarkar* oc bera þar upp erinde ſin, at þeir *Kolr* oc *Raugnvalldr* iarl bioþa þeim *Aulſi* hálfar eyiar ef þau vilia vinna af *Páli* iarle; *Frákaurk* ſvarar: ſatt er þat at *Kolr* er ſpekingr mikill, oc vítrlega er þetta ſet at leita híngat afla, því at ver höfum frændafla mikinn oc marga teingdamenn

Rex Magnus *in nave ſua captus & læſus eſt*, *Rex vero* Haralldus *totum regnum occupavit*, *inſeqvente autem vere in* Rögnvalldum *dono collatam* Orcadum *præfecturam cum Comitis titulo confirmavit.* A. D. 1135

De Conſiliis Kolii.

Kolus *conſilium cepit*, *ut miſſis in* Orcades *legatis*, *Comitem* Paulum *poſceret ut dimidias inſulas*, *qvas* Rögnvalldo *conceſſerat Rex* Haralldus *dederet*, *& eo mode amicitia*, *cum integra conſangvinitate inter eos inciperet. Si autem Comes* Paulus *detrectaret*, *peterent iidem legati* Fraukarkam *&* Aulverem Roſtam, *ac dimidium cum Comite* Rögnvalldo *inſularum*, *modo a* Paulo *armis exigere vellent*, *offerent. Cum autem in* Orcades *delati comitem* Paulum *convenirent*, *ſuumqve negotium proferrent*, *reſpondet ille; intelligo*, *ait*, *poſtulatum conſilio diuturnaqve aſtutia inſtitutum eſſe*; *convenere de hoc reges* Norvegiæ *ut regno me privarent; nunc iſtam fidelitatem ita retribuere nolo*, *ut regnum ulli*, *qvi non potiori*, *qvam* Rögnvalldus, *gaudet jure*, *cedam*, *ex fratre autem vel ſorore nepotem arceam*; *non longo de his ſermone opus eſt*, Orcades *enim amicorum & cognatorum auxilio*, *donec Deus vitam mihi concedit*, *defendam*, *hinc legati negotii exitum prævidentes*, *diſcedunt*, *& auſtrum verſus in ſinum* Petlandicum *ad* Kataneſum *deveniunt*, *inde in auſtrali regione* Frakarkam *conveniunt & ipſi negotia exponunt*, Kolum *nempe & Comitem* Rögnvalldum *dimidiam ditionem*, *modo a* Paulo *vindicare vellent*, *iis offere. His reſpondet* Frakarka, *verum eſt qvod* Kolus *vir ſit valde ſapiens*, *prudenter qvoqve præviſum hic auxilium qværere*, *cognatorum*

D. A. damenn, ec hefer nu gipta *Margretu Hákonar* dottr *Moddadi* iarli af *Atjöklum* er göfagztr er at ættum allra *Skota* höfþingia, (b) *Melkolmr* fader hans er broder *Melkolfs* Skota kongs, födr *Davids*, er nu er *Skota* kongr, höfum ver oc miöc mörg sannlig tilkaull til ríkis i *Orkneyium*, enn erum sialf nockorer rádamenn oc köllut nockut diupvitr; kemr oss oc ecki allt á uvart i ufridum, enn þo þicke mer gott at eiga felag vid þá fedga fyrer margra luta saker, skulu þer þau mín ord segia þeim fedgum at ver *Ölfer* manom koma til *Orkneyia* annat sumar at midíu sumri med her a hendr *Páli* iarli, komi *Raugnvalldr* iarl þá til motz vid oss oc láti þa deila um stafn vid *Pál* iarl, enn ec mun i vetr draga at mer liþ af *Skotlandi* oc *Suþreyium* af frændum vinum oc mágum; foru nu sendimenn austr til *Noregs* oc segia sva buit þeim fedgum. Þenna vetr eptir býzt *Raugvalldr* iarl til vestrfarar oc þesser höfþingiar med hönum *Sölmundr* oc *Jon*, þeir foru um sumarit eptir, oc höfþu frítt liþ oc ecki mikit, V. skip eda VI; þeir komu til *Hialtlandz* at midiu sumri oc frettu ecki til *Frákarkar*, þá lögþuz at andvidri stór, þá lögþu þeir skipum sínum i *Alasund*, enn foru at veizlum um landit oc fögnudu bændr hönum vel; enn þat er at segia frá *Frákaurk* at hun fer um vorit i *Sudrey* oc eflaz þau *Aulver* þaþan at liþi oc skipum, þau fengu (c) XII. skip, oc öll smá oc helldr lítt skiput, oc nær midiu sumre helldu þau til *Orkneyia*, oc ætla til mótz vid *Raugnvalld* iarl, sem mælt var, oc byriadi þeim helldr seint, þar var *Aulver Rosta* höfþingi fyrer því liþi oc var hönom ætlaþr iarldómr i *Orkneyium*, ef þau fengi, þar var *Frákaurk* i för oc mart hennar skuldaliþ.

Bar-

(b) *Melmare.* 325. (c XI. 101. 325.

natorum enim & affinum numero valemus; nunc nuptum dedi A. D.
Margaretam Haconis *filiam Comiti* Moddado *de* Atjöklis, *qvi* 1135
qvoad genus omnibus Scotorum *magnatibus nobilior est;* Melkolfus, *ipsius pater*, *frater est* Melkolfi, Scotorum *Regis*, *patris* Davidis, *qvi nunc* Scotiæ *rex est; nobis autem ipsis potestas qvædam est*, *profunda etiam attribuitur sapientia; Non omnes hostilitates nos ex insperato superveniunt; trahunt me tamen multa cum patre & filio in consortium; referatis illi mea verba*, *me nempe &* Aulferem *circa medium proximæ æstatis cum exercitu contra Comitem* Paulum *venturos in* Orcadas, *si comes* Raugnvalldus *tunc ad nos veniat*, *& cum Comite* Paulo *prælium gerat. Ego autem per hyemem exercitum ex* Scotia *&* Hæbudis *a cognatis*, *amicis & affinibus ad me contraham. Hæc orientem versus in* Norvegiam *reversi legati*, *ut se habebant*, *patri & filio annunciant. Comes* Raugnvalldus *cum magnatibus* Sölmundo & Jona *ad iter occidentem versus se parat & conspicuo*, *non autem numeroso exercitu*, *navibus nempe qvinqve vel sex stipatur. Allapsi media æstate ad* Hialtlandiam, *nihil de* 1136
Frakarka *audiunt*, *unde ventis contrariis impediti naves in* Alasundum *appellunt & per regionem convivia freqventant*, *ab incolis cum gaudio excepti. Referendum autem de* Frakarka, *eam*, *vere in* Hæbudas *delatam*, *militum nec non navium numerum cum* Aulvero *auxisse; duodecim naves*, *exiguas omnes & haud sufficienter instructas obtinuere. Prope mediam æstatem*, Rögnvalldum, *ut promissum erat*, *auxiliandi animo*, *in* Orcades *tendunt*, *ventis non prorsus secundis.* Aulfer Rosta *hujus exercitus ducem agebat*, *cui si victores evaderent*, *Comitatus in* Orcadibus *destinabatur; erat etiam ibidem* Frakaurk *cum multis suis necessariis.*

A. D. 1136

Bardage Páls jarls oc Ölvers.

Þá var *Páll* iarl i *Hrolfsey* á *Vestnesi* at *Sigrþar* á veizlu, oc er hann spurdi at *Rögnvalldr* iarl var kominn til *Hialtlandz*, þá var oc spurt at herr safnadiz or *Suþrey* á hendr hönum, giördi jall þá ord *Kuga* í *Vestrey* oc *Þorkatli Fletti*, þeir voru vitrer menn, oc mörgum ödrum gæþingm stefndi hann til sín; á þessari stefnu leitadi *Páll* iarl ráþa vid vine sína, enn þat syndiz ecki öllum einn veg, sumer villdu láta midla ríki vid adra hvora, oc hafa ecki hvaro tveggio i moti ser, enn sumer redu at iarl færi yfer á *Nes* til vina sinna oc vita hvern afla hann fengi þar; *Páll* iarl svarar; ecki vil ec nu bioda þeim ríki mitt er ec syniadi þá þverliga þá er þeir leitudu vel eptir, þicki mer oc uhöfþingligt at flyia land mitt at öllu óreindu, vil ec þat rád taka at senda menn i nott at safna liþi um allar eyiar, förum síþan i mot þeim *Raugnvalldi* iarli oc látum síþan sverfa til stáls med oss, ádr *Suþreyingar* komi; var þat rád haft sem *Páll* iarl villdi. Sá madr var þá med *Pale* iarle er *Sveinn* het oc var kalladr *Brioftreip*, hann var hirdmadr iarls oc metinn mikils af hönum; hann var jafnan i víkingum um sumrum, enn á vetrum med iarli; *Sveinn* var mikill madr vexti oc sterkr, (d) svartr oc uhamingiusamligr, hann var forn miöc oc hafþi iafnann uti setit, hann var stafnbúi iarls; þesser höfþingiar komu þegar um nottina til *Páls* iarls; *Eivindr Melbrigdason* oc hafdi skip alskipat, annat hafþi *Olafr* (e) *Rólfsson* or *Gáteksey*, þridia hafþi *Þorkell* (f) *Fletter*; fiorda *Sigrþr* (g); et fimta hafþi iarl; þessum V. skipum

(d) svartr. *om. Flat.* (e) Ulfsson. 101. 102. 333. Hárekssson 325.
(f) Flatr. 325. (g) þar buandi, *ibi habitans*. 325.

Prælium Comitis Pauli cum Aulfere.

A. D. 1136

Comes Paulus *in* Hrolfseia Veftnefi *apud* Sigurdum *convivio intererat, cum Comitem* Rögnvalldum *in* Hialtlandiam *deveniffe inaudiret; Auditum eft infimul exercitum ipfum aggreffurum ex* Hæbudis *collectum adveniffe, hinc Comes* Kugio *in* Veftreyia & Thorkatlo Flettio, *qvi viri erant fapientes, nuncium mittit & multos alios optimates ad fe arceffit. In horum conventu* Paulus *ab amicis confilium qværit, verum non omnibus eadem videbantur, alii cum alterutro, ne uterqve hoftis maneret, regnum dividi voluere, alii autem fvafere, ut in* Nefum, *experturus qvid inde auxilii reportaret, Comes trajiceret. Regerit his Comes* Paulus, *nunc iis Regnum meum, qvibus, cum pacate expetebant, præfracte denegavi, fponte offere nolo; videtur mihi etiam magnificentiæ incongruum, omnibus inexpertis, regionem meam fuga deferere; capiam confilium mittendi nocte hac per omnes infulas exercitum collecturos;* Rögnvalldo *exinde obviam ibimus, cum ipfo anteqvam veniunt* Hæbudenfes *ultima tentaturi. Id qvod voluit Comes, confilium captum eft. Comitabatur tum Comitem* Paulum *vir nomine* Sveinn, *cognomine* Brioftreip, *Comitis fatelles & ab ipfo honore habitus; piraticæ qvavis æftate vacabat, hyemibus apud Comitem transactis; fuit ifte ftatura ingens, robuftus, niger, & infortunatus, magiam admodum exercuerat & necromantiæ diu operam dederat; comitis proreta erat. Veniunt ftatim ad comitem* Paulum *eadem nocte magnates,* Eyvindus Melbrigdi *filius in navi omni ex parte inftructa; fecundam navem* Olaus Rol i *de* Gareksey; *tertiam* Thorkell Fleettir; *qvartam* Sigurdus, *qvintam ipfe* Co-

A. D. 1166 þum helldu þeir til (h) *Hrolfseyiar* oc komu þar (i) um aptan um ſolar ſetr, drózt þá liþ til hans um nottina, enn ſkipin fenguz ecki fleiri; þeir ætludu um daginn epter at ſigla til *Hialtlandz* i moti þeim *Raugnvalldi* iarli, enn um morguninn er ſol var ſkamt farin, komu þeir menn til *Páls* iarls er ſeet kvoduz hafa fara lángſkip ſunnan af *Petlandz* fyrdi, kvoduz æi vita hvort er voru XII. edr X. þeir iarl þottuz vita at þar mundi fara herr *Frákarkar*, bad jarl þá róa i mot þeim ſem hardaz; þeir *Olafr* oc *Sigrþr* bádu at farit væri tomliga, ſagþi at liþ mundi til þeirra koma á hverri ſtundu, oc þá er þeir voru auſtr fra *Tannſkáruneſi*, ſigldu þá lángſkipin auſtan fra (k) *Mula* oc voru XII. ſaman; þeir iarl teingdu þá ſaman ſkip ſín; þá kom til hans *Erlingr* bondi af *Tannſkaruneſi* oc ſyner hans oc budu hönum liþ ſitt, þá höfþu þeir ſva þraungt á ſkipunum, at þeir þottuz ecki mega fleirum mönnum vid koma; bat iarl þá *Erling* flytia at þeim griot medan þeir mætti fyrer ófridi, oc þá er þeir höfþu umbuiz, komu þau *Aulfer* oc greiddu atrodr, oc höfþu þau liþ fleira, enn ſkip ſmærri; *Aulfer* hafþi ſkip mikit oc lagþi hann þvi at ſkipe iarls oc var þar hin hardaſta orroſta; *Olafr Rólfsſon* lagdi fram ſkip ſitt at hinum ſmærſtum ſkipum *Ölfers*, oc hraud hann á ſkammri ſtundu þriu ſkíp *Aulfers*; *Aulfer* lagdi ſva faſt at ſkipi iarls at frambyggiar allir hrucku aptr um ſiglu, þá eggiar *Aulfer* faſt menn ſína til upp göngu oc hleypr ſialfr or lyptingunne oc fram i ſkipit, oc gengr ſealfr fyrſtr upp.

Sveinn Brioſtreip var fremſtr allra iarlsmanna oc bardiz allrauſkliga; iarl ſer nu at *Aulfer* er uppkomin á ſkipit oc

(h) Hroſſeyar. 325. (i) ſimta aptan, *veſpere diei Jovis*. 325. (k) Umla 101. 102. 333. *Flat.* omitt. 325.

mes habebat. Has qvinqve naves ad Hrossejam, *eodem vesperi circa occasum solis venientes, deducunt. Nocte seqvente confluit ad comitem exercitus, navium autem plurium copia non dabatur.* Hialtlandiam *post petendo*, *Comiti* Rögnvalldo *obviam ituri erant, mane autem, ubi sol nuper ortus, veniunt ad comitem* Paulum *qvi ex australi sinu* Petlandico *produci naves longas, nescii utrum duodecem an decem fuerint, se vidisse indicant. Comes* Paulus *exercitum* Fraukarkæ *ibi ire pro certo habens, jubet ut qvam strenuissime navibus ei obviam tendant;* Olaus *cum* Sigurdo *lente iri rogat, dicens exercitum hora qvavis ad eos venturum. Cum ab oriente* Tannskarunesi *essent, naves longæ, numero duodecem, e oriente* Mulii *navigant, unde comes cum suis naves conjungit. Venit tum ad eum cum filiis colonus* Erlingus *de* Tannskaruneso, *suam opem offerens, tum naves militibus adeo onustæ erant ut per angustias plures adhiberi non poterent; rogat hinc Comes* Erlingum *cum suis, ut lapides, donec per hostes licet, advehat. Cum se præparassent,* Aulver & Frakarka, *venientes, congressum remis statim accelerant, militum numero majores, navibus autem minoribus instructi.* Aulver *navem habebat magnam, qvam ad comitis applicat, acerrimo prælio incipiente.* Olaus Rolfi *navibus suis contra minores* Aulveris *naves productis, ubi magnum altitudinis navium erat discrimen, tres earundem brevi evacuat.* Aulver *strenue adeo navem Comitis aggressus est ut omnes in prora constituti ad malum usqve retruderentur; tunc suos ad ascensionem sollicitat* Aulver *& ipse e præstega puppis in proram decurrens primus ascendit.* A. D. 1136

Sveinn Brioftreip *in prima acie fortiter conflixit; animadvertit interim Comes* Aulverem *navem ingressum esse &*

A. D. 1136 oc eggiar nu faſt ſína menn, leypr nu or lyptingunne oc framí ſkipit, oc þá er *Ölfer* ſer þat, þreif hann upp ſletti ſkeptu oc ſleyger til jarls oc kom á ſkiölldinn oc fell hann þegar á þiliur nidr, þá var óp mikit, i því bile tok *Sveinn Brioſtreip* upp ſtein mikinn oc ſleigdi til *Olfers* ok kom fyrer brioſt hö· oc vard höggit ſva mikit at hann fell þegar utbyrdis oc i kaf, hans menn gátu tekit hann oc drogu upp i ſkip, oc viſſu menn ecki hvort hann var líſs eda daudr, þá hlupu ſumer til oc hiuggu tengſlin oc vildu flyia, þá voru ofanrekner, aller *Ólfers* menn af ſkipe iarls, toko þeir þá at flyia, enn þa let engi ſem heyrdi hvat hann mæltí: iarl rak þá flottann auſtr um *Roſsey* oc *Raugnvalldzey* oc ſva á *Petlandzfiörd*, dró þá i ſundr med þeim, ſnýr iarl þá aptr, oc þar er þeir höfþu bariz lágu aud fimm ſkip *Aulvers*, tók iarl þau oc ſkipaþi þau ſínum mönnum; fauſtudaginn var bariz, enn um nattina leet iarl búa ſkipinn, ſafnadiz þá til hans fiöldi liþs oc tva langſkíp, um morgininn hafþi hann XII. ſkip oc öll vel ſkiput; laugardaginn ſigldi hann til *Hialtlandz* oc kom á uvart þeim er gættu ſkipa *Raugnvalldz* iarls, let *Páll* drepa mennina, enn tók til ſín feit oc ſkipinn; um morgininn kom þeim *Raugnvalldi* iarli nioſn, hlaupa þeir þá ſaman oc hafa bonda ſafnat mikinn, foru ſíþan ofan til ſtrandar oc eggiar þá *Pál* iarl at ganga á land oc beriaz vid ſic, enn *Páll* iarl trudi ecki *Hiölltum* oc vildi á land ganga, enn baud at þeir ſkyldu fá ſer ſkip oc berduz á ſkipum, enn þeir *Raugnvalldr* iarl ſá at þeir fengu engi ſkip á *Hialtlandi* ſva at þeim væri þat færi, oc ſkildu þeir vid ſva buit; foru þeir *Páll* iarl til *Orkneyia*, enn þeir *Raugnvalldr* iarl voru á *Hialtlandi* um ſumarit, enn

hors hortatur ac e tabulato puppis in navem se proripit, qvo viso Aulver, *hastam amentatam, celeriter arreptam, ad comitem mittit, clypeum offendens, qvi in tabulatum statim decidit, ingenti inde vociferatione orta.* Sveinn Brioftreip *eodem momento, magnæ molis saxo assumto, petit pectus* Aulveris *tanto ictu, ut e navi repente excidens, aqvis immergeretur; â suis vero, qvi eum, nescii utrum vivum an mortuum excipere potuere, in navem retraheretur; hinc qvidam accurrentes copulas præscindunt, fugæ se daturi.* Aulveriani *insimul e navi comitis expelluntur, qvos fugam capescentes & tunc se ejus verba non audire simulantes,* Aulver, *ne fugiant, rogat. Comes orientem versus secundum* Roffey, *ab oriente ejusdem, &* Rögnvalldsey, *indeqve in sinum* Petlandicum *fugatis instat, heic a se distractis. His peractis revertitur, ubi vero conflixerant qvinqve naves* Aulverianæ *evacuatæ remanebant, in qvas assumtas comes suos disponit. Die Veneris prælium commissum est, verum seqvente nocte naves comes instrui curat; numerosus tum præter duas naves longas ad eum congregatur exercitus; seqventis diei mane duodecim naves habet, singulas bene instructas. Die saturni ad* Hialtlandiam *navigando, eos qvi naves Comitis* Rögnvalldi *custodiere securos supervenit & occidi curat, naves autem cum pecuniis capit.* Rögnvalldo *postridie mane hæc innotescunt, unde concurrendo, ingenti incolarum turba collecta, ad littus se proripiunt & comitem* Paulum *cum suis ut certaturus exscendat, provocant; ille autem,* Hialltlandis *non confidens, in terram exscendere noluit, sed conditionem obtulit, ut in navibus, sibi acqvisitis, præliarentur;* Rögnvalldus *autem cum suis, ut audendum esset, naves in* Hialtlandia *comparari non posse videbat, unde re ita acta disjunguntur, comite* Paulo *in* Orcades *redeunte;* Rögnvalldus *autem cum suis*

A. D. 1136

in

D. A. enn fluttuz til *Noregs* um hauſtit med ymſum kaupmönnum,
1136 oc þotti þeirra ferd hin hædiligizta; enn er *Raugnvalldr* iarl kom heim auſtr oc þeir funduz fedgar, ſpurþi *Kolr* hvert *Raugnvalldr* yndi illa vid ferd ſína, hann ſvarar oc let ſitt erinde helldr uvirþiligt; *Kolr* ſvarar, ecki þicki mer ſva, mer þicker mikit atgert er *Hialltar* eru viner ydrer oc betra farit enn heima ſetit; *Raugnvalldr* ſvarar, ef þu lofar þeſſa faur, þá mun vera annat hvert at þu muner uvandari at vorum lut enn ec hugþa edr þu mant ſiá þá luti i vorri ferþ er ver hugſum ecki eptir, vil ec nu giarna at þú ſiáer rád fyrer oſs oc verder ſiálfr i ferd med oſs; *Kolr* ſvarar: ei ſkal nu bæþi gera at audvellda allt fyrer þer enn koma ſealfr hvorgi nærr, man ec vilia miöc mínum rádum framfara þeſs at ec halla ecke ydrum ſoma; *Raugnvalldr* ſvarar, giarna vilium ver þínum rádum framfara; *Kolr* ſvarar, þat er hit fyrſta rád mitt at þu gerer ord til *Haralldz* kongs oc annara vina þinna at þeir fái þer i vor liþ oc ſkip til veſtrfarar, enn ver drögum at oſs allann afla þann ver fáum i vetr oc rádum ſva til i annat ſinn at annat hvert ſe at ver fáum eyiarnar edr leggiom þar eptir ella; þat býr mer í ſkapi ſeger *Raugnvalldr* iarl at fara ei margar ſlíkar ſem þeſſi er ver fórum um rýd, ætla ec þat fleſtum i hug er nu forum.

Rádagerd þeirra Raugnvallds jarls.

Páll iarl fór til *Orkneyia* eptir þat er hann hafþi tekit ſkip þeirra *Raugnvalldz* iarls, hann átti þá at hróſa miklum ſigri, hann hafþi vinabod mikit oc baud til ſín gædingum ſínum;
þat

in Hialtlandia *æstatem transigit, cujus, nec non sociorum, seqvente autumno in* Norvegiam *a variis mercatoribus transvectorum, expeditio summo ludibrio habenda videbatur. Cæterum* Rögnvalldus *orientem versus, domum redux, cum patrem conveniret, qværit* Kolus *an iter suum ægre ferret, cui ille respondet, indigitando negotium ignominia non carere. Regerit* Kolus, *non ita censeo, videtur mihi enim magni momenti res acta cum* Hialltlandi *vestri sint amici; præstat etiam iter mansioni domi. Respondet* Rögnvalldus, *si ait, iter hoc laudas, erit alterutrum qvod nostram rem mea opinione minus cures, aut res in nostro itinere, qvibus non attendimus, videas; jam ut consiliis prospicias, & ipse iter nobiscum suscipias desidero; regerit* Kolus, *non est jam qvod utrumqve faciendum sit, omnia nempe tibi facilia esse asserere, verum in omnibus procul abesse; tenax admodum meorum consiliorum ero in iis qveis vestrum honorem non debilitem; Respondet* Rögnvalldus, *lubentes tua consilia seqvemur; addit porro* Kolus*; consiliorum meorum primum est ut nuntium mittas regi* Haralldo *nec non aliis tuis amicis, petendo, ut, cum exercitu, naves tibi seqventi vere ad iter occidentem versus tradant, nos autem vires, qvascunqve hac hyeme possumus, colligamus & sic secunda vice aggrediamur, ut eveniat nos insulis potiri, sin minus ibi stratos jacere. Est mihi, ait* Rögnvalldus, *animus, non multas tales, qvalem pridem emensi sumus, qvam plurimis memoriæ hærere puto, expeditiones suscipere.* A. D. 1136

Consultatio Comitis Rögnvalldi.

C*omes* Paulus, *postqvam naves* Rögnvalldianas *ceperat, in* Orcades *redux, insigni victoria triumphans, ad lautum qvod instituit convivium, cum amicis, optimates suos invitat. Consilium*

 captum

D. A. þat var rád tekit at hlada vita i *Fridarey*, ſkyldi þar elldi
1136 í ſlá ef herr veri ſen fara fra *Hialtlandi*, þá var annarr viti á (l) *Rinarsey* oc ſva á fleirum eyium, ſva at ſiá mætti um allar eyar, ſkyldi *Þorſteinn* ſon *Hávards Gunnaſonar* hafa *Rínarsey*, enn *Magnus* broder hans *Sandey*, enn *Kugi Veſtrey*; *Sigrþr* á *Veſtneſi Hrolfsey*; *Olafr Hrolfsſon* for til *Katanes* i *Dungulsbæ*, oc hafþi þar yfirſokn; *Valþiofr* ſon hans bio þá i (m) *Stiörnsey*. *Páll* iarl veitti þá giafir ſínum mönnum oc hetu þá aller hönum ſinne vinattu fullkominne; hann hafþi fiölment um hauſtit þar til er hann ſpurþi at þeir *Raugnvalldr* iarl voru i brottu af *Hialtlandi*, var þá í eyium tíþinda lauſt, oc leid ſva fram at Jolum; *Páll* iarl hafþi þá Jola bod mikit oc efnadi til at bui ſínu þvi er var i *Jórſiöru* oc baud þángat mörgum mönnum; þangat var bodit *Valþiofi Olafsſyni* (n) or *Straumsey*, enn þeir foru X. á teinæringe oc týnduz allir á *Veſtfyrdi* atfangadag Jula, oc þotti þat mikil tíþinde, því at *Valþiofr* var manna bezt mannnadr; *Olafr* fader hans hafþi ſveit mikla á *Kataneſi*, þar voro ſyner hans *Sveinn* oc Gunni, oc ſyner *Grims* or *Sviney*, *Asbiörn* oc *Margaþr*, ener vaſkligztu menn, þeir fylgdu jafnan *Sveini*. Þat var þrim nottum fyrer Jol at *Sveinn Olafsſon* var roinn til fiſka, *Asbiörn* oc *Margaþr*, enn *Asleif* husfreya oc *Gunni* ſon þeirra *Olafs* voru farin til heimbods ſkamt i brott til vina ſinna, enn um náttina eptir kom *Aulver Roſta* i *Dungalsbæ* med ſveit þá er hann hafþi haft um ſumarit i Víking og tok hus á *Olaſi Rolfsſyne* oc báru þegar elld at oc brendu hann inne vid ſetta mann, enn leifdu ödrum utgöngu, þeir toku allt lauſa fe oc foru í vid ſva buit i brott; ſíþann er *Sveinn* kalladr *Asleifarſon*; hann

(l) i Armansey 325. (m) Striansey, 325. (n) *omittit idem.*

captum eſt, ut pharus in Fridarey *exſtrueretur, igni accendendo, ſi exercitus ab* Hialtlandia *venire conſpiceretur, deſtinatus. Exſtitit tum alter in* Rinarsey*; ita in pluribus inſulis, ut per ſingulas videri poſſet. Cuſtodiret* Rinarseyam Thorſteinn Havardi Gunnii *filius, ejus vero frater* Magnus Sandeyam*;* Kugius *autem* Veſtrey. Sigurdus *de* Veſtneſi Rolſseyam. Olaus Rolfi Dungulsbæum *in* Kataneſo *ſe contulit, præfecturam territorii retinens;* Walthiolfus *ipſius filius in* Stiórnsey *tum habitavit. Comes* Paulus *tunc ſuos donis ditavit, integram amicitiam ipſi promittentes; hoc autumno, donec* Rögnvalldum *ex* Hialtlandia *diſceſſiſſe audivit, freqvens erat. Tum ad feſtum usqve Julenſe in inſulis nova non acciderunt. Comes* Paulus *tunc ad lautum per Julia deſtinato, ex villicatione, qvam* Jorfioræ *habebat, ſumtu, convivium, magnum convivarum numerum invitat; invitatus* Walthiofus Olai *de* Straumsey *cum novem Comitibus in decemremi die paraſceves Juliorum in* Veſtfiordo *undis abſorbtus eſt, qvi caſus magni momenti æſtimabatur,* Walthiofus *enim artibus alios antecellebat; pater ipſius* Olaus *ingentem cohortem in* Kataneſo *habuit; erant ibidem ipſius filii* Sveinn *&* Gunnius, *nec non filii* Grimi *de* Svíney Asbiörnus *&* Margadus, *viri fortiſſimi, qvi* Sveinem *jugiter comitati ſunt.* Sveinn Olai *forte tribus ante Julia noctibus piſcaturus cum* Asbiörno *&* Margada *remigaverat, mater familias autem* Asleifa, *cum filio* Gunnio, *apud amicos non procul convivium adierat; ſeqvente vero nocte* Aulfer Roſta *cum cohorte, qvam piraticæ per æſtatem adhibuerant,* Dungalsbæum *venit &* Olaum Rolfi *ædibus incluſum intercipiendo ac ignem tectis ſuggerendo, ipſum ſextum concremat, exeundi venia reliqvis conceſſa.* Sveinn *exinde* Asleifæ *filius appellatus eſt; Redux iſte domum die ante Julia*

Aa 2 *præpa-*

A. D. 1136

A. D. 1136 hann kom heim atfangadag fyrer Jol oc for þegar nordr á *Petlandsfiörd*, komu um midnætti i *Svefney* til *Grims* födr þeirra *Asbiarnar*, steig *Grimr* á skip med þeim oc fluttu þeir *Svein* til *Skalpeids* á *Knarrarstadi*; *Arnkell* het madr er þar bió oc syner hans *Hánefr* oc *Sigrþr*; *Grimr* oc þeir fedgar sneru þadan aptr oc gaf *Sveinn Grími* fíngrgull; þeir *Hánefr* oc *Sigrþr* fylgdu *Sveini* í *Jórfiöru*, þar var *Sveini* vel fagnat, fylgdu menn hönum til *Eyvindar Melbrigþa* sunar frænda sins; enn *Eyvindr* leiddi *Svein* fyrer *Pál* iarl oc fagnar *Páll* iarl hönum vel oc fretti at típindum; *Sveinn* sagþi lát födr sins, iarl let illa yfer því oc kvat miöc af ser leidt hafa, baud hann *Sveine* med ser at vera, *Sveinn* þackadi iarli bod sitt.

Sveinn drap Svein.

Eptír þat fóru menn til aptansaungs; þar var mikill husabær oc stod i hallendi oc var brecka á bak husum, oc þá er á kom leítit var fyrer ofan *Aurridafiördr*, á hönum liggr (o) *Damisey*, þar var kastali i eyiunne oc gætti sá madr er (p) *Blánn* het, sun *Þorsteins* á *Flydrunesi*; þar i *Jorfiöru* var dryckiuskali mikill oc voru dyrr vid eystra gafhlad sunnan á hlidvegg oc stod kirkia dýrlig fyrer skála dyrum oc nidr at ganga til kirkionnar frá skalanum, enn er inngeck i skálann var á vinstri hönd hella mikil, enn fyrer innan aulker bæþi mörg oc stor, enn í gegn utidyrum var stofa; þá er menn komu frá aptansaung var mönnum skipat i sæti, let iarl *Svein Asleifarson* sitia et næsta ser, innar frá iarli sat *Sveinn Briostreip* et næsta, enn þá *Jon* frændi *Sveins Briostreips*,

(o) Daunsey. 101. 102. 333. (p) Bláni. 333. 101. 102.

præparatorio, Petlandsfiördum *boream versus se statim confert*, A. D.
& nocte in Svefney *ad* Grimum Asbiörni *nec non fratrum ejus* 1136
patrem pervenit; *cum his* Grimus *navem ascendens*, Sveinem *ad* Skalpeydum Knararstaftos *devehit*; Arnkell *nomen erat viro, qvi ibi cum filiis* Hanefo & Sigurdo *habitabat*. Grimo *cum filiis inde revertenti* Sveinn *annulum aureum dedit*. Hanefus & Sigurdus Sveinem Jorfiöram *comitati sunt*; *hic ibidem hilariter exceptus ad cognatum* Eyvindum Melbrigdi *filium deducitur, qvi ipsum comiti* Paulo *sistit*, *humaniter exceptum*, *nova sciscitanti*. Sveinn *obitum patris indicat*, *qvem ægre ferens* Comes *se admodum in causa fuisse asserit*, *adjecta invitatione ut* Sveinn *apud ipsum commoraretur*, *pro qva invitatione ille grates persolvit*.

Sveinn Sveinem occidit.

P*ost hæc ad cantum itur vespertinum; erat hic cohærentium ædium multitudo, in loco declivi sita*, *pone ædes clivus*, *cujus colliculus cum superaretur, obvius erat* Urridafiordus; *in hac sita est* Damisey, *in qva castellum exstructum, vir nomine* Blánn, *filius* Thorsteinis *de* Flidroneso, *custodivit*. Jorfioræ *ingens erat triclinium, cujus apud orientem spectantem parietem transversum in pariete meridiem versus fores*, *ante has templum erat pretiosum*, *in qvod a cubiculo descendendum*; *verum cum in diversorium introiretur, a manu sinistra ingens petra, intra vero vasa cerevisiarum multa ingentia*, *ast foribus oppositum triclinium. Cum a cantu vespertino redeuntes in sedes disponerentur*, *comes* Sveinem Asleifæ, *intra se sibi proximum sedere fecit*, *sed fores versus Comiti proximus sedebat* Sveinn Brioftreip, *inde vero* Jonas *cognatus*

 Sveinis

A. D. 1136 *reips*, þá er bord voru upptekinn komu menn þeir er ſögdu drucknun *Valþiofs Olafsſonar*, oc þotti iarli þat mikil tíþinde; þá bat iarl at engi ſkyldi ſegia *Sveini Asleifarſyni* um Jolin, oc kvat hönum þo ærit mart til áhyggiu, oc um kveldit er menn höfþu druckit geck iarl at ſofa oc fleſtir menn, enn *Svein Brioſtreip* geck ut oc ſat uti um nottina epter veniu ſinne, oc um nattina ſtoþu menn upp oc hlýddu tíþum, oc eptir hámeſſu geingu menn til borda; *Eyvindr Melbrigþaſon* hafþi meſt forrád á veizlunne med iarle oc ſat ecki upp; ſkutilſveinar oc kertiſveinar ſtodu fyrer bordi Jarls, enn *Eyvindr* ſkeinkti þeim nöfnum ſitt ker hvorum þeirra; þá þotti *Sveini Brioſtreip Eyvindr* ſkeinkia hærra í ſitt ker; enn taka fyrr vid enn *Sveinn Asleifarſon* hafþi druckit af ſínu keri oc kallaþi *Sveinn* drecka ſleituliga, þar hafþi lengi verit fátt med þeim *Sveini Brioſtreip* oc *Olafi Hrolfsſyne* oc ſva þeim nöfnum ſíþan er *Sveinn Asleifarſon* þroſkadiz; oc er druckit hafþi verit um ſtund, þá var farit til nonu, enn er menn komu inn þá var mælt fyrer minnum oc druckit af hornum, þá villdi *Sveinn Brioſtreip* ſkipta hornum vid nafna ſinn, þotti þat vera lítit; *Eyvindr* vatt þá miklu horne i hönd *Sveini Asleifarſyne*, oc baud þat nafna ſínum; þa reiddiz *Sveinn Brioſtreip*, oc mælti fyrer munne ſer ſva at nockorer menn heyrdu oc ſva iarl; *Sveinn* mun *Sveini* at bana verdaoc *Svein* ſkal *Sveini* at bana verda; þeſſu var á dreif (q) drepit; var nu druckit allt framan til aptanſaungs, oc er iarl geck ut, þa geck *Sveinn Asleifarſon* fyrer hönum, enn *Svein Brioſtreip* ſat eptir oc drack, enn er þeir komu fram i aulſtofuna, kom *Eyvindr* eptir þeim oc brá *Sveine* á einmæli; hann ſpurþi; heyrder þu hvat nafni þinn mælti þa er þu hafder bodit hönum hörnit;

(q) driſit. 101.

Sveinis Brioſtreip. *Poſt cænam venere qvi* Jonam Olai *undis ſubmerſum referebant, cujus interitum ægre latum, Comes, neqvis per Julia* Sveini Asleifæ *indicaret, rogat, adjiciens illi nihilo minus ſat fore curarum. Veſperi, poſt qvam potaverant, Comes cum plurimis aliis it dormitum,* Sveinn Brioſtreip *egreſſus noctem more ſuo ſub dio agebat; hac ſurgentes ſacra audiunt & poſt miſſam accumbunt.* Eyvindus Melbridgi *ad convivium neceſſaria maxima) ex parte, unacum Comite, ſubminiſtravit & non accubit. Dapiferi & qvi a candelis menſis comitis miniſtrabant,* Eyvindus *autem ſingula ſingulis* Sveinis *promebat vaſa; tunc* Sveini Brioſtreip Eyvindus *ſibi deſtinato majus infundere, prius autem ſe recipere qvam* Sveinn Asleifæ *ſuum exhauſerat, videbatur, unde* Sveinem *langvide bibere aſſerebat.* Sveinn Brioſtreip, Olaus Rolfi, *nec non cognomines, á qvo* Sveinn Asleifæ *adoleverat, diu fuco invicem non caruerant; cæterum ubi aliqvantiſper, biberant,* Nona *freqventatur rurſus autem cum ingreſſi eſſent ſcyphos verba præeunt & é cornibus bibunt; tum* Sveinn Brioſtreip *cornu cum cognomine ſuo, ut minus capax, vult commutare; hinc* Evindus *ingens cornu* Sveini Asleifæ *celeriter tradit, qvod ille cognomini offert; iratus inde* Sveinn Brioſtreip *ſubmiſſa voce, ut aliqvot præter comitem audirent, ſeqventia loqvitur;* Sveinn Sveini *mortem parabit, &* Sveinn Sveini *mortem afferet, His omiſſis non attenditur & ad cantum usqve veſpertinum potatur, cum autem comes exiret,* Sveinn Asleifæ *eum præit,* Sveinn *autem* Brioſtreip *remanens potat, in diverſorium vero progreſſos* Eyvindus *ſeqvitur &* Sveinem *in ſoliloqvium diſtrahit, interrogando, audiviſti, inqvit; qvod cognominis tuus, poſtqvam cornu ipſi obtuleras, locutus eſt? qvod cum negaret,* Eyvindus *illi verba indicat, adjiciens*

A. D. 1136

A. D. hornit; ecki ſeger hann; *Eyvindr* hermdi þá ordin oc ſagdi
1136 at þat mundi fiandinn hafa mælt fyrer munn hönum um nottina, mun hann ætla þer dauda, enn þu ſkalt verda fyrr at bragde oc drepa hann, feck *Eyvindr* hönum öxi i hönd oc bat hann þar ſtanda hiá hellunne i ſkugganum oc bat hann höggva framan i mot *Sveini* ef *Jon* geingi fyrer hönum, enn ef *Jon* gengi ſíþarr, þá bat hann *Svein* höggva epter nafna ſínum. Jarl geck til kirkiu, oc gaf engi gaum at þeim *Eyvindi*; enn þeir *Sveinn Brioſtreip* oc *Jon* gengu ut litlu ſíþarr enn iarl, hafþi *Sveinn Brioſtreip* ſverd i hendi, því at hann bar jafnan ſverd þott adrer være vopnlauſer, oc geck *Jon* fyrri: lios bar at utidyrunum enn vedr var þungt, oc er *Sveinn Brioſtreip* kom at uti dyrunum, hió *Sveinn Asleifarſon* framann i enne hönum oc raſadi hann vid, enn fell ecki, oc er hann retti vid þá ſá hann mann ſtanda í dyrunum oc hugþi at ſá hefdi ſærdann hann, þá brá hann ſverdinu oc hió i höfut honum oc klauf hann i herdar nidr, vard þar fyrer *Jon* frændi hans oc fellu þeir þar baþir; *Eyvindr* kom at, oc leiddi *Svein Asleifarſon* i ſtofu þá er gegnt var utidyrum oc var hann þar dreginn ut um ſkiá vindaugâ; þar hefr *Magnus Eyvindarſon* heſt buinn til reidar oc fylgþi honum á brott á bak bænum oc ſva í *Aurridafiörd*, toku þeir þá ſkip oc flutti *Magnus Svein* i *Damisey* oc flutti hann þar i kaſtala, enn *Blann* fylgdi hönum um morginenn nordr til *Eigilseyar* á fund *Vilhialms* Biſkups, þá var Biſkup at tíþum er þeir komu þar, oc eptir meſſu var *Sveini* fylgt leyneliga til Biſkups, oc ſegir *Sveinn* hönum tíþindinn, lát födr ſíns oc *Valþiofs*, oc víg þeirra *Sveins* oc het á Biſkop til trauſtz, Biſkup þackadi hönum fyrer víg *Sveins*

adjiciens dæmonem per os ipſius noctu forte locutum fuiſſe; mortem, ait, tibi ſtruet, tu autem, dolo præveniens, ipſum occides; A. D. 1136 *tradit hinc ei ſecurim* Eivindus, *rogans ut apud petram in umbra ſtet & anteriora* Sveinis, *ſi* Jonas *eum præcedat, ſi autem ſeqvatur, cognominem ſuum â tergo ictu petat. Comes templum adit, nemine* Eivindum *cum reliqvis curante. Verum* Sveinn Brioſtreip *cum* Jona *paulo poſt comitem exiens, gladium, qvem jugiter, qvamvis alii inermes eſſent, ferre ſolitus erat, manu tenebat,* Jona *præeunte; lumen ad fores refulgebat, coelum autem nubilum erat.* Sveinis Brioſtreip, *ad fores venientis,* Sveinn Asleifæ *frontem ferit, ille vero nutans non cecidit. Verum ad ſe rediens hominem in foribus ſtare animadvertit, qvem ſe vulneraſſe putat, unde vibrato gladio caput ejusdem petit & in humeros usqve diffindit, heic revera cognatum* Jonam *offendens, unde ambo ibidem una ceciderunt. Accedit tunc* Eivindus *&* Sveinem *in triclinium e regione forium ſitum deducit, ubi per feneſtram membraneam extrahitur, hic* Magnus Eivindi *filius eqvum, qvo veheretur, ornaverat, unde eum pone ædes* Urridafiordum *usqve comitatur; nave ibi aſſumta* Magnus Sveinem *in* Daunsey *transvehit & in caſtellum deducit,* Blanius *vero ſeqventi mane boream verſus in* Eigilsey, *in conventum Epiſcopi* Vilhialmi, *eum devehit. Epiſcopus, cum eo venirent, ſacris intererat, ad qvem* Sveinn *poſt miſſam clam deductus, eidem nova, mortem patris ſui nec non* Walthiofi *& cædem* Sveinis Jonæqve *refert, opem episcopi implorans. Epiſcopus ei pro cæde* Sveinis Brioſtreip *grates peragit, dicens in-*

 ſulas

A. D. *Svein Briostreips*, oc kvad þat landhreinsun verit hafa, let
1136 Biskup *Svein* þar vera um Jolin, enn epter þat sendi Biskup hann til *Suþreyia* i *Tyrvist* til þess mans er *Holldbodi* het oc var *Hundason*, var hann þar höfþingi mikill oc tok allvel vid *Sveine*, dvaldiz hann þar um vetrinn oc var vel virþr af allri alþýdu.

Frá Pali Jarli.

Nockuru síþarr enn vígin höfþu verit i *Jorfiöru*, hlupu menn til frá kirkiunne oc var *Sveinn* borinn inn í hus, því at hann var enn æi erendr, oc vissi þo ecki; andadiz hann um nattiná; þar let iarl skipa mönnum i sæti oc villdi viss verda hverr valdit hefþi vigunum, oc var þá saknat *Sveins Asleifarsunar*; þottuz menn þá vita at *Sveinn* hafþi vegit, þá kom *Eyvindr* at oc mælti; þat mega menn siá at *Sveinn Briostreip* mun veitt hafa *Joni* líflát; iarl mælti at engi skyldi blása hár af höfdi *Sveine*, oc seger hann þetta ecke fyrer sakleyse gert hafa, enn ef hann fordaz minn fnud seger hann, þá mun hann ser illa geta í því; þotti mönnum þat líkaz at *Sveinn* munde farit hafa í *Papule* til *Hakonar Karls*, brodr hins helga *Magnus* Jarls, hann var höfþinge mikill, spakr oc hoffamr; ecki spurdi iarl til *Sveins* á þeim vetri,
1137 oc let hann gera *Svein* utlægann; þá er vora tok, for iarl vída um *Nordreyiar* at landskyldum sínum, hann vingadiz þá miöc vid stórmenni oc gaf nær á tvær hendr; Jarl kom í *Straumsey* oc gaf *Þorkatli Fletti* bú þat er átt hafþi *Valþiofr Olafsson*, til þess at hann skyldi viss verda hvar *Sveinn* veri nidr kominn; *Þorkell* mællti: ecki kemr nu at því sem mælt er at mörg eru kongs eyru, enn þótt þu sert iarl, þá þycki mer

ulas eo modo a fæce liberatas. Episcopus Sveinem *festum Julense ibidem transigere permittit, qvo exacto, eum in* Hebrides *prædium* Tyrvist *ad virum nomine* Holldbodium Hundii *filium mittit, erat ipse ibidem inter primarios magnates, qvi* Sveinem *humaniter excepit. Hic inter hyemales moras a toto populo honore habetur.* A. D. 1136

De Comite Paulo.

Paulo *post cædes* Jorfiöræ *patratas, à templo accurrunt;* Sveinn *in ædem defertur, non enim adhuc, qvod tamen nescivere, mortuus erat, sed seqvente nocte animam efflavit. Hinc* Comes *a suis sedes occupari jubet, cædium autorem indagaturus; tunc in* Sveinem Asleifæ, *desideratum, cædis culpa convertitur; Accedens inde Eivindus, evidens esse asserit,* Sveinem Brioftreip Jonæ *mortem attulisse; Regerit Comes, nemini* Sveinem *lædere licitum, adjiciens illum hoc non immerito patrasse; Si autem, inqvit, meum conventum fugiat, in ea re sibi haud proficuum sciet. Videbatur vero simillimum* Sveinem *in* Papiliam *ad* Haconem Karl, *sancti comitis* Magni *fratrem, se contulisse; hic inter magnates numeratus sapiens & continens erat. Comes ista hyeme* Sveinem, *non exqvisitum, relegari curavit. Vere ineunte locaria ex-* 1137
acturus per Nordreyas *passim profectus est; magnatum tunc favorem, larga ubivis munera distribuens, sibi conciliavit. Comes in* Straumseyam *delatus,* Thorkatlo Flettio *prædium, qvod possederat* Walthiofus Olai, *ut certior fieret ubi* Sveinn *degeret, donavit. Nunc inqvit,* Thorkell *non probatur proverbium multas esse regi aures. Verum qvamvis Comes sis, mirum tamen mihi videtur, te rumorem, ubi* Sveinn *sit, non per-*

 cepisse

A. D. mer undarligt at þu hefer ei frett til *Sveins* enn ec vissa þegar at
1137 *Vilhialmr* Biskup sendi hann til *Suþreyia* til *Hölldboda Hunda* sonar, oc hefer hann þar verit i vetr, iarl mælti: hvat skal ec gera vid Biskup er sliku hefer bellt? *Þorkell* svarar, ecki er at gefa Biskupi saker á þessu vid þat sem nu liggr á, muntu þurfa allra vina þinna ef þeir *Raugnvaldr* koma austan; Jarl seger at slikt er satt; *Pall* iarl fór þaþan til *Rinarseyiar* oc þá veizlu at *Raugnu* husfreyiu oc *Þorsteine* syne hennar; *Ragna* var vitr kona; þau áttu annat bú i *Papey*,' þar sat iarl þriar nætr, þvi at hönum gaf ecki til *Kuga* i *Vestrey*; þau iarl oc *Ragna* töludu mart, seger hun iarli at hönum var lítill skade at um *Svein Briostreip* þott hann veri garpr mikill, hlautz þu af hönum uvinsælder miklar, veri þat mitt rád um þann vanda sem at ydr horfer at þer gerit ydr vine sem flesta oc veri usakgiafer, villda ec at þer gæfut ecki sakir *Vilhialmi* Biskupi edr ödrum frændum *Sveins Asleifarsonar*, helldr vilda ec at þu gæfer upp biskupi reidí þína, oc þvi framar at þu leter senda ord i *Suþrey* eptir *Sveini* oc gefa hönum upp reidi þína oc eigner sínar til þess at hann veri þer þvílíkr sem fader hans; hefer þat lengi verit siþr hinna göfuguztu manna at gera mikit fyrer saker vina sinna, oc afla ser sva trausts oc vinnsællda; Jarl svarar, vitr kona ertu *Ragna*, enn eigi hefer þu hlotit iarls nafn i *Orkneyium*, ecki skaltu her landrádum stýra, heyr á endemi at ec munda *Sveini* fe til sætta gefa oc ætla at þat mundi mer vega sigr til handa, hann gerir sic her reidann um oc mælti: Gud skipte med ockr *Raugnvalldi* iarli frænda, oc láti sva ganga hvarum sem gert hefer; ef ec hefi vid hann misgert þá er nu mál at bæta, enn ef hann vill ganga á ríki mitt, þicki mer sá minn vinr mestr er mic efli til þess at ec fá halldit

cepisse, cum mihi statim innotuerit qvando Episcopus Wilhialmus *eum in* Hebrides *ad* Holldbodium Hundii, *apud qvem hyemem transegit, mittebat. Qværit iterum Comes; qvid igitur episcopo reddam, qvi talia facescivit. Respondet* Thorkell, *non est, præsenti urgente necessitate, vituperandus; Omnibus tuis amicis tibi opus erit, si* Rögnvalldus *cum suis ex oriente veniat. Comes talia vera esse affirmat. Comes* Paulus *inde in* Rinarsey *tendit & â matre familias* Ragna *& ejusdem filio* Thorstene *convivio excipitur;* Ragna *fœmina erat prudens; altera iis in* Papey *villicatio. Ibi comes tres noctes moratus est, tempestas enim eum ad* Kugium *in* Vestrey *proficisci non permisit. Comes* Paulus *&* Ragna *multa colloqvebantur. Dicit illa Comiti, cædem* Sveinis Brioftreip, *parum detrimenti, qvamvis vir fortis fuisset, attulisse, nam, inqvit, multorum odium tibi paravit. Erit ergo consilium meum, hoc tibi imminente periculo, ut amicos qvam plurimos tibi concilies, vindictæ parcens. Vellem te pro insonti habere Episcopum* Vilhialmum *cum aliis ejus cognatis; mallem e contrario ut iram ab episcopo avertas, idqve præterea, ut nuncium ex* Sudurey Sveinem *reducturum mittas &, culpa dimissa, possessiones ejus ipsi restituas, eum in finem, ut tibi se talem qvalem ipsius pater, præstet. Fuit diu mos viris nobilissimis, amicis suis in multis indulgendo auxilium & favorem conciliare. Prudens, inqvit Comes, fæmina es* Ragna, *verum Comitis titulum in* Orcadibus *non nacta es; non hujus regionis apud te erit præfectura; heus ineptias, me nempe* Sveinem *pecunia reconciliaturum, spe victoriæ inde parandæ. His iratus* Comes, *Deum inter se & cognatum Comitem* Rögnvalldum *dijudicare, & ut exitus factis respondeat, precatur; si illum, inqvit, læsi, tempus adest recompensandi, si autem regnum meum invadere cupit,* A. D. 1137

 tunc

A. D. 1137 halldit ríke minu, ec hefi *Raugnvalld* alldri ſenann, hefer ec því ſíþr at minne vitund misbodit, at þat er frændr vorer hafa gera latit, þa vita menn at ec átti þar engan lut at: marger ſvörudu at miöc væri uſyniu á hann leitat at beriaz til ríkis vid hann, enn engi mælti í moti; þá er á tok líþa vorit let *Pall* iarl hallda vita á *Friderey* oc *Rinarey* oc nær i öllum eyium, ſva at hvern mátti ſiá fra ödrum. Madr het *Dagfinnr Laudversſon* er bú átti i *Fridarey*, vaſkligr madr, hann ſkyldi gæta þeſs vitans oc ſlá elldi í ef herr væri ſen fara frá *Hialltlandi.*

Raugnvalldr iarl ſat um vetrin heima á *Ögdum* at buum þeirra fedga oc gerdi ord til frænda ſinna oc vina, enn ſuma ſann hann, oc beiddi at þeir mundi eſla hann til veſtrſarar at liþi oc ſkipum oc vikuz fleſter vel vid naudſyn hans, enn um *Gói* ſendi *Kolr* tva byrdinga or landi, annan veſtr til *Einglandz*, at kaupa viſt oc vopn, enn ödrum hellt *Sölmundr* ſuþr til *Danmerkr* at kaupa þar ſlikt ſem *Kolr* ſagþi fyrer, þvi at hann hefer nu alla ætlun á bunaþi þeirra; ſva var ætlat at þeſſer byrdingar ſkyldu kommer i land at Paſkum, enn þeir ætla at búa ferdina eptir Paſka viku, hafþi ſitt langſkip hvarr þeirra fedga, enn *Sölmundr* hafþi hit þridia, þeir *Kolr* höfþu oc viſta byrding (r), (enn er þeir komu til *Biörgyniar* var þar fyrer *Haralldr* kongr, hann feck *Raugnvalldi* langſkip alſkipat; *Jon Fotr* hafdi oc langſkip; ei ſetta hafþi *Aslakr* ſon *Erlendz* or (s) *Hernum*, hann var dottrſon *Steigar-Þoris*, hann hafþi oc viſta byrding,) þeir höfþu VI. ſtorſkip, V. ſkutr enn III. byrdinga;

(r) *hæ parentheſi incluſa omittit* 102. 333. *Reperiuntur in margine* 101.
(s) *Harum. Flat.*

tunc amicorum mihi videtur optimus, qvi mihi in retinendo regno opitulatur. Rögnvalldum *nunqvam vidi, tantum abest ut iniqvas ei obtulerim conditiones, cum notum sit me in factis cognatorum nostrorum contra eum prorsus non participasse. Afferebant multi summam esse injuriam regno hostiliter eum privare conari; nemo autem contradicebat. Vere vergente Comes* Paulus *pharos in* Fridarey Rinarsey *& fere in omnibus insulis, ut unus ad alterum conspici posset, constituendos curavit.* Dagfinnus Laudveris *nomen erat viro, fortitudinem præ se ferenti, qvi villicationem in* Fridarey *habebat; hic pharum ibidem custodiendum, si exercitus ab* Hialtlandia *ire conspiceretur incenderet.* A. D. 1137

Comes Rögnvalldus Agdis *in prædiis patris sui per hyemem sedens, nuntium nonnullis cognatis suis & amicis misit, ipse autem alios convenit, postulans ut copiis & navibus, ad iter occidentem versus instituerent, cui, necessitate adacto, pleriqve annuebant. Sed mense* Goa *emisit* Kolus *duas naves onerarias, aliam in* Angliam *occidentem versus ad commeatum & arma emenda, aliam vero* Sölmundus *meridiem versus in* Daniam *rexit, qvæcunqve* Kolus *præscripserat, ipse enim omnem eorum apparatum ordinavit, comparaturus; ita convenit ut hæ naves onerariæ ante festum Pascatis redirent, ipsi autem post festum iter pararent. Pater & filius qvisqve navem longam,* Sölmundus *tertiam gubernavit;* Kolus *cum suis navem commeatu oneratam regebat. Cum autem* Bergas *venirent, obvius ibidem Rex* Haralldus, Rögnvalldo *navem longam, omni ex parte instructam, tradit.* Jonas fotur (Pes) *etiam navem longam regebat; sextam* Aslakus *filius* Erlendi *de* Hernum; *erat iste* Steigensis Thoreri *ex filia nepos, erat ei etiam navis commeatu onerata. Navibus præterea sex bellicis &, præter qvinqve phaselos, onerariis*

D. A. byrdinga; þá er þeir lágu til byriar i *Hernum* kom ſkip
1137 veſtan oc ſpurþu þeir tíþinde af *Orkneyium* oc ſva hvern vidrbunat *Páll* iarl hafþi ef *Raugnvalldr* iarl kæmi veſtr þangat.

Rád Kols.

Rögnvalldr iarl let bláſa til húsþíngs er þeir lágu i *Hernum* oc taladi um vidrbúnat *Pals* iarls oc hve mikinn fiandſkap *Orkneyingar* ſýndu vid hann er þeir ætludu at veria hönum frændleifd ſína, þá er *Noregs* kongar höfþu hönum gefit at rettu, oc talar þar um lángt erinde oc ſnialt oc ætladi ſva at fara til *Orkneyia* at fá þær eda látaz ella; gerdu menn godann róm at máli hans oc hetu hönum trauſtri fylgd; þá ſtod *Kolr* upp oc mælti; ſpurt höfum ver af *Orkneyium* at þar vilia aller menn á mot ydr ríſa oc veria ríke ydvart med *Påle* iarle, vilia þeir ſeint afláta þeim fiandſkap er þeir hafa upptekit vid ydr frændi; nu er þat (t) mitt rád at leita þangat trauſtz ſem nógt er til, at ſá unni ydr ríkis er á at rettu, enn þat er hinn helge *Magnus* iarl modrbroder ydvar, vil ec at þu heiter á hann at hann unni ydr frændleifdar þinnar oc ſinnar erfdar, at þu láter gera ſteinmuſteri í *Orkneyium* í *Kirkiuvogi*, ef þu fær þat ríki, þat er ecki ſe annat dýrdligra í því landi, oc láter *Magnuſi* iarle helga frænda þínum oc legger þar fe til, ſva at ſá ſtadr mætti eflaz oc yrdi þangat komit hans helgum domi oc biſkups ſtolinom med; þetta þotti öllum rádligt oc var þetta heit feſt; eptir þat letu þeir i haf oc gaf þeim byr godann oc toku

(t) ſínt, aptum. 101. 102. 333.

variis tribus instructi erant. Dum ventum secundum Hernis *ex-* A. D. *spectarent, advecta navis ex occidente nuntiavit illis ex* Orcadi- 1137 bus *nova de apparatu Comitis* Pauli, *si* Rögnvalldus *occidentem versus illuc veniret.*

Consilium Koli.

C*omes* Rögnvalldus, *cum* Hernis *morarentur, conventum habuit domesticum, & tum de apparatu Comitis Pauli, necnon qvantam* Orcadenses *ipsi hostilitatem adversus se exercerent, ab hæreditate a cognatis relicta, qvam Reges* Norvegiæ *ipsi justo jure donaverant, se exclusuri, sermonem prolixum diserte protulit, inde* Orcades, *easdem obtinendi, sin minus occumbendi, animo, petiturus. Omnes eum læta acclamatione excipiunt, fidos ipsi comites se fore promittentes. Surgens tunc* Kolus *in talia prorumpit; Audivimus, inqvit, ex* Orcadibus *qvod omnes ibidem contra te insurgere & regnum tibi debitum cum Comite* Paulo *defendendo retinere velint. Hostilitatem qvam contra te, cognate, inchoarunt sero missam facere volunt. Nunc consultum est illic, ubi abundat, opem qværere, ut iste, cujus jure est, regnum tibi concedat, est autem frater tuus maternus sanctus Comes* Magnus; *volo votum ei facias, qvo magis hæreditatem a cognatis & se relictam tibi concedat, te nempe templum lapideum in* Orcadibus Kirkiuvogi, *qvo non sit in ista regione prætiosus aliud, si regno ibidem potiaris, exstrui curaturum & cognato tuo comiti* Magno *sacrum, pecuniis ditaturum, ita ut oppidum istud stabiliri qveat, & ipsius sacrarium, unacum sede episcopali, eodem transportari. Hoc consilium omnibus salubre visum pro stato habebatur. Post hæc*

 solvunt,

A. D. toku *Hialtland*, oc ordu þar hvarer ödrum fegner; kunnu *Hial-*
1137 *tar* at ſegia þeim mörg tíþinde af *Orkneyium* oc dvölduz þeir þar nockura rýd.

Af Kol oc Una.

Þat var eitt ſinn er *Kolr* ſpyrr *Una*, er fyrr var getit; hann var þá er hann rez til þegar hníginn at alldri epter er hann hafþi verit í fiörrádum vid *Bryniolf*; þá ſpýrar *Kolr*, hvart villtu *Uni* gefa til rád at brugdid verdi vitanum i *Fridarey*, edr annaz þat at ei verdi annar kveiktr? kved ec þic at þeſſu fyrer þvi at ec veit at þu er vitrari enn þeir fleſter adrer er her eru nu, þott her ſe nu virþinga menn meire; *Uni* ſvarar, eingi er ec rádamadr, enda vil ec eigi gera herhlaup med minum rádum, vil ec þat þvi kióſa ſem ſídarr ſkal atgera at ec ætla þat helldr af ſialfum mer til at taka; oc litlu ſídarr let *Kolr* búa mörg ſmá ſkip oc ſneri á leid til *Orkneyia*; þar voru einger höfþingiar i för nema *Kolr;* oc er þeir koma ſva langt at þeir ætludu at ſiá mundi ferd þeirra frá *Fridarey*, þá let *Kolr* draga upp ſegl á öllum ſkipum, enn ſkipadi til menn at hamla ſva at ſem minſt gengi ſkipin þó vindr legdiz epter oc let hann ei ſetia hærra enn i mitt tre, enn draga ſva upp ſem þeir hefþu lengr farit; ſeger *Kolr* at þá muni ſeen verda faur þeirra or *Fridarey* ſem þángat nálgaz meir ſkipin; kann þá vera at þeir ſlái elldi í vitann, enn fare ſialfer á fund *Páls* iarls oc ſege hönum; oc þegar ſeen var vitinn á *Fridarey* þá let *Þorſteinn* (u) *Raugnuſon* kynda vita á *Rínarsey*, oc epter þat var kveiktr hverr

(u) *Havardsſon. Flat.*

ſolvunt &, ventis ſecundis lati, Hialtlandiæ *allabuntur*, *incolis & ipſis viciſſim gaudentibus*, Healtlandi *multa*, *qvæ in* Orcadibus *geſta*, *iis narrare potuerunt*, *aliqvantiſper ibidem morantibus*. A. D. 1137

De Kolio & Unio.

Kolus *forte* Unium, *cujus mentio antea facta eſt*, (*erat iſte ætate profectus cum ſuſciperet ſtruendam* Brinjulfo *necem*) *interrogat*; *qvale*, *inqvit*, *amice! conſilium dare vis*, *ut pharus in* Fridarey *non incendatur aut procuretur*, *neqve alius ſuccedatur? De hac re te igitur conſulo*, *qvod te plerosqve heic jam præſentes*, *majoris licet exiſtimationis*, *viros*, *prudentia antecellere ſciam*. *Reſpondet* Unius; *Conſiliis neqvaqvam dives ſum*, *qvicqvid ſit*, *hoſtiles tumultus meis conſiliis inſtituere nolo*, *poſterius igitur eligam cum ad id perficiendum proprio conſilio uſurus ſim*. *Paulo poſt* Kolus *multa navigia*, *inſtructa*, *ad* Orcades *direxit*, *nemine magnatum ipſum comitante*; *cum eo ventum eſſet*, *ut ex* Fridarey *navigationem conſpici ſperarent*, *vela in ſingulis navibus pandi curavit* Kolus, *verum nautas navigia remis inhibere juſſit*, *ut*, *vento licet flante ſecundo*, *qvam minimum proveherentur*, *nec vela altius qvam in medium malum attolli*, *plenum tamen præteritum velorum uſu ſimulari*. *Adjecit* Kolus *iter eorum ex* Fridarey *eo clarius conſpectum fore*, *qvo magis navigia illi appropinqvarent*. *Tunc*, *inqvit*, *hoc forſitan incenſo comitem* Paulum *accedentes*, *pharum in* Fridarey *nuper viſum nuncient*. *Tunc* Thorſteinn Ragnæ *filius in* Rinarsey *pharum accendebat*, *& poſtea ſinguli*

A. D. 1137 hverr at ödrum um allar eyiar, enn bændr aller foru til iarls oc var þetta et mesta herhlaup, enn er *Kolr* sá at vitinn brann, bat hann sína menn aptr fara, kvat vera mega at þetta yrdi nockorom at sundr þycki (v); ferr *Kolr* aptr til *Hialtlands* vid sva buit, oc seger at nu skal *Uni* taka til sinna ráda. *Uni* kvedr til farar med ser þria menn Hialtlendska, þeir taka sexæring einn oc nockr föng önnr oc veidarfæri; þeir foro til *Fridareyiar* oc sagdiz *Uni* vera *Norrænn* madr, enn kvez hafa kvongaz i *Hialtlandi* oc átt þar sunu; kvez hafa verit ræntr af mönnum *Raugnvallds* iarls oc mæler hit hardazta til þeirra, hann tekr ser þar húsa vist oc róa syner hans til fiska, enn hann er heima at gæta fánga þeirra; hann kemr ser i tal oc kunnugleika vid þá menn er þar eru fyrer oc þockadiz hann vel.

Frá Orkneyingum.

Eptir þat er *Dagfinnr* hafþi brennt vitann, for hann á fund *Páls* iarls sem fyrr var getit, oc þar komu allir gædingar iarls, var þá halldit til frettum um ferder þeirra *Raugnvalldz* iarls, oc þotti mönnum undarligt er þeir komu hvergi fram, enn þó helldu þeir saman liþinu þria daga, toku bændr at kurra illa oc segia at þat var fólska mikil at brenna vita þo fiskimenn sæiz med bátum sínum; var þá skellt á *Þorsteinn* (x) *Raugnuson* at hönum hefdi illa tekiz er hann hefdi kveikt vitann á *Rinarsey; Þorsteinn* svarar oc kvadz æi annat kunna enn ellda vitann er hann sá brendann á *Fridarey* oc kvad þetta

(v) sva þat mundi í nockuru briálaz, *ita ut quodammodo inverterentur. add.* 333. (x) *Havardsson. Flat.*

per omnes insulas succendebantur, verum incolæ ad comitem A. D. *confluxerunt, unde summus ortus est tumultus; sed cum* Kolus 1137 *pharum succensum viderat, suos reverti mandat, adjiciens hæc forsitan dissidia qvibusdam partura. Re ita constituta in* Hialtlandiam *revertitur &* Unium, *ut sua nunc consilia adhibeat, rogat; hic tres ex* Hialtlandis *itineris socios sibi adsciscit* Unius, *& assumtum cum commeatu nec non instrumentis piscatoriis triremem, in* Fridareyam *trajicit, se* Norvagum *esse, matrimonium vero in* Hialtlandia *iniisse, ibi filios suscepisse, & à* Rögnvalldianis, *qvos asperis omnifariam verbis denigravit, spoliatum fuisse asserit. Hic domicilium sibi conducit, filii piscaturæ vacant, ipse autem domi remanens, qvæ eorum sunt custodit. Cum colloqvio præsentium ibi familiaritatem sibi conciliat, ipsis per qvam gratus.*

De Orcadensibus.

P*ostqvam* Dagfinnus *pharo ignem admoverat, comitem* Paulum, *ut supra dictum, convenit, omnibus comitis optimatibus illuc simul confluentibus. Hic inqvisitum est in iter comitis* Rögnvalldi *cum nusqvam apparerent, per triduum tamen copiæ collectæ mansere, qvo præterlapso incolæ murmurare incipientes, delirium asserebant pessimum pharos incendere, piscatores licet in scaphis velificantes apparuerint. Hinc* Thorsteinn Ragnæus *incusabatur ejus, qvod incassum pharum in* Rinarsey *succendisset; ad qvæ ille, sibi non aliud licuisse qvam pharum accendere, cum in* Friderey *ignem admotum conspexisset; hujus culpam in* Dagfinnum *convertit. Regerit* Dagfinnus; *sæpius*

A.D. 1137 þetta af *Dagfinne* hlotiz hafa; *Dagfinnr* ſvarar: miklu optar hliota menn íllt af þer enn þu meger mer þat kenna; *Þorſteinn* bat hann þegia oc hliop upp med öxi oc hió hann þegar bana högg; þá hlupu menn til vopna oc vard þar bardagi; þetta var i *Rofsey* ſkamt frá *Kirkiuvogi*. *Sigrþr* af *Veſtneſi* oc ſyner hans *Hakon* (y) *Kló* oc *Brynjolfr* veittu *Hlödve* födr *Dagfinns*, enn *Þorſteini* veittu frændr hans; þá var ſagt iarli oc for han til oc var lengi ádr hann gæti ſkilid þá. Þá talar *Kugi* or *Veſtrey* langt erinde oc ſagþi ſva; gerit ecki iarli ſkömm þeſſa at þer ſialfer beriz ſín i millum, því at þurfa munut þer allra ydvarra manna innan lítils tima, gætum þeſs þá at ver ſeum ei ufærer edr rángſátter, enn þetta mun gengit hafa epter rádum uvina varra oc verit prettr þeirra at eida ſva vitunum, enn nu er von þeirra á hveriu dægri at þeir komi oc gerum ſva vort rád; *Dagfinnr* mælti, her hefr eingum illinde tilgengit, enn verit nockuru brádare enn ſkylldi; gat *Kugi* her alls til ens ſanna oc for um mörgum ordum vitrligum, kom þá ſvo at hvarer tveggiu villdu at iarl ſkipadi, enn þo var þat rádit at þeir rufu ſamnadinn oc foro menn heim; enn ſá madr var tilfenginn at gæta vitans i *Fridarey* er *Eirikr het*, oc þá er *Uni* hafþi litla hriþ verit i *Fridarey* kom hann at *Eirike* oc mællti, villtu at ec gæti vitans ſíþann ec geri ecki annat oc má ec vel ſitia eintomi vid; *Eirikr* þá þat, enn þegar er menn voru æi nær, þá bar *Uni* vatn i vitan oc gerdi ſva votann (z) at hvergi feſti elld á.

Eytt

(y) *Pik. in margine* 101. *omittit Flat.* (z) *omittit* 333.

multo facto tua hominibus in malum vertuntur qvam mihi imputare possis. Thorsteinn *ei, tacere jusso, lethalem securi plagam statim infligit; hinc, armis celeriter raptis, pugna oritur. Accidit hoc in* Rossey *prope* Kirkiuvogum. Sigurdus *de* Vestneso, *cum filiis* Hocone Kló *&* Brinjulfo *a partibus* Hlödvii *patris* Dagfinni, *a* Thorsteinis *autem partibus ipsius cognati stabant. De hoc certior factus Comes accurrit; diu tamen, priusqvam litem compescere posset, pugnatum est. Tum* Kugius *de* Vesturey *prolixum habuit sermonem seqventis tenoris; ne, inqvit, ignominiam hanc comiti inuratis, ut ipsius copiæ invicem arma commisceatis, omnes enim vos brevi opus erit; tunc nobis cavendum ne invalidi & invicem inimici simus. Ast secundum voluntatem & consilium hostium nostrorum, qvi nocte dieqve nobis imminebunt, (ergo vitandi,) hoc ad pharos dolo consumendos profecto evenit. Regerit* Dagfinnus; *nemo malitia, sed æqva majori præcipitantia adactus, hoc patravit. De hac re* Kugius, *eandem acu tangens, multa prudenter locutus est; tandem res eo venit, ut ab utraqve parte Comitis arbitrio committeretur, consultum tamen ut dispersa congregatione domum redirent. Verum phari* Frideyensis *cura viro nomine* Erico *mandatur; sed postqvam* Unius *paululum temporis ibidem triverat, adit* Eiricum, *dicens; Vis pharum custodiam, cum nullum mihi, temporis sat superqve habenti, negotium incumbat, cui* Eiricus *annuit. Sed nemine præsente* Unius *pharum aqva irrigando adeo madidum reddit, ut igne accendi neqviret.*

A. D. 1137

De-

D. A. 1137

Eytt vitum i Orkneyium.

Þeir *Raugvalldr* iarl mæltu at þeir mundi þeſs bíþa er áſtædiz misgánga ſtraumanna oc auſtanvedr, þvi at þá er varla fært á mille *Veſtreyiar* oc *Hroſseyiar*, enn auſtan vedr má ſigla frá *Hialtlandi* til *Veſtreyiar*, oc þeſs væntu þeir *Raugnvalldr* jarl, oc komu friádags aptan i *Veſtrey* i *Höfn* til *Helga* er þar bio, þa vard engum vita uppſkotit, því at þá er ſeglin voro ſeen or *Fridarey* bioz *Eirikr* at fara til *Páls* iarls, enn ſendi mann til *Una* at ellda vitann, oc er ſá kom þar þá var *Uni* á brottu, enn er ſá vilde ellda vitann, þá var hann ſvá votr at ecki mátti elld á feſta, oc er *Eirikr* ſpyrr þetta, þyckiz hann ſiá hverſu farit hefer; ferr ſiþan á fund *Páls* iarls oc ſeger hönum; enn er *Raugnvalldr* iarl var kominn til *Veſtreyiar* hliopu þeir ſaman eyiar ſkeggiarner oc gera þeir *Helgi* oc *Kugi* rád fyrer þeim; þat er hit fyrſta at leita griþa til jarls, oc fara ſva ſkipti þeirra at *Veſtreyingar* ganga under *Raugnvald* iarl oc ſveria hönum eyda.

Raugnvalldr red Orkneyium.

Sunnudag hafþi *Raugnvalldr* iarl tiþer þar i þorpinu oc ſtoþu þeir uti hia kirkiunne, þá ſá þeir hvar gengu XVI. menn ſlipper oc kollotter, þeim þottu þeir undarliga buner; iarls menn ræddu um hverer vera mundi, þa kvad iarl viſu:

Sextan

Deficiunt phari in Orcadibus.

A. D. 1137

Comes Rögnvalldus *cum ſuis ſe exſpectaturum dicebat donec viciſſitudo fluxus maris & evrus concurrerent, tunc enim inter* Veſturey & Hroſsey *tranſitus anceps; flante autem evro â* Hialtlandia *ad* Veſturey *naves ferri poſſunt; hoc igitur cum ſuis exſpectato Comes* Rögnvalldus, *veſperi diei Veneris in* Veſturey Hafnam *ad* Helgium, *qvi ibi habitabat, pervenit. Tunc nullus incendi potuit pharus, nam cum ex* Fridarey *viderentur vela*, Ericus *ad conveniendum Comitem* Paulum *ſe parat, mittitqve ad* Unium *de ſuccendendo pharo moniturum, qvi cum eo veniret, diſceſſerat* Unius, *verum cum ignem pharo admoveret, madidus adeo erat ut comburi neqviret; hoc cum* Ericus *audiret, de dolo certus eſſe videbatur, & Comitem* Paulum, *referendo, conveniebat. Verum cum veniret in* Veſturey *Comes* Rögnvalldus, *concurrunt inſulani*, Kugii *nec non* Helgii *conſilia ſecuti, primum nempe ut pacem Comitem poſcerent; talem vero ſucceſſum habuit, ut interpoſito juramento Comiti* Rögnvalldo *ſe ſubmitterent.*

Rögnvalldus Orcadum regno potitur.

D*ie ſolis Comes* Rögnvalldus *in oppido ſacra celebrat, ſtantes autem foris apud templum conſpiciunt homines ſedecem inermes, capitibus raſis, qvi mirum in modum veſtiti videbantur.* Rögnvalldianis *qvinam eſſent conjectantibus, Comes cantilenam protulit.*

A. D. 1137

Sextan hefer ec (a) ſenar,
ſenn oc topp i enni
jardar (b) ellde ſirdar
(c) ormvangs ſaman gánga,
þat bárum ver vitni
veſtr at her ſe fleſtar,
ſiá liggr ut vid *Elon*
ey, kollottar meyiar.

Eptir helgina foru menn *Raugnvallds* iarls þar um enar næſtu bygder oc gengu aller menn under iarl. Þat var eina nott i *Veſtrey* at iarlsmenn höfþu nioſn af at eyiarmenn mundu eiga launþíng til ſvikræda vid *Raugnvalld* iarl, enn er jarl feck nioſn af þá ſtod hann upp oc for til þíngſins, enn þad var tíþinda at iarlsmenn höfþu barda marga eyiar ſkeggia, enn tekit *Kuga* bonda oc ſettann i fiötr oc kvat hann verit hafa upphafsmann at þeſſu rádi; flutti *Kugi* mál ſitt ordfærliga oc fluttu marger adrer þat oc ſönnudu med hönum; þá qvad iarl þetta:

Liggia ſe ec at leggium,
lás bannar þer (d) ráſer
kvelldforlauſtum karli,
Kugi iarnim biugu,
ægit alldri *Kugi*;
aptr muntu ſettr af prettum

(e) naudr

(a) ſena. 333. (b) elldı 101. 333. ella 102. (c) æinvængs. 101. 102. 333. (d) málit, *loqvelam.* 101. 102. 333.

A. D. 1137

Sedecem vidi
una & in fronte criſtam
fæminas
in terra ſimul ire;
id teſtabamur
occaſum verſus hic eſſe plurimas,
(apud mare ſita eſt Elon
inſula) absqve capillis virgines.

Poſt ſacra Rögnvalldiani *proximos vicos peragrant, omnibus comiti ſe ſubmittentibus. Accidit aliqva nocte in* Veſturey *ut* Rögnvalldiani *ſubolerent, inſulanos, Comiti* Rögnvalldo *inſidias ſtructuros, clam conventum habere, qvod cum comiti innoteſceret ſurgit & conventum adit; novi autem erat; comiti adhærentes multos inſulanos verberaverant, colonum vero* Kugium *captum compedibus vinxerant, hujus conſilii autorem eum eſſe aſſerentes;* Kugius *cauſam ſuam diſerte orabat, omnes etiam ab ejus parte ſtantes ei conſenſerunt; tunc Comiti ſeqvens ſtropha excidit.*

Admotas video cruribus,
(ſera prohibet te curſitationes
ſerotinum ſenem
Kugium) *compedes incurvatas;*
Ne habeas unqvam Kugi,
nam dolus tuus inhibebitur,

 (neceſ-

A. D. 1137

(e) naudr er at nýta eida
(f) nátt þing oc hallt ſátter.

Jarl gaf þar öllum mönnum grid, bundu þeir þá af nýiu felag ſitt.

Frá Raugnvalldi iarli oc Páli.

(g) Þá er *Raugnvalldr* iarl var kominn i *Orkneyia* oc marger hanns menn höfþu under hanns valld gengit, þá var *Páll* iarl i *Hroſſèy* oc höfdu þeir þar þíng oc rádagörd vid ſína menn, beiddi iarl umráda hve med ſkal fara þeſſu vandmæli, enn menn toku þar misjafnt á oc var þat ſumra rád at ſkipta ſkyldi löndum vid *Raugnvald* iarl, enn fleſter ríkismenn oc ſva bændr villdu kaupa *Raugnvalld* á brott med fe oc budu þar ſína koſte til at beriaz ſkyldi oc kölludu þat fyrr hafa vel tekiz; *Raugnvalldr* iarl hafdi haft nióſnar mann á þínginu, oc er (h) þeir koma til hans fretti iarl ſkálld eitt er þar hafdi verit:

heyre ec hitt at (i) orer
hafa dólgar ſkap fólgit
þeingill ríkr af þíngi
þann (k) kvitt buande manna
at valldandi villdi
vargſediandi margir

at

(e) naudr ert at nyia, *coactus es renovare juramenta. Flat.* (f) naut. 101. 102. 333. (g) Um vorit ſnemma. *addit.* 333. (h) þeſſe. 101. 102. (i) orum. 101. (k) kvat. 101. 102. 333.

(necessum est servare juramenta) A. D.
conventum nocturum, servato qvoqve pacem. 1137

Comes hic securitatem omnibus concessit, societatem etiam suam renovarunt.

De Comite Rögnvalldo & Paulo.

P*ostqvam venerat in* Orcades *comes* Rögnvalldus, *multis ejus potestati submissis, Comes* Paulus *in* Hroffey *suos convocatos consulit & consilium tractandi has difficultates expetit, varia vota retinens, qvidam enim dividendas cum comite* Rögnvalldo *ditiones svadebant, plurimi autem divites & coloni* Rógvalldi *discessum pecuniis emere, sua in id offerentes, volebant, alii ut pugnarent, optato prius successu instimulati, hortabantur.* Rognvalldus *exploratorem in conventum miserat, qvi cum ad eum reverteretur, qværebat Comes poëtam qvi ibi fuerat:*

Audio istud qvod nostri
hostes occultum prodiderint animum,
princeps potens â conventu
serpentem famam incolarum,
velle potentes
feras pascentes (ɔ: *milites*) *multos*

 ut

A. D. 1137

at þu (l) vigg á brim '(m) bygger
brandz enn *Pal* at lænde.

Epter þetta ſendi *Raugnvalldr* iarl menn á fund biſkups oc beiddi hann medalferda oc ſendi epter *Þorſteine Raugnuſyne* oc *Þorſteine Hávardsſyne* or (n) *Sandey*, oc bad þá leita um ſætter med þeim frændum, kom biſkup því á leid at ſett voro halfsmánadar griþ til umleitunar lengri ſætta, vard þá ſkipt eyonom hvar hvorer ſkyldu koſtnat á hafa þeſſa ſtund, for þá *Raugnvalldr* iarl til *Hroſseyiar* enn *Páll* iarl for i *Rolfsey*; oc i þenna tíma urdu þau tíþinde þar i eyionom at þeir frændr *Sveinn Asleifarſon* oc *Jon Wængr* af *Upplande* or *Háey*, oc *Ríkardr* fra *Breckum* á *Stiórnsey* foro at *Þorkatli Fletti* til buſs þeſs er *Valþiofr* hafþi átt oc brendu hann inne med IX. mann; þeir foro epter þat á fund *Raugnvalldz* iarls oc gerþu hönum þann koſt at þeir mundu fara til *Pals* iarls med frænda bálk ſinn ef *Raugnvalldr* iarl villde ecke vid þeim taka; jarl veik þeim ecki af hendi; oc þá er þat ſpurdi *Haflidi Þorkelsſon*, for hann þegar á fund *Páls* iarls er hann ſpurdi brennu födr ſíns, oc tok *Pall* iarl vid hönum; epter þetta bunduz þeir *Jon* á hendr *Raugnvalldi* iarli, gördiz hann þá brátt fiölmennr þar i eyionum oc vinſæll; *Raugnvalldr* iarl leyfdi heimför þeim *Joni* oc *Sölmundi* oc *Aslaki* oc mörgum ödrum lidsmönnum ſínum; enn þeir villdu býda umſkipta; þá ſagdi *Raugnvalldr* iarl; þat hygg ec ef Gud vill at ec fái ríki i *Orkneyium* at hann mun gefa mer ſtyrk til oc hinn helgi *Magnus* iarl frændi minn at hallda þvi þott þer farit heim til eigna ydvarra, epter þat foru þeir heim til *Noregs*.

Sveinn

(l) vite, *eadem*, vig. *Flat.* (m) byter 102. (n) Sudrey. 102. 333.

ut tu in mare habites, A. D. 1137
Paulus *autem in terra.*

Post hæc Rögnvalldus *ad episcopum legatos mittit, ipsius intercessionem expetens; adscisit præterea* Thorsteinem Ragnæ *&* Thorsteinem Havardi *filium de* Sudurey, *rogans ut pacem inter cognatos sancire conarentur; efficit episcopus ut induciæ per dimidium mensis, magis diuturnam pacem qværendi gratia, durarent; tunc insulæ divisæ sunt ubi utriqve impendia interim facienda; Comes* Rögnvalldus *in* Rossey, *ast Comes* Paulus *in* Roslsey *se conferunt; hoc tempore in insulis accidit ut cognati* Sveinis Asleifæ, Jonas Vængur *ex* Uplandia *de* Háey *&* Rikardus *de* Breckis *in* Stiornsey Thorkelem Flettium *in prædio qvod* Valthiofus *possederat, aggressi cum novem hominibus incendio ædibus inclusum delerent, qvo facto Comitem* Raugnvalldum *conveniunt, comminati, ni ipse eos recipere vellet, Comitem* Paulum *cum tota sua gente esse accessuros; Comes hos non a se repellet,* Haflidus *autem* Thorkelis *filius, patrem incendio enecatum esse audiens comitem* Paulum *adit & ab ipso statim excipitur. Post hæc Comes* Rögnvalldus, Jona *cum suis illi juramento addictis, multorum in insulis, subditis freqventior, amorem conciliavit;* Jonæ, Sölmundo, Aslako, *& aliis auxiliariis veniam domum redeundi dedit, illis autem vices exspectare volentibus, respondit; præsagio, inqvit, si Deus regnum mihi in* Orcadibus *destinaverit, opem mihi & auxilium cum cognato meo sancto* Magno, *qvamvis ad vestra redeatis, idem retinendi ipsum laturum. Post hæc in* Norvegiam *domum revertuntur.*

Sveinn

A. D.
1137

Sveinn fángadi Pal jarl.

Um vorit snemma hafþi *Sveinn Asleifarson* farit or *Suþreyium* oc upp á *Skottland* at finna vine sína; hann dvaldiz lengi at *Jöklum* med *Moddadi* iarli oc *Margretu Hákonar* dottr, oc töludu þau marga lute leyniliga; þar fretti *Sveinn* ufrid or *Orkneyium* oc gerdiz hann þá fuss þangat at fara oc finna frændr sína; hann for fyrst til *Katanes* i *Þorsey* oc med hönum göfugr madr er *Liotolfur* het, med hönum hafþi *Sveinn* verit lengi um vorit; þeir komu til *Ottars* iarls i *Þórsey* brodr *Frákarkar*, oc leitadi *Liotolfr* um sætter med þeim *Ottari* oc *Sveine* um þat er *Frákörk* hafþi gera látit, oc hellt *Ottarr* iarl þar botum upp af sinne hende; Jarl het oc vínattu sinne *Sveine*, enn *Sveinn* het því *Ottari* iarli at hann skyldi styrkia *Erlend* son *Haralds* hins slett málá til þess at han fengi födrleyfd sína i *Orkneyium* þá er hann villde tilkalla; *Sveinn* skipti þar skipum oc hafþi (o) þaþan byrding oc á XXX. manna, tok hann þaþan utnyrding yfer *Petlandsfiörd*, oc sva fyrir vestann *Hrossey* oc sva til *Esiusunds* oc epter sundinu til *Rolfseyiar*. a eyiar endanum var höfþi mikill oc urd stór under nidri; þar lá opt otr i urdinne, oc er þeir *Sveinn* reru epter sundinu, tok hann til orda, menn eru þar á höfdanum oc munum ver þar at leggia oc vita tíþindi af þeim, vil ec at menn breyti nockot umbuninge sínum, skulum ver rækia hudföt vor, oc skulu þar nidrleggiaz XX. menn, enn X. skulu róa, ver skulum fara hóssamlinga; enn er þeir dragaz at höfþanum kalla menn af eyiunne at þeir skyldi róa til *Vestness* oc færa *Páli* iarli þat er þeir höfþu á skipinu; þeir þottuz mæla vid kaupmenn

(o) Þorbiörn. *Flat.*

Sveinn comitem Paulum capit. A. D. 1137

Sveinn Asleifæ *ineunte vere ex* Hebridibus *in* Scotiam, *amicos conveniendi animo, profectus fuerat; diu* Joklis *apud comitem* Maddadum *&* Margaretam Haqvini *moratur & cum his seorsum multa colloqvitur; auditi hic ex Orcadibus tumultus, Sveinem ad conveniendos ibi cognatos alliciunt; Primum, nobili qvodam nomine* Liotolfo, *apud qvem etiam multum veris transegerat, comitante, in* Katanesum Thorseiam *profectus est; conveniunt hic comitem* Ottarem Frakarkæ *fratrem; cum ipso &* Sveine *qvod soror patrari curaverat transigere conabatur* Liótolfus, *pro parte sua satisdationem offerente Comite* Ottare, *qvi etiam amicitiam suam vicissim promisit; verum* Sveinn *comiti pollicebatur auxilium se laturum esse* Erlendo Haralldi Slettmali *filio, recuperandi ipsi in* Orcadibus *debitum patrimonium, qvando poscere vellet. Heic naves mutat &* Thorbiörno *navem onerariam triginta nautis instructam gubernante, cum japyx flaret, per* Petlandiæ *sinum ab occidente* Rosseyæ, *deinde per* Esiusund *usqve ad* Rolfsey *vehitur, In extremitate insulæ altum erat promontorium, ast subtus concava saxorum congeries, in qva lutra sæpe se continebat.* Sveinn *vero suos per fretum remigantes ita affatur; homines, inqvit, ibi sunt in promontorio, nova inauditur i appellemus, volo apparatu mutato ut sub explicitis coriaceis viginti nautarum latitent, verum decem remigent; non festinabimus. Cæterum cum insulæ appropinqvarent, qvi in promontorio [erant jubebant voce alta, ut ad* Vestnesum *remigarent & ad [comitem* Paulum *ea, qvæ in nave habebant], deferrent, crede-*

A. D. 1137 menn enn *Páll* iarl hafþi verit um nottina á *Vestnesi* at *Sigrþar* á veizlu; Jarl hafþi stadit upp snemma um morguninn, oc höfþu þeir XX. menn farit sudr á eyna at veida otr er lá i urdinne under höfþanum; þeir ætludu heim til dagdryckiu; byrdingsmenn reru at landi oc spurdu þeir almæltra tíþinda; spurdu byrdingsmenn hvadan þeir væri atkomner; fretta þeir oc at hvar iarl veri; þeir segia at hann veri þar a urdinne; þetta heirdu þeir *Sveinn* þar er þeir lágu i hudfötunum, bat *Sveinn* þá þar atleggia er ecki mætti sia af höfþanum; þá mælti *Sveinn* at þeir skyldi vopnaz oc vinna þegar á iarlsmönnum er þeir fyndiz, oc sva gera þeir; þar drápu þeir XIX. menn, enn VI. fellu af *Sveine*; þeir toku *Pál* iarl med valldi oc leiddu á skip oc sneru stafn hafi oc foru aptr hina sömu leid fyrer vestann *Hrolfsey* oc viku á mille *Háeyiar* oc *Grimseyiar* oc sva fyrer austan *Svelg*, þaþan til *Breidafiardar* oc epter hönum til *Eckialsbaka*, þar let hann epter skip sitt oc XIX. menn, enn þeir foro þar til er þeir komu til *Atjökla* á fund *Maddadar* iarls oc *Margretar* systr *Pals* iarls, oc var þeim þar vel fagnat oc setti *Maddadr* iarl *Pál* iarl i hæsæti sitt oc er þeir höfþu nidrsetz, kom *Margret* inn gangandi med mikla kvenna sveit oc hvarf til brodr sins; epter þat voru menn fengner til skemtunar vid þá, var *Páll* iarl helldr fárr, sem æi var undarligt at hann mundi hafa áhyggior miklar. Ecke er getit orda þeirra *Páls* iarls oc *Sveins* meþan þeir foro báder saman. Þau *Maddadr* iarl oc *Margret* oc *Sveinn Asleifarson* gengu á tal, enn um kveldit epter dryckiu þá var þeim *Sveini* fylgt til svefnhuss einum saman oc voro þar læster for sva hvert kvölld meþan þeir voro þar.

Fra

bant ſe mercatores alloqvi. Comes vero Paulus *apud* Sigurdum Veſtneſi *præcedente nocte convivio interfuerat; mane ſurrexerat & cum viginti ſuorum in inſulæ partem auſtralem, lutras interrupes, ſub promontorii radicibus, venatum iverat, inde ad prandendum domum reverſurus; in nave oneraria nautæ inſulam adnavigantes, nova & ubi Comes eſſet, qværebant; reſpondebatur eum in rupibus adeſſe; audit hæc cum ſuis ſub coriaceis* Sveinn, *jubetqve ut eo loci, ubi collis umbra a promontorio conſpectum prohiberet, navem appelli; & ſuos, ut ſtatim obvios Comitis ſubditos armati occideret: dabant mandato locum, undeviginte enim ibidem occiderunt,* Sveine *ſex deſiderante; Comitem* Paulum, *vi captum, in navem deduxere, & prora in altum converſa, eundem itineris curſum ab occidente* Rolfsöæ, *ab* Háey *&* Grimsey *uno milliari, & deinde ab oriente* Svelg, *repetierunt; inde per* Breidafiord Echialsbakum *venerunt; hic navigium cum viginti ſuorum relinqvit* Sveinn, *reliqvi autem, donec* Atjoklis *comitem* Maddadum *&* Margaretam *comitis* Pauli *ſororem convenirent, pergunt, & benigne ibidem excipiuntur; Comes* Maddadus *Comitem* Paulum *in ſolio ſuo collocat; Verum cum conſiderent, magno cum fæminarum comitatu ingreſſa* Margareta *ad fratrem ſuum ſe recipit. Poſtea ludiones in eorum delicias acqviruntur. Comes* Paulus *taciturnum ſe exhibuit, qvod non mirum magnopere eum auxium eſſe. Comitis* Pauli *&* Sveinis *verba, qvæ invicem una euntes conferebant, memoriæ prodita non exiſtunt. Comes* Maddadus, Margreta *atqve* Sveinn Asleifæ *ſeorſum colloqvebantur; Veſperi vero poſtqvam potaverant,* Sveinn, *cum ſuis tantum, in dormitorium deducitur, aſt fores qvavis veſpera dum ibidem morantur, obſerantur.*

A. D. 1137

 De

D. A. 1137

Fra Sveine Asleifarſyne er hann for til Orkneyia.

Þat var einn dag at *Margret* lýſte því at *Sveinn Asleifarſon* ſkal fara til *Orkneyia* á fund *Raugnvalldz* iarls oc bioþá honum koſt á hvern hann vill helldr til ríkis med ſer i *Orkneyium Pál* iarl edr *Haralld* ſon þeirra *Maddadar* þrevetrann at alldri; oc er *Páll* iarl vard áheyrſla ſvarar hann; þat er frá mínu ſkapi at ſegia at ec er ſva farinn frá ríki mínu, at æi munu menn til ſlíkra ferda ſpurdaga haft hafa, vil ec oc alldri koma ſiþan til *Orkneyia*; ſe ec at þeſſi hefnd mun af Gudi gefin fyrer þiofnad vorn frænda; enn ef gudi þiker þat mitt riki, þa mun ec gefa þat *Haralldi* ef hann má nióta, enn ec vil at mer ſe fengit fe at ſtadfeſta mic i munklíſi nockuru oc hafi þer vörd á ſva at ec komunz æi á brott þaþan; enn ec vil *Sveinn* át þu farer i *Orkneyiar* oc ſeger at ec ſe blindadr oc þó at fleira meiddr, þvi at viner míner mano ſækia mic ef ec er heill madr, kann þá vera at ec megi eigi ſynia at fara til ríkis mins med þeim, því at ec get at þeim muni þyckia meiri ſkadi at ſkilnadi varom enn þeim man vera. Ecki er getit fleri orda iarls enn þeſſa. Epter þat for *Sveinn Asleifarſon* til *Orkneyia* enn *Páll* iarl var epter i *Skotlandi*, oc er þetta fráſögn *Sveinns* um þenna atburd; enn þat er ſögn ſumra manna, er (p) verr ſamer, at *Margret* hafi rádit til *Sveinn Asleifarſon* at blynda *Páll* iarl brodr ſinn oc ſetia i myrkvaſtofu, enn ſíþan redi hon til mann annann at veita honom þar líflát; enn æi vitum ver hvert ſannara er, enn þat er mönnum

(p) var ſannari, *qvod verius. Flat.*

De Sveine Asleifide in Orcades eunte.

A. D. 1137

M*anifestat die qvodam* Margareta Sveini *in* Orcadibus *Comitem* Rögnvalldum *conveniendum esse & eidem conditionem offerendam utram acceptare vellet, Comitem* Paulum, *an* Haralldum *eorum filium, tres annos natum, in regnum secum in* Orcadibus. *Hoc cum præsens audiret comes* Paulus, *respondet; est, inqvit, de animo meo referendum, me regno meo ita valedixisse, ut par nemo audiverit; Nolo etiam posthac in* Orcades *venire, video vindictam hanc a deo profecto datam esse furti a nobis & cognatis facti pœnam; si autem meum regnum esse Deus decernat,* Haralldo *idem, modo frui ipso contingat, dare volo, mihi autem pecunias ad vitam solitariam, a me instituendam, tradi cupio, ast vobis cura esto ne inde elabi qveam. Svadeo autem* Sveinn; *ut in* Orcades *delatus, referas oculos mihi erutos meqve in pluribus læsum esse, amici enim mei, si sospitem me sciant, domum reducent, qvod si eveniat, in regnum redire forsitan recusare non possum, conjecto enim illos separationem nostram pro majore, qvam est, damno æstimaturos. Verba Comitis præter hæc non memorantur. Post hæc* Sveinn Asleifæ *in* Orcades *revertitur, comite* Paulo *in* Scotia *remanente; ita* Sveinn *hæc retulit, ast qvidam, qvod minus decet,* Margaretam *ut fratrem suum Comitem* Paulum *excæcaret & in ergastulum conjiceret,* Sveinem *induxisse & alium deinde ut ipsum enecaret, asserunt. Verum utra harum relationum verior sit, nobis non constat; ast notum*

 est

A. D. mönnum kunnigt at alldri síþan kom hann til *Orkneyia* oc
1137 ecki ríki hafþi hann á *Skotlandi*.

Frá Raugnvalldi jarli oc Sveine Aslrifarſyne.

Þat var tíþinda á *Veſtneſi*; þá er ſeinkadiz heimkoma iarls, þá let *Sigrþr* bondi ſenda menn at leita þeirra, enn er þeir komu þar er urdin vàr, ſá þeir mannfallit, þá hugdu þeir at iarl mundi þar fallit hafa, foro heim oc ſögþu þeſſi tíþindi; *Sigrþr* for þegar til at kanna valinn oc fundu þar XIX. iarlsmenn, enn þeir voro VI. menn þar er þeir kendu æi. Eptir þat ſendi *Sigrþr* menn til *Egilseyiar* á fund biſkups at ſegia honom þeſſi tíþinde oc for biſkup þegar á fund *Sigrþar* oc toku tal um þeſſi tíþinde, oc gat *Sigrþr* at þetta mundi vera af rádum *Raugnvalldz* iarls, enn biſkup ſvarar at önnr raun mundi á verþa enn *Raugnvalldr* iarl mundi ſvikit hafa *Pál* iarl frænda ſinn, get ec ſeger biſkup at adrer nockurer muni þeſſa uverkan gert hafa. *Borgar* ſon *Jatvarar Erlendsdottr* er bio at *Geitabergi*, hann hafþi ſeet byrdinginn er ſunnan for oc ſuþr aptr, enn er þat ſpurdiz þá hugþu menn at vera mundi af rádum *Frakarkar* oc *Aulfis Roſtu*; enn er þeſſi tíþindi ſpurduz um eyarnar at *Páll* iarl var á brottu oc engi viſſi hvat af hönum var ordit, leitudu þeir ſer ráda, oc voro þeir fleſter er þá foru á fund *Raugnvalldz* iarls oc ſvördu hönum hlydni, enn *Sigrþr* af *Veſtneſi* oc ſyner hans *Bryniolfr* oc *Hákon* (q) *Kló* kvoduz eingum manni mundi eida ſveria meþan þeir viſſu æi til *Páls* iarls hvert

(q) Pik. *hic & alibi in margine.* 101.

est ipsum nunqvam exinde in Orcades *rediisse, nec ullo in* Scotia *regno potitum fuisse.* A. D. 1137

De Comite Raugnvalldo & Sveine Asleifæ.

A*ctum est interim* Vestnesi *postqvam reditum Comitis frustra diu exspectaverant, ut colonus* Sigurdus *ipsum qværituros mitteret; hi ad locum venientes saxosum, editam stragem conspiciunt, comitem ibidem occisum fuisse conjiciunt & domum redeunt, nova referentes.* Sigurdus *statim locum stragis it scrutatum, reperitqve novemdecem cadavera eorum qvi comitem secuti fuerant & ignotorum sex; postea in* Eigilsey *episcopo nova hæc relaturos mittit, qvi ad* Sigurdum *statim profectus, de his cum ipso colloqvebatur. Conjectat* Sigurdus *Comitis* Raugnvaldi *consilium hic in causa esse, ast episcopus aliud expertum iri regerit, qvam Comitem* Rögnvalldum *cognato comiti* Paulo *insidias struxisse; conjecto, inqvit, episcopus alios qvosdam hocce facinus patrasse.* Borgar *filius* Jatvaræ Erlendi *filiæ qvi* Geitbergi *habitabat navem vectoriam e meridie venientem & meridiem versus reversam viderat, qvod cum innotesceret, ex consiliis* Frakarkæ *&* Aulveris Rostæ *fluere putabatur. Cum autem per insulas audiretur Comitem* Paulum *discessisse, nemine, qvid de eo actum esset, sciente; consilia qværebant, & erant plurimi qvi Comitem* Rögnvalldum *convenirent eiqve obseqvium juramento promitterent;* Sigurdus *autem de* Vestneso *cum filiis* Briniolfo *&* Hacone Klo, *in neminem, donec utrum Comes* Paulus *rediturus speraretur, an non, nesciunt, se juraturum*

A. D. hvert hans veri von til edr ecki; fleire menn voru þeir er
1137 neittu ſvardögum vid *Raugnvalld* iarl, enn þeir voru ſumer er ſtund á qvöddu edr á dag nær þeir mundi til handa ganga ef þá ſpurþiz æi til *Páls* ialls; enn er *Raugnvalldr* iarl ſá at vid margt ſtormenni var eiga, þá tok hann a engu þverliga því er bændr beiddu, oc liþu ſva fram ſtunder at hann átti jafnan þíng vid bændr gengu æ nockorer honom til handa á hveriu þínge.

Þat vard til tíþinda einn dag i *Kirkiuvogi* at *Raugnvalldr* iarl átti þíng vid bændr, oc er menn voro á þinginu, var ſeet at IX. menn vopnader geingu frá *Skalpeiþi* til þingſins, oc er þeir komu á þíngit kendu þeir þar *Svein Asleifarſon* oc var mönnum forvitni á hvat hann ſegdi tíþinda; *Sveinn* hafþi a ſkipi farit ſunnan til *Skalpeids* oc látit þar epter ſkipit, enn þeir geingu til *Kirkiuvogs* ſíþan, oc er þeir komu á þingit þá hurfu at honom frændr hans oc viner oc ſpurdu han tíþinda, enn hann ſvaradi fá, oc bad kalla biſkup til ſín, enn biſkup fagnadi *Sveini* vel, því at þar hafþi lengi verit vinatta, gengu þeir á tal tveir, oc ſeger *Sveinn* biſkupi þá allt um ſínar ferder þat er ſatt var oc bat hann nu umráda med ſer þenna vanda lut, biſkup mælti, þetta ero mikil tíþinde er þu ſeger *Sveinn* oc er meire von at vid verdom ockor æi einhliter um þetta mál, oc vil ec at þu bíder mín her, enn ec mun flytia mál þitt fyrer alþýdu oc *Raugnvalldi* iarli, gengr þá biſkup til þings oc kvedr ſer hlióðs, oc er þat feckz þá talar biſkup um mál *Sveins* oc ſeger fyrer hvat hann hafþi farit or *Orkneyiom* edr hvert áfelli *Páll* iarl hefþi veitt hönum fyrer víg *Sveins Brioſtreips* ens verſta mannz; biſkup beiddi þa *Raugnvalld* iarl gripa til handa *Sveini* oc alla alþýdu; þá ſvarar *Raugnvalldr* iarl,

heiti

turum afferebat. Plures erant qvi homagium Comiti Rögn- A. D.
valldo *folvere denegabant. Aft qvidam horam aut diem, qvo* 1137
fe fubmitterent, fi tunc de Comite Paulo *non audiretur, præfiniebant. Cæterum cum videret Comes* Rögnvalldus *cum multis magnatibus agendum effe, nulla, qvæ expetebant incolæ præfracte negavit & ita aliqvantum temporis proceffit, ut freqventer cum incolis conventus haberet, in qvorum fingulo qvidam fe ei fubmifere.*

Accidit die qvodam Kirkiuvogi *inter* Rögnvàlldi *cum incolis conventum, ut novem armati a* Skálpseidi *eundem petere confpicerentur, inter qvos, in forum delatos, cum* Sveinem Asleifæ *nofcerent, qvæ nova referret fcire defiderabant; navem, qva ad auftrale usqve* Skalpeidi *latus vectus fuerat, ibidem reliqverat*, Kirkiuvogum *autem cum fuis pedes ierat. Inde cum in conventum veniret, cognati & amici ad eum confluunt, nova qværentes, ille vero paucis refpondet epifcopum ad fe arceffi rogat, & ab ipfo humaniter excipitur, diu enim amici fuerant. Inter horum colloqvium*, Sveinn *epifcopo omnia de fuo itinere, qvæ vera erant, manifeftat, ipfius de re hac, caute tractanda, confilium fibi expetens. Regerit Epifcopus; hæc, inqvit, qvæ nova fers* Sveinn, *magni funt momenti, potiffimum etiam fperandum nos nobis ipfis in hac caufa non fufficere, volo igitur me hic maneas, ego vero ad vulgus pariter ac Comitem* Rögnvalldum *caufam tuam agam; Hinc Epifcopus conventum accedit & dicendi veniam expetit, qva impetrata, caufam* Sveinis *orat, exponens qvapropter ex* Orcadibus *difcefferat, qvalem injuriam comes* Paulus *cædis* Sveinis Brioftreip, *peffimi hominis, caufa ei intulerat: fecuritatem inde* Sveini *a Comite & toto vulgo follicitat. Ad hæc Comes* Rögnvalldus; Sveini, *inqvit, tres noctes qvo ad me, fecurita-*

 tem

A. D. 1137 heiti ec *Sveini* gripum priar nætr fyrer mic, enn ſva pycki mer pu biſkup under brún at líta ſem pit *Sveinn* munit kunna at ſegia frá nockorum peim ſtortípindum er enn eru æi uppborinn; vil ec at pu taker *Svein* i valld pitt oc ábyrgiz hann, enn ec vil eiga tal vid hann á morginn; ja já ſeger biſkup, giarna vill hann vid ydr tala oc ſem fyrſt oc pinn madr vill hann geraz ef per vilit vid hönum taka; iarl ſvarar, æi pyckia mer ofmarger míner viner i peſſu landi, enn po man ec fleira tala ápr ec játta pví; ſípann ganga peir á tal fiorer, *Raugnvalldr* iarl, *Kolr* fader hans, biſkup oc *Sveinn Asleifarſon*, ſeger *Sveinn* pá liuſt oc leitt ſem farit hafpi med peim *Pále* iarli, enn peir gerpu pat rád at láta fara af píngenu et meſta fiölmenni, iarl ſtendr upp um morgininn epter oc gaf mönnum pá heimfaranleyfi, enn er rauſz fiölmenni af pínginu, pá heimti hann ſer hvern mann til máls vid pá, oc let apr alla menn heita *Sveini* gripum pá er vid voru mepan hann ſegdi típinden, enn um morgininn epter var tilſenginn (r) *Magnus Karl*, broder hins heilaga *Magnus* iarls at ſegia *Sigrdi* á *Veſtneſi* oc ſonum hans um farer iarls oc pat at hans var æi van til ríkis oc hann var meiddr; *Sigrpr* ſeger; mikil típindi picker mer um fráferd iarls, enn hitt pycke mer pó pyngzt er hann er meiddr, pví at peſs mundi hann hvorgi kominn at ec munda ecki fara á hans fund; oc ſva hefer hann ſagt vinum ſínum ſipan at *Hákon* mundi æi umeiddr á brott hafa farit ef hann hefpi lips afla til haft pá er hann ſagpi hönum peſſa ſögu, ſva potti hönum mikils umvert; enn epter peſſi típinde geingu aller menn i *Orkneyiom* til handa *Raugnvalldi* iarli oc gerdiz hann nu höfpingi yfer peſſu ríki er átt hafpi *Páll* iarl; oc ecki miklu ſíparr var markadr grundvöllr til *Magnus kirkiu* oc

aflat

(r) Hakon *in margine exſcripti & No. 101. item Flat.*

tem promitto, sed talis, episcope, vultus tuus mihi videtur, ut qvædam majoris momenti, nobis adhuc non manifestata, tu & Sveinn *annunciare potueritis; volo* Sveinem *sub potestatem & curam tuam recipias, cras autem cum eo colloqvar; Imo vero respondet episcopus tecum qvam primum colloqvi oc tibi submitti valde affectat, si ipsum recipere velis; nimius, regerit* Comes; *in hac terra numerus amicorum mihi non videtur, de pluribus tamen colloqvamur prius qvam id promittam. Postea hi qvatuor, comes* Rögnvalldus, *pater ipsius* Kolus, *episcopus, &* Sveinn Asleifæ *filius, colloqvium invicem habuerunt, ubi* Sveinn *singula commoda & incommoda inter ipsum & Comitem* Paulum *recensebat; inde multitudinem conventus maximam discedere fecerunt. Surgit comes crastina luce veniamqve domum redeundi dat congregatis; multitudine autem à conventu dispersa, remanentes omnes in colloqvium convocat & ut* Sveini *securitatem promittant, dum ipse nova annunciaret, adigit. Seqventi autem mane adscitus est* Magnus Karl *frater comitis sancti* Magni, *ut* Sigurdo *de* Vestneso *nec non ipsius filiis, præterita comitis fata, nullam ei in regnum redeundi spem superesse & ipsum læsum, referret; regerit* Sigurdus, *ægre fero discessum comitis, ægerrime autem nuncium qvod læsus sit, profecto enim eo nuspiam venit qvo minus eum conveniam; Ita etiam dixit postea amicis, se* Haconem *illæsum non dimisisse, si, dum annunciabat, viribus sufficientibus instructus fuisset: tanti hæc æstimabat. His vero præteritis, omnes* Orcadum *incolæ comiti* Rögnvalldo *se submisere, unde solus principatu hujus regni, qvod tenuerat comes* Paulus, *potitus est; nec multo post templi sancto* Magno *sacri fundamentum determinatum est,* A. D. 1137

Ff 2 *fabris*

A. D. aflat ſinida til, oc for ſva mikit fram verkinu á þeim miſſe-
1137 rum at minna geck á fiorum eda fimm þadan i frá; *Kolr* var þar meſtr tilannadarmadr ſmídarinnar oc hafþi meſt forſögn á, enn er fram tok at lýda ſmíþinne vard iarli koſtnadarſamt oc eyddíz miöc færi, þá leitadi iarl ráda vid födr ſinn, enn *Kolr* lagþi þat til at iarl ſkyldi færa lög á því at iarlar höfþu tekit odul öll i erfd epter menn, enn erfingiar leyſtu til ſín, oc þotti þat helldr hart; þá let *Raugnvaldr* iarl kvedia þíngs oc baud bændum at kaupa odulin ſva at æi þurſti at leyſa, oc kom þat áſamt med þeim ſva at öllum líkar vel, enn giallda iarli mörk af hveriu plógslandi um allar eyiar, enn þadan i frá ſkorti æi fe til kirkiu ſmíþar, oc er þat ſmíþi allmiöc vandat.

Jon Biſkup kom af Skotlandi.

1139 Þa er *Raugnvalldr* iarl hafþi radit *Orkneyium* tva vetr, þá tok hann jola veizlu at bui ſínu því er heiter a *Knarrarſtödum;* þat var enn ſetta dag jula at ſkip var ſeet fara ſunnan af *Petlandzfyrde;* vedr var gott oc ſtod iarl uti oc margt manna hiá hönum oc hugdu at ſkipinu, þar var ſá madr er *Rolfr* het og var (s) hirdpreſtr iarls oc er þeſſer menn toku land, þá gengu þeir frá ſkipi oc höfþu iarls menn taulu á at vera mundi XV. menn edr XVI. enn i öndverdu liþinu geck madr i (t) blárri kápu oc hafþi brugdit hári under hufu, hann hafþi rakat ſkegg um hökuna framanverda, enn urakada hvoptana og heck þar ſýtt ofan, þeſſi madr þotti þeim nockut undarligr, enn *Rólfr* ſeger at þat

(s) hrid biſkup. *Epiſcopus.* 101. 333. (t) grárri. *Cinerei coloris. Fla*

fabris simul adscitis, cujus tectura tantum his semestribus, ut non A. D.
par qvatuor vel qvinqve exinde, augmentum cepit; Kolo *heic præ* 1137
aliis structuræ & methodus construendi cura; ast opus maturescens comiti impendiosum fiebat, materie perqvam consumta; consulebat tunc patrem, qvi id consilii dedit, ut comes lege stabilitum fuisse diceret, qvod comites prædia omnia possessoribus defunctis jure tanqvam hæreditario sibi vindicassent, hæredes autem eadem redemissent, qvod ægre vulgo ferebatur. Tunc Comes conventum convocat & incolis prædia sua emenda obtulit, ne postea redimere necessum esset, de qvo inter omnes ita convenit, ut singulis placeret; una autem marca pro singulis jugeris in totis insulis erat solvenda; postea vero ad templum ædificandum pecunia non defuit; est etiam ejus structura magna industria elaborata.

Venit ex Scotia Episcopus Jonas.

C*omes* Rögnvalldus *ubi* Orcadibus *duas hyemes præfuerat,* 1139
in prædio suo Knarrastadis *convivio intererat festo julensi, cujus sexta die evenit, ut navis e meridie,* Petlandicum *sinum relinqvens, advenire conspiceretur. Aër erat placidus; Comes cum multis foris stabat & navem observabat. Erat ibi vir nomine* Rolfus *Comitis sacerdos aulicus. Advenæ autem postqvam navem appulerant ab eadem discedunt, qvos* Rögnvalldiani *qvindecem aut sedecem esse colligunt, in prima autem acie ibat vir toga indutus cærulea, qvi crines raptim sub pileum complicaverat, in anterioribus menti barbam raserat, qvæ in maxillis non rasa longe demittebatur; Vir iste mirandus videbatur,* Rolfus

 autem

D. A. þat var *Jon* biſkup ofan af *Skotlandi* af *Atjöklum*, þá geck
1139 iarl i moti þeim oc fagnar vel biſkupi, ſetti iarl biſkup i háſæti ſitt, enn þionar ſialfr fyrer bordi ſem ſkutilſveinn; um morginenn epter veitti biſkup tíþer ſnemma oc þá for hann nordr til *Eigilseyiar* á fund *Vilhialms* biſkups oc var þar til tíunda dags jola; þá foru þeir báder biſkuparner á fund *Raugnvallds* iarls med virduligu föruneyti oc báru upp erinde ſín, þeir ſegia frá einkamálum *Sveins Asleifarſonar* oc *Maddadar* iarls, þat at *Haralldr* ſun þeirra ſkyldi bera iarls nafn oc hafa *Orkneyiar* hálfar vid *Raugnvalld* iarl, enn *Rögnvalldr* iarl ſkyldi rád hafa fyrer þeim oc ſva þott *Haralldr* proſkadiz oc villdi ſit hvarr þeirra, þá ſkyldi *Raugnvalldr* iarl ráda; var *Sveinn* oc þar med oc bar þetta med biſkupi; gerdu þeir *Raugnvalldr* iarl þat rád at fundr var lagdr um vorit á langaföſtu á *Kataneſi*, oc geck þá ſaman ſættin med þeſſum ſkildaga oc vár bundin eidum hinna beztu manna af *Orkneyium* oc *Skotlandi*; for þá *Haralldr Maddadarſon* ut i *Orkneyiar* med *Raugnvalldi* iarli oc var hönum þá gefit iarlsnafn. Þá fór oc i eyiarnar med *Haralldi* iarli *Þorbiörn Klerkr*, hann var ſon *Þorſteins Haulldz* oc *Gudrunar* dottr *Frákarkar*; hann var vitr madr oc mikill fyrer ſer; hann foſtradi þá *Haralld* iarl oc reed miöc fyrer honum; *Þorbiörn* kvongadiz i *Orkneyium* oc feck *Ingridar Olaſsdottur* ſyſtr *Sveins Asleifarſonar*; var *Þorbiörn* þá ýmiſt ut i *Orkneyium* edr uppi i *Skotlandi*, oc var hinn fræknazti madr oc hinn meſti ujafnadar madr um fleſta luti. *Sveinn Asleifarſon* tok under ſic eigner þær allar er átt hafþi *Olafr* fader hans oc *Valþiofr* broder hans, gerþiz hann þá höfþinge mikill oc hafþi iafnan fiölment med ſer; hann var vitr madr oc forſpárr um marga luti, ujafnadar madr oc ufyrerleitinn; ecki voru

autem hunc episcopum Jonam *de* Atjoklis *e* Scotia *esse asserit, unde* A. D.
comes iis obviam it & episcopum, humaniter exceptum, in solio 1139
suo collocat, mensis vero ipse loco dapiferi ministrat. Seqventis diei mane episcopus sacra celebrat & exinde boream versus in Eigilsey *episcopum* Vilhialmum *convenit, ubi ad decimum festi Julensis diem moratur; tum ambo episcopi Comitem* Rögnvalldum *cum conspicuo comitatu petunt & negotia sua ipsi declarant. Referunt intima Comitis Maddadi &* Sveinis Asleifæ *consilia, nimirum ut eorum filius* Haralldus *comitis titulo ornaretur & dimidium* Orcadum *cum Comite* Rögnvalldo *retineret, Comitis autem consilia pro utroqve valerent, & ita qvamvis* Haralldus *maturesceret & diversa qvivis urgeret*: Sveinn *etiam, hic præsens, effata episcopi confirmat. Consilium erat comitis* Rögnvalldi, *ut tempore sexagesimali seqvente vere conventus præfiniretur in* Katanesо; *transgitur tunc prædicta conditione pax, additis optimatum ex* Orcadibus *&* Scotia *juramentis, sancitur. Hinc* Haralldus Maddadi *filius comitem* Rögnvalldum *in* Orcades *comitatur & comitis titulo simul ornatur. Seqvebatur etiam in* Orcades *comitem* Haralldum Thorbiorn Klerkur; *erat hic filius* Thorsteinis Haulldii *&* Gudrunæ, *filiæ* Frákarkæ, *vir sapiens & magnitudinem præ se ferens. Comitem* Haralldum *tunc nutrivit, & suis consiliis plerisqve eum auxit.* Thorbiörnus Ingiridem Olai *filiam* Sveinis Asleifæ *sororem in* Orcadibus *uxorem duxit, postea ibidem & in* Scotia *per vices moratur, vir alias fortissimus & in plurimis injuriosus.* Sveinn Asleifæ *possessiones, qvæ fuerant patri* Olao *& fratri* Valthiofo, *omnes occupavit, unde magnificus, caterva semper stipatus haud parva, vir præterea prudens & in multis sagax iniqvus atqve petu-*

A. D. voru i þann tíma þeir tveir menn fyrer veſtan haf er meira háttar þætti vera enn þeir *Sveinn* oc *Þorbiörn* magar; voru þá med þeim kærleikar mikler.

Brenna Frákarkar.

Þat var eitt ſinn at *Sveinn Asleifarſon* kom at máli vid *Raugnvalld* iarl át hann ſkyldi fá hönum manna afla oc ſkip til þeſs at hefna þeim *Ölfi* oc *Frákaurk* brennu *Olafs* fedr ſins; iarl mælti, ætlar þu ecki þat *Sveinn* at ockr muni nu ecki verda mein at *Ölfi* oc *Frakaurk* kerlingu þeirri er til einkis er fær; *Sveinn* ſvarar: jafnan mun mein at þeim medan þau lifa, enda ætlade ec þá til annars er ec giörda ſtærſt fyrer þínar ſaker at þu munder ecki ſlíkt veita; iarl ſvarar, hvat legg ec þá til er þer líkar? *Sveinn* ſvarar, tvö ſkip vel buinn; iarl ſvarar, qvad ſva vera ſkyldu ſem hann beiddi, oc epter þat byr *Sveinn* ſör ſína, oc er hann var buinn ſigldi hann (u) nordr til *Borgarfiardar* oc tok utnyrding til *Dufeyra*, þat er kaupſtadr á *Skotlandi*, enn þaþan for hann inn fyrer *Mærhæfvi* oc til (v) *Eckialdsbacka*, þaþan for hann til *Atjökla* til *Maddadar* iarls; þá feck hann *Sveini* leidtoga þá er leid kunnu yfer fiöll oc merkr þar ſem hann villdi fara, for hann þaþan hit efra um fiiöll oc ſkóga fyrer ofan allar bygder oc kom fram i *Hialmundal* nær midiu *Suþrlandi*, enn þau *Aulver* höfdu hvervetna haft nioſner þar er þeim þotti ofridar von or *Orkneyiom*, enn þeſſa leid var þeim eingi von hermanna, urdu þau ecki fyrr vör vid herinn enn þeir *Sveinn* voro komner i líþ nockora á bak bænum (x), þar kom i mot þeim *Ölfer Roſta* med (y) ſextigum manna, ſtær

(u) ſuþr *meridem verſus* 101. 102. 333. *Flat.* (v) Egilsbacka 101. (x) Frakarkar *addit* 101. 102. (y) XL. 101.

pitulans. Hac tempestate ab occidente maris alii duo Sveini A. D.
& Thorbiörno *affinibus præstantiores non fuerunt, hi tunc* 1139
amicitia invicem arcte erant conjuncti.

Incendium Frakarkæ.

C*onvenit aliqvando forte Comitem* Rögnvalldum Sveinn *ac rogavit ut ad vindictam ex* Aulfere *&* Frakarka *incendii patris sui* Olai *sumendam, naves instructas traderet; Respondit Comes; Nonne, inqvit, putas* Sveinn Aulferem *&* Frakarkam, *vetulam istam, qvæ jam ad omnia inhabilis est, nobis nunc non noxios fore? Ad hæc* Sveinn; *semper qvamdiu in vivis sunt, noxii erunt; Qvicqvid autem sit, aliud sperabam cum maximum tui causa agerem, qvam qvod talia subministranda denegares. Qværenti Comiti qvid igitur esset, qvod ipsi placeret contribuendum? Respondit* Sveinn: *duæ naves bene instructæ; Comes petito annuit. Postea* Sveinn *se itineri accingit & paratus septentrionem versus in* Borgfiordum *navigans, a japyge* Dufeyras *usqve, qvod emporium est in* Scotia, *defertur. Inde autem intra* Mærhæfviam Eckialsbakum, *indeqve* Atjoklos *ad Comitem* Maddadum; *hic duces, qvibus via per montes & deserta, ubicunqve ire placeret, nota, ipsi tradit. Hinc per superiora montium & saltuum supra omnia loca culta, eundo, propè mediam* Sudrlandiam *in* Hialmundal *devenit.* Aulfer *autem &* Frákrk *undiqve, ubi hostes ex* Orcadibus *sperabantur, exploratores constituerant, per hanc vero viam a militibus securi erant; Non prius exercitum adesse comperiunt, qvam* Sveinn *cum suis in clivum qvendam pone ædes devenerat; hic* Aulfer Rosta, *sexaginta stipatus, obviam venit, & in lucta, statim orta, non mul-*

 tum

D. A. flær þar þegar i bardaga oc verdr lítil vidrtaka, hröckva
1139 þeir *Ölfer* heim at bænum því at þeir nádu æi fkoginum, þar vard manfkadi mikill, enn *Ölfer* liop upp til *Hialmardals* ár og fva upp i fiallit, oc for þaþan til *Skotlandz* fiardar oc fva ut til *Suþreyia* oc er hann or fögunne.

Enn er *Ölfi* dró undan, foro þeir *Sveinn* heim á bæin oc ræntu þar hvivetna, enn epter þat brændu þeir bæinn oc alla þa menn er inni voru oc let *Frakaurk* þar líf fitt. Þeir *Sveinn* gerþu þar hit mefta hervirki i *Suþrlandi* adr þeir foro til fkipa finna; epter þat lágu þeir uti um fumarit oc heriudu um *Skotland*; kom *Sveinn* at haufte til *Orkneyia* á fund *Raugnvallds* iarls, tok hann vel vid *Sveini*; for *Sveinn* þá yfer á *Nes* i *Dungalsbæ* oc fat þar um vetrinn. I þenna tíma kom til *Sveins* ordfending *Holldboda* or *Suþreyiom* at *Sveinn* fkyldi koma til lidveizlu vid hann, því at þar hafdi komit *Haulldr* af *Bretlandi* oc hafþi elltann *Holldboda* or buum fínum oc rænt fei miklu, fa madr het (z)
1140 *Hrodbiartr* er fendr var, enfkr at kyne; *Sveinn* brá fkiott vid er hönum voro fend ordin oc kom uti *Orkneyiar* til motz vid *Raugnvalld* iarl, oc bat *Raugnvalld* iarl at hann fkyldi fá honom liþ oc fkip; iarl fpyrr hvat *Sveinn* villdi þá at hafaz, hann qvad þann mann hafa fer ord fendt er fízt átti hann nei vid at kveda oc hönum hafþi þá beft gefiz er hann þurfti meft vid, er flefter foro á hendr hönum; iarl fvarar, vel væri þá ef þit fkildiz viner, enn utruer eru flefter *Sudreyingarner*, enn gæta máttu drengfkapar þíns, enn ec man fá þer tvö fkip alfkiput; þetta líkar *Sveini* vel, oc for þá til *Sudreyia* oc fann eegi *Holldboda* fyrr enn hann kom

(z) Hroar. 333.

tum resistere potest, confestim enim, in sylvam qvippe se recipere A. D.
neqvivere, ad villam retruditur; magna hic strages edita. Hinc 1139
sursum ad amnem Hialmdalensem *&* *inde in montem excurrit*,
dein in sinum Scoticum *indeqve in* Hebrides *vehitur; infra in historia ejus non fit mentio.*

Cæterum cum Aulver *aufugeret*, Sveinn *cum suis prædium adit & undiqve spoliat; postea ædes cum omnibus, qvæ intus erant, incendio delent*, Frákarka *animam simul efflante.* Sveinn *cum asseclis hic maxime egit, anteqvam ad naves rediret, violenter. Postea æstatem piraticam exercendo transigunt &* Scotiæ *arma inferunt.* Sveinn *autumno in* Orcades *redux, Comitem* Rögnvalldum *convenit, ab eo benigne exceptus, inde in* Nesum *transit &* Dungulsbæi *hyemat. Hoc tempore nuntius a* Holldbodio *ex* Hæbudis *missus venit, petendo, ut* Sveinn *ipsum auxiliaturus eo se conferret, venerat enim illuc* Holldus *é* Britannia *&* Holldbodium *á prædiis suis abegerat, magnas simul opes prædatus. Legato nomen fuit* Hrodbiartus, *natione* Anglo. Sveinn *audito petito celeriter annuit & in* Orcades *delatus* 1140
comitem Rögnvalldum *rogat ut cum exercitu naves sibi tradat. Comes de proposito sciscitatur; regerit* Sveinn *illum virum sibi nuncium misisse, cui repulsam dare se neutiqvam deceret, optime qvippe experto dum plurimi se infestassent. Ad hæc Comes; bene est si amici ab invicem discedatis; Verum inqvit, pleriqve* Hæbudenses *perfidi sunt; Virtutem autem tuam servabis; naves vero duas omni ex parte instructas tibi tradam.* Sveini *hæc placent, qvi inde in* Hebrides *vectus* Holldbodium *non prius qvam occidentem versus ad* Monam, *eo enim*

 fuga

A. D. 1140 kom veſtr i *Maun* (a) (því at hann hafþi þangat ſtockit, enn er *Sveinn* kom i *Maun*,) þá vard *Holldbodi* hönum feginn, oc þar i *Maun* hafþi *Haulldrinn* ſá hinn *Bretzki* gert hervirki mikit i ránum oc manndrápum oc víþa i *Suþrríki*; fyrer hönum hafþi fallit gauſigr mádr er *Andres* het, hann átti epter konu er *Ingirid* het oc ſon er het *Sigmundr*; *Ingirid* husfreyia átti fe mikit oc bu ſtór; þat rád gerþi *Holldbodi* at hann bæþi hennar, enn er þat var vakit vit hana þá mælti hun at *Sveinn* ſkyldi þat til rádahags vinna at hefna *Andres* bonda ſíns; *Sveinn* ſvarar at hann mætti gera *Bretum* ſkada nockorn, enn æi má ec vita hvers af verdr audit um manna lát; oc epter þat fara þeir *Sveinn* oc *Holldbodi* i hernat, oc höfþu V. ſkip; þeir heriudu um *Bretland* oc gengu þar upp er heiter (b) *Jnes* oc gera þar hervirki mikit; þat var eirn morgin at þeir gengu upp i þorp nockurt oc var þar lítil vidtaka, flýdu bændr or þorpinu, enn þeir *Sveinn* ræntu þar hvívetna oc brendu VI. bæi fyrer dagverd ſinn; þa var þar med *Sveine* Islendzkr madr er *Eirikr* het oc qvad þetta:

Bæir eru brender,
enn búendr rænter,
ſva hefer *Sveinn* hagat,
VI. i morgin,
gerþi hann einom
ærinn þeirra,
leiger þar kol
leigumanni

Epter

(a) *Parentheſi heic incluſa omitt.* 101. 102. 333. (b) Jarlsnes. *Flat.*

fuga se receperat veniret, *reperit*, *ubi ab ipso cum gaudio* A. D. *excipitur.* Haulldus *ille* Britannus *in* Mona *&* *passim in* 1140 Sudrrikia *ingentes & homicidiis & prædis hostilitates exercuerat*, *inter qvas ceciderat vir nobilis* Andreas; *reliqverat is uxorem nomine* Ingigerdam *& filium* Sigmundum. Ingigerdi *opes erant magnæ & prædia ingentia. Consilium dedit* Hollbodius *ut nuptias ejusdem sibi expeteret*, *verum cum has sollicitaret*, *respondit illa*, *nuptias promerendas ultione cædis mariti* Andreæ. *Respondit* Sveinn, se Britannis *damnum qvoddam adferre forsitan posse*, *nescio autem*, *inqvit*, *qvorsum homicidiis fortuna adspiret. Post hac ipse &* Holldbodius, *qvinqve navibus instructi*, *piraticam suscipiunt*, Britanniæ *arma inferunt*, *exscendunt ubi* Ines *audit*, *ibiqve prædantur. Mane cujusdam diei oppidum aggrediuntur; incolæ resistere neqveunt & fugati discedunt; Verum* Sveinn *cum suis undiqve spoliavit*, *& ante prandium villas sex incendio delevit. Seqvebatur tunc* Sveinem *vir* Islandus *nomine* Ericus, *qvi seqventia cecinit:*

Villæ exustæ sunt,
sed incolæ spoliati,
ita Sveinn *instituit*,
sex hujus diei mane,
facessivit uni
satis eorum;
suppeditat ibi carbones
conductori.

A. D. 1140 Epter þetta foru þeir til ſkips ſíns oc lágu uti um ſumarit oc fengu mikit herfang, enn *Haulldrinn* hliop í ey þá er *Lund* heiter, þar var vígi gott, ſátu þeir *Sveinn* þar um nockora hríd oc fengu ecki at gert oc foru heim um hauſtit í *Maun.*

Af herferdum Sveins oc Holldboda

Þenna vetr gerþi *Sveinn* brudkaup til *Ingiridar* oc ſat
1141 þa med ſæmd mikilli, um vorit dró hann menn at ſer oc for á fund *Hornboda* oc beiddi hann lids, en hann taldíz undan, oc let at menn væri i athöfnum marger enn ſumer i kaupferdum oc feck *Sveinn* þar ecki af, enn þat var raunar at þeir *Haulldrinn* höfþu ſætz á laun oc bundit lag ſitt med fegiöfum, enn *Sveinn* for ecki at ſíþr oc hafþi þá þriu ſkip, oc vard lítit til fiár aundvert ſumar, enn er áleid foro þeir ſuþr under *Irland* oc toku þar kugg eirn er munkar áttu or *Syllingum* oc ræntu; hann heriadi oc víþa á *Irlandi* oc tok þar mikit fe oc foro um hauſtit heim í *Maun.* Þá hafþi *Sveinn Asleifarſon* ſkamma ſtund heima ſetit at hann heirdi þann kvitt at *Hornbodi* mundi hönum æi trur,
1142 enn *Sveinn* duldiz vid þat; oc eina nott um varit var þat tíþinda at vardmenn *Sveins* kvamo oc ſögþu at ſufridr for at þeim; þeir *Sveinn* lupu til vapna oc ut, þeir ſá hvar menn foro med elld at bænum oc höfþu liþ mikit, þá lupu þeir á hól einn oc vörduz þaþan, þeir höfþu ludr oc bleſu, enn þar er þyckbýlt oc drifu menn til lids vid þá *Svein* ſva at þar kom at þeir letu frá er til voru komner, ſloguz þeir *Sveinn* epter oc elltu þá, þar fell mart manna i flottanum, enn

His gestis ad naves redeunt, per æstatem piraticæ vacant & ingenti præda ditantur. Verum Haulldus *in insulam qvæ* Lund *audit, aufugit; hic aptum propugnaculum, qvod* Sveinn *cum suis aliqvantisper obsidet, ast in* Monam, *re infecta, domum redit.* A. D. 1140

De militia Sveinis & Holldbodii.

H*ac hyeme* Sveinn Ingigerdam *uxorem ducit, magnoqve cum honore tunc sedet. Seqvente vere suos convocat,* Hornbodum 1141
convenit, rogatqve ut auxilium sibi ferat, ast ille detrectat, caussans alios suorum operibus domesticis, alios autem mercaturæ vacare, unde Sveinn *repulsam tulit. Verum revera* Haulldus & Hornbodius, *interpositis pecuniis, clanculum fædus contraxerant.* Sveinn *autem nihilo secius tres naves educit & prima æstate parum prædæ reportat, hac vero vergente, meridiem versus ad* Hiberniam *tendit, capit navigium qvod possidebant monachi* Sillingis, & *spoliat; per* Hiberniam *etiam arma passim circumtulit, & ingenti præda reportata, autumno in* Monam *domum redit. Non diu domi fuerat* Sveinn Asleifæ *cum serpentem audiret famam* Hornbodium *sibi non fidum fore; verum celabat; veris* 1142
qvadam nocte vigiliæ Sveinis *accedentes, hostes venire annunciant.* Sveinn *cum suis arma arripit excurritqve. Conspiciunt ingentem manum, villam incensuram, appropinqvare. Tunc* Sveinn *cum suis in tumulum qvendam celeriter se recipit, ibi se defendit, & tubam, qvæ ad manus, inflat, verum villæ parvo interstitio sejunctæ, unde incolæ turmatim succurrunt, ita ut, qvi advenerant, hostes, discederent;* Sveinn *cum*

A. D. enn fiölldi var ſárt af hvarum tveggiom áþr þeir ſkilldu, enn
1142 fyrer þeſſu liþi red *Hornbodi* oc hafdi hann dregiz undan i flottanum, for hann þar til er hann kom i *Lundey*, tok *Haulldrinn* vel vid könum oc hellduz þeir ſaman; *Sveinn* for heim oc hafþi fiölment oc vardhölld mikil, því at hann trudi illa *Suþreyingum* oc ſelldi iarder ſínar er áleid vetrinn
1143 til laufa fiár oc for ſnemma um vorit ſunnan til *Liodhuſa:* hafþi hann gert mikit hervirki i þeſſari ferd.

Frá Raugnvalldi jarli oc Sveine.

Þá er *Sveinn* var i *Suþreyiom*, hafþi *Raugnvalldr* iarl farit a *Katanes* oc tók veizlu i *Vík* med þeim manni er *Haralldr* het; *Sveinn* het ſon hans oc var hinn vaſkligzti madr, enn er iarl var á veizlu, kvomu þeir *Þorbiörn Klerkr* ofan af *Skotlandi* oc ſeger þau tíþinde at *Þorſteinn Haulldr* fader hans var drepinn oc hafþi iarl einn drepitt hann, enn þat höfdu menn á máli hve tídrætt þeim *Raugnvalldi* iarli var oc *Þorbirni*, því at iarl gádi varla at luka málum ſínum fyrer tali þeirra, for *Þorbiörn* þaþan oc ut i eyiar med iarli, enn *Sveinn Hroaldsſon* gerdiz þá ſkutilſveinn iarls; *Þorbiörn* hafþi þá verit um rýd á *Skotlandi*, hann hafþi drepa latit tva menn þá er verit höfþu at brennu *Frákarkar* med *Sveine Asleifarſyne*, enn er *Sveinn* kom or *Suþrey*, þá for hann heim i *Gáreksey* til buſs ſins enn æi á fund *Raugnvallds* iarls, ſem hann var vanr, er hann kom or hernadi; enn er *Sveinn* kom or *Suþrey* um ſumarit oc iarl ſpurþi at hann var heim kominn, ſpurþi hann *Þorbiörn* hvat hann ætlaþi hvi *Sveinn* mundi

cum suis fugatis instabat; in fuga magnus cadebat numerus; permulti autem, anteqvam distraherentur, sauciati sunt. A. D. 1142 ad ann. 1149
Hujus vero exercitus dux erat Hornbodius, *qvi in fuga se subduxerat; pergebat is donec in* Lundey *veniret, ubi ab* Haulldio *benigne excipitur & ipsum exinde comitatur.* Sveinn *domum redux, hominum multitudine stipatur, excubias passim agi curat,* Hæbridenses *qvippe suspicatus; prædia sua cum hyems in ver declinaret rebus mobilibus commutavit & primo vere* Liodhusas *meridiem versus ivit. Ingentes in hoc itinere hostilitates exercuerat.*

De Comite Rögnvalldo & Sveine.

D*um in* Hebridibus *erat* Sveinn, *Comes* Rögnvalldus Katanesum *petiverat, &* Vikæ, *a viro, cui nomen* Hroalldi, *convivio exceptus fuerat;* Hroalldi *filius fuit* Sveinn, *vir summæ fortitudinis. Verum cum Comes convivio interesset, veniens cum suis a* Scotia Thorbiornus Klerkr, *referebat patrem* Thorsteinem Haulldum *a Comite qvodam occisum esse. Multa conseruere præsentes de crebris comitis* Rögnvalldi *cum* Thorbiörno *colloqviis, vix enim præ iisdem mutuas sententias dicendas curavit. Hinc* Thorbiörnus *comitem in insulas seqvitur;* Sveinn *tunc Comitis dapifer constitutus est.* Thorbiörn *aliqvantisper in* Scotia *moratus, duos, qvi* Sveinem, Frakarkam *comburentem, comitati fuerant, interfici curaverat. Cæterum* Sveinn *ex* Hebridibus *redux hac æstate in prædium suum* Garecksey *se contulit, ast Comitem* Rögnvalldum, *qvamvis antea solitus fuisset, ex piratica reversus, convenire neglexit. Verum cum* Sveinn *ex* Hebridibus *veniret & Comes eum domum rediisse audiret, interrogavit* Thorbiörnum, *qvam putaret causam ob qvam* Sveinn

A. D. 1142 ad ann. 1149 mundi æi finna hann; *Þorbiörn* ſvarar: þeſs get ec at *Sveini* misliki vid mic, því at ec let drepa þá menn er verit höfþu med hönum at brennu *Frakarkar;* Jarl mælti: ecki vil ec at þit ſeut misſátter; oc epter þat for *Raugnvalldr* iarl i *Garecksey* oc leitadi um ſætter med þeim, oc var þat audvellt, því at báder þeir villdu at jarl ſkipadi, ſíþann gerdi hann þá ſátta at ſinne oc hellzt ſu ſætt lengi ſíþan.

Frá keski-ordum Raugnvallds jarls.

I þann tíma kom til *Orkneyia* Iſlendzkt far eitt, þar var á ſá madr er *Hallr* het, ſon *Þorarins Breidmaga*, hann for til viſtar i *Rinarsey* til þeirra *Þorſteins* oc *Rögnu;* hann undi þar illa oc bat *Þorſtein* at hann kæmi hönum til *Raugnvallds* iarls; þeir foru á hans fund, oc villdi iarl ecki vid hönum taka, enn er þeir kvamo heim, þá ſpyr *Ragna* hve fariz hafþi? *Hallr* qvad þá víſu:

Senda ec ſon þinn *Ragna*,
ſaunn koma mál fyrer bragna,
hans var hálig ydia
hirdviſtar mer bidia;
hafa qvedz (c) hodda rýrer
hinn er hæſtum veg ſtýrir,
neitti hann griupans grana,
gnott vegligra manna.

Litlu

(c) haullda ryrer, *viros. Flat.*

ſe non conveniret; Reſpondit Thorbiörn; *Conjecto* Sveini *dis- plicere, qvod eos, qvi comburendæ* Frakarkæ *cum ipſo ma- nus admoverant, occidi curaverim. Ad hæc comes; Nolo, inqvit, vos discordes eſſe. Poſt hæc comes* Rögnvalldus *in* Gáreksey *it, reconciliationem inter eos qvæſiturus, qvam facile impetrat, uterqve enim ut ipſe decideret cupivit. Hinc eos hac vice in concordiam, qvæ diu exinde viguit reducebat.*

A. D. 1142 ad ann. 1149

De cavillatione comitis Rognvalldi.

V*enit hoc tempore ex* Islandia *navigium, qvo vectus* Hallus Thorarini Breidmagi *filius, domicilium* Rinanseiæ *apud* Thorſteinem *&* Ragnam *conducit, hic manſionis pertæſus,* Thorſteinem *rogat ut domeſticis Comitis* Rögnvalldi *ſe annumerandum curet; hos, poſtqvam comitem,* Hallum *excipere recuſantem, convenerant, domum reverſos, de negotii ſucceſſu interrogat* Ragna, *cui* Hallus *ſeqventi cantilena reſpondet*:

Miſi filium tuum Ragna,
vera viris nunciantur,
ejus maxima conſtitit opera
in expetenda mihi inter ſatellites receptione.
ſibi adhærere dicebat, aurum parvi faciens,
ille qvi ſumma gaudet dignitate,
(*denegavit* aurum ɔ: ſtipendium *viro*)
ſat virorum præſtantiorum.

D. A. 1142 ad ann. 1149 Litlu síþar for *Ragna* á fund *Raugnvallds* iarls at erendom sínum; hon var sva buinn at hon hafþi gaddan rautt á höfþi ser af rossa hári, oc er iarl sá þat qvat hann,

Alldri hef ec frett þar er felldu
framstalls konr allar,
verdr at menia myrder
miukordr, höfutdukum
nu (c) tær hlauck um hnacka
(d) honnstrindar (e) sem binda,
skrýdiz brudr vid brædi
bengagls merar tagli.

Ragna mælti, her kemr nu at þvi sem mælt er at fárr er sva vitr at allt siái sem er, þvi at þetta er af hesti enn ecki af meri; hon tok þa (f) silkiduc oc faldadi ser med, oc taladi egi at síþr mál sitt; Jarl tok henni i fyrstu, enn myktiz rædan sva sem áleyd, oc feck hon þat erinde sem hon villdi, er hon feck hirdvist *Halli*, oc var han lengi síþan med *Rögnvalldi* iarli; þeir ortu báder saman hátta likil hinn forna oc letu vera V. vísr med hveriom hætti, enn þa þotti oflangt qvedit, oc ero nu tvær kvednar med hveriom hætti.

Frá Raugnvalldi jarli oc Sveine Asleifarsyne.

Þat er sagt at *Sveinn Asleifarson* spurdi at *Hornboþi* var kominn i *Suþrey*, þá bat hann *Raugnvalld* iarl at fá ser liþ til

(c) var. *Flat.* 102. 333. (d) hoddstrindar. *Flat.* (e) lunda. 102. 333.
(f) línduk. *Flat.*

Paulo post Ragna *Comitem* Rögnvalldum, *propriorum negotiorum causa, convenit, ita vestita, ut calyptra rubra, ex setis equinis confecta, caput tegeret, quod cum comes vidisset, cecinit.* A. D. 1142 ad ann. 1149

Nunqvam sciscitatus fui qvali obvolverit
qvævis muliercula,
(Non sit vir generosus ɔ: *ego)*
svaviloqvus) caput peplo:
Jam fœmina conspicua occiput
textili circumdat
(mulier iram ornatu prodit)
rubra eqvæ cauda.

Ad hæc Ragna; *Vetus jam, inqvit, proverbium in te qvadrat, neminem mortalium omnia recte sapere, calyptra enim ex seta eqvi, non eqvæ, confecta. Postea, assumto serico, caput obvolvit, nihilo tamen secius negotium suum proferentem primo durius, postremo vero mitius comes excipit; tandem eo venit, ut voti compos efficeret, ut* Hallus *in satellitum numerum reciperetur, qvi* Comitem *exinde diu seqvebatur. Conjunctis ambo viribus clavem metricam veterem composuere, & cuilibet metri generi qvinqve versus adscripserunt, tunc vero opus longum nimis videbatur, unde qvodvis metri genus duo tantum versiculi hodie monstrant.*

De Comite Rögnvalldo & Sveine Asleifæ.

D*icitur qvod* Sveinn Asleifæ *audiverit* Hornbodium *in* Hebrides *venisse, tunc Comitem* Rögnvalldum *rogat, ut copias ad*

A. D. 1142 ad ann. 1149. til at hefna ſín; iarl feck honom V. Skip, oc ſtýrdi einu *Þorbiörn Klerkr*, enn audru *Haflidi* ſon *Þorkels Flettis*, þridia *Dúfniáll*, ſon *Hávards Gunnaſonar*, fiorda *Rikgardr Þorleifsſon*, fimta *Sveinn Asleifarſon*; enn þegar er *Holldbodi* ſpurdi til *Sveins* þá flýdi hann or *Suþreyiom*; Þeir *Sveinn* drápu mart manna i *Suþreyiom*, enn rændu vída oc brændu; þeir fengu mikit fe, enn nádu æi *Holldboda* oc alldri kom hann i *Suþreyiar* ſíþar. *Sveinn* villdi vera i *Suþreyiom* um vetrinn, enn þeir *Þorbiörn* vildu heim oc foro þeir um hauſtit ſunnan til *Kataneſs* oc komu i *Dungalsbæ*, oc er þeir ſkyldu ſkipta herfángi ſínu, þá mællti *Sveinn* at allir ſkyldu jafnmikit hafa nema hann hefþi höfþingia lut, þvi hann qvadz einn hafa fyrer verit oc ſagþi iarl hafa fengit þá til lips vid ſig; hann leetz oc einn hafa ſaker átt vid *Suþreyinga*, enn þeir engar, enn *Þorbiörn* þottiz engum mun ſíþr hafa tilunnit oc verit ecki ſíþr fyrimadr enn *Sveinn*; villdu þeir oc aller ſkipſtiornarmenu hefþi jafnann lut, enn ſva vard at vera ſem *Sveinn* villdi, því hann var miklu mann fleyri þar á neſinu; enn *Þorbiörn* for ut í *Orkneyiar* á fund *Raugnvallds* iarls oc ſagþi hve farit hefþi med þeim *Sveine* oc líkadi þeim illa er hann hefþi gert þá hlutræninga; iarl qvat þat ecki einuſinne mundi finnaz á at *Sveinn* væri engi jafnadarmadr, enn þar mun enn koma at hann mun taka giölld fyrer ſitt ránglæti, enn ecki ſkulu þer um þetta deila, ec ſkal fá ydr jafnmikit af mínu ſem þer miſſit vid hann, vil ec oc ecki at þer kallit á hann um þetta oc væri vel ef ecki leiddi ſtærri vandkvædi af hönum. *Þorbiörn* ſvaradi, Gud þacki ydr herra þann ſóma er þer gerit til vor, oc ecki manom ver deila vid *Sveinn* um þetta, enn alldri ſíþan ſkal ec vera vin hans, oc gera ſkal ec hönum nockora ſvívirding her á moti; oc epter

vindicandam illatam ſibi injuriam tradat. Concedit Comes naves qvinqve, qvarum primam Thorbiörn Klerkr, *ſecundam* Hafidius *filius* Thorkelis Flettii, *tertiam* Dufniáll *filius* Havardi Gunnii, *qvartam* Rikgardus Thorleifæ, *& qvintam* Sveinn Asleifæ *regebat. Verum* Holdbodius, *de venturo* Sveine *certior, ex* Hebridibus *aufugit.* Sveinn *cum ſuis in* Hebridibus *multos occidit, paſſim ſpoliat incendioqve devaſtat, & ingentem reportat prædam, verum* Hornbodium, *qvi nunqvam poſtea in* Hebrides *venit, capere neqvivit.* Sveinn *in* Hebridibus *hyemare*, Thorbiörnus *autem cum cæteris domum reverti voluit; autumno è meridie* Kataneſum *petunt &* Dungulsbæum *veniunt. Cum prædam ſuam dividerent, dicebat* Sveinn *æqvalem ſingulis portionem accipiendam, præter ſe, qvi portionem ducis reportaret, ſe enim præfuiſſe ſolum, comitem illos ſibi in auxilium ſuppeditaſſe,* Hebridenſes *qvoqve ſe tantum & neminem illorum læſiſſe prætendit. Sed* Thorbiörnus *pariter meruiſſe & nihilo minus qvam* Sveinn *præfuiſſe videbatur. Volebant etiam omnes navium rectores æqvalem portionem retinere.* Sveinis *autem voluntas prævaluit, in* Kataneſo *enim multo plures ei adhærebant; Verum* Thorbiörnus *in* Orcades *tendit, Comitem* Rögnvalldum *convenit, ipſi acta cum* Sveine, *& diſplicere qvod à juſta portione excluſi eſſent, exponit. Regerit Comes id non una tantum vice expertum iri* Sveinem *æqvitate carere, id autem, inqvit, qvamvis non ſtatim, eveniet, ut ſuæ iniqvitatis pænas luat; non autem vobis de his lis eſto; tradam enim tantum e meis, qvantum ejus cauſa amittitis. Nolo etiam vos illum hujus incuſare, utinam plurium difficultatum autor non exiſteret. Regerit* Thorbiörn; *Deus tibi domine honorem, qvo nos afficis, remuneret; non autem cum* Sveine *de his litigabimus, aſt poſthac nunqvam illi amicus ero, ei hæc aliqva contumelia redditurus. Poſtea*

A. D. 1142 ad ann. 1149

uxorem

A. D. epter þetta ſeger *þorbiörn* ſkilit vid *Ingigerdi* ſyſtr *Sveins* oc
1142 ſendi hana yfer á *Nes* til *Sveins*, tok hann vid henne vel,
ad ann. enn þotti ger til ſín ſvívirding mikel, var þá med þeim
1149 fiandſkapr, kom þá at þvi ſem mælt er at foruden ſiázt bezt vid. Þa er *Sveinn* var i *Suþreyiom*, þa hafþi hann ſett *Margad Grimsſon* i *Dungalsbæ* til forráda oc fengit honum i hendr ſýſlu þá er hann hellt af *Raugnvalldi* iarle, enn *Margadr* var ſakgefinn oc áleitinn, oc vard hann uvinſæll vid ſinn ujafnat, enn þeir er meſt urdu fyrer ujafnadi hans ſtucku á fund *Hroalldz* oc helldu ſic þar, af þvi gerdiz fiandſkapr med þeim *Hroalldi* oc *Margadi*; litlu ſíþarr for *Margadr* ſudr til *Víkr* vid tuttugta mann at erindum ſínum, oc ádr hann kom ſunnan veitti hann heimſokn *Hroalldi* bonda oc drap hann oc nockora fleiri, for ſíþan til *Dungalsbæiar* á fund *Sveinns*, þá ſafnar *Sveinn* mönnum oc ferr til *Lambaborgar* oc býz þar um, þar var vígi gott oc ſat hann þar med LX. manna oc flutti at ſer viſter oc önnr föng þau er þeir þurftu at hafa; borgin ſtod a ſæfvar hömrum nockrum, enn ſteinveggr var fyrer ofan vel ſmídadr, biörgin geingu langt med ſiánum (g) annan veg; þeir gerdu þa margar uſpectir á *Kataneſe* i ránum oc fluttu þangát til ſín i borgina oc gerþuz miöc uvinſælir.

Af ferdum Sveins Asleifarſonar.

Tídinde þeſſe koma til eyrna *Raugnvalldi* iarli oc *Sveini Hroalldsſyni*; beiddi *Sveinn* iarl fulltíngis at hann leidretti þetta mál; fluttu marger menn med *Sveine*, kom því ſva at *Raugnvalldr* iarl bráz vid oc for yfer til *Neſs* oc þeſſer höfþin-

giar

(g) allann, *undique*, *Flat.*

uxorem Ingiridem, Sveinis *sororem, repudiat & ad fratrem in* Kataneſum *transmittit; hic sororem humaniter excipit, ast contumelia se affectum reputat, unde magnum inter eos odium. Qvadrat in hos proverbium. Vulpes vulpem deludit. Dum erat in* Hæbudibus Sveinn Margado Grimi *filio de* Dungulsbæ *præfecturam á Comite* Rögnvalldo *acceptam, tradiderat,* Margado *autem ad incusandum & infestandum prono propriæ injuriæ odium peperere; qvos autem ejus offendebat iniqvitas, ad* Hroalldum, *apud qvem etiam permansere, confugiebant, unde inter hunc &* Margadum *simultates. Paulo post* Margadus *cum suis vicesimus, propria peracturus negotia, meridiem versus in* Vikam *iter suscipit, ex qvo nondum redux, colonum* Hroalldum, *qvem domi remanentem petit, præter aliqvot alios, occidit. Hoc facto* Dungulsbæi *convenit* Sveinem, *qvi, asseclis collectis,* Lambaburgum, *ubi commodum erat propugnaculum se confert & ibidem sexaginta hominibus stipatus resident, omnisqve generis, qvo opus erat, commeatum eodem contrahit. Urbs in præruptis sita erat maritimis, paries autem supra versus continentem lapideus, arte constructus fuerat; prærupta ex altero latere ad mare per longum spatium producebantur. Heic in* Kataneſo *vicinos crebro infestabant & in urbem, qvæ asseqvi potuere, devehebant, permagnum hoc modo ineuntes odium.* A. D. 1142 ad ann. 1149

De itinere Sveinis Asleifidæ.

H*æc ad aures Comitis* Rögnvalldi & Sveinis Hroalldi *filii veniunt. Rogat* Sveinn *comitem, ut his emendandis succurrat; preces á multis commendatæ effecere, ut* Rögnvalldus *festinanter in* Kataneſum *transiret, qvem seqventes comitabantur magnates*

A. D. 1142 ad ann. 1149

giar med hönum, *Þorbiörn*, *Haflidi Þorkelsfon*, *Dufniall Havardsfon*, oc voru þeir hiner tillaga veftu á hendr *Sveini*; þeir foru til *Dungalsbæiar* oc var *Sveinn* þá i brottu, þeir fpurdu at *Sveinn* var i *Lambaborg*, foru þeir iarl þá þángat, oc er þeir kvamo til borgarinnar, þa fpyrr *Sveinn* hverr fyrer liþinu redi; hönum var fagt at *Raugnvalldr* iarl red fyrer; *Sveinn* fretti iarl at erindum, iarl fvarar, at hann vill at hann feli *Margad* framm í valld þeirra; *Sveinn* fpyrr hvert hann fkal grid hafa, iarl letz því ecki vilia heita; þá mælti *Sveinn*, ecki nenni ec at felia *Margad* framm i valld þeirra *Sveins Hroalldsfonar* edr annarra uvina minna þeirra fem med ydr eru, enn giarna villda ec vera fáttr vid ydr herra; þá fvarar *Þorbiörn Klerkr*, heir hvat drottins fvíkarinn mælir at hann villdi giarna fattr vera, enn hefer ádr rænt land hans oc lægiz ut fem þiofr, launar þu iarli illa margann foma er hann hefer til þín giört, fem þu mant öllum er þu mátt þvi vid koma; *Sveinn* fvarar, ecki þarfþu *Þorbiörn* her fva mart til at leggia, því at ecki man fyrer þin ord geort, enn þat er hugbod mitt att þu maner hönum veftu launa þann fóma er hann hefr til þin geort ádr enn þid fkilit, fyrer því at enger munu gæfu af þer hliota þeir er nockut eigu vid þig; þá mælti *Raugnvalldr* iarl at menn fkyldu ecke fkattyrdaz. Epter þat fettuz þeir um borgina oc bönnudu allar atflutningar oc geck fva miöc lengi at ecki mátti atfokn vid koma oc er eydduz vifter þeirra, þa kalladi *Sveinn* faman fína menn oc leitadi ráda vid þá, enn allir menn mæltu eins munni at hans forfiá villdu hafa medan hennar væri kofťr; þá tok *Sveinn* til orda oc mælti; þat fýniz mer fvívirduligaz at fvellta her enn ganga fíþann á valld uvina finna, hefer oc þetta fva farit fem líkligt er, at ofs mun bædi

nates Thorbiörn, Haflidius Thorkelis, Defniáll Havardi *filius;* A. D.
hi qvoqve contra Sveinem *pessima qvæqve svadebant. Eunt* 1142
Dungulsbæum, & Sveinem, *qvi discesserat*, Lambaburgi *esse* ad ann.
audiunt, unde eo delatos, cum ad urbem venirent, Sveinn *de* 1149
exercitus duce irterrogat, responsumqve audit comitem esse Rognvalldum. *Porro de negotio percontato, respondet Comes, se velle ut* Margadum *in eorum potestatem tradat. Cum* Sveinn *an pax ei concedenda, qværeret, comes promittere detrectat. Hinc* Sveinn, *à me, inqvit, impetrare neqveo, ut* Margadum *in* Sveinis Haralldi *filii, aliorumve meorum, qvi te comitantur, inimicorum manus tradam, tibi autem domine reconciliari mihi libet. Ad hæc* Thorbiörn; *Heus! inqvit, verba dominum prodentis, dicentis nempe se lubenter reconciliari velle, ditionem vero domini prius spoliavit, & tanqvam fur se subduxit; honorem, inqvit, multiplicem, qvo te affecit, Comiti, qvemadmodum etiam omnibus qvibus potis eris, male rependis; regerit* Sveinn; *non adeo multa tibi* Thorbiörne *addere opus, tuis enim verbis neqvaqvam obsecundabitur; præsagit vero mihi animus, te illi honorem, qvem tibi præstavit, anteqvam ab invicem disceditis, pessime redditurum, nemini enim, cui tecum aliqvid negotii, fortunæ promotor existes. Tunc Comes* Rögnvalldus, *ne dicteriis se invicem lacescant prohibet. Post hæc urbem cingunt & omnes advectiones intercipiunt, diu admodum impetum facere neqveuntes. Cum autum urbanorum commeatus consumaretur,* Sveinn *suos convocat, & cum iis consilia miscet, omnes autem uno ore se ipsius consilia qvamdiu iisdem frui liceret, secuturos affirmant. Hinc* Sveinn; *maximum inqvit, mihi dedecus videtur hic esurire, hostibus autem exinde se submittere, hæc etiam, ut vero simile erat, acta sunt,*

 nos

A. D. 1142 ad ann. 1149

bædi ſkorta vid *Raugnvalld* iarl vit oc gæſu, enn her hefer verit leitat um ſætter oc grid oc hefer hverki fengiz *Margadi* felaga mínum, enn veit ec at koſtr mun her ödrum mönnum grida, enn ec nenni ecki at ſelia hann fram under öxi, nu er þat ecki rett at her gialldi ſva marger hans vandræda, þott ec nenna ecki at ſkiliaz vid hann at ſinne, oc epter þetta tok *Sveinn* þat rád at kníta ſaman ſnæri þau er þeir höfþu, enn um nattina letu þeir þá *Svein* oc *Margad* ſíga ofan or borginne á ſiáinn, oc epter þat toku þeir ſund oc lögduz fram med biörgunum þar til er þraut hamrana, epter þat ſtigu þeir fotum á land oc foru uppi *Sudrland* oc ſva til *Mærhæſi* oc þaþan til *Duſeyra*, þar fundu þeir *Orkneyia* menn á birdinge, het ſá *Hallvardr* er fyrer þeim var, enn annar *Þorkell*, þeir voru X. ſaman; þeir *Sveinn* gengu á ſkip med þeim oc foru XII. ſaman á byrdingi ſuþr fyrer *Skotland*, þar til er þeir koma i *Máeyiar*, þar var þá munklífi, *Balldvin* het áboti ſá er fyrer reed, þar voru þeir *Sveinn* oc hans menn VII. nætr vedr faſter, oc ſögduz vera ſender á ſund Skota kongs af *Raugnvalldi* iarli; munkar grundu ſögn þeirra oc ætludu vera ránsmenn oc ſendu til landz epter mönnum, enn þá er þeir *Sveinn* verda þeſs varir, þa hlaupa þeir á ſkip oc ræntu ſtadinn fe miklu; þeir foru á brott oc inn epter *Myrkvaſyrde*, þeir fundu i (h) *Eydinaborg David Skota* kong, tok hann vel vid *Sveine* oc baud þeim at vera med ſer; *Sveinn* ſagþi kongi allann mála vöxt þangatkomu ſinnar oc hve farit hefdi med þeim *Raugnvalldi* jarli ádr þeir ſkilduz, oc ſva þat er þeir höfdu rænt i *Máeyium*, voru þeir *Sveinn* um hríd med *Skota* Kongi i godu yferlæti; *David* kongr ſendi menn

(h) *Ædittaborg* 101. 102.

nos enim Comiti Rognvalldo *tam qvoad prudentiam, qvam qvo ad fortunam inferiores erimus; hic autem pax & reconciliatio socio meo* Margado *impetrari neqvit, scio autem pacem aliis conciliari posse, verum neqveo â me impetrare ut eum hic sub securim tradam, jam tot ejus difficultatum pœnas luere iniqvum est, qvamvis me, ut ab eo hac vice sejungar, persvadere non possim, Post hæc* Sveinn *id consilii capit, ut funibus, qvi ad manus erant, connodatis, noctu ipsum &* Margadum *ex urbe in mare demitterent; hi exinde natando, prærupta, donec deficerent, legebant. Repetituri deinde continentem, per* Sudurland, *inde* Mærhæfiam, *deniqve* Dufeyras *se conferunt. Inveniunt forte hic in nave vectoria* Orcadenses, *numero decem qvorum duci alteri* Hallvardi, *alteri* Thorkelis *nomen, verum cum* Sveinn *&* Margadus *iis consociarentur, duodecem in nave vectoria, australes* Scotiæ *oras prætereundo, in* Máeyas *pergunt. Erat ibidem eo tempore monasterium, cui præfecto abbati nomen* Balldvini. *Hic adversa impeditus tempestate* Sveinn *cum suis septem noctes moratur & se â comite* Rögnvalldo *ad regem* Scotiæ *legatum asserit, cujus assertionis veritatem suspicati monachi, piratas esse putant & conterraneos per nuncios convocant. Qvod cum* Sveinn *cum suis comperiret, navem repente ascendit, ingentibus prius spoliatis pecuniis; post abitum translati per* Myrkvafiord, Edinoburgi Davidem *regem* Scotiæ *conveniunt, â qvo benigne exceptus* Sveinn, *cum suis ad nectendas ibidem moras invitatur.* Sveinn *regi totam sui adventus causam, sua cum comite* Rognvalldo *ante discessum acta, qvodqve in* Máeyis *spoliaverat exponit & inde aliqvantisper, bene habitus, apud Regem Scotorum cum suis commoratur. Rex* David *ad eos,*

A. D. 1142 ad ann. 1149

qvi

D. A. 1142 ad ann. 1149 menn til þeirra manna er fiár höfþu mist fyrer *Sveine* i ferdinne oc let þá sealfa virda skada sinn, enn bætti sínu fe hveriom sinn misser; *David* kongr baud *Sveini* at sækia konu hans i *Orkneyiar*, enn fá hönum slíkar sæmder i *Skotlandi* at hann mætti vel vid una; *Sveinn* birti vilia sinn fyrer kongi oc seger sva at hann villdi at *Margadr* væri þar epter med kongi, enn hann sendi ord til *Raugnvallds* iarls at hann tæki sættum vid hann, en *Sveinn* letz vilia leggia allt sitt mál á valld *Raugnvallds* iarls, qvadz þá jafnan vel viþr una er þeir voru sáttir, enn þa illa er þeir voru ósáttir; *David* kongr svarar, bædi er nu at iarl þessi mun vel vera, enda þycker ydr þat eina vera er til hans veit, hætter þu nu á hans trunat, enn fyrerlætr þat er ver biodum þer; *Sveinn* letz hans vingan alldri láta vilia, enn sagþiz þo vilia biþia kong at hann veitti þetta, kongr kvat sva vera skyldi; *David* kongr sendi menn nordr i *Orkneyiar* med giöfum oc þeirri ordsending at iarl skyldi taka sættum vid *Sveinn*, for þá oc *Sveinn* i eyiar nordr enn *Margadr* var epter med kongi; sendimenn *Davids* kongs foru á fund *Raugnvalldz* iarls, tok hann vel vid þeim oc sva giöfum þeim er kongr sendi hönum oc het sættum, tok hann síþan *Svein* i frid oc fulla vingan oc fór hann þá til bua sinna.

Fall Valþiofs jarls.

Þá er þeir *Sveinn* oc *Margadr* voru a brottu or *Lambaborg*, toku þeir er i borginne voru þat rád at gefa upp stadinn i valld *Raugnvalldz* iarls; spurdi hann hvatt þeir visse til *Sveins* oc þeirra *Margadar* síþaz, enn þeir sögdu sem

qvi in itinere ſpoliati fuerant â Sveine, *mittit & ipſis damni qvantitatem determinare concedit, ablati cuiqve valorem reſtituens.* Sveini *etiam deducendæ ex* Orcadibus *uxoris poteſtatem dat, ac honorem in* Scotia, *qvo bene contentus eſſe poſſit, promittit.* Sveinn *voluntatem ſuam regi aperit, dicens ſe cupire ut* Margadus *apud ipſum remaneret; ſe autem Comiti* Rögnvalldo *per nuncium reconciliaret, totius litis deciſionem comitis arbitrio commiſſurum, ſe ſemper pace inter ipſos contentum, diſſidia ægre ferre. Regerit Rex* David, *utrumqve jam eſt qvod Comes hic absqve dubio laudem mereatur & qvod id â vobis, qvi illum cognoſcitis, contendatur. Nunc ei confidis, qvæ autem tibi offerimus miſſa facis.* Sveinn *regis amicitiam ſibi in poſterum firmam, attamen ut hoc concedat, expetit. Annuit Rex precibus, & ſeptentrionem verſus in* Orcades *ad Comitem legatos cum muneribus mittit, expetendo ut* Sveinem *ſibi reconciliari ſineret.* Sveinn *etiam ſimul in inſulas revertitur,* Margadus *autem apud regem remanet. Legati Regis* Davidis *comitem* Rögnvalldum *conveniunt, & ab ipſo, unacum donis â rege miſſis, benigne excipiuntur pollicetur reconciliationem comes, &* Sveinem *exinde in pacem & plenam amicitiam recipit, poſtea in prædia ſua redeuntem.*

A. D. 1142 ad ann. 1149

Cædes Comitis Walthiofi.

P*oſtqvam reliqverant* Lambaburgum Sveinn & Margadus, *urbani id conſilii cepere ut eandem urbem in comitis* Rognvalldi *poteſtatem dederent. Qværit Comes qvid ultimum de* Sveine & Magado *referre poſſent; dicebant vera, qvæ cum audiret*

A. D. 1142 ad ann. 1149 ſem var, oc er iarl heyrdi þat, mælti hann, ſatt er þat at ſegia at engra manna jafninge er *Sveinn* þeirra er ver eigum koſti her med oſs, eru ſlík brögd bædi drengilig oc hardfenglig, enn ecki vil ec nýdaz á ydr þott þer hafit vafiz i þeſſo vandkvædi med *Sveini;* ſkal hverr ydvarr fara i fridi fyrer mer; for iarl þaþan heim i *Orkneyiar*, enn ſendi *Þorbiörn Klerk* med (i) XL. manna a ſkipi ſudr til *Breidafiardar* at leita þeirra *Sveins*, op ſpurdiz ecki til hans; þá talar *Þorbiörn* fyrer þeim at þeir færi undarliga, rekunz epter *Sveini* á leid fram, enn höfum ſpurt at *Valþiofr* iarl fødrbani minn er ſkamt heþan med litla ſveit manna, oc ef þer vilit fara at honum med mer, þá vil ec því heita ydr at mer ſkal ecki fara ſem *Sveini* at ec gera ydr hlutræningia ef oſs ber herrfáng i hendr, því at fe þat er ver fáum ſkolo þer hafa, enn ſkipta mer þvi einu til handa er þer vilit, þvíat mer þickir betri frægd enn fe; epter þat foro þeir þar til er *Valþiofr* iarl var á veizlu oc toku hus á þeim oc báru þegar elld at; þeir *Valþiofr* lupu til dyranna oc ſpurþi hverr fyrer elldinum redi? *Þorbiörn* ſagdi til ſín; *Valþiofr* baud bætr fyrer víg *Þorſteins*, enn *Þorbiörn* qvat æi þurfa um ſætter at leita; þeir vörduz vel um hrid, enn er elldrinn ſotti þá, lupu þeir ut, oc vard þá ſkamt um vörn þeirra, því at þeir voru þrekadir miöc af elldi, fell þar *Valþiofr* iarl oc XXX manna med hönum, þar fengu þeir *Þorbiörn* fe mikit, oc hellt hann öll heit ſin drengilega vid ſína menn; foru þeir epter þat ut i *Orkneyiar* á fund *Raugnvallds* jarls oc let hann vel yfer þeirra erinde; var þá kyrt í eyionum oc fridr godr. I þann tíma bió einn ungr madr i eyionum er *Kolbeinn Hruga* het oc var hit meſta afarmenni

(i) LX. *Flat.*

audiret Comes talia profatur; Verum eſt, inqvit, qvod ex A. D. 1142 ad ann. 1149 *omnibus, qvorum nobiscum facultas eſt, neminem parem habeat* Sveinn; *decent tales technæ & fortes & ſtrenuos, nolo autem contra vos inhumaniter agere, qvamvis huic difficultati cum* Sveine *implicati fueritis, in pace qvemcunqve veſtrum per me diſcedere licebit. Redit hinc domum in* Orcades *comes, aſt* Thorbiörnum Klerkum *cum qvadraginta in nave meridiem verſus in* Breidafiordum, Sveinem *exqviſitum, mittit. Hoc negotio in caſſum abeunte,* Thorbiörn *mirandum eorum iter aſſerit;* Sveinem *feſtinanter ſeqvimur, audivimus autem comitem* Valthiofum, *patri meo mortis autorem, non procul hinc, paucis ſtipatum, abeſſe, qvem ſi mecum aggredi vultis, vobis promittam me* Sveinis *exemplum haudqvaqvam ſecuturum in eo, qvod ſi præda nobis contingat, vos exſortes reddam, nam res qvas adipiſcimur retinebitis, mihi autem ea ſolum qvæ vultis diſtribuetis, gloriam enim pecuniis antefero. Poſt hæc illuc ubi convivio intererat* Valthiofus, *ſe conferunt, qvem cum ſuis ædibus incluſum intercipiunt & tectis ignem ſtatim ſuggerunt.* Valthiofus *cum ſuis fores celeriter adit & qvinam incendii autor eſſet percontatur.* Thorbiörnus *nomen ſuum indicat &* Valthiofo, *cædis* Thorſteinis *reparationem offerenti, pacem qværere inutile reſpondet. Incluſi aliqvantiſper ſe ſtrenue defendunt, verum igne premente excurrunt & non diu, flammæ enim eos admodum defatigaverant, reſiſtentes, præter comitem* Valthiofum, *triginta ibidem cadunt. Hic* Thorbiörnus, *ingenti præda ditatus, omnibus erga ſuos promiſſis, ut fortem decuit virum, ſtabat. His geſtis in* Orcades *ad Comitem* Rögnvalldum, *illorum negotio contentum, revertuntur. Fruebantur tunc inſulæ tranqvilla absqve diſſidiis pace. Habitabat hac tempeſtate in inſulis juvenis, maturæ vix ætatis, cui nomen* Kolbeinn Hruga, *per-*

D. A. menni, hann let þar gera ſteinkaſtala godann, var þat öruggt
1142 vígi; *Kolbiörn* atti *Herbiörgu* ſyſter *Hakonar Barns*, enn mo-
ad ann. der þeirra var dotter *Herborgar Páls* dottr; þeſſi voru börn
1149 þeirra, *Kolbeinn Karl*, *Biarni* ſkálld, *Sumarliþi*, *Aslákr*, *Fríþa*, þau voru öll mikils háttar.

Fra Endrida Unga.

I þann tíma redu ſyner *Harallds Gilla* i *Noregi*, var *Eyſteinn* þeirra ellztr, enn *Ingi* var ſkilgetinn, oc höfþu lender menn á hönum meſtar virdingar, let hann þá ráda öllu þvi er þeir villdu; i þenna tíma höfdu þeſſer lender menn meſt rád med hönum, *Augmundr* oc *Erlingr* ſyner *Kirþinga-Orms*, þeir gerdu þat rád med *Inga* konge at hann ſkyldi ſenda ord *Raugnvalldi* iarli oc veita hönum ſæmiligt heim bod, ſögdu ſem ſatt var at iarl hafþi verit mikill vin födr hans, oc bádu hann gera ſer vid iarl ſem kæraz, ſva at væri hans vin meiri enn brædr hans hvat ſem i kynne at geraz med þeim; iarl var frændi þeirra brædra oc hinn
1149 meſti vin þeirra, enn er þeſſi ord kvamo til *Raugnvallds* iarls veikzt hann vid ſkiótt oc bió ferd ſína, því at hann var fuſs at fara til *Noregs* oc finna frændr ſína oc vini; til þeſſarar ferdar beiddiz *Haralldr* iarl fyrer forvitnis ſaker oc ſkemtanar, hann var þa XIX vetra gamall; oc er iarlar voru buner, foru þeir veſtan med kaupmönnum oc höfþu
1150 ſæmiligt föruneyti oc komu um vorit ſnemma til *Noregs*, fundu þeir *Inga* kong i *Biörgyn*, tok *Ingi* kongr allvel vid þeim, fann *Raugnvalldr* iarl þar marga vine ſina oc frændr, dvaldi hann þar um ſumarit miöc lengi. Þat ſumar kom utan af *Miklagardi Endridi Ungi*, hann hafdi þar lengi verit

qvam injurius. Curavit hic castellum exstrui lapideum, pro- A. D.
pugnaculum aptum. Uxorem habebat Herbiorgam Haconis 1142
Barns *sororem, qvorum mater* Herborga Pauli *filia. Hi fue-* ad ann.
runt eorum liberi, Kolbeinn Karl, Biarnus Skálld (*poeta*,) Su- 1149
marlidius, Aslakus, Frída; *erant omnes conspicui.*

De Endrido Ungio.

H*oc tempore filii* Haralldi Gillii *in Norvegia regebant.* Eysteinn *natu maximus*, Ingius *autem legitimus erat, cui incolæ maximum honorem habebant, illorum consilia in omnibus qvæ voluere per eum valebant. Hi satrapæ hoc tempore qvo ad consilia præ aliis erant*, Augmundus & Erlingus *filii* Kirping-Ormi. *Inierunt cum rege* Ingio *id consilium, ut Comitem* Rögnvalldum *per nuncium ad decens invitaret convivium; dicebant qvod verum erat, Comitem patris ipsius rarum fuisse amicum, rogabantqve ut ipsum qvam plurimum sibi redderet familiarem, ut eorum amicitia, si qvid forte cum fratribus dissideret, plus valeret. Comes fratrum erat cognatus ipsisqve amicus acceptissimus. Cum autem ei hoc nuncium veniret, itineri sine mo-* 1149
ra se accingit, ad conveniendos enim in Norvegia *cognatos atqve amicos pronus erat. Hoc iter suscipiendi veniam curiositatis & joci ergo expetit Comes* Haralldus, *annos tum natus novemdecem. Parati Comites naves mercatorias conducunt cum conspicuo comitatu & ineunte vere in* Norve- 1150
giam *devecti, regem* Ingium Bergis *conveniunt & ab eo humaniter excipiuntur. Hic comes* Rognvalldus *amicos cognatosqve multos convenit, diu admodum æstatis ibidem moratus. Rediit* Constantinopoli *hac æstate* Endridus Ungius,

 diu

A. D. 1150 rit á mála, kunni hann þeim þadan at ſegia mörg tíþinde, oc þotti mönnum ſkemtan at ſpyria hann utan or heimi; iarl taladi jafnan vid hann, oc eitthvert ſinn er þeir töludu, þá mælti *Endride*; þat þycki mer undarlict iarl er þu vilt ecke fara ut i *Jorſalaheim* oc hafa ecki ſagner einar til þeirra tíþinda er þadan eru at ſegia, er ſlíkum mönnum bezt hent þar ſaker ydvarra liſta, mantu þar bezt virdr er þu kemr med tignum mönnum; oc er *Endridi* hafþi þetta mælt, fluttu þetta marger med hönum adrer, oc eggiodo at hann ſkylldi geraz fyrermadr at ferd þeſſi; *Erlingr* lagdi her mörg ord til oc ſagdi at hann mundi rádaz i ferdina ef iarl villdi geraz fyrermadr; oc er þeſſa fýſtu ſva gaufger menn þá het iarl förinne, oc er þeír iarl oc *Erlingr* redu þetta med ſer, þá völlduz marger gaufger menn til þeſſarar ferdar, þeſſer lender menn; *Endridi Ungi* ſkal leid ſegia, *Jon Petrſon*, *Aſlakr Erlendsſon*, *Gudormr* (k) *Mölr*, *Kollr* af *Hallandi*; ſva var mællt at engi þeirra ſkylldi meira ſkip hafa enn þrítugt at rúmatali, nema iarl, oc engi ſkylldi hafa buit ſkip nema hann; því ſkyldi ſva gera at engi ſkylldi annan aufunda fyrer þat at ſitt liþ edr ſkip hefdi betr buit annar helldr enn annarr. *Jon Fotr* ſkal gera láta iarli utferdar ſkip oc vanda ſem meſt. *Raugnvalldr* iarl for heim um hauſtit oc ætladi at ſitia (l) tvo vetr i ríke ſinu. *Ingi* kongr gaf iarli langſkip tvö helldr lítil oc einkar fögr oc gerr meſt til rodrar oc voru allra ſkipa ſkiotuzt; *Raugnvalldr* iarl gaf *Haralldi* iarli annat ſkipit, þat het *Fífa*, enn annat het *Hiálp*; þeſſum ſkipum helldu iarlar veſtr um haf; *Raugnvalldr* iarl hafþi oc þegit ſtórgiafer af uinum ſínum; þat var þridia dags kvelld er iarlar

(k) *Marſtr.* *Flat.* (l) *omittit* 101.

diu ibidem stipendia meruerat, potuit varia nova referre A. D.
qvæ de sitis prope hanc regionibus eum scifcitari delectaban- 1150
tur. Comes freqventer cum ipso colleqvebatur. Cum aliqvando invicem colloqverentur, in talia prorupit Endridus; *mirum, inqvit, mihi videtur Comes qvod* Palæstinam *invisere non velis, sola inde novorum relatione contentus. Talis ibidem qvalis tu, propter tuas artes, optime constitutus est; maximus ibi, ubi inter viros nobiles veneris, tibi honor habebitur. Hæc* Endridii *effata alii multi promovebant & eum, ut itineris dux existeret, sollicitabant.* Erlingus *etiam multa his addidit, & se, si Comes coryphei vices susciperet, concomitaturum promisit. Hinc tot nobilium hortatu inductus Comes iter suscipiendum pollicetur; Cumqve ipse &* Erlingus *hæc invicem stabilirent, multi nobiles se ipsis itineris socios addidere. Hi nempe satrapæ.* Endridus Ungi *itineris dux erit.* Jonas Petri. Aslakus Erlendi. Guttormus Maulur. Kollus *ex* Hallandia. *Ita præfinitum fuit, ut nemo eorum, comite excepto, majorem qvam interscalmiorum triginta navem regeret; nemo præter eum navem inauratam. Hoc idcirco, ne alter alteri nautas vel naves magis instructas invideret.* Jonæ Pedi *struendæ, qva Comes veheretur, summa industria, navis, cura demandatur. Comes* Rognvalldus *occidentem versus autumno domum vehitur, in regno suo duas hyemes resessurus. Rex Ingius Comiti duas naves longas, parvas perqvam, sed splendidas remisqve aptissimas dedit, qvæ, celeritate alias longe superabant. Harum alteram, cui nomen* Fifva *Comes* Rögnvalldus *Comiti* Haralldo *donavit. Altera navis* Hiálp *appellabatur; direxere has occasum versus trans mare Comites. Comes* Rögnvalldus *ab amicis insignibus donis ditatus fuerat. Erat vespera diei* Martis *cum comites*

 alto

A. D. 1150 iarlar letu i haf oc figldu allgodann byr um nattina; midvikudag var ftormr mikill, enn um nattina urdu þeir vid land varer, þá var myrkr mikit, þeir fá boda floder öllum megin hia fer, þeir höfþu ádr famfloti halldit, þá var engi koftr annarr enn figla til brotz bádum fkipunum oc fva gerdu þeir; þar var urd fyrer, enn lítit forlendi, enn hamrar hit efra, þar hellduz menn aller en tíndu fe miklu, fumt rak upp um náttina; *Raugnvalldr* iarl bargzt þá enn allra manna bezt, fem jafnan; hann var fva kátr at hann lek vid fíngr fína oc orti nær vid hvert ord; hann dró fíngr gull af fíngri fer oc qvat vífu:

Heingi ec hamri kríngdann,
hánga riupu tángar
grimnis fylg á gálga
ginnungs bruar linna,
fva hefer gloraddar gladdan
gagfells mic þella
lóms, at ec leik vid mína
lauter hellis gauta.

Oc er þeir höfdu uppborit fönginn foru þeir á land at leita bygda, því at þeir þottuz vita at þeir mundi vid *Hialtland* komner, þeir fundu brátt bæi oc er þá fkipt mönnum i bygder; þar urdu menn iarli fegner er hann kom oc fpurdu menn at um ferder hans; iarl qvad vífu:

Braft þá er bædi lefti,
baud hraunn fkada mönnum,

(m) fuut

alto ſe committerent; nocte ſeqvente ventis ſecundis utuntur. A. D.
Die Mercurii *tempeſtas erat rapida, nocte vero ſeqvente terram* 1150
propinqvam animadvertebant; denſæ tunc erant tenebræ; breviarum veſtigia ſe undiqve cingere comperiunt. Antea una navigaverant. Tum non alia affulſit occaſio qvam utramqve navem expanſis velis jacturæ committere, id fecerunt; ibi haud parva ſaxorum congeries, ſubjectæ planitiei fere expers, ſuperius autem prærupta. Omnes evadentes, magnam pecuniæ vim amiſerunt; noctu qvandam ejus partem tempeſtas ſurripuit. Comes nunc, ut ſemper, plurimos generoſitate ſuperavit; lætus adeo fuit ut omnia in facetias verteret & fere ad qvodcunqve verbum pangeret; aureum manu detrahens annulum cecinit.

Pendere facio, qvi malleo rotundus factus eſt,
pendent digiti manus
in annulari digito
qvoad articulum deceptore.
Sic fragoris undarum lætum reddidit
ſub eminente rupe me virgo
maris, ut ludam cum meis
latebris (ɔ: *annulis*) *digitorum.*

Cum ſarcinas in terram portaſſent, continentem, qvoniam ſe Hialtlandiæ *allapſos eſſe ſciebant, ingreſſi, villas qværunt, qvas mox reperientes, ad hoſpitium ſeparantur. Comitis adventu ibi haud pauci oblectati de ipſius itinere percontantur. Cecinit Comes*

Diſſolvebatur, cum atraqve frangeretur,
(ſcopuli hominibus minabantur detrimentum,

terro-

A. D. 1150

(m) ſuut feck vedrit vata
(n) vínum healp oc fífu,
ſe ec at ſia mun þickia
ſnarlindra faur iarla,
ſveit gat vas at víſu
vinna, höfd at minnum.

Husfruin bar ſkinnfelldar ſkickiu at iarli, hann tok vid hlæiandi oc retti hendr á moti oc qvad:

Skek ec her ſkinnfelld hrockinn,
ſkraut er mitt æfar lítit,
ſtorr er ſá er ſtendr yfer orum
ſtafnvaullr yferhaufnum
fengr er enn af ungum
alfangs mari gaungum,
brim rak heſt vid hamra
huns, ſkrautleger buner.

Þá voru gerfer fyrer þeim elldar ſtorer oc bökuduz þeir þar vid; gridkona kom inn oc ſkalf miöc oc mælti í ſkiálſtanum oc ſkildu menn ecki hvat hun mælti; iarl qvadz ſkilia tungu hennar:

Daſi þer enn *Aſa*
atatata liggr i vatni
hutututu hvar ſkal ec ſitia
helldr er mer kalt vid elldin.

Iarl

(m) ſnut. *Flat.* (n) víſvum *fæminis. Flat.*

terrorem incutiebat aer madidus, A. D.
amicis Hiálp & Fifæ.) 1150
Aufpicor hoc vifum fore,
qvibus acre ingenium, comitum iter,
(humido operi comitatus
inftabat) memoria dignum.

Hera tunicam ex pellibus confectam Comiti tradidit, qvam ridens, porrecta manu, accepit cecinitqve:

Qvatio rugofam penulam pelleam;
fplendor veftium mihi admodum exiguus,
magnus eft qvi ftat fuper noftras
proræ campus (ↄ: *mare*) *penulas.*
Non adhuc diu eft â qvo â novo
eqvo marino (ↄ: *nave*) *difceffimus,*
(æftus maris impulit navem ad prærupta)
fplendidiori ufi veftitu.

In eorum dein gratiam, ingentes foci, ad qvos fe fovebant, fuccenduntur; ancilla interim ingreffa valde tremuit & locuta eft qvæ non intellexere, aft Comes *fe ejus lingvam percipere afferebat.*

Inhalas adhuc Afa,
atatata *in aqva jacet,*
hutututu *ubi fedebo?*
perqvam frigefco; ad ignem.

L l *Comes*

A. D. Jarl ſendi menn ſina XII. til *Einars* i *Gullberuvīk*, enn hann
1150 letz ecki mundu vid þeim taka, nema iarl kæmi ſealfr, oc er *Raugnvalldr* iarl ſpyr þetta, þa qvad hann:

Ala qvadz *Einar* vilia
engann *Raugnvalldz* drengia,
mer fellr gauz á góma
giálfr, nema iarlinn ſiálfann,
veit ec at (o) bráz i heitum
hugþeckr fírum ecki,
inn geck yggs þar er brunnu
elldar ſíþ á kvelldi.

Jarl dvaldiz miöc lengi á *Hialtlandi* oc for om hauſtit ſuþr til *Orkneyia* oc ſat i ríki ſínu; þat hauſt kvamo til hans *Hialtlendzker* menn tveir, het annar *Armodr* oc var ſkálld, annarr *Oddi* hinn litli *Glumsſon* oc orti vel; Jarl tok vid
1151 þeim bádum til hirdvíſtar; Jarl hafþi Julabod mikit oc baud mönnum til oc gaf giafer, hann retti gullrekit ſpiot at *Armodi* ſkáldi oc ſkelfdi vid oc bat hann yrkia víſu á moti:

Eigi metr hinn ítri
alvaldr giafar ſkálldi,
yggs vid adra ſeggi,
elſtærer mer færa,
ſniallr bar glæſt med gulli
grundarvaurdr at mundum
budlungr nýztr it bezta
blodkerti *Armódi*.

Þat

(o) hans. 101. hráz. 102. *Flat.* fráz 333.

Comes duodecem ſuorum ad Einarum Gullberuvikam mittit, A. D.
quos ille ſe excepturum, ni ipſe Comes veniret, negat, qvod 1150
cum Comes audiret, cecinit:

Alere dixit Einar ſe velle
neminem ex Rögnvalldianis,
(excidunt ore mihi
nugæ) excepto ipſo Comite.
Scio qvod promiſſis ſtet
gratus erga viros.
Introiit ubi ardebant
foci ſera veſpera.

Comes diu admodum in Hialtlandia commoratus, autumno auſtrum verſus in Orcades vehitur & in regno ſuo reſidet. Venerant hoc autumno ad eum viri duo Hialtlandi, qvorum alteri, qvi poeta, nomen Armodus, alteri Oddus Parvus Glumi filius. Hic carmina etiam dextre compoſuit. Utrumqve Comes inter ſatellites recipit. Comes ad lautum in feſto julenſi convivium con- 1151
vivas invitat & donis cumulat. Porrigit poetæ Armodo haſtam inauratam, qvatitqve ſimul, rogans ut dono cantilenam reddat:

Non ponderat iſte præſtans
omnipotens dona poetæ,
reſpectu aliorum virorum,
athleta, mihi tradere.
Clarus obtulit rutilantem auro,
terræ defenſor gratis,
Comes optimus, optimam
ſangvinis candelam (ↄ: haſtam) Armodo.

A. D. 1151 Þat var einn dag um Jolinn at menn hugþu at tiölldum; þá mællti iarl vid *Odda* hinn *litla*; gerþu vísu um athöfn þess mans er þar er á tialldinu, oc hafþu kveþit þína vísu þá er ec hefi lokit minne vísu, haf oc engi þau ord i þinne vísu er ec hef i minne vísu; Jarl qvad,

lætr um öxl (p) sá er utar
alldrenn stendr á tialldi
(q) siglreyr saudinz (r) vára
sliþrvaund ofan ríþa.
ecki mun þó at æger
aurbeidanda reidiz
(s) blikrudr baudvarr jökla
beinrángr framarr ganga.

Oddi qvat:

(t) Stendr oc hyggr at höggva
(u) herdilutr med sverdi
bandálfr beider rinde
balldr vid dyrr á tialldi,
fyrr muna hann med hiörsi
hætt, nu er mál at sættaz
hlæþendum hleypiskída
hlunns áþr geigr se unninn.

Jarl

(p) þá er ótar. 333. (q) Sigreyr. 102. *Flat.* (r) vairr 102. vors. 333. *Flat.* (s) blikendr. *Flat.* (t) Brendr oc hyggr at hrugna. *Flat.* (u) kerdiliotr. 101. 102. 333.

Forte aliqva festi julensis die ad tentoria attenditur; tum Co- A. D.
mes Oddum Parvum *alloqvitur; pange, inqvit, de ejus, qvi* 1151
ibi stat in tentorio, opera, carmen; absolvito tuum cum ego meo finem imposuerim; adhibito nullum in tuo, qvo utor in meo, verbum. Comes cecinit.

Retro mittit per humerum, qvi exterius,
ætate provectus, stat in tentorio,
fortunatus iste vir,
vaginatam virgam (ɔ: *hastam.*)
Non erit, qvamvis minatus,
telorum petitori irascatur,
qvod incola nivosorum montium (*tentorii*)
valgus ulterius incedat.

Cecinit Oddus:

Stat & ictum meditatur,
humeros incurvans, gladio,
vir tela deprecatus
ad fores tentorii,
prius erit ei gladio
periculum; jam tempus est reconciliari
oneratoribus navium
priusqvam terror injiciatur.

 Comes

D. A. Jarl hafþi oc *Vilhialm* biſkup i bode ſínu um Jolinn oc
1151 marga gæþinga ſína; þá gerþi hann bert um rádagerþ ſína at hann ætladi ut i *Jorſalaheim*, bat hann biſkup þá til ferdar med ſer, því at hann var París klerkr godr oc villdi iarl at hann væri túlkr þeirra; hann veitti iarli þetta oc het ferþinne; þeſſer menn reduz til ferdar med *Raugnvalldi* iarli, *Magnus* ſon *Havardz Gunnaſonar*, *Seinn Hroalzſon*; Þeſſer eru af hinum minnum, *Þorgeir* (v) *Skotakollr*, *Oddi* hin *litli*, *Þorbergr* (x) *Svarti*, *Armodr* (y) ſkálld, *þorkell Krokauga*, *Grimkell* af *Flettuneſi*, *Biarne* ſon hans, oc er þeſſer tveir vetr eru lidner er þeir ſkyldu tilbunat hafa, for *Raugnvalldr* iarl or *Orkneyiom* ſnemma um vorit auſtr til *Noregs* at vita hvat þeim liþi hinum lendum mönnum um bunaþinn, oc er iarl kom til *Biörgyniar* voru þeir þar fyrer *Erlingr* oc *Jon* iarlsmágr, þar var oc *Aſlakr* kominn, enn *Guthormr* kom litlu ſíþarr; þar kom oc ſkip þat fyrer *Biörgyn* er *Jon Fotr* hafþi látit gera jarli oc vandat forkunnar miöc at ſmíþ oc buit allt, þar voru gyllder aller enniſpæner oc vedrvitar oc vída annarſtadar buit, var þat ſkip en meſta gerſemi; *Endridi* kom jafnan til bæiarins um ſumarit, oc ſeger at hann mundi hina ſíþari viku buinn enn þá var komin; Jarlsmenn kurruþu illa er þeir þurftu ſva lengi at bíþa, villdu ſumer at ecki væri hans bedit, oc ſögdu at menn hefþi farit ſlíkar ferder þott *Endride* væri ecke i ferd, oc nockoro ſíþar kom *Endridi* til bæiarins oc kalladiz ſva buinn, bat iarl þa ſigla þegar er þeim þætti byrvænt, oc er ſá dagr kom er hönum þótti leid gefa, lögdu þeir or hænum, undu á ſegl ſín oc var helldr vedrlítit, geck ſkipit iarls litit því at
þat

(v) Savakollr. 325. (x) Svarri. 102. Snorri 333. (y) Þeſſer voru ſkálld iarls. *hi comitis erant poetæ*. 325.

Comes etiam episcopum Vilhialmum *&* *magnum optimatum* A. D. 1151
suorum numerum ad institutum convivium invitaverat. Aperit tunc suum circa petendam Hierosolymam *consilium, hinc itineris socium secum expetit episcopum, qvi qvoniam* Parisiis *operam naverat studiis peritus, eorum interpretem ageret; annuit episcopus & iter suscipiendum promittit. Hi Comitem* Rögnvalldum *seqvi statuebant*; Magnus *filius* Havardi Gunnii *& Sveinn* Hroalldi. *Hi inter minores*; Thorgeir Skotakollus, Oddus Parvus, Thorbergus Niger. Armodus *poeta.* Thorkell Krokauga. Grímkell *de* Flettuneso *&* Biarnius *ejus filius. Cum exactæ essent tres istæ hyemes, qvibus se præpararent, relinqvit Comes* Rögnvalldus Orcades *ineunte vere tenditqve in* Norvegiam, *sciturus qvo in apparatu pervenirent reliqvi magnates. Cum* Bergas *veniret*, Erlingum *&* Jonam *Comitis affinem habet ibidem obvios; venerat qvoqve eodem* Aslakus; Guttormus *autem paulo post. Deducebatur etiam* Bergas *navis ista qvam in usum Comitis exstrui curraverat* Jonas Pes, *summa qvoad structuram elaborata industria & undiqve ornata. Omnes asserulæ frontales & ventorum indices inaurati, præterea aliunde passim. Erat navis hæc res pretiosissima.* Endridus *oppidum æstate freqventans, præsentem proxime seqventi hebdomade se paratum fore dicebat. Satellites Comitis de eo qvod tamdiu ibi commorari opus haberent murmurabant; qvidam manere nolentes, par iter*, Endridio *qvamvis absente, susceptum fuisse dicebant. Paulo post* Endridius *in oppidum venit seqve paratum esse asserit; Comes, qvando spes auræ secundæ affulgeret, ut navigarent jussit; ut cum dies veniret qvo ventus favere videbatur, oppidum relinqventes, vela expandebant, aere tranqvillo.*

Novis

A. D. þat þurfti byr mikinn; adrer höfþingiar lægdu feglin' oc
1151 villdu ecki figla frá iarli, oc er þá bar ut um eyiarnar tok at hverfa vedrit, gerþiz þá, fva hvazt vedrit at þeir þurftu at fvipta á hinum fmærrum fkipunum, enn iarls fkipit geck þá mikit; þeir fá þá figla epter fer tvö fkip mikil, oc gengu þegar epter oc um þá framm, þat fkip var annat vandat miöc, þat var dreki, oc var bæþi höfut oc krokar fyrer miöc gullbuinn, þat var hlírbiart oc fteint allt fyrer ofan fió þar er bæta þotti; Jarlsmenn mælltu at þar mundi *Endridi* fara, oc hefer hann þat lítt halldit er mælt var at engi fkyldi buit fkip hafa nema þer herra; iarl fvarar, mikill er offi *Endrida*, oc er þat vorkun at hann vili ecki jafnaz vid ofs fva fem ver erum vanfærer vid hann, enn vant er þat at fiá hvert gæfan fer hönum fyrr edr epter, fkulum ver ecke fkapa ferd vora epter ákefdum hans; bar þa *Endridi* fkiott um fram á hinu meira fkipinu, enn iarl hellt famflota á fínum fkipum oc forft þeim vel, kvamo þeir um hauftit til *Orkneyia* at heilu oc hölldnu.

Frá Raugnvalldi j. oc Orkneyingum.

Þat var þá rádit at þeir mundi þar fitia um vetrinn, fátu fumer á fínum koftnaþi, enn fumer voru med bondum, enn marger med iarli; I eyiunnm var fveim mikit, oc fkildi þá á *Orkneyinga* oc auftmenn um kaup oc kvenna mál, oc mart vard þeim til, bar iarl þar mikinn vanda at gæta til med þeim, því at hvarer tveggio þottuz hönum allt gott eiga at launa oc allz góds frá honum verdir. Frá *Endrida* er

Navis Comitis, utpote qvæ magno opus habebat vento, parum currebat. Alii magnates vela demittentes à Comite navigando ſejungi noluerunt. Cum inſulas prætervecti eſſent, ventus perqvam ſurgebat; tum vehemens adeo orta eſt tempeſtas ut minores naves vela contrahere neceſſum haberent, nave comitis interim qvantumvis currente. Tunc duas ingentes navigantes qvæ cito appropinqvabant & præternavigabant. Altera harum ſcita arte erat elaborata, draco nempe, cujus anteriora capite cardinibusqve gubernaculi perqvam auratis fuere inſtructa & qvoad ex mari ſurgebat ubicunqve ornata videbatur calce obducta; conjiciunt Rögnvalldiani *ibi vehi* Endridium *addentes eum parum curaſſe præfinitum, nempe qvod nemo præter Comitem navem ornatam regeret. Ad id Comes; magnus, inqvit, eſt furor* Eindridii, *eſt etiam excuſandus qvamvis nobis æqviparari deſideret, ut reſpectu ejus invalidi ſumus. Non vero liqvido conſtat utrum fortuna eum præeat an ſeqvatur; Non iter noſtrum ſecundum ejus inſolentiam dirigemus. Interim* Endridius *in nave majori prætervehitur, comes autem ſuas concomitari facit, ſucceſſu optato, autumno enim ſartæ ad* Orcadum *oras appelluntur.* A. D. 1151

De Comite Rögnvalldo & Orcadenſibus.

T*unc conſilium initum eſt ut ibi hyemarent; Vivunt ſumptu proprio, alii apud colonos, alii autem apud Comitem morantur. Erant in inſulis factiones multifariæ,* Orcadenſes *enim cum* Norvagis *qvoad emptionem venditionem & qvoad fæminas diſſidebant. Variæ erant diſcordiarum cauſæ; magnam curam comiti faceſſivere, omnes enim ei bonum reddere debere & idem viciſſim apud eum mereri videbantur. De* Endridio *referen-*

 dum

A.D. er þat at ſegia at þeir komu vid *Hialtland* oc braut þar
1151 hit goda ſkipit í ſpón oc týndi miklu fe, enn hit it minna ſkipit hellzt, enn *Endride* var um vetrinn á *Hialtlandi* oc
1152 ſendi menn til *Noregs* oc let gera ſer auſtrfarar ſkip. Madr het *Arni Spítuleggr* ſkipveri *Endrida*, hann for i *Orkneyiar* um vetrinn oc þeir X ſaman; *Arni* var ujafnadar madr mikill, hrauſtr oc hardrádr, þeir felagar ſátu á ſínum koſti um vetrinn; *Arni* keypti mallt oc ſlátr at landzſeta *Sveins Aſleifarſonar*, enn er hann heimti verdit dró *Arni* undann, enn i annat ſinn er hann kom til voru hönum golldin afaryrdi, enn áþr þeir ſkyldi, lauſt *Arni* hann öxar hamars högg oc mælti, far oc ſeg kappanum *Sveini* er þu hælir jafnan oc lát hann retta lut þinn, (z) ecki muntu meira vid þurfa; hann bondinn for oc ſagþi *Sveini*, oc bat hann retta ſinn lut; *Sveinn* ſvarar fá oc qvadz engu mundu um heita. Einn dag um vorit for *Sveinn Asleifar* ſon at landſkyldum ſínum oc þeir (a) fiorer ſaman á teinæringe; leid þeirra lá hiá ey þeirre er þeir *Arni* ſátu í, ræddi *Sveinn* um at þeir mundi þar at leggia, fiara var á mikil, *Sveinn* geck upp einn oc hafþi öxi eina á lágu ſkapti oc ecki fleira vopna; hann bat þá geyma ſkips ſva at ecki fiaradi ugpi; þeir *Arni Spítuleggr* lágu i ſkemmu einni ſkamt frá ſió, geck *Sveinn* til ſkemmunnar oc inn; þeir *Arni* voru þar fyrer oc heilſudu *Sveini*; hann tok qvediu þeirra oc taladi um vid *Arna* at hann ſkildi greida (b) mál bondans; *Arni* qvad gott tóm at því vera, *Sveinn* bat hann gera fyrer ſín ord oc greida málit; *Arni* qvadz þar ecki mundu fyrer gera; *Sveinn* qvadz þá lítils oc mundu umbeida, oc i því ſetti hann öxina í höfut *Arna* ſva at ſtod

(z) *omittit* 101. (a) VII 101. 333. (b) mála, *ſtipendium.* 333.

dum est eum Hialtlandiæ allabi, ubi navis pretiosa in minutas A. D.
diffrangitur partes, ingentibus simul opibus perditis. Minor 1151
vero adhuc conservatur. Endridius in Hialtlandia hyemat mit-
titqve in Norvegiam qvi navem itineri aptam strui curarent. 1152
Arnas Spituleggur nomen erat cuidam nautæ Erlendi; petit iste hac hyeme Orcades cum comitibus novem; Erat Arnas vir injurius, fortis & crudelis, socii hac hyeme propria sustentabantur crumena; Vendidit Arnæ polentas carnesqve conductor fundi Sveinis Asleifidæ, verum cum pretium posceret solvere detrectabat, cæterum cum altera vice veniret colonus, reportabat injuria verba, ast anteqvam discederet securi malleata Arnas eum ferit dicitqve simul; i & dic athletæ Sveini, qvem perpetuo laudas, fac eum jus tuum prosequi, non ultra tibi opus erit; it colonus & Sveini refert ejusqve opem implorat. Sveinn pauca regerit asserens se nihil promittere. Die qvodam veris Sveinn Asleifæ locaria sua exacturus ipse septimus feremi vehitur. Prætereunda erat ei insula in qva sedebat cum suis Arnas, fatur Sveinn ipsos ibi appulsuros. Refluxerat fere mare. Sveinn solus fere exscendit & securim, cui breve manubrium, non plus armorum, tenet, nautis cura navis, ne refluente mari in sicco staret, demandata. Arnas cum suis in Armamentario qvod prope mare erat, qviescebat; Accedit ad hoc Sveinn simulqve ingreditur, qvem Arnas cum qvatuor præsentibus salutat, excipit Sveinn salutationem Arnamqve alloqvitur, svadendo ut litem averteret; sat his temporis superesse regerit Arnas; Sveinn ut suis precibus adductus faceret rogavit. Arnas se nec ideo

 rixam

A. D. 1152 ſtod á hamri, hönum vard laus öxin; *Sveinn* lióp ut oc förunautar *Arna* epter hönum ofan á fiöruna, lupu þeir hart leiruna oc varþ einn ſkiotaztr oc var þar i hendingum med þeim *Sveini;* þaunglar ſtorer lágu í fiörunne á leirnum; *Sveinn* greip upp einn þaungulinn oc rak i andlit þeim er næſtr hönum ſtod, þeſſi madr greip til augnanna bádum höndum oc þerdi or leirinn, enn *Sveinn* dró undan til ſkips ſíns oc for heim í *Gárekſey;* litlu ſíþarr for *Sveinn* yfer á *Katanes* at erendum ſínum oc ſendi ord *Raugnvalldi* iarli at hann ſkyldi ſættaz á víg *Arna Spituleggs*, oc þegar at hönum qvamo þau ord, ſtefndi hann at ſer þeim mönnum er eptermál áttu um víg *Arna*, oc ſamdiz þat ſva at þeim hugnadi oc helt ſialfr botum upp; marga uſpekt adra bætti hann af ſinu þa er giörr var um vetrinn bæþi af Auſtmönnum oc *Orkneyingum*; um vorit ſnemma ſtefndi iarl þíng i *Hroſſey*, komu þangat allir höfþingiar þeir er i hans ríki voru, gerþi hann bert fyrer þeim at hann ætlaþi brott or *Orkneyiom* oc ut i *Jorſala-heim*, ſagþi oc þat at hann mundi ríkit fá i hendr *Haralldi* iarli frænda ſínum, beiddi oc þeſs alla vini ſína at veita hönum hlýdni oc fylgia honum vel hvers ſem kynne vid at þurfa medan hann þurfþi brottu at vera; *Haralldr* iarl var þá nær XX. at alldri, hann var mikill vexti oc ſterkr, liotr madr oc vel vitr, þotti mönnum hann vænn til höfþingia; *Raugnvalldr* iarl bioz um ſumarit or *Orkneyium* oc vard ſíþbuinn, því at þeir urdu lengi at bíþa *Endrida* áþr ſkíp hans kom auſtann or *Noregi*, oc er þeir voru buner, helldu þeir brott or *Orkneyium* fimtan ſtorſkipum, þeſſer voru ſkipſtiornar menn, *Raugnvalldr* iarl, *Erlingr Skacki*, *Vilhialmr* Biſkup, *Aſlakr Erlendſun*, *Guthormr* (c), *Magnus Havardsſon*, *Sveinn Hroaldsſon*

(c) *Mikiukollr*. 325.

rixam compositurum; Sveinn *igitur se ulterius sollicitaturum denegat simulqve securim capiti, ut malleus tantum non tegeretur, infligit. Securi autem é manu forte excussa,* Sveinn *excurrit, ast comites* Arnæ *in littus eum insecuti; per arenam lutosam raptim currebat, unus autem reliqvis velocior in mutuos cum* Sveine *jactus ruebat;* Sveinn *algæ fruticem arreptum in faciem proxime adstantis injicit; idem vero, utramqve manum oculis admovens, lutum abstergit;* Sveinn *autem, in navem evadendo, domum* Gareksey *revertitur. Paulo post in* Katanesum *ad expedienda negotia transfretat & Comiti* Rognvalldo *nuntium mittit, ut de cæde* Arnæ Spituleggi *contrahat, qvo audito Comes, convocat eos qvibus pro cæde* Arnæ *reperatio jure exigenda, convenit autem inter eos ut contenti essent, ipso reparationem procurante. Multas alias factiones impensis suis reparavit qvæ á* Norvegis & Orcadensibus *hac hyeme proficiscebantur. Ineunte vere Comes concionem in* Rossey *convocavit, eo singuli ditionis proceres convenerunt, his notum fecit se* Orcadibus *relictis in terram* Canaan *iter suscepturum, addiditqve regimen in consangvineum suum Comitem* Haralldum *se esse translaturum, cui ut omnes amici obediant, auxiliumqve in omnibus, qvibus forte indigeret, ferant, dum ipse abesset, sollicitat. Erat comes* Haralldus *tunc viginti fere annorum, statura prægrandis, robore insignis, vultus invenusti, acrisqve judicii, princeps ad regendum aptus vulgo habebatur. Comes* Rögnvalldus Orcades *relicturus se æstate itineri accingebat, sero paratus,* Endridium *enim donec navis ejus ex* Norvegia *veniret exspectarent. Parati autem ex* Orcadibus *solvunt qvindecim naves ingentes. Hi fuere rectores navium* Rögnvalldianarum; Erlingus Skackius (*varus*) *Episcopus* Vilhialmus, Aslacus Erlendi, Gutormus, Magnus Havardi, Sveinn Hro- A. D. 1152

 alldi,

A. D. 1152 *aldsson*, *Eindridi* (d) *Ungi* oc þeir (e) er hönum filgdu; þeir sigldu or *Orkneyium* under *Skotland* oc sva til *Einglandz* oc er þeir sigldu til *Nordimbra* landz fyrer *Hvetuminni*, þa qvad *Armadr*:

Hraunn fyrer (f) Hveruminne
háleit þar er vær beittum,
sveiger lauk, enn lægiaz
laund fyrer veizlu saundum;
(g) ecki drífr i augu
allda (h) laudri falldin
dreingr ríþr (i) þrátt af þingi
þeim er nu sitr heima.

Þeir sigldu þaþan suþr fyrer *Eingland* oc sva til *Vallandz*; ecki er sagt frá ferþ þeirra fyrr enn þeir koma til sæborgar þeirrar er, (k) *Verbon* heiter; þat var þar tíþinda at iarl sá var andadr er þar hafþi fyrerrádit stadnum er (l) *Geirbiörn* het; hann á epter dottr eina unga oc fríþa er *Ermingerþr* het, hon vardveitti saudrleifþ sína at rádi hinna göfguztu frænda sinna; þeir gerþu rád med drotningu at hon skyldi bioþa *Raugnvalldi* iarli til virdulígrar veizlu, sögdu oc at vida mundi hennar frægd vera ef hun fagnar sva vel göfugum mönnum, sva langt sem þeir voru at komner; drotning bad þá fyrer ráda; oc er þetta var rádit, voru menn sender til iarls at segia at drotning býdr hönum til veizlu med sva miklu fiölmenni sem hann villdi sealfr, iarl tok þvi vel oc þaksamliga, valldi hann allt liþ sitt hit bezta til ferdar

(d) Jungi. 333. (e) er eigi eru nefnder, *qui non nominantur*. 325. (f) *Hvetu. Flat.* (g) ein dreyfr. 333. (h) landi, *terra, Flat.* (i) þurr. *non madefactus*. 325. (k) *Nervocn.*325. (l) *Germanus. idem.*

alldi, Endridus Ungius *cum ſeqventibus. Navigabant ex* Orca- D. A.
dibus *meridiem verſus ad* Scotiam *usqve, indeqve* Angliam; *Cæ-* 1152
terum cum ad Northumbriam *ante* Hvetuminni *curſum dirigerent cecinit* Armodus:

Æſtus maris eſt ante Hvetuminni
Altum ſpectans, ubi obverſis antennis navigamus,
flectit malum; viſui ſubtrahuntur
terræ ad arenas humidas.
Non ſtillat in oculos
fluctus in vertice ſpumans
(vir fortis a foro freqventer eqvitat)
ei qvi domi remanet.

Inde auſtrales Angliæ *oras prætervecti, ad* Italiam *navigant, nihil de eorum itinere refertur donec ad urbem maritimam qvæ* Verbon *audit pervenirent; hic novum, mortuum eſſe Comitem, qvi urbi præfuerat, nomine* Geirbiörnum; *Reliqverat filiam* Ermingerdam, *ætate tenellam formaqve venuſtam; Cuſtodiebat hæc, virorum nobilium, ſibi cognatorum, conſiliis adjuta, patrimonium. Conſenſere cum Regina in eo ut comitem* Rögnvalldum *ad lautum invitaret convivium, adjicientes eam paſſim laudatam iri ſi tanto cum honore viros nobiles, procul advectos, exciperet, ejus præterea famam late efferri. Hæc regina eorum committit arbitrio, qvæ cum ſtata eſſent, mittuntur ad Comitem dicturi reginam eum ad convivium, tanta cum hominum freqventia, qvanta ipſi placeret, invitare. Annuit*
Comes

A. D. dar med ſer, oc er þeir kvamo til veizlunnar, var þar hinn
1152 bezti fagnadr, oc engi lutr ſparadr ſá er jarli þotti þá ſinn ſómi meiri enn áþr; Einn dag er iarl ſat at veizlunni, geck drotníng i höllina, oc margar konr med henni, hon hafþi bordker á hendi af gulli, hon var klædd enom beztum klædum, hon hafþi lauſt hárit ſem meyiom er títt oc hafþi lagt gullhlaþ at enni ſer; hon ſkeinkti iarli, enn meyiarnar leku fyrer þeim; iarl tok hönd hennar med kerinu oc ſetti hana hea ſer, oc tauluþu þau um daginn; þá qvad iarl:

Viſt er at fráber fleſtu
froda melldrs at godu
(m) velſkufadra víſa
yöxtr þinn konan ſvinna;
(n) ſkord lætr hár á herdar,
haukvallar ſer falla,
(o) átgiörnum raud ec (p) erni
ilka gullt ſem ſilki.

Jarl dvaldiz þar miök lengi i allgodum fagnadi; ſtadarmenn ſýſtu iarl at ſtadfeſtaz þar, oc töludu líkliga um at þeir mundi gipta hönum fruna; Jarl qvadz villdu fara ferd þá er hann hafþi ætlat, enn qvadz mundu þar koma er hann færi aptr oc gera þá af ſlíkt er þeim ſýndiz. Epter þat for iarl á brott med föruneyti ſínu, oc er þeir ſigldu auſtr fyrer (q) *Þrasnes* höfþu þeir byr godann, ſátu þeir þá oc drucku oc voru allkáter; iarl qvad þá víſu:

Ord

(m) velſkrifadra. *Flat.* (n) ſkæd. 101. 333. (o) at giætnum, *attendenti.* atgiættum. 333. (p) ervi. 101. erfi. 333.

Comes gratesqve resolvit; deligit ex suis præ aliis conspicuos petitqve convivium, ubi, inter summas lætitias, nullus sumptus, qvo Comiti suus honor augeri videbatur, defuit. Die qvodam cum Comes convivio interesset, regina cum multis fœminis aulam ingreditur; tenebat manu pateram auream, pretiosissimis vestibus amicta, demiserat in humeros crines, ut mos est virginibus & laminam auream fronti applicaverat. Coronatam pateram dat Comiti, virgines autem coram iis saltant; jungit dextram craterem tenenti reginæ dextræ & apud se collocat, multa exinde hac die cum ipsa conferens. Canit tunc comes. A. D. 1152

Certum est qvod plurimis præstet
formæ tuæ venustas fœmina honesta,
inter conspicuæ staturæ fœminas
statura tua fœmina honesta.
Virgo crines in humeros
suos dimittit,
(Voraci æqvilæ voranda tinxi sangvine
cadavera) flavos serici instar.

Comitem hic inter summas lætitias diu commorantem, cives ut sedem figat hortantur, non prorsus abnuentes se reginam illi nuptum daturos. Ad hæc Comes, se iter juxta propositum emensurum, adjicit autem se, reducem, eo venturum & circa hæc qvæ placerent facturum. Discedit exinde cum comitatu comes. Cum orientem versus ad Thrasnesum *navigarent, ventis usi secundis confidebant, lætiqve potabant. Cecinit tunc comes.*

A. D. 1152

Ord ſkal *Ermengerdar*,
ítr drengr muna lengi,
brudr vill (q) rauck at rídom
ránheim tíl jordánar,
enn er aptr fara runnar
unn viggs fyrer haf ſunnan
ryſtum heim at hauſti
hvalfrón til *Verbonar*.

Þá qvad *Armodr*:

Ec man *Ermengerþi*,
utan önnr ſkaup verþi,
marg elr ſorg um ſvinna,
ſíþan alldri finna,
væri ec ſæll ef ec ſvæfa,
ſýn veri þat gæfa,
brudr hefi allfagrt enni,
eina nótt hiá henni.

Þá qvad *Oddi*:

Trautt erum ver ſem ec vætti
verder *Ermingerdar*,
veit ec at hoſk má heita
hladgrund kongr ſprunda
þat ſómer bil brima
bauga ſtalls at öllu

hun

(q) rauſk 101. 333.

Erit verborum Ermengerdæ A. D.
vir præſtans memor diu, 1152
Virgo vult clara ut eqvitemus (navigemus)
in mari usqve ad Jordanem
Aſt qvando redeunt viri
per mare e meridie;
ſcindamus inſeqvente autumno, domum
tendentes, mare Verbonem *usqve.*

Cecinit Armodus:

Ego Ermengerdam,
niſi aliud eveniat fatum,
(multis timor circa honeſtam)
nunqvam exinde conveniam,
proſper eſſem ſi concuberem,
evidens eſſet fortuna,
(fœminæ frons eſt perqvam pulchra;)
unica nocte cum ea.

Cecinit tunc Otto:

Vix ſumus, ut teſtor,
digni Ermengerda,
ſcio præſtantem nominari poſſe
virginem, reginam fœminarum,
decet fœminam
omnino,

 Virum

A. D. 1152 hun lifi fæl und folar
fetri miklu betri.

Þeir foro þar til er þeír komu veftr á (r) *Galiciuland* V. nottum fyrer Jol oc ætludu þar at fitia um Jolin; þeir leitudu vid landzmenn at þeir mundu fetia þar torg til matar kaupa, enn þat er illt mat land oc þotti landzmónnum þungt at fæda fva mikinn her; enn þat var tíþinda at i landinu fat höfþingi fá er þar var utlendr i kaftalanum oc hafþi á landzmönnum miklar pindingar; hann heriadi á þá ef þeír játtudu ecki öllu því er hann beiddi, baud hann þeim hinn mefta ufrid oc kugan; oc nu er iarl leitadi eptir vid landzmenn um matkaup, gerþu þeir hönum þar koft um at þeir mundi fetia þar torg framan til föftu, enn villdu þó ráda vid þá audrum lutum med nockuru moti, oc fkyldi *Raugnvalldr* iarl briota ftraum fyrer at hafa fe allt þat er fengiz af þeim; þetta ber iarl upp fyrer fína menn oc leitaþi ráds víd þá hvörn upp fkal taka, enn flefter voru fúfer á kaftala menn oc þotti þat vænligt til fánga, oc gengu þeir *Raugnvalldr* iarl at þeim kofti vid landzmenn, enn er á leid Julin kallar iarl fína menn á tal oc mælti; nu höfum ver fetit her um hríþ oc höfum ecki átt vid kaftalamenn, enn landzmenn letiaz helldr á kaupum vid ofs, þicki mer fem þeir hugfi at þat verdi lokleyfa, fem ver hetum þeim, er þat þo ecki dreingligt at leita ecki vid þat er ver höfum heitit, nu vil ec hafa rád vid ydr hvorn veg ver fkulum vinna kaftalann, þvi at ec veit at þer erut her rádagerdar menn mefter, enn þó vil ec þefs biþia þá menn er her eru at hverr leggi til þat er likligaz er at dugi; *Erlingr* fvaradi rædu iarls; ecki vil ec þegia vid ydru bodi, enn engi er ec ráþa gerþar madr

(r) *Galinuland.* 101. 333.

Vivat prospera sub solis A. D.
sede (ↄ: *cælo*) *multo melius.* 1152

Pergunt donec occasum versus in Galiciam *qvinqve ante festum Julense noctibus, idem ibi transacturi, veniunt. Incolas hic ut macellum victus emendi causa constituant, rogant regio autem cibariorum defectu laborat, unde tantam multitudinem sustentare gravantur. Cæterum novi erat qvod in regione sederet magnas exterraneus in castello, indigenas multifariam vexans; his, si non omnibus qvæ poscebat annuerent, arma intulit & cum summa hostilitate eosdem coegit; Jam cum Comes indigenas de emendis cibariis imploraret, conditionem ipsi dedere constituendi ibi ad jejunium usqve macelli, qvod reliqvum erat aliqvo modo sibi reservantes & Comiti* Rögnvalldo, *ut aggressus mercedem, totam qva eos spoliarent pecuniam, concesserunt; hæc comes suis patefacit qværitqve consilium qvinam expugnandi essent, plurimi autem castellanos, spe magni lucri, lubenter proponebant, unde* Rögnvalldiani *cum indigenis acceptant. Cæterum cum vergeret tempus Julense, Comes suis convocatis dicit; Nunc hic aliqvantisper morati castellanos non infestavimus, tædet autem indigenas nobiscum negotiari, arbitror eos cogitare futurum effectu carere qvæ iis promisimus; est tamen neutiqvam virile ea non tentare; jam vos de modo castellum expugnandi consulam, scio enim vos hic consiliis plurimum valere, attamen unumqvemqve eorum qvi hic sunt rogabo, ut addat ea qvæ maxime probabilem pollicentur successum.* Erlingus *Comiti respondit; te jubente tacere nolo, verum consiliis neqvaqvam dives sum; sunt qvoqve ad hæc invitandi ii qvi plura vide-*

A. D. madr, er oc helldr at qvedia at þeſſu þá menn er fleira hafa
1152 ſet oc vanari eru ſlíkum ferdum, ſem er *Endridi Ungi*, enn her mun fara ſem mællt er at ſkiota mun verda til fugls ádr fái, megum ver oc freyſta at gefa til nockut rád fyrer hvat ſem kemr; ſkulum ver i dag ef ydr ſva ſýniz þat ecki urádligt eþr ödrum ſkipſtiórnarmönnum, gánga til ſkogar allir oc beri hver þriar axlbyrder á baki undir kaſtalann, því at mer lítz ſva ſem límit muni ecki trauſt vera ef mikill elldr er at borinn, ſkulum ver ſva láta þriá daga ganga ena næſtu oc ſiá hvat at ſkipaz; þeir gerdu ſem *Erlingr* baud, oc er því ſtarfi var lokit var komit fram at Jolum; villdi biſkup ecki láta þeim atgöngu veita meþan Jola hatíþin ſtædi yfer; Sá höfþingi het *Gudifreyr* er kaſtalann bygdi, hann var vitr madr oc hníginn nockut á alldr, hann var Klerkr godr oc hafþi farit vída oc kunni margar tungr; hann var madr ágiarn oc ujafnadar madr mikill; hann kallar ſaman menn ſína er hann ſá tiltekiur þeirra oc mællti vid þá; þetta rád ſyniz mer vitrligt oc oſs ſkadſamligt er *Nordmenn* hafa upptekit, mun oſs ſva gefaz ef elldr er at borinn, at ſteinvegrinn mun vera utrauſtr um kaſtalann, enn *Nordmenn* ſterker oc hrauſter, manom ver eiga von af þeim ſnarprar orroſto, ef þeir komaz i færi, vil ec nu rádaz um vid ydr hvern upp ſkal taka i þeſſum vanda ſem oſs er tilfallinn; enn hans menn aller báþu hann fyrer ſiá; Þa tok hann til orda; þat er hit fyrſta mitt rád at þer ſkulut kníta um mic ſnæri oc lata mig ſíga ofan fyrer kaſtala vegginn; ſkal ec hafa vond klædi oc fara i herbuder *Nordmanna* oc vita hvers ec verþa viſs; þetta var ráds tekit ſem hann ſagþi fyrer; oc er *Gudifreyr* kom til *Raugnvalldz* iarls oc ſagþiz vera ſtafkarl einn, oc mælti á *Völſku*, þat ſkildu þeir hellz; hann for um allar buder

runt ejusmodi expeditionibus magis aſſveti ſunt, exempli gratia Endridius Ungius, *cæterum comprobabitur hic proverbium, telo petendam eſſe avem anteqvam obtineatur; Conſilium etiam aliqvid, qvodcunqve eveniat, dare periclitabimur; Omnes hodie, modo tibi aut aliis navium rectoribus conſultum videatur, ſylvam petemus; reportabit qvisqve ſub caſtellum in humeris ſarcinas tres, arbitror enim gluten vix reſtiturum, ſi ignis admoveatur, pergamus ita dies tres proxime ſeqventes, interim qvæ eveniunt viſuri. Fecere ut juſſerat* Erlingus, *verum hoc opere abſoluto feſtum aderat Julenſe, unde epiſcopus eo tempore aggredi noluit; Principi, qvi caſtellum inhabitabat, nomen* Gudifreyr; *Vir erat ſapiens & ætate aliqvantum provectus, orator erat inſignis, varias inviſerat terras, multas callebat lingvas & vir erat avarus & injurius. Hic cum inceptum videret* Rögnvalldianorum *ſuos convocatos alloqvitur; Conſilium, inqvit, qvod cepere* Norvagi *prudens & magnopere noxium mihi videtur, experiemur, ſi ignis admoveatur, parietem lapideum qvo cingitur caſtellum minus firmum fore,* Norvagi *autem fortes atqve ſtrenui; ſperanda nobis ab ipſis acris pugna modo occaſio detur; nunc vos conſulam qvo modo prementes nos difficultates evitemus. Hæc cum caſtellani ejus curæ committerent, pergit ita; Conſilium inqvit, primo eſt meum ut aſſumtis funibus me alligetis perqve muros caſtelli demittatis, induam veſtes laceras petamqve caſtra* Norvagorum, *de circumſtantiis certior futurus; hoc, qvod ab eo proponitur, conſilium captum eſt; Cum* Gudifreyr *ad Comitem* Rognvalldum *veniret, ipſi ſe mendicum eſſe ætate gravem profeſſus eſt & eum lingva* Italica, *qvam præcipue intelligebant, allocotus eſt;*

A. D. 1152

D. A. der oc bad ſer matar; hann ſkildi at med Nordmönnum
1152 var öſund mikil oc ſveitardráttr, var *Endridi* fyrer annarri, enn iarl fyrer annari, *Gudifreyr* kom til *Endrida* oc kom ſer i tal vid hann; kærdi hann fyrer hönum at höfþingi ſá er kaſtalann hellt hefþi ſendt hann þangat, vill hann eiga vid þic felagſkap, oc vænter þeſs at þu muner hönnum griþ gefa ef kaſtalinn verdr unninn, ann hann þer betr gerſema ſinna, ef þu villt ſlíkt á mot leggia, enn þeim er hann vilia hafa at daudamanni; ſlíkt tölúþu þeir oc mart annat, enn iarl var leyndr; for þetta allt af hlióþi i fyrſtu; oc er *Gudifreyr* hafþi dvaliz um hriþ med Jarlsmönnum, þá ſneri hann aptr til ſinna manna; enn þvi fluttu þeir or kaſtalanum ecki þat er þeir áttu, at þeir viſſu ecki hvert atlagan mundi takaz; þeir máttu oc ecki trua landzfolkinu.

Raugnvalldr jarl vann borg eina.

Þat var X dag Jola er *Raugnvalldr* jall ſtod upp, var vedr gott, bat hann þá menn ſína vopnaz oc let bláſa liþinu upp til kaſtalans, drogu þeir þá viþinn at oc hlodu bál umhverfis veggina; ſkipadi iarl mönnum til atgöngu hvar hveriger ſkyldi at gánga; Jarl gengr at ſunnan med *Orkneyinga*, *Erlingr* oc *Aſlakr* veſtann, *Jon* oc *Gudormr* auſtan, *Endridi Ungi* nordan, oc er þeir voru buner til atſoknar, hloþu þeir elldi i bálit, þá qvat iarl:

Vín bar hvit in reina
hladnipt ſkögul drifta,
ſyndiz fögr er funduz
ferdum *Ermingerdar*,

nu

est; castra invisit singula, cibum mendicando. Comperit inter A. D.
Norvagos *invidiosas factiones, qvarum alteri* Endridius *Comes* 1153
præfuit; Gudifreyr *cum* Endridio *forte colloqvitur, nuntiaris alteri illi principem, qvi castello praerat, se ad eum misisse; vult, inqvit, societatem tecum instituere, sperans, si castellum expugnetur, te se pace donaturum, qvam si reddere volueris, te res suas pretiosas, qvam eos qvi ipsum mortuum esse cupiunt obtinere mavult. Præter multa alia hæc conferebant, qvæ Comitem, primum tecta, celantur. Verum* Gudifreyr, *post aliqvantam apud* Rögnvalldianos *moram, ad suos revertitur; idcirco autem ex castello qvæ possidebant, non devexere, qvod nescirent, an aggressio forte eviniret, conterraneis confidere neqvaqvam tuti.*

Comes Rögnvalldus urbem expugnat.

E*rat decima festi Jolensis dies cum surgens comes* Rögn- 1154
valldus, *præsente tempestate secunda, suos armari juberet & exercitum tubarum ope ad castellum deduceret. Contractam constructamqve circa muros lignorum struem incendunt; disponit suis, in qvo qvivis aggrederetur, locum comes; ipse cum* Orcadensibus *a meridie adoritur;* Erlingus & Aslacus *ab occidente;* Jonas & Guttormus *ab oriente,* Endridus Ungius *a septentrione. Omnes ad aggressionem parati alimenta igni ingerunt, canente interim Comite:*

Vinum obtulit non contaminata
virgo in mappas albas;
jucunda videbatur, cum conveniremus
in itinere Ermengerda

A. D. 1154

nu tegaz ölld med elldi
(s) eikum fremr at ſækia,
ríþá ſnörp or ſlíþrum
ſverd, kaſtala ferþer.

Þeir taka nu at ſækia faſt at bæþi med elldi oc vopnum; ſkutu þeir þa hart i virkit, því at ecki máttí annari atſokn vidkoma; kaſtalamenn ſtodu lauſt á vegginum, því at þeir urdu at gæta ſín fyrer ſkotum, þeir ſteyptu oc ut brennanda biki oc brennuſteini, oc vard iarlsmönnum litit mein at því; for þat ſva ſem *Erlingr* gat at kaſtala veggrinn hrundi fyrer elldinum er limit þoldi æi oc ordu á ſtor hliþ.

Sigmundr Aungull het madr, ſtiupſonr iarls, hann ſotti einn manna faſtaſt at kaſtalanum oc geck jafnan fram fyrer Jarlinn, hann var þá varla roſkinn, oc er atſokn hafþi verit um hrýþ, þa hrucku aller menn af kaſtala vegginum; veþr var á af ſuþri oc lagþi reykinn at þeim *Eindrida*, oc þá er elldrinn tok ſem faſtaz at ſækia, let iarl bera vatn i oc kæla griotit þat er brunnit var oc var þá hvíld á atſokninne; *Raugnvalldr* iarl qvat þá víſu:

Muna mun ec Jól þau er olum
auſtr gialldkera hrauſtum,
ullr at egda fiöllum!
(t) und leyrgiar med *Sölmunde;*
nu ger ec enn um adra
jafnlengd ſem ec var þeirra

ſverdz

(s) Eingilsneſs. 325. (t) undleygar. 101. 333. *Flat.*

Jam allicitur gens igne A. D. 1154
lignorum ut petat
(Evaginantur raptim acres
gladii) castellum.

Nunc igne armisqve strenui oppugnant & castellum telis acriter petunt, alia enim stratagemata adhibere neqviverunt; castellani in muris vagabantur, a telis enim iis cavere necessum erat; Sulphur etiam & picem fervidam effundebant, hoc modo Rögnvalldianis *parum detrimenti adferentes, evenit enim qvod præsagiebat* Erlingus, *muros nempe castelli præ igne corruere, & gluten subsistere neqvire, unde rupturæ ingentes.*

Sigmundus Aungull (*hamus*) *nomen erat viro Comitis privigno, qvi præ aliis castellum oppugnabat & comitem jugiter præibat, tunc maturæ vix ætatis. Post aliqvantum in resistendo moram, omnes in castellum, muris relictis, raptim se recipiunt; spirabat auster, unde fumus ad* Endridianos *ferebatur. Cum autem ignis latissime serperet, comes aqva allata, lapides ignitos refrigerabat, hinc invadentibus qvies. Cantilinam tum cecinit:*

Memor ero festi Julensis qvod facessivimus
orientem versus præfecto ærario forti,
vir ab Egdafiollum! (Agdarum *montibus*)
Cum S: lmundo.
Adhuc instituo per aliud æqve lætus ac eram inibi
armorum, ad meridiem spectantis

A. D. 1154

ſverdz at ſunnanverdum
ſvarm kaſtala barmi.

Oc enn qvat hann

Unda ec vel þá er vandiz
vineik tali mínu,
gefinn var ec *Völſku* víſi
vonarlauſt á hauſti;
nu gerec enn, þar er unnum
ættgodu vel fliódi,
griot verdr lauſt at lata
lim ſett, ára mettann.

Þá qvat *Sigmundr Aungull:*

Þer berit aptr er orar
ord þau ſkögulborda
fiallrifs fægi þellu
fleyvangs til *Orkneyia*,
at aungr þar er ſlaug ſungu
ſeggr und kaſtala veggium
eir þott alldri væri
ítr drengr framar gengi.

Epter þat red iarl til uppgöngu oc *Sigmundr Aungull*, varþ þar lítil vidrtaka oc komuz þeir i kaſtalann, var þar mart manna drepit, enn þeir er líſit þágu gáfu ſic upp i valld iarls, þar toku þeir mikit fe enn ecki fundu þeir höfþingiann oc nær enga dýrgreipi, var þa þegar mikil umræda hverſu

extremitatem muri castelli, armorum A. D.
clamosum tumultum. 1154

Et adhuc cecinit:

Plene acqviescebam cum assvefieret
fœmina amica meo colloqvio,
datus eram fœminæ Italæ
ex insperato autumno.
Jam adhuc saturo, cum faveam
conspicui generis fœminæ,
(lapides coguntur dissolvi
coagmentati) aqvilam.

Tunc Sigmundus Aungull:

Referatis cum vernat
verba ista Sigmundi Hami
fœminæ.
trans mare in Orcades,
neminem ubi sonabant verbera
militem sub parietibus castelli,
qvamvis natu major esset
vir præstans, fortius progressum esse.

Post hæc Comes nec non Sigmundus Hamus *ascendunt, qvibus cum parum resisteretur, castellum ingrediuntur; occiditur ibi magnus hominum numerus, qvibus autem vita concessa, Comitis potestati se subjiciunt, ditantur hic præda haud exigua victores, principem vero non inveniunt, & res pretiosas fere nullas.*

A. D. hverſu *Gudifreyr* mundi hafa undan komiz, höfþu þeir þá
1154 þegar enn meſta grun á *Endrida Unga* at hann mundi hönum hafa undan ſkotit, oc mundi hafa farit brott med reyk til ſkogar; Epter þetta dvölduz þeir *Raugnvalldr* iarl ſkamma ſtund á *Galiciulandi* oc helldu veſtr til *Span*; þeir heriudu vida um *Spanland* hit heidna oc fengu þar mikit fe; þeir runnu upp i eitt þorp, enn þeir er bygdu þorpit lupu ſaman oc reþu til bardaga, var þar hart vidrnám oc flýdu landzmenn at lyktum, enn mart var drepit; þá qvat iarl víſu:

Von ec, ut á *Spani*
var ſkiótt rekinn flottí,
flýdi margr af mædi
menlundr (u) konu fundar,
því erum vær at vonum
væn hliód qvedin þiódum,
valr tók völl at hilia,
verder *Ermengerdar*.

Epter þat ſigldu þeir veſtr fyrer *Span* oc fengu þar ſtorm mikinn oc lágu þar þria daga vid ackeri ſva at þeir höfdu allmikit vos oc lagdi nær at þeir mundi briota ſkipin, þá qvat iarl:

Skal ec ei hriggr i hreggi
hlín medan ſtrengr oc lína
ſudr fyrer *Svediu* bardi
ſvalteigar breſtr eigi,

beint

(u) komi. *a conventu.* 101.

Hinc variæ conjecturæ qvomodo Gudifreyr *effugiverit;* Endridium Ungium *ſtatim ſuſpicantur eum ſubduxiſſe, fumi ope in ſylvam clam delatum. His geſtis* Comes Rognvalldus *non diu in* Gallicia *moratur, unde verſus* Hiſpaniam *gentilem, cui arma inferendo, ingenti præda ditantur, præternavigant. Oppidum qvoddam invadunt, oppidani autem concurrentes cum iis congrediuntur. Pugnatur utrinqve acriter, indigenæ attamen tandem fugantur, multis occiſis. Canit tunc Comes:* A. D. 1154

Non dubito, in Hiſpania
celeriter fundebantur,
aufugerunt multi defeſſi
Viri qvi fœminam convenere.
Sumus igitur, ut ſperandum,
(aptas gentes audivere voces;
acervus cadaverum cæpit tegere campum)
digni Ermengerda.

Hiſpaniam *ab occidente præternavigant & tempeſtate adverſa inhibiti in anchoris tres dies ſubſiſtunt, udum magnopere laborem ſuſtinentes, diffringendis navibus proximi. Cecinit tunc Comes.*

Non ero triſtis in calamitate
remiſſus donec rudens & linea,
qvæ navi adhærent,
non rumpuntur;

Virgini

D. A. 1154

beint nam ec hvítri heita
haurſkord er ec for norþan,
vindr berr ſnart at ſundi
ſúdmar, konu þrudri

Epter þat undu þeir ſegl ſín oc beittu ut at *Niörfaſundum* allfagrann byr, þá qvat *Oddi*:

Hafþi hollvínr (v) lofda
hinn er miöd dreckr inne
ſundalauks med ſveigi
ſeau dægr muni hægri.
enn ríklundadr rendi
Raugnvalldr med liþ ſkialldat
heſti halli glæſtum
hlunz at Niörfaſundum.

Oc er þeir beittu at ſundinu qvat iarl viſu:

Vindr hefr Völſku ſprundi
vetrarſtund frá mundum,
ut berum ás at beita,
auſtrænn ſkotit flauſtum,
verdum ver at gyrda
(l) vanarhart fyrer *Spani*,
Vindr rekr ſnart at ſundi,
ſvidris vid rá midia.

Þeir

(v) iöfra, *principum.* 102. (x) varnar 101. vanar 333. *Flat.*

id candidæ promiſi A. D.
virgini cum a ſeptentrione proficiſcerer, 1154
(fert propediem ventus in fretum
navem) fœminæ honeſtæ.

Vela dein pandunt & in fretum Herculeum, *obverſis antennis, vento tamen haud temnendo uſi navigant. Cecinit tunc* Oddus.

Fruebatur fidus amicus virginum,
iſte qvi jam intus bibit mulſum,
apud auri tractatorem,
dierum ſeptem dimidio vita magis delicata.
Aſt liberalis currere facit
Rögnvalldus *cum exercitu clypeato,*
navem in obliqva velicatione
ad fretum Herculeum.

Cumqve in fretum vento obnitentes navigarent, cecinit Comes:

Ventus ab Itala *fœmina*
hyemali tempore, meminimus,
efferimus antennam ut obliqvemus,
orientalis miſit repente;
Neceſſum habemus colligare,
ſpe ambigua ante Hiſpaniam
(pellit ventus celeriter in fretum)
vela ad medias antennas.

A. D. Þeir ſigldu i gegnum *Niörfaſund* oc tok þá at hægiaz ved-
1154 rit, oc þá er þá bar or ſundunum, þá ſkildiz *Endridi Ungi* frá föruneyti iarls med VI. ſkipum, ſigldi hann yfer hafit til *Marſeliar*, enn þeir *Raugnvalldr* iarl lágu epter vid ſundin oc töludu menn mart um at *Endridi* hefdi nu ſialfr ſkírſlu tilgört hvert hann hefdi *Gudifreyr* undan komit; Jarl let þá vinda ſegl ſin, ſigldu þeir á haf oc ſtefndu hit ſyþra med *Serklandi;* Þá qvat *Raugnvalldr* iarl:

landi víkr, enn lauka
lögr tær á vid fögrum;
ſýd mun ſeggr at hródri
ſeinna nordr ſat einu.
Þenna riſt ec med þunnu
þitt jardar men bardi
einum ut fyrer *Spani*
auſund krok i dag hróki.

Ecki er getit um ferd þeirra iarls fyrr enn þeir koma ſuþr fyrer *Serkland* oc lágu i nánd *Sardinarey* oc viſſu ecki til landa; þann veg var vedri farit at álögduz logn mikil, þoka oc ſælægiur, oc ſá þeir nær ecki frá ſkipum oc forſt þeim því ſeint. Þat var einn morgin at aflypti þokunne, ſtodu menn upp oc lituduz um oc ſá þeir tvær eyar oc er þeir ſá til eyianna í annat ſinn, þa var horfin aunnr eyin; þetta ſögdu þeir iarli, hann tok til orda, þat munu engar eyiar verit hafa, þat manu vera ſkip þau er menn hafa ut híngat i heim er þeir kalla *Dromunda*, eru þau ſkip ſva ſtor ſem holmar til at ſiá, enn þar er annar dromundrinn hefr legit, þar mun

Transfretant Niörfasund, *remittente simul tempestate, cum* A. D.
fretum relinqverent, a Rögnvalldi *comitatu cum sex navibus* 1154
Endridius Ungius *separatur. Dirigit per mare ad* Marseliam *cursum,* Rögnvalldus *autem cum suis ad fretum remanet, orta simul conjectura* Endridium *jam ipsum manifestasse se* Gudifreyrem *subduxisse, hinc Comes pansis velis & alto commissis navibus, ad australes* Serklandiæ *oras tendit, canitqve simul:*

Terra nos relinqvit, sed lusitare
humor (ɔ: *mare*) *audet in nave pulchra,*
serotinus erit vir qvoad poësin,
magis serotinus qvoad reditum in septentrionem.
Hoc, scindendo tenui
annulum terræ (ɔ: *mare*) *rostro,*
cuidam extra Hispaniam
excellens facimus hodie homini ignavo.

Nihil in itinere Rögnvalldianorum *memoratur priusqvam meridiem versus a* Serklandia *prope insulam* Sardiniam *qvieti starent, de propinqvo continente incerti. Ita status erat aër, tranqvillus admodum, instabat nebula atqve malacia ita ut extra naves nil fere viderent, serotinus igitur itineris successus. Diei cujusdam mane cum nebula forte tolleretur, surgentes circumspiciunt, videntqve insulas duas, qvas cum secunda vice observarent, altera visui erat subducta; Referunt hæc comiti regerenti. Conjicio insulas neutiqvam fuisse; sunt sine dubio naves qvibus in hac mundi parte utuntur appellantqve* Dromedarios. *Sunt naves istæ tanqvam insulæ si procul spectentur; ubi*

 autem

A. D. 1154 mun lagz hafa vindr á hafit oc mano þeir hafa figlt á brott, enn þeffer mano vera nockors farandi menn; epter þat lætr iarl kalla til fín bifkup oc alla fkipftiornarmenn, tok hann þá til orda; ydr kved ec at þeffü herra bifkup oc *Erling* frænda minn, fiái þer nockot rád edr efni var at ver megum nockorn figr á þeim vinna er á *Dromundinum* eru; bifkup fvarar; torvellt get ec ydr verda at leggia lángfkip under dromundinn, því at þer manut ecki geta betr enn krækt brandöxi á bordit, enn þeir manu hafa brenniftein oc vellanda bik at færa under fætr ydr oc yfer haufut, megu þer fiá iarl, fva vitr fem þer erut, at þat er hin mefta ufæra at leggia liþ fitt oc fealfann fic i fva mikla hættu. Þá tok *Erlendr* til orda: herra bifkup feger hann, líklict er þat at þer manot þetta georz kunna at féa at ófigrvænligt man vera at leggia at þeim, enn þann veg hyggz mer at þott ver freyftum at leggia under dromundinn, at mer þycker vera mega at hinn mefta vapnaburdinn beri ut af fkipunum vorum ef ver (*) fíbyrdum vid, enn ef ecki er fva, þá megum ver fkiott fráleggia, því þeir mega ecki ellta ofs á dromundinum; Jarl tok til orda, þetta er drengiliga mællt oc nær mínu fkaplyndi, vil ec þat nu bert gera fyrer fkipftiórnarmönnum oc allri alþýdu at hverr madr fkal buaz í finu rumi oc vopna fic med hinum beztum föngum, fíþan fkulum ver leggia at þeim, enn ef þeir eru kriftner kaupmenn, þá er koftr at gera frid vid þá, enn ef þeir eru heidingiar, fem mic varir, þá mun almáttigr Gud vilia veita ofs þá myfkun at ver manom vinna figr á þeim, enn af herfangi þvi er ver fáum, þar fkulum ver fá fátækum mönnum hinn fimtuganda pening; Epter þat brutu menn upp vapn fín oc víggyrdludu fkip fín oc biogguz um epter þeim efnum fem þeir höfdu til; fkipar iarl

(*) Sídbyrdum, *legi debere ominor. confr. cap. feqv. in verb*. Jarl lagdi fitt fkip aptr med Dromundenum.

autem altera navis ſubſtitit, flante vento abnavigavit. Sunt hi autem ex euntibus qvidam. Poſt hæc Comes epiſcopum cum ſingulis navium gubernatoribus ad ſe arceſſit, & ſeqventibus affatur. Vos, inqvit, dominum epiſcopum & Erlingum *cognatum meum de hac re in conſilium voco? an videtis conſultum aut anſam, cujus ope eos qvi* Dromundo *vehuntur ſuperare poſſimus? Reſpondet epiſcopus: Difficile ominor vobis futurum naves longas Dromedario applicare cujus tanta eſt altitudo, ut vix poſſit ora navis ſecuri longo inſtructa manubrio, ex noſtris navibus attingi; ingerent autem ſulphur & picem fervidam ſub pedes veſtras & ſuper capita; facile vides Comes, tantæ ſapientiæ vir, non audendum ſe ſuosqve tanto periculo exponere. Ad hæc* Erlingus; *Domine, inqvit, epiſcope! vero ſimile eſt te hæc optime prævidere, victoriam ſcilicet e congreſſu non ſperandam, verum meus fert animus, qvod qvamvis dromedarium adori periclitemur, maximum armorum uſum extra naves noſtras locum habiturum, ſi* (*) *una alteri contigua; Sin minus, naves abducere cito poſſumus, nos dromedario vecti non inſeqventur. Ad hæc Comes, decent inqvit, talia reſponſa virum fortem, mihiqve perplacent; Aperiam nunc navium gubernatoribus omnibusqve ſubditis, ſingulis ſuis in locis arma ſuſcipienda; Dein cum iis congrediemur; ſi autem Chriſtiani ſint mercatores, poteſt cum iis pax contrahi. Qvod ſi gentiles ſint, ut mihi præſagit animus, per omnipotentis dei miſericordiam eos ſuperabimus; ex præda autem qvam reportamus pauperibus qvinqvageſimam dabimus partem. Rapiunt dein arma, naves ad prælium jungunt & pro facultate ſe præ-*

A. D. 1154

(*) Alium eſſe ſenſum puto. hunc ſc. *ſi latus lateri applicetur*. eum in finem tela ex Dromedario miſſa eo facilius extra Comitis naves caderent, effectu carentia.

A. D. iarl til hvar hveriger ſkyldi atleggia, greiddu þeir þá atrodr
1154 oc lögdu at ſem vaſkligaz.

Raugnvalldr vann Dromundinn.

Enn er þeir ſá þat er á Dromundinum voro at ſkipin reru at þeim oc menn ætludu til atſóknar vid þá, toku þeir pell oc dýrgripe oc báru ut á bordin oc gerþu þá háreyſti mikit, oc þotti iarlsmönnum ſem þeir eggiadi Nordmenn á hendr ſer; *Raugnvalldr* iarl lagþi ſkip ſitt aptr med Dromundinum á ſtiornborda enn *Erlingr* á bakborda aptr þar, þeír *Jon* oc *Aſlakr* fram á ſitt bord hverr, enn adrer um midt ſkip á bædi bord, oc ſíbyrdu vid öllum ſkipunum, oc er þeir qvamo under dromundinn, var hann ſva bordhárr at þeir máttu ecki vapnom vidkoma, enn þeir ſteyptu loganda brennuſteini oc loganda biki yfer þá, oc var þat ſva ſem *Erlingr* gat til at meſtann vapnaburdinn bar ut af ſkipunum, oc þurftu þeir ecki at hlífa ſer þannig, oc er þeim ortiz ecki á um ſoknina, lagþi biſkup frá ſitt ſkip oc tvo önnr oc völdu þeir þángat bogmenn ſína oc lögþu þeir i ſkotmál oc ſkutu þaþan á Dromundinn oc var ſu meſt þá atſoknin, færþu þeir þá vid hlífarnar enn hugſudu lítt um hvat þeir höfþuz at er under Dromundinn höfþu lagt, *Raunvalldr* iarl het þá á ſína menn at þeir ſkyldi taka öxar ſínar oc höggva bordin á Dromundinum þar er minnſt væri járnafarit á, enn er menn á ödrum ſkipunum ſá athöfn iarlsmanna toku þeir oc ſlikt rád; Þar er þeir *Erlendr* höfþu atlagt heck atkeri mikit á Dromundinum oc var krækt fleinunum á bordit, enn leggrinn viſſi nidr at ſkipi *Erlings; Audun* hinn *Raudi* het ſtafnbui *Erlings*, hönum var lypt á ackeris ſtockinn, enn ſíþan heimti hann ſer fleiri menn ſva

at

præparant; Ordinat Comes ſingulis locum congreſſus; ad qvem remis ſtrenui accelerant. A. D. 1154

Vincit Dromedarium Rögnvalldus.

C*um autem viderent qvi in Dromedario erant naves ad ſe remigare ſeqve invadere velle, byſſum, purpuram & multas res pretioſas in ſupremas navis tabulas, magnum inter ſtrepitum, exponunt, qvo* Rognvalldiani *ſe ad prælium laceſſitos exiſtimant; Applicat ad latus prope puppim dextrum, navem ſuam, ut longa erat, Comes,* Erlingus *autem eodem modo ad ſiniſtrum;* Jonas & Aslakus *ad proram utrinqve, reliqvi autem circa mediam, nullo inter naves interſtitio relicto. Latera dromedarii tantæ erant altitudinis ut arma adhibere neqvirent; Ardentem autem picem & ſulphur adverſarii ſuper eos effundebant, evenit vero qvod prædixerat* Erlingus, *nempe arma ultra naves extendi, unde defenſione non opus. Cum non ſuccederet prælium, abduxit, præter duas alias, navem ſuam epiſcopus. Delectos ſagittarios in his collocat, qvi apte diſtantes Dromedarium telis petunt, his tunc maxime prementibus, parum attendunt adverſarii iis qvi ſub Dromedareo remanſerant. Tum Comes ſuos hortatur ut aſſumtis ſecuribus Dromedarii latera, ubi minima ferri veſtigia, ſecarent; Verum cum in reliqvis navibus* Rögnvalldianorum *præſentem operam viderent, idem conſilium cepere: Ubi* Erlingus *cum ſuis navem admoverat, pendebat in Dromedario magni ponderis anchora, ita ut unco in latus fibulata, ſpiculum navi* Erlingi *immineret.* Audun Raudius (*ruffus*) *nomen erat proretæ* Erlingi; *Aſcendit primus fuſtem anchoralem, alios exinde ſibi auxiliares poſcit*

A. D. at þeir ſtodu ſem þeir máttu þreyngz á ſtockinum oc hiuggu
1154 þaþan bordin ſem þeir máttu, oc var þat hauggit miklu efz, oc er þeir höfþu hauggit ſva ſtorar dyr at þeir máttu ganga inn i Dromundinn, reþu þeir þá til uppgöngu, oc komu þeir iarl i hin nedri rumin, enn þeir *Erlendr* i hin efri, oc er hvorer tveggiu koma upp i ſkipit, verdr þar orroſta bædi mikil oc hörd; á Dromundinum voru *Saraceni*, þat köllum ver *Maumetz* villumenn, þar var mart blámanna oc veittu þeir hina hörduztu móttöku; *Erlingr* feck þar ſár mikit á hálſinn vid herdarnar er hann liop upp, þat greri ſva illla at hann bar iafnan hallt höfudit ſiþan, þvi var hann *Skackr* kalladr; oc er þeir komu ſaman *Raugnvalldr* iarl oc *Erlingr*, hrucku *Saraceni* undan fram i ſkipit, enn iarlsmenn gengu þá upp hverr at ödrum, urdu þeir þá fleyri oc gengu at faſt; þeir ſá at á dromundinum var einn madr ſá at bæþi var meiri oc fríþari enn adrer, þat höfþu Nordmenn fyrer ſatt at ſá mundi vera höfþingi þeirra, *Raugnvalldr* iarl mælti at þeir ſkyldu ecki bera vopn á hann ef þeir mætti ödruvís ſá hann; þá báru þeir ſkiöldu at hönum oc vard hann ſva tekinn oc færdr ſíþan á ſkip biſkups oc fáer menn med hönum, enn þeir drápu hvert manz barn annat oc fengu mikit fe oc margar gerſemar; þá er þeir höfþu lokit hinu meſta ſtarfi, ſettuz þeir þá niþr oc hvíldu ſic, þá qvat iarl þetta:

Erlingr geck, þar er ockr,
ognſterkr, ruduz merki
frægr med fremd oc ſigri
fleinlundr at Dromundi,
hloþu ver enn viþa,
var blod numit þiódum,

ſverd

poſcit, ut tot qvot potuere, compreſſe in fuſte ſtarent, tabulas deinde pro poſſe findentes; hi etiam in Dromedario ſupremi ubi tam ingentes fores cædendo fecerant ut navem intrare poſſent, aſcendebant. Venit autem in inferiores locos comes, Erlingus *autem in ſuperiores. Cum autem ambo in tabulatum venirent, prælium oritur; In Dromedario erant* Saraceni, *qvos* Makumedis *hæreticos vocamus. Erant ibi etiam* Ætiopum (Blámenn) *multi, qvi fortiſſime ſe defendebant. Infligitur hic* Erlingo *in collum apud humeros, cum* Dromedarium *raptim ſcandit, vulnus ingens, qvod ægre admodum ſanabatur, ut ſemper exinde obſtipus eſſet,* Skackii *cognomen igitur adeptus. Cum ambo una venirent* Erlingus *&* Comes, Saraceni *in proram turmatim depelluntur,* Rögnvalldianorum *autem unus poſt alterum aſcendit, qvorum auctus tunc numerus adverſariis fortiter inſtat. Conſpiciunt in Dromedario virum, qvi & ſtatura & formæ venuſtate alios antecellit. Credunt hunc* Norvegi *in Dromedario ducem eſſe; prohibet* Rögnvalldus, *ne huic arma inferant ſi alio modo comprehendere poſſint. Hinc clypeis eum cingunt, capiunt, & cum paucis in navem epiſcopi deducunt, reliqvos autem, ne minimo qvidem excepto, ſternunt, ingentibus ſpoliis rebusqve pretioſis ditati; maximo exantlato labore, confidentes, qvieſcunt. Canit tunc Comes:* A. D. 1154

> Erlingus *progreſſus eſt, ubi noſtra,*
> *horribiliter fortis, arcebantur vexilla,*
> *clarus cum gloria & victoria*
> *vir militaris in Dromedarium.*
> *Oneravimus adhuc ligna* (ɔ: *navem*)
> *(eximebatur ſangvis gentibus;*

D. A. 1154

ſverd rudu ſnialler fyrdar
ſnörp; blámanna görpum.

Oc enn qvat hann:

Nennum ver at vinna,
valfall má nu kalla
ár hefer drengr í dreyra
dromund rodit ſkíoma,
þat mun nordr oc norþan
naddregns konan fregna,
þiod beid liott af líþum
liftión; til *Verbonar*.

Menn ræddu um tíþindin þeſſe er her höfþu görz, ſagþi þá hverr þat er ſeet þottiz hafa, ræddu menn oc um hverr fyrſtr hefþi uppgengit oc urdu ecki á þat ſáttir, þá mælltu ſumer at þat væri ecki merkiligt at þeir hefþi ecki allir eina ſögn frá þeſſum ſtortíþindum, oc þar kom at þeir urdu á þat ſáttir at *Raugnvalldr* iarl ſkyldi or ſkera, ſkylldu þeir þat ſíþan allir flytia, þa qvat iarl:

Geck á Dromund döckvann,
drengr red ſnart til fengiar,
upp med ærnu kappi
Audun fyrſtr hinn *Raudi*,
þar nádu ver þiodar,
þvi hefr alldar Gud valldit,
bolr fell blárr a þiliur,
bloþi vapn at rióþa.

Þá

gladios rubefecere fortes viri A. D.
acutos; Ætiopum *viris ſtrenuis.* 1154

Et adhuc canit:

A nobis impetramus laborem.
ſtrages jam appellari poteſt,
promtus vir ſangvine
Dromedarium tinxit ope gladii.
eam aqvilonem verſus & ab aqvilone
enſium pluviam (ɔ: *prælium*) *fœmina audiet*
(Gens turpem nacta eſt a natione
necem;) Verbonem.

Conſerebant de novis qvæ ibi acciderant, qvorum qvisqve qvæ viderat, adtulit. Diſceptabant etiam de eo qvinam primus aſcendiſſet, in eo non conſentientes. Aſſerebant inconveniens eſſe ipſos circa facinus hoc diſcrepare, unde concordes Comiti decidendum committunt, qvod omnes exinde inter referendum confirmarent. Cecinit tunc Comes:

Ingreſſus eſt Dromedarium nigricantem,
vir fortis ad lucrum repente converſus eſt,
magno cum conatu
Audinus *primus* Raudius (*ruffus*).
Ibi contigit nobis gentis
(*ſic in ſeculo viventium direxit Deus*)
(*corporis humani truncus cecidit lividus in tabulas navis*)
ſangvine arma rubefacere.

 Poſt-

A. D. Þá er þeir höfþu ruddann Dromundinn, þá lögdu þeir i hann
1154 elld oc er þat sá madrinn sá hinn miklí er þeir höfdu hertekit, brá hönum vid miök oc gerþiz litverpr oc mátti sic ecki kyrrann hafa, enn þó at þeir leitadi orda vid hann þá mællti hann ecki oc engann veg bendi hann, oc ecki brá hann ser vid hvort er þeir hetu hönum godu edr illu, enn þá er Dromundinn tok at loga siá þeir at sva sem logandi siárr hlypi í sioinn, þat feck mikils hinum hertekna, manni; þat höfþu þeir fyrer satt at þeir hefþi uvandliga leitat siárins oc nu hefþi runnit malmrinn i elldzganginum hvort er verit hefþi gull edr silfr; þeir *Raugnvalldr* iarl sigldu þaþann suþr under *Serkland* oc lágu under *Serklandz* borg einne oc gerdu þar VII. nátta grid vid stadarmenn oc áttu vid þá kaup oc selldu þeim silfr oc annat fe; eingi madr villdi kaupa hinn mikla mann, oc epter þat gaf iarl hönum fararleysi vid simta mann; hann kom ofan um morgininn epter vid sveit manna oc seger þeim at hann var ödlingr af *Serklandi* oc hafþi þaþan verit leystr med Dromundinum oc öllu þvi fe er þar var á; lezt hönum oc þat vest þyckia at þeir brendu Dromundinn oc foru þar sva illa miklu fe at engi naut, enn nu á ec mikit valld á ydru máli, þer skulut nu frá mer þess mest nióta er þer gáfut mer líf oc leitudud mer slíkrar sæmdar sem þer máttut, enn giarna villda ec at ver sæumz alldri síþan, oc lifit nu heiler oc vel; epter þat reid hann á land upp, enn *Raugnvalldr* iarl sigldi þaþan sudr til *Krítar* oc lágu þar í ofvidri miklu, þá qvad *Armodr* vísu, er hann hellt vörd um nottina,

Eigu ver þar er vági
verpr inn um þraum stimann

þetta

Postqvam Dromedarium exoneraverant, igne admoto eundem comburunt, qvod cum videret magnus iste vir, qvem captivum ducebant, commovebatur adeo ut faciei variaret colorem, qvietus manere neqviens, ast qvamvis ipsum alloqverentur, attamen neqve respondebat neqve nutabat, nec sive mala minarentur, sive bona promitterent, movebatur. Postqvam autem Dromedarius conflagrare cæpit videbatur ardens qvasi rivulus in mare excurrere, qvo captus iste vir commovebatur, unde concludebant se minus diligenter gazas qvæsivisse, jamqve metallum, sive aurum fuisset sive argentum, liqvefactum. Comes Rögnvalldus *cum suis meridiem versus ad* Serklandiam *cursum deinde dirigebat, & prope urbem qvandam hujus regionis subsistens, septem cum incolis dierum inducias pacifcebatur, argentum & res alias pretiosas pro eorundem æqvipollentibus venundabat. Erat nemo qvi grandem hunc virum emeret. Post hac ipsi qvinto abeundi veniam Comes dedit. Descendit ad eos inseqventis diei mane, manifestatqve se ex optimatibus in* Serklandia *esse, inde se cum Dromedario omniqve qvæ eo vehebatur pecunia redemtum esse, ægerrime autem se ferre eos Dromedarium incendio delevisse, ibiqve tantas opes, sine omni usu, perdidisse; Nunc autem, inqvit, magna ex parte vestri potestatem habeo, jam pro eo qvod vitam mihi concessistis & tantum, qvantus apud vos erat, honorem qvæsivistis, præmium reportabitis. Lubens autem optarem ne vos posthac viderem; jam salvi sospitesqve valete. Post hæc in continentem sursum eqvitat. Hinc Comes* Rognvalldus *meridiem versus ad* Cretam *cursum dirigit & procellosa tempestate impeditus ad anchoras stat. Canit tunc inter vigilias nocturnas* Armodus:

A. D. 1154

Est nobis, ubi stimulus maris (ɔ: *fluctus*)
injicitur in lignum (ɔ: *navem*) *firmum,*

A. D. 1154

þetta höfum ver at vinna
vardhalld á ſkebarda,
meþan i nott hía nýtri
námduks haurund miukri
loki ſefr lind hinn veyki,
lýt ec um öxl til *Krítar.*

Þeir iarl lágu under *Krít* þar til er þeim gaf byr til *Jorſala* oc komu til *Akrsborgar* föſtumorgin, ſnemma oc gengu þá upp med prís miklum oc farar bloma, þeim er þar var ſialldſeen, *Þorbiörn Svarti* orti þá víſu:

vard ec um hríd med (y) herþinn
piörþys i *Orkneyium*
reed folkſtara fæder
fyrr um nætr til ſtyriar;
nu berum raund med reyndum
(z) raun ſnarliga iarli
ört á (a) víga vaurtu
Akursborg friá morgin.

Þeir iarl dvölduz i *Akursborg* um hríþ, þar kom ſott i liþ þeirra oc aunduduz marger menn; þar andadiz *Þorbiörn Svarti. Oddi* hinn *Litli* qvat:

Báru lyng
lendra manna
fyrer *Þarsnes*
Þorbiörn Svarta

trad

(y) heriu. 101. 102. (z) Daun ſyplendra 102. (a) vega. 102. urgavauttu. *Flat.*

hoc nobis negotium A. D.
præsidium nempe in clypeo maris (ɔ: *nave*) 1154
dum hac nocte cum conspicua
muliere, cui mollis est cutis,
effœminatus homo concubat cum fœmina imbecillis.
Oculos in Cretam *reflecto.*

In anchoris, donec ventus qvo Hierosolymam *uterentur flaret, subsistebant, delati diei veneris mane* Akursburgum, *magno cum splendore pompaqve, qvæ ibi raro visa, ascendunt. Composuit tunc cantilenam* Thorbiörnus Svartius (Niger).

Fui ad tempus apud asperatorem
belli (ɔ: *fortem militem*) *in* Orcadibus,
suscepit indigenarum ibi nutritor
prius nocturno tempore bellum;
Jam inferimus clypeum cum experto
certe celeriter Comite
promte in aptos defensioni portus
Akursburgi *diei Veneris mane.*

Comes cum suis Akursburgi *aliqvamdiu moratur; hic morbus inter satellites grassatus magnum eorum numerum sustulit & inter eos* Thorbiörnum Svartium. *Cecinit* Oddus Parvus:

Ferebant delicium
nobilium virorum
apud Thrasnesum
Thorbiörnum Svartium.

Calca-

A. D. 1154

trad hlynbiörn
und höfut ſkálldi
ata jörd
Akursborgar til.

Þá ſá ec hann
at höfutkirkiu
ſiklings vín
ſandi auſinn,
nu þrumer grund
grytt yfer hönum
ſolu ſignud
á ſudrlöndum

Þeir *Raugnvalldr* iarl foru þá or *Akursborg* oc ſottu alla hina helguztu ſtaþi a *Jorſola* landi; þeir foru aller til *Jordanar* oc lauguduz þar; þeir *Raugnvalldr* iarl oc *Sigmundr Aungull* lögduz yfer ána oc gengu þar á land oc þangat til ſem var hrís kiörr nockor oc ridu þar á knuta ſtóra, þa qvat jarl:

Ec hefi lagda lyckiu
leidar þvings um heiþi,
ſnotr minniz þeſs ſvanni,
ſút! fyrer *Jordan* utan,
enn ec hyck at þó þycki
þangat lángt at gánga,
blod fellr varmt á víþann
völl, heimdrögum öllum.

Þa

Calcabat navis
ſub primario poeta
pelagum
Akursburgum *usqve;* A. D. 1154

Tunc vidi illum
apud templum primarium,
principis amicum,
arena circumdari;
jam ingemit humus
lapidoſa ſuper illo,
ſole beata,
in terris meridionalibus.

Reliqvit cum ſuis Comes Rögnvalldus Akursburgum, *& ſingula loca præ aliis ſacra in terra* Hieroſolymitana *inviſit. Petunt* Jordanem *& in eo lavantur. Comes* Rögnvalldus *cum* Sigmundo Hamo *fluvium natando tranſit, in continentem éxſcendit & in obvio rubo ingentes complicat nodos, canitqve ſimul:*

Compoſui fibulam
obviis ex corrigiis in teſqvis,
formoſa ejus memor eſt fœmina,
proh! dolor, ultra Jordanem;
ſed autumno qvod videatur
illuc pervenire longum,
(ſangvis decidit tepidus
in campum vaſtum) omnibus domi deſidentibus.

A. D. Þa qvat *Sigmundr*:
1154

Knut man ec þembiþrióti
þeim er nu ſitr heima,
ſatt er helldr höſum hættan
hans kynd, i dag binda.

Jarl qvat:

Knut riþum ver kauda,
kem ec módr í ſtad godann,
þann i þyckum runni,
þeſſa *Lafrrantz* meſſu

Oc þá er þeir foru utan af *Jorſala* landi þá qvat *Raugnvalldr* iarl:

Kroſs hángir þul þeſſum
þioſt ſkili lægit fyrer brioſti
ſlyckiz fram á breckr
ferd, enn pámmr medal herda.

Þeir *Raugnvalldr* iarl fóru um ſumarit af *Jorſala* landi oc ætludu nordr til *Miklagardz* oc komu um hauſtit til þeſs ſtadar er heiter *Imbolum*, þeir dvölduz þar miöc lengi í ſtadnum, enn ef menn genguz á móti þar er þraung var oc þottiz annar þurfa at ſá vægdi gaungunne er á moti geck, þá ſegir hann ſva, midhæſi, midhæſi. Þat var eitt kvelld er þeir geingu or bænum oc *Erlingr Skacki* geck ut á bryggiuna ſkipſins, gengu ſtadarmenn imot þeim oc mæltu, midhæſi, midhæſi; *Erlingr* var druckinn miöc oc let ſem hann heyrdi ecki, oc

Cecinit tunc Sigmundus: A. D. 1154

Nodum profecto distento & pervicaci,
ei qvi jam domi residet
(verum est qvod cavillati fuerimus
abjectum istum;) hodie ligabo.

Cecinit Comes.

Nodum fecimus homini vili,
venio defessus in locum bonum,
ibi in crasso rubo,
hac Laurentii *feria.*

Cum Palæstinam *relinqverent, cecinit Comes* Rögvalldus:

Crux pendet hujus agminis,
frigidus animus in pectore latet,
turmatim in loca declivia progreditur
Comitatus, ast palmæ inter scapulas.

Comes Rögnvalldus *cum suis æstate* Judæam *relinqvit & aqvilonem versus*, Constantinopolin *petiturus, venit sub autumnum in urbem qvæ* Imbolum *audit. Hic diu admodum morantur; Si autem cum convenirent, unus alteri contrairet & obviam eunti necessario subsistendum putaret alter, dicebat, mediocritas, media tenenda. Qvadam forte vespera cum ex urbe discederent,* Erlingo Skackio, *in pontem navi adjacentem egresso, oppidani obviam eunt clamantqve, media, media;* Erlingus *perqvam ebrius erat & se non audire simulabat, verum cum*

 ei

A. D. 1154 oc er þá bar ſaman, ſtöck *Erlingr* af bryggiunne oc ofan i leyrinn er under var oc hlupu menn hans til at draga hann upp oc urdu at færa hann af hveriu klæþi; Um morgininn epter er þeir iarl funduz oc hönum var ſagt, broſti hann at oc qvat:

Vill ecki vínr minn kalla
vard hann allt i drit falla
(b) nær var í því ærinn
ugæſa midhæſi,
litt hyck ec at þá þætti
þeingils mágr er hann reingþíz,
leir fellr grár of geira
goligr i *Imbolum.*

Þau tíþinde urdu nockuru ſíþarr þar i ſtadnum er þeir gengu or ſtadnum miöc druckner, enn menn *Jons Fotz* ſöknudu hans, enn einkis mans annars, þeir ſendu þegar at leita hans (c) á önnr ſkip oc fanz hann ecki, enn ecki máttu þeir leita hans á land um nottina, enn þegar um morguninn er lioſt var vorþit fundu þeir hann hiá borgar vegg veginn, enn þeſs vard alldri víſt hverr hönum hefþi bana veitt; veittu þeir þá virduligann gröpt líki hans at heilagri kirkiu, epter þat foru þeir á brótt, oc er þeir komu nordr til (d) *Ægisneſs* lágu þeir þar nockurar nætr oc biþu byriar þeſs er þeim þotti godr at ſigla nordr epter hafinu til *Miklagardz*, þeir vöndudu þá miöc ſiglingina oc ſigldu þá vid prís miklum, ſva ſem þeir viſſu gert hafa *Sigurd Jorſalafara*, oc er þeir ſigldu nordr epter hafinu qvat iarl víſu,

Ríþum

(b) nærri var þat æru. 101. nær var i þvi æru, *non procul a dedecore. Flat.*
(c) *omittit.* (d) Eigilsneſs. 335.

ei appropinqvarent extra pontem exſiliendo, in lutum, qvod ſubtus erat, demittebatur. Accurrebant ejus ſubditi & ubi ipſum extraxerunt, ſingulis veſtibus exuere opus habebant; poſtridie cum adeſſet, caſum audiens, Comes *ſubriſit cecinitqve:* A. D. 1154

Non vult amicus meus acclamare,
cogebatur usqve in lutum decidere,
propinqvum erat ibi magnum
infortunium medio.
Non puto eum tunc videri
Comitis affinem cum ei inficias irent,
(lutum cadit cinereum in manus)
hilarem Imboli.

Accidit paulo poſt cum ex urbe egrederentur perqvam ebrii, ut Jonæ Pedis *ſubditi ipſum ſolum deſiderarent; miſſi ſtatim qvi eum qværerent, nullibi inveniunt, noctu autem in continente qværere non licitum. Prima vero inſeqventis diei luce apud murum urbis occiſum reperiunt, verum de cædis autore nunqvam certiores redduntur. Funus ejus apud ædem ſanctam honeſte ſepeliunt. Diſcedunt exinde delatiqve ad boreale* Ægisneſi *latus aliqvot noctes in anchoris ventum, qvi eos per mare ſeptentrionem verſus* Conſtantinopolin *deferret, exſpectant. Inſtituunt tunc navigationem exqviſitiſſimam ſumma cum pompa qvam adhibuiſſe ſcivere* Sigurdum Hieroſolymipetam. *Cum boream verſus per mare curſum dirigerent, cecinit* Rögnvalldus:

A. D. 1154 Rípum ræfils vakri,
rekum ecki plóg af akri,
erium urgubardi
ut at *Miklagardi*,
þiggiom þengils mála,
þokum fram í gný ſtála,
riodum gyldis goma,
gerum ríks kongs ſóma.

Af Raugnvalldi Jarli.

1155 Þeir *Raugnvalldr* iarl komu til *Miklagardz* oc var þeim vel fagnat af ſtolkonginum oc *Væringiom*; þá var *Menelaus* kongr fyrer *Miklagardi* er ver köllum *Manula*; hann veitti þeim mikit fe oc baud þeim málagialld ef þeir villdi þar ſtadfeſtaz; þeir dvölduz þar miöc legi um vetrinn, þar var fyrer *Endridi Ungi* oc hafþi allmiklar virdingar af ſtólkongi, hann átti fátt vid þá iarl enn afþockadi helldr fyrer þeim fyrer ödrum mönnum; *Raugnvalldr* iarl byriar ferd ſína um vetrinn af *Miklagardi* oc for fyrſt veſtr til (e) *Kolgaralanz* til *Dýraksborgar*, þaþan ſigldu þeir veſtr i hafit á *Pul*, þar geck *Ragnvalldr* iarl oc *Erlingr* af ſkipum ſínum oc *Vilhialmr* biſkup, oc allt hit göfgazta liþ þeirra oc öfludu ſer þar heſta oc ridu þaþan fyrſt til *Romaborgar* oc ſva utan *Roma veg*, þar til er þeir koma til *Danmerkr*, foru þaþan i *Noreg* oc urdu menn þar fegner, oc var þeſſi ferd hin frægazta oc þottu þeir meiri háttar menn aller ſíþan enn ádr er farit höfþu; meþan

(e) Bolgaralandz. 101. 102. 325. *Flat.* Bolgardalandz. 333.

Vehamur perqvam (velorum ope) veloci, A. D. 1154
ne aratrum ex agro educemus,
aremus (ɔ: *deducamus*) *ſtrenuum roſtrum* (ɔ: *navem*)
Conſtantinopolin.
Acceptemus ſtipendia apud regem,
progrediamur in armorum ſtrepitum,
rubefaciamus lupi palatum,
augeamus potentis regis honorem.

De Comite Rögnvalldo.

C*omes* Rögnvalldus *cum ſuis* Conſtantinopolin *delatus, ab* 1155 *imperatore nec non* Væringis *benigne excipitur. Erat hoc tempore Rex* Conſtantinopoli Emanuel, *qvem* Manulam *appellamus. Obtulit iis pecuniam ingentem & ſtipendium ſi ibi in futurum manere vellent. Hyemem ibi magna ex parte transigunt. Prævenerat illuc* Endridus Ungius *magno perqvam honore ab imperatore habitus; Exercebat contra* Rögnvalldum *cum ſuis mutuas ſimultates, ad diffamandum eos apud alios magnopere pronus. Continuat iter hyeme relinqvitqve Conſtantinopolin comes* Rögnvalldus, *primo in* Kolgariam Dyraksburgum *veh tur, inde occidentem verſus in* Apuliam *navigant. Relictis hic navibus Comes* Rögnvalldus Erlingus *& epiſcopus* Vilhialmus *cum omnibus maioris notæ comitibus eqvos comparant vehunturqve inde* Romam, *& viam dein qvæ ducit in* Daniam *usqve, exinde in* Norvegiam *reduces, ab indigenis magno cum gaudio excipiuntur & omnes iter hoc, qvod famoſiſſimum erat, emenſi, mojori qvam antea honore digni cenſentur. In itinere*

Aug-

A. C. meþan þeir höfþu verit i ferdinne andadiz *Augmundr* (f) Drengr broder *Erlings Skacka*, hann þotti meira háttar þeirra brædra meþan þeir lífdu báder; enn epter fall *Inga* kongs var til kongs tekinn yfer þann flock *Magnus* ſon *Erlings* oc *Kriſtinar* dottur *Sigrþar* kongs *Jorſalafara*, enn *Erlingr* hafþi þá einn landrád i *Noregi*; *Valldemar Dana* kongr gaf *Erlingi* iarlsnafn, gerþiz hann þá hinn meſte (g) höfþinge. *Endride* kom utan nockorum vetrum ſíþar enn þeir *Raugnvalldr* oc redz hann þá til *Eyſteins* (h) kongs, þvi at hann villdi ecki eiga vid *Erling*, enn epter fall *Eyſteins* kongs efldu þeir *Endride* oc *Sigrþr* ſon (i) *Havardz Haullds* af *Reyri* flock oc toku til kongs *Hakon Herdabreid* ſon *Sigrþar* kongs *Haralldsſonar* (k) *Gilla*; þeir felldu *Gregorium Dagsſon* oc *Inga* Kong; þeir *Eindride* oc *Hakon* bördux vid *Erling* under *Seck*, þu fell *Hakon* enn *Endridi* flýþi; *Erlingr* iarl let drepa *Endrida Junga* nockoru
1156 ſíþar i *Vík* auſtr. *Raugnvalldr* iarl dvaldiz um ſumarit á *Hördalandi* er hann kom i Noreg, og fretti þá mörg tíþinde or *Orkneyium*, var þar ufridr mikill, oc gengu gæþindar miöc i tva ſtadi, enn þeir voru fáir er hiá ſæti, ſva at engann lut ætti i, var *Haralldr* jarl ödrum meginn, enn *Erlendr* iarl i audrum ſtad oc *Sveinn Asleifarſon* oc er *Raugnvalldr* iarl heirdi þetta qvat hann viſu:

Nu

(f) *omittit.* 332. (g) *Erlingr* redz þegar til felags vid *Inga* kong, þvi at hann var meſt under hann hallr at allri vinattu þeirra brædra oc ſkilldu ecke medan þeir lifdu báder, *Erlingus ſe regi Ingio ſtatim aſſociat, in eum enim amor præ reliqvis fratribus pronus, ab invicem, donec in vivis erant, non diſceſſerunt. addit* 325 332. (h) madr ſídan ok ríkr höfþinge, ſem ritat er i ſögu hans, *virum potentemqve dominum, ut in hiſtoria ejus ſcriptum. addit* 332. 325. (i) Haurds 101. 102. Hamunds. *Flat.* Hallvardz, *in margine* 101. (k) *omittit.* 325. 332.

Augmundus Dreingur, *frater* Erlingi Skackii, *occubuit*, *qvi*, *dum* A. D.
ambo in vivis erant, *fratre præstantior habebatur. Mortuo vero rege* Ingio *factionis rex substituitur* Magnus *filius* Erlingi & Christinæ *filiæ regis* Sigurdi Hierosolymipetæ; *totius autem tunc* Norvegiæ *præfectura apud solum erat* Erlingum; *hunc* Valdemar *Rex* Daniæ *Comitis titulo ornavit*, *unde in summi nominis pincipem promotus est.* Endridius *aliqvot post* Rögnvalldum *hyemibus domum redux apud Regem* Eysteinem *hospitium paciscitur*, *cum* Erlingo *enim negotiari noluit. Verum post mortem regis* Eysteinis, Endridius & Sigurdus *filius* Hávardi Hölldii *de* Reyri, *factionem conflant regemqve constituunt* Haconem Herdabreid, *filium Regis* Sigurdi Haralldsonii Gillii, *occiderunt* Gregorium Dagi *filium & regem* Ingium. *Conflixit* Endridus & Hacon *apud* Serk *cum* Erlingo, *ubi* Hacon *occubuit*, Endridius *fugatur. Comes* Erlingus Endridium
Ungium *paulo post in* Vica *occidi curavit. Comes* Rögn- 1155
valldus *in* Norvegiam *delatus æstatem in* Hördalandia *transigit auditqve de* Orcadibus *varia nova*, *ingentes nempe factiones & optimates in binas distrahi partes*, *pauci erant qvi omnino neutrales his se non immiscerent*; *stabat ex altera parte Comes* Haralldus, *ex altera vero Comes* Erlendus & Sveinn Asleifæ. *Hæc cum audiret Comes* Rögnvalldus *cantilenam cecinit.*

A. D.

Nu hafa gæþingar gengit,
gudſión er þat lióna,
upp grafaz ill rád greppa,
ærit mörg á ſæri,
(l) þat mun þeygi ſiatna
þeim er ſvik (m) vinnr heima,
ſtígum (n) lítt á lagann
legg meþan (o) upphelldr ſkeggi.

Jarl hafþi engann ſkipa koſt (p) enn þeir ſkyldu láta gera hönum lángſkip (q) nockut, ganga þeir vel under þat oc játa þvi öllu ſem hann beiddi oc gerþu ſkipin.

Raugnvalldr Jarl for til Orkneyia.

1155 Jarl bioz um ſumarit at fara veſtr til *Orkneyia* i ríke ſitt, oc vard hann ſíþbuinn fyrer því at hann dvaldi mart, for hann veſtr á kaupſkipe því er átti *Þorhallr Asgrimsſon*, hann var *Islendſkr* madr oc kynſtorr oc átti bú ſuþr í *Biſkupstungom*; Jarl hafþi ſveit mikla á ſkipí oc göfugt föroneyti, þeir toko *Skotland* þá er var af vetri miöc langt oc lágu (r) vid *Torfnes*; kom iarl litlu fyrer Jul i ríki ſitt.

Ey-

(l) þar munu. 102. (m) viþr. 332. 325. (n) lut, *in rem.* 102. 333. lett, *leviter* 332. 325. (o) upphelld *barbam teneo.* 332. 325. (p) leitadi hann þá vid frændr ſina oc vine at þeir, *cognatos igitur & amicos rogavit ut &c. addit* 332. 325. (q) nockor um vetrinn, *aliqvot ea hyeme.* 325. 332. (r) lengi, *diu.* 325. 332.

A. D.

Nunc optimates violarunt,
ſeparatio a Deo exiſtit id ſubditis,
(eruuntur mala conſilia homunciorum)
permulta juramenta,
id minime ſubſidebit
qvoad domi dolum ſtruentem,
procedamus pedetentim
qvamdiu barba durat.

Comes nullas habebat naves, longas autem, ut rogabat, in ipſius uſum exſtruxere, & ſingula præterea qvæ expetebat promiſerunt, confecereqve naves.

Redit in Orcades Comes Raugnvalldus.

C*omes æſtate occidentem verſus in regnum ſuum* Orcades 1155
paratur, aſt ſero itineri accinctus, varia enim obvia impedimenta. Vehitur tandem occaſum verſus navi mercatoria, qvæ erat Thorhalli Asgrimi *filii; erat ille vir* Islandus, *claris natalibus ortus, in meridionalis qvadrantis tribu* Biſkupstungis *habitabat. Vehebatur nave ingens* Rögnvalldianorum *numerus conpicuu sqve comitatus. Allabantur* Scotiæ *magna hyemis parte exacta & ad* Torfneſum *ſubſiſtunt; Comes paulo ante feſtum Julenſe in regnum ſuum pervenit.*

D. A.

Eyſteinn kongr fangadi Haralld jarl.

Nu er at ſegia frá þvi hvat til tíþinda vard i *Orkneyiom* medan *Raugnvalldr* iarl var i utförinne; Sumar þat er iarl var farinn or landi, kom auſtan or *Noregi Eyſteinn* kongr ſon *Haralldz Gilla*, hann hafþi her mikinn; þá hafþi hann lagt til (s) *Rinarseyiar*; þá ſpurdi hann at *Haralldr* iarl var farinn yfer til *Katanes* med tvítogſeſſu oc hafþi LXXX manna, hann lá þá i *Þorsá;* enn er *Eyſteinn* kongr ſpyrdi til hans, ſkipar hann þriár ſkútr oc fer veſtr yfer *Petlandsfiörd* oc ſva til *Þorsár*, kom hann þar ſva at þeir iarl urdu ecki fyrr varer vid enn kongsmenn gengu upp á ſkipit at þeim oc gerdu iarl handtekinn; hann var leiddr fyrer kong oc foro þeirra ſkipte ſva at iarl leyſti ſic þrem mörkum gulls, enn hann gaf ríke ſitt i hendr *Eyſteini* kongi ſva at hann ſkyldi af hönum hafa jafnan ſíþan; geordiz jarl þa madr *Eyſteins* kongs oc batt þat ſvardögum, þaþan for *Eyſteinn* kongr til *Skotlandz* oc heriadi þar um ſumarit; hann heriadi vída um *England* i ferd þeirri oc þottiz þá hefna (t) *Haralldz* ſona.

Frá Eyſteine Konge.

Epter þat for *Eyſteinn* kongr aptr í ríki ſitt til *Noregs* oc var allmisjafnt rætt um hans ferd. *Haralldr* iarl var í ríke ſinu i *Orkneyium* oc var þocka ſæll af fleſtum mönnum; þá var andadr

(s) *Raugnvalldzeyiar* 332. *Reyiareyiar* 101. *Roſseyiar. Flat.* (t) Haralldz Kongs Sigrþarſonar, *regis Haralldi Sigurdi filii.* 332. 323.

A. D.

Comitem Haralldum Rex Eyſteinn capit.

N*unc referenda qvæ, Comite in peregrinatione occupato, in* Orcadibus *evenerunt. Æſtate, qva navigationem ſuſceperat comes* Rögnvalldus *venit ex* Norvegia *rex* Eyſteinn *filius* Haralldi Gillii, *ingenti cum exercitu, qvem ad* Rinarseyiam *deduxerat. Audit hic* Haralldum Maddadi *viginti interſcalmiorum navem cum octuaginta viris in* Kataneſum *traduxiſſe, tunc in amne* Thorsáa *conſtitutum, de qvo certior, inſtruit phaſelos tres & occaſum verſus trans ſinum* Petlandicum *indeqve in* Thorsáam *vehitur, venit ex inſperato adeo, ut Comes cum ſuis non comperiret priusqvam regii navem aſcenderent ipſumqve caperent. Siſtitur regi; eo autem res inter eos venit ut Comes ſe tribus auri marcis redimeret, regnum autem regi* Eyſteini *traderet ſub conditione ut ab ipſo conceſſum exinde teneret. Addicit ſe regi* Eyſteini *& ſervandis conditionibus juramento ſe adſtringit. Tendit hinc in* Scotiam *rex* Eyſteinn *eamqve hac æſtate armis infeſtat. In hoc itinere* Angliam *paſſim tentabat & cædem filiorum* Haralldi *vindicare videbatur.*

De Rege Eyſteine.

P*oſthac in regnum, qvod in* Norvegia *erat, reverſi Regis* Eyſteinis *iter varias tolerat cenſuras. Comes* Haralldus *intra regnum ſuum in* Orcadibus *a plurimis amabatur. Exſpirave-*

A. D. andadr *Maddadr* iarl fader hans, enn *Margret* moder hans, var komen til *Orkneyia*, hun var fríd kona oc fvarri mikill; I þann tíma andadiz *David Skota* kongr, var þá til kongs tekinn *Melkolmr* fon hans, hann var barn at alldri er hann tok ríki.

Frá Haralldi.

Erlendr fon *Haralldṡ* ens *Slettmála* var lengftum i *Þorsá*, enn ftundum í *Suþrey* edr i hernadi fíþann *Ottar* iarl andadiz, hann var hinn mannvænligzti madr oc görr at fer um flefta luti, milldr af fe, blíþr oc rádþægr, manna vinfælaztr af fínum mönnum, hann hafþi fveit mikla; *Anakol* het madr, hann var foftri *Erlends* oc red meftu med hönum, hann var (u) ættftor oc hardfengr, (v) hann var rádgiafi *Erlendz*; þá er (x) *Raugnvalldr* iarl var farinn or ríke fínu ut í *Jorfalaheim*. for *Erlendr* á fund *Melkolms Skota* kongs (y) oc bat at hann gæfi hönum jarlsnafn oc *Katanes* til yferferdar fva fem hafþi *Haralldr* iarl fader hans (z), enn fyrer því at *Erlendr* átti marga vine, enn *Melkolmr* var barn at alldri, þá gekz þat vid at hann gaf *Erlendi* iarlsnafn oc veitti hönum *Katanes* hálft vid *Harslld* frænda finn; for *Erlendr* þá á *Katanes* oc hitti þar vine fína; epter þat dro hann lid at fer oc for ut til *Orkneyia*, oc beiddi fer þar vidtöku; *Haralldr* iarl *Maddadar* fon dro liþ at fer er hann fpurdi þetta oc gerþiz fiölmennr;

(u) víkingr, *pirata* 332. (v) Suþreyfkr at kyni, *ex Hebridibus oriundus. addit* 325. 332. (x) *Erlendr* fpurdi at, *cum Erlendus audiret qvod R.* 325. 332. (y) frænda fins, *cognati fui. addit* 325. 332. (z) af David kongi födur Melkolms kongs, *venia regis Davidis patris Melkolmi.* 325. 332.

rat tunc ipſius pater Comes Maddadus, *mater autem* Margareta *in* Orcades *migraverat; erat mulier conſpicua, aſt animo perqvam præcipitans. Mortuus eſt circa id tempus* David *Rex* Scotorum *&* *ſubſtitutus ei ipſius filius* Melkolmus, *cum regnum capeſceret, ætate tener.* A. D.

De Haralldo.

Erlendus *filius* Haralldi Slettmálii *ſæpiſſime in* Thorsáa, *interdum in* Hebridibus, *poſt mortem Comitis* Ottaris, *manebat vel piraticam exercebat; Erat vir præ aliis conſpicuæ fortitudinis, plurimis inſtructus artibus, liberalis, comis, ad obtemperandum alienis conſiliis pronus & inter ſubditos amicis ditiſſimus. Adhærebat ei magna hominum multitudo.* Anakol *nomen erat viro* Erlendi *nutricio, cujus conſilia maximum apud eum valebant. Erat claris ortus natalibus & ſtrenuus, Comiti* Erlendo *á conſiliis. Poſtqvam Comes* Rögnvalldus, *relicto regno ſuo, in* Judæam *profectus fuerat; convenit* Melkolmum *regem* Scotorum *rogavitqve ut cum Comitis titulo* Kataneſi *præfecturam, qvam tenuerat ipſius pater Comes* Haralldus, *ſibi cederet; Cum autem* Erlendus *multos haberet amicos,* Melkolmus *autem ætate tener eſſet, ſucceſſit ut dimidium cum cognato* Haralldo Kataneſi Melkolmus *ipſi daret; Petit igitur* Kataneſum Erlendus, *convenit ibidem amicos, poſtea copias contrahit, in* Orcades *deducit, incolasqve, ut ſe recipiant, rogat. Hoc cum audiret Comes* Haralldus Maddadi, *colligit exercitum & ingenti ſtipatus eſt multitudine, qvo facto*

A. D. mennr; foro þá menn á mille þeirra frænda at leita um ſætter, beiddiz *Erlendr* hálfra eyia vid *Haralld* iarl oc villdi *Haralldr* iarl ecki uppgefa, kom þá ſva at griþ voro ſett þau miſſeri, enn þat var rádit at *Erlendr* ſkal fara auſtr á fund *Noregs* kongs oc beidaz helmings þeſs er *Raugnvalldr* iarl átti, oc letz *Haralldr* iarl þann lut mundu uppgefa; for þá *Erlendr* auſtr i *Noreg*, enn *Anakol* oc ſum ſveitin var epter. *Gunni Olafsſon*, broder *Sveins Asleifarſonar*, hafþi getit börn vid *Margretu* moder *Haralld*s iarls, enn *Haralldr* iarl hafþi gert hann utlægann oc þvi tokz uvinátta med þeim *Sveini* oc *Haralldi* iarli, oc ſendi *Sveinn Gunna* brodr ſinn ſuþr i *Liodhus* til *Liotolfs* vinar ſíns er *Sveinn* hafþi verit med fyrr; (a) *Fugl* ſon *Liotolfs* var med *Harallđi* iarle oc var því fátt med þeim *Sveine.* Þá er *Erlendr* iarl for auſtr i *Noreg*, for *Harallđr* iarl yfer á *Katanes* oc ſat i *Vík* um vetrinn; *Sveinn Asleifarſon* var þá i *Þrasvík* á *Kataneſi* oc vardveitti þar bú ſtiupſona ſinna, (b) þvi at hann átti fyrr *Ragnhillde Ingimundar* dottr, þau voru ſkamma rýd áſamt; *Olafr* var ſon þeirra; ſiþan áttí hann *Ingiriþi Þorkels* dottur; *Andreas* het ſon þeirra; þat var Oþinsdag i efztu viku at *Sveinn* var genginn upp i *Lambaborg* med nockora menn; þeir ſá hvar byrdingr for (c) norþann af *Petlandzfyrdi*, þottiz *Sveinn* vita at þar mundi vera menn *Haralld*s iarls þeir er hann hafþi ſendt epter ſkatti á (d) *Hialtland*; *Sveinn* bat ſína menn gánga til ſkipa oc leggia at byrdinginum, oc ſva gerdu þeir oc toku allt þat er (e) á var, enn ſkutu á landmönnum *Harallđz* iarls oc gengu þeir til *Víkr* oc ſögþu hönum,

(a) Fogl. 325. 332. (b) hann átti fyrr Ragnhilde Augmundar dottr, *uxorem prius habuerat Ragnhildem Ogmundi filiam.* 325. 332. (c) auſtan, *ex oriente.* 325. 332. (d) Skotland. 325. (e) femætt, *utile.* 332.

facto intercedebant cognatos pacem qværentes; Erlendo *dimidium, qvod non ipse teneret, insularum poscenti* Haralldus *denegabat; eo venit, ut inducias hæc semistria pacifcerentur, consilium vero initum est, ut* Erlendus *orientem versus profectus* Norvegiæ *regem conveniret, dimidiumqve qvod erat Comitis* Rögnvalldi, *id qvod Comes* Haralldus *se dediturum profitetur, expeteret. Fertur tunc orientem versus in* Norvegiam Erlendus, Anakol *autem & pars exercitus remanet.* Gunnius Olai *filius frater* Sveinis Asleifæ *ex* Margareta *Comitis* Haralldi *matre liberos susceperat*, Haralldus *vero ipsum relegaverat, unde, inter eos inimicitiis ortis, ille* Gunnium *fratrem suum meridiem versus ad* Liotolfum *amicum, apud qvem* Sveinn *antea fuerat*, Liodhusas *mittit. Adhærebat Comiti* Haralldo Fugl, *unde* Sveinem *& ipsum mutuæ simultates intercessère. Cum Comes* Erlendus *in* Norvegiam *proficisceretur, transiit in* Katanesum *Comes* Háralldus *&* Vikæ *hyemavit.* Sveinn Asleifæ *tunc* Thrasvíkæ *in* Katanefo *villicationem vitricorum procuravit; habuerat enim antea uxorem* Ragnhildem Ingimundi *filiam, qvæ non longo post nuptias tempore mortua; earum filius erat* Olaus; *duxit exinde* Ingiridem Thorkelis; *eorum filius* Andreas. *Erat die Mercurii hebdomadis supremæ cum* Sveinn, *sursum* Lamboburgum *cum aliqvot exspatiatus, videret navem onerariam e septentrione sinus* Petlandici *advehi; Pro certo habebat missos esse a Comite* Haralldo *ad exigenda in* Hialtlandia *tributa; Jubet suos* Sveinn *ut navem onerariam petant adorianturqve, qvod cum facerent, omnia qvibus onusta erat auferentes, legatos* Haralldi *in terram transportant, ipsi renunciaturos. Comes*

A. D.

A. D. hönum; *Haralldr* iarl ſvaradi fá um oc ſeger at þeir *Sveinn* munde ymſer fe hafa, oc ſkipti hann mönnum ſinum á veizlr um *Paſkana*; þat kalla *Kataneſingar* at iarl væri (f) á *Kunnmiþum.*

Frá Sveine Asleifarſyne.

Þegar epter *Paſka* viku for *Sveinn* á byrdinge oc rodrarſkutu ut i *Okneyiar*, oc er þeir komu á *Skalpeid*, toku þeir þar ſkip af *Fugli Liotulfsſyne*, hann var kominn ſunnan or *Liodhuſum* frá fauþr ſíns oc ætladi til *Haralds* iarls, oc i þeirri faur toku þeir XII. aura gulls af *Sigurdi Klaufa* huskarli *Haralds Jarls*, þat fe hafþi verit ſert i *Bæ*, enn þeir voru i *Kyrkiuvogi* er áttu; ſíþan fór *Sveinn* yfer a *Nes* oc upp á *Skotland* oc fann *Melkolm Skota* kong i (g) *Ardion*, hann var þa (h) IX. vetra gamall; þar var *Sveinn* mánad i allgodu yferlæti, oc bat *Skota* kongr hann hafa þau gædi öll á *Kataneſi* er hann hafdi ádr enn hann vard óſáttr vid *Haralld* iarl.

Frá Sveine oc Anakol.

Epter þat bioz *Sveinn* á brottu oc ſkilduz þeir *Skota* kongr med kærleikum miklum; for *Sveinn* þá til ſkipa ſinna oc ſigldi ſunnan til *Orkneyia*; þá var *Anakol* á *Dýrneſi* er þeir *Sveinn* ſigldu ſunnan oc ſá þeir ſigling fyrer auſtan Mula; þeir ſenda til *Sveins Gauta* bonda af *Skeggbiarnarſtödum* oc beiddi *Anakol* at *Sveinn* ſkyldi ſættaz vid *Fugl* um ſkiptökuna, þvi at þar

(f) *amittunt.* 101. 102. 333. *Flat.* (g) *Apardion.* 325. 332. oc *Ardion* 333. (h) XX. 102. 333. XIX. 325.

mes Haralldus *paucis respondens se &* Sveinem *opibus per vices valituros dixit; suosque per festum* Pascatos *alendos disposuit. Tunc* Katanesenses *comitem in* Kunnmidum *esse dixerunt v. apud notos.* A. D.

De Sveine Asleifæ.

E*xacta* Pascali *septimana* Sveinn *statim* Orcades *nave oneraria & phaselo petebat & cum ad* Skalpeidum *veniret, navem* Fuglo Liotulfi *filio eripiebat; Venerat is e meridie a patre suo qvi* Liodhusis *erat, Comitem* Haralldum *conventurus. Abstulere qvoqve in hoc itinere* Sigurdo Klausio *Comitis* Haralldi *domestico duodecem uncias auri. Deportatæ fuerant istæ opes* Bæum, *earundem vero possessores* Kirkiuvogi *erant. Transit dein* Sveinn *in* Nesum *indeqve in* Scotiam, *convenit* Ardioni *regem* Scotiæ Melkolmum, *tunc novem annos natum; exigit heic mensem, humaniter habitus; jubet autem Rex, ut omnia in* Katanesо, *qvæ ante inimicitias cum comite* Haralldo, *habuerat, bona, retineat, pro qvo* Sveinn *grates persolvit.*

De Sveine & Anakol.

P*ost hæc reditui se accingit & a rege* Scotorum *amicissime discedit; petit tunc naves & in* Orcades *navigat.* Anakolus Dyrnesi *constitutus erat, cum e meridie navigantem* Sveinem *cum suis orientem versus ad* Mulum *conspicerent; mittit ad* Sveinem Gautium *qvi* Skeggbiörnstadis *habitat rogatqve ut* Fuglum *de abducta nave conveniat, erant enim cognati &* Fuglus *tunc apud* Anakolum. *Cum autem inveniret cum*

A. D. þar var frændſemi oc var *Fugl* þá med *Anakol*; enn er *Ganti* fann þá *Svein* (i) þá ſendi hann ord til *Anakols* oc bat þá *Sveinn* at þeir færi til *Sandeyiar* oc ſyndiz þar, þvi at hann letz fara mundu (k) þar var ſættar fundr (l) oc geck (m) ſaman ſættin, enn ſva kom at *Sveinn* ſkyldi giöra ſlíkt er hann villde; epter þat redz *Anakol* til lids med *Sveine* oc battz í því at koma ſaman ſætt þeirra *Erlendz* iarls er hann kæmi auſtan, þviat at þar var fiandſkapr mikill af brennu *Frákarkar*; þeir *Sveinn* oc *Anakol* foru til *Strionseyiar* oc lágu vid (n) höfn nockorar nætr; þá bió i *Strionsey Þorfinnr* (o) *Beſſaſon*, hann átti þá *Ingigerdi* ſyſtr *Sveins* er *Þorbiörn Klerkr* hafþi eina látit.

Sætt Erlends iarls oc Sveins.

Þá er þeir *Sveinn* lágu vid *Hofsnes* ſigldi þar af hafi *Erlendr* iarl; þeir *Anakol* oc *Þorfinnr* leita nu um ſætter med þeim *Sveine* oc tok iarl þunglega á ſættum, qvat *Svein* jafnan andſtreymann verit hafa þeim frændum, enn halldit æi þat er þeir *Ottar* iarl höfþu vidmælz at ſtyrkia ſic til ríkis; *Sveinn* baud þá iarlinum ſilgd ſína (p) var þar um leitat allann dag oc geck ecki fyrr ſaman ſættin, enn þeir lýſtu þvi badir *Anakol* oc *Þorfinnr* at þeir mundi fylgia *Sveini* or *Orkneyium* ef iarl villdi ecki ſættaz vid hann; *Erlendr* iarl ſagdi þau ord *Eyſteins* kongs at (q) hann ſkyldi hafa þann lut *Orkn-*

(i) oc ſagdi ord Anakols, *relatis verbis Anakoli.* 332. (k) i hridinne, *in imbre. addit.* 332. (l) fiölmennr, *frequenti.* 332. (m) ſeint, *ſero.* 325 332. (n) Hofsnes. 332. (o) Bruſaſon 325. 332. (p) oc rádoneyti, *ſuaqve conſilia. addit.* 332. 325. (q) þeir, *iis,* 102. 333.

ſuis Sveinem Gautius, *rogat, miſſo interim ad* Anakolum A. D.
nuncio, ut cum ſuis in Sandey *ſe conferat, ſeqve ibidem, iturum enim ſe pollicebatur, conveniat. In habito hic conventu pax coaluit, eo autem venit, ut* Sveinn *pro lubito conditiones poneret.* Anakolus *poſtea* Sveini *ſe addicit & conciliando Comiti* Erlendo, *cum domum rediret, & ipſi, magnæ enim inter eos, ex incendio* Frakarkæ *profectæ inimicitiæ, ſe obſtringit. Petunt* Stiornsey Sveinn *&* Anakolus *& in portu aliqvot noctes morantur. Incolebat tunc* Stiornsey Thorfinnus Beſſii *& habebat uxorem* Ingigerdam Sveinis *ſororem, a* Thorbiörno Klerkio *antea repudiatam.*

Reconciliatur Sveinn Comiti Erlendo.

C*um* Sveinn *cum ſuis apud* Hofsnes *ad anchoras ſtaret, advectus eſt comes* Erlendus. Anakol *&* Thorfinnus *transactionem* Sveini *qværunt, cui comes tarde annuit, aſſerens* Sveinem *ſibi cum cognatis perpetuo moleſtum fuiſſe, nec ſervaſſe qvod promiſerat Comiti* Ottari *qvoad auxilium ſibi in occupando regno ferendum:* Sveinn *tunc Comiti aſſeclam ſe offert; in hoc autem procurando tota dies tranſiit, idqve ſine ſucceſſu reconciliationis donec ambo* Anakol *&* Thorfinnus *ſe* Sveinem, *ſi Comes cum eo tranſigere nollet, relictis* Orcadibus, *ſecuturos declararent. Comes* Erlendus *ea regis* Eyſteinis *verba*

D. A. *Orkneyia* er ádr hafþi *Haralldr* iarl. *Sveinn* gaf þat rád þá er þeir voru sátter at þeir skylldu fara á fund *Haralldz* iarls ádr hann fretti þetta af ödrum mönnum oc biþia hann gefa
1155 upp ríkit; Sva var gert sem *Sveinn* mælti; þeir fundu *Haralld* iarl fyrer *Kiarekstödum* oc lá hann á skipum; þat var *Mickialsmessu* (r) aptan at þeir *Haralldr* iarl sá at langskip reri at þeim oc grunudu at ufridr mundi vera, liopu af skipunum oc i kastalann. *Arni Rafnsson* het madr er liop af skipi *Haralldz* iarls oc til *Kirkiuvogs;* hann var sva hræddr at hann fann ecki fyrr at hann hefþi skiölldinn á herdum enn hann var fastr i dyrunum (s). Þeir *Erlendr* iarl oc *Sveinn* lupu af skipunum oc soktu epter þeim *Haralldi* iarli til kastalans oc veittu þeim atsokn bæþi med elldi oc vapnom; þeir vörduz all sköruliga oc skilldi nott med þeim; þar urdu marger menn sárer af hvarom tveggiom, oc voru þeir *Haralldr* iarl miöc uppgefner ef lengr hefþi verit atsoknin, oc um morguninn epter komu bændr oc beggia viner oc leitudu um sætter, enn þeir *Erlendr* iarl oc *Sveinn* voru trauder til sættanna, enn þó for þat fram at þeir sættuz at þvi at *Haralldr* sór þess eida at *Erlendr* iarl skylldi hafa hans lut eyianna, skylldi hann oc alldregi til ríkis kalla i hendor hönum: foru þesser eiþar fram at vitne hinna bestu manna þar í eyiunum; Epter þat for *Haralldr* iarl yfer a *Nes* oc sva i *Skotland* til (t) vina sinna, oc for þá fátt manna or *Orkneyium* med hönum. *Erlendr* iarl oc *Sveinn* stefndu þíng vid bændr i *Kirkiu-*

(r) morgin, *mane.* 325. (s) Þorgeir het madr er þar var inne fyrer. Þat hugdu laugunautar Arna at hann veri tyndr oc leitudu hans tva daga. *Thorgeir nomen erat viro intus constituto. Contubernales Arnæ eum deperditum esse putabant & dies duos quærebant: add.* 325. (t) frenda, *cognatos.* 325.

adfert, partem Orcadum, *quæ comiti* Haralldo *antea paruerat,* A. D.
ei retinendam. Poſtqvam placati erant, Sveinn *conſilium dedit, ut Comitem* Haralldum, *priusqvam hæc ab aliis audiret, convenirent & ut regnum dederet, poſcerent. Dictum factum;* 1155
habent obvium apud Kiarakſtados *Comitem* Haralldum, *in navibus conſtitutum. Erat veſpera feſti* Michaëlis *cum Comes* Haralldus *cum ſuis navem longam ad ſe adremigare videret, hoſtesqve eſſe ſuſpicaretur. Relinqvunt ſtatim naves & in caſtellum ſe recipiunt.* Arnas Rafni *nomen erat viro qvi ex nave Comitis* Haralldi *excurrens petiit* Kirkiuvogum, *tantum inter metum, ut non prius ſe in humeris clypeum ferre comperiret qvam in foribus fixus hæreret. Comes* Erlendus & Sveinn, *a navibus excurrendo, Comitem* Haralldum *usqve ad caſtellum inſeqvuntur igneqve & armis petunt, ſtrenue adeo ſe defendentes ut nox conflictum prohiberet. Multi utrinqve ſauciantur*, Haralldiani, *ſi pugna diutius duraſſet, admodum defeſſi fuiſſent. Veniunt ſeqventis diei mane coloni & utriusqve amici pacem qværentes, â Comite* Erlendo & Sveine *impetratu difficilem; ſucceſſit tamen ea conditione, ut* Haralldus *juramento ſtabiliret partem inſularum, ſibi debitam, Comiti* Erlendo *eſſe retinendam, ut nunqvam regnum ab eo poſceret. Præſtantur hæc juramenta adſtantibus, qvi ibi in inſulis optimates, teſtibus. Tranſit dein Comes* Haralldus *in* Neſum & *poſtea ad amicos in* Scotiam, *paucis ex* Orcadibus *ipſum ſeqventibus. Comes* Erlendus *cum* Sveine *colonos* Kirkiuvogum *ex totis inſulis convocat*

A. D. *Kirkiuvogi* oc ſóttu bændr til um allar eyiar; flutti *Erlendr*
1155 fram ſitt mál oc ſeger at *Eyſteinn* kongr hefþi gefit hönum ríke i *Orkneyium* þat er *Haralldr* iarl hafþi áþr at vardveita, beiddi hann þá bændr ſer viþrtauku, hafþi þar bref *Eyſteins* kongs þau er þat ſaunnudu er hann ſagdi; *Sveinn* flutti oc mál iarls oc marger adrer viner *Sveins* oc frændr, kom því ſva at bændr játudu *Erlendi* iarli hlýdni, tok hann þá under ſic allar eyiar oc gerþiz höfþinge yfer; enn ſva var mællt med þeim *Erlende* iarle oc bændum at hann ſkylldi ecki veria *Raugnvalldi* iarli þann lut eyianna er hann átti ef hönum yrde audit aptr at koma, enn ef *Raugnvalldr* iarl krefdi meirr enn hálfra eyia, þá ſkylldu bændr veria þat med *Erlendi* iarle. *Sveinn Asleifarſon* var jafnan med *Erlende* iarle oc bat hann vera varann oc trua æi vel *Haralldi* iarli eþr *Skotum*; þeir lágu lengztum um vetrin á ſkipum oc helldu nioſnum frá ſer, enn er atdró Jolum tok vedrátta at hardna oc for *Sveinn* heim i *Gåreksey* til buſs ſíns oc bat iarl ecki uvarann vera um ſic þótt þeir ſkilldi, oc ſva gerdi iarl oc lá á ſkipum enn eſnadi hvergi í eyium ſtad til Jola veizlu. (u)

Haralldr jarl kom til Orkneyia á uvart.

1156 Þat var til tíþinda enn (v) ellefta dag Jula i *Gareksey* at *Sveinn Asleifarſon* ſat vid dryck med huskörlum ſínum; hann tok til orda oc (x) gneri neſit; þat er ætlan min at nu ſe

(u) ſva hann kynni því helldr ſiá vid ófridi, *ut ab hoſtibus eo melius caveret. addit.* 333. (v) tiunda, *decimo* 325. (x) gretti. 333.

vocat procuratqve rem ſuam, aſſerens Regem Eyſteinem *reg-* A. D.
num in Orcadibus *Comiti* Haralldo *antea cuſtodiendum dediſſe,* 1155
rogat præterea colonos ut ſe excipiant, adhibitis ſimul literis regis Eyſteinis, *quæ allata confirmabant.* Sveinn *etiam cum multis amicis cognatisqve petitum promovebat, eo cum fructu, ut incolæ comiti* Erlendo *obſeqvium pollicerentur, acceptata tamen utrinqve conditione, ut comitem* Rögnvalldum *a parte Inſularum ipſi debita, modo fortuna eum redire ſineret, non arceret; Si qvid autem* Rögnvalldus *ſupra dimidium inſularum poſceret, idem cum Comite* Erlendo *tuerentur coloni.* Sveinn Asleifæ *Comitem* Erlendum *jugiter ſecutus, rogabat ut ſibi caveret & Comiti* Haralldo *vel* Scotis *haud nimis confideret; transegere maximam hyemis partem in navibus, exploratoribus undiqve conſtitutis. Cum autem ad feſtam Julenſe vergeret, aer turbari cœpit unde* Sveinn *in prædium ſuum* Garecksey *ſe confert monetqve comitem ne, qvamvis diſcedat, ſecurus degat cui comes obtemperat manetqve in navibus, nullibi autem in inſulis inſtituendo per feſtum* Julenſe *convivio locum deſtinat.*

Comes Haralldus in Orcades ſine prævia fama venit.

Accidit *in* Garekseya *undecimo* Juliorum *die, ut* Sveinn *cum* 1156
domeſticis potando confidens, in ſeqventia prorumperet naſumqve ſimul fricaret; Conjecto, inqvit, Comitem Haralldum *iter*

 in

A. D. 1156 ſe *Coralldr* iarl á ferd kominn til eyia; þeir ſvörudu húskarlarner at þat væri ulíkligt fyrer ſaker ſtórra ſtorma þeirra er á lágu; hann qvadz vita at þeim mundi ſva þyckia, mun ec nu oc eige gera iarli nióſn fyrer hugboþ mitt eitt, oc þo grunar mik at þeſs munni þurfa, oc fell þá niþr þat tal oc drucku þeir ſem áþr. *Haralldr* iarl byriadi ferd ſína ut i *Orkneyiar* á Julum, hann hafþi IV. ſkip oc tiutigi manna; hann lá tvær nætr vid (y) *Gáreksey;* þeir lendu i *Hafnarvagi* vid *Hroſsey;* þeir geingu hinn þrettanda dag Jula i *Fiörd;* þeir voru i *Orkahaugi* meþan Jula helgin ſtod oc ærduz þar tveir menn fyrer þeim oc vard þeim þat farartálmi; þá var af nott er þeir komu i *Fiörd;* var þat þar tíþinda at *Erlendr* iarl var kominn a ſkip ſitt oc hafþi druckit um daginn uppe á húſi; þeir *Haralldr* iarl drápu þar tvo menn, het annar *Ketill*, enn annar er æi nefndr, enn þeir toku höndum fióra menn, *Arnfinn* brodr *Anakols*, enn annar het (z) *Liotolfr* oc tvo adra; *Haralldr* iarl for aptr i *Þorsá* oc þeir *Þorbiörn Klerkr;* þeir brædr foro til *Lambaborgar Benedict* oc *Eirikr* oc höfþu *Arnfinn* med ſer. Þegar um nottina er *Erlendr* iarl vard varr vid ufriþinn, þá ſendi hann menn til *Garekseyiar* at ſegia *Sveini* oc let hann þegar rinda ſkipum á ſió oc for til fundar vid *Erlend* iarl ſem hann hafþi ord til ſendt, oc voro þeir þá á ſkipum lengi vetrar; Þeir brædr *Benedict* ſendu þa ord at *Arnfinnr* mundi því at eins laus látinn ef þeir *Erlendr* iarl leti þá hafa ſkip þat er þeir áttu, er tekit hafþi verit fyrer *Kiarekſtödum*; iarl var þeſs fuſari at lauſt væri látit ſkipit, enn *Anakol* latti þeſs oc ſagdi at *Arnfinnr* mundi brott komaz þott ecki væri þetta til unnit. Þat var midvikudaginn næſta fyrer föſtu at þeir *Ana-*

(y) Grímsey. 325. (z) Liotr. idem.

in insulas nunc suscepisse; Regerunt domestici veri non simile esse tempestatum instantium causa. Adjicit Sveinn, *se scire iis ita videri. Non, inqvit, ad mittendum jam comiti nuncium solum animi præsagium me impellet, qvamvis opus esse autumem. Non de his plura; bibunt ut antea. Suscepit tempore* Julensi *in* Orcadas *iter Comes* Haralldus; *habebat naves qvatuor & nautarum centum. Apud* Gareksey *duas noctes in anchoris stabat. In* Hafnarvogum *in* Hrossey *appellunt. Petunt decima tertia* Juliorum *die* Fiordum. Orkhaugi *festum Julense transigunt, hic ex iis duo mente capiuntur, qvod iter aliqvantum impedit. Provecta erat nox cum* Fiördum *venirent. Audiunt heic Comitem* Erlendum *in naves exiisse, hesterno autem die in continentis domo qvadam potasse. Heic Comes* Haralldus *cum suis duos occidit, qvorum alter* Ketillus, *verum alter non nominatur; Capiunt qvatuor*, Arnfinnum *nempe fratrem* Anakoli; *alterum nomine* Liotolfum, *præter alios duos. Redit in* Thorsáam *Comes* Haralldus *&* Thorbiörn Klerkr. *Fratres* Benedictus *&* Ericus Lambaburgum Arnfinnum *secum deducunt. Noctu statim cum hostiles motus comperiret Comes* Erlendus, *nuncium qvi* Sveini *indicaret in* Gareksey *mittit; hic productis raptim in mare navibus, comitem* Erlendum, *ut per nuncium rogaverat, convenit & diu hyemis apud ipsum in navibus moratur.* Benedictus *cum fratre mittit nuncium*, Arnfinnum *ea solum conditione dimissum fore, si comes* Erlendus *cum aliis, navem apud* Kiarekstados *captam, fratrum possessionem, ipsis restitueret. Voluit dimitti navem Comes*, Anakol *vero dehortatus est, asserens* Arnfinnum *absqve hac opera forte evasurum. Erat die Mercurii proxima ante jejunium*

A. D. 1156

A. D. 1156 *Anakol* oc *Þorsteinn Raugnuson* foru yfer á *Nes* med XX. menn á skutu um nott; þeir drogu skutuna under biörg nockr i eirn leyni vog, þeir geingu upp oc leynduz i kiörum nockrum skamt frá *Þrasvík;* þeir bioggu sva um at svá var sem madr lagi i hveriu rúmi; komit höfþu menn til skips um morgininn oc grunuþu þar ecki um.

Þeir *Anakol* siá] róa menn á skipi utan fra *Borg* oc senda i *Árós*, þá siá þeir mann rída frá *Borg*, enn annnan gánga oc kendu þar *Eirik;* þá skiptu þeir liþi sínu oc gengu X til siofar med ánni oc gættu at þeir kæmi ecki til skipsins, enn adrer X gengu til bæiar; *Eirikr* kom litlu fyrr á bæinn oc geck til skálhuss; þá heyrdi hann til vopnadra manna, liop hann þá i skalann oc ut adrar dyrnar oc vilde til skips síns, enn þar voru menn fyrer oc var hann þá handtekinn oc færdr ut i eyiar til *Erlendz* iarls, voru þá sender menn til *Haralldz* iarls oc segia hönum at *Eirikr* mundi æi fyrre lauss verda látinn enn þeir *Arnfinnr* kæmi heiler til handa *Erlendi*, oc þetta geck epter þvi sem þeir beiddu.

Sætter þeirra Haralldz jarls oc Erlendz.

Um vorit epter bioz *Haralldr* iarl af *Katanesi* oc for nordr til *Hialtlandz*; hann ætladi at taka at lífi *Erlend Junga*, enn hann hafþi bedit *Margretar* modr hans, enn iarl hafþi syniat; epter þat feck *Erlingr* ser menn oc nam hana á brott or *Orkneyiom* oc flutti hana norþr til *Hialtlandz* oo settiz i *Mos-*

nium cum Anakol *&* Thorfteinn Ragnæ *filius in* Nefum, *phafelo cum viginti aliis vecti, noctu tranfirent, fubducto in finum qvendam fub præruptis navigio exfcendunt & in virgultis prope* Thrasvik *latitant. Navem ita inftruxerant ut in qvovis interfcalmio cubantem repræfentaret hominem. Accefferant mane qvidam navem, rem ut erat neqvaqvam fufpicati.* A. D. 1156

Videbat Anakolus *cum fuis, navem a* Borg *remis propulfam in* Arofiam *appellere; confpiciunt fimul unum eqvitantem, alterum peditem agnofcuntqve effe* Eiricum*; dividunt tunc cohortem fuam ut decem ad mare apud amnem, ne in navem egrederentur, curarent, reliqvi autem decem villam petunt.* Eiricus *eos paululum prævenit & cubiculum accedit; Audit tunc viros armatos, unde in cubiculum incurrit & per alias exeundo fores ad navem fe vult recipere, ab obviis autem ibidem captus, in Infulas ad Comitem* Erlendum *devehitur. Mittuntur tunc ad Comitem* Haralldum *qvi dicerent* Eiricum *fine dubio non prius dimitti qvam* Arnfinnus *cum cæteris ad Comitem* Erlendum *fofpes veniret. Optatus utrinqve his finis.*

Concordia Comitis Haralldi & Erlendi.

V*ere feqvente Comes* Haralldus Katanefum *relinqvit & feptentrionem verfus in* Hialtlandiam *iter fufcipit,* Erlendum Jungium *e medio fublaturus; follicitaverat ipfius matris* Margaretæ *nuptias, Comes vero repulfam dederat, qvo facto,* Erlendus *focios fibi acqvifiverat, eamqve ex* Orcadibus *clanculum abftulerat,*

D. A. *Moseyarborg* oc hafþi þar vidbunat mikinn, enn er iarl kom
1156 i *Hialtland* fettiz hann um borgina oc bannadi allar tilflutningar, enn þar var uhægt atfokn vid at koma, foru menn til oc leitudu um fætter med þeim; Þá beiddi *Erlendr* at iarl fkylldi gipta hönum konuna, enn baud fic til ftyrktar vid iarl, oc fagdi at honom lægi meira vid at hann fengi halldit ríke fínu, enn þotti þat vænft til at hann gerdi fer vini fem flefta; Þetta fluttu marger menn med *Erlende* oc urdu þær málalykter at þeir fættuz oc feck *Erlendr Margretar* oc redz fiþan til felags med *Haralldi* iarli oc foru þeir um fumarit auftr i *Noreg*, oc er þat fpurdiz i *Orkneyiar* gerþu þeir *Erlendr* iarl rád fín oc fífti *Sveinn* at þeir mundi fara i hernat oc afla fer fva fiár or fva gera þeir oc foru fuþr til *Breidafiardar* oc heriudu fyrer auftann *Skotland*; þeir foro fuþr til *Beruvíkr*; *Knutr* hinn audgi het madr, hann var kaupmadr oc iafnan í *Beruvík*; þeir *Sveinn* toku mikit fkip oc gott er *Knutr* átti oc var á fe mikit, þar var oc á kona hans; epter þat figldu þeir fuþr under *Blyholma*; *Knutr* var þá i *Beruvik* er hann fpurdi ránit; hann keypti at *Beruvikr* mönnum C marka filfrs at þeir fætti epter fenu, þeir voru flefter kaupmenn er epter leitudu; þeir foru á XIIII fkipum at leita þeirra. Þá er *Erlendr* iarl oc *Sveinn* lágu under *Blyholmum*, ræddi *Sveinn* um kvölldit at þeir fkylldu liggia tialldlaufer, qvat *Sveinn* þyckia von at *Beruvíkr* menn kæmi fiölmenner til þeirra um nottina, enn vedr var hvaft, gafu þeir ecki gaum at kvat fem *Sveinn* mælti oc lágu under tiölldum, nema á fkipi *Sveins* var ecki tialldat fyrer aptan figlu; *Sveinn* fat uppi i lodkápu á kiftu einne oc qvadz mundu buinn vera um nottina.

Einar

lerat, devexeratqve ſeptentrionem verſus in Hialtlandiam, *&* *magno cum apparatu ibi Moseyarburgi reſederat. Cæterum cum* *comes in* Hialtlandiam *veniret, urbem obſidebat omnesqve advehendi anſas prohibebat, impetui vero non aptus erat locus. Intercedebant qvidam pacem qværentes. Rogat tum Comitem* Erlendus *ut mulier matrimonio ſibi elocetur, ſuum autem Comiti* Haralldo *auxilium offert, adjiciens ei magis intereſſe retinendi regni, conſultiſſimum autem qvam plurimos ſibi conciliare amicos; hæc multis cum eo promoventibus res eum nacta eſt finem, ut, pace ſancita,* Erlendus Margaretam *uxorem duceret &* Haralldo *ſe ſocium adderet, ſeqvente æſtate ipſum in* Norvegiam *ſecutus. Hæc cum in* Orcades *audirentur, Comes* Erlendus *ſuos conſulit; hortatur* Sveinn *ut, piraticam ſuſcipiendo, opes comparent; dictum factum; petunt meridiem verſus* Breidafiord *& ab oriente* Scotiæ *piraticæ vacant. Eunt meridiem verſus* Beruvikam; *hic dives mercator, nomine* Canutus, *ſemper ſedebat, cujus ingentem beneqve inſtructam navem, in qva magnæ opes cum ipſius uxore, abduxit* Sveinn. *Poſtea meridiem verſus ad* Blyholmum *navigant*: Canutus Beruvikæ *erat cum de præda certior fieret;* Bervikenſes *ut ablata indagent centum marcis argenti inducit. Qvi prædam vindicatum ierant, maximam partem mercatores erant. Cum apud* Blyholm' *Comes* Erlendus *cum* Sveine *maneret, veſperi hic ut ſine velorum tegmine dormirent conſilium dat, nocte ſeqvente* Bervikenſes *freqventes ad eos venturos ominatus; Cum autem procella inſtaret, ad ea qvæ* Sveinn *dicebat non attendebant ſe tegentes; in nave autem* Sveinis *poſt malum nullum erat tentorium.* Sveinn *hirſuta tectus penula in ciſta qvadam ſedebat & ſe nocte paratum fore aſſerebat.*

A. D. 1156

Einar

A. D. 1156 *Einar Skeifr* het ſkipveri *Sveins*, hann ræddi um at ſögr gengi frá um röſkleik *Sveins;* hann er kalladr karlmadr betri enn adrer menn, enn nu þorer hann ecki at hafa tiölld á ſkipe ſínu; vardmenn voru uppi á holmanum; *Sveinn* heyrdi at þeir urdu ecki áſátter hvat þeir ſá, hann geck upp til þeirra oc ſpurdi um hvat þeir þrætti? þeir letuz ecki vita hvat þeir ſá; *Sveinn* var allra manna ſkygnſtr, oc er hann hugdi at, ſá hann at ſkip foru at þeim nordan XIIII, hann geck á ſkip ſitt oc bat þá vaka oc reka af ſer tiölldin, oc epter þat gerþiz ákall mikit oc æptu fleſter á *Svein* oc ſpyria hvat til rádz ſkal taka? hann bat menn vera hlióda, enn kvat þat vera ſitt rád at leggia ſkipinn á mille hólmſins oc meginlandſis oc freyſtum at þeir ſigla um oſs, þá mun ſkilia med oſs, enn ef þeir hallda at oſs þá róum í moti þeim oc tökum vid ſem hardaz ef fundi varom ber ſaman, enn adrer rádzmenn mæltu í moti oc kölludu þat eitt rád at ſigla undan oc ſva var gert. *Sveinn* mælti, ef þer vilit undan ſigla, þá beitit ut á hafit: *Sveinn* var ſeinſt buinn, enn *Ánakol* beid hans; þá geck ſkipit *Sveins* meira oc let hann þá mínka ſiglingina oc beid *Anakols* oc villde ecki at hann væri einſkipa epter; þá mællti *Einar Skeifr* er þeir *Sveinn* ſigldu vid allt ſegl; er æi þat *Sveinn* at kyrt ſtandi ſkipit vart; *Sveinn* ſvaradí; ecki ætla ec þat, enn ræd ec þer at þu leiter ecki framar á hreyſti mina er þu ſkyniar ecki fyrer hrædſlo ſaker hvert ſkipit ſkríþr edr er þat kyrt; er þat þo allra ſkipa ſkiotaz under ſegli; Sneru þeir *Sveinn* þá inn under *Mosey*; þá ſendi *Sveinn* menn til *Edinaborgar* at ſegia *Skota* kongi frá herfánge þeirra, enn ádr þeir kæmi til borgarinnar, þa ridu XII. menn i moti þeim oc höfþu (a) vid ſlagalar

(a) *omitt.* 101. 102. 333. *Flat.* 325,

Einar Skeifr *nauta erat* Sveinis, *qvi de ſtrenuitate do-* A. D.
mini famam emanare dicebat, habetur, inqvit, pro melio- 1156
ris notæ viro, nunc autem in nave ſua tegmen adhibere non audet. Vigiles in inſula vigilabant; Sveinn *hos de iis qvæ videbant non concordes eſſe audiens exſcendit, de qvo contenderent ſciſcitatus. Reſpondebant ſe eorum qvæ viderant neſcios.* Sveinn *oculorum acie plerosqve ſuperabat; Cumqve attenderet, videbat naves qvatuordecem e ſeptentrione ipſos petere; egreditur in navem ſuam & ut vigiles, nova relatum, in reliqvas ſe recipiant rogat, jubet ſuos* Sveinn *ut viligilent & tegmina dimoveant; Inde ingens vociferatio cum plurimi* Sveinem *de conſilio implorarent; jubet ut ſubmiſſa voce loqvantur, addens conſilium eſſe ſuum naves inter inſulam & continentem deducere, periclitemus, inqvit, ut nos navigando prætereant, ſi vero ad nos curſum dirigant iis remigando contraibimus & ſic obvios qvam fortiſſime excipiemus. His alii conſiliarii contradicentes, unicum conſilium navigando aufugere reſtare dicebant; qvibus obtemperatum. Addit* Sveinn, *ſi, inqvit, navigando vos ſubducere vultis, in altum maris curſum dirigetis.* Sveinem *ultimo paratum* Anakol *exſpectabat, cum autem* Sveinis *navis velocior eſſet, vela ex parte contrahi facit, manetqve* Anakolum, *nolens eum relinqvere. Dixit tunc* Einar Skeifr *cum* Sveinn *plenis velis navigaret, nonne, inqvit, eſt* Sveinn! *qvod prorſus maneat navis noſtra? Reſpondet* Sveinn: *Non puto id, conſilium autem tibi do, ne virtutem meam ſæpius provoces, cum non præ timore comperias utrum navis progrediatur, an maneat, attamen ſub velis velociſſima. Tunc* Sveinn *ſub* Moſſey *curſum obliqvat &* Edinoborgum *ad certiorem de præda reddendum regem* Scotorum *mittit. Verum priusqvam ad urbem venirent, duodecem eqvitantes, qvi tibialia argento*

 plena

A. D. ſlagalarhoſr fullar af ſilfri, oc er þeir funduz, ſpurdu þeir
1156 at *Sveini Asleifarſyne*, þeir ſögdu til hans, oc ſpurdu hvat þeir villdi hönum; *Skotar* ſögdu at þeim væri ſagt at *Sveinn* veri handtekinn oc *Skota* kongr hefþi ſendt þá at leyſa hann oc ſögþu frá erendum ſínum; Kongr taldi lítt at feláti *Knutz*, enn ſendi *Sveini* ſkiölld dýrann oc enn fleiri giafer. Þeir *Erlendr* iarl oc *Sveinn* komu heim um hauſtit til *Orkneyia* oc komu helldr ſíþ. Þetta ſumar fór *Haralldr* iarl auſtr i *Noreg* þá kom oc utan af *Miklagardi* i *Noreg Raugnvalldr* iarl oc (b) *Erlendr Skacki*, oc kom jarl liltlu fyrer Jul i *Okneyiar* i ríki ſitt.

Sætt Raugnvallds jarls oc Erlends jarls.

Þá fóru menn þegar i milli þeirra *Raugnvalldz* iarls oc leitudu um ſætter oc kærdu bændr einka mál þau er verit höfþu med þeim *Erlendi* iarli at hann ſkyldi ecki veria *Raugnvalldi* iarli ſinn lut eyia, vard þa komit á ſtefnulagi med þeim Jörlum i *Kirkiuvogi* oc á þeirri ſtefnu bundu þeir eidum ſætt ſína; þetta var tveimr nottum fyrer Jul oc ſættuz þeir vid þat at hálfar ſkylldi hafa eyiar hvarr þeirra oc veria báder ríkit fyrer *Haralldi* iarli edr ödrum ef tilkalladi; þa hafþi *Raugnvalldr* iarl engann ſkipa koſt ádr enn ſkip hans komu auſtan um ſumarit; þenna vetr var allt kyrt, enn um varit gerþu
1157 iarlar rád ſitt i moti *Haralldi* iarli ef hann kæmi auſtan, oc for *Erlendr* iarl til *Hialtlandz* oc ſkylldi ſæta hönum ef hann kæmi þar vid; *Raugnvalldr* iarl for ýfer til *Þórsár*, þvi at þeſs var

(b) Erlingr. 101. 102. 333. *Flat.* 325.

plena portabant, *obvios habuerunt*; *cum eos convenirent de* A. D.
Sveine Asleifæ *ſciſcitabantur*; *Manifeſtabant* Svenoniani *ubi* 1156
eſſet, *qvidqve cum ipſo negotii haberent interrogabant*; *Regerunt* Scoti *ſe* Sveinem *captum eſſe audiviſſe & ipſos a Rege* Scotiæ *ad illum redimendum miſſos*, *negotium ſimul exponentes. Rex parvi æſtimabat opes qvas amiſerat* Canutus, Sveini *autem præter alia dona clypeum pretioſum miſit. Comes* Erlendus *&* Sveinn *in* Orcades *autumno redeunt*, *id perqvam ſero. Hac æſtate Comes* Haralldus *orientem verſus in* Norvegiam *profectus fuerat. Redux etiam tunc in* Norvegiam Conſtantinopoli *Comes* Rögnvalldus *cum* Erlendo Skackio, *paulo ante feſtum* Julenſe *in* Orcades, *regnum ſuum*, *redit.*

Conciliantur Comites Rognvalldus & Erlendus.

I*ntercedunt ſtatim Comites* Rögnvalldum *&* Erlendum *reconciliationi operam navantes*, *referunt incolæ firmiſſimum cum Comite* Erlendo *contractum in eo qvod Comitem* Rögnvalldum *a debita ipſi inſularum parte non arceret. Statuitur hinc* Kirkiuvogi *conventus*, *in qvo transactionem jurejurando ſtabilivere duabus ante Julia noctibus ſub conditione retinendi a qvovis dimidii inſularum*, *& regni*, *ſi Comes* Haralldus *vel alii poſcerent*, *defendendi. Habebat tunc Comes* Rögnvalldus *naves nullas*, *donec relictæ æſtate ex oriente venirent*; *hac hyeme omnia qvieta*, *Vere autem ſeqvente Comites contra Comitem* Harall- 1157
dum *ſi e oriente veniret conſilia conflarunt*, *ita ut Comes* Erlendus *in* Hialtlandiam, *modo ibi allaberetur*, *obviam iturus*, *ſe conferret*, *Comes vero* Rögnvalldus *in* Thorsáam, *ſperabatur*

 enim

A. D. 1157 var van at *Haralldr* iarl mundi þángat þegar leita ef hann kæmi auſtan, þvi at hann átti þar marga vini oc frændr. Þeir *Erlendr* iarl oc *Sveinn* voru á *Hialtlandi* um ſumarit oc dvöldu ſkip öll at engi gengu til *Noregs* um ſumarit. *Haralldr* fór um ſumarit auſtan or *Noregi* oc hafþi VII. ſkip oc tok *Orkneyiar*; enn þriu þeirra urdu (c) ſæfara til *Hialtlandz* oc toku þeir *Erlendr* iarl þau; þá er *Haralldr* iarl kom i *Orkneyiar*; þá ſpurdi hann þau tíþinde at þeir hefþi ſætz *Raugnvalldr* iarl oc *Erlendr* iarl oc þar ſkylldi hálfar eyiar hvarr hafa vid annan, þottiz hann þá ſiá ſinn koſt oc mundi hönum ætlat ecki af löndum, tok hann þá þat rád at fara yfer á *Nes* á fund *Raugnvalldz* ádr þeir *Erlendr* iarl kæmi auſtan; Þeir *Erlendr* iarl oc *Sveinn* voru þá á *Hialtlandi* er þeir ſpurdu at *Haralldr* iarl var kominn i *Orkneyiar* á V. langſkipum, biogguz þeir þá þegar til *Orkneyia* oc fengu i *Dynrauſt* ſtrauma oc ſtorviþr oc ſkildi þar med þeim; *Svein* bar þá aptr at *Fridarey* á (d) XII. ſkipum oc hugþu iarl týndann; helldu þaþan ſuþr til *Sandeyiar* oc var þar fyrer *Erlendr* med III. ſkipum oc vard þar fagna fundr mikill; foru þeir þaþan til *Hroſseyiar* oc ſpurþu þar um ferder *Haralldz* iarls.

Talat um Sættir.

Nu er at ſegia frá þvi at *Haralldr* iarl kom i *Þorsá* oc hafþi VI. ſkip; *Raugnvalldr* iarl var þá i *Suþrlandi* oc ſat þar at brudkaupi því er hann gipti dottr ſína *Ingiride Eiriki Slagbrell*, kom honum þegar nioſn at *Haralldr* iarl var kominn i *Þorsá*, reid iarl fiölmennr ofan fra *Beruvík* i *Þorsá*; *Eirikr* var

(c) ſæfa. 101. 102. ſæhafa 325. (d) II. 325.

enim ſtatim opem ibi qvæſiturus Haralldus, *habebat qvippe hic* A. D.
multos amicos atqve cognatos. *Comes* Erlendus *cum* Sveine 1157
æſtatem in Hialtlandia *transigebat*, *commorantibus ita ſingulis navibus ut nullæ* Norvegiam *peterent.* *Relinqvit æſtate* Norvegiam Haralldus, *navibus inſtructus ſeptem*, & *ad* Orcades *allabitur*, *tres autem harum ad* Hialtlandiam *adverſis ventis feruntur* & *a Comite* Erlendo *capiuntur.* *In* Orcades *devectus Comes* Haralldus *audit relatum*, *Comites* Rögnvalldum & Erlendum *fædus contraxiſſe*, & *cuiqve dimidium inſularum retinendum.* *Videbatur ei tum patere ſua ſors*, *nempe qvod nihil ditionis ſibi deſtinaretur*; *hinc conſilium capit*, *ut in* Neſum, *anteqvam Comes* Erlendus *rediret*, *Comitem* Rögnvalldum *conventurus*, *transfretaret.* *Comes* Erlendus & Sveinn *in* Hialtlandia *conſtituti erant cum audirent Comitem* Haralldum *cum qvinqve navibus longis in* Orcades *veniſſe.* *Diſcedunt hinc ſtatim* & *in* Dynrauſt *ingentes procellas* & *vorticis viciſſitudines patiuntur*, *unde* Sveinn *a Comite disjunctus in* Fridarey *cum duodecem navibus repellitur*, *opinatus Comitem periiſſe.* *Tendunt inde in* Sandey *obviumqve ibidem habent cum tribus navibus Comitem* Erlendum, *ex conventu undiqve læti*, *delati inde in* Roſsey *de itinere Comitis* Haralldi *certiores redduntur.*

De ineunda pace agitur.

J*am referendum eſt Comitem* Haralldum *ſex inſtructum navibus in* Thorsáam *veniſſe.* *Comes* Rögnvalldus *nuptiis in* Sudurlandia, *cum elocaret filiam* Ingiridam Erico Slagbreller, *intererat.* *Audit ſtatim Comitem* Haralldum *in* Thorsáa, *deveniſſe*, *unde eo cum multitudine*, *relicta* Beruvik, *eqvitat.* *Erat* Eiri-

A. D. 1157 var frændi *Haralldz* iarls oc átti mikinn lut i at ſætta þá oc marger adrer med honum oc ſegia at þat var einſætt at láta ſic ecki áſkilia fyrer ſaker frændſemi oc fóſtrs oc lángs felagſkapar er verit hafþi med þeim, kom þvi ſva at ſtefnulagi var komit á med þeim oc griþum, ſkylldu þeir finnaz í kaſtala nockrum í *Þorsá* oc tala tveir einer, enn jafnmarger menn hvars þeirra ſkylldu vera hiá kaſtalanum; þeir töludu lengi oc lagþiz vel á; þeir höfþu ècki fundiz ſíþan *Raugnvalldr* iarl kom i land, oc er áleid daginn var ſagt *Raugnvalldi* iarli at liþ *Haralld*s iarls dróz þangat med vapnom; *Haralldr* iarl kvat þat ecki ſaka mundu. Þvi næſt heirdu þeir ut til höggva ſtórra oc hlupu þeir þá ut; þar var kominn *Þorbiörn Klerkr* med mikla ſveit manna oc ſætti þegar áverkum vid menn *Raugnvalldz* iarls, enn þeir kölludu iarlar at þeir ſkylldi ecki beriaz; liopu menn þá til or ſtadnum at ſkilia þá; þar fellu XIII. huskarlar *Raugnvalldz* iarls, (e) enn hann vard ſárr i andlite.

Rád Sveins.

Epter þat áttu viner þeirra lut i at koma ſættum á med þeim, oc kom ſva at þeir ſættuz oc bundu med eiþum ſætt ſína oc efnudu nýiann felagſkab med trygdum oc handſölum (f) oc var þetta rádit at þeir ſkylldu þegar um náttina ut til *Orkneyia* á hendr *Erlendi* iarli; þeir helldu (g) X. ſkipum auſtan á *Petlandsfiörd* oc helldu til *Rinarseyiar* oc lendu i *Vidi-*

(e) *omittit* 333. (f) þetta var fiorum nottum fyrer Mikalsmeſſu, *erat qvinqve ante feſtum Michaelis noctibus. add.* 325. (g) oc, *pro* X. 333. XIII. 323.

cus *Comitis cognatus & in concordiam cum Comitibus sanciendam magnam operam, cum aliis permultis, impendebat, dicens propter cognationem, nutrimentum & societatem, absurdum esse eos dissentire. Eo venit, ut in statuto conventu, pax inter eos conciliaretur; Convenirent in castello qvodam* Thorsáæ *seorsumqve colloqverentur, castello autem par utriusqve satellitum adstaret numerus. Duravit diu concors inter eos colloqvium. Non convenerant a qvo domum redierat* Rögnvalldus. *Cum ad vesperam declinaret dies, refertur Comiti* Rögnvalldo *exercitum Comitis* Haralldi *armatum eo tendere;* Rögnvalldus *hoc non nociturum asserebat. Audientes einde foris ictus ingentes excurrunt; Venerat eo* Thorbiörnus Klerkus *cum magna cohorte,* Rögnvalldianis *statim pro posse nocente; Comites autem suos, ne confligerent, prohibuere; qvi in urbe erant eos intercessere. Occisi sunt ibi tredecem* Rögnvalldi *domestici, ipsius vero facies vulnerata est.*

A. D. 1157

Consilium Sveinis.

P*ost hæc amici sanciendam inter eos pacem participabant, eoqve rem deducebant ut conciliarentur & transactionem juramento stabilirent, novam instituentes societatem sub conditione fidelitatis manu datæ. Consilium initur ut seqvente statim nocte in* Orcades *delati Comitem* Erlendum *adoriantur; deducunt naves decem ad orientem in sinum* Petlandicum, *& inde in* Rinarsey *tenden-*

A. D. *Vidivagi* oc gengu þar á land; Þeir *Erlendr* iarl lágu á ſki-
1157 pum ſínum í *Bardvik*, oc ſiá þeir þaþan fiölment á *Rinarsey* oc gerdu þáþan nioſn, enn er þeir urdu víſſer at iarlar höfþu ſætz, þa var þat oc ſagt at þeir mundi *Erlendi* iarli ecki láta koſt ſtrandhöggva edr annara viſta fánga oc mundu ætla at ſitia þeim mat þar í eyiunne; þá gengu þeir *Erlendr* iarl á tal oc leitadi rádz vid lid ſitt, kom þat áſamt med þeim at *Sveinn* ſkylldi ráda hvert rád upp ſkal taka; *Sveinn* veitti þau andſvör at þegár um nottina ſkyldi þeir ſigla yfer til *Kataneſs* oc ſagþi at þeir hefdi ecki ſtyrk til at deila vid þá báda i eyiunum, gerþi hann þat yferbragd á at þeir mundi fara til *Suþreyia* oc vera þar um vetrinn. Þat var fyrer *Michialsmeſſò* um aptaninn at þeir ſigldu á fiördinn, enn þegar þeir koma yfer á *Nes* hlaupa þeir í bygdina oc reka ofan ſtrandhögg miklil oc á ſkip ſin; ſtraumar voru mikler oc vond vedrátta oc var fiördrinnn iafnan ufærr, enn þegar er leidi gaf ſendi *Sveinn* mann á báti handan af neſinu oc ſeger at *Erlendr* iarl hafþi höggvit ſtrandhögg á *Kataneſi*, oc lágu buner at ſigla til Suþreyia þegar er gæfi; oc er þeſſi tíþinde komu til eyrna þeim *Raugnvalldi* iarli , þá ſkaut hann á húsþingi oc taladi fyrer liþi ſínu, bat menn vera vara um ſic oc gæta ſín vel oc liggia hveria nott á ſkipum, þvi at nu er þeirra *Sveins* á engri ſtundu aurvænt i eyiarnar þvi helldr ſem hann giörer meir ord á at hann muni or landi fara.

Á öndverþum vetri foro þeir *Sveinn* or *Þórsá* oc vendu veſtr fyrer *Skotland*, þeir höfþu (h) VI. langſkip oc öll ſtor oc vel ſkiput; Þeir toku ródrar leidi, enn er þeir voru á leid

(h) VII. 325.

tendentes, *in* Vidivog *naves appellunt*, *ibiqve exſcendunt. Mo-* D. A.
ratur in navibus cum ſuis in Bardvik *comes* Erlendus *indeqve ho-* 1157
minum in Rinarsey *congregatorum multitudinem*, *qvænam eſſet*, *explorat*; *De comitum autem reconciliatione certiores redduntur*, *dicebantur Comitem* Erlendum *prædatum exſcendere aut alio modo victum qværere non paſſuri fameqve eos in inſulis preſſuri. Tunc* Erlendus *ſuos conſulit*, *qvi uno ore capiendum conſilium ipſius comittunt arbitrio. Dat reſponſum* Sveinn *nocte ſtatim in* Katanefum *transfretandum eſſe*, *exiguas nimis vires cum utroqve in inſulis ad confligendum profeſſus*, *ſub ſpecie eos in* Hebrides *ituros ibiqve hyematuros. Erat veſpera ante feſtum* Michaelis *ultima cum ſinum intrarent*, *in* Neſum *autem translati in rus excurrunt & multa pecora prædati in naves mactant. Mare rapide fluebat ob inclementiam cœli*, *unde ſinus ſemper innavigabilis*, *aſt favente tempeſtate mittebat* Sveinn *qvendam ſuorum in ſcapha a* Neſo, *nunciatum Comitem* Erlendum *in* Kataneſia *piratarum more prædatum*, *cum ſuis in* Sudurey *data occaſione navigare decreviſſe. Cum hæc audiret Comes* Rögnvalldus *ad convocatos celeriter domeſticos & ſatellites concionem habuit*, *juſſitqve ut prudenter ſibi caverent*, *nunc enim*, *inqvit*, Sveinn *qvavis hora in inſulas venturus ſperatur*, *idqve eo magis qvo manifeſtat ſe regionem relicturum.*

Circa initium hyemis Sveinn *cum Comite e* Thorsáa *ſolvens ad occidentales* Scotiæ *oras curſum dirigit*; *Habebant naves ſex longas*, *ſingulas ingentes beneqve inſtructas & aura*,

 qva

A. D. á leid komner af *Nesinu* foro niosnarmenn *Raugnvalldz* iarls
1157 ut í eyiar at segia hönum tíþindenn; Jarlar lögdu þá skipum sínum til *Skalpeids* oc villdi *Raugnvalldr* iarl at þeir lagi á skipum um hriþ; þá er þeir *Sveinn* komu vestr af (i) *Stauri*, ræddi *Sveinn* um at þeir mundi ecki kvelia sic lengr á rodri oc bat þá snua skipunum, vinda á segl sín oc snua undan vedrinu; þessi rádagerd þotti mönnum helldr umerkilig, enn þo var sva gert sem *Sveinn* villdi, enn er þeir höfdu um siglt, toku sneckior skiott at gánga, því at byrr var godr, oc er ecki getit um ferd þeirra fyrr enn þeir koma til *Orkneyia* i *Vagaland*, þar spurdu þeir at iarlar lágu vid *Skalpeid* á XIIII. skipum fyrer *Knarrarstödum*; Þar var *Erlendr Jungi* oc *Eirikr Slagbreller* oc mart annarra göfugra manna; *Þorbiörn Klerkr* var farinn ut i *Papuley* til *Hákonar Karls* mágs sins. Þat var fiorum nottum fyrer *Simons* messu at *Sveinn Asleifarson* veitti orskurd at hann villdi leggia at Jörlum um náttina, enn þat þotti mönnum helldr orádligt vid þann lipsmun, sem var gert, þvi at iarl var þess fusari.

Bardagi med Jörlum.

Um náttina gerdi á drífu el blautt, geck *Raugnvalldr* iarl af skipi vid VI. mann oc ætladi í Jorfiöru til buss síns oc vissi ser einkis ótta voner; Þeir *Raugnvalldr* iarl komu á *Knarrarstadi* i elinu, þar bio *Botolfr Begla Islendskr* madr, hann var skálld gott; hann bat *Raugnvalld* iarl med ser vera um náttina oc lagdi mörg ord til; gengu þeir iarl inn oc voru dregin af þeim klæþi, laugduz þeir til svefns, enn *Botolfr* skyllci

(i) Stauri, 101. 102. 333.

qva flante remigarent, utebantur, poſtqvam autem ex Neſo *diſceſſerant, inveſtigatores Comitis* Rögnvalldi *in inſulas, nova ipſi relatum, transibant. Hinc Comites naves ſuas ad* Skalpeidum *applicant, ſvadente Comite* Rögnvalldo *ut ad tempus in navibus morarentur.* Sveinn *cum ſuis occaſum verſus ad* Staur *vectus, ne diutius remigando ſe fatigarent ſvadens, expanſa vela ventis committi jubebat; Parvi pendebant hoc conſilium; voluntati tamen* Sveinis *obtemperatur. Poſtqvam autem curſum flexerant, phaſeli, ventus enim favebat, curſum acceleraverunt. Nihil de itinere eorum memoriæ proditum eſt, priusqvam in* Orcades *ad* Vagaland *venirent. Audiunt hic Comites apud* Skalpeid *ante* Knarraſtados *cum qvatuordecem navibus in anchoris ſtare. Erat ibi* Erlendus Jungius & Eiricus Slagbrellir, *præter aliorum nobilium numerum magnum. Adierat in* Papilia Hakonem Karl *affinem* Thorbiörnus Klerkr. *Erat qvatuor ante feſtum* Simonis *noctibus cum* Sveinn Asleifæ *ſeqvente nocte Comites adoriri decerneret; Videbatur perqvam inconſultum cum viribus eſſet inferior,* Sveinn *autem conſilium ſuum prævalere volebat, qvod, prono magis ad id Comite, ſeqvebantur.* A. D. 1157.

Confligunt Comites.

S*eqvente nocte mollis decidebat nix. Exſcendit tunc cum qvinqve* Rögnvalldus, *prædiumqve ſuum* Orfiöram, *absqve metu periculi, petere ſtatuit, cum ſuis, dum ningit,* Knarraſtados *venit. Habitabat ibi vir* Islandus *nomine* Botolfus *cognomento* Begla, *poeta inſignis. Hic Comitem ut apud ſe pernoctaret multis precibus inducebat. Comes cum ſuis ingreſſus veſtes exuit; poſtqvam dormitum ierant,* Botolfus *vigil ageret. Eadem*

A. D. ſkylldi vaurd hallda; þá nott ena ſömu lögdu þeir *Erlendr*
1157 iarl at þeim *Haralldi* iarli oc kvamu á uvart, ſva at þeir *Haralldr* iarl urdu ecki fyrr varer vid enn þeir heyrdu herópit; hliopu þeir þá til vopna oc vörduz drengiliga; þar vard mikit mannfall oc lauk ſva atſokninne at *Haralldr* iarl liop á land þá er V. einer menn ſtodu upp á ſkipinu; Þar fell *Biarni* broder *Erlendz Junga* göfugr madr oc tiutiger annarra manna med hönum, enn fiölldi vard ſárt; Aller iarlsmenn liopu af ſkipum oc flýdu á land upp; fátt fell af þeim *Erlende* iarli enn þeir toku XIIII. ſkip er iarlar áttu oc allt fe þat er á var; oc ſem lokit var enu meſta ſtarfi frettu þeir at *Raugnvalldr* iarl háfþi gengit af ſkipi ſínu um kvelldit oc fyrſt upp á *Knarrarſtadi* oc þángat foro þeir; *Bótólfr* bondi var uti fyrer dyrum er þeir kvamo oc fagnar hann þeim allvel; þeir ſpurdu hvort *Raugnvalldr* iarl væri nockut þar? *Botolfr* qvat hann þar verit hafa um nattina, enn þeir letu ákafliga oc ſpurdu hvar hann væri nu oc kvodu hann vita mundu, hann retti höndina upp um garþinn oc qvat þetta:

Ferr at fuglum harri,
(k) fírar neyta vel ſkeyta,
van á heidar hæna
(l) hnackadyz und backa;
þar (m) lætr álmr er ólmer
unnlinz ſtafer finnaz,
lönd ver lofþungr brandi
(n) lýnghæns dregit kyngium.

Jarls-

(k) fitar. 333. (l) kvakadyr vid. 102. knatkadyz 101. hnackadyr vid. 333. (m) vard. 325. (n) línghængs. 333. linghæſn dreginu. 325.

nocte Comes Erlendus *cum suis Comitem* Haralldum *adoritur*, A. D.
ex improviso superveniens ita, ut non comperiat ante auditum 1157
militum clamorem. Arripiunt arma & mascule se defendunt. Strage hic edita ingenti, prælium eo modo finitur, ut Comes Haralldus, *qvinqve tantum in nave restantibus, in continentem excurreret. Cecidit hic præter alios centum* Biarnius *frater* Erlendi Ungii, *vir nobilis: multi sauciati. Omnes* Haralldiani *naves derelinqvunt & in continentem, fugati, excurrunt. Pauci ex* Erlendianis *occisi sunt, naves autem qvatuordecem, qvas possidebant Comites, cum universis in eis opibus, capiunt, & ubi maximum exantlaverant laborem, audientes Comitem* Rögnvalldum *vesperi, nave sua relicta*, Knarrastados *se contulisse, eosdem petunt. Herus* Botolfus *ut venerunt, ad fores stabat, humaniter eos excipiens. Interrogantibus num esset ibi* Rögnvalldus, *respondet ipsum ibi pernoctasse. Porro furorem minati ubi jam esset qværebant*, Botolfum *sine dubio id scire asserentes, extendit sursum trans villam manum canitqve:*

It aucupatum dominus,
viri jacula bene adhibent,
spes est perdici
corruat sub colliculo,
ibi arcus, ubi furiosi
viri concurrunt,
(regnum princeps defendit gladio)
struit machinas perdici.

A. D. 1157 Jarlsmenn toku ſkeid or tuninu, oc þóttiz ſá beſt hafa er meſt gat hlaupit oc fyrſt hefþi valld yfer *Raugnvalldi* iarli, enn *Botolfr* geck inn oc vakti iarl oc ſeger honum þau tíþinde er gerſt höfþu um nattina oc ſva hvat iarlsmenn höfþuz at, hlupu þeir þegar upp oc klædduz, foru ſíþan i brott oc i *Jorfiöru* til buſs iarls, oc er þeir komu þar, þá var þar fyrer *Haralldr* iarl á laun, fara iarlar þegar yfer á *Nes* á ſínum báti hvör, annar vid þridia mann, enn annar vid fiorda mann; aller menn iarlanna foru yfer á *Nes* hvarr ſem ſer far feck; þeir *Erlendr* iarl oc *Sveinn* tóku ſkip iarlanna oc afa fe annat; *Sveinn Asleifarſon* let ſkipta til handa ſer öllum gerſemum *Raugnvalldz* iarls þeim er tekinn voru á ſkipi hans oc ſendi hönum yfer á *Nes; Sveinn* fýſti þeſs at þeir *Erlendr* iarl legdi ſkipum ſínum ut til *Vagalandz* oc ſkyldi þar liggia vid fiördinn er þeir ſæi ſkipa-farar þegar er færi frá neſinu, þotti þaþan oc gott at ſæta áhlaupum ef færi gæfiz á; enn *Erlendr* iarl reed fyrer ſaker áeggianar liþsmanna at þeir foru nordr til *Daminseyiar* oc drucku þar um daga i (o) kaſtala einum miklum, enn lögdu hvern aptan ſkip i tengſl oc ſvafu a þeim um nætr (p) oc leid ſva fram til Jola.

Fall Erlends jarls.

Þat var V. nottum fyrer Jol at *Sveinn Asleifarſon* for auſtr i *Sandvík* til *Sigríþar* frendkónu ſinnar, hann ſkylldi ſætta hana vid nábua hennar er *Biörn* het, enn ádr enn hann for ræddi hann um vid *Erlend* iarl at hann ſkylldi ſofa á ſkipum um nattina oc vera þá æi uvarari þott *Sveinn* væri ecki vid. *Sveinn* var eina nott at *Sigridar* frændkonu ſinnar.

(o) ſkála, *diverſorio.* 332. 325. (p) *omittit* 332. 325.

Inter Erlendianos, *extra campum ædibus adjacentem, qvi gressum glomerabant, velocissimus & qvi Comitem* Rögnvalldum *primus asseqveretur, vincere videbatur. Verum* Botolfus *Comiti expergefacto, qvæ noctu evenerant & qvibus vacarent* Erlendiani, *narrabat; surgunt statim, vestes induunt indeqve discedunt,* Jorfiöram *prædium Comitis se conferentes; qvo cum venirent, latebat ibi obvius Comes* Haralldus. *Trajicit statim in* Nesum *sua qvisqve scapha, alter cum duobus, alter cum tribus, Comes. Omnes qvi Comites secuti fuerant, in* Nesum *transibant, singuli qvas conseqvi potuere navibus vecti. Comes* Erlendus *&* Sveinn *omnes Comitum naves cum ingentibus opibus capiunt.* Sveinn Asleifæ *omnes qvæ in comitis* Rögnvalldi *nave erant res pretiosas sibi distribui facit ipsiqve in* Nesum *mittit; Hortatur exinde ut Comes* Erlendus *cum suis naves in* Vogaland *deductas ad anchoras detineret, ut naves si a* Neso *tenderent conspicerentur; Aptus etiam si ansa daretur incursionibus locus videbatur; Comitis autem* Erlendi, *auxiliares cum hortarentur, consilium valebat ut septentrionem versus ad* Damisey *veherentur, ibiqve dies in magno qvodam castello potando consumarent, in navibus autem qvavis vespera conjunctis dormirent, eundem ad Julia usqve morem tenentes.* A. D. 1157

Cædes Comitis Erlendi.

E*rat qvinqve ante Julia noctibus cum* Sveinl Asleifæ *orientem versus* Sandvicam *iret, cognatam* Sigridam *conventurus, & ipsam cum vicino, cui nomen* Biörn, *reconciliaturus. Verum antequam abiret, Comiti* Erlendo *svadebat ut in navibus noctu dormiret, seqve qvamvis absente securus non degeret.* Sveinn *unam tantum noctem apud* Sigridam *hospitabatur.* Gislius *nomen erat*

A. D. finnar. *Gisl* het landseti (q) *Sigridar* oc kærr vinr, hann
1157 bad *Svein* at hann skylldi gista þar (r) hafþi hann heita látit mungat oc villdi veita þeim *Sveini*. Þá er þeir koma (s) til *Gils* var þeim sagt at *Erlendr* iarl hefþi ecki gengit til skipa um kvelldit, oc þegar er *Sveinn* spurdi þetta, sendi hann *Margat Grimsson* til Jarlsens oc tva menn adra, oc bat hann gefa gaum at rádum sínum þott hann gerdi eigi sva hina fyrri nottina, enn þat þycki mer uggligt at ec þurfa skamma stund at gera rád fyrer iarli þessum; Þeir *Margadr* foru á fund *Erlendz* iarls oc sögdu honum ord *Sveins*; menn iarls qvádu hönúm undarliga farit, sögdu at hönum þotti adra stund ecki ufært, enn stundum var hann so hræddr at hann vissi ecki hvar hann skyldi vardveita sig edr adra, sögduz þeir mundi sofa i nádum á landi oc fara ecki til skipa; Jarl kvat sva vera skylldu sem *Sveinn* hafþi fyrer mælt, oc geck *Eelendr* iarl til skipa, (t) oc fiorer menn oc XX, enn aller adrer lágu at husi; þeir *Margadr* lögdu i adra Vík skamt þaþan; Þessa sömu nott komu þeir *Raugnvalldr* oc *Haralldr* iarl at uvörum *Erlendi* iarli sva at vardmenn þeir er vöktu á eyiunne oc skipinu urdu ecki varer vid fyrr enn þeir geingu upp á skipit. *Ormr* het madr enn annarr *Ufvi*, þeir voru i fyrerrumi á skipi iarls; *Ufvi* liop upp oc villdi vekia iarl oc gat eigi vakt hann, sva var hann dauddruckinn; *Ufvi* þrífr upp iarl i fang ser oc liop utbyrdis med hann oc i epterbát er flaut vid skipit, enn *Ormr* liop á annat bord oc komz á land, þar fell *Erlendr* iarl oc flester menn adrer þeir er á skipinu voru; Þeir *Margadr* vöknudu vid

(q) Sveins 325. 332. (r) oc siá yfer rád hans, *reique familiaris statum observaret. addit* 332. (s) um kvelldit, *vesperi. addit* 332. (t) med XX. menn. 325.

erat viro fundi Sigridæ conductori caroqve amico; hic, rogans ut A. D.
ibi hospitaretur, cerevisias, qvas Sveini cum suis propinare Sveinn 1157
volebat, calefecerat. Cum ad Gislium venirent, audiebant Comitem Erlendum vesperi in naves non egressum, de qvo certior Sveinn, mittit statim ad Comitem, cum duobus aliis, Margadum Grimi, rogans ut, qvamvis priore nocte sua oblitus fuerit, consiliis suis attenderet. Verum timeo, inqvit, ne diu huic Comiti consilia suggerere opus habeam; Convenit Margadus cum suis Comitem Erlendum refertqve verba Sveinis. Erlendiani Sveinem admiratione dignum asserebant, jam ei tutum videri, jam ubi se aut suos custodiret præ timore nescire; Adjiciunt præterea se qvietos in continente dormituros, non autem naves petituros. Comes Sveini obtemperandum esse asserit, & in naves cum viginti qvatuor egreditur, reliqvi autem omnes in domo reqviescunt. Margadus cum suis in sinum qvendam inde non procul appellit. Eadem nocte Comites Rögnvalldus & Haralldus Comitem Erlendum ex improviso superveniunt, ita ut vigiles, qvi in insula & nave vigilabant, non prius comperirent, qvam navem ascenderent. Ormus nomen erat viro, alteri autem Ufius; hi in interscalmio ante mediam Comitis navem; surgit repente Ufius & Comitem vult expergefacere, ast, nam supra modum ebrius erat, neqvit; Arreptum igitur aufert & in scapham qvæ puppi adhærebat exsilit; Ormus autem ex altero latere se demittit & in terram enatat. Cecidit hic Comes Erlendus cum plurimis aliis qvi in navibus erant. Vociferatio militum Margadum cum suis noctu excitat, unde, arreptis remis,

 promon-

A. D. vid herópit um nottina oc toku til ára oc reru fyrer nefit,
1157 nýlýfe var mikit oc fá þeir at iarlarner lögdu frá, þóttuz þeir þá fkilia at um mundi hafa fkiptz med þeim, reru þeir á brott oc fyrft til *Rennadals* oc fenda mann til *Sveins Asleifarfonar* at fegia hönum hvat þeir höfdu (u) feet. *Haralldr* iarl villdi grid gefa mönnum *Erlendz* iarls, enn *Raugnvalldr* iarl villdi bíþa fyrft hvort lík *Erlendz* iarls fyndiz (v) eþr ecki; lík iarls fanz tveim nottum fyrer Jol oc var fpiótfkapt feet ftanda upp i þarabruki, enn þat fpiot ftod i gegnum *Erlend* iarl; þá var lík hans fært til kyrkiu, enn grid voru gefin mönnum iarls oc fva huskörlum *Sveins* fiorum er tekner voru. (x) *Jon* het madr oc kalladr *Vængr*, hann var fyftrfon *Jons Vængs* er fyrr var getit; *Jon* hafþi verit med *Hakone Karli* oc hafþi gert fyftr hans barn oc hlaupiz þá á brott i víking med *Anakol*, enn nu var hann med *Erlende* oc hafþi þó ecki verit i bardaganum; menn *Erlendz* iarls fóttu aller *Kirkiuvog* oc gættu fín i *Magnus* kirkiu; Jarlar fóru þángat oc var lagdr fættar fundr i kirkiu, *Jon* nádi ecki fyrr fættum af Jörlum enn hann het at gera brudkaup til konunnar; þar fóru aller menn jörlunum eida (y) oc geriz *Jon Vængr* ármadr *Harallds* iarls.

Sveinn drap Erlend.

Epter fall *Erlendz* iarls for *Sveinn Asleifarfon* til *Rennadals* oc fann þar *Margad* oc kunnu hönum glögglega at fegia frá þeim tíþindum er görz höfþu i *Daminsey*; fíþan foru þeir *Sveinn* til *Rolfseyiar* oc komu þar at flódi fiófar, þeir báru

(u) fpurt, *audiverant*. 332. (v) eþa hefþi hann undan komiz, *vel an evafiffet*. 333. (x) *Joan*. 332. (y) oc gerþu þeir þat mál helldr ovant. *Idqve fine ambagibus. addit* 332. 325.

promontorium præterlegunt. Novilunio inſtante vident Co- A. D.
mites diſcidere conjiciuntqve ipſos viciſſe; Abremigant primum 1157.
Rennadalum *mittuntqve ad* Sveinem *nunciaturos qvæ viderant. Comes* Haralldus Erlendianos *dimittere voluit*, *Comes autem* Rögnvalldus *primum utrum funus* Erlendi *inveniretur nec ne exſpectare. Reperitur cadaver duabus ante feſtum Julenſe noctibus cum haſtæ manubrium inter algas exſurgere conſpiceretur*, *verum hac Comes transfixus fuerat. Funus ad templum transportatur;* Erlendiani *autem nec non domeſtici* Sveinis, *qvi capti erant pace*, *donantur.* Jonas *nomen erat viro*, *cognomen* Vængus, *qvi* Jonæ Vængi, *ſupra memorati*, *ſororius. Adhæſerat* Jonas Haconi Karl *&* *ex ipſius ſorore prolem ſuſceperat*, Anakolum *cum piraticæ vacaret ſecutus; nunc autem*, *Comitis* Erlendi *licet aſſecla*, *prælio non interfuerat;* Erlendiani *omnes* Kirkiuvogum *ibiqve intra templum* Magno *ſacrum evaſuri*, *ſe recipiunt. Conferunt ſe eo comites*, *ſtatuto in templo conventu.* Jonas *non potuit prius comitibus conciliari qvam fœminam uxorem ducere promitteret. Omnes tunc juramentis Comitibus ſe ſubmittunt.* Jonæ Vængo *Comitis* Haralldi *bona procuranda committuntur.*

Sveinn Erlendum occidit.

P*oſt cædem Comitis* Erlendi Sveinn Rennadalum *petit ibiqve* Margadum *convenit*, *qvi ipſi diſtincte omnia*, *qvæ apud* Daminsey *acciderant*, *referre potuit.* Sveinn *dein cum ſuis in* Hrolfsey *ſe confert*, *inſtante fluxu maris eodem veniens*;

 Cuncta

A. D. 1158 báru reida allann af ſkipum oc ſá rád fyrer, þeir ſkiptu mönnum i bygder oc helldu frettum til Jarlanna oc annarra hinna fremſtu manna hvat hveriger hefþiz at; *Sveinn Asleifarſon* geck i fiallit vid (z) fimta mann, oc ödrum megin til ſiofar oc leynduz á bænum i myrkrinu, þeir heyrdu þar manz mælgi mikla, þeir voru þar fedgar; *Þorfinnr*, *Augmundr* oc *Erlendr* mágr þeirra, hann *Erlendr* hældiz um þat at hann hefþi veitt *Erlendi* banaſár, enn aller þeir þottuz þó vel hafa fram gengit, oc er *Sveinn* hafþi þetta heyrt, (a) geck hann inn at þeim (b) oc þeir förunautar, *Sveinn* vard ſkiotaztr oc hió *Erlend* þegar bana högg; þeir toku *Þorfinn* höndum oc höfþu med ſer, enn *Augmundr* var ſárr nockut; þeir *Sveinn* foru á *Þingavöll* til *Helga* födrbrodr ſíns oc voru þar aundverd Jolin á laun. *Raugnvalldr* iarl for til *Daminseyiar* at Jolum, enn *Haralldr* iarl var i *Kirkiuvogi*, *Raugnvalldr* iarl ſendi menn á *Þíngavöll* til *Helga* oc bat hann ſegia ſva *Sveini* frænda ſínum, ef hann viſſi nockot til hvar hann var, at *Raugnvalldr* iarl baud hönum til ſín um Jolin oc qvadz vilia eiga lut i at ſætta þá *Haralld* iarl; oc er *Sveini* komu þeſſi ord fór hann á fund *Raugnvalldz* iarls oc var med hönum ofanverd Jolen (c) i godu yferlati.

Frá Harallde jarli oc Sveine Asleifarſyne.

Epter Jolinn var lagdr ſáttarfundr med Jörlunum oc *Sveini*, oc ſkyldi þeirluk a þeim málum er ádr var (d) á ſæzt, oc

(z) VI. 332. 325. (a) *deficit hic in totum.* 325. (b) *omittit* 101. 102. (c) *omittit* 332. (d) æi, *addit* 332.

Cuncta armamenta navis auferunt eisdemqve prospiciunt; mit- A. D.
tebantur in villas ibidem mansuri, qvid autem Comes & majo- 1158
ris notæ viri struerent, inaudiunt. Sveinn Asleifæ *ipse qvintus in montem ascendit & ultra ad mare donec in villam veniret inter tenebras clam progressus est. Audiunt intus garrientes. Erat ibi pater* Thorfinnus, *filius* Augmundus & *ipsorum affinis* Erlendus, *qvi se Comiti* Erlendo *lethiferum vulnus inflixisse jactabat, omnes autem mascule conflixisse sibi videbantur. His auditis* Sveinn *cum sociis ingreditur, ipsos accedit &* Erlendum *absqve mora ictu interficit. Captum* Thorfinnum *secum abducunt*, Augmundus *autem perqvam vulneratur.* Sveinn *cum asseclis* Thingvölli *patruum suum* Helgium *convenit & apud eum primo Juliorum latitat. Comes* Rögnvalldus *tempore festi Julensis in* Daminsey *se confert, Comes vero* Haralldus Kirkiuvogi *sedet. Mittit Comes* Rögnvalldus *nuncios* Thingvöllum *rogatqve* Helgium *ut indicet cognato* Sveini, *si ubi esset ipsi constaret, Comitem* Rögnvalldum *eum tempore festi Julensis ad se invitare, eumqve paci inter Comitem* Haralldum *& ipsum sanciendæ operam dare velle. Cum* Sveini *hoc veniret nuncium, convenit Comitem* Rögnvalldum *& apud ipsum ultimam Juliorum partem, humaniter habitus, commoratur.*

De Comite Haralldo & Sveine Asleifæ.

P*ost festum Julense conventus inter comites* Sveinemqve *statuitur, in qvo res, de qvibus antea contraxerant, transige*-

 rent

A. D. 1158 oc er þeir funduz, átti *Raugnvalldr* iarl mikinn lut i at ſætta þá, enn menn nær aller voru þar um helldr tillaga harder, þeir er æi voru frændr edr viner *Sveins*, ſögdu jafnan uróa af hönum ſtanda (e), enn þat vard at ſætt at *Sveinn* ſkylldi giallda hvorum Jarlanna mörk gullz oc (f) hafa hálfar jarder ſínar oc lángſkip gott; *Sveinn* ſvaradi gerþinne; þá munu vorar ſætter beſt halldaz ef ec er uraktr; ecki villdi *Raugnvalldr* iarl hafa gialldit af *Sveini*, qvadz i engu vilia hrekia hann, qvadz miklu meiri ſlægr þyckia til trygdar oc vináttu hans enn (g) i fe. *Haralldr* iarl fór epter ſættina til *Garekseyiar* oc bió helldr (h) uſparliga kornum *Sveins* oc þvi ödru ſem þar var; enn er *Sveinn* ſpurdi þetta kærdi hann fyrer *Raugnvalldi* iarli ſkada ſinn or kvat ſlikt ſættabrygde, oc qvadz vilia fara heim oc ſiá um faung ſín; *Raugnvalldr* iarl mælti, ver med mer *Sveinn* oc man ec ſenda ord *Haralldi* iarli (i) því at hann mun verda þer ofmadr vid at eiga i deilunum, þott þu ſert mikill fyrer þer oc madr vaſkr; *Sveinn* villdi ecki letiaz láta oc for med hinn X. mann á ſkutu i *Gáreksey* oc kom ſíþ um qvelldit, (k) þeir foru á bak huſum, *Sveinn* villdi at þeir kveikti elld oc bæri at ſkálanum, oc brendi bæinn oc þar med iarl inne; *Sveinn Blakaraſon* het madr, hann var meſt háttar þeirra manna er þá voru med *Sveini*; hann latti þeſs miöc oc qvat vera mega at iarl væri ecki á bænum, enn þott hann væri þar, ſeger hann at þeir mundu ecki láta ná utgöngu konu hans ne dottr

(e) ef hann væri eigi giörr brott or eyionum, *ſi ex inſulis non relegaretur. addit* 332. (f) láta. 332. (g) enn yfe, *indiginationi*. 101. 102. 333. (h) uſpakliga, *inſolenter*. 332. (i) oc leggia enn i umræþu mál yþor, enn ec vil eigi at þu ætlir þat at keppa vid Haralld iarl, *& inter vos transigere conabor, nolens te cum comite Haralldo contendere.* (k) þeir ſá elld í bakhuſi, *ignem in æde poſteriori conſpiciunt. addit* 332.

rent. Cum una convenirent Comes Rögnvalldus, *iis conciliandis magnam operam impendebat, omnes autem fere qvi cognati aut amici* Sveinis *non erant, contraria svadebant, asserentes ipsum jugiter seditionum causam existere. Ita vero transactum est, ut* Sveinn *cuiqve Comitum marcam auri penderet retineretqve, cum dimidio prædiorum, navem longam. Alloqvebatur arbitros* Sveinn; *Concordia, inqvit, nostra firmissima erit si injurias non patiar. Noluit a* Sveine *acceptare multam Comes* Rögnvalldus, *dicens se nulla in re ipsum vexare velle, & firmam ejus amicitiam opibus longe præferre. Comes* Harallldus *post conventum in* Gáreksey *se confert & frumenta, nec non res alias, qvæ ibi erant, consumit. Verum cum hæc audiret* Sveinn, *damnum Comiti* Rögnvalldo *qveritur, talibus fœdus frangi & se ad invisendas res suas domesticas iturum dicit. Regerit Comes* Rögnvalldus, *apud me* Sveinn *manebis, mittam nuncium ad Comitem* Harallldum, *ipse enim te in contentionibus, qvamvis magnitudinem præ te feras & vir fortis sis, superabit;* Sveinn *se dissvadi non passus cum novem* Gareksèyam *scapha vehitur seroqve vesperæ eo delatus pone ædes subsistit; Vult ignem cubiculo admovendo villam cum incluso comite comburere.* Sveinn Blakaris *nomen erat viro qvi inter seqventes hac vice* Sveinem *maximæ notæ erat. Dissvadebat hic admodum facinus, asserens Comitem forte non domi esse, verum qvamvis ibi esset, eos ipsius uxorem aut filiam exire non permissuros, inclusas autem comburere non audendum,* A. D. 1158

Accedunt

A. D. 1158 (l) dottr, enn ſeger at þat var uſært at brenna þær inne; þeir *Sveinn* gengu at dyrunum oc inn i fordyrnar, liopu menn þá upp i ſkálanum oc komu aptr hurdinne, urdu þeir *Sveinn* varer at jarl var ecki á bænum, enn þeir er inne voru gáfu upp vörnina, oc ſelldu þeir *Sveini* vopn ſín oc gengu ut ſlipper aller oc gaf *Sveinn* griþ öllum huskörlum *Haralldz* iarls. *Sveinn* ſteypti nidr öllu munngati ſínu oc hafþi á braut med ſer konu ſína oc dottr; hann ſpurdi *Ingiríde* konu ſína hvar *Haralldr* iarl væri, enn hun villdi ecke ſegia; *Sveinn* mælti, þegi þu þá oc bend mer, ecki villdi hun þat, þvíat hun var frændkona iarls; af höndum ſelldi *Sveinn* vopnin ſum er þeir komu á ſkip; enn er þettá allt ſaman ſpurdiz var lokit ſættum þeirra; *Haralldr* iarl hafþi farit til eyiar einnar at veida hera; *Sveinn* hellt til *Helliseyiar*, hun er ſióbrött oc hellir mikill i biörgunum oc fell ſiór fyrer hellismunnann at flodunum. Þá er huskarlar iarls fengu vapn ſín af þeim *Sveine*, þá foru þeir á fund *Haralldz* iarls oc ſögdu hönum frá ſkiptum þeirra *Sveins;* iarl let hrinda fram ſkipi ſínu oc eggiadi at róa epter þeim *Sveine* oc látum nu til ſtáls ſverfa med oſs, toku þeir þá rodr epter þeim ſva at hvarer ſá adra oc kenduz, oc er *Sveinn* ſer at þeir iarl draga epter þeim, þá ræddi *Sveinn* um, ver manom verda at leita oſs ráds nockors, því at mer er ecki um at finna iarl þann veg ſem (m) til er hagat um lidzmun þann er vera mun, mano ver taka þat rád at fara til hellisins oc vita hvat þar ſkiptiz at voru máli; þeir *Sveinn* komu til hellisins at (n) utfalli oc ſettu upp ſkipit, því at hellinn veik upp i biörg, fell þá ſiár fyrer hellismunnann; þeir *Haralldr* foru at leita þeirra um daginn um eyna oc fundu

(l) dætr, *filius*. 332. (m) til bakat er 332. (n) at falli 332.

Accedunt ingrediunturqve fores, hinc qvi in cubiculo erant A. D.
januam claudunt. Comperit Sveinn *cum ſuis Comitem domi* 1158
non eſſe, qvi vero intus erant ſe dedunt, arma Sveini *tradunt &* *omnes inermes egrediuntur. Domeſtici Comitis ſinguli a* Sveine *pace donantur.* Sveinn *totum diffundit zyphum uxoremqve cum filia abducit.* Ingiridam *ubi Comes* Haralldus *eſſet interrogat, illa vero dicere noluit; Adjicit* Sveinn, *tace igitur digitoqve mihi monſtra. Noluit etiam hoc facere; cognata enim erat Comitis* Haralldi. Sveinn *arma qvædam, cum ad naves rediret, reddebat. Cum autem hæc omnia in vulgus emanarent, cum Comite* Haralldo *pax rumpebatur. Iverat Comes in inſulam lepores captatum.* Sveinn *in* Hellisey *tendit; eſt hæc inſula ad mare acclivis & in præruptis antrum ingens, cujus ad os fluens mare allabitur. Poſtqvam reddiderat* Sveinn *arma, domeſtici Comitem* Haralldum *conveniunt & ipſi cum* Sveine *acta referunt. Comes navem ſuam raptim exponi* Sveinemqve *peti jubet; nunc, inqvit, cum iis ultima tentabimus; hinc remigando eos ſeqvuntur ut alii alios viderent; Cum* Sveinn *cum ſuis Comitem ſe ſeqvi videret, nunc, inqvit, conſilium qvoddam nobis eligendum, nolo enim, tanta, qvantam præſagio, virium diſparitate exiſtente, comitem convenire; Capiemus conſilium ut antrum adeamus experturi rei præſentis exitum.* Sveinn *cum ſuis ad antrum venit refluente mare extrahitqve navem, antrum enim, cujus os tunc aqvis circumdatum, in altis præruptorum. Qværit eos* Haralldus *cum ſuis hoc die in inſula & non reperit;*

A. D. fundu þá ecki, þeir ſá engar ſkipafarer frá eyiunne, þetta
1158 undruduz þeir miöc, þótti þeim ulíkligt at *Sveinn* munde hafa ſockit nidr; þeir reru umhverfis eyna at leita (o) ſkipſins oc fundu ecki, ſem líkligt var, gerþu þeir þá þat hellz af at þá mundi borit hafa at ödrum eyium, foru þeir þángat þá ſem þeim þótti líkaz, var þat oc miök jafnſkiott er þeir jarl reru á brott oc ſiárinn fell frá hellismunnanum; þeir *Sveinn* höfþu heyrt vidrædu iarls oc hans manna; *Sveinn* let þá epter ſkipit i hellinom, enn þeir toku byrding einn (p) er munkar áttu, helldu til *Sandeyiar*, gengu þar upp á eyna (q) oc komu á bæ þann er heiter á *Vöhineſi*, þar bió ſá madr er het *Bárdr*, hann var frændi *Sveins*, þeir (r) kvöddu hann ut leyniliga oc ſeger *Sveinn* at hann villdi þar vera; *Bárdr* kvat hann mundu ſlíku ráda, enn ecki þori ec at þer ſeut ecki á laun; þeir geingu inn oc voru einer i huſi ſva at vandbalkr einn var i mille þeirra oc annarra manna; laundyr voru á huſinu því er þeir *Sveinn* voru í oc var ladit i grioti lausliga; þann aptan kom *Jon Vængr*, ármadr *Haralldz* iarls oc þeir VII. ſaman, tók *Bárdr* bondi vel vid þeim oc voru gerfer elldar ſtorer fyrer þeim oc bökuduz þeir vid; *Jon* var óþmáligr oc ræddi um tíþinde þau er gerz höfþu um ſkipte þau er iarlar höfþu vid áttz oc *Sveinn*, ámælti hann miöc *Sveini* oc qvat hann vera griþniding oc engum truann, hafþi hann nu ſætz vid *Haralld* iarl oc villdi þegar fara at hönum oc brenna hann inne, ſagdi oc alldri mundi vera

(o) Sveins. 332. (p) fornann í eyionne. *addit* 332. (q) enn hrundu ut byrdinginum oc rak hann um ſtrander þar til er hann braut, *navem vero onerariam in mare protrudunt, quæ in littora ejecta, tandem frangitur. add.* 332. oc brendu byrdinginn, *comburunt.* 101. 102. 333. *Flat.* (r) Kollo . . . . *heic in totum deficit fragmentum.* 332.

nullam navem ab insulis discedere vident, qvod admodum mirati, verisimile non credebant humum eum devorasse. Insulam undiqve circumeunt, qværunt navem & non inveniunt, qvod virisimile. Conjiciunt igitur eos ad alias delatos esse insulas, & eo, ubi verisimillimum videbatur, eunt. Erat qvoqve statim cum abremigarent qvod mare ab ore antri reflueret. Sveinn *colloqvium comitis cum suis audierat; relinqvit tunc in antro navem, assumit autem navem onerariam qvam possidebant monachi, tendit in* Sandey, *exscendit comburitqve navem. In insulam cum suis egressus, venit in prædium cujus nomen* Völunes, *habitabat ibi vir nomine* Bardus *cognatus* Sveinis; *huic clanculum exire rogato*, Sveinn *se ibi manere velle indicat.* Bardus *ejus voluntatem hac in re futuram, non vero, inqvit, audeo vos apparere; ingrediuntur & in domo seorsum degunt, ut sepimentum tantum inter ipsos & domesticos esset. Erant in domo in qva* Sveinn *cum suis manebat fores secretæ & in his lapides tantum coacervati. Venit hac vespera* Jonas Vængr, *cui bona* Comitis *procuranda, cum suis sex; Hos colonus* Bardus *humaniter excipit; ad ignem qvi in ipsorum gratiam succensus erat se fovebant.* Jonas *procax erat & de actis inter* Comites *nec non* Sveinem *loqvebatur; Incusabat admodum* Sveinem, *fædifragum neminiqve fidum esse asserens;* Comiti, *inqvit*, Haralldo *pridem reconciliatus, ipsum statim adoriri ædibusqve inclusum comburere voluit, adjicit præterea pace, donec* Sveinn *expellatur, regio-* A. D. 1158

 nem

A. D. vera frid i lande fyrr enn *Sveinn* væri or landi rekinn; *Bárdr*
1158 bondi oc förunautar *Jons* svörudu helldr fyrer *Sveinn*, epter þat tok *Jon* at ámæla *Erlendi* iarli oc kvat þat æi skada þott hann hefþi látiz, kalladi hann þann offamann at engi mátti frialst höfut striuka fyrer hönum, oc er *Sveinn* heyrdi þetta, þá mátti hann æi standaz, oc þreyf til vopna sinna oc liop at laundyrum oc hratt or griotinu, þá vard hark mikit; *Sveinn* ætladi at hlaupa fyrer skáladyrnar; *Jon* sat i skyrtu oc línbrokum, oc er hann heyrdi til *Sveins*, batt hann skó sína, oc liop ut frá elldinum oc þegar á brott frá bænum, enn nýdmykr var á oc frost mikit, hann kom um nottina á annann bæ oc var kalinn miöc á fotum sva at afleysti sumar tærnar; *Sveinn* gaf griþ förunautum *Jons*, fyrer ord *Bárdar* bonda. *Sveinn* var þar um nottina, enn epter um morgininn foru þeir brott þaþann med skutu er *Bárdr* átti oc feck *Sveini*; foru þeir þá suþr i *Bardzvík* oc voru vid helli einn; *Sveinn* var stundum um daginn at husi oc drack þar, enn svaf vid skip um nætr oc gætti sín sva vid uvinum sínum.

Frá Raugnvalldi oc Sveini.

Þat var. einn morgin snemma at þeir *Sveinn* sá lángskip mikit frá *Hrolfsey* oc til *Rinarseyiar*, oc kendi *Sveinn* þegar at þat var skip *Raugnvallds* iarls þat er hann var siálfr vanr at stýra oc lögdu til *Rínarseyiar* oc þar at sem lá skuta þeirra *Sveins*, oc gengu V. menn upp af skipe, enn þeir *Sveinn* voru á hæd nockorri oc grýttu þaþan á menn iarls, oc er þeir sá þat af skipinu, brutu menn upp vapn sín, enn er þeir *Sveinn* sá þat hlupu þeir af hædinne oc i fiöruna oc hrundu

nem non gavisuram. *Colonus* Bardus, *cum* Jonæ *itineris sociis*, Sveinem *aliqvantum excusabat.* *Postea* Jonas *Comitem* Erlendum *vituperare cæpit, mortem ejus nullum attulisse detrimentum & hominem furiosum, ita ut nemo ab eo securus esse potuerit, asseruit.* Sveinn *hæc audita tolerare neqvit, ad occultas accurrit fores, lapides discutit & facto inde ingenti strepitu in cubiculi fores se vult recipere.* Jonas *indusio braccisqve linteis amictus sedebat, cum* Sveinem *adesse audiret, calceos pedibus inducebat a foco excurrebat, & a villa statim fugiebat. Verum densæ, cum acri frigore, tenebræ; noctu in aliam villam venit, pedes autem tantum ceperat gelu, ut qvidam eorundem dissolverentur digiti.* Sveinn, *intercedente colono* Bardo, *socios* Jonæ *securitate donabat; pernoctabant hic, seqvente vero mane discedebant; vecti, qvem colonus possidebat,* Sveini *tradito, phaselo. Tendunt hinc meridiem versus* Thrasvikam *& in antro qvodam degunt.* Sveinn *diebus interdum in ædibus potabat, in navibus vero noctibus dormiebat, ab hostibus ita cavens.* A. D. 1158

De Rögnvalldo & Sveine.

F*orte diei cujusdam mane* Sveinn *cum suis navem longam à* Rolfsey *ad* Rinarsey *tendere videt eamqve comitis* Rögnvalldi, *qvam regere solitus erat, esse agnoscit. Appellunt ad* Rinarsey *ubi stabat phaselus* Sveinis; *exscendunt qvinqve a nave comitis, verum* Sveinn, *cum suis ex colliculo qvodam lapides in eosdem conjiciunt, qvod cum in nave viderent, rapiunt arma. Hoc animadverso* Sveinn *ex monticulo in littus decurrit, propellit phaselum, eundemqve ingreditur: navis longa,*

A. D. hrundu ut ſkutunne oc lupu þar á; lángſkipit hafþi rendt
1158 upp ſva at þat var faſt. *Sveinn* ſtod upp i ſkutunni er þeir reru ut hiá langſkipinu oc hafþi ſpiot i hendi, enn er *Raugnvalldr* iarl ſá þat, þá tok hann ſkiölld oc ſetti fyrer ſic, enn *Sveinn* ſkaut ecki ſpiotinu, enn er iarl ſá at ſkilia mundi med þeim, let hann bregda upp friþſkylldi oc beiddi at þeir *Sveinn* ſkyllde at landi fára, enn er *Sveinn* ſá þat bat hann ſína menn at landi leggia oc qvedz enn vid þat bezt una ef hann yrde ſáttr vid *Raugnvalld* iarl.

Frá Harallde jarle oc Sveine.

Epter þat gengu þeir á land *Raugnvalldr* iarl oc *Sveinn* oc töludu tveir ſamt lengi oc lagdiz vel á med þeim, oc er þeir ſátu a talinu, þá ſá þeir ſigling *Haralldz* iarls er hann for frá *Katanesi* oc til *Vagalandz*, oc er ſkipit bar under, þá ſpurdi *Sveinn* iarlinn hvat til ráda ſkylldi taka? Jarl ſeger at *Sveinn* ſkyllde fara yfer á *Nes* þá þegar; Þetta var á lángaföſtu; þeir foru jafnſnemma or *Rinarsey*, for iarl til *Hroſseyiar*, enn *Sveinn* for veſtr i *Straumsey*, oc ſá þeir *Haralldr* iarl ſkipit oc þottuz kenna at *Sveinn* átti, helldu þeir þegar á fiördinn epter þeim, oc er þeir *Sveinn* ſá at iarl hellt epter þeim, þa gengu þeir af ſkipinu oc leynduz; Enn er *Haralldr* iarl kom til *Straumseyiar* ſá þeir ſkipit *Sveins* oc grunadi at manna viſter mundi vera nærri oc villdu þvi eckí á land gánga. *Amundi* het madr oc var *Hnefaſon*, hann var vinr *Haralldz* iarls enn födrbroder ſtiupbarna *Sveins Asleifarſonar*; hann fór á milli þeirra oc gat þvi vidkomit at balldaz ſkylldi en ſama ſætt ſem giör hafþi verit um vetrinn,

þá

ad littus prius depulsa, nunc fixa hærebat. Sveinn *in phaselo,* A. D.
cum navem longam remigando præterirent, stabat, hastam ma- 1158
nu tenens, qvo viso comes Rögnvalldus, *assumit clypeum sibiqve præfigit,* Sveinn *vero hastam non mittebat; cum vero comes eos sejungi videret, clypeo pacis suspenso securitatem indicat rogatqve ut* Sveinn *cum suis ad littus redeat, qvo animadverso* Sveinn *suos redire jubet, adhuc se maxime contentum asserens cum comite* Rögnvalldo *in concordiam reduci.*

De Comite Haralldo & Sveine.

E*xscendebant postea comes* Rögnvalldus *&* Sveinn *ac diu seorsum colloqvebantur, concordes. Verum inter colloqvium conspiciunt navigantem comitem* Haralldum *cum a* Katanefo *tenderet in* Vagalandum. *Cum navis ad eos appinqvaret, qværit* Sveinn *Comitem qvid consilii capiendum? regessit ipsi statim in* Nesum *transeundum; erat hoc tempore qvadragesimali. Simul uterqve ex* Rinarsey *discedit; Comes in* Rofsey, Sveinn *vero occasum versus in* Straumsey. *Vident navem* Haralldiani *agnoscuntqve esse* Sveinis; *hinc statim eam in sinum inseqvuntur; cum* Sveinn *Comitem se seqvi videret, latitant & navem relinqvunt. Verum cum perveniret ad* Straumsey *Comes* Haralldus, *videbant navigium* Sveinis *&, suspicati homines non procul abesse, exscendere nolebant.* Amundius *nomen erat viro* Hnefii *filio, erat ille amicus Comitis* Haralldi, *patruus autem vitricorum* Sveinis Asleifæ; *hic eos intercessit effecitqve, ut eadem, qvæ hyeme sancita erat, pax firma maneret. Oritur tunc procellosa tempe-*

A. D. 1158 þá hliop á ſtormr vedrs, oc urdu þeir þar at vera um nottina hvarer tveggio, oc ſkipadi *Amundi* þeim i eina reckiu báþum *Haralldi* iarli oc *Sveini*; i því huſi hvíldu marger menn hvars þeirra. Epter ſætt þeſſa for *Sveinn* yfer á *Nes*, enn *Haralldr* iarl yfer i *Orkneyiar*. Þat ſpurdi *Sveinn* til orda iarls at hann kalladi ſætt þeirra helldr lausliga; lítinn gaum gaf *Sveinn* at því, hann fór ſuþr í Dala oc var um Páſkana med *Sumarliþa* vin ſínum, enn *Haralldr* iarl for nordr á *Hialtland* oc var þar miöc lengi um varit. *Sveinn* for ſunnan epter Páſkana oc mætti á leidinne brædrum *Jons Vængs* tveimr, het annar *Bunu-Petr* enn annar *Blán*, þeir *Sveinn* toku þá höndum oc toku af þeim feet allt, enn fluttu þá til landz, var þeim þá högginn gálgi, oc er allt var tilbuit, mællti *Sveinn* at þeir ſkylldi laupa á land upp, kvat *Joni* bropr þeirra þat meiri ſkamm at þeir lifþi; þeir voru lengi uti oc kalner miök er þeir komu til bæia; *Sveinn* for þaþan i *Suþreyiar* til *Liodhuſa* oc dvaldiz þar um hríd; enn er *Jón Vængr* ſpyrr at *Sveinn* hafþi handtekit brædr hans, enn viſſi ecki hvat er hann hafþi af þeim gert, þá fór hann i eyna *Helgu* oc tok þar *Olaf* ſon *Sveins Asleiſarſonar* foſtra *Kolbeins Hrugo*, oc for med i *Veſtrey*; þa fundu þeir *Raugnvalld* iarl á *Hrepnisneſi*, oc er iarl ſá *Olaf*, þá mællti hann, hví ertu her *Olafr*? hann ſvarar, *Jon Vængr* velldr því; Jarl leit til *Jons* oc mællti, hvi flutter þu *Olaf* híngat? hann ſvarar, *Sveinn* tok brædr mína oc veit ec ecki nema hann hafi drepit þá; Jarl mælti, flyt hann aptr ſem ſkiótaz oc dyrf þic ecki at gera hönum nockut mein, hvat ſem af brædrum þínum er vordit, því at þer man fyrer hvargom vært i eyium *Sveine* ne *Kolbeine*, ef þu gerer hönum nockut.

Frá

tempestas ut ambo ibi pernoctare cogerentur, Amundo *utrique* A. D.
Comiti Haralldo *&* Sveini *eundem lectum destinante*; *qviesce-* 1158
bant in eadem domo multi ex utriusqve comitibus; Post conventum Sveinn *in* Nesum *transit*, *Comes vero* Haralldus *in* Orcades. *Audiebat ea Comitis verba* Sveinn, *hanc reconciliationem minus firmam esse. Attendebat his parum, meridiem versus in* Dalos *de-* 1159
latus, festum Pascatos apud amicum Sumarlidium *transigebat. Comes vero* Haralldus *in* Hialtlandiam *vehitur*, *& diu veris ibidem moratur.* Sveinn *post festum revertitur & in itinere obvios duos fratres* Jonæ, *qvorum alter* Bunu-Petrus, *alter* Blánius, *capit, omnem iis pecuniam adimit*, *& in continentem transportat, hic iis confectum destinatur patibulum*, *verum cum omnia parata essent*, Sveinn *ut in continentem excurrerent jubebat*, *adjiciens eorum fratri* Jonæ *majorem esse ignominiam qvod viverent. Diu admodum sub dio agebant*, *frigore perqvam*, *cum ad villam venirent*, *confecti. It hinc* Sveinn *in* Hebrides Liodhusas *ibiqve ad tempus moratur; Cum autem* Jonas Vængur Sveinem *fratres cepisse*, *nescius qvomodo eos tractasset*, *audiret*, *ibat in insulam* Helgam *ibiqve* Olaum *filium* Sveinis Asleifæ, *alumnum* Kolbeinis Rugæ, *capiebat eumqve in* Vesturey *devehebat. Conveniebant tunc* Hreppisnesi *Comitem* Rögnvalldum, *qvi visum* Olaum *ita alloqvitur*; *Cur*, *qværit*, *hic es* Olae? *respondet ille;* Jonas Vængr *in causa est: Comes oculos in* Jonam *convertit dicitqve; Cur* Olaum *huc deduxisti? Regerit ille*, *cepit* Sveinn *fratres meos*, *forte etiam occidit. Addit Comes;* Olaum, *inqvit*, *qvam citissime domum reducito*, *non audeto in ulla re ei nocere*, *non considerans qvid de fratribus tuis actum*, *a neutro enim* Sveine *&* Kolbeine, *si eum læseris*, *tutus in insulis manebis.*

A. D. 1159

Frá Raugnvallde Jarle.

Epter Paſka um vorit byriadi *Sveinn* ferd ſína or *Suþreyium* oc hafþi LX manna, hann hellt til *Orkneyia* oc fyrſt til *Rolfseyiar*, þar toku þeir þann mann er *Hákon Karl* het, hann hafþi verit med *Haralldi* iarle þá er *Erlendr* iarl fell; *Hákon* leyſtiz af III. mörkum gullz oc frelſti ſic ſva vid *Svein*. Þar í *Roſsey* fundu þeir *Sveinn* ſkip þat er iarlar höfþu gört af *Sveine* oc voru höggin or bordin tvö, þat hafdi *Raugnvalldr* iarl gera látit, þvi at hann hafþi æi viliat kaupa ne þiggia ſkipit at Jöllum; *Sveinn* hellt þaþan til *Roſseyiar* oc fann *Raugnvalld* iarl í *Byrgisheradi*, tok iarl hönum þá vel oc var *Sveinn* med hönum um vorit; *Raugnvalldr* iarl qvadz því hafa höggit bord or ſkipinu at hann villdi ecki at hann gerþi ſkyndi rædi þár í eyiunum þá er hann kæmi or *Suþreyium*. *Haralldr* iarl kom af *Hialtlandi* um vorit á *Hvitadögum*, oc þegar hann kom í *Orkneyiar*, ſendi *Raugnvalldr* iarl menn til hans oc ſegia at hann villdi at þeir ſættiz af nyiu, oc var þá lagidr ſættar fundr fauſtudag í helgu viku í *Magnus* kyrkiu oc geck *Raugnvalldr* iarl med öxi breiþa til fundarins oc *Sveinn* med hönum, geck þá ſaman ſættin ſu hin ſama ſem efnut var um vetrinn.

Frá Sveine Asleifarſyne.

Þá gaf *Raugnvalldr* iarl *Haralldi* iarli ſkip þat er átt hafþi *Sveinn*, enn gaf *Sveini* allt annat þat er giört var oc á hans luta kom; Þeir *Raugnvalldr* iarl oc *Sveinn* ſtodu hiá kirkiudyr-

De Comite Rögnvalldo.

A. D. 1159

S*uscipit post festum Pascatos vere ex* Hebridibus *iter* Sveinn, *sexaginta viris stipatus tenditqve in* Orcades, *primum* Rolfsey. *Capiunt hic virum* Haconem Karl; *secutus fuerat hic Comitem* Haralldum *cum ceciderat Comes* Erlendus. Hacon *tribus marcis auri se redimit & â* Sveine *liberatur. Reperiunt hic in* Rolfsey *navem qvam juxta Comitum arbitrium multæ nomine dederat* Sveinn; *hujus asseres duo interscissi, qvod fieri curaverat Comes* Rögnvalldus, *non enim emere, nec â Comitibus gratis accipere voluerat navem. Tendit inde in* Rossey Sveinn, *Comitem* Rögnvalldum *in provincia* Birgensi *convenit & humaniter exceptus apud ipsum ver transigit. Comes* Rögnvalldus *assères ex nave ipsius idcirco interscissise dicebat, qvod nollet eum ibi, ex* Hebridibus *reducem, ad remigandum inter insulas præcipitare. Comes* Haralldus *vere circa festum Pentecostes ex* Hialtlandia *redit, qvi cum in* Orcades *veniret, mittit ad eum Comes* Rögnvalldus *dicturos ipsum velle concordiam inter ipsum &* Sveinem *reiterare. Statuitur hinc conventui locus die veneris hebdomadis sanctæ in templo* Magni. *Venit eo cum* Sveine *Comes* Rögnvalldus *asciam tenens; tunc pax qvæ præterita hyeme instituta erat, confirmatur.*

De Sveine Asleifæ.

D*abat tunc Comes* Rögnvalldus *Comiti* Haralldo *navem qvam possederat* Sveinn, *singula vero alia qvæ multæ nomine dederat* Sveinn *sibiqve sorte oblata reddebat. Comes* Rögnvalldus &

 Sveinn

A. D. kiudyrunum meþann ſeglit var ut borit, þat hafþi verit upp-
1159 lagit í *Magnus* kirkiu, oc var *Sveinn* helldr ufrýnligr er þeir báru ut ſeglit. Laugardaginn epter þá er lokit var Nóntíþum komu menn *Haralldz* iarls á fund *Sveins Asleifarſonar* oc ſögdu at hann villdi at *Sveinn* kæmi til tals med hann; þetta bar *Sveinn* fyrer *Raugnvalld* iarl oc fýſti hann *Svein* lítt þeſſarar ferdar, qvedz ecki vita hveriu trua mætti, enn *Sveinn* fór ecki at ſíþr oc þeir VI ſaman; Jarl ſat í litilli ſtofu á þverpalli oc *Þorbiörn Klerkr* hiá hönum, fátt var manna annat hiá iárli, ſátu þeir um hríþ oc drucku; epter þat geck *Þorbiörn* oc ſögdu þeir *Sveini* ſva at þá grunadi miöc um tiltekior iarls; *Þorbiörn* kom aptr litlu ſíþarr oc gaf *Sveini* ſkarlatz kyrtit oc ſkyckiu, kvadz ecki vita hvert hann villdi giöf kalla, því at þeſſer griper höfþu teknir verit frá *Sveine* um vetrinn; *Sveinn* tok vid giöfum þeſſum. *Haralldr* iarl gaf *Sveini* lángſkipit, þat er hann hafþi átt oc hálfar eigner ſínar oc jarder; hann bat *Svein* at vera med ſer oc kvat þeirra vingan alldri ſkylldu ſkilia; Vel tók *Sveïnn* þeſſu oc for þegar um nottina oc ſagdi *Raugnvalldi* iarli hverſu farit hefþi med *Haralldi* iarli; *Raugnvalldr* iarl let vel yfer þeſſu oc bat *Svein* tilgæta at þeir yrdi ecki uſáttir.

Frá Jörlunum.

Nockuru ſíþarr reduz þeir til herferdar þrír höfþingiar, *Sveinn*, *Þorbiörn*, *Eirikr;* þeir foru fyrſt til *Suþreyia*, þeir foru allt veſtr i *Syllingar* oc unnu þar ſigr mikinn i *Maríuhöfn Kolumba meſſu* oc fengu ofa mikit herfáng, foru epter þat til *Orkneyia.* Epter ſætt þeirra *Raugnvalldz* iarls oc

Haralldz

Sveinn *ad ostium templi cum velum exportaretur stabant; depositum fuerat in templo* Magno *sancto. Verum cum efferent velum* Sveinn *truculentum præ se ferebat vultum. Die saturni post nonas celebratas adeunt* Sveinem Asleifæ Haralldiani, *dicuntqve velle Comitem ut ad se veniat & secum colloqvatur; De hoc consulit* Sveinn *Comitem* Rögnvalldum, *ast dissvadentem, & se nescire utrum confidere tutum, dicentem.* Sveinn *nihilo minus cum seqventibus qvinqve it. Comes in parvo triclinio in transverso sedebat scamno & apud eum* Thorbiörnus Klerkus. *Erant apud Comitem præter hunc pauci. Aliqvantisper sedebant bibentes, postea exit* Thorbiörnus; *dicunt* Sveini *eos proposita Comitis perqvam suspicari.* Thorbiörnus *brevi deinde rediens dat* Sveini *tunicam coccineam trabeamqve, asserens se nescire an donum appellare vellet, hæ enim res* Sveini *præterita hyeme ademptæ fuerant.* Sveinn *dona hæc accipit. Comes* Sveini *navem longam qvam possederat, opumqve & prædiorum dimidium dabat, ipsum, ut apud se maneret, invitabat & ipsorum amicitiam semper duraturam addebat. Hæc in bonam partem accipit* Sveinn, *itqve statim nocte seqvente, & Comiti* Rögnvalldo *qvæ ipsum & Comitem* Haralldum *intercesserant refert; hæc sibi placere manifestat* Rögnvalldus, *rogatqve* Sveinem *ut caveat ne discordes reddantur.* A. D. 1159

De Comitibus.

P*aulo post tres magni nominis viri* Sveinn, Thorbiörnus & Eiricus, *piraticam suscipiunt & in* Hebrides *primum feruntur; tendebant occasum versus usqve in* Sillingas, & *eximiam victoriam in* Mariæhavnia *in festo* Columbæ *reportabant, ingenti præda ditati in* Orcades *revertebantur. Post sancitam inter Comitem*

A. D. *Harallds* iarls oc *Sveins Asleifarſonar* voru iarlar báder iafnan
1159 ſamt oc hafþi *Raugnvalldr* iarl rád fyrer, enn ſamþycki þeirra var gott. Þá er þeir komu heim or *Syllingum* fór *Þorbiörn Klerkr* til *Harallds* iarls oc gerþiz rádgiafi hans; *Sveinn* fór heim i *Gáreksey* oc ſat þar med fiölmenni á vetrum oc hafþi herfáng ſitt til koſtnadar ſer med ödrum faungum þeim er hann átti þar i eyiom; hann var meſt hallr under *Raugnvalld* iarl; hvert ſumar var hann i hernadi; þat var mælt at *Þorbiörn Klerkr* bætti ecki um med þeim *Raugnvalldi* iarli oc *Haralldi* iarli. *Þorarinn Killinef* het hirdmadr *Raugnvalldz* iarls oc vin hans, hann var jafnan med iarli; *Þorkell* het ſveitungr *Þorbiörns Klerks* oc vin; þá *Þorarin* oc *Þorkel* ſkildi á vid dryck i *Kirkiuvogi* oc vann *Þorkell* á *Þorarni* oc komz ſíþan á fund *Þorbiarnar*; lögunautar *Þorarins* ſóttu epter *Þorkeli*, enn þeir *Þorbiörn* vörduz or lopti einu; var Jörlum ſagt oc koma þeir heim at ſkilia þá; *Þorbiörn* villdi ecki at *Raugnvalldr* dæmdi þetta mál oc gaf ſök á epter ferdinne; enn þá er *Þorarinn* var heill ſára ſinna, þá drap hann *Þorkel* er hann geck til kirkiu; *Þorarinn* liop i kirkiu, enn þeir *Þorbiörn* lupu epter hönum oc ſveitungar hans; þá var ſagt *Raugnvalldi* iarli oc geck hann til fiölmennr oc ſpurdi hvört *Þorbiörn* villdi briota upp kirkiuna? *Þorbiörn* ſeger at kirkian ætti þeim ecki at hallda er inne var; *Raugnvalldr* iarl qvat kirkiuna mundu ubrotna at ſinne oc var *Þorbyrne* þraungt frá kirkiunne; ecki var ſætz á þetta, fór *Þorbiörn* yfer á *Nes* oc var þar um hríþ, þá vard mart til med þeim, því at *Þorbiörn* gerþi márgar uſpektir bædi um qvennamál oc um vígafaur. *Þorbiörn* for leyniliga ut i *Orkneyiar* á ſkutu med XXX. manna oc lendi vid *Skalpeid*; hann geck til *Kirkiuvogs* med fiorda mann, hann lióp einn ſaman

inn

tem Rögnvalldum, *Comitem* Haralldum, Sveinemqve Asleifæ *pacem*, *Comites perpetuo una erant*, Röngvalldus *consiliis prævaluit*, *concordia autem eximia. Postqvam a* Sillingis *domum redierant*, *addicit se* Thorbiörnus Klerkr *Comiti* Haralldo *fitqve ejus Consiliarius. Tunc* Sveinn *ad proprios* Gárekseyæ *lares redibat*, *ibiqve cum hominum freqventia tempore hyemali sedebat*, & *prædam*, *cum aliis qvas in insulis habebat rebus*, *sumtui impendebat; Comiti* Rögnvalldo *magis deditus erat*, & *æstate qvavis piraticæ vacabat; Dicebatur vulgo* Thorbiörnum Klerkum *diffamare invicem Comites.* Thorarinus Killinef *nomen erat Comitis* Rögnvalldi *satelliti amicoqve qvi ipsum jugiter seqvebatur.* Thorkell *erat socius atqve amicus* Thorbiörni Klerki. *Dissentiebat hic cum* Thorarino *inter potandum* Kirkiuvogi, *sauciat ipsum* & *ad* Thorbiörnum *exinde confugit. Contubernales* Thorarini Thorkelem *perseqvebantur. Nunciabatur hoc comitibus*, *qvi domum venientes litigantes intercedebant. Noluit* Thorbiörnus *comitem* Rögnvalldum *litem hanc decernere*, *persecutionem causatus. Ubi vero vulnera* Thorarini *sanata erant* Thorkelem *templum adeuntem occidebat; inde in templum se celeriter recipientem*, Thorbiörn *cum sociis inseqvebatur. Nunciabatur hoc comiti* Rögnvalldo, *qvi freqvens accedit*, *qværitqve num* Thorbiörnus *templum effringere vellet? Respondet* Thorbiörnus *templum eum qvi intus erat non servare debere. Addit* Rögnvalldus *ædem hac vice non fractam fore;* Thorbiörn *etiam â templo retruditur; de hoc non transigitur;* Thorbiörnus *in* Nesum *transit ibiqve ad tempus moratur*, *multis interim eos intervenientibus*, *varias enim circa fœminas* & *cædes factiones movebat; ipse clanculum in* Orcades *vehebatur* & *ad* Skalpeidum *allabebatur;* Kirkiuvogum *ipse qvartus petebat; solus in cauponam*, *ubi potabat*

A. D. 1159

A. D. inn i ſkytning um kvelld þar er *Þorarinn* var inne oc drack;
1159 *Þorbiörn* hió hann þegar bana högg; ſíþann liop hann i myrkrit lángt a brott; fyrer þeſſa ſök gerþi iarl *Þorbiörn Klerk* utlægan fyrer allt ſitt rike; *Þorbiörn* for yfer á *Nes* og var med (s) *Hoſui* mági ſínum á laun, hann var kalladr hinn ſterki, hann átti *Raugnhillde* ſyſtr *Þorbiörns*, þeirra ſon var *Stephan rádgiafi* fylgdarmadr *Þorbiarnar*; litlu ſíþarr for *Þorbiörn* á fund *Melkolms Skota* kongs oc var med honum í godu yferlæti; Med *Skota* konge var ſá madr er het *Gilla-Odran*, hann var ættſtor oc ujafnadar madr mikill, hann vard fyrer reidi *Skota* kongs fyrer uſpeckt oc manndráp er hann gerþi í ríki hans; *Gilla-Odran* liop i *Orkneyiar* oc toku iarlar vid hönum; *Gilla-Odran* var á *Kataneſe* oc hafþi ármenning iarlanna. *Helgi* het göfugr bondi á *Kataneſi*, hann var vinr *Raugnvalldz* iarls; þá *Gilla Odran* ſkilldi á um ármenningina oc fór *Gilla Odran* at hönum oc drap hann, enn epter vígit for hann veſtr í *Skotlandsfiördu* oc tok vid hönum ſá hofþingi er het *Sumarlidi Haulldr*, hann hafþi ríki i *Dölum* í *Skotlandzfyrdi*; *Sumarliþi* átti *Ragnhillde* dottr *Olafs Suþreyia* kongs *Bitlings*, þeſſi voru börn þeirra, *Dufgall* kongr, *Raugnvalldr* oc *Engull*, þat er köllut *Dalveria ætt*; *Raugnvalldr* iarl ſtefndi til ſín *Sveini Asleifarſyne* áþr hann færi i hernat, oc er þeir funduz, bat *Raugn-valldr* iarl hann hafa tilſiár vid *Gilla-Odran* ef hönum gæfi færi á; *Sveinn* letz ecki vita hvers af yrdi audit.

Sveinn

(s) Hoſni. 101. 333. *Flat.*

bat Thorarinus, *vesperi incurrebat & ipso statim occiso, in* A. D.
tenebras longe excurrebat, Hujus facinoris causa comes Rögn- 1159
valldus Thorbiörnum Klerk *extra totum suum regnum relegavit.* Thorbiörn *in* Nesum *transit & apud affinem* Hosuium, *qvi cognomine fortis vocabatur, delitescit. Uxorem habebat* Ragnhildem Thorbiörni *sororem; eorum filius erat* Stephanus *Consiliarius*, Thorbiörni *comes. Convenit paulo post* Thorbiörnus Melkolmum *regem* Scotiæ *& benigne habitus apud eum moratur. Erat apud regem* Scotorum *vir nomine* Gilla-Odran, *claris natalibus ortus & perqvam injurius; hic, cum patratis intra regnum homicidiis, seditionibus regis iram in se convertit. Aufugientem inde in* Orcades *comites excipiunt. Manebat* Gilla-Odran *in* Katanefo, *& à comitibus expendenda stipendia procurabat.* Helgius *nomen erat viro nobili, amico Comitis* Rögnvalldi, *in* Katanefo. *Hunc* Gilla-Odran, *de stipendio dissentiens, adoritur occiditqve; post patratam autem cædem occasum versus in sinus* Scoticos *se confert, & à principe cui nomen* Sumarlidius Haulldus *excipitur; regebat iste* Dalos *ad sinum* Scoticum; *uxorem habebat* Ragnhildem *filiam* Olai Bitlingi Hæbudarum *regis. Hi eorum liberi; Rex* Dufgallus, Rögnvalldus & Engull. *Audit hæc familia, gens Dalensium. Comes* Rögnvalldus, *anteqvam piraticam susciperet* Sveinn, *ipsum ad se arcessit cumqve eum conveniret rogat, ut* Gilla-Odran, *si ansa detur, è medio tollat;* Sveinn *num fatorum hoc concedat nescire se indigitat.*

A. D. 1159

Sveinn drap Sumarlida.

Epter þat fór *Sveinn* i víking oc hafþi V. lángſkip, oc er hann kom veſtr fyrer *Skotlands* fiördu, ſpurdi *Sveinn* at *Sumarlidi Haulldr* var á ſkip kominn oc ætladi i víking, hann hafþi VII. ſkip, þar ſtýrdi *Gilla-Odran* einu ſkipe oc var hann farinn inn í fiördu epter liþi því er æi var komit; þegar er *Sveinn* ſpurdi til *Sumarliþa* lagdi hann til orroſtu vid hann oc var þar bardagi hardr oc i þeirra orroſto fell *Sumarlidi Haulldr* oc mikit líþ med hönum; þar vard *Sveinn* þeſs vís at *Gilla-Odran* var ecki þar, fór *Sveinn* þá at leita hans oc fann hann i *Myrkvafyrde* oc drap hann þar *Gilla-Odran* oc L. manna med hönum; epter þat fór *Sveinn* i víking oc heim at hauſti ſem hann var vanr, oc er hann kom heim, vard ſkiott fundr þeirra *Raugnvallds* iarls oc let hann vel yfer þeſſum verkum. (t)

Frá Raugnvallde jarle oc Harallde jarle.

Þat var ſiþr Jarla nær hvert ſumar at fara yfer á *Katanes* oc þar upp á merkr at veida rauddýri edr hreína; Þ*orbiörn Klerkr* var med *Skota* konge enn ſtundum fór hann ofan á *Nes* oc var leyniliga med vinum ſinum; hann átti þria vine á *Kataneſi* þá er hann hafþi meſt trauſt af, einn var *Hoſuer* mágr hans, annar (u) *Liótulfr* er bió í Þ*órsdal*, þridi var *Hallvardr* (x) *Dufu* ſon er bío i *Kálfadal* at forneſi er gengr af Þ*órsdal;* þeſſer voru einka viner hans.

Dráp

(t) oc þeim ſigre Sveinn hafþi ſengit í þeſſari ferd, *& victoriam quam ex itinere hoc reportabat. addit* 333. (u) *Eyiolfr.* 333. (x) *Dufsſon.* 101.

Occidit Sveinn Sumarlidium.

A. D. 1159

Postea Sveinn *cum qvinqve navibus longis piraticam suscipit: cum occidentem versus sinus* Scotiæ *præteriret, audiit* Sumarlidium Haulldum *naves ascendisse, piraticam acturum; septem navibus instructus erat, qvarum unam regebat* Gilla-Odran, *sinus, ad advehendum qvi non venerat exercitum, ingressus;* Sveinn *de* Sumarlidio *certior init cum eo prælium navale idqve acre. Cecidit hic cum ingenti exercitu* Sumarlidius. *Comperit* Sveinn Gilla-Odranem *hic non præsentem esse, unde eum qværit, in* Myrkvafiordo *invenit, & ibi cum qvinqvaginta hominibus sternit. Posthac piraticam agit autumnoqve seqvente, ut solitus erat, domum redit, reduxqve Comitem* Rögnvalldum *cito convenit, rebus gestis contentum.*

De Comitibus Rögnvalldo & Haralldo.

Solebant *Comites qvavis fere æstate in* Katanesum *transire ibiqve in desertis feras rubras & rangiferos venari*: Thorbiörnus Klerkr *apud regem* Scotiæ *morabatur, interdum vero in* Nesum *descendebat & apud amicos latebat; tres habuit in* Katanesо *amicos qvi præ aliis eum juvabant; primus erat* Hosuius *ipsius affinis, secundus* Liotolfus, *qvi* Torsdali *habitabat, tertius* Hallvardus Dufæ *qvi* Kalfadalum *in promontorio qvod â* Thorsdal *prominet, inhabitabat. Hi ejus intimi erant amici.*

Dráp Raugnvallds jarls.

A. D. 1159 Þá er *Raugnvalldr* hafþi iarl verit tvo vetr oc XX síþan er *Páll* iarl var handtekinn, þá fóro þeir Jarlar yfer á *Katanes* at áliþnu sumri eptir vanda, oc er þeir komu í *Þorsá* þá frettu þeir kvitt nokorn at *Þorbiörn* mundi vera upp í *Þorsá* á laun oc ecki all fámennr oc mundi ætla þaþan til áhlaupa ef færi gæfiz á; þá heimta jarlar menn at ser oc foru med hundrat líþs oc riþu XX enn adrer gengu; þeir foru um kvelldit upp um dalinn oc toku þar nockora gisting; um qvölldit, er menn sátu vid ellda, hnaus *Raugnvalldr* iarl miöc; *Haralldr* iarl mællti, hvellr hnerri frændi; þeir fóru upp um dalinn um morguninn oc reid *Raugnvalldr* iarl jafnan fyrer um daginn oc sá madr er *Asolfr* het, annarr het *Jomarr* frændi hans; V. ridu þeir saman upp epter *Kálfadal* oc er þeir fóru at bænum var *Hauskulldr* bondi uppi á kornamstri einu oc hlód, enn heima menn báru at hönum; þeir *Haralldr* iarl ríþu nockurru síþarr; enn er *Hauskulldr* kendi *Raugnvalld* iarl, heilsadi hann hönum med nafni oc mællti ákafa hátt oc spurdi at tíþindum, oc mátti jafnvell heira þott fiárri væri; þetta var skamt frá stofu oc stodu husin á brecku nockri hárri, enn geilar þreyngar at rída at bænum oc vidbrekt miöc; á þessum bæ var *Þorbiörn Klerkr* inne oc sat vid dryck; Geilarnar gengu at húsendanum vid gafl hladit oc votu þar dyrr á gaflhladinu oc hladit i grioti lausliga; þá er þeir *Þorbiörn* heirdu ordtakit oc *Hauskulldr* heilsadi þeim *Raugnvalldi* iarli, hlupu þeir þegar til vapna sinna oc brutu griotid or laundyrunum oc hlupu þar ut; *Þorbiörn* hleypr fyrer gaflhladit oc á geila gardinn, voru þeir iarl þá komner at dyrunum; þá hió *Þorbiörn* þegar til iarls, enn

Asolfr

Cædes Comitis Raugnvalldi.

A. D. 1159

C*omes* Rögnvalldus *ubi viginti duas hyemes, â qvo captus fuerat Comes* Paulus, *comitatum retinuerat, in* Katanesum, *more solito, exacta æstate transeunt Comites; cum* Thoráam *venirent serpentem audiebant famam* Thorbiörnum *ibi cum suis freqventem latere, indeqve profecto, si occasio daretur, ad incursiones paratum. Convocant tunc suis Comites, & cum centum, viginti eqvitantibus, reliqvis pedestribus, vesperi per vallem sursum eunt, ibiqve alicubi diversantur; Vesperi cum ad focos sederent, Comes* Rögnvalldus *perqvam sternuebat; tunc Comes* Haralldus; *sonorum, inqvit, sternutamentum cognate; seqvente mane vallem superant. Comes*Rögnvalldus *hac die alios semper eqvitando præibat & cum eo vir nomine* Asolfus, *alter* Jomarr *ipsius cognatus, qvinqve una per* Kalfdalum *sursum præibant. Cum ad villam venirent, incola* Hauskulldus *superne in horreo frumentum congerebat, domestici vero adferebant. Comes* Haralldus *cum suis paulo post eqvitando seqvebatur; Cum autem* Höskulldus *Comitem* Rögnvalldum *agnosceret, nominatim eum alta voce salutabat & nova qværebat, ita qvidem ut procul distantes audire possent. Erat hoc a triclinio non procul, ædes in alto qvodam clivo stabant, angusta autem & acclivia intervalla ad ædes transeunda. Intus* Thorbiörnus Klerkr *potabat; Intervalla ad postremum domus parietem transversum ducebant; in hoc fores & in iisdem lapides coacervati. Cum* Thorbiörn *cum suis verba* Hauskulldi, *Comitem* Rögnvalldum *salutantis, audiret, rapiunt arma, lapides e foribus occultis eruunt, & ibi excurrunt.* Thorbiörnus *ad parietem transversum in viæ sepimentum se recipiebat; pervenerat tunc cum suis ad fores Comes; Hunc* Thorbiörnus *gladio statim petebat,*

A. D. 1159 *Asolfr* brá vid hendinne .oc tók af höndina, síþann kom sverdit á (y) hauku iarls oc var þat mikit sár; *Asolfr* mællti er hann feck höggit, fylgi þeir betr iarli er hönum eiga fleiri giafer at launa, hann var þá XVIII. vetra gamall oc var nýkominn til iarls; *Raugnvalldr* iarl villdi hlaupa af báki er hann sá *Þorbiörn*, oc vard fotrinn fastr i stigreipinu; i þvi kom *Stephan* at oc lagþi spioti á iarl; *Þorbiörn* veitti þá annat sár iarli, enn í því lagdi *Jómarr* spioti i lær *Þorbyrni* oc rendi spiotit í smáþarmana, sneru þeir *Þorbiörn* þá á bak husunum oc var þar at hlaupa fyrer brecku mikla oc á mýri blauta; i þvi kvamo þeir *Haralldr* iarl oc bar sva til leidinne at þeir komu á moti þeim *Þorbyrne* oc kendu þá hvarer adra, þá (z) mælltu menn jarls at þeir skyldu snua epter þeim *Þorbyrne*, þeir er vissu hvat fyrer var ætlat, enn *Haralldr* iarl latti þess oc qvadz bíþa vilia atqvæda *Raugnvalldz* jarls um þetta mál, því *Þorbiörn* er vandamadr minn mikill sem þer vitit fyrer frændsemis sökum oc margra annra venzla er i millum eru; enn þeir menn er hiá *Raugnvalldi* iarli voru styrmdu yfer hönum daudum oc leid miöc löng stund áþr þeir *Haralldr* iarl frettu tíþindin, voru þeir þá komner á mýrina oc yfer fenit þat er geck epter mýrinne, enn af áeggian föruneytis iarlanna liopu þeir *Hararalldr* iarl ofan á mýrina oc funduz vid fenit sva at sínum megin voru at hvorer oc vördu þeir *Þorbiörn* dýkisbackann, drifu þá til hans menn af bænum þeir sem hönum höfþu fylgt oc urdu þeir saman L manna; þeir vörduz þá drengiliga oc höfþu vígi gott, því at fenit var bædi diupt oc breitt, enn mýrin blaut at fram oc mátti þeirre einne atsokninne vid koma er þeir skutuz á med spiotum; Þor-

(y) haukinn. 101. (z) mælti iarl. 101.

tebat verum ictui obviam manum Asolfi *amputat. Offendit* A. D.
inde gladius Comitis mentum magnoqve vulnere afficit. Dice- 1159
bat Asolfus *cum ictum perciperet; seqvantur majore fidelitate Comitem qvi ei majora dona remunerare debent, erat tunc octodecem annos natus Comitiqve paulum ante addictus; Comitis* Rögnvalldi, *cum* Thorbiörnum *videret, ex eqvo celeriter descensuri pes in stapia fixus hærebat; accedit mox* Stephanus *& Comitem hasta petit; tunc* Thorbiörnus *aliud Comiti infligit vulnus, eodem vero momento* Jormarus *femur* Thorbiörni, *hasta in ilia ingrediente, ferit. Tum pone ædes se recipiunt; ibi per ingentem clivum decurrendum in paludem cœnosam. Eo ipso momento Comes* Haralldus *adveniebat, ita ut in via* Thorbiörno *cum suis occurreret; illi se invicem cognoverunt. Tunc* Haralldiani *ut* Thorbiörnum *cum ejus comitatu, illi qvi ejus propositum sciverunt, inseqverentur, hortati sunt, hoc vero Comes* Haralldus *dissvadebat, dicens se consilium Comitis* Rögnvalldi *hac de re exspectare velle, cum, inqvit, uti notum est vobis* Thorbiörnus *propter consangvineitatem & cognationem necessarius meus sit; Qvi vero apud Comitem erant* Rögnvalldum, *ipsi occiso lugentes adstabant; aliqvantum etiam temporis effluxerat cum* Haralldus *cum suis nova audiret: egressi tunc in paludem, qvi per eandem ducebatur, limum transierant; hortante vero Comitum comitatu in paludem* Haralldus *cum suis decurrit & apud limum offendit, ita ut ad suum qvisqve latus staret, ripam* Thorbiörnus *cum suis defendit, confluentibus tunc ad ipsum domesticis qvi ipsum secuti fuerant, qvorum in qvinqvagenarium numerus evasit. Fortiter se defendunt ex apto defensioni loco, limus enim & altus & vastus, & circum qvaqve palus cænosa, unde hastis solum*

invicem

A. D. *Þorbiörn* mællti at þeir ſkylldu eingum aptr ſkiota, oc er
1159 ſkotin þurru, þá höfþuz þeir ord vid oc kalladi *Þorbiörn* á *Haralld* iarl oc mællti ſva, þeſs vil ec biþia ydr frændi at þer gefit mer griþ, enn ec vil bioda þetta mál á ydvart valld at þer dæmit einer, vil ec þar eingann lut undandraga þann er ec má at ýdar ſæmd ſe þá meiri enn áþr, væntir mic oc frændi at þu muner muna at þær deilr hafa verit at þu munder ecki þann mun gera med ockr *Raugnvalldi* iarli oc mer at þu munder drepa mic þó ec hefþi þetta verk unnit þá er hann færdi þic (a) meſt under olboga oc let þic engu ráda helldr enn ſvein ſinn, enn ec gaf þer beztar giafer oc leitadi ec þer virdingar i öllu þvi er ec mátta, enn verk þetta er ec hefer unnit er glæpr mikill oc liggr þat á mer, enn rikit allt er fallit i ydvart valld, megi þer oc þat vita at þenna koſt ætládi *Raugnvalldr* iarl mer ſem nu hefi ec hönum veitt, er oc nu þat mitt hugbod frændi, þott þann veg hefþi at boriz at ec væri látinn enn *Raugnvalldr* iarl lifþi, at þer mundid gera hann at uſæmingarmanne, enn þer vilit gera mic at daudámanne; *Þorbiörn* fór her um mörgum ordum áheiriligum, fluttu þetta oc marger menn med hönum oc bádu hönum griþa, kom ſva at iarl tok at hlíþa á er marger fluttu; þá tok til orda *Magnus* ſon *Hávards Gunnaſonar*, gædingr iarlanna oc frændi, hann var þar göfgaztr madr i liþinu med *Halldi* iarli, hann ſeger ſva: æi kunnum ver ydr rád at kenna iarl epter þeſſi hin miklu ſtórvirki, enn ſegia mun ec hvörr ordrómr á mun leggiaz ef *Þorbyrni* eru grid gefin eptir þetta verk oc þat annat at hann þorer at ſegia ydr i augu upp nær i hveriu ordi at hann hafi þetta it illa verk fyrer þic gert

(a) *omittit* 101.

invicem missis certare potuerunt. Thorbiörnus *suos tela in* A. D.
adversarios remitterent prohibebat. Deficientibus vero missi- 1159
libus colloqvebantur, Thorbiörnus *Comitem alta voce alloqvebatur ita, rogabo te cognate ut me securitate dones, causam vero præsentem tuo committam arbitrio, ut solus judices, nullam rem, qvoad possum, subtrahere volo, qva vester honor augeatur. Spero etiam te recordari lites extitisse, cum inter* Rögnvalldum *& me discrimen tantum feceris ne me vita privares, qvamvis facinus hoc patravissem, tempore eo qvo te maximum suppressit & tua non magis qvam famuli consilia valere fecit; ego optima tibi dona obtuli, honoremqve in omnibus, qvæ licuit, qvæsivi, magnum autem, qvod patravi est facinus & ejus reus sum, totum vero regnum in tuam transiit potestatem. Sciatis etiam* Rögnvalldum *hoc, qvod jam ei præstiti, mihi destinasse; præsagit qvoqve mihi animus, cognate! qvamvis ita accidisset, ut ego mortuus essem, comes vero* Rögnvalldus *viveret, qvod eum dedecore affeceris; me vero morti addicere vis;* Thorbiörn *multis de his orabat verbis moventibus, hæc etiam multi cum eo promovebant pacem ei sollicitati; eo res venit ut, multis Commendantibus Comes auscultaret. Tunc in talia prorumpit* Magnus *filius* Havardi Gunnii *filii, Comitum optimas atqve cognatus; erat tunc inter* Haralldianos *nobilissimus; Non, inqvit, possumus tibi Comes post magna hæc facinora consilia dare, dicam vobis vulgarem, qvæ erit, famam, si* Thorbiörno *pax concedatur, idqve præterea, qvod audeat tibi palam dicere, se hoc scelus in tui gratiam aut hono-*

A. D. 1159 gert eþr þer til sæmdar unnit, er þer oc öllum frændum iarls man eylíf skömm oc usæmd at vera ef hans er æi hefnt; hygg ec þat vini *Raugnvalldz* iarls fyrer satt hafa at þu muner' fyrer löngu verit hafa rádbanamadr iarls, enn nu hafi framkomit, edr higgr þu at hann muni af þer bera vitundina þá er hann skal (b) sic undan sökum færa, enn engi helldr svörum upp fyrer ydr þar er hann seger ydr nu i augu upp at hann hafi þetta uverkan fyrer ydr unnit, enn hversu máttu meir sanna þat enn þu gefer hönum grid, er ec nu oc rádinn i at alldri skal hann af mer grid hafa, ef nockorer dugandismenn vilia mer fylgia hvart sem ydr er þat liuft edr leitt; slíkt hit sama mælltu brædr hans *Þorsteinn* oc *Hákon* oc *Sveinn Hroalldsson;* sneru þeir þá brott frá iarli oc upp med dýkinu oc leitudu hvar þeir mætti yfer komaz; oc er *Þorbiörn* sá at þeir *Magnus* sneru upp med dýkinu, þá tok *Þorbiörn* til orda; nu mun þá hafa áskilit um rádagerdina, mun iarl vilia gefa mer gríd, enn *Magnus* mun i moti mæla; enn medan þeir töludu þetta hófuz þeir *Þorbiörn* frá dýkinu; Þeir *Haralldr* iarl stodu á dýkis backanum, oc er hann sá at ecki mundi verda af gridagiöfinne lióp hann yfer fenit med öllum vopnum sínum oc var IX. álna yfer dýkit; förunautar hans lupu epter hönum oc gat engi yfer laupit enn flester gátu fengit backann oc flödrudu sva at landi; menn *Þorbiarnar* eggiudu at þeir skylldu snua á moti þeim *Magnuse* oc láta þar verda umskipti med þeim; þá mællti *Þorbiörn;* þat þycki mer rád at þat taki hverr upp er líkligaz þycker at dugi, 'enn ec man enn leyta á fund *Haralldz* iarls; flester menn löttu þess oc beiddu hann helldr leita á skóga oc forda ser. *Þorbiörn* tok ecki under þat

(b) Þik. 101.

rem admiſiſſe, tibi autem omnibusqve cognatis Comitis A. D.
æterna ignomina atqve dedecus erit, ſi cædes ejus non vindi- 1159
cetur, puto amicos Comitis Rögnvalldi pro vero habere te dudum ei mortem conſiliis ſtruxiſſe, qvod jam conſumaveris; an exiſtimas Thorbiörnum te conſcium eſſe negaturum? cum ſe excuſabit; nemo autem te excuſabit, qvando tibi coram dicit, ſe tuo inſtinctu hoc ſcelus patraſſe; qvomodo vero hoc firmius probabis, qvam ſi eum pace jam dones; ſtat qvoqve mihi pacem ei nunqvam conceſſam iri; ſiqvi ſpectatæ fidei viri me ſeqvi velint, ſive vobis placeat ſive non. Conſentiebant ei fratres Thorſtein, Hacon & Sveinn Hroalldi filius. Diſcedunt igitur â comite & ſuperius, ubi paludem tranſire qveant, qværunt; qvod cum Thorbiörnus videret, ſeqventia fatus eſt; nunc certe in conſultando diſſentierunt; Comitem pace me donare velle, Magnum autem reſiſtere autumo. Verum dum hæc loqverentur, Thorbiörn cum aſſeclis â palude diſceſſit. Comes Haralldus cum ſuis in ripa ſtabat, qvi cum videret pacem non impetratam iri, paludem, latam ulnas novem, ſingulis ſuis armis onuſtus, tranſiit; Comitum, qvi eum ſeqvi voluere, nemo tranſilire potuit, plurimi, ripæ difficulter compotes, paludem ægre ſuperarunt. Socii Thorbiörni, ut, Magnæanos aggreſſi, litem armis dirimerent hortabantur; ad qvæ Thorbiörnus, conſultiſſimum ſibi videri ut qvisqve maxime profuturum ratus conſilium caperet, ſe vero Comitem Haralldum conventurum; Plurimi ne hoc faceret dehortati, ut in ſylvas potius diſcedens, vitam ſervaret, rogarunt; Thorbiörnus hoc conſilio minime

 con-

A. D. þat rád, ridloduz þeir förunautar hans frá hönum oc leitu-
1159 du ſer ymſa vega hialpar, enn þeir *Þorbiörn* urdu epter IX. ſaman; oc er hann ſer at *Haralldr* iarl er kominn yferdýkit, ferr hann á mot hönum oc fell á kne fyrer hönum oc qvadz færa hönum höfut ſitt, marger iarls menn bádu enn *Þorbyrni* grípa; þá tok iarl til orda, forda þer *Þorbiörn*, ecki nenni ec ad drepa þic; fóru þeir þá ofan med *Kálfadalsá* er þeir rædduz þetta vid: þeir *Magnus* ſóttu epter þeim; oc er iarl ſá þat mællti hann, forda þer *Þorbiörn*, ecki beriunz ec fyrer þic vid mína menn; þá ſkilldvz þeir *Þorbiörn* frá föruneyti iarls oc til audna ſelia nockora þeirra er heita *Asgríms* (c) *ærgin*; Þeir *Magnus* ſóttu epter þeim *Þorbyrni* oc báru þegar elld at huſinu; Þeir *Þorbiörn* vörduz dreingiliga; oc er huſit tok at falla ofan af bruna, gengu þeir *Þorbiörn* ut oc voru þegar vopn borin á þá er þeim mátti vid koma, voru þeir ádr oc miöc ſótter af elldzgángi, letuz þeir þar aller felagar IX; oc er leitat var til ſárafars *Þorbiarnar*, höfþu utſígit idrinn i þat ſárit er *Jomarr* hafþi veitt hönum; *Haralldr* jarl for leid ſína ofan epter dalnum enn þeir *Magnus* vendu aptr til *Fors* oc veittu umbunat liki *Raugnvalldz* iarls oc fluttu ofan i *Þorsá*.

Fluttr líkami Raugnvalldz.

Andlátzdagr *Raugnvalldz* iarls *Kala* er V nottum epter Mariumeſſu hina fyrri um ſumarit. Foru þeir *Haralldr* iarl þaþan ut i *Orkneyiar* med líkit med fögru föruneyti oc veittu gröft at *Magnus* kirkiu oc hvílldi hann þar til þeſs er Gud byrti hans verdleika med mörgum oc ſtorum jar-

teinum

(c) eigin 101. 333. æigin 102.

contentus, â ſuis, turmatim abeuntibus variisqve modis ſibi A. D.
proviſuris, ipſe nonus relictus eſt; cumqve videret Comitem 1159
Haralldum *paludem transiiſſe, ipſi obvius & ad pedes proſtratus, caput ſuum ſe committere dixit. Multi qvi comiti adhærebant* Thorbiörno *pacem adhuc expetebant; Tunc Comes, cave tibi, ait,* Thorbiörne! *nolo te necare; Dum hæc loqvebantur ſecundum ripam amnis* Kalfdalenſis *declinarunt;* Magnæani *eos inſecuti ſunt, qvod cum videret Comes, cave tibi, dixit* Thorbiörne, *pro te enim cum noſtris minime pugnabimus; ad caſas qvasdam deſertas*, Asgrims ærgin *dictas, hoc audito â comitatu* Haralldi *cum ſuis diſcedebat* Thorbiörnus, *qvem* Magnæani *inſectati, tecto ignem ſtatim ſuggerunt; ille vero, poſt virilem defenſionem, cum domus incendio deſtrui inciperet, egreditur; verum, ignis violentia antea multum fatigati, ſinguli novem cæſi ſunt. Vulnera* Thorbiörni *perſcrutati, inteſtina in vulnus, qvod intulerat ei* Jomarus, *effluxiſſe comperiunt. Comes* Haralldus *via declinantis vallis pergit;* Magnæani *autem,* Foſſum *reverſi, cadaver Comitis* Rögnvalldi *ad ſepulturam parant &* Thorsáam *deportant.*

Devectum cadaver Rögnvalldi.

D*ies emortualis Comitis* Rögnvalldi Kalii *qvinqve noctibus ante feſtum Mariæ prius æſtivum incidit. Poſt hæc Comes* Haralldus *cum conſpicuo comitatu in* Orcades *devectum funus, ubi, qvousqve Deus ejus dignitatem manifeſtavit,*

A.D. teinum; enn *Biarni*, biſkup let upptaka helgan dom hans at leifi Páfans. Þar á ſteininum ſem blód iarls hafþi á komit, þá er han letz, maa ſea enn i dag ſva fagrt ſem nýblætt ſe.

Raugnvalldr iarl var miöc harmdaudi, þvi at hann var allvinſæll þar i eyionum, oc víþa annar ſtadar; hann hafþi verit healparmadr mikill mörgum mönnum, örr af fe, hógvær oc vinhollr, íþrotta madr mikill oc ſkálld gott; dottr eina barna átti hann á lífi *Ingigerdi* er átti *Eirikr Slagbreller*; þeirra börn voru þau *Haralldr Jungi* oc *Magnus Mangi*, *Raugnvalldr* oc *Ingibörg*, *Elin*, *Ragnhilldr*.

Frá Haralld oc Sveine.

1159 Epter fall *Raugnvalldz* iarls tok *Haralldr* iarl under ſic allar eyiar oc gerþiz einn höfþingi yfer; *Haralldr* iarl var höfþingi mikill, manna meſtr oc ſterkaſtr, hann átti *Afreku*, þeirra Börn voru þau *Heinrekr*, oc *Hakon*, *Helena* oc *Margret*; Þá er *Hakon* var fárra vetra gamall baud *Sveinn Asleifarſon* hönum til fóſtrs oc fæddiz hann þar upp oc þegar hann var ſva færr at hann mátti fara med ödrum mönnum, þá hafþi *Sveinn* hann í hernat med ſer hvert ſumar oc leitadi hönum i öllu virdingar. Þat var háttr *Sveins* i þann tima at hann ſat um vetrum i *Gáreksey* heima oc hellt þar jafnan áttatigi karla á ſinn koſt; hann átti ſva mikinn dryckiu ſkála at enginn var annarr jafn mikill i *Orkneyium*; *Sveinn* hafþi á vorum ſtarfa mikinn oc let færa nidr ofa mikit ſád oc geck þar miöc ſiálfr at, enn er lokit var þeim ſtarfa, fór hann hvert

vor

qvievit; verum ſacras ejus reliqvias epiſcopus Biarnius, *per-* A. D.
mittente papa, effodi curavit. Saxum, in qvod ſangvis comitis cum moreretur deciderat, eundem hodieqve rutilantem, acſi recens effuſus eſſet, conſpiciendum præbet.

Cædem Comitis Rögnvalldi *plurimi lugebant, amicos enim tam in inſulis, qvam paſſim alibi, multos numeravit; magnum haud paucis tulerat auxilium, liberalis, mitis, amicis fidus, exercitiis corporis & arte poetica inſignis. Filiam habuit, qvæ in vivis erat, unicam* Ingigerdem, *nuptam* Erico Slagbreller; *horum liberi* Haralldus Jungius (*domicellus*) Magnus-Mangius, Rögnvalldus, Ingibörga, Helena & Ragnhildis.

De Haralldo & Sveine.

P*oſt cædem Comitis* Rögnvalldi *totæ inſulæ comiti* Harall- 1159
do *ſubjectæ ſunt eiqve ſoli paruere. Fuit Comes* Haralldus *dynaſta inſignis, ſtatura & viribus aliis ſuperior; uxorem habuit* Afrekam & *ex ea ſuſcepit* Heinrechum, Haconem, Helenam & Margretam. Haconem, *paucos annos natum,* Sveinn Asleifæ *nutriendum invitat eumqve educat &, cum vires alios homines ſeqvi permitterent, qvavis æſtate in militiam ſecum devecto, in omnibus honorem qværit. Solebat hac tempeſtate* Sveinn *domi in* Gareksey *hyemare & domeſticos octoginta propriis ſumtibus alere. Tantum habuit diverſorium, qvantum in* Orcadibus *nullum.* Sveini *tempore verno permagnæ circa ſementa erant operæ, qvibus ipſe multum vacabat; verum cum finitæ eſſent, vere qvovis piraticam ſuſcepit*

D. A. vor i| viking oc heriadi um *Suþreyiar* oc *Irland* oc kom heim epter midtſumar, þat kalladi hann vorvíking; Þá var hann heima til þeſs er akrar voru uppſkorner oc ſeet var fyrer kornum, þá for hann i viking oc kom þá ege fyrr heim enn mánadr var af vetri oc kalladi hann þat hauſtvíking.

Sveinn for til Irlands.

Þat var til tíþinda eitthvert ſinn at *Sveinn Asleifarſon* for i vorvíking, þá for med hönum *Hakon* ſon *Haralds* iarls, þeir höfþu V. ródrar ſkip oc öll ſtor; þeir heriudu um *Suþreyiar*; þá var folk ſva hrætt vid hann i *Suþreyium* at menn falu allt lauſafe ſitt i jordu edr urdum; *Sveinn* for allt ſuþr til manar oc vard illt til fiár; þaþan ſigldu þeir ut under *Irland* oc heriudu þar, enn er þeir komu nær ſuþr under *Dýflinn*, þá ſigldu þar af hafi kiölar tveir er komner voru af *Einglandi* oc ætludu til *Dýflinnar*, þeir voru hladner (d) Enſkum hlæþum oc var þar á gæzka mikil; þeir *Sveinn* lögdu at kiölunum oc budu þeim til bardaga; litil vard vörn *Enſkra* manna, oc ræntu þar hverium peninge ſem á var kiölunum, nema *Enſker* menn höfþu ígangs klædi ſín oc nockrar viſter oc foru ſiþan med kiölina, enn þeir *Sveinn* foru i *Suþreyiar* oc ſkiptu herfángi ſínu; þeir ſigldu veſtan med prís miklum; þeir gerdu til ágætis ſer er þeir lágu i höfnum at þeir tiölldudu *Enſkum* klæþum yfer ſer, enn er þeir ſigldu i *Orkneyiar* ſaumudu þeir klæþin framan á ſeglinn ſva at þannig var til at ſiá ſem af ſkrudi einu væri giör ſeglin, þetta kölludu þeir ſkrudvíking.

Sveinn

(d) miklum. *Flat.*

ſcepit & poſtqvam Hæbudas *ac* Hiberniam *armis infeſtaverat,* A. D.
poſt mediam æſtatem domum rediit; hanc vernam appellabat 1159
piraticam. Inde usqve qvo meſſuerat agros & frumentis proſpexerat, domi manſit, poſtea militiæ operam navavit, non prius qvam menſis hyemis effluxerat domum reverſus eſt & autumnalem hanc appellavit piraticam.

Sveinn in Hiberniam tetendit.

Sveinem Asleifæ, *cum vernam aliqvando ſuſciperet piraticam, comitatus eſt* Haco, *filius Comitis* Haralldi*; habuere naves qvinqve, remis propellendas omnesqve magnas.* Hæbudis *arma intulere, qvarum incolæ* Sveinem *tunc adeo timuerunt, ut ſingulas ſuas res mobiles terra aut ſpeluncis abſconderent.* Sveinn *uſqve ad* Monam *devectus, præda ditari neqvivit; Hinc occaſum verſus ad* Hiberniam *navigarunt ibiqve arma circumtulerunt, verum cum meridiem verſus prope* Dublinum *delati eſſent, ex alto adnavigarunt cioli duo qvi ex* Anglia *venerant,* Dublinum *tendentes & pannis* Anglicis *atqve multifariis rebus utilibus onuſti; ad hos* Sveinn *cum ſuis naves applicat & nautas ad prælium provocat;* Anglos, *qvippe nihil fere ſe tueri potuerunt, ſingulis qvæ navibus inerant rebus ſpoliarunt, excepto, qvod veſtes in qvotidianos uſus & commeatum aliqvantum retinentes ciolis aveherentur. Cæterum* Sveinn *cum ſuis in* Hæbrides *revectus ſpolia diviſit. Ex oriente eximia cum pompa navigarunt & in ſui gloriam, cum in portu anchoris detinerentur, pannis* Anglicis *ſe texerunt; ad* Orcades *autem navigantes velis pannos acu præfixerunt, ita ut eadem pretioſa eminus repræſentarent;*

A. D. *Sveinn* for heim i *Gareksey* til buſs ſíns, hann hafþi tekit af kiölunum vín mikit oc miöd Enſkann; Þá er *Sveinn* hafþi ſkamma ſtund heima verit, baud hann til ſín *Haraldde* iarle oc gerdi í mot hönum virduliga veizlu; þá er *Halldr* iarl var at veizlunne, vard þeim mart talat af ríſnu *Sveins*; Jarl mælti, þat villda ec nu *Sveinn* at þu legder af hernadinn, er nu gott heilum vagni heim at aka, enn þu veitz þat at þu hefer lengi fæddan þic vid hernadinn oc lid þitt,' enn ujafnadarmönnum fer ſva fleſtum at þeir látaz i hernadinum ef þeir taka ſic ecki ſialfer frá; þá ſvaradi *Sveinn* oc leit til til iarls oc mælti med broſu oc ſeger ſva, vel er þetta mælt herra oc vingiarnliga, mun oc gott at þiggia heilrædi af ydr, enn kæra þat ſumer at þer ſeut litler jafnadarmenn; Jarl ſvarar, ec verd at ábyrgiaz minn lut, enn mælgi gengr mer til; *Sveinn* mælti, gott mun ydr tilgánga herra, ſkal oc ſva vera at ec ſkal láta af hernadinum (e) því at ec elldunz, enn þverr kraftrinn mikit i vaſinu oc hernadinum; ſkal nu fara i hauſtvíking oc villda ec at hun yrda ecke med minnum af burdum enn varvíkingin var, enn epter þat ſkal afláta herförum; Jarl ſvarar, þat er oc vant at ſiá felagsmadr hvert fyrr kemr hel edr lángframi; Eptèr þetta fell nidr rædan; *Haralldr* iarl fór á brott af veizlunne oc var utleiddr med ſæmiligum giöfum, ſkilduz þeir *Sveinn* med miklum kærleikum.

Hernadr Sveins Asleifarſonar.

Litlu ſíþarr bió *Sveinn* ferd ſína i hernat, hann hafþi VII langſkip oc öll ſtor; *Hakon* ſon *Haralldz* iarls var med *Sveine*

(e) omittit. 333.

hanc ex pompa denominaverunt piraticam. Sveinn *ad villi-* A. D.
cationem Garekseyiæ *rediit; ſpoliaverat ciolos vino haud exiguo & mulſo* Anglico. *Poſtqvam non diu domi manſerat, Comitem* Haralldum, *invitatum, lauto excipit convivio, cui cum intereſſet, multa de* Sveinis *liberalitate locuti ſunt. Vellem* Sveinn, *inſerit Comes, militiam miſſam faceres, jam incolumi domum rediiſſe prodeſt; verum ſcis qvod te tuasqve copias piratica diu ſuſtentaveris, aſt plurimis fatum eſt viris iniqvis ut in militia, niſi ab eadem ipſi abſtineant, vitam amittant; Reſpondit* Sveinn, *cum oculis in Comitem converſis ſubrideret, amice & apte hæc dicta ſunt domine, ſalubria etiam tua conſilia ſeqvi proficiet, cæterum qveruntur qvidam te parum æqvum eſſe; Ego, regerit comes, meas res curabo, nugæ vero apud me in cauſa ſunt; Huic* Sveinn, *bonum absqve dubio intendis domine; fiet etiam, ut militiam in poſterum averſer, comperio enim me ſeneſcere, verum vires in labore udo & militia multum minuuntur; Nunc autumnalem ſuſcipiam piraticam, qvam verna proxime antecedenti ſucceſſu non inferiorem exoptarem; hac autem finita, militiæ non ulterius vacabo. Ad hæc Comes; non facile eſt prævidere, utrum lethum an diutina fortuna præveniat. Poſt hæc colloqvio finis. Diſcedit â convivio, eximiis ditatus muneribus, Comes* Haralldus, *cujus cum* Sveinis *tunc qvoqve junctus amor.*

Militia Sveinis Asleifidæ.

N*on multo poſt* Sveinn *militiæ ſe accingit, ſeptem, qvarum ſingulæ magnæ, navibus longis inſtructus; Comitatur*

 eum

A. D. *ne* i ſaur; þeir helldu fyrſt til *Suþreyia* oc fengu þar lítit herſáng, foru þaþan ut under *Irland* oc heriudu þar vida, þeir foru allt ſuþr til *Dýflinnar* oc komu þar miöc á uvart, ſva at ſtadarmenn urdu ecke varer vid fyrr enn þeir voru komner inn i ſtaþinn; þeir tóku þar mikit fe; þeir gerdu þar hertekna valldzmenn þá er þar voru i ſtadnum, fóru þeirra ſkipti ſva at þeir gáfu upp ſtadinn i valld *Sveins*, oc játtudu hönum ſva miklu gialldi ſem hann villde á þá leggia; *Sveinn* ſkylldi oc ſkipa ſínum mönnum ſtaþinn oc hafa valld yfer; *Dýflinnar* menn ſveria eid at þeſſu; þeir foru til ſkipa um qvelldit, enn um morgininn ſkylldi *Sveinn* koma i ſtaþinn oc taka gíſla af ſtadarmönnum. Nu er frá þvi at ſegia hvat títt var i ſtadnum um nattina; rædismenn þeir er i ſtadnum voru höfþu ſtefnu ſin i milli oc kærdu vandrædi ſín þau er þeim voru fallinn, þotti þeim þungt at láta koma ſtad ſinn i valld *Orkneyinga* oc allrahellzt þeim manni er þeir viſſu meſtann ujafnadarmann i öllum veſtrlöndnm; kom þat áſamt med þeim at þeir mundu ſvíkia *Svein*, ef þeir mætti; þeir tóku þat rád at þeir grofu ſer grafer ſtorar fyrer borgar hliþum oc viþa annarſtaþar milli huſanna þar er þeim *Sveini* var ætlat at ganga, enn menn leynduz þar i huſunum hiá med vapnum; þeir letu vid yfer grafernar ſva at nidr ſkylldi falla þegar er manz þunginn kæmi á, ſiþann breiddu þeir hálm á, ſva at ecki mátti tilſiá grafanna oc bidu ſva morgins.

Fall

eum Comitis Haralldi *filius* Hakon. *Tendunt primo in* Hæbudas *& non magnam ibi reportant prædam; inde occaſum verſus ad* Hiberniam *vecti, arma paſſim circumferunt; Pergunt meriediem verſus* Dublinum *usqve & eo ex inſperato adeo ſuperveniunt, ut adventus eorum non prius innoteſceret qvam urbem ingreſſi eſſent, ſpoliis mox onuſti. Cum præfectis, qvi ibidem erant, captis ita egerunt, ut urbem in* Sveinis *poteſtatem dederent & tantam pecuniarum, qvantam imponeret, ſolutionem, promitterent;* Sveinn *etiam ſuis urbis præfecturam demandaret; hæc* Dublini *incolæ jurejurando polliciti ſunt. Rediere veſperi in naves, ſeqvente vero mane* Sveinn, *in urbem reverſus, pecunias acciperet, ſuos in urbe diſponeret & obſides ex urbanis retineret. Nunc qvæ in urbe noctu agebantur referenda; optimates qvi ibi erant conventum invicem habuere & difficultates, qvæ ipſis acciderant, qveſti ſunt, urbem ſuam* Orcadenſibus *& in primis viro, qvem in totis regionibus occidentalibus iniqviſſimum ſciverunt, ſubjici ægre tulerunt; Conſentiere in id, ut* Sveinem, *modo poſſent, proderent; Conſilium ceperunt ut ingentes foveas intra portam & paſſim alibi inter domos, ubi* Sveini *cum ſuis transeundum, foderent, homines autem armati in propinqvis latebant domiciliis; ſuperintexere lignis foveas, qvæ, inſtantium corporum moli ferendæ imparia corruerent; ſtipulas deinceps foveis, ne conſpici poſſent, obduxere & mane ſeqvens ita exſpectarunt.* A. D.

 Cædes

A. D.

Fall Sveins Asleifarſonar.

Um morguninn epter ſtodu þeir *Sveinn* upp oc vapnuduz, gengu ſíþan til ſtadarins, oc er þeir komu inn um borallt at gröfunum, þeir *Sveinn* ſá æi vid oc lupu i grafarnar, þeir ſtadarmennirner liopu þegar fyrer borgarhligarhliþinn gerdu *Dýflinnar* menn rum frá borgar hlidinu þit, enn ſumer til grafanna oc báru vopn á þá *Svein*, þeim var uhægt vörn vid at koma oc letz *Sveinn* þar i gröfinne oc aller þeir er inn höfþu gengit i ſtaþinn; ſva var ſagt at *Sveinn* letez ſíþaz þeirra allra ſinna felaga oc mælti áþr þeſſum ordum; viti þat aller menn hvart ſem ec látunz i dag aþr ecki, at ec er hirdmadr hins helga *Raugnvalldz* iarls oc ætla ec nu þar til trauſts ſem hann er med Gudi; menn *Sveins* foru þegar til ſkipa oc lögdu á brott, oc er ecke frá þeirra ferd at ſegia fyrr enn þeir koma i *Orkneyiar*.

Nu er þar lokit fra *Sveine* at ſegia oc er þat mál manna at hann hafi meſtr madr verit fyrer ſer i veſtr löndum bædi at fornu oc nýiu þeirra manna er ecki höfþu meira tignar nafn enn hann; Epter fall *Sveins* ſkiftu ſyner hans arfi med ſer *Olafr* oc *Andreſs*; þeir gerþu hit næſta ſumar epter er *Sveinn* var látinn gaſlhlöd i dryckiuſkála þann hinn mikla er hann hafþi attann i *Gareksey*; *Andres* ſon *Sveins* átti *Fridu* dottr *Kolbeins Hrugu*, ſyſtr *Biarna Orkneyinga* biſkups.

Frá Haralldi iarli oc ſonum hans.

H*aralldr* iarl red nu *Orkneyium* oc var hinn meſti höfþinge; hann átti ſíþarr *Hvarflödu* dotter *Melkolms* iarls af *Mærhæfi*; þeirra

Cædes Sveinis Asleifidæ.

A. D.

Surgit cum ſuis mane ſeqventis diei & armatur Sveinn; *Adeunt deinde urbem, hujus cum in portam venirent ad foveas usqve ſpatium vacuum reliqverunt urbani.* Sveinoniani *inſidiarum neſcii in foveas decurrebant; Oppidani, portam alii ſtatim occuparunt, alii ad ſoveas acceſſerunt &* Sveinonianis, *reſiſtendo imparibus, arma intulerunt; hinc* Sveinn *cum ſingulis, qvi urbem ingreſſi erant, in fovea vitam finit; Fertur omnium commilitonum ultimus interiiſſe & ſeqventia verba antea protuliſſe; Notum, ait, eſto ſingulis, ſive hodie moriar ſive non, qvod aulicus ſim ſancti Comitis* Rögnvalldi, *á qvo nunc, poſt Deum, auxilium ſpero.* Sveinoniani *ad naves ſtatim redierunt & abnavigarunt, de qvorum itinere, qvousqve in* Orcades *venirent, nihil referendum.*

Heic de Sveine *hiſtoriæ finis; habetur vulgo pro præſtantiſſimo eorum in occidentalibus regionibus qvi & dudum & pridem non majoris dignitatis nomine gaviſi ſunt. Poſt cædem* Sveinis *filii* Olaus *&* Andreas *hæreditatem inter ſe diviſerunt. Exſtruxere prima poſt interitum patris æſtate in triclinio, qvod* Garekseyæ *poſſederat, ingenti, parietes transverſos. Duxit Andreas uxorem* Fridam *filiam* Kolbeinis Hrugæ, *ſororem* Biarni *epiſcopi* Orcadenſium.

De Comite Haralldo ejusqve filiis.

Regebat ea tempeſtate Orcades, *dynaſta ſummus, Comes* Haralldus; *Ex ducta poſthac uxore* Hvarflada *filia* Melkolmi *Comitis*

D. A. þeirra börn voru þau *Þorfinnr*, *David* oc *Jon*, *Gunnhilldr*, *Herborga* oc *Langlíf.*

Þá er *Vilhialmr* bifkup hinn fíþarri var andadr, var vígdr til bifkups epter hann *Biarni* fon *Kolbeins Rugu* oc var hann hinn mefti höfþinge oc kærr vin *Halldz* iarls: *Biarni* bifkup hafþi frændbálk mikinn i eyiunum. Syner *Eiriks Slagbrellz* voru þeir *Haralldr Ungi* oc *Magnus Mangi* oc *Raugnvalldr* Þeir brædr foru auftr til *Noregs* á fund *Magnus* kongs *Erlingsfonar*, oc gaf hann *Haralldi* iarls nafn oc hálfar eyiar, fva fem haft hafþi *Raugnvalldr* iarl hinn helgi modrfader hans. *Haralldr* iarl *Ungi* for veftr ýfer haf oc med hönum *Sigrþr Murtr* fon *Ivars Galla*; moder *Ivars* var dotter *Havards Gunnafonar*, fá *Ivar* fell á Akrinum med *Erlinge Skacka*; *Sigrþr Murtr* var á ungum alldri manna vænligztr oc hinn mefti áburdarmadr; *Magnus Mangi* var eptt med konge oc fell med hönum i *Sogne*; komu þeir fyrft vid *Hialtland* oc for þaþan til *Katanes* oc fva upp i *Skotland* á fund *Vilhialms Skota* kongs, beiddi *Haralldr* iarl at *Vilhialmr* fkylldi fá hönum *Katanes* hálft fva fem haft hafþi *Raugnvalldr* iarl; Þetta veitti kongr hönum; þaþan for *Haralldr* iarl ofan á *Katanes* oc efldiz þaþan at liþi; þá kom til hans *Lifolfr Skalli*, mágr hans, hann átti þar mart göfugra manna þeirra er frændr hans voru; *Lifolfr* átti *Ragnhildi* fyftr iarls, þeffi var kalladr *Haralldr* iarl hinn ungi, enn *Haralldr Maddadarfon* hinn gamli; *Lifolfr* hafþi meft rádagerd fyrer liþi iarls; þeir gerdu menn ut i *Orkneyiar* á fund *Halldz* iarls hins gamla oc beiddu at hann mundi gefa upp hálfar eyiarnar, fva fem kongr hafþi veitt *Haralldi Junga* iarli; enn er þeffi ord komu fyrer iarl, þá fyniadi hann þefs þverliga at midla ríki fitt

Comitis in Mærhæfvia, *liberos fufcepit,* Thorfinnum, Davidem, Jonam, Gunnhildem, Herborgam *&* Langlífam. A. D.

Mortuo epifcopo Vilhelmo, *ejus nominis fecundo, fucceffit* Biarnius *filius* Kolbeinis Hrugæ, *cui eximia poteftas & cum Comite* Haralldo *amicitia; habebat in infulis epifcopus* Biarnius *cognatorum numerum magnum. Filii fuere* Erici Slagbrellis, Haralldus, Magnus Mangius *&* Rögnvalldus; *Convenere in Norvegia fratres regem* Magnum Erlingi *filium, qvi* Haralldum, *Comitis titulo ornatum, dimidiis, qvas tenuerat Comes fanctus* Rögnvalldus, *avus hujus maternus, infulis præfecit. Comes* Haralldus Ungius *mare occafum verfus tranfiit, comitante* Sigurdo Murto *filio* Ivaris Gallii; *mater* Ivaris *filia erat* Havardis Gunnii; *cecidit* Ivar *ifte in* Akro, (*agro*) *cum* Erlingo Skackio. Sigurdus Murtus, *adolefcens adhuc formofiffimus, pretiofo luxuriabat veftitu.* Magnus Mangius *apud regem remanfit & cum ipfo in* Sognia *cæfus eft. Allapfi funt primum* Hialtlandiæ, *unde in* Katanefum *& inde in* Scotiam *profecti, regem* Scotiæ Vilhelmum *convenerunt, â qvo Comes* Haralldus *ut dimidiæ* Katanefiæ, *qvam tenuerat Comes* Rögnvalldus, *præfecturam fibi concederet, petiit; Annuit his precibus rex. Hinc in* Katanefum *delatus Comes* Haralldus *auxiliares collegit vires; convenit tunc ipfum affinis* Lifulfus Skallius; *habebat ibi multos cognatos, qvi viri erant nobiles,* Lifolfi *uxor erat* Ragnhildis, *Comitis foror. Hic Comes* Haralldus Junior, *verum* Haralldus Maddadi *filius* Senior *appellatus eft.* Lifolfi, *qvoad exercitum Comitis, confilia plurimum valuere. Miferunt ad Comitem* Haralldum *feniorem in* Orcades *legatos, pofcentes, ut dimidium infularum, ei qvippe rex* Haralldum *juniorem præfecerat, cederet. Verum cum hæc audiret Comes, fe regnum fuum ulla condi-*

 tione

A.D. ſitt med neinu ſattmáli; *Lifolfr Skalli* for þá ferd oc heitadiz iarl vid hann miöc ádr hann færi brott; *Haralldr* iarl *Gamli* dro liþ ſaman epter þetta oc vard allſiöllmennr; þeir *Haralldr* iarl ungi voru á *Kataneſi* oc höfþu þar ſafnat nockorn, þá er þeir ſpurdu at *Haralldr* gamli dró lid ſaman, þá ſendu þeir menn af nýiu *Lifolf* nordr yfer *Petlandsfiörd* at ſkynia um herinn; hann lagdi auſtan at *Rolfsey* oc geck hann þar upp á fiall oc fann hann þar þriá vardhalldsmenn *Haralldz* iarls (e) oc drápu tvo, enn höfþu einn med ſer til fretta; *Lifolfr* ſá þá oc herinn íarls oc hafþi hann mart ſkipa oc fleſt ſtor, ſneri *Lifolfr* þá ofan af fiallinu oc til ſkips ſíns oc ſagdi felögum ſínum ſlík tiþinde ſem hann hafdi viſs vordit; hann ſeger at *Haralldr* iarl hafþi ſva mikinn her at þeim var uſæra at beriaz vid hann, er þat mitt rád ſeger *Lifolfr* at ver farim i dag i *Þorsá* oc mun oſs þar ſafnaz lid mikit i dag, enn ef þer vilit leggia til oruſto vid *Haralld.* iarl, þa er þat hin meſta uſæra hverſu ſem tekz: þá tok *Sigrþr Murtr* til orda, illu heilli hefr mágr iarls farit yfer *Petlandsfiörd* er hann hefer epterlátit hiartat oc qvat æi vænt horfa ef aller ſkylldi hiartlauſer þegar þeir ſæi her *Haralldz Gamla; Lifolfr* ſvarar, vant er þat at ſiá *Sigrþr* hvar hvergi ber hiarta ſitt ef til þarf at taka, ætla ec þat (f) mund er ec renn frá *Haralldi Junga* at yþr afburdarmönnum muni þykia avint epter at ſtanda; enn ecki vard af förinne i *Þorsá*, enn litlu ſiþarr ſá þeir ſkipaflota *Haralldz* iarls fara undann (g) *Rolfsey*, biogguz þeir þa til bardaga; *Haralldr* iarl geck á land upp oc fylgdi liþi ſínu, hann hafþi her miklu meira; Þeir *Sigrþr Murtr* oc *Lifolfr* fylg-

(e) ens Gamla. *addit.* 101. 333. (f) mandu. 101. (g) Rinarsey. *Flat.*

tione partiturum præfracte negavit; Lifolfus Skallius *hanc lega-* A. D. *tionem in se suscepit, cui Comes antequam abiret, multis minatus est. Comes* Haralldus *ingentem post hac contraxit exercitum & magna hominum stipatus est multitudine. Comes* Haralldus *junior, cum reliqvis in* Katanesia, *suorum numerum aliqvantum auxit; cum audirent Comitem* Haralldum *seniorem copias colligere,* Lifolfum *iterum cum aliis boream versus, trans sinum* Petlandicum, *ut exercitum observaret, miserunt; Ad orientale* Rolfseyæ *litus appulit, ubi in montem egressus tres custodes Comitis* Haralldi *invenit, qvorum duos occidit, unum vero, ut nova suggereret, secum abduxit; Tunc qvoqve copias vidit comitis & naves multas, plerasqve magnas; hinc é monte ad naves suam reversus, sociis nova, qvorum certior factus erat, retulit; dixit Comitem* Haralldum *tantum habere exercitum, ut cum eo confligendo omnino impares essent, Consilium est meum, inqvit, ut hodie sepentrionem versus in* Thorsáam *tendamus, ubi ingentes ad nos confluent copiæ; verum si cum Comite* Haralldo *congredi vultis, summum est periculum, sive successum obtineat sive non. Ad hæc* Sigurdus Murtus; *Infortunatus affinis comitis sinum* Petlandiæ *transiit, cum animum reliqverit; addidit, malum minari finem, si omnes, cum copias* Haralldi *senioris viderent, corde carerent; Facile non est, respondit* Lifolfus, *prævidere* Sigurde *ubi cujusvis hæreat animus si facto opus fiat; ominor tempore qvo ego á Comite* Haralldo *aufugio, qvod vobis, qvi virtute excelletis, remanere magni constet operis. Cæterum in* Thorsáam *non ivere. Ast paulo post classem Comitis* Haralldi *a* Rolfsey *discedere conspiciunt, hincqve pugnæ se accingunt. Comes* Haralldus *in terram exscendit & copiarum, qvibus multo superior erat, aciem instruit.* Sigurdus Murtus & Lifolfus *Comitis junioris exercitum*

 dis-

A. D. fylgdu lidi *Unga* iarls; *Sigrþr Murtr* var i raudum ſkarlatz kyrtli oc drap blödunum under bellti ſer; ſumer mælltu at ſva mundi hann oc gera á bakit; hann bat ecki uppdrepa, þvi at ecke man ec öſugr atgánga i dag; I ſinn fylkingar arm var hvör þeirra oc er þeir höfþu fylkt liþinu ſeig ſaman orruſtan oc var ákáfa hörd; I lidi *Haralldz* iarls gamla var mart hinna hörduztu manna þeirra er ofrkapps menn voru mikler oc buner forkunnar vel ſem voru frændr biſkups oc marger adrer ſveitar höfþingiar iarls, þá er ſtadit hafþí orroſtan um hríd, fell *Sigrþr Murtr* oc hafþi vel bariz oc drengeliga; *Lifolfr* geck annarra manna beſt fram; ſva ſegia *Kataneſingar* at hann gengi þriſvar i gegnum fylkingar *Haralldz* iarls Gamla, enn þó fell hann i þeirri orroſtu med godann ordztir; þá er þeir voru báder fallner *Lifolfr* oc *Sigrþr Murtr* brazt flótti i liþi iarls hins Unga; *Haralldr* iarl Ungi fell vid torfgrafer nockorar, var þá þegar um nottina ſeet lios mikit þar er blodit hafþi nidr komit; þeir kalla Jarlinn ſannhelgann, oc er þar nu kirkia ſem hann fell oc er hann þar jardadr á neſinu oc geraz utöluligar jarteiner fyrer hans verdleik veittar af Gudi oc vitrar þat jafnan at hann villde yfer til *Orkneyia* til *Magnus* iarls oc *Raugnvalldz* iarls frænda ſinna. Epter bardagann lagdi *Haralldr* iarl under ſic allt *Katanes* oc for þegar ut i *Orkneyiar* oc hróſadi miklum ſigre.

Frá Orkneyingum.

V*ilhalmr Skota* kongr ſpurdi at *Haralldr* iarl var fallinn oc þat med at *Haralldr* iarl *Maddadarſon* hafþi under ſic lagt allt *Katanes* oc ſic ecki atſpurt; vard *Skota* kongr þeſſu

reidr

dispoſuere; Sigurdus Murtus *rubrum indutus erat pallium cocci neum, cujus fibras ſub cingulum complicabat; dicebant qvidam eum itidem in tergo acturum; prohibuit illos replicari, non enim, ajebat, hodie retrorſum incedam. In ſua qvisqve acie conſtituti easdem inſtruxerunt, cum autem congrederentur, ſtrenue utrinqve pugnatum eſt. In exercitu Comitis* Haralldi *ſenioris multi erant viri fortiſſimi, ſtrenui, audaces ſimul atqve optime inſtructi, cognati epiſcopi multiqve alii a Comite cohortibus præfecti. Poſtqvam aliqvantiſper duraverat pugna,* Sigurdus Murtus, *qvi ſtrenue & viriliter pugnaverat, cecidit;* Lifolfum, Sigurdo *in conflictu non ſecundum, Katneſenſes aciem comitis* Haralldi *ſenioris ter transiiſſe ferunt, in hac tamen pugna laudem promeritus occiſus eſt, Poſt cæſos ambos* Lifolfum & Sigurdum Murtum, *exercitus Comitis* Haralldi *junioris fugatus eſt. Cecidit Comes* Haralldus *junior apud locum qvendam in qvo turfæ fodiuntur; nocte ſtatim ſeqvente ubi ſangvis deciderat lumen magnum apparuit; dicunt Comitem vere ſanctum; templum hodie eſt, ubi cæſus erat, ibi etiam in lingula ſepultus eſt; Fieri qvoqve innumera miracula ipſius dignitatis cauſa Deus permittit, qvæ ſemper indicant eum voluiſſe in* Orcades *ad Comites* Magnum & Rögnvalldum, *cognatos ſuos, transire. Poſt pugnam Comes* Haralldus *totam ſibi ſubjecit* Kataneſiam & *in* Orcades *ſtatim, inſigni victoria triumphans, rediit.* A. D.

De Orcadenſibus.

A*udit rex* Scotiæ Vilhelmus *cecidiſſe Comitem* Haralldum & *præterea comitem* Haralldum Maddadi *totam* Kataneſiam, *absqve ſua venia, ſubegiſſe; his perqvam iratus legatos in*

D. A. reidr miöc oc fendi menn i *Suþreyiar* til *Raugnvallds Suþreyia* kongs *Gudrodarfonar*, moder *Gudrodar* var *Ingibiörg* dotter *Hakonar* iarls *Pálsfonar*; *Raugnvalldr* kongr var þá meftr (h) herkongr i veftrlöndum; þat var þria vetr at hann lá uti á herfkipum fva at hann kom æi under fótkann rapt. Þegar er *Raugnvalldi* komu þeffi ord dró hann her faman um allt *Suþreyia* ríki oc af *Satiri*, hann hafþi oc mikit liþ af *Irlandi*, hellt hann þá nordr til *Katanefs* oc tok under fic allt landit oc dvaldiz þar um hríd. *Haralldr* iarl fat i *Orkneyium* oc gaf engann gaum af ferd kongs, enn er leid at vetri biöz *Raugnvalldr* kongr heim i ríki fitt i *Suþreyiar*, hann fetti epter á *Katanefi* þria fýflumenn, var einn *Máni Olafsfon*, annarr *Rafn* lögmadr, *Hlífolfr* inn *Alli* het hinn þridi. Nockuru fiþar enn *Rögnvalldr* kongr for i *Sudreyiar*, fendi *Haraldlr* iarl mann yfer á *Nes* oc feger at þá þætti hönum gott hans erende ef hann gæti drepit einn af fýflumönnum eda alla tva; þeffi madr var fluttr yfer *Petlandzfiörd*, fór hann þar til er hann kom á fund *Rafns* lögmanz oc fpurdi *Rafn* hvert hann fkylidi fara, hann vard fárr fvara um; *Rafn* tok til orda, fe ec á þer at *Haralldr* iarl hefr þic til nockrs ílls fent híngat á nefit, enn ec nenni ecki at láta drepa þic því at þu ert frændi minn; vid þetta fkilldu þeir oc fór hann brott þaþan oc til *Hlifolfs* oc foru þeirra fkipte fva at hann veitti *Hlifolfi* líflát, hlióp hann þá i brott oc ut i *Orkneyiar* á fund *Haralldz* iarls oc feger hönum hvat er hann hafþi gert.

Ha-

(h) hermadr 101. *Flat.*

Hæbudas *ad earundem regem* Rögnvalldum Gudrodi *filium* A. D.
mittit; Mater Gudrodi *erat* Ingiborga *filia Comitis* Haconis Pauli *filii. Rex* Rögnvalldus *tunc temporis piratarum in regionibus occidentalibus summus fuit; tres hyemes in navibus, sub sudem fuliginosam non ingressus, egerat. Audito nuncio, milites ex toto* Hæbudarum *regno &* Satiria *conscripsit, adscito præterea ex* Hibernia *ingenti exercitu, tetendit, exinde septentrionem versus in* Kataneſiam, *totam occupavit regionem ibique ad tempus moratus est. Comes* Haralldus *in* Orcadibus *sedens, expeditionem regis non curavit; appropinqvante vero hyeme Rex* Rögnvalldus *in regnum suum,* Hæbudas *nempe, reditum paravit; Reliqvit in* Kataneſia *toparchas tres, qvorum primus* Manius Olai, *secundus* Rafn *legifer, tertius* Hlifolfus Allius *cognominabatur. Non multo post regis* Rögnvalldi *in* Hæbudas *reditum, Comes* Haralldus *hominem qvendam in* Neſum *mittit seqve ejus negotio contentum dicit, si toparcharum alterum vel utrumqve e medio tollere qveat; Sicarius trans sinum* Petlandiæ *vectus, pergit qvousqve legiferum* Rafnem *convenit, cui, interroganti qvo ipsi eundum sit, stupefactus paucis respondere potuit; omnino, ait* Rafn, *aperis, Comitem* Haralldum *te ad malum aliqvid agendum huc in* Neſum *misisse, verum te, cognatum qvippe meum, ut enecari faciam, a me impetrare neqveo. His dictis discedit advena, petitqve* Hlifolfum, *cum qvo ita agit ut cæsum relinqveret; Confugit exinde in* Orcades *ad Comitem* Haralldum *eiqve patratum a se facinus refert.*

Cru-

A. D.

Haralldr píndi biſkup.

Haralldr iarl bióz nu or *Orkneyiom* oc, er hann var albuinn, for hann fyrſt nordr til *Þorsár* oc geck þar af ſkipum ſínum, biſkup var i borginne a (i) *Skarabolſtad* oc er þeir ſá her *Haralldz* iarls, ſá þeir *Kataneſingar* at hann hafþi her ſva mikinn at þeir höfþu einga vidſtödu, þeim var oc ſagt at iarl var i ſva illu færi at uſynt væri hveriü hann eyrdi, bíſkup tok þá til orda oc mællti; ef ockar ſkipti fara vel, þá mun hann gefa ydr grid; ſva var gert ſem biſkup mælti fyrer; her iarls þuſti af ſkipunum oc til borgarinnar; biſkup gek i moti iarli oc fagnadi hönum med blíþum ordum, enn þeirra ſkipti foru ſva at *Haralldr* iarl let handtaka biſkup oc ſkera or hönum tunguna, enn ſíþan let hann ſtínga kníſi í augun oc hlinda hann; *Jon* biſkup kalladi á meyna ena helgu *Tröllhænu* i meizlunum oc geck ſíþan á brecku nockora þegar þeir letu hann lauſann; kona ein var á breckunni oc bat biſkup hana healpa ſer; hon ſá at blod fell or andliti hans oc mællti, vertu hliodr herra því at giarnan vil ec hialpa ydr; biſkup var færdr til þeſs ſtadar er hviler hin helga *Tröllhæna*, þar feck biſkup heilſubot bædi máls oc ſýnar; *Haralldr* iarl geck þá upp at borginne oc gáfu þeir hana þegar upp i valld iarls; hann veitti mönnum þegar ſtorar reſſingar oc lagdi á þá menn giölld ſtor er hönum þotti meſt verit hafa i landráþum vid ſic, let hann þá enn alla *Katneſinga* gánga under ſic med eidum hvert er þeim var liuft edr leitt; ſíþann tok hann under ſic eigner þær allar er átt höfþu ſyſlumenn þeir er til *Skota* kongs voru farner; ſat *Haralldr* iarl þá á *Kataneſi* med mörgu folki.

Frá

(i) Skabolſtad. 102. Skotlandi 333.

Cruciat Haralldus epiſcopum. A. D.

P*oſt hæc Comes* Haralldus *ex* Orcadibus *abire conſtituit, & omnino paratus, ſeptentrionem verſus in* Thorsáam *tendit ibiqve ex navibus in terram exſcendit. Epiſcopus in urbe* Skarbolſtadis *erat. Cæterum* Kataneſenſes *exercitum comitis* Haralldi *tantum eſſe conſpexerunt ut reſiſtere prorſus neqvirent; Audiverunt qvoqve comitis animum ira incenſum molimina varia & incerta minari. Tunc epiſcopus in talia prorumpit; Si, ait, commercia noſtra bonum obtinent finem, pacem vobis concedet. Seqvuntur juſſa epiſcopi. Exercitus comitis a navibus ad urbem turmatim excurrit; Epiſcopus comiti obviam it, eumqve humaniter excipit, verum inter eos ita agitur; Comes epiſcopo, capto, lingvam exſcindit, exinde autem cultello oculos eruit. Epiſcopus* Jonas *læſus, ſanctam virginem* Tröllhænam *invocat & dimiſſus in clivum qvendam progreditur, ubi præſentem fæminam ſe juvare rogat, qvæ, ſanguinem ex ore delabi videns, ſile, ait, domine, te enim juvare lubet. Epiſcopo in locum ubi ſepulta eſt ſancta* Tröllhæna, *devecto, & lingvæ & oculorum uſus reſtituitur. Comes* Haralldus *ad urbem progreditur, eandemqve, nemine reſiſtente, ſtatim occupat; Indigenas absqve mora multum punit, proditionis contra ſe primipilos ejusdem pœnas pro proprio arbitrio luere facit & adhuc omnes* Kataneſenſes, *nolentes volentes, ad præſtandum ſibi homagium cogit; totas deinde poſſeſſiones toparcharum, eorum, qvi ad regem Scotiæ abierant, occupat & cum hominum multitudine in* Kataneſia *ſedet.*

A. D.

Frá Syſlumönnum.

Nu er at ſegia frá ſýſlumönnum, þeir reduz VI. ſaman upp í *Skotland* oc fundu þar kong um vetrinn á Jolaföſtu, kunnu þeir glöggliga at ſegia frá þeim tíþindum er gerſt höfþu a *Kataneſi* i ferdum *Harallds* iarls; þeſſum tíþindum vard kongr allreidr, enn tvennum giölldum kvadz hann þeim giallda ſkyldu er ſitt höfþu látit; hinn fyrſta dag er þeir voru med *Skota* konge, let hann gefa halfann þridia tug álna klædis hveriom þeirra oc enn mörk Enzka til ſkotſilfrs ſer, ſína hveriom þeirra, voru þeir med *Skota* konge fram um Jol í godu yferlæti, enn þegar á bak Jolum ſender *Skota* kongr ord öllum höfþingiom i ríke ſinu oc dro her ſaman ofa mikinn um landit oc ſtefndi þeim her ofan á *Katanes* á hendr *Haralldi* iarli, hafþi *Skota* kongr allmikinn her oc fer hann þar til er hann kemr i *Eyſteinsdal*, þar mætiz *Katanes* oc *Suþrland*; herbuder *Skota* kongs ſtodu epter endilöngum dölunum oc er þat laung leid. *Haralldr* iarl var á *Kataneſi* er hanu ſpurdi þeſſi tíþinde, dro hann þegar liþ at ſer oc er ſva fráſagt at hann fengi (k) LX. hundrad manna oc hafþi þá allz enga vidſtödu at beriaz vid *Skota* kong, ſendi hann þá menn á fund *Skota* kongs at leita um ſætter med þeim, enn er þat var flutt fyrer konge, ſeger hann at ecki þirfþi um ſætter leita nema hann hefþi hinn fiorda hvern pening af *Kataneſi* þann er á var landinu; enn er þeſſi ordſending kom fyrer *Halld* iarl, kalladi hann á tal vid ſic landzmenn oc adra höfþingia oc leitadi ráda vid þá, enn vid þvi at þeir ſá engin efni ſín, gengu þeir at þeſſi ſætt at *Katneſingar* gulldu fiordung eigu ſinnar *Skota* kongi, fyrer utan þá menn er

(k) omittit 102. 333

De toparchis.

A. D.

Nunc de toparchis referendum; Sex una in Scotiam eunt, ibi regem hyeme, tempore nempe jejunii adventus, conveniunt, & distincte qvæ in itinere comitis Haralldi *in* Katanesia *gesta erant, exponunt. Hæc cum referrent, rex perqvam iratus, iis, qvi res suas amiserant, duplum se redditurum promittit. Primo qvo morantur apud eum die, cuiqve eorum viginti qvinqve ulnas panni, præter marcam* Anglicam *argenti in viaticum dat. Transigunt apud regem humane habiti festum* Julense, *verum statim post idem, ipse omnibus in regno suo optimatibus nuntios mittit, & ex regione innumeras copias collectas in* Katanesum, *contra comitem* Haralldum, *deducit; Ingenti cum exercitu pergit qvousqve in* Eisteinsdal, *confinium est* Katanesiæ *atqve* Sudrlandiæ, *venit; Stabant secundum valles, qvæ longa est via, ipsius castra. Comes in* Katanesо, *cum hæc audiret, convocato statim exercitu, sexagies centum qvamvis militibus stipatus, a rege se defendere prorsus neqvivisse fertur, unde mittit pacem expetentes, qvibus respondet rex non prodesse pacem qværere, nisi qvarta qvæcunqve in* Kataneso *pecunia sibi solvatur. Verum audito hoc responso,* Haralldus *in colloqvium vocat incolas, variosqve optimates & eos consulit; cæterum; qvoniam viribus se carere vident, in hanc descendunt pacis conditionem, ut qvartam suarum possessionum partem regi expendant & præterea iis qvi instante hyeme ad ipsum iverant satisfaciant.*

D. A. er á kongs fund höfþu farit um vetrinn; *Haralldr* iarl for ut i *Orkneyiar* oc ſkyldi hann hafa *Katanes* allt ſem hann hafþi ádr haft, enn *Haralldr* iarl Ungi tæki af *Skota* konge; I ufridi þeim var blindadr Þ*orfinnr* ſun *Haralldz* iarls, hann hafþi verit giſladr af *Skota* kongi. Epter ſætt þeirra for kongr upp i *Skotland.* *Haralldr* iarl var nu einn höfþingi í *Orkneyium.* Þat var ofarliga a dögum *Haralldz* iarls er þeir *Olafr* mágr hans oc *Jon Hallkelsſon* efldu flock or *Orkneyium* oc auſtr i *Noreg* a hendr *Sverri* kongi; Þeir toku til kongs *Sigrþ* ſon *Magnus* kongs *Erlingsſonar;* í þann her reduz marger ſtórættader menn or *Orkneyium*, þat var hinn ſterkaſti flockr; þeir voru kallader *Eyiarſkeggiar* oc *Gullbeinar* um hríþ; Þeir börduz i *Floruvogum* vid *Sverri* kong oc fengu uſigr, þar fellu þeir báder *Jon* oc *Olafr* oc ſva kongr þeirra oc meſtr luti herſins; Epter þat lagdi *Sverrer* kongr á *Haralld* iarl fiandſkap mikinn, oc kendi hönum völld um er flockrinn hafþi hafiz, kom því ſva at *Haralldr* iarl for veſtan oc *Biarni* biſkup med hönum; Jarl gaf ſic i valld *Sverris* kongs oc let hann einn ſkera oc ſkapa i milli þeirra, þá gerþi *Sverrir* kongr *Hialtland* allt af *Haralldi* iarle med ſköttum oc ſkildum oc hafa *Orkneyia* iarlar þat æi haft ſíþann. *Haralldr* iarl var þa V. vetra gamall er hönum var gefit iarlsnafn, hann var XX. vetr iarl, ſva at þeir *Raugnvalldr* iarl, hinn helgi voru báder ſaman yfer *Orkneyium.* Epter fall *Raugnvalldz* iarls var *Haralldr* iarl i *Orkneyium* átta vetr hins fimta tigar, hann andadiz á ödru ári ríkis *Inga* kongs *Bárdarſunar.* Epter *Haralld* iarl tóku ſyner hans ríke *Jon* oc *David*, *Henrikr* ſon hans á *Ros* á *Skotlandi.* Þeſſer hafa ríkaſter verit *Orkneyinga* iarla at tali þeirra manna er fráſagner hafa þar um gert, er þar til nefndr *Sigrþr Eyſteinsſon*, Þ*orfinnr* iarl *Sigrþarſon*, *Ha-*

ciant. Comes Haralldus *in* Orcades *rediit*, *cui tota* Katanesia, A. D. *qvemadmodum antea*, *pareret*, *verum præfectura comiti* Haralldo *juniori data a rege* Scotiæ *concederetur. In hostilitatibus hisce*, *filius comitis* Haralldi Thorfinnus, *qvem obsidis loco retinuerat Rex* Scotiæ, *excæcatus est. Post reconciliationem rex in* Scotiam *reversus est. Comitem* Haralldum *hoc tempore* Orcades *solum dominum agnoverunt. Fuit ultimo fere tempore comitis* Haralldi *cum ipsius affinis* Olaus *&* Jonas Hallkelis *coronam ex* Orcadibus *instruerent orientem versus in* Norvegiam *contra regem* Sverrerem; *Regem assumserunt* Sigurdum *filium* Magni, Erlingi *nepotem; His se associarunt multi* Orcadensium, *nobili stirpe nati; cohors erat fortissima; Appellabantur* Eyiarskeggiar (*insulani*) *& ad tempus* Gullbeini. *Congressi sunt cum rege* Sverrere *in* Floruvogis, *ubi inferiores* Jon *&* Olaus, *cum rege suo, cæsi sunt. His gestis*, *rex* Sverrer *Comitem* Haralldum *magno odio prosecutus est & seditionis causam extitisse culpavit; eo tandem venit*, *ut Comes cum episcopo* Biarnio *ex occidente iret*, *regis* Sverreris *potestati se daret*, *ipsiusqve arbitrio totius litis decisionem committeret; Multæ loco a Comite* Haralldo *totam* Hialtlandiam, *cum debitis tributis & vectigalibus*, *exegit*, *qvam Comites* Orcadenses *ab eo tempore non recuperarunt. Comes* Haralldus *qvinqvennis comitis titulo ornatus fuerat*, *viginti annis exinde ipsi & Comiti sancto* Rögnvalldo Orcades *simul paruerunt. Post cædem Comitis* Rögnvalldi *Comes* Haralldus Orcadum *comitatum qvadraginta octo annis gessit; Obiit secundo regiminis* Ingii Bardi *filii anno; Successerunt ipsi filii* Jonas *&* David; Henricus *ejus filius in Ros in* Scotia. (*comes*) *Potentissimi fuere inter Comites*, *ut referunt historici qvi de iis scripserunt; nominant nempe* Sigurdum Eysteinis, *Comitem* Thorfinnum Sigurdi *&* Haralldum

A. D. *Haralldr* iarl *Maddadarſon.* Þeir brædr *Jon* oc *David* redu báder löndum epter födr ſinn þar til er *David* andadiz or ſott á því ári ſem *Hakon Galinn* andadiz i *Noregi*; ſíþan tok *Jon* iarlsnafn yfer öllum *Orkneyium.*

Brenna Adams Biſkups.

Þá er *Jon* biſkup andadiz á *Kataneſi* ſá er *Haralldr* iarl let meida, var tekinn biſkup i ſtad hans ſá er *Adam* het oc viſſi engi madr ætt hans, því at barnit hafþi fundiz vid kirkiudyr nockurrar; hann þotti *Kataneſingum* helldr hardr i biſkupsdominum oc kendu þat meſt munk þeim er var med hönum. Þat var forn ſiþr at biſkup ſkylldi hafa ſpann ſmiörs undan XX. kum, ſkylldi þetta hvarr bondi giallda ſa er var á *Kataneſi*, ſá meira er fleiri kýr atti, enn hinn þvi minna ſem færri hafþi oc ſkylldi hverr epter þvi gialda ſem teldizt til, enn *Adam* biſkup villdi æxla gialldit oc hafa ſpann undan XV. kum, oc er þat fekz, beiddiz hann at hafa undan XII. kum, oc er þat var uppi látit, villdi hann hafa undan X. kum, enn þat þotti öllum udæmi; Þa foru *Katneſingar* á fund *Jons* iarls, hann var þá á *Kataneſi*, oc kærdu þeir þetta fyrer iarli, hann letz her mundi ecki tilleggia, qvadz þat þyckia uvandat, qvat tvo koſti illa fyrer höndum, qvat þetta vera uþolanda, enn letz ecki mundu annan uppqveda. Þá var *Adam* biſkup at hákirkiu i *Þorsdal* enn *Jon* iarl var ſkamt þaþan; *Katneſingar* höfþu þá þíng á fialli yfer bæ þeim er biſkup var á; *Rafn* lögmadr var þá med biſkupi oc bat hann vægia helldr mönnum, qvedz ella hræddr um hverſu færi, biſkup bat hann vera kátann

dum Maddadi *filium. Fratres* Jonas & David *post patrem ambo regnarunt, donec* David, *eodem anno qvo* Hacon Galinn *in* Norvegia *obiit, morbo exstingveretur.* Jonas *deinceps totarum* Orcadum *comitatum suscepit.* A. D.

Incendium episcopi Adami.

M*ortuo in* Katanesia *episcopo* Jona, *qvem lædi fecerat Comes* Haralldus, *electus est successor episcopus* Adamus; *Constitit nemini genus ejus, infans enim ad ostium templi cujusdam repertus fuerat; hic* Katnesensibus, *dum episcopatum gessit, nimium exigere videbatur, cujus culpam in monachum ei adhærentem præprimis converterunt. More prisco receptum fuerat, ut mensuram* Spann *butyri ex lacte viginti vaccarum singuli in* Katanesia *coloni, qvi plures habebant, plus, qvi vero pauciores minus, & qvivis ex æqva proportione, episcopo solverent; Episcopus autem* Adamus *nominibus imponere voluit & ex qvindecim mensuram* Spann *exegit, qvæ cum expenderetur, ex duodecem poposcit; hac etiam concessa, ex decem petiit verum cum omnibus exemplo carere videretur*, Katnesenses *comitem* Jonam *convenerunt eiqve qvesti sunt, qvi de his nihil in medium se consulturum, non multis circa ea curis opus, duas instare conditiones malas, qvarum præsentem non tolerandam, se vero alteram tacituram, respondit. Erat tunc episcopus* Adamus *apud primarium in* Thorsdal *templum, verum Comes* Jonas *inde non procul;* Katnesenses *in monte sito ad prædium, in qvo episcopus, conventum habuere.* Rafn *legifer apud episcopum moratus, ipsum ut indigenis parceret, alias de exitu se sollicitum asserens, rogavit; Episcopus, cum ut lætetur, rogat prædivinatqve incolas sponte pacari;*

Hinc

tann, qvat bændr munu ſiálfa ſtödva ſic; þá var ſendt til
A. D. *Jons* iarls oc bedit at hann ſkilldi ſætta þá biſkup, enn iarl villdi hvergi nær koma, þá runnu bændr ofann af fiallinu ákafliga geyſter oc er *Rafn* lögmadr ſá þetta bat hann biſkup gera nockot rád fyrer ſer; þeir biſkup drucku i lopti einu oc er bændr komu at loptinu geck munkrinn ut i dyrnar oc var þegar högvinn um þvert andlitit oc fell daudr inn i loptit, oc er biſkupi var þetta ſagt, þá ſvaradi hann, þat kom ecki fyrr fram enn líkligt var, því at hann lagþi jafnan þunglíga til vorra mála; þá bat biſkup *Rafn* ſegia böndum at hann vill ſættaz vid þá, oc er þat var ſagt bændum, urdu þeir fegner aller þeir er vitrari voru, geck biſkup þá ut oc ætlaþi til ſætta, enn er þat ſá hiner verri menn þeir er ódazter voru, toku þeir *Adam* biſkup oc færdu hann i eitt litit hus oc ſlogu ſíþan í elldi, enn huſit brann ſva ſkiott at þeir er biſkupi villdu biarga fengu ecki atgert; lætzt þar *Adam* biſkup oc var lík litt brunnit er fanz, þá var líkinu veittr ſæmiligr gröptr oc virduligr um bunadr, enn þeir menn er hellzt höfþu verit viner biſkups, þá gerdu þeir menn á fund *Skota* kongs: Þá var *Alexander Skota* kongr ſon *Vilhialms* kongs hins helga, enn kongrinn vard vid þeſſi tíþinde ſva illa, at menn hafa þær hrakningar at minnum er hann gerþi epter brennuna biſkups i manna meidingum oc manndrapum, fiárránum oc brottrehan manna af landinu. Kunnum ver nu ei greiniligar at ſegia frá þeim tíþindum er til heira *Orkneyinga* Jörlum, enn ſva ſem ver höfum ſagt.

Hinc Comes Jonas *per nuncium ſollicitatus ut epiſcopum cum* A. D. *indigenis conciliaret prorſus abnuit. Coloni poſtea ex monte, vehementes decurrunt, qvod cum videret* Rafn *legifer, epiſcopum, ut qvodam modo ſibi conſuleret, monuit; bibebant in contignatione qvadam, ad qvam cum incolæ venirent, monachus, in fores egreſſus, in mediam faciem cæditur & mortuus intro revolvitur; Hoc cum epiſcopo referretur, regeſſit; non prius qvam vero ſimile erat evenit, noſtras enim res ſvaſu ſuo ſemper aggravavit; Epiſcopus deinde* Rafnem, *ut colonis indicaret, ſe cum iis pacari velle, rogavit, qvod cum audirent, omnes, qvi prudentiores erant, lætati ſunt, unde epiſcopus, eos conventurus, egreſſus eſt, qvem cum viderent pejores, furore acti, ipſum, comprehenſum, in caſam qvandam, cui ignem admovebant, detruſerunt; hæc vero cito adeo combuſta eſt, ut, qvi epiſcopo opitulari voluere, re infecta diſcedere cogerentur. Obiit heic epiſcopus* Adamus, *cujus cadaver, cum inveniretur, parum crematum, decenter & honeſte ſepelierunt; Qvi autem præ aliis amici fuerant epiſcopi legatos miſerunt ad regem* Scotorum, *tunc temporis* Alexandrum, *filium regis* Vilhelmi *ſancti; Is vero relatis graviter adeo iraſcebatur; ut poſterorum memoriæ inhæreant afflictiones qvarum, poſt incendium epiſcopi, autor extitit, lædendo occidendoqve, ſpoliando res mobiles & indigenas e regione expellendo. Res geſtas* Orcadenſium *diſtinctius, qvam ſupra memoratæ ſunt, literis mandare non poſſumus.*

SAGAN
AF
HINUM HELGA MAGNUSE
EYA JARLE.

.Formálenn.

Lof oc dýrd, heidr oc æra ſe almáttighum Gudi lauſnara varum oc ſkapara fyrer ſína margfaulldu milldi oc miſkunſemi er hann veiter oſs, er byggium á utannverdum iadri heimſins, oc efter meiſtaranna ordtæki, er ſva ſetia í ſínar bækr, at þeim ſýniz ſem ver ſeem komnir ut or heiminum oc alteins þó at ſva ſé, vyrdiz Gud at ſýna oſs ſína milldi, einkannliga i þvi, er hann hefer látid os koma til kynninghar ſíns blezada nafns, þar med gefuit os ſtyrka ſtolpa, hina helguztu Forgöngumenn heilagrar kriſtni, af hverra heilagleik aull nordrhálfan ſkínn oc liómar nær oc fiærre; þeſſir eru, hinn heilagi *Olafr* kongr oc hinn háleiti *Hallvardr* frændi hans, er prýda Noreg med ſínum helgum (a) domum, hinn mæti *Magnus* eýa iarl, er birtir *Orkneyiar* med ſínum heilagleik, hverium til ſæmdar eftirfarandi ſaga er ſamanſett. her med eru blezadir biſkupar *Johannes* oc *Thorlacus*, hverir Island hafa geiſlad med háleitn ſkíni ſinna biartra verdleika. Því má ſiá at ver erum ei fiarlægir Guds miſkunn, þó at ver ſeem fiarlægir ödrum þiódum at heims viſtum, oc þar fyrir eigum vær hönum þackir at geyra, ſæmd oc æru alla tíma vars lífs. Meiſtare (b) *Rodbert*, er Saugu hins heilaga *Magnuſar* iarls hefer ſamt oc diktad i látinu, byriar ſva prologum ſem her má heyra

Pro-

(a) dæmum, *exemplis*. 351. 352.

(b) Robert. 351. 352. *O.*

Præfatio.

L*aus, gloria &, cum reverentia, honor ſit omnipotenti Deo, redemtori & creatori noſtro, pro multiplici ſua clementia & miſericordia, præſtita nobis, qvi habitamus in extrema mundi plaga &, ut ajunt in ſcriptis ſuis viri docti, qvemadmodum illis videtur, e mundo exivimus. Qvantumvis autem ita ſe habeat, dignatur Deus nobis ſuam clementiam præbere, præſertim in eo, qvod ad beati ſui nominis notitiam pervinire ſiverit, firmas inſuper dederit columnas, ſanctiſſimos anteſignanos eccleſiæ, qvorum ſanctitate totus Boreas & prope & procul illuminatus nitet; hi ſunt, ſanctus* Rex Olaus *& auguſtus ipſius cognatus* Hallvardus, *qvi Norvegiam ſacris ſuis relliqviis ornant; celeber* Magnus *inſularum comes, qvi* Orcades *ſua ſanctitate illuminat & in cujus honorem ſeqvens hiſtoria compoſita eſt. Annumerantur his beati epiſcopi* Johannes *&* Thorlacus, *qvi ſplendore conſpicuorum ſuorum meritorum Islandiam irradiarunt, unde apparet, nos non a divina miſericordia, ab aliis licet gentibus longe, qvoad manſiones in mundo, remotos eſſe; hinc iis grates, honorem & reverentiam omni noſtræ vitæ tempore habere debemus. Magiſter* Rodbertus, *qvi hiſtoriam comitis ſancti* Magni *lingva Latina compoſuit atqve dictavit, prologum; ut audire licet, orditur.*

Prologus.

Þvílikt færer hver ſem hann hefer faung á i landtialld Guds, ſer til hiálpar oc miſkunnar, (c) einer Gull, adrer ſilfr, ſumer gímſteina, ſumir hafra hár oc raud búcka ſkinn oc er ſlík fórn ei ſvívirdiliga virdandi, þviat af ſliku er giörr iſerhöfn yfer landtialld Guds (d) at hlífa þvi oc veria þat fyrer vætu oc ſólarhita, þeſſi ord má ſva gloſa med fám ordum. Hver kriſtinn madr offri Gadi ad giöfum oc láni, ſem hann hefer hönum veitt, þat er hann hefer bezt til, at Guds kriſtni er landtialld þat er Moyſes giordi Gudi til þiónoſtu, merkir, verdi til hlífdar oc ſtyrkingar móti áráſum ſinna ovína. Gull merkir ſpeki oc vizku, ſilfr hreinlífi; gimſteinar kraptaverk heilagra manna, hafra hár idran ſindal, raud buckaſkinn píſlarvætti. Nú má leſandi madr ſva til hugſa at þeſſar allar fornir hafi heilagr *Magnus* offrat ſínum drottni ſem hans lífs ſaga vattar. Nu þó at loſſaungr (e) Guds ſée (f) ei ſæmiligr i ſyndugs manz munne, þá má hann þó vera audrum hagligr oc hialpſamligr, því at ſva er leſit; at huſit alt fylltiz af hinum ſætazta ilm ſmyrſla oc jurta þeirrar hinnar ſyndugu konu er ydranda nidrſteypti at þva oc ſmyria fætr drottins, enn efter vanaligum ſid þeirra manna, er annara jarder byggia, enn ſínar vanrækia oc láta þurar liggia, þá byrium ver ſaugu þeſſa um líf hins heilaga *Magnuſar* iarls, þeim mun trauſtligarr oc áſtſamligarr (g) oc vart ſtarf tilleggium ſva heilagrar oc háleitrar frædi, ſem væntum fullgiörla hans hiálp oſs at ſtydia oc ſtyrkia til ſinnar

(c) einn 351. 352. *O.* (d) oc *pro* at. 351. 352. (e) Gudi. 351. 352. *O.* (f) ril *pro* ei. *Omn.* (g) er *pro* ac. 352. 352. *O.*

A. D.

Prologus.

Qvivis, qvod habet in tabernaculum Dei, in sui auxilium & commiserationem infert, alii argentum alii gemmas, alii lanam caprinam ac rubras hircorum pelles, tales oblationes non sunt despiciendæ. Ex enumeratis enim tectum tabernaculi Dei confectum est, 'ut conservetur ab humore atqve solis æstu'; hæc verba explicari possunt; Qvivis homo christianus offerat Deo, donet & commodet, ab ipso concessum, qvod optimum habet. Qvod Dei tabernaculum, illud nempe qvod confecit Moises ad cultum divinum, significat Ecclesiæ tutamen atqve munimen contra incursiones hostium. Aurum scientiam atqve sapientiam adumbrat, argentum castitatem. Gemmæ miracula sanctorum hominum; 'pili caprini poenitentiam peccatorum; rufæ pelles hircinæ martyria. Cæterum observet lector, has omnes oblationes sanctum Magnum, ut ejus vita testatur, Deo suo præstitisse; Qvamvis autem laus Dei in ore hominis peccatoris digna non existat, aliis attamen commoda & saluberrima erit; legitur enim totam domum repletam esse dulcissima fragrantia ex ungventis ac herbis mulieris peccatricis, qvæ pœnitentiam agens fudit, ut pedes domini lavaret atqve ungeret. Verum juxta solitam consvetudinem eorum, qvi alienos fundos colunt, suos autem non curant aut irrorant, historiam hanc de vita comitis beati Magni ordimur eo majori confidentia & amore, qvo nostram operam sanctiori & celebriori relationi impendimus, qvi profecto credimus & speramus ejus opem nos

nar virdingar oc tignar. Nu med þvi at hann er hluttakare himinrikis oc ígeinginn valld drottins, þá er han máttugr at þiggia alt þat er hann vill. Enn med þvi at ver erum ſyn duger og ſekir aumligs lifnadar, audrum gód dæmi af oſs gefa, þá ſýnu ver hinn heilaga *Magnus* med ſínum frægdarfullum lifnadi, þann er allir eigu at fylgia, oc heilög dæmi af draga. Nu at ver gerom ei (h) leſanndum erbidi af þeſſare rædu, þvíat drottinn gerdi ſkamma rædu, þá birium ver ſögu þeſſa med lióſum ordum oc hreinni fráſögo, ſva ſem Gud (i) ledi oſs at ſkynia.

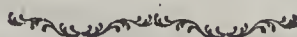

Cap. I.

Um daga *Haralldz* (k) *Noregs* kongs *Sigurdarſonar* redu fyrer *Orkneyium* iarlar, brædr tveir *Páll* oc *Erlendr*, ſyner *Þorfinnz* iarls, er ríkaſtr hefer verit allra *Orkneyinga* iarla; hann var ſon *Sigurdar* iarls, er *Olafr* kongr *Triggvaſon* kriſtnadi, oc allan lýd i *Orkneyiom*, þeſſi *Sigurdr* fell i *Bríans* bardaga á *Irlandi*. Moder þeirra *Erlendz* oc *Páls* var *Ingibiörg*, er kaullut var iarla moder, dotter *Finnz* iarls *Arnaſonar*; Enn *Haralldr Sigurdarſon* átte *Þoru*, dotter *Þorbergs Arnaſonar*, modr *Olafs Kyrra*, oc þvi voru þeir þrimenningar *Olafr* kongr oc fyrſagder iarlar. *Erlendr* iarl átte þá konu er *Þora* het, hun var *Sumarlida* dotter *Uſpaksſonar*, moder *Uſpaks* var *Þordis* dotter *Hallz* á *Sípu*; *Eigill* het

(h) leſaranum. *ead. it. O.* (i) ſiálfr. *addit O.* (k) *omittunt Omnia.* Noregs kongs.

nos, in ipſius honorem & eminentiam, ſtabilituram atqve confirmaturam. Jam qvoniam particeps eſt regni cœlorum & ingreſſus regnum dei, potens eſt ut qvæcunqve vult impetret; cum autem peccatores ſimus & aliis, miſerandæ vivendi rationis cauſa, bonis exemplis eſſe neqveamus, ſanctum Magnum, *unacum laudanda ipſius vita, qvam omnes ſeqvi ejusqve ſacris exemplis duci decet, monſtramus. Cæterum ne lectoribus hoc ſermone, Dominus enim brevi uſus eſt, moleſti fiamus, hiſtoriam hanc intelligibilibus & veris terminis, ut deus percipere nobis dedit, declaramus.*

Cap. I.

R*egnante in* Norvegia Haralldo Sigurdi *filio, gubernarunt* Orcades *comites duo fratres* Paulus & Erlendus, *filii comitis* Thorfinni, *qvi inter comites* Orcadenſes *potentiſſimus fuit, filius comitis* Sigurdi, *qvem, cum toto populo* Orcadenſi, *ad Chriſtianam religionem perduxit rex* Olaus Tryggvii*; cecidit* Sigurdus *iſte in prælio* Brianico *in* Hibernia. *Mater* Erlendi & Pauli *erat* Ingiburgis, *mater comitum cognominata, filia comitis* Finni Àrnæi*;* Haralldus *autem* Sigurdi *filius uxorem habuit* Thoram, *filiam* Thorbergi Arnæi, *matrem* Olai Qvieti, *unde memorati comites, cum rege* Olao *fratrum ex filiabus nepotes extitere.* Erlendo *uxor erat* Thora, *filia* Sumarlidii Oſpaki *filii; mater* Oſpaki *erat* Thordiſa, *filia* Halli Sidenſis; Egillus

hiet ſon fyrrnefndz *Hallz*, hans dótter var *Þorgerdr*, móder hins heilaga *Jóns Hóla* biſkups; Syner *Erlendz* iarls (l) oc *Þóru* vóru þeir hinn heilage *Magnus* oc *Erlinghr*. En dætr *Gunnilldr* oc *Cecilia*. *Gunnilldi* átti ſíþan *Kolr Kalaſon* lendr madr i *Noregi*, þeirra ſon var *Rögnvalldr Kali*, er ſíþan vard iarl i *Orkneiom*, hann er ſannheilagr madur, hefer *Rögnvalldr Kale* verit ſyſtrſon hinns heilaga *Magnuſar* iarls. *Páll* iarl, bróder *Erlendz*, átti dóttr *Hákonar* iarls *Ivarsſonar* oc *Ragnhilldar* dottr *Magnuſar* kongs góda, ſonar *Olafs* kongs hins helga; ſon *Paals* iarls hiet *Hákon*, er ſíþan kiemr vid ſöguna.

Cap. 2.

Hinn heilagi *Magnus* iarl var feddr i *Orkneyum*, hinn dýrdligſti at ætt oc hinn fregazti at (m) kynferdi. Fadir hanns *Erlendr* var *Orkneya* iarl, virduligr herra oc höfþingi ſem þeir er ríkuliga lifa á þeirri jörd, (n) tignadr velldi oc virdingu, móder hanns *Þóra* var ættud af hinum gaufgizſtum haufdingium (o) þeſs. Enn þó at mörgum kunne ættgiædi at ſnuaz til metnadar oc ſpillingar lundernìſs, var (p) þeſſi hinn ſæli ſveinn þegar i hinum fyrzſta uppruna ſinnar bernsku byrtr oc lærdr kenninghum heilaghs anda, þvíat hann áhellt oc elſkadi, virdi oc vardveitti hinn hæſta krapt hugar, gódlyndi oc ſómaſamliga ſidſemd oc ſtadfeſti tíguligra ſida, þeſſi ſveinn ſýndi ſigh gamlan at gódum ſidum, hlutlauſs bernsligs líſs oc í ſínum, verkum, glad-mælltr

(l) *omittunt omnia.* (m) kynfelli. 352. (n) tignandi. 351. 352.
(o) *omittunt omnia.* (p) því *omnia.*

nomen fuit filio memorati Halli, *ejus filia erat* Thorgerda, *mater ſancti* Johannis, *epiſcopi* Holenſis. *Comiti* Erlendo & Thoræ *filii erant ſanctus* Magnus & Erlingus; *filiæ vero* Gunnhildis & Cecilia; *duxit exinde uxorem* Gunnhildem Kolus Kalii *filius*, *ſatrapa in* Norvegia, *eorum filius erat* Rögnvalldus Kalius, *poſtmodum comes* Orcadum; *is vir vere ſanctus*, *comitis ſancti* Magni *ſorori filius fuit*. *Comes* Paulus, *frater* Erlendi, *uxorem duxit filiam comitis* Haqvini Ivaridis & Ragnhildis, *filiæ regis* Magni Boni, *ſancti* Olai *regis filii*. *Comes* Paulus *filium habuit* Haqvinum, *in hiſtoria infra commemorandum.*

Cap. 2.

C*omes ſanctus* Magnus *in* Orcadibus *erat ex majoribus*, *generis claritate*, *nobiliſſimis*; *pater ejus* Erlendus *in* Orcadibus *erat comes*, *honorabilis dominus atqve dynaſta*, *ut ii qvi in iſta regione laute vivunt*, *imperio & honore beatus*; *mater ejus* Thora *a nobiliſſimis primatibus ejus* (forſan territorii) *deſcenderat*. *Qvamvis autem generis claritas apud multos in faſtum & indolis pravitatem convertatur*, *beatus tamen iſte puer a primordiis ſtatim ſuæ infantiæ illuminabatur & edocebatur doctrinas ſpiritus ſancti*, *tenebat enim atqve amabat*, *honorabat atqve ſervabat ſummam animi virtutem*, *humanitatem*, *decentem honeſtatem ac conſtantiam generoſorum morum*. *Puer hic ſe præbuit*, *qvo ad probos mores*, *ætate provectum*, *puerilis vivendi rationis & facti expers*, *hilaris*,

 comis,

mælltr oc blídr, hógværr i ordum ſínum áſtſamlighum oc epterlátr (q) oc vidrædingr, í gaungu oc i aullu ſidferdi vel roſkinn oc ſtilltr, ſva at ecki fannz þat i hans medferd at ángra mætti eda ſtyggia áſiándi menn. Snemma var hann i ſkóla ſettr til at nema heilagar ritningar oc þau aunnr frædi ſem menn plaugudu þá meſt at (r) kunna. Magnus var hægr oc hlýdinn, audrádr oc athlázſamr faudr oc módr oc ſínum meiſtarum, þýdr oc þeckr allra alþýdu, hann þýddiz lítt lauſung oc leika ſem aunnr ungmenni, helldr ſýndi hann ſic med ſæmiligri framferd, þó at hann væri ungr at vetratali, þvíat þegar byrtiz med hönum audſæ heilags anda gift ſu er hönum ſtýrdi til allra gódra luta.

Cap. 3.

A. D. 1066 Þí er þeir brædr *Erlendr* oc *Páll* haufdu riki tekit i *Orkneyum*, kom auſtan af *Norege Haralldr* kongr *Sigurdarſon* med her mikinn til *Orkneya*, oc let þar epter *Elliſif* drotning, oc *Mariam* oc *Ingigierdi* dætr ſínar; iarlarner rieduzſt til ferdar med konge med miklum her oc hielldu þeir ſudr til *Einglandz* oc i þeirri orruſtu er þeir baurduzſt vid *Halld* kong *Gudinaſon* fiell *Haralldr Sigurdarſon* V. náttum epter *Matthias* meſſo á hauſtit. Epter þeſſa orruſtu ſigldi *Olafr Kyrri Haralldz* ſon med jörlunum um haustid aftr til *Orkneya*, oc þann ſama dagh oc á þeirri ſtundu ſem *Haralldr* kongr fiell á *Einglandi*, vard bráddaud *Maria* dotter kongs i *Orkneyum*, oc er þat mál manna at þau hafi (s) eins mikit fiör haft bæþi. *Olafr Kyrri* var um veturinn

(q) i vidrædingi. *omnia.* (r) kenna. *omnia.* (s) eins manz. *omnia.*

comis, benignis verbis humanus, obſeqvens, cum qvo facile colloqvium, qvo ad vivendi inſtitutum & omnem honeſtatem maturus atqve modeſtus, ita ut in factis ejus nil reprehenderetur qvod videntes irritatet vel offenderet; Puer adhuc tenellus ſcholam intravit, ut ſacras ſcripturas aliaqve, qvæ id temporis potiſſimum colebantur, adiſceret; fuit manſvetus, obediens, facilis & obtemperans parentibus & magiſtris, mitis amatusqve ab omni vulgo; laſciviam ludumqve cum aliis adoleſcentibus minime ſectabatur, honeſto autem vitæ genere, annorum licet numero tener, conſpicuum ſe reddidit, prodiit enim ſtatim in illo donum ſpiritus ſancti, qvod ipſum ad qvævis optima regebat.

Cap. 3.

Poſtqvam comites Paulus & Erlendus *regno in* Orcadibus *potiti erant, venit illuc ab oriente e* Norvegia, *cum ingenti, exercitu rex* Haralldus Sigurdi *filius & reliqvit ibi reginam* Ellififam, *cum filiabus ſuis* Maria & Ingigerde. *Comites, numeroſis ſtip ati copiis, iter cum rege ſuſceperunt & meridiem verſus ad* Angliam *tetenderunt; verum pugnans cum* Haralldo Gudini *filio* Haralldus Sigurdi, *qvinqve noctibus poſt feſtum* Mattiæ *autumnale, cecidit; poſt pugnam iſtam* Olaus Qvietus Haralldi *filius, cum comitibus, in* Orcades *revehebatur. Eodem die & hora eadem qva rex* Haralldus *in* Anglia *cecidit,* Mariam *ejus filiam in* Orcadibus *repentina mors obruit, unde vulgo audit utriqve parem fuiſſe vigorem.* Olaus Qvietus *in* Orca-

A. D. 1066

A. D. 1067 turinn i *Orkneyum* oc var hann hinn kiærazti vin iarlanna frænda ſinna, þvíat þær voru brædra dætr *Þora* móder *Olafs*, oc *Ingibiorg* móder iarlanna. *Olafr* for um vaarit auſtr til *Noregs* oc var hann þar til kongs tekin med *Magnuſi* brodr ſínum.

Cap. 4.

Þeir brædr *Páll* oc *Erlendr* riedu *Orkneyum* lángan tíma oc var leingi gott ſamþycki þeirra, enn er ſyner þeirra tóku at þroſkaz, þá gerduz þeir ofſtopamenn miklir *Hákon* oc *Erlingr*, enn *Magnus* var þeirra kyrlátazſtr oc ſidſamazſtr at öllu; aller varu þeir frændr mikler menn oc ſtyrker oc vel menter um alla hlute. *Hákon Pálsſon* villde vera yfermadr þeirra *Erlendsſona*, þvíat hann þóktiz meiri burdum enn þeir, þvíat hann var dóttrſonr *Hákonar* iarls *Ivarsſonar* oc *Ragnilldar* dóttr *Magnuſar* kongs *Goda*, ſem fyrr var greint, oc villde *Hákon* hærra hlut hafa ur öllum þeirra ſkiptum, kom þá ſva at þeirr urdu ei áſattir, þvíat marger menn hnigu til *Erlendsſona* oc vitldu ei þá lægra hlut bera láta þar i eyunum, þvíat þeir voru öllum líd betr vingader oc áſtſælli af mönnum, var þat því miog aufundarkent af *Hákoni* alla æfi, var þá ei uhætt med ſonum iarlanna; þá áttu fedr þeirra lut at med þeim at þeir ſkilldu ſemia med ſier, var þá fundr (t) tilſtefndr oc fannz þat brátt á at hvorer iarlanna hneigdi med ſonum ſínum, oc urdu ei áſætter, gerdiz þadan af ſundrþicki mikit med þeim brædrum oc ſkillduz vid ſva buit. Því næſt foru menn á milli þeirra at leita um ſætter, var þá ſtefndr fundr med þeim

(t) alſtefndr. 351. 352. atſtefndr. *O.*

Orcadibus *hyemabat*, *comitum intimus amicus cognatorum* A. D.
ſuorum, Thora *enim mater* Olai *&* Ingibiorga *comitum* 1067
mater conſobrinæ fuere. Olaus *vere ſeqvente orientem verſus in* Norvegiam *delatus*, *cum fratre ſuo* Magno, *rex ſalutatur.*

Cap. 4.

F*ratres* Paulus *&* Erlendus Orcades *longo tempore regebant*, *diu bene concordes*; *cum autem filii eorum matureſcerent*, *inſolentes perqvam facti ſunt* Haqvinus *&* Erlingus, Magnus *autem in omnibus manſvetudine & modeſtia eos præceſſit*; *cognati omnes viri magni*, *robuſti & in omnibus bene formati*; Haqvinus *filiis* Erlendi *ſuperior eſſe voluit*, *videbatur enim ſibi genere iis nobilior*, *nam erat comitis* Haqvini Ivaridis *&* Ragnhilldæ, *regis* Magni Boni *filiæ*, *ut ſupra dictum eſt*, *ex filia nepos*, *unde in omnibus eorum commerciis prærogativis gaudere prætendit*; *venit igitur eo ut diſſentirent*, *multi enim filiis* Erlendi *favebant &*, *ne inferiores in inſulis evaderent*, *ſtudebant*, *totius enim populi amor in eos pronior*, *qvod* Haqvino *ad mortem usqve haud exiguæ invidiæ cauſa extitit*; *hinc comitum filii alii ab aliis non tuti*; *patres igitur concordiam eos inter ſtabilire adnixi ſunt*, *unde conventus indictus*, *uterqve comes ſtatim ad filios ſuos inclinare repertus eſt*, *& pactio non obtinuit*: *diſſidiis igitur inter fratres ortis*, *re ita ſtante ab invicem diſceſſerunt*. *Pactionem poſtea impetraturi eos interceſſere*, *hinc conventus*

tus

A. D. 1067 þeim i *Roſſey*, á þeim fundi geingu ſaman ſætter þeirra med því móti at þá var ſkipt eyiunum i helminga, ſtod þá ſva um hríd. *Hákon Pálsſon* leitadi miögh á þá menn er þionudu *Erlendi* oc ſonum hans, ſva at þeim þótti ei ſva mega ſtanda oc kom þá enn ſva at þeir urdu uſátter oc föruz at med fiölmenni. *Hávardr Gunnaſon* oc adrer höfdingiar oc viner iarlanna, báru þeir þá ſáttmál á milli þeirra, en þeir *Erlendr* fedgar villdu þá ei ſættaz ſva at *Hákon* veri þar i eyiunum, enn med því at vinum þeirra þótti mikil ábyrgd á ef þeir være uſaatter, þá fór *Hákon* brott ur eyiunum at ſinni, geck þá ſaman ſættin med þeim brædrum ad gódra manna rádi. *Hákon* for fyrſt auſtr til *Noregs* á fund *Olafs* kongs *Kyrra*, var þát ofarlega á hans dögum, dvalldiz hann þar ſkamma ſtund, þaþan for hann auſtr til *Svíþiódar* á fund *Inga* kongs *Steinkielsſonar* oc var med honum nockara hríd veltekinn, þá var i *Sviþiód* ung *Kriſtini*, voru þar marger menn þeir er med forneſkiu fóru, oc þottuz verda víſer af því margra hluta þeirra er ei voru framkomner. *Inge* kongr var vel kriſtin oc lagdi mikla ſtund á at eyda (u) uvenium þeim er leingi höfdu fylgt heidninni.

Cap. 5.

Þá er *Hákon Pálsſon* var i *Svíþiód* hafdi hann frett til at þar i landi var ſá madr er fór med víſendi oc ſpádôma hvört ſem þat var af fiölkyngi edr audrum lutum; *Hákoni* gerdiz á forvitni mikil at finna þann mann, oc vita hvers hann

(u) þeim mönnum oc oveniu þeirre. *omnia.*

tus in Hroſsey *ſtatuitur, in hoc ea pactionis conditio va- luit ut inſulæ in partes duas dividerentur; ita exinde ad tempus res ſtetit.* Haqvinus Pauli *filius eos qvi ſub* Erlendo *&* *filiis ejus merebant avare adeo irritabat, ut non tolerari poſſe ſibi viderentur, unde nova inter eos discordia orta, magnis ſtipati copiis, invicem occurrebant;* Havardus Gunnii, *cum aliis optimatibus & comitum amicis, pacem inter eos ſancire tentarunt,* Erlendus *vero cum filiis, ſi* Haqvinus *in inſulis maneret, paciſci noluit; cum autem amici eorum diſcordiæ anxiam curam cenſerent,* Haqvinus *hac vice inſulas reliqvit, unde pax inter fratres, bonorum virorum conſilio, coaluit.* Haqvinus *primum orientem ver- ſus in* Norvegiam *ivit, regemqve* Olaum Qvietum, *erat ul- timo regiminis ejus tempore, convenit; apud hunc non diu moratus, in* Sveciam *ad regem* Ingium Steinkelis *filium profectus eſt & aliqvantas apud eum, bene acceptus, moras nexuit. Erat hoc tempore recens in* Svecia *fundanda in* Chriſto *fides multi magiam exercebant & ex ea variorum futurorum præſcientiam lucrari videbantur; Rex* Ingius, *utpote chri- ſtianæ religionis ſectator, inſolentiis, qvæ gentiliſmum diu comitatæ fuerant, eradicandis multum ſtuduit.*

A. D. 1067.

Cap. 5.

M*oratus in* Svecia Haqvinus Pauli *filius, audiverat ibi eſſe hominem, qvi prædivinationem & ſagacitatem jactabat, utrum magia diabolica, an aliis rebus, uſus incertum. Cepit* Haqvinum *magna aviditas hunc conveniendi & expe-*

A. D. hann yrdi viſs um forlaug ſín, fór hann þá at leita hans oc fann hann i markbygd nockurre, fór hann þar ath veizlum oc ſagdi bondum árferd oc adra luti þá er þeir forvitnuduz, enn er *Hákon* fann þenna mann, ſpurdi hann epter hvorſu hönum mundi til ríkis gánga edr annarrar hamingio; víſenda madr ſpur hvad manna hann være, hann ſegir nafn ſitt oc ætt at hann var dottrſon *Hákonar* iarls *Ivarsſonar*. Þá ſvarar víſendamadr, hvi muntu vilia af mier víſendi fá, eda ſagner hafa, veitzſtu ei þat at hiner fyrre frændr þíner hafa haft lítin trunat á þeſsháttar mönnum ſem ek er, oc má þierr þat þörf vinna at þu leiter epter at vita forlaug þín af *Olafi Digra* i *Noreg* frænda þínum, er þier hafit allann átrunat á, enn grunr er mier á at hann muni ei lítillæti til hafa at ſegia þierr þát er þu forvitnaz eda vera ei ſva volldugr ella ſem þier kallit. *Hákon* ſvarar. Ecki vil ek hönum hallmæla, ætla ek meirr at ek mun ei verþleik til hafa at fá af hönum víſendi, enn hitt at hann mundi ei mega mik víſann gera ef hann villdi. En því hefi ek á þinn fund farit at mier hefer þat i hug komit, at her mun hvargi ockarr þurfa at fyrirlíta annann fyrer mannkoſta ſaker eda trubragda; Vel líkar mer þat, er ek finn þat, at þu þickiz ei þar allt trauſt eiga ſem hiner (v) fyrre frændr þíner hafa atrúnat haft, er þat oc undarligt at þeirr menn (x) fari med föſtum oc vökum, er á ſlíkt ſtunda oc ætla at þar af muni þat veitaz þá luti at vita er þeim er forvitni á, enn þó at þerr ſtundit á ſlíkt, þá verdi þer því ſíþr víſer ſem ýdr er meiri forvitni á oc ýdr ſkipter meira máli at vita, enn vier leggium oſs i aungvar

(v) *Omitt.* fyrre. 351. 352. (x) ſem. *add. omnia.*

riundi cujus de fatis ſuis certior fieret, hinc eum qvæſivit & ruri in ſylva qvodqve ſito invenit, convivia freqventantem & incolis annonam cum pluribus præterea prædicentem; cum autem eum conveniret, qvalem in obtinendo regno vel aliis fortunam ſperaret percontatus eſt; ſagaci igitur, qvinam eſſet interroganti, indicat nomen genusqve, ſe nimirum eſſe comitis Haqvini Ivaridis *ex filia nepotem; ad qvæ magus; cur a me præſcientiam aut prædivinationem impetrare vis? nonne ſcis majores tuos cognatos in talibus, qvalis ego, hominibus exiguam collocaſſe fidem; fortaſſis opus eſt tibi qværere ut fata tua* Olao Craſſo *cognato tuo in* Norvegia, *in qvo integra veſtra fides, audias, verum ominor eum humanitate non præditum qvo magis qvæ ſcire deſideras tibi prædicat, qvod ſi ita ſe habeat, tantum haudqvaqvam, qvantum dicitis, eum valere. Nolo, regerit* Haqvinus, *ei obtrectare; magis obſtare autumo qvod non dignus ſim cui divinet, qvam me, ſi velit certum reddere neqveat. Cæterum te igitur conveni, qvod mihi in mentem venerit neutrum decere ut virtutum vel religionis cauſa alter alterum deſpiciat. Perplacet mihi (ait ſagax) qvod comperiam tuam fiduciam majorum tuorum fidei non omnino reſpondere; eſt qvoqve mirum eos, qvi talibus ſtudent jejunia & vigilias celebrare, autumantes inde eorum, qvæ ſcire avent, cognitionem fluere; qvamvis autem talibus ſtudeatis, eo minus certi reddimini qvo magis ſcire deſideratis qvæ cognoſcere intereſt; nos autem nullis ſubjici-* A. D.

Kkk 2 *mur*

A. D. gvar kvaler oc verdum þó víſer (y) þeirra luta er vinum varum þicker málſkifti á at vita. Nu mun ſva fara med ockr, at þu munt þeſs nióta frá mier, er ek ſkil at þu þicker helldr mega taka víſendi af mier enn af kennimönnum *Inga* kongs, þeim er hann þickiz allt trauſt under eiga; ſkaltu koma til mín á þriggia nátta freſti, ſkulum vid þá freiſta at ek kunni at ſegia þierr nockura luti þá er þik forvitnar. Epter þetta ſkilldu þeirr, oc dvaldiz *Hákon* þar í bygdinne, oc at lidnum III náttum fór hann at finna víſinda manninn, var hann þá í húſi nockuru einſaman oc bleſs mædiliga, er hann geck inn, oc ſtrauk hendinne um ennit oc ſagdi at hann hefer mikit koſtat ádr hann yrdi þeſs vís er hann villdi forvitnaz, *Hákon* qvaz vita vilia hvat hann ſegdi, hann mællti þá, ef þu vilt forlaug þín vita, ſegir hann, þá er þar lángt um at tala oc af líſi þínu, þvíat af veſtr för þinni til *Orkneyia* munu hliótaz mikil ſtórtídinþi þá er þeirr allir lutir verda frammgeingner er þar mun afleida, oc þat er mitt hugbod at þu verdir einvalldz höfdingi ifer *Orkneyium* at lyktum, kan vera at þierr þicki lángt, hygg ek oc at þar muni þitt afkvæmi byggia, þu mant oc á þínum dögum láta geyra þann glæp er þu mant annathvart fá bætt eda ei vid þann Gud er þu truir á, en ſpor þín liggia leingra ut i heim en ek fái ſeed, enn þó hygg ek at þu berir hier beininn i nordr hálfunni. Nú hefer ek ſagt þierr þá lúti er ek mun at ſinne, enn þú rædr hverſu þú unir þínum lut oc eyrindi. *Hákon* ſvarar. Mikla ſögu ſeger þú, ef ſönn er, enn þat ætla ek mier betr gegna, ſem vera mun, at þu munt þetta ei

(y) margra *pro* þeirra. *omnia.*

mur gravitatibus, certi attamen evadimus eorum qvæ ſcire amicos noſtros multum refert. Nunc ita nobiscum agetur, ut te apud me commendet, qvod a me, qvam regis Ingii *ſacerdotibus, in qvibus tota ejus fides, te erudiri malle comperiam; Venies exactis tribus noctibus, tunc quædam, qvæ ſcire aves, tibi prædicere tentabo. Poſt memoratum colloqvium ab invicem diceſſere.* Haqvinus *in vicinia moratus, poſt tres noctes convenit iterum fatidicum, qvi in domo qvadam, cum ingrederetur* (Haqvinus), *ſolus anhelabat frontemqve manu contrectabat, aſſerens ſe multum impendiſſe anteqvam eorum, qvæ exqviſiturus erat, certior redderetur.* Haqvinus *ſe divinantem audire velle affirmat; Si, ait ſagax, fata tua ſcire cupis, de illis, necnon vita tua, multa dicenda ſunt, ex itinere enim tuo occaſum verſus in* Orcades *magni momenti facinora, cum omnia, qvorum cauſa erit prætereunt, provenient; præſagit etiam mihi animus, te tandem ſolum* Orcades, *qvamvis forte exſpectare tædeat recturum fore, ibi etiam prolem tuam habitaturam auguror; Tuo qvoqve tempore ſcelus, qvod apud Deum, in qvem credis, expiare qveas, an non, dubitatur, patrari facies; tua autem veſtigia longius in meridionales terras, qvam ego videre poſſim diducuntur, te tamen heic in ſeptentrione moriturum ominor. Audiiſti jam ea, qvæ hac vice dicere placet, qvorſum autem negotio reqve tua contentus ſis tibi relinqvitur. Ad hæc* Haqvinus; *momentoſa, ſi vera ſint, fers, id autem, qvod non dubito, mihi profuturum autumo* A. D.

 qvod

A. D. ei med ſannindum ſeed hafa. Víſenda madr bad hann ſlíku aftrúa ſem hann villdi, oc ſkillduzt at því, oc er *Hákon* hafdi ſkamma ſtund verit med *Inga* kongi, þá fór hann þaþann til *Noregs* á ſund *Magnuſar* kongs *Berbeins* frænda ſíns, þar fretti hann þau tídínde ur *Orkneyium* at *Erlendr* iarl oc ſyner hans riedu þar meſtu oc voru all vinſæler, enn *Páll* iarl fader hans var affkiptalítell um ríkit, þat þóttiz hann oc ſpyria at *Orkneyinga* mundi lítt lánga til at kiæmi veſtr þángat, höfdo þeir þá frid gódann oc ugdu ef *Hakon* kiæmi til at af hönumm mundi ſtanda úfridr oc ſtyriölld, oc þótti *Hakoni* ei örvænt at frændr hans mundu hallda ríkinu fyrir hönum. Tók hann þat rád at ſækia at *Magnus* kong frænda ſinn at hann kiæmi hönum til ríkis i *Orkneyium*. *Hakon* eggiadi miög *Magnus* kong at heria til *Skotlandz* oc *Irlandz* oc ſíþann til *Einglandz* at hefna þar (z). *Haraldds* kongs *Sigurdarſonar*. Kongr ſvarar. Þat muntu hugſa *Hakon* ef ek geyra þetta fyrir þín ord at med her fara ek veſtr um haf, at þierr ſkuli ecki á úvart koma þó at ek bora frekann atſúg til ríkia þeirra er þar liggia fyrer veſtann hafit oc gera ek þar at öngvann mannamun, enn er *Hakon* heyrdi þetta liet hann ſier fátt um finnaz; Enn *Magnus* kongr let þá boda út leidángr at fiölmenni (a) oc ſkipum um allann *Noreg*.

Cap. 6.

Nu ſkal þeſſu næſt víkia aptr til vars ſögumanns hins heilaga *Magnus*, þviat fyrer litlu heyrdu þer hverſu hann var ſidlátr

(z) Hàreks. 351. 352. (a) á *pro* ck.

qvod hæc vere non prævideris. Fatidicus eum ex his qvæ A. D. *vellet credere juſſit. His dictis ab invicem diſceſſerunt; Cæterum ubi* Haqvinus *apud regem* Ingium *non diu moratus fuerat, abiit in* Norvegiam *&* *regem* Magnum Nudipedem, *cognatum ſuum, convenit; Audivit ibi ex* Orcadibus *comitem* Erlendum *cum filiis, propulari qvippe favore perqvam beatum, plurimum valerè, patrem autem, Comitem* Paulum, *rem publicam parum curare; Subolere etiam ſibi videbatur* Orcadenſes *non multum deſiderare ſuum eodem reditum, pace enim tranqvilla tunc fruebantur, timebant vero ne* Haqvinus, *ſi in* Orcades *veniret, ſeditionum factionumqve auctor foret, unde non abſimile concludebat, cognatos ſuos, ne regno potiretur, prohibituros. Cepit conſilium ut cognati ſui, regis* Magni, *auxilium ad regnum in* Orcadibus *obtinendum imploraret; hortatur igitur illum ut* Scotiam, Hiberniam *& deinde* Anglíam, *ad vindicandam ibi cædem regis* Haralldi Sigurdi *filii, armis infeſtaret. Huic rex; Si,* Haqvine, *tuis ſvaſionibus inductus, cum exercitu mare occidentem verſus trajecero, non miraberis, qvamvis regiones ab occidente maris ſitas aliqvantum, idqve absqve reſpectu perſonarum, aveam. Cæterum cum hæc audiret* Haqvinus, *haud contentus, pauca de iisdem in medium protulit.*

Cap. 6.

N*unc ad virum, de qvo agit noſtra hiſtoria, ſanctum* Magnum *redeundum, pridem enim audiviſtis ejus in omni vita*

A. D. 1067 ſidlátr i öllu athæfi oc ulíkr audrum ungum mönnum i ſínum uppvegſti, enn med því at marger ſnúa ſínum ſidum epter þeim ſem þeir hiálifa, oc hver er i tiöruna tekr ſaurgaz af henni; ſem *Magnus* var (b) ordinn miög ſva fullroſkinn at alldri, ſtaddr millum grimmra oc úſidlátra manna, er vóru illgiarner móti gódum ſidum, uſtyrker í trúnni, mótſtadliger rettum lögumm, ſtirder til læringar, efterláter úſidum, (c) andmálger oc úhlydner Guds bodordum, þá ſíndiz hann (d) nockurra vetr líkr vera úſida mönnum oc ſva ſem víkíngr med ránsmönnum edr hermönnum, lifdi vid rán oc herfáng oc ſtód at manndrápum med ödrum, (e) oc er þat trúanligt at hann hafe þetta giört meirr af vandra manna úſidum oc áeggjan enn eiginlegri illzku, þicker mönnum þat líkligaz at *Magnus* hafi þetta giört þann tíma er þeir frændr *Hákon* oc *Erlingr* vóru allir ſamt í *Orkneyium*, þvíat ecki finnz ſíþarr timi til; yfer þeſſarri frammferd hans; talar ſva meiſtari *Rodbert*, er ſóguna hefer diktat, oho! ek undra ſegir hann, hverſu úumrædiligr er diúpleikr audæfa gudligrar ſpeki ok vizſku drottins, hverſu úſkilianleger ero dómar hans oc úſkodannleger vegir hans mannligu kyni, hví leyfdi allzvalldandi Gud þennan ſinn ſvein láta (f) girnaz rán oc manndráp oc ſaurgaz af ſva margfölldum ſyndum oc misverkum, hvi þoldi gudlig godgyrnd riddara ſinn oc píſlarvatt at láta ſva ferliga falla er frá upphafi kaus at kóróna hann háleitliga á himni med gledi oc fagnadi, audgadi Gud hann oc um ſneyri hans dupt í himneſka dýrd, oc gaf hönum eílífa huggun epter þeſſa heims

(b) þvi *pro* ordinn. 351. 352. (c) audmálger. 351. 352. (d) nokkut verr. *pro* nockra vetr. 351. 352. (e) mönnum. *add. omn.* (f) drygia. *omnia.*

vita honestatem &, cum adolesceret, ab aliis adolescentibus discrepantiam; verum cum multi mores suos ad eorum, cum qvibus conversantur, accommodent, & qvemcunqve pix tacta maculet; cum Magnus *ad maturam fere pervenerat ætatem, constitutus inter feroces & inhonestos homines, contra ingenuos mores malignos, fide infirmos, justis legibus contrarios, in discendo rigidos, malis moribus obtemperantes, contradicentes & non obedientes mandatis divinis, annis aliqvot hominibus inhonestis similis videbatur; ut pirata inter prædones vel milites, rapinis & spoliis vivebat & homicidiis cum aliis intererat; est etiam credibile eum malorum hominum inhonestis moribus & svasionibus magis, qvam propria malitia inductum, fecisse; verisimillimum habetur* Magnum *hæc patrasse eo tempore qvo cum cognatis* Haqvino *&* Erlingo *in* Orcadibus *conversabatur; nam postea non reperitur: De his ejus factis seqventia scribit* Rodbertus, *historiæ autor; Eheu! miror, ait, qvam ineffabilis sit profunditas divitiarum sapientiæ divinæ & scientiæ domini, qvam non intelligibilia ejus judicia ac inpervestigabilis via ejus generi humano? cur permisit deus omnipotens hunc suum servum rapinas atqve homicidia cupire, & multiplicibus admodum peccatis necnon delictis inqvinari? qvare divina toleravit clementia, eqvitem suum atqve martyrem horride adeo cadere, qvæ ab initio elegit eum gloriose in cælo coronandum gaudio & lætitia, ditavit eum* Deus *& convertit ipsius pulverem in cælestem gloriam, dedit ei æternum gaudium post mundi hujus tristitiam; tu-* A. D.

A. D. heims harm, hamingiu iferhöfn oc lofs epter hiartans lamning, hvad er þetta nema þat er vier fám hvern dagh (g) fva opinberliga fem loffamliga at Gud uppreifir oc geyrir fonu *Abrahams* af fteinum, rettvífa at ránglátum, femiliga af fyndugum, dýrdliga af daudligum, fletta oc fkygda ferftrenda fiorum höfud krauptum, at þeir geriz (h) hæfilegir í himnefku uppfmídi, fterkir oc ftadfaftir (i) hornfteinar i höfutfteini varum *Jefu Krifto*, hönum fampickir oc fkapfelldir med (k) eilifri áftfemd oc fambandi úendiligrar elfku, þvíat drottinn *Jefus* er fon hinns mikla fmids er heiminn oc allt þat er í honum er, gerdi oc gerir oc ftiórnar med fínu valldi, oc hann umfkipter ker reidi finnar i mifkunnar ker, fverfandi þau med þel heilags anda oc hann vidtekr fynduga menn i hinn vídazfta fadm finnar milldi oc mifkunnar, alla þá er afláta finni úvizfku oc til hans fnúaz af öllu hiarta, þvíat þat horfir til (l) mikillrar dýrdar oc milldi drottins at hann lætr þar birtaz nógleik finnar mifkunnar fem ádr er fyrir mikill þúngi varrar vefölldar, ok læknar hann oc grædir þeim mun kraptuligar, fem fóttin fækir ádr hinn fiúka ákafligar, oc geyrir hann alla heila oc hólpna; þá er til hanns hiálpar leita. See, umfíder fem hinn heilagi *Magnus* ívafdiz flíkum fyndum, þá kom þar at hann afletti þeffu ftarfi oc fylgdi fedr fínum oc brodr oc lendum mönnum i *Orkneyium*.

Cap. 7.

Þenna tíma fem her er komit fögunni kom auftann af *Noregi Magnus* kongr *Berbeinn* med (m) útalligum fkipa fiöllda

(g) fieft *pro* fva. *omn.* (h) hentuger oc. *add. omn.* (i) hornftafs fteinar. *omn.* (k) himnefkri. *omn.* (l) viffrar. *omn.* (m) ftatligann. 351.

nicam beatitudinis & honoris post pulsationem cordis; qvid A. D. *hoc est nisi qvod qvotidie videamus tam manifeste, qvam gloriose, qvod Deus excitet & ex lapidibus faciat filios* Abrahami, *justos ex injustis, decentes ex peccatoribus, gloriosos ex mortalibus, planos & politos qvadriangulares qvatuor firmitatibus, ut apti fiant in cælesti structura, immoti & stabiles lapides angulares in lapide primario nostro* Jesu Christo, *ipsi concordes & consentanei æterna charitate & nexu infiniti amoris, dominus enim* Jesus *filius est magni fabri, qvi mundum & omnia, qvæ in eo sunt creavit creatqve sua potentia & vasa iræ suæ in vasa misericordiæ mutat, polit ea lima spiritus sancti & recipit homines peccatores in amplissimum suæ clementiæ & gratiæ gremium, omnes qvi a sua insania desistunt & ex toto corde ad eum convertuntur, pertinet enim ad insignem gloriam & clementiam Dei, qvod in hoc apparere faciat divitias suæ misericordiæ ubi antea grave est onus nostræ miseriæ, sanat & salutem dat eo majori efficacia, qvo morbus antea ægrotum vehementius vexat, omnes qvi ejus auxilium implorant sanat & salvat. En tandem cum sanctus* Magnus *talibus peccatis implicaretur, eo venit, ut memoratam mitteret operam & patrem, fratrem ac optimates in* Orcadibus *seqveretur.*

Cap. 7.

T*empore qvo in hac historia supra memorata præterierant, venit ex* Norvegia *rex* Magnus Nudipes *cum innumera na-*

A. D. fiöllda lids oc hermanna, hönum fylgdu marger lender menn, *Vidkunnr Jonsſon*, *Serkr* or *Sogni*, *Kali* af *Augdum*, *Sæbiarnarſon* oc *Kolr* ſonr hanns oc marger adrer höfdingiar, ætladi kongr i þeſſari ferd under ſig at leggia og heria veſtrlöndinn *England* ok *Irland* ſem fyr var gietit. Þá er *Magnus* kongr kom til *Orkneyia*, tok hann iarlana *Erlend* oc *Pál*, oc naudgadi þeim brott or eyiunum oc ſendi þá auſtr til *Noregs*, enn hann ſetti *Sigurd* ſón ſinn yfer *Orkneyiar*, oc feck hönum ráduneyti, þvíat hann var ecki ellri enn IX. vetra. *Magnus* kongr ſkipadi ſonum iarlanna til ferdar (n) oc fylgdar med ſier, *Magnus* oc *Erling* ſonu *Erlends* oc *Hákon Pálsſon*. *Magnus* ſon *Erlends* iarls var hár madr á vögſt, ſköruligr oc ſkíótligr oc ſtyrkr at aſli, frídr ſynum, lióſlitadr oc límadr vel, tíguligr i yferbragdi oc hinn kurteiſazti i öllu æthæſi, hann giördi *Magnus* kongr ſkutilſvein ſinn oc þiónadi hann iafnann fyrir kongs bordi. *Magnus* kongr fór or *Orkneyum* til *Sudureyia*, oc vann hann i þeirri ferd allar *Sudureyiar* undir ſitt valld oc tok hendum laugmann *Sudreyia* kongs, þaþann fór hann ſydr under *Bretland* oc átti þar mikla oroſto i *Aungulseyiar* ſundi vid iarla tva *Bretzka*, *Húga* hinn digra oc *Húga* hinn pruda, enn þá er menn brutu upp vapn ſín oc biugguz til oruſto, þá ſettiz *Magnus Erlends* ſon nidr aptr i fyrirrúmit, þar ſem hann var vanr at vera, ok vapnadiz ecki, kongr ſpurdi hví hann gerdi ſva? heilagr *Magnus* ſvarar, hier á ek vid öngvann mann ſakir oc því vil ek ecki beriaz, fardu þá ſegir kongr under þiliur nidr, enn ligg hier ecki undir fótum mönnum ef þorir ecki at beriaz, þvíat ecki ætla ek þier tru til gánga. *Magnus* iarlsſon ſat i ſama ſtad oc tók pſaltara oc ſaung

(n) *omitt. omnia.*

vium, copiarum & militum multitudine; seqvebantur eum multi præfecti provinciales, Vidkunnus Jonæ, Serkus *de* Sognia, Kalius Sæbiörni *de* Agdis *cum filio* Kolo, *multiqve alii optimates; in hac expeditione rex terras occidentales* Angliam & Hiberniam, *ut supra dictum est, armis infestare ac subigere statuerat.* *In* Orcades *devectus, Comites* Erlendum & Paulum *comprehendit & invitos ex insulis orientem versus in* Norvegiam *misit; filium autem suum* Sigurdum *insulis præfecit, eiqve, qvippe novem tantum annos nato, consiliarios dediti. Filios Comitum* Magnum & Erlingum Erlendi & Haqvinum Pauli *in expeditionem se seqvi jussit.* Magnus *filius Comitis* Erlendi *vir erat procerus, virilem vigorem & alacritatem præ se ferens, fortis, venustus, facie albida, membris teretibus, vultu conspicuus, & in qvibuscunqve, qvæ suscepit, cum comitate modestissimus; hunc rex dapiferum constituerat, undi ei ad mensas jugiter ministrabat. Rex* Magnus, *relictis* Orcadibus, *in* Hæbudes *navigavit easqve totas, capto regis* Hæbudensis *legifero, tunc subegit; tetendit inde meridiem versus in* Bretlandiam & *contra Comites duos* Britannos, Hugonem Crassum & Hugonem Prudium (*Heroem*) *in freto* Aungulseyensi, *acre commisit prælium, cum autem arma effringerent præliumqve pararent,* Magnus Erlendi *filius in interscalmio ante mediam navem, ubi manere solitus erat, sessum ivit & arma non cepit; Qværenti regi hujus causam, respondit sanctus* Magnus; *hic, ait, nemo qvicqvam in me delinqvit igiturqve dimicare nolo; Descende, inqvit rex, sub tabulatum navis, nec sub pedibus hominum stratus heic obsis, si pugnam inire non audes, non enim opinor te hoc fidei causa facere.* Magnus *comitis filius in eodem loco sedit* A. D.

A. D. ſaung á um bardagann, enn hlífdi ſier ecki', oruſta þeſſi var bædi hörd oc löng, enn um ſídir fell *Hugi* hinn prúdi, enn *Bretar* flýdu, oc feck *Magnus* kongr ſigr oc hafdi latit marga góda drengi, enn fiölldi var ſár (o). *Kali Sæbiarnarſon* hafdi fengit mörg ſár oc ſtór. *Magnus Erlendsſon* var ecki ſár vordin (p) í bardaganum þóat hann hlífdi ſier ecki, oc mega allir ſiá at þat var hin fegrſta iarteign, at i ſva þickre aurvaflaug oc ſterkum vapnaburd ſkilldi hann ecki ſæraz, enn á alla vegu hiá hönum fellu vapnadir menn, oc þarf nu þetta ecki at undraz, þvíat Gud hefer vardveitt hann til ſtærri koronu oc ſigurs, enn at falla þar. *Magnuſi* kongi fanz ecki til þeſſa oc lagdi hann á *Magnus* Jarlsſon mikla fæd oc úþocka af þeſſu, oc er hinn heilagi *Magnus* ſá at hönum mundi þat ecki verda til ſæmdar eda ſálubótar at vera leingr med *Magnuſi* kongi, þá tók hann annat rád fyrir ſier at gera þat er Gud kænndi hönum.

Cap. 8.

Þat var á einni nátt er *Magnus* kongr lá vid *Skotland at Magnus Erlendsſon* leyndiz af ſkipi kongſins oc bió ſva i rumi ſínu um, þotti ſem þar lægi madr. Enn um morguninn er kongr var klæddr, ſpurdi hann hvert *Magnus Erlendsſon* mundi vera ſiukr, var þá um forvitnaz oc var hanns ſaknat. Kongr liet leita hanns og fannz hann ecki; þá let kongr hleipa ſporhundum á land. Magnus Jarlsſon hafdi ſkeinz á fæti þá er hann hliop á land, oc höfdu ſporhundarnir þegar fundit ſporit; *Magnus* hafdi leitat til ſkógar

(o) oc ſtirdr. *add. omn.* (p) *omitt omn.*

& assumtum psalterium, dum durabat prælium, recitavit. Prælium istud & longinqvum & acre fuit, tandem autem Hugius Prudi *cecidit*; Brittonibus *vero fugatis, rex* Magnus *victoriam obtinuit, amiserat tamen multos viros fortes, magno numero vulnerato.* Kalius Snæbiörni *filius multa & ingentia vulnera acceperat.* Magnus Erlendi *in prælio, qvamvis se non deffendisset, non sauciabatur. Latebit præterea neminem summum esse miraculum qvod in denso admodum telorum imbre, cum arma strenue adhiberent, non vulneraretur, undiqve autem circa eum armati ciderunt; Cæterum hoc non mirandum, Deus enim illum ad majorem coronam atqve victoriam, qvam ut ibi occumberet, servavit. Rex* Magnus, *hoc qvoniam non contentus*, Magnum *Comitis filium, qvasi abominandum, odit. Cum animadverteret sanctus* Magnus *sibi honori aut saluti non fore regi* Magno *diutius adhærere, consilium cepit aliud, faciendi ea qvæ Deus illum docuit.* A. D.

Cap. 8.

N*octe qvadam, cum Rex ad* Scotiam *classem in anchoris teneret*, Magnus Erlendi *clanculum e navi regia aufugit lectumqve suum ita stravit ut homo ibidem decumbere videretur, postridie autem, ubi rex vestes induerat, interrogavit num* Magnus Erlendi *ægrotaret; hinc cum observarent, desiderabatur; Rex eum qværi jussit, canes igitur sagaces in continentem emitti curavit; ast id in cassum.* Magnus Erlendi *cum in terram excurreret pede leviter vulnerabatur, canes vero vestigia statim invenerant; in sylvam aufugit & arbo-*

A. D. gar og komz hann uppi tre eitt, hundarner komu at eikinni oc klifu uppi, *Magnus* ſló þá einn þeirra med kefli er hann hafdi halldit á, enn þeir lögdu þegar á flótta oc lögdu halana á bak ſier oc runnu til ſkipa. *Magnus Erlendsſon* leyndiz á ſkoginum medann Kongsmenn leitudu hanns, fór hann ſiþann upp á land oc kom fram i hird *Melkolfs Skota* kongs oc dvalldiz þar um hríd, enn ſtundum var hann á *Bretlandi* med biſkupi nockurum; þetta ſama hauſt fór *Magnus* kongr aptr til *Sudreyia* oc var þar um veturinn. Þann vetr andadiz *Kali Sæbiarnarſon* af ſárum. Um varit ſnemma fór *Magnus* kongr til *Orkneyia*, þar ſpurdi hann andlát Jarlanna ur *Noregi*, hafdi *Erlendr* andaz i *Nidaroſi* oc var þar jardadr, enn *Páll* i *Biörgvin*. Þá gipti *Magnus Gunnildi* dóttr *Erlends* iarls, ſyſtr *Magnuſar* hins helga, *Kol Kalaſyni* i faudrbætr med miklum eignum i *Orkneyiuu*, giordiz *Kolr* þá lendr madr kongs, þeirra ſon var *Rögnvalldr Kali*; ſumer menn ſegia at *Erlingr Erlendsſon*, bróder hins helga *Magnus*, hafdi fallit i *Aungulseyiar* ſundi, enn *Snorri Sturluſon* ſegir hann fallit hafa á *Ulaztíri* med *Magnuſi* kongi, þvíat þá er *Magnus* kongr hafþi IX. vetr ráþit *Noregi*. fór hann veſtr til *Irlandz* med miklum her ok um ſumarit eptir fell hann á *Ulaztiri* á *Bartholomæus* meſſo dag, enn *Sigurdr* ſon hans fór þegar or *Orkneyium* auſtr til *Noregs*, oc var þar til kongs tekinn med brædrum ſínum *Eyſteine* oc *Olafi*.

Cap. 9.

Nu heyrdu þeirr i fyrra capitula hverſu almáttigr Gud er buinn at miſkunna, hvers eiginnligr godleikr er jafnan at þyrma

arborem qvandam aſcenderat, qvam canes, cum eo venirent, A. D.
ſcandere conabantur, unde uni eorum baculum, qvem tenuerat, ligneum impegit, canes vero ſtatim fuſi, caudas demittebant & ad naves recurrebant. Magnus Erlendi, *dum regii eum qværebant, in ſylva delituerat, inde per continentem tendit, ad aulam* Melkolfi *regis* Scotorum *pervenit, & aliqvamdiu ibi, interdum autem in* Britannia, *apud epiſcopum qvendam, commoratur. Eodem hoc autumno rex* Magnus *in* Hæbudas *rediit ibiqve hyemavit. Seqventi hyeme* Kalius Sæbiörni *filius ex vulneribus obiit. Ineunte vere rex* Magnus *in* Orcades *delatus, audiit e* Norvegia *obitum comitum; mortuus erat* Erlendus Nidroſiæ *ibiqve ſepultus,* Paulus *vero* Bergis. *Tunc* Gunnhildam, *filiam* Erlendi, *ſororem ſancti* Magni, Kolo Kalii *filio, multis fundis in* Orcadibus *divitem, cædem patris eo modo reparans, nuptum dedit, tunc ſe ipſi addicenti & ſatrapæ honore nobilitato; erat eorum filius* Rögnvalldus Kalius. *Sunt qvi ferunt* Erlingum Erlendi *filium, ſancti* Magni *fratrem, in freto* Aungulseyenſi *occubuiſſe, aſt* Snorro Sturlæus *eum in* Adalſtiria *cum rege* Magno *cecidiſſe aſſerit, nam cum hic novem annis* Norvegiæ *ſceptra tenuerat, ingenti cum exercitu occaſum verſus ad* Hiberniam *tetendit & ſeqventi æſtate in* Ulaztiria, *die feſto* Bartholomæi, *cecidit; Verum* Sigurdus, *ipſius filius, relinqvit ſtatim* Orcades *& in* Norvegiam *delatus unacum fratribus* Eyſteine & Olao, *rex ſalutatur.*

Cap. 9.

Audiviſtis jam in priori capite qvorſum omnipotens Deus paratus fuerit ad clementiam exhibendam, cujus propria ſemper

A. D. ma oc ſnúa vandrádum til hags oc hiálpar oc hverſu hann varþveitti þenna ſinn koſinn kappa frá heimſins vada oc vaſki, at birta hönum oc ſýna hverſu mikla luti hönum byriadi at þola fyrir hanns nafni, oc hann er í hafdi ſtadit optliga ſtórum manndrápum, ſkilldi um ſider verda ſórn heilags anda, oc gefa Gudi ſitt eiginnligt blód med líſi oc líkama oc fyrir þvi komſt hann ur því valldi hins ágiarna kongs ſem fyrr var leſit.

Cap. 10.

Þá er hinn heilagi *Magnus* var á *Skotlandi*, fretti hann andlát *Erlendz* iarls födur ſíns oc þau önnr tídendi ſem fyrr var ritat; oc ſem hann hafdi verit ſlíka ſtund i hird *Skota* kongs ſem hönum líkadi, ſæmdr af konginum giöfum oc göfigu föruneyti, fór hann á *Kátanes* oc var þar af öllum virduliga tekinn, hirtr oc halldinn oc þegar koſinn ok tignadr iarls nafni, vinſæll oc virduligr öllum Guds vinum, oc þvi næſt án dvöl gerdiz hinn heilagi *Magnus* iarl (q) *Paulus* af *Saulo*, predikare af mandrápsmanni, oc hefndi hann þat á ſialfum ſier þat er hann hafdi illa lifat, tók hann at gráta ſik daudann i ſyndum med dagligum (r) ſýtingum oc ſtadfaſtri ydran, oc galt hann nú maklega hefnd i margfölldum meinleikum, ſyndugum girndum veſlugs holldz, þá ſyndiz hann vordinn nýr maþr, ſá er eptir þvi er fallinn ſem Gudi er ſæmd í, oc hann ſkipti i annan mann, i gódann af vandum, i ſæmiligann af ſyndugum, i helgann af herſiligumm, i ſælann oc hreinann af ſaurgum, þeſſi er umſnúning þinnar hægri handar almáttigi Gud, þu ert ſtyrkr at ſtyrkia, hollr at hialpa, buínn

(p) Poſtuli *add.* 351. 352. (r) yferbotum *omn.*

est bonitas parcere & difficultates in commodum & salutem A. D.
mutare, & qvo modo conservaverit hunc suum electum athletam a mundi periculo & colluvie, ut manifestaret illi atqve ostenderet, qvanta nominis sui causa pati deberet, &, qvi magni momenti homicidiis sæpe interfuerat, victima spiritus sancti tandem fieret, ac proprium sangvinem cum vita & corpore Deo *dicaret, igitur avari regis potestati, ut supra legimus, se subduxerit.*

Cap. 10.

C*um erat in* Scotia *sanctus* Magnus, *patris sui comitis* Erlendi *mortem, præter alia nova, qvæ supra scripta sunt, audivit, & ubi tamdiu, qvamdiu ipsi placebat commoratus fuerat, donis & conspicuis comitibus a rege ditatus in* Kataneſiam *ivit ibidemqve ab omnibus honorifice exceptus & habitus est; ei ministratur, mox electus, comitis titulo nobilitatur, amicis beatus & honore affectus ab omnibus* Dei *amicis; exinde, sine mora, factus est sanctus comes* Magnus, Paulus *ex* Saulo, *præco ex homicida, & a se ipso vindictam sumsit suæ male actæ vitæ, cæpit lugere se mortuum in peccatis, qvotidiano luctu & constanti pænitentia; perqvam punivit multifariis afflictionibus nefarias cupiditates miseræ carnis; homo novus tunc factus esse videbatur, qvem, ad sui gloriam compositum, Deus ipse in alium hominem convertit, in bonum ex malo, in decentem ex peccatore, sanctum ex horrendo, salvum & mundum ex sordido; hæc Deus omnipotens conversio est dextræ tuæ; fortis es qvi cor-*

 robores,

A. D. buínn at bæta, gofigr at gæta. Med þessum hætti var hinn heilagi *Magnus* umsnúinn i helgann mánn, tók at eria jörd sins hiarta med vöskum ristli vidrkenningar, þá drap hann úgiptumann sinn oc fal hann undir sandinum, þá gróf hann skurdgod *Labans* undir vidarrótum, sleit hann ur sier synder oc saurganer, oc skríddi sik háleitum kröptum, i gudligum gódgerningum med karlmanligri stadfesti, tók hann þá at vaxa sem olivovidr oc upplyptaz i öllum godum lutum oc virduligum verkum ſva sem cypressus er yfer önnr tre, sva vox heilagr *Magnus* at hann skylldi sva vera *Magnus*, þat er mikill i Gudóminum sem hann var at nafni, uppstigandi í hamíngio oc heilagleik.

Cap. II.

Einum vetri eda tveimr eptir fall *Magnusar* kongs *Berbeins*, kom vestann um haf til *Noregs Hakon Pálsson* oc gáfu kongar hönum iarlsnafn oc ríki slíkt sem bróder hans stód til, fór hann þá vestr um haf oc tók undir sik allt ríki i *Orkneyium* med sva mikilli ágirni oc (f) vitiannligri at hann drap saklausa sýslummenn *Noregs* kongs, er þann helmíng eyianna hellt, oc geymdi er hinn heilagi *Magnus* átti, oc lagdi þannveg undir sik allar *Orkneyiar* med ofríki, þvíat hálfar eyiarnar heyrdu til hinum heilaga *Magnusi* at födrligre erfd; nu sem hinn heilage *Magnus* fretti þvílíka sturlan at *Hákon* brædrúngr hans tók undir sik erfalaund hans med opinberum rángindum, helt hann rádagerd vid sína menn hvat upp skal taka, kemr þat ásamt med þeim at

(f) omannligri, *inhumana. omn.*

robores, ſaluber in ope ferenda, pronus ad melius reddendum, nobilis ſervando. Hunc in modum divus Magnus *in virum ſanctum converſus erat; cæpit arare agrum cordis ſui valido vomere pœnitentiæ: occidit tunc hominem ſui infortunii & ſub arena abſcondit; idola* Labanis *ſub arborum radicibus terræ mandavit; peccata & pollutiones ejecit; ornavit ſe egregiis virtutibus, beneficiis Deo gratis, cum conſtantia virili. Cæpit creſcere ut olea & exſurgere in omnibus bonis & venerandis factis; ut cypreſſus alias arbores ſuperat, ita crevit ſanctus* Magnus, *ut* Magnus *eſſet, id eſt qvoad res divinas, qvemadmodum nomine, aſcendens in proſperitate & ſanctitate.* A. D.

Cap. II.

U*no aut duobus poſt cædem regis* Magni Nudipedis *annis*, Haqvinus Pauli *ex occidente in* Norvegiam *venit, cui reges comitis titulum & imperium tantum, qvantum jure hæreditatis fratri ejus competebat, contulerunt; hinc occidentem verſus per mare delatus, totum in* Orcadibus *regnum ſibi ſubjecit, tanta & manifeſta avaritia, ut inſontes toparchas regis* Norvegiæ, *cui id dimidium inſularum parebat, qviqve, qvod ſancto* Magno *jure cederet, reſervabat, occideret & eo modo totas* Orcades *vi, dimidium enim inſularum juſtæ hæreditatis titulo a patre ſancto* Magno *relictum erat, ſubigeret. Cæterum cum ſanctus* Magnus, *qvod mærorem attulit, audiret, conſobrinum* Haqvinum *hæreditariam ditionem manifeſtis injuriis ſubjicere, apud ſuos ineunda conſilia qværit; conſentiere in id, ut ad tempus exſpectaret, donec mitigare-*

 tur

A. D. at hann vill bída um tíma at fefiz reidi oc ágirni *Hákonar* frænda fíns oc at ecki fyniz at hann fæki erfd fína med hermannahætti, helldr fem vin laga oc rettinda oc kærligr elfkari.

Cap. 12.

Er fá tími er kominn er hinn heilagi *Magnus* vill vitia finnar födrleifdar, þá fór hann med vegligu föruneyti af *Katanefi* til *Orkneyia* oc verda hönum frendr oc viner fegnir, þá beidiz hann at taka vid födrarfi finum, þat líkadi bondum vel, þvíat hann var vinfæll, átti hann marga frændr oc mága at giarna villdu hann til ríkis hallda; þá átti *Þóro* modr hanns fá madr er *Sigurdr* hiet, þau áttu mikit bú i *Papuley*. Þá er *Hákon* iarl fpurdi at *Magnus* var kominn í eyiarnar, dró hann lid at fier oc villdi ecki uppgiefa ríkit helldr at veria, fóru þá viner beggia i millum þeirra oc leitudu um fætter, kom þá fva med tillögum gódra manna at þeir fættuz at því at *Hákon* iarl gaf upp hálft ríkit, ef þat væri atkvædi *Noregs* konga. (s) *Magnus Erlendz* fon fór þá þegar auftr til *Noregs* á fund *Eyfteins* kongs, þvíát *Sigurdr* kongr var þá farinn ut í *Jorfalaheim; Eyfteinn* kongr tók vid jungherra *Magnufi* forkunar vel, oc gaf hönum upp faudrleifd fina, hálfar *Orkneyiar*, oc þarmed tók hann iarlsnafn af kónginum, med hinum fæmiligftum giöfum, yfer *Orkneyium* oc eptir þat for herra *Magnus* iarl veftr um haf til ríkis fíns oc urdu hönum fegner frændr oc viner, oc þarmed öll alþýda, fæmdiz þá vel frendfemi þeirra *Hákonar* iarls

(s) heilagr. *add. omn.*

tur ira & avaritia cognati Haqvini *& ne videretur ipse* A. D.
patrimonium suum more militum, verum ut juris & justitiæ sectator & diligens amator, poscere.

Cap. 12.

Cum adesset tempus qvo patrimonium poscere voluit sanctus Magnus, *iter cum conspicuo comitatu ex* Katanesia *in* Orcades *instituit; cognati amiciqve eum gaudentes excipiunt; patrimonium suum tunc expetit, qvod incolis perplacuit, amicis enim beatus, multis cognatis & affinibus, qvi ipsum ad imperium vehere satagebant, gaudebat.* Thoram *ejus matrem tunc in matrimonio habuit vir nomine* Sigurdus; *hi villicationem magnam in* Papuley *habuere. Cum audiret Comes* Haqvinus Magnum *in insulas venisse, copias conscripsit & imperio non cedere, ast id defendere, voluit; amici deinde utriusqve intercedendo pactionem qværebant, qvæ, ob preces optimatum, ea conditione inita est, ut* Haqvinus *dimidio regni* Orcadici *cederet, si reges* Norvegiæ *in id consentirent.* Magnus Erlendi *orientem versus in* Norvegiam *statim, conventurus regem* Eysteinem, *rex enim* Sigurdus *in itinere* Hierosolymitano *abfuit, proficiscebatur; hic cum humanissime excepit, eiqve patrimonium ipsius, dimidium* Orcadum, *& præterea Comitis in* Orcadibus *titulam, cum pretiosissimis donis, concessit; ille postea per mare occidentem versus in provinciam redux, cognatorum & amicorum nec non totius vulgi gaudio excipitur. Multos postea hyemes cum Comite* Haqvino, *inter*

A. D. iarls marga vetr, er viner þairra áttu lut at, var þá ár oc fridr gódr i *Orkneyium* medann vingan þeirra hiellz. Þeir frændr, herra *Magnus* iarl oc *Hákon* höfdu landvörn bádir ſamt nockara hríþ ſva at þeir urdu vel ſamþycker; ſva er ſagt í kvædum þeim er ort er um þá, at þeir hafi bariz víd víking þann er heriadi ríki þeirra er (t) *Dufniall* hiet, hann var manne firnari enn brædrúngr iárlanna oc fell hann firir þeim. *Þorbiörn* het maþr, ríkr fyrir ættar ſaker oc göfigr, enn fátækr at gódum ſidum, er þeir tóku af líſui i *Borgarfyrdi* á *Hialtlandi* fyrer gnógar ſakir, ok enn urdu þau ſleyri tíþindi er kvædin víſa til at þeir hafi bádír ſamt athverit, þóat ver kunnim ecki greiniliga frá at ſegia. Hefir hinn heilagi *Magnus* þeſſa luti framit ecki ſem víkingr eda ránsmadr helldr ſem lögligr ſtiórnari ríkiſins oc geimſlumadr laganna, elſkari fridarins til at hirta úſidu manna, oc reſſa rángindi, frida oc náda ſína undirmenn oc ſitt ríki af oſſa ok ágangi vandra manna, er ætíd ſátu um þat at ſpilla fridinum.

Cap. 13.

Herra *Magnus* var hinn ágiætazti madr í ſínum höfþingſkap, ſidgódr oc rádvandr, vinhollr oc vapndiarfr, vígkiænn oc ſigrſæll i orroſtum, hóglyndr i fridi ok þó ſtiórnſamr, lítillátr í máli oc miſkunnſamr, ſpekingr at viti oc hafdi hvers manns lof, hann var örr af fie oc ſtórgiöfull vid höfþingia, hann veitti hversdagliga mikla hiálp fátækum mönnum fyrir Guds áſt, oc reſſadi hann (u) miök herián oc ſtuldi, let

(t) *Aufniáll.* 351. 352. (u) miök. *omitt.* 351.

intercedentibus amicis, concordia, annonæ felicitas & pax publica, qvo usqve valuit eorum gratia, duravit. Consobrini, comes dominus Magnus & Haqvinus, *bene concordes, pacem publicam aliqvantisper tuebantur. Carmina de iis condita referunt eos contra piratam nomine* Dufnialum, *qvi regnum eorum infestabat, prælium commisisse, & eum, uno gradu remotiorem qvam qvod consobrinus ipsorum esset, interfecisse.* Thorbiörnus *nominabatur vir nobilitate generis dives, honestis autem moribus pauper, qvem in* Borgarfiordo Hialtlandiæ, *sat causarum provocati, vita privarunt. Sunt etiam, præter memoratas, plures res gestæ, qvas eos una procurasse, distincte licet referre neqveamus, carmina testantur. Gessit has res sanctus Magnus, non ut pirata aut prædo, sed ut justus rector provinciæ & legum custos, amator pacis, ad castigandos male moratos, puniendos iniqvos, ad pacem & securitatem subditis ac regno ab insolentia & invasione malorum, qvi paci violandæ semper studebant, liberans, impetrandam.* A. D.

Cap. 13.

D*ominus* Magnus *indolis erat generosissimæ & principe prorsus dignæ, bene moratus, circa bonorum morum observationem severus, amicis fidus, cum arma conferret audax, victoriis beatus, pacis tempore qvietus, imperio tamen invigilait, affabilis & clemens, prudentia insignis, communi omnium præconio celebratus atqve munificus erga optimates, pauperibus Dei causa multum sublevationis qvotidie impertiebatur,*

A. D. let drepa víkínga oc illgerdamenn ſva ríka ſem fátæka, ecki var hann vinhallr í dómum, virdi hann meira Guds rett enn mannvirdingarmun, i öllum lutum hellt hann ríkt Guds bodord, oc var meinlætiſsſamr vid ſik, marger ágiæter vóru þeir hanns mannkoſtir er hann ſýndi ſiálfum Gudi enn leyndi mennina.

Cap. 14.

Enn med því at hinn heilagi *Magnus* hafdi ríki ok ſtiórn yfir verallſdar folki, þá villdi hann líkiaz heimligum ſidum veralldligra höfþingia, feck hann ſier oc faſtnadi eina ríkborna jungfrú oc hina ſkiæruzſtu mey af hinum tignuzſtum *Skotlandz* höfþíngia ættum, oc flutti heim til ſín oc gerdi brúdkaup til; þetta gerdi hinn blezadi *Magnus*, ſva ſem (v) reyndiz, med diúpſettu rádi gudligrar miſkunnar til þeſs at bleckia blídligar teygingar þeſſa heims, helldr enn at fullgera fýſter ſíns líkama, þviat hann var hólpinn gudligri giæzlu oc himneſkum krapti, bygdi X. vetr hiá þeſſari meyu hreinn oc hlutlauſs gerſamliga allra ſaurlífiſs ſynda, enn er hann kiendi á ſier freiſtni til líkams loſta, þá for hann í kallt vatn, oc bad ſier fulltíngis af Gudi. See her ſterkann Guds kappa i dagligu ſtrídi, hverſu (x) dádſamliga hann lifdi med þeſſari jungfru, ſva lángann tima, fyrir þvi at þó hann mætti laugliga (y) henni blídkaz, villdi hann helldur, ſtuddr heilags anda miſkunn, kióſa hinn betra lut, at lifa úſpilltr, enn fremia leyfiligann hiúſkap, þviat þeir þola likamsbruna er at

(v) reyndr. *omn.* (x) dagliga, *quotidie.* 351. 352. (y) af. *add. omn.*

batur, rapinas & furta graviter punivit, piratas & latrones, tam divites qvam pauperes occidi curavit, amicorum studio in judiciis non trahebatur, anteferebat leges divinas personarum disparitati; præcepta Dei in omnibus abunde observavit & se ipsum perqvam afflixit; multæ erant virtutes egregiæ qvas ipsi Deo manifestavit, mortales autem celavit. A. D.

Cap. 14.

C*æterum cum sancto* Magno *mundani imperio regendi essent homines similis fieri voluit mundanis moribus terrestrium principum; ambivit nobilis ex clarissima principum* Scotiæ *stirpe virginis & sponsæ domum secum deductæ, celebravit nuptias; fecit hoc beatus* Magnus, *uti postea docuit experientia, profundo divinæ clementiæ consilio inductus, magis ut blandientes hujus mundi illecebras falleret, qvam ut carnis suæ cupiditatibus satageret, munitus enim erat divina conservatione & cælesti virtute; cohabitavit decem hyemes cum hac virgine, castus, sine omnibus venereis peccatis; cum autem tentationem lasciviæ carnalis comperiret, frigidæ se aqvæ immesgens, auxilium Dei imploravit. En heic fortem Dei athletam, qvam egregie in qvotidiana pugna cum hac virgine vixerit tam longo tempore, eo, qvod qvamvis blanditiis eam flectere licuerit, maluit, clementia Spriritus Sancti fultus, melius eligere, intemeratus nempe vivere, qvam, qvod licuit, coire, perferunt enim ignem carnis qvi ita*

 faciunt

A. D. at ſlíku fara, þviat villdra er ok auruggra at vardveita heila blóma, enn at bæta þá er ádr ero (z) ſpillter, þviat ecki ſár verdr jafnvel grætt, ſem þat holld er heillt hefer halldit. Enn at liſa i þeim líkama án líkamsloſta er ecki mannligs kraptar, helldr gudligrar giafar, enn hvílíka freiſt ni oc meinlæti hann þoldi af líkams bruna, hverſu þúng ſkeyti úleyfdra hræringa oc hverſu torvillikt ſtrid hann ſigradi oc ſtaudvadi (a) hardar fýſtir hitnanda hollds, þá veit ſá er reynir, enn úreyndr tortrygger. Se miner kiæruzſtu þeſſi er ſú hin mikla ſýn er *Moiſis* ſá runninn loganda oc egi brennanda. Þat er at ſkilia, þeſſi hinn úngi madr freiſtadr enn enn ecki yfirſtíginn. Enn med þvi at ſva mælir *Páll* poſtuli at eingi kóronaz nema ſá er laugliga ſtridir oc karlmannliga tilþiónar þá valldi þeſſi hallarhöfþingi oc ſtridandi riddari höll þina at þola dagligt ſtríd oc nálægann bardaga brennandi holldz, oc hann bardiz vaſkliga oc ſigradiz ſælliga, þviat hönum virdiz ſva at ſá vill vera ofmikill (b) höglifis riddari, er fyrr vill hafa dýrdina, enn hann vinni kraptaverkinn, þviat kraptr er vegr til dýrdar oc dýrdinn gefz af kraptinum, ſvikul er ſú dýrd oc hiegomlig er ſú fegrd er ecki fædir heilagr kraptr oc undra ek, ſeger ritninginn, hverſu fögr oc ſýſilig er hreingetning med ſínum biartleik oc áſtſemd. (c) Þeſſi hinn háleiti Guds riddari, gyrdr hreinlífis linda, koſtgiæfdi med allri hugarſýſt at fremia oc fullgera allzkonar áſtarverk til ſæmdar ſínum drottni, eda hvat mundi hann (d) ſynia ſínum Gudi þeſſa heims luta, er ſialfs ſins lif oc likam tilvardi, oc ſínu eiginligu blódi útſteypti fyrir Guds ſakir.

Cap.

(z) óſpillter. 351. 352. (a) haſtar oc. *repentinas. omn.* (b) hoglífill. 351. 352. (c) þviat *pro* þeſſi. *omn.* (d) ſpara. *omn.*

faciunt; facilius enim & firmius est integros flores conservare, qvam, eos, qvi antea violati sunt, restaurare, nullum enim vulnus æqve bene sanatur ac caro qvæ integra mansit. Verum in corpore vivere sine carnali libidine non est virtutis humanæ, sed doni divini; qvalem autem tentationem & molestiam carnis passus fuerit, qvam gravia tela illicitorum instinctuum; ex qvam ardua pugna victor evaserit & impediverit calescentis carnis fortes illecebras expertus scit, inexpertus diffidit. En carissimi; hæc magna est visio, cum Moisi *rubus ardere, non vero exuri appareret; hic, puta, juvenis tentatus non autem victus; verum cum dicat apostolus* Paulus, *neminem, præter eum, qvi rite dimicat & viriliter operatur, coronari. Elegit hic aulæ princeps & certans eqves aulam tuam ad sustinendum qvotidianum certamen & præsentem pugnam urentis carnis; contendit strenue & prosperam reportavit victoriam, reputavit enim, eqvitem, qvi gloria prius cluere vult, qvam res magni momenti gerat, nimiam continentiam ambire, virtus enim via est ad gloriam, daturqve gloria ex virtute; inane est decus & fallax gloria, qvam non parit virtus sancta. Miror, ait scriptura sacra, qvam decora & desideranda sit nativa castitas cum splendore amando. Almus hicce Dei athleta, castitatis baltheo cinctus, ex omni animo facere & consummare omnifaria qvæ ab amore dependent opera in gloriam Dei sui, studuit; Cur, qværo, res mundi hujus Deo suo denegaret, qvi sui ipsius vitam & corpus exposuit & proprium sangvinem propter Deum effudit.*

A. D.

A. D.

Cap. 15.

Nú med þvi at einginn má vera *Abel* nema ſá er þolír oc reynir nídzku *Káins* oc aufund, oc hinn helgi *Ezechiel* bió med eitrfullum mönnum oc hinn riettlát· *Loth* var þraungdr af ránglátum mönnum, þá vakti upp úvin allz mannkyns freiſtni oc bruna meingerda alla vega i mót þeim Guds riddara, ſáandi ſundrþycki oc hatri milli brædra oc frænda oc kiærra vina, alt til þeſs at fyrirkoma hönum oc únýta hanns kraptaverk, er þá tóku at vaxa med hönum, enn kviſtr gudligs vínvidar mætti hræraz, enn eiki aſnídaz, þviat ſva ſem vidr flýtr á vatni oc umſnýz af (e) bárum oc vindi, enn ſauckr ecki, (ee) (oc ſva ſem (f) vagn ſnýz á himmi, enn ſökz ecki), ſem gull ſkíriz i ofni enn brennr ecki, ſva ſem ſterkt hús er knúit af ſtormí oc fellr ecki, eptir þeim hætti var hugr oc hiarta þeſſa hins ágæta piſlarvatz ſtyrkr oc ſtadfaſtr, úſkelfdr ok úhræddr milli ákafrá atburda oc áfalla margſkonar freiſtni, i midel ſtorma oc ſtórra boda leindrar öfundar oc underhyggio ſva ſem opinnberrar illzku oc illgyrndar, i móti ſkeytum freiſtanda uvinar; er þat greinanda þeſſu næſt med hverium hætti þetta ſundrþycki geriz medal iarlanna.

Cap. 16.

Þá er þeir frændr, heilagr *Magnus* oc *Hákon* iarl, höfdo nockura vetr löndum rádit med fridi oc ſamþycki gódu, þá for þar, ſem optliga kann verda, at illgiarnar menn urdu til

(e) brimi. *omn.* (ee) *omitt. Od.* (f) vagl. 351. 352.

Cap. 15.

C*æterum qvoniam nemo poteſt eſſe* Abel *niſi is qvi* Caini *injuriam & invidiam patitur & experitur; ſanctus* Ezechiel *habitavit inter homines veneno plenos & juſtus* Loth *ab injuſtis oppreſſus eſt; excitavit totius generis humani hoſtis tentationem & æſtum noxarum undiqve contra iſtum Dei eqvitem; ſeminavit diſcordiam & odium inter fratres, cognatos & caros amicos, eum ſolum in finem ut ipſum perderet, ac miracula, qvæ tum apud eum increverunt, inutilia redderet; ramus vero divinæ vitis moveri, non autem abſcindi, potuit, nam ut lignum ſuper aqvam natat & â fluctibus ac ventis ſubvertitur, non vero demergitur, qvemadmodum helice in cælo vertitur, ſed non decidit, ut aurum in fornace rutilatur, aſt non exuritur, ut domus ſtabilis a procella agitatur, non vero corruit, ita cor & animus celebris hujus martyris firmus & conſtans, intrepidus ac imperterritus inter diligentes conatus & incurſiones multiplicis tentationis, inter tempeſtates & ingentes fluctus tectæ invidiæ & doli, ut manifeſtæ malignitatis & neqvitiæ, contra jacula tentantis hoſtis. Referendum poſthæc primum qvo modo diſcordia inter comites coaleſcat.*

Cap. 16.

A*liqvot hyemes cum C omites* Magnus & Haqvinus Orcadibus, *integra concordia & pace, præfuerant, accidit, qvod alias ſæpe, ut malevoli fraternam concordiam violatum irent; tunc* Haqvinus *infau-*

A. D. til at ſpilla um frændſemi þeirra, dróz *Hákon* iarl þá úgyptumenn á hendr, þviat þeir frændr voru miög úlíker i ſkaplyndi, herra *Magnus* iarl var gódgiarn oc trúlyndr í heitum, villdi hallda ríki þvi er Gud hafdi gefit honum oc ágirnaz ecki framarr, þvíat med hverium hætti (g) mátti hann prófaz ágiarn á annara manna ríki eda eign, er ſva var aurr af ſiálfs ſins líkama at hann þyrmdi ecki ſínu líſi fyrir Guds áſt, hann ſidadi oc ſamdi ſitt underfólk til riettrar at ferdar, ſva at ſíþann hann havdi frelſt oc fridat ríki ſitt undann ágángi vandra víkinga, lofadi hann eingum ſinna manna at leggiaz i hernat oc hegndi hardliga allar lögleyſr oc úſidu, enn *Hákon* iarl var hardlyndr oc grimmr, ágiarn bædi til fiár oc ríkiſs oc meir frammlútr at eggia ſína menn til hernadaá enn letia, enn repſadi lítt úſiþu oc illgerþir, hann var miöc aufundſiukr um vinſælldir oc hófþingſkap hins heilaga *Magnuſs* iarls, villdi *Hákon* giarna med ágirni ſinna illra rádgiafa fyrirkoma ſæmdum *Magnuſs* iarls oc leggia undir ſic ríki hanns med ránum oc rángindum oc tok *Hákon* med ſínum mönnum um líf hanns at ſitia med ſvikſamligri undirhyggiu.

Cap. 17.

Nú ſem hinn ſignadi *Magnus* er þeſs vís vordinn ſannliga fyrir margar raunir ſem hann þyckiz ecki mega viddyliaz, at *Hákon* villdi komaz at liſi hanns oc riki, þá efnadi hann rádagerd ſina med rádgiöfum ſinum, oc ſýndiz hönum at vægia nockora ſtund undan öfund oc ædi *Hákonar*, kaus hann þá af

(g) madrinn *pro* mátti. *omnia.*

faustos magis sibi adsciscebat, cognatorum enim indoles perqvam dispar erat; *Comes dominus* Magnus, *benevolus, promissis fideliter stetit, regnum qvod Deus ipsi dederat retinere voluit & non ultra avere, qvomodo enim experiri potuit eum regnis aut possessionibus alienis inhiare, qvi sui ipsius corpus adeo largiebatur, ut suæ vitæ præ Dei amore non parceret; mores docuit subditos & assvefecit eos salubri vivendi rationi, ita, ut postqvam ditionem suam ab invasionibus malorum prædonum liberaverat eiqve pacem conciliaverat, non permisit ullum suorum militiam suscipere & omnes injurias ac malos mores graviter ultus est; Comes vero* Haqvinus *pervicax & ferox, opum & regni avidus, magisqve pronus ad stimulandum suos ad neqvitiam, qvam svadendum ut ab eadem abstinerent*, male *autem moratos atqve scelestos parum punivit; amor vulgi in comitem* Magnum *hujusqve generositas* Haqvini *invidiam excitabant, studuit, actus avaritia malorum suorum consiliariorum, honorem Comitis* Magni *detrudere & regnum ejus rapinis & injuriis sibi subjicere, cœpit igitur cum suis fraudulento dolo vitæ ejus insidiari.* A. D.

Cap. 17.

C*æterum cum beatum* Magnum *vera experientia, qvæ non posse duxit multoties certum reddidisset*, Haqvinum *ipsius vitæ & regno insidiari, consulit consiliarios suos & decernit invidiæ & furori* Haqvini *cedendum, optimos ex*

A. D. af lidi ſínu ſem villdazſtir voru ok bázt (h) til fylgdar falner oc ſigldu til *Englandz* oc ſóttu fund *Heinreks* kongs ſonar *Wilhialms* (i) *Baſtards*, er þann tíma var einvalldzkongr yfer *Englandi*: ſem hinn heilagi *Magnus* var kominn til þeſſa kongs þá birti hann hönum atburdi oc efni ſinnar þángat komu ok tok kongurinn hönum med mikillri virþing oc i ſva mikla vináttu kóngſins hann uppſtie, at hann hellt hann oc allt hanns lid á ſínum koſti alla XII. mánude ríkuliga, ſva ſem kongi ſómdi at veita ágætum hertuga; enn þeſſi hinn heilagi píſlarvattr hellt ſic oc ſína ſveit ſva vitrliga (k), at hann vardiz oc vidſá öllum vandra manna felagſkap oc er herra kongurinn ſkylldu af ſinni vizſku, hverſu *Magnus* iarl var godta verka oc ſæmiligra ſida ſágare oc at heilagr andi bió i hönum, þá hlýddi hann giarna hanns rádum, oc hafþi hans forſio i ſinum framferdum, þviat hann var heill oc hollr i rádum oc rádagerdum, blídlyndadr oc þolinmodr ſem *Chuſi*, gladvær oc elſkuligr ſem *Jonathas*, riettvíſs vandlætismadr laganna ſem *Phinees*, ſva var hann öllum kærr oc elſkuligr, þeckr oc þægiligr, at margir voru þeirr er ſva mælto, ſæler ero þeirr er þic ſá oc þeir er audladiz þina vinattu, hann var gladr oc gódviliugr ríkum mönnum, aurr oc milldr vid ſátæka, gódlyndr oc gódgiarn oc lítillátr allri alþýdu oc þó at hann væri i hyrd ſtaddr med heimligum höfþingium, þá varadiz hann oc vid ſá allzkonar löſtum þeirr er hyrdmánna ſidum ſpilla, oc at hann ſkildi eigi frammveigis ſlecka ſitt ſkírliſi i ſamþycki vid annarra manna ſynder, þá bió hann ſína heimferd þegar er lidnir voru þeir XII. mánuder er hann hafdi med *Henriche* konge dvaliz, kann þat vera at Gud hafi birt hönum, at hann ſkilldi luka ſínum þrautum inn

(h) tilfallner. *omn.* (i) *omitt. omn.* (k) oc virdiliga. *add. omn.*

ſuis & comites aptiſſimos deligit, in Angliam *navigat con-* A. D.
venitqve regem Henricum *filium* Vilhelmi Baſtardi, *qvi eo tempore* Angliam *ſolus regebat; Sanctum* Magnum *ſe convenientem aperientemqve cauſam cum negotio ſui adventus, rex honorifice excipit & tanto amore amplexus eſt, ut ipſum cum toto exercitu duodecem menſes integros, laute, ut decebat regem inſigni præſtare duci, propriis ſumptibus aleret; Verum ſanctus hicce martyr cum ſuis ſapienter adeo vixit ut ab omni malorum converſatione abſtineret atqve caveret; cumqve dominus rex ex ſua prudentia intelligeret qvalis comes* Magnus *eſſet, bonorum operum & decentium morum cultor & qvod ſpiritus ſanctus in eo habitaret, conſilia ejus lubens & in agendis providentiam ſecutus eſt, in iis enim dandis & conſultando fidus ſalubrisqve erat, animo miti & patienti ut* Chuſi, *lætus & amabilis ut* Jonathas, *juſtus legum Zelotes ut* Phinees; *omnibus carus adeo & amatus erat, placidus & humanus, ut multi eſſent, qvi dicebant, beati ſunt qvi te vident & tuam conſeqvuntur amicitiam, comis erat & officioſus erga divites, liberalis & munificus erga pauperes, mitis, benignus ac urbanus erga totum vulgum, & licet in aula conſtitutus eſſet cum principibus mundanis, caute omnia ſcelera, qvæ ſatellitum moribus nocent, averſatus eſt & ne in poſterum ſuam integritatem alienis peccatis conſentiendo macularet, exactis ſtatim duodecim, qvibus apud regem* Henricum *commorabatur, menſibus, reditum paravit; fortaſſis Deus ei manifeſtavit, qvod, ærumnarum finem brevi obtinendo, ſibi tam candidos flores*

A. D. innann ſkamms tíma oc fórna ſva Gudi ſkæra blóma ſíns hreinlífis, ſem ſigrſamligann dauda ſíns píſlarvættis, þvi at leyſaz or líkama oc lifa med *Kriſti* er miklu dýrdligra enn vera her i þeſſa heims ſaurgan.

Cap. 18.

Epter þat hinn heilige *Magnus* hafdi tekit orlof af *Heinriki* kongi, ríkum giöfum og margſkonar ſæmdr oc virdr, vegſamadr af herra konginum, þá ſkilduz þeir med hinum meſta kærleik oc vinattu; vitiadi hann þá heilagra ſtada fyrſt allra þeirra er i nánd vóru oc fór ſídan heim til ſinna landa. Enn á þeim tíma er heilagr *Magnus* var á brott, lagdi *Hákon* iarl med mikillri ágirni oc herſkap undir ſic, ecki at eins allar *Orkneyiar*, helldr oc þar med *Katanes* allt, med ráni oc ofriki, hvaþan af ſva bar til at *Hákon* ſat i þann tíma á *Kataneſi* er hinn heilagi *Magnus* iarl lendi vid *Orkneyiar* med V. ſkipum vel ſkipudum af vöſkum oc velvapnudum mönnum, atlandi at ſækia ſitt ríki, þó med öngri rángri ágirnd þeſſa heims metnadar, ne óheimilla eigna, allra hellz er hann hafdi ádr leingi girnz (l) Gud oc var med öllum hiartafagnadi fullkomliga upptekinn ur girndum daudligra luta i fýſt eilífra fagnada, þvi kom hann nu at luka ſínu langlífi á lítillri ſtundu, þeim mun ſæmiligar ſem hann brott fór ſkiótara. Þeſſi tíþindi hanns heimkvamu ſpurduz þegar hvervetna, *Hákon* iarl jamnſkiótt vaknadi ſem grim birna at hvelpum ræntum, ſamanſafnandi oc til ſín ſtefnandi ſonum

(l) ſialfann. *add. omn.*

ſuæ caſtitatis, qvam fauſtam mortem ſui martyrii, conſecraret, diſſolvi enim ex corpore & cum Chriſto vivere multo major eſt gloria qvam in mundo hujus colluvie verſari. A. D.

Cap. 18.

P*oſtqvam ſanctus* Magnus *veniam regis, ab ipſo magnificis & multifariis muneribus ditatus & dignus habitus, prætereaqve honoratus, arcto amicitiæ vinculo ei junctus diſceſſit; Inviſit tunc cuncta, qvæ propinqva erant, loca ſacra & deinde in regnum ſuum reverſus eſt. Tempore vero peregrinationis ſancti* Magni, *Comes* Haqvinus *magna avaritia & latrocinio, non ſolum omnes* Orcades *ſed & totam* Kataneſiam, *prædando violenterqve agendo, ſibi ſubjecit; Accidit exinde, ut* Haqvinus *eo tempore, qvo ſanctus* Magnus *ad* Orcades *qvinqve naves, ſtrenuis & bene armatis inſtructiſſimas, appulit, in* Kataneſia *ſederet; animus erat* Magno *regnum ſuum recuperandi, non tamen ulla mundi hujus prava ambitionis nec illicitarum poſſeſſionum avaritia, præſertim cum Deum diu dilexerit & cum omni cordis lætitia ex concupiſcentiis rerum mortalium in deſiderium æternorum gaudiorum evectus fuerit, venit igitur nunc ut longinqvitatem vitæ ſuæ, tempore brevi, eo decentius qvo abiit citius, finiret; hæc de ejus reditu fama undiqve mox evolavit, Comes* Haqvinus *æqve cito vigilavit ut urſa, catulis clanculum ablatis, ferox, congregans & convocans filios* Belialis

 malos

A. D. ſonum *Belials* vandum illvirkium oc ſonum hins (m) dáliga *Dobet*, er æ oc æ illt vinnu, frá því er þeir fædduz af módrkvidi, ætladi *Hákon* þá at koma á uvart á hendr hinum heilaga *Magnuſi* at vinna oc fullgera med þéim hætti ſína illgirnd ok ſvik þau er hann hafdi leingi ádr i hug haft oc efnat. Enn hinn hæſti (n) himnakongr er frá eilífu upphafi ſkipadi at hann ſkilldi vardveita ſín hin dýrdligu einvalaker i ſínum fehirdzlum, ſá (o) af þeim ſínum völldum manni enn nockut ryd heimligrar atferdar, þat er hreinſanda var, þvi villdi Gud hann láta hreinſaz oc ſkírraz innan fárra daga med elldi þraungínganna oc meinlæta oc med (p) þrelum freiſtninnar oc margra mótgerda, þó at ecki væri höfudſynd til af hönum at þvá, þá villdi Gud auka hanns verþleika ef nockut ſkorti á, at eptir þvi ſem hanns freiſtni oc ſtríd væri meiri oc hardadi, þeim mun hærri oc háleitari ſkildi verda dyrd oc fagnadr ſigrvegarans, þvi gerdiz ſva at jarlarner ſenduz ſín á medal med ordſendingu fridar oc ſættar hinna hyggnuzſtu rádgiafa ſinna, er rettiliga báru merking þeirra *Chuſi* oc *Achitophel*, er báru ſáttmál milli þeirra *Davids* kongs oc *Abſalons* ſonar hanns, þá er þeir voru misſátter, kom þar um ſíþer þeſſu máli af med algöngu gódra manna at ſætt var formerud milli þeirra frænda (q) (med þeim hætti at iarldomr *Orkneyia, Katanes* oc *Hialtlandz* ſkilldi midlaz til hálfs milli iarlanna *Magnuſar* oc *Hákonar*,) ſkilldi hvargi gánga á annars ríki med nockurre ágirni; ſem þeſſi ſætt er ſamin oc ſtadfeſt med eidum oc handſölum, þá funduz iarlarner med fridarkoſſi; Enn þat ſem hinn heilagi *Magnus* hugdi til fridar, þat ſneri

(m) daudliga. 351. 352. (n) herra. *omn.* (o) á. *omn.* (p) þelum, *limis.* 351. (q) *omitt. parentheſin.* No. 351.

malos, *sceleſtos*, *& filios ſtupendi* Dohet, *qvi ſemper & ubiqve ¦poſtqvam ex utero matris nati erant malum operabantur, ſupervenire ſtatuerat* Haqvinus *ex improviſo ſanctum* Magnum *ad perpetrandam & conſummandam eo modo malignitatem & fraudem, qvam diu antea meditatus fuerat atqve paraverat; Verum ſummus rex cœlorum, qvi ab æterro principio ordinavit ut glorioſa ſua vaſa electa in ſuis theſauris conſervaret, vidit in hocce ſuo electo mundanæ adhuc actionis rubiginem qvandam qvæ abstergi potuit; voluit igitur Deus ut paucis diebus mundaretur atqve expoliretur igne anguſtiarum & noxarum & ſtimulis tentationis multarumqve adverſitatum; peccatum licet capitale apud eum non exiſteret abluendum, Deus ejus dignitatem, ſi qvid deeſſet, augere voluit, ut qvo ejus tentatio & lucta major atqve acrior eſſet eo major atqve celebrior gloria & gaudium victoris fieret; hinc factum eſt ut comites, cum nuntio pacis ac pactionis, prudentiſſimos ſuos conſiliarios, qvi vere exemplum erant* Chuſii *atqve* Achitophelis, *qvi fœdera inter* Davidem *& filium ejus* Abſalonem, *cum diſſiderent, ferebant, invicem mitterent; res tandem per bonorum interceſſionem eo venit ut pactio inter cognatos iniretur, ea conditione, ut comitatus* Orcadum, Kataneſiæ *&* Hialtlandiæ *inter comites* Magnum *&* Haqvinum *in duas partes æqvales divideretur, ac neuter alterius regnum ulla avaritia infeſtaret; Cum hæc pactio inita & juramentis ac manudatione confirmata eſſet, convenere cum oſculo pacis comites, qvæ autem pacem ſpectare ſanctus* Magnus *æſtimabat, ea* Haqvinus *in fraudem ſub-* A. D.

A. D. ſneri *Hákon* til flærdar oc undirhyggio oc þeſs leingr ſem hann áhellt eitri illzku ſinnar, þeſs illmannligarr hann uppſpió (r) henni, þviat hanns illzka oc nídingſkapr geck framm med miklu megni þann tíma er hann gat henni eigi leingr leynt med þeim hætti ſem etr i andliti gera manninum þvi meira mein ſem þær leingr í liggia, ſva ferr allzkonar illzſka þeſs helldr ſem hún (s) leyniz leingr i hug oc hiarta þeſs grimmari verdr hún til meinſemdanna.

Cap. 19.

Hinn heilagi *Magnus* iarl tók þá enn at ſtiórná ríki ſinu med fridi oc fagnadi um nockurn tíma, oc er þat meſt i Guds augliti, hverſu heilagliga hann lifdi i þeſſarri bidſtund ſíns dauda, hverſu hann ſkríddi ſic med háleitum kröptum oc framningum allsháttar mannkoſtar, i bænahalldi oc tára úthellingu oc vidrkenningu hiartans, i ſkírlífi oc ſköruglyndi, í ölmöſugiordum oc allri ſídſemd vid ſitt underfólk, í meinlætum oc margskonar þrautum er hann þoldi uppa ſinn líkama ok miklum ödrum fleirum digdum enn ſyndugr madr megi hug til koma hverſu er Guds helger menn gera, bióz hinn mæti *Magnus* iarl þannveg vid ſínu píſlarvætti, hvers fráſögn ver ſkulum þeſſu næſt (t) byria med Guds vilia.

Cap.

(r) *omitt. omnia.* (s) ſeyriz, *fecem contrahit. omnia.* (t) ſá at heira. 351. 352.

ſubdole convertit, & qvo diutius venenum ſuæ malitiæ retinuit, eo ſceleratius id evomuit, malignitas enim ejus atqve neqvitia magna, vi tempore qvo eam diutius celare neqvivit, proruit, nam qvemadmodum carcinoma in facie homini eo magis nocet, qvo diutius inhæret, ita omnifaria malitia eo, qvo diutius in mente cordeqve latitat, nocendo fit crudelior. A. D.

Cap. 19.

C*æpit adhuc ſanctus* Magnus, *lætus, durante pace, ditionem ſuam aliqvamdiu regere; Deus etiam potiſſimum novit qvam ſancte in hac mortis ſuæ mora vixerit, qvo modo ſe egregiis viribus & exercitiis omnimodarum virtutum ornaverit, orando, effuſione lachrymarum & recipiſcentia cordis, caſtitate fortiqve animo, eleemoſyna & omni honeſtate erga ſubditos, incommodis & variis adverſitatibus qvas in ſuo corpore paſſus eſt, ac aliis virtutibus multo pluribus qvam homo peccator excogitare qveat qvorſum ſancti* Dei *homines agant; hunc in modum ſanctus* Magnus *ſe ad martyrium, cujus relationem poſt hæc primum, Deo volente, ordiemur, paravit.*

A. D.

Cap. 20.

Sem fyrrſögd ſætt oc fridr hafdi haldiz millim iarlanna um nockora vetr, þá birti *Hákon* ſic ſvikara, framm ſteypandi or ſínu brióſti miklu ránglæti er hann hafdi um (u) (tíma aptrhalldit. Heyrit hverſu (v) ſannr er urſkurdr hins forna ſkáldſins, ſva ſegiandi:

Nulla fides regni ſociis, omnisqve poteſtas,
Impatiens conſortis erit, totum ſitit illa.

Þat ſkillz ſva): Alldri kann felagſkapr þeſſa heims ríkis tryggr at vera, þvíat allzkonar valldsmenn þola ey ſier iafnríka oc vilia einer allt hafa: Af þeſſu megi þier ſkilia hvílikt alldin er ſvikinn fæda, oc hvíliker ávexter upprenna af ágirni, allar ſynder geraz af girnd oc allar fyſtir (x) úleyfdar af ágirni framgánga, þat reyndiz med *Achab* hinum ránglátazſta kongi er offotti *Heliam* ſpámann, þetta byrti hinn glæpafullazſti *Judas*, er ſelldi drottinn varn vid verdi, þetta hid ſama ſvikarinn *Hákon* iarl bædi med dæmum oc raunarſtaufum i þeim ſvikum er hann ſveik ſinn frænda (y) i trygdum, þóat med ymſum hætti gerdiz atburdir um ſkipti þeirra oc ſundrþycki.

Cap. 21.

Tveir menn vóru þeir med *Hákoni* iarli er til ero nefndir ath einna veſt geingu á millum þeira frænda, hiet annar *Sigurdr*

(u) nockorn. *add. omn.* (v) her kemr fram hit forntalada. *parentheſin omitt. omn.* (x) *omitt. omn.* (y) Magnus iarl. *add. omn.*

Cap. 20.

A. D.

Ubi memorata pax aliqvot hyemes inter comites duraverat, Haqvinus *perfidum se prodidit, profundens ex pectore suo magnam injuriam qvam ad tempus compescuerat. Audite qvam vera sit sententia prisci poetæ, dicentis:*

Nulla fides regni sociis, omnisqve potestas,
Impatiens consortis erit, totum sitit illa.

Id est: potest nunqvam societas hujus mundi fida esse, omnes enim, apud qvos est dominium, sibi divitiis pares non tolerant & soli omnia obtinere cupiunt; ex hoc intelligitis qvalem florem fraus gignat, qvalesqve fructus ex avaritia proveniant, omnia peccata ex cupiditate patrantur, omnis cupiditas ex avaritia proficitur; expertum est in Achab, *rege summæ iniqvitatis, qvi prophetam* Heliam *persequebatur; prodidit hoc scelestissimus* Judas, *qvi dominum nostrum pretio vendidit; hoc idem proditor* Haqvinus *& exemplo & experientia, dolo cum consobrinum suum, sub specie fidelitatis, proderet, varia licet in eorum commerciis & dissidiis inciderent.*

Cap. 21.

Adhæserunt Haqvino *viri duo, in calumniando primas tenuisse nominati, qvorum alteri nomen* Sigurdus, *alteri*

A. D. *Sigurdr* enn annar *Sigvatr Socki*. *Sigurdr* átti hrodr er *Þorsteinn* hiet, er var hinn dyggvazsti hyrdmadr *Magnusar* iarls, marger voru þeir adrer er illann hlut áttu i þeim málum ok voru þeir allir med *Hákoni*, þvíat heilagr *Magnus* villdi einga rógzmenn hallda i sinni (z) hyrd, þessum rógi kom sva at iarlarner drógu lid saman oc fór hvar í moti audrum med miklu fiölmenni, þeir hielldu bádir til *Hrosseyiar*, þviat þar var þíngstöd þeirra *Orkneyinga*, enn er þeir komu þar, þá fylktu hvarertveggiö síno lidí ok biugguz til bardaga, þar var þá komit alt stórmenni med Jörlunum ok voru marger beggia viner, þeir er allann lut áttu i at sætta þá oc geingu í milli med dreingskap oc godvilia; þessi fundr var á lángaföstu. Enn þviat margir gódgiárnir menn áttu hlut i at skirra vandrædum med þeim, enn villdu hverigum veita til úhæfu vid annann, þá bundu þeir sætt sína med eidum oc handsólum, at vitni hinna bezstu manna, var sva stadfest at þeir skilldu finnaz um varit i *Egilsey* efter Pascha, til þess fundar skilldi hvar iarlanna hafa tvö skip oc jafnmarga menn; jarlar báder bundu þat eidum at hafa oc hallda þær sættir sem hiner betzstu menn riedu á þeim fundi upp at kveda þeirra i millum oc eptir sva gert, fóru hvarier til sinna heimkynna; þessi formáli sættar oc samþyckis líkadi hinum heilaga *Magnusi* hardlavel, sva sem fullkomnum heilhuga oc skíærrar samvitsku, án allra grunsemda, enn *Hákon* iarl hafdi á þessu þíngi skreitt sína (a) undirhyggio oc hulit med skýi skrauksemdarinnar þviat þetta sáttmál hafdi hann gert med flærd oc prettum oc fullum svikum, sem síþan reyndiz, þviat á þeim tíma bliesu þeirr *Hákon*, er riettiliga kallaz fiesiodr fólgins glæps, oc hanns hiner údyggu þrælar samann

(z) silgd. *omn.* (a) samvitsku. *omnia.*

Sigvatus Sockius. Sigurdus' *fratrem habuit* Thorſteinem, A. D.
qvi fidelitate reliqvos Comitis Magni *ſatellites ſuperavit. Multi erant alii qvi calumniis his ſe immiſcuere & omnes* Haqvino *adhæſerunt*, *ſanctus enim* Magnus *nullos calumniatores inter ſatellitium ſuum toleravit; memorata calumnia eo proceſſit, ut comites, exercitu coacto, ſe invicem, multitudine ſtipati, peterent; uterqve in* Hroſſeyam, *ibi enim locus comitiorum* Orcadenſium, *tendebat, qvo cum venirent, aciem ambo inſtruxerunt pugnamqve pararunt; omnes optimates tunc cum comitibus ibidem & multi utriusqve amici aderant, qvi eis reconciliandis ſategerunt & benigne atqve viriliter interceſſère. Hic conventus tempore qvadrageſimali fuit. Verum cum multi viri benevoli ad avertenda inter eos pericula operam ſuam conferrent, neutrum autem ad nefas auxiliari vellent, pactionem, juramentis dextrisqve data fide, teſtibus advocatis optimatibus, ſanxerunt; ratum habebatur ut ſeqvente vere, poſt feſtum* Paſcatos, *in* Egilseyia *convenirent; in conventum illum uterqve duabus navibus & aſſeclarum numero par inſtrueretur; ambo juramentis ſe adſtrinxere ad acceptanda & ſervanda fœdera qvæ in dicto conventu inter ipſos optimates pronunciaturi eſſent; his ita actis, qvisqve domum ſuam rediit.* Perplacuit *ſancto* Magno *prædicta conditio ineundæ pactionis, ut animi integri & conſcientiæ puræ, ſine omni ſuſpicione;* Haqvinus *autem in hoc conventu aſtutiam ſuam vaginis incluſerat & nube mendacii texerat, pactionem enim hanc calliditate, fraude & pleno dolo, ut experientia poſtea docuit, inierat, illo enim temporis ſpatio, theſaurus tectæ*

 fraudis

A. D. ſamann rád ſinnar illzku til dráps oc dauda hins heilaga *Magnuſar*, fýrir þvi at (b) (rík oc hardla) kiær er aull illzka (c) hædiligum fielagſkap, því ſtadfeſta þeir ſín i milli at þeſſiúhæfa ſkal alldregi leingr undan gánga oc nú ſkulu þeirr (d) fullkomit ſedia ſinn hardan þorſta i úthellíngu ſaklauſs blods, enn hinn hæſti drottinn allra vallda fyrirſá ſínum kiæra vin oc völldum píſlarvatt at i þenna tíma búinn til himinríkis ſkilldi hann úrtakaz þeſſu lifi undir þúngum þuſt ſnarps dauda; ſvaſem vínber í vínþraung af átrodi oc þryſtingu gefa af ſier hid ſkiærazſta vín á ſínum tíma med miklum ilm oc ſætri bergíng, ſva gaf þeſſi hinn dírdlegi píſlarvattr Guds, fyrir ſakir ſíns dauda, aullum Guds vinum oc ſínum himneſkann ſætleik gudligrar miſkunnar af þeirri dýrd oc fagnaþi er hann hefer audlaz i (e) uendiligri gledi eilífs lífs med Gudi oc hans helgum mönnum.

Cap. 22.

Þegar Paſchadags helgin leid af, þá biugguz hvarertveggio til þeſſa fundar med úlíkum hætti, hinn heilagi *Magnus* ſtefndi til ſin öllum þeim mönnum er hann viſſi gódgiarnazſta vera til ummbóta med þeim frændum, hann hafdi tvau lángſkip ſkipud hinum vauſkuzſtum dreingium, ſva mörgum ſem ákvedit var oc er hann var buinn, hiellt hann til *Egilseyiar*, enn er þeirr reru i logni oc ſiókyrru vedri, þá reis bodi hiá ſkipi því er *Magnus* iarl var á oc yfir ſkipit þar er iarl ſat. Sva hietu formenn á ſkipi *Magnuſar*

(b) *omitt. omn.* (c) heiduglegum. 351. 352. (d) lokſens. *omn.*
(e) veniulegri. 351. 352.

fraudis rite appellatus, ejusque perfidi servi consilia suæ nequitiæ ad cædem necemque sancti Magni *conflarunt, omnis enim malitia efficax est & admodum cara cuicunque detestandæ societati; ratum igitur inter se habent nefandum hoc scelus diutius neutiqvam procrastinandum, jamqve sitim effusione sangvinis innocui omnino compescendam; cæterum omnium potestatum celsissimus princeps dilecto suo amico & electo martyri prospexit, ut hoc tempore paratus ad regnum cœlorum e vita hac sub gravi procella asperæ mortis eximeretur. Ut uvæ, cum contiguæ pampineæ vites premuntur, vinum meracissimum ferunt suo tempore, insigne fragrantia, gustanti dulce, ita gloriosus hic dei martyr, morte sua omnibus dei amicis & suis cœlestem dulcedinem divinæ misericordiæ ex gloria & lætitia qvam in infinito gaudio vitæ æternæ cum deo & ejus sanctis consecutus est, dedit.* A. D.

Cap. 22.

P*ost* Pascha *ad hunc conventum, disparem in modum, iter pararunt; sanctus* Magnus *ad se convocavit omnes qvos statui cognatorum medelam potissimum allaturos scivit; habebat duas naves longas, fortissimis viris, tot, qvot præfinitum erat, instructas; ad iter paratus in* Egilseyiam *tendebat; cæterum cum aëre tranqvillo & in malacia remigarent, fluctus apud navem, qvam comes* Magnus *gubernavit, surgens, super navem, ubi sedebat comes, injectus est.* Primarii *in nave comitis* Magni *nominabantur,* Thorsteinn *supra*

A. D. *ſar* iarls, *Þorſteinn*, er fyrr var getit, *Arnkiell*, *Grimr* oc *Gilli*, oc marger adrir dugandi menn, þeir undruduz miök þenna atburd, er bodi fell i logni, þar er einginn madr viſſi at bodi hefdi fallit fyrr oc diúp var undir, þá mællti hinn heilagi *Magnus* iarl, ecki er þat kynligt þó at þierr undriz þetta, enn þat er hugbod mitt at þeſſi atburdr ſie fyrirbodan míns lífláz, kann vera at þat komi hier fram, er fyrir er ſpád, at ſon *Páls* iarls mun hinn meſta glæp vinna; má vera at *Hákon* búi um ſvik vid oſs á þeſſum fundi; menn *Magnúſar* iarls urdu miök hryggir vid þeſſa rædu, er hann ſagdi ſva brádar vanir ſíns líflátz oc bádu hann hlífa ſier oc giæta lífs ſíns oc hætta ecki á trúnat *Hákonar* iarls; heilagr *Magnus* iarl ſvarar, ek ſkal at víſu fara til þeſſa fundar, ſem ákvedit var, oc gera eingi brigdmæli á mik fyrir hugarbód mitt eittſaman, oc verdi allt at Guds vilia um varar ferdir. Enn ef því veri at ſkipta, þá vil ek miklu helldr þola rángindi enn gera ödrum (f) manni, ſem Gud láti *Hákon* frænda bætr ſá þó at hann geri mier rángt.

Nu er at ſegia frá *Hákoni* iarli at hann ſtefndi at ſier herlidi miklu, hann hafdi ſiö eda átta herſkip, aull ſtór, ſkiput af mönnum, var þar lid allt velbúit ſem til bardaga ſkilldi leggia, enn er lidit kom ſaman, þá gerdi *Hákon* iarl þat bert fyrir ſínum mönnum, at á þeim fundi ſkilldi umſkipta med þeim *Magnuſi*, ſva at þeir ſkilldu ecki bádir ríki ráda þapan af; margir menn iarls, er ſenniliga mega kalfaz ſynir andſkotans, lietu vel yfir þeſſari rádagerd hanns oc lögdu þar til mörg ferlig ord, enn þeir *Sigurdr* oc *Sigvatr* *Socki*

(f) *omitt. omnia.*

supra memoratus, Arnkell, Grimus & Gillius, *multiqve præter eos viri generosi; mirabantur admodum hunc casum, cum fluctus, silente vento, ubi nemini notum antea elevatum fuisse, in alto maris surgeret. Tunc comes sanctus* Magnus, *non, inqvit, est mirum qvamvis hoc adstupeatis, casum autem hunc mortem meam portendere præsagio; foran heic eveniet qvod prædictum est, filium comitis* Pauli *maximum scelus commissurum;* Haqvinus *fortassis in hoc conventu nobis insidiatur. Asseclæ comitis* Magni, *cum maturam adeo mortem suam præsagiret, perqvam contristati, rogarunt ut sibi caveret, suæ vitæ prospiceret & comitis* Haqvini *fidei se non committeret; ad hæc sanctus* Magnus; *certe, ait, ad conventum, ut promissum erat, pergam, nec, solo animi mei præsagio actus, datam fidem violabo; totum nostrum iter pro dei voluntate succedito; Cæterum si alterutrum eligendum, injuriam multo magis pati qvam eadem alium afficere volo; hanc* Haqvinus *qvamvis mihi inferat, pro eadem expiare permittat deus.* A. D.

Jam ordo tangit narrationem de comite Haqvino; *magnum conscripsit exercitum, septem aut octo naves bellicas, singulas ingentes, cum militibus adhibuit, qvi omnes acsi prælio congrederentur instructi fuere; verum cum copiæ convenerant, comes* Haqvinus *suis palam profitebatur imperium inter se & comitem* Magnum, *ut ambo in posterum id non gererent, divisum iri. Multi comitis asseclæ, qvos filios diaboli vere appellare licet, hæc ejus consilia approbarunt & varia verba abominabilia iis addiderunt;* Sigurdus *autem &* Sigvatus Sockius, *qvi mala semper & ubiqve con-*

A. D. *Socki* voru þá enn med verſtum tillaugum, er æ oc æ voru illz eggiandi. Tóku menn þá ródr mikin oc foru geyſt oc ákafliga; *Havardr Gunnaſon*, er fyrr var getit, var þá med *Hákoni* iarli, hann var kærr vin beggia iarlanna; *Hákon* hafdi leynt *Havard* þeſſu úráþi, enn þegar hann vard viſs, þá liop hann utbyrdiz af ſkipi iarls oc lagdiz i ey eina úbygda, þviat hann villdi i eingum ſvikrædum vera med *Hákoni* móti hinum heilaga *Magnuſi*. Sá madr var med herra *Magnuſi* iarli er *Holldbodi* het, rettordr bondi or *Sudreyium*, hann var hirdmadr *Magnuſar* iarls hinn kiærazſti, hann var þar nálægr aullum þeim tidindum, oc hefer ſíþan greiniligaz fráſagt frá ſkiptum oc allri vidrædu þeirra *Hákonar* iarls, hvat er her má heyraz þeſſu næſt.

Cap. 23.

Hinn heilagi *Magnus* iarl kom fyrr til *Egilseyiar* med ſínum mönnum enn *Hákon*, oc er þeir ſá herſkip *Hákonar* VIII, þá þottiz *Magnus* iarl vita, at um ſvik mundi buit oc fannz mikit um öllum mönnum þeim er nockora ſkinſemd höfdu, at ſlikr vapnadra manna fiölldi mundi ecki þeſs beydaz er til fridar horfdi: ſem hinn heilagi *Magnus* iarl ſá at byrtaz mundi undirhyggia *Hákonar*, þá ſótti hann med ſína menn uppá eyna til kirkiu til bænar oc var þar um nóttina, ecki ſakir hrædzlu eda ótta, helldr at feſta Gudi allt ſitt rád; menn *Magnuſar* iarls buduz at veria hann oc beríaz í mot *Hákoni* (i), enn hann ſvarar ſva: ecki vil ek leggia líf ydvart í háſka fyrir mic oc ef ecki verdr fridr ſettr med ockr

(i) rettr. 351. 352.

tribuerunt, *pessima incitamenta hac quoque vice in medium* A. D. *protulerunt; incumbebant dein strenue remis & furentes vehementesque pergebant.* Havardus Gunnii *filius supra memoratus* Haqvinum *tunc seqvebatur; erat is utriusque comitis intimus amicus; hunc comes* Haqvinus *nefarium isthoc consilium clam habuerat, qvi ubi id rescivit, ex navi comitis in mare se projecit & in insulam qvandam incultam natavit, ullas enim cum* Haqvino *comiti sancto* Magno *insidias struere noluit. Seqvebatur comitem dominum* Magnum *vir nomine* Holldbodius, *colonus ex* Hæbudibus *verax; erat is comitis satelles carissimus; hæc omnia eo præsente evenerunt, is etiam postmodum ordine accuratissimo commercia & colloqvia comitis* Haqvini *cum* Magno, *qvæ infra primum audire licet, retulit.*

Cap. 23.

Comes *sanctus* Magnus *cum suis in* Egilseyam *prior qvam* Haqvinus *venit, & cum videret naves ejus octo bellicas, dolose agi conclusit; omnes qvi prudentes erant opinabantur tantam armatorum multitudinem ea qvæ pacem promitterent non moliri; Cum comperiret comes sanctus* Magnus *dolum* Haqvini *erupturum, in insulam cum suis ascendit, templum adiit, oraturus, ibiqve pernoctavit, non timoris vel metus causa, sed ur se totum Deo commendaret. Asseclæ comitis* Magni *suam tutelam in certando cum* Haqvino *obtulerunt; ille autem his; vestram, regerit, vitam mea causa periculo exponere nolo, si pacem inter me consobrinumqve meum sanciri non contingat, fiat voluntas Dei, læsio-*

A. D. ockr frændum, þá verdi sem Gud vill, þvíat helldr vil ek þola meingiörd (k) ok svik, enn veita audrum; þvíat þessi hinn ágiæti píslarvattr, þessa luti talandi, vissi þat at öll flærd oc prettr snyz aptr til þess er gerir. Nú þótti mönnum hanns sannaz þat er hann hafdi þeim fyrer sagt um svik *Hákonar*, (l) enn því at *Magnus* iarl vissi fyrir um lífstundir sínar, hvart sem þat var helldr at hugspeki hanns eda gudligri vitran, (m) þá villdi hann ecki flyia eda lángt fara frá fundi (n) úvina sinna, oc sótti hann ecki af ödru til heilagrar kirkiu enn fyrir trúsakir, *Magnus* iarl vakti löngum á bænum um nóttina oc hugsadi sáluhiálp sína oc badz fyrir vandliga, fal hann alt mál sitt oc (o) siálfan sic Gudi á hendi; om morgunin liet hann síngia sier messo oc tók hann í þessari messo *corpus domini* oc þessi hanns gerd þarfadiz til hæstu skynsemdar, at í þeim stad skilldi hann verda fórn Gudi, sem offrud var híalpsamlig fórn holldz oc blóds drottins vars *Jesu Kristi* til hiálpar öllum heimi; enn *Hákon* iarl, er í þann tíma var fyrdr allri gudhræzlu, oc ástsemd, svívirdandi privilegia kirkiunnar, óttadiz ecki inn at gánga í heilaga kirkio, raskandi sva frid hennar oc frelsi, at hann síndi sinn glæp þvi grimmiligarr sem hann framdi hann i helgara stad, þviat æ eyks synd af illgerdum ok illzka af údádum oc syndugr madr, þá er hann kiemr i diúp syndanna, hafnar öllum Guds otta, oc því meirr sem hann vennz syndunum, þvi meir dirfiz hann oc þvi sídr hyrdir hann hvat illt hann gerir, þvíat hönum þycker þá eingiss vert hversu stort sem hann misgeyrir; þenna sama morgun sem *Hákon* iarl var kominn uppá eyna med sínum illger-

(k) *omitt. omn.* (l) iarls. *a. o.* oc at *pro* enn því at. *omn.* (m) þó. *omnia.* (n) vina. 351. 352. (o) rád. *omn.*

nem enim & dolum ſuſtinere, qvam aliis intentare, malo; inclytus enim iſte martyr hæc locutus ſcivit omnem dolum fraudemqve ad eum qvi ſtruit reverti; hinc ejus aſſeclæ eventum verbis, qvæ de inſidiis Haqvini *prædixerat, reſponſurum autumabant. Cæterum cum Comes* Magnus *vitæ ſuæ terminos præcognoſceret, ſive id præſagio animi, ſive ex revelatione divina fuerit, fugere aut a conventu hoſtium longe diſcedere noluit & pietatis ſolius cauſa ſacram ædem adiit; Diu noctis vigilando, ſalutem ſuam meditatus eſt & devotas preces fudit, rem ſuam omnem ſeqve ipſum Deo commendans; craſtina luce miſſam ſibi celebrari fecit & inter hanc corpus domini aſſumſit; hoc qvoqve ejus factum ſumme utile erat præcognitioni qvod eo in loco victima Deo mactaretur, qvi acceperat ſalutiferam oblationem corporis atqve ſangvinis domini noſtri* Jeſu Chriſti *qvæ ad totius mundi ſalutem data eſt. Verum comes* Haqvinus *tunc, omni pietate atqve amore deſtitutus, jura templi violans, ſacram ædem ingredi non veritus eſt, ejusdem pacem jusqve adeo lædens, ut ſcelus ſuum eo atrocius manifeſtaret, qvo ſanctiori in loco id patrabat, peccatum enim ſemper maleficium, & malitiam nefas auget, homoqve peccator, ubi in profundum peccatorum deſcendit, omnem Dei timorem poſthabet, & qvo magis peccatis aſſveſit, eo magis audet & eo minus, qvæ mala patraverit, curat, qvantacunqve enim tunc delinqvat, nihili reputat.* Eodem *mane qvo inſulam, cum ſuis maleficis, aſcenderat Comes* Haqvinus, *aſſeclarum qvatuor, qvos præ aliis* A. D.

A. D. illgerdarmönnum, þá ſendi hann menn ſína IV. hina dáligzſtu þióna, þá er grimmazſter voru, oc giarnaztir til illgerda, at handtaka *Magnus* iarl hvar ſem hann var ſtaddr: þeſſir IV., er helldr mega kallaz af ſínum grimmleik hiner ſkiæduzſtu vargar, enn ſkynſamir menn, jafnan þyſtandi til blods úthellingar, hlupu inni kirkiuna miök ſva at lokinni meſſunni, gripu þar þegar hinn heilaga *Magnus* iarl med miklu herſangi, harki oc háreyſtí, af fridi oc fadmi heilagrar kirkiu, ſem hinn högvarazſta ſaud af hiardartraud, heilagr var halldinn af ſynda þrælum, rettlátr var bundinn oc dreiginn rángliga af ránglátum oc leiddr þann veg fyrir hinn ágiarna domara *Hákon* iarl, enn þeſſi hinn ſterki Guds kappi var ſva med mikilli ſtadfeſtu i öllum þeſſum þrautum, at hvarki ſkalf hanns líkamr af hrædzlunne, hugr af otta eda harmi, þvíat hann fyrirlet þenna heim þornadann med öllu ſínu friólauſu blómi, vænti hann at Gud mundi umbana hönum þolinmædi hans úumrædiligri kóronu, enn þeira grimd oc ædi eilífum píſlum í heitum helvítis bruna fyrir ſva úmannliga illzku oc afſkapliga ágirni. Hann var ſva gladr ok kátr er þeir handtóku hann ſem hönum væri til veizlu bodit oc med ſva ſtadföſtum hug oc hiarta, at hvarki taladi hann til ſinna mótſtödumanna med nockorri ſtygd, reidi eda ſkielfdri rauſt.

Cap. 24.

Þá ſem hinn heilagi *Magnus* var kominn fyrir *Hákon* iarl, mælti hann med mikilli ſtadfeſti til *Hákonar*, ecki geyrir þú vel frændi, ſegir hann, er þú hiellz eigi eida þína oc er mikil van at þu gerdir þetta meira af illgyrni annarra ok áeggian, enn

amabat, præferoces & ad ſcelera pronos emiſit, ut comitem Magnum, *ubicunqve eſſet, comprehenderent; hi qvatuor, qvi ex ſua crudelitate nocuæ magis beſtiæ qvam prudentes homines appellari merentur, ſanguinis effuſionis ſemper ſitientes, in templum, poſt abſolutam fere miſſam, incurrebant; comprehendebant ibi absqve mora Comitem ſanctum* Magnum, *inſolenti more latronum, inter tumultum atqve clamorem, ex ſecuritate & gremio ſacræ ædis, ut manſvetam ex ſeptis ovem; ſanctus a peccatorum ſervis tenebatur; juſtus conſtringebatur & trahebatur injuſte ab iniqvis ducebaturqve eo modo ad avarum judicem comitem* Haqvinnm; *fortis vero hicce athleta tanta in his adverſitatibus gaudebat conſtantia, ut corpus horror, animum timor aut triſtitia non moverent, derelinqvebat enim exſiccatum hunc mundum cum ejus fructu carente viriditate, Deum ſibi patientiam ineffabili corona compenſaturum ſperabat, hoſtium vero ferociam atqve furorem, ob inhumanam admodum crudelitatem & immodicam avaritiam, pœnis æternis in flagranti inferni igne, puniturum; lætus, cum eum comprehenderent, acſi ad convivium invitaretur, gaudebat conſtanti adeo animo & corde, ut ſine omni aſperitate, iracundia & voce tremente loqveretur.* A. D.

Cap. 24.

C*um comes ſanctus* Magnus *ad comitem* Haqvinum *ductus eſſet, magna conſtantia eum affatus eſt; Non, ait, cognate, probe agis cum juramentum tuum violaveris; eſt credendum te magis aliena malignitate & hortatione, qvam pro-*

A. D. enn af þinni eiginligri illzku: nú vil ek bióda þierr III. kosti, at þu takir nockorn af þeim, helldr enn þu spiller eidum þínum oc láter drepa mik frænda þinn saklausann, sem sumir munu kalla; *Hákon* iarl mælti, heyra vil ek þá fyrst hvat þu býdr; heilagr *Magnus* segir, sá er hinn fyrsti kostr at ek mun fara af landi brott til *Roms* eda allt út til *Jorsala* at sækia helga stadi oc bæta sva fyrir hvarntveggia ockar, mun ek hafa II. skip for landi, skiput med godum dreingium oc þeim naudsynium sem vær þurfum at hafa, mun ek þat sveria at koma alldri til *Orkneynia* síþan; þeim kosti var skiótt neitat af *Hákoni* ok hanns mönnum; þá mællti *Magnus* iarl, nú med því at líf vart er á ydru valldi enn ek veit mic i mörgum lutum til sekta hafa giört vid allzvalldanda Gud, oc þarf ek þarfyrir umbót at geyra, þá send mic upp á *Skotland* til vina ockar beggia oc sie ek þar vardveitr med II. mönnum mier til skiemtunar, oc siá þú þá sva til at ec muni alldri or þvi vardhalldi koma fyrir utan þitt rád. Þessu neittu þeir skiótt oc fundu margt til at ecki mætti vera. Þá mællti þessi stödugi (p) riddari; miök þreingir nú at um kostina, segir hánn, nú er einn sá eptir er ek vil þier bioda, oc Gud veit at meir se ek fyrir þinni sáluhiálp hier um, enn mínu líkamans lífi, þviat þat sómir þó sídr at týna mínu lífi, láttu mic aflima sem þier líkar eda augum ræna oc set mic sva í myrkvastofu þá er ek kiemz alldri or; þá mælti *Hákon* iarl, þessa sætt tek ek oc ecki beidi ek framar; þá hlupu upp menn *Hákonar* iarls oc mæltu, þessu verdum ver ecki samþyckir at pína *Magnus* iarl, enn drepa munum ver annanhvarn yckarn oc ecki skulu

(p) Guds. *addunt.*

propria neqvitia inductum hoc egiſſe; Jam tres tibi conditiones offeram, ut acceptes aliqvam earum potius qvam violes juramenta tua, meqve, cognatum tuum, inſontem, ut reputabunt qvidam, occidi facias; ad hæc Comes Haqvinus; *volo igitur qvam offeras primam audire; regerit ſanctus* Magnus; *prima eſt conditio, peregre* Romam *aut* Hieroſolymam *usqve, ad loca ſacra inviſendum & pro nobis ambobus expiandum, proficiſcar; duas naves, viris fortibus & rebus ad uſum noſtrum neceſſariis adhibebo, & juramentum præſtabo me nunqvam exinde in* Orcades *rediturum. Conditio hæc ab* Haqvino *ejusqve aſſeclis cito rejecta eſt; Tunc Comes* Magnus; *Cum vita noſtra, ait, in veſtra ſit poteſtate, & ego mihi multorum in Deum delictorum, pro qvibus pœnitentia mihi eſt neceſſaria, conſcius ſim, mitte me in* Scotiam *ad utriusqve noſtrum amicos, ubi cum duobus, qvi mihi tempus fallant, ſociis, cuſtodiar; cura, ut ex illa cuſtodia ſine tuo conſilio non elabar. Hæc repente denegarunt, multa cur conſtare non poſſent inferentes. Hinc conſtans iſte athleta;* Nunc, *ait, conditiones perqvam arduæ ſunt; jam una tantum, qvam tibi offeram, ſupereſt, ſcitqve Deus qvod tuæ ſaluti magis qvam meæ vitæ, hanc enim perdere minus decet, hac in re proſpiciam; fac me pro lubitu mutilari aut oculis privari, & in carcerem, ex qvo unqvam elabi neqveam, conjice; hanc, ait comes* Haqvinus, *accepto conditionem & ultra non poſco. Aſſeclæ igitur* Haqvini, *accurrentes, dixerunt; in hoc, ut crucietur Comes* Magnus, *non conſentimus, alterutrum autem ex vobis occidemus, poſt* A. D.

A. D. ſkulu þid upp fra degi þeſſum bádir laundum ráda; þá ſegir *Hákon* iarl, helldr vil ek löndum ráda, enn deyia ſkiótt, ef þier erud ſva ſtránger i þeſſu máli. Sva ſagdi *Holdbodi* frá vidrædum þeirra. Eptir þetta fell heilagr *Magnus* til bænar oc laut i gaupner ſier oc hellti ut mörgum tárum i Guds augliti, gefandi ſína ſök, ſitt líf oc ſiálfann ſic i valld drottins.

Cap. 25.

Þeſſu næſt ſem hinn heilagi Guds vin *Magnus* iarl var rádinn oc dæmdr til dauda, þá baud *Hákon* iarl ofeigi merkismanni ſínum at drepa *Magnus* iarl, enn hann neytadi med hinni meſtu reidi, þá neiddi *Hákon* iarl til ſteikara ſinn, er *Lifolfr* het, at vega at *Magnuſi* iarli, enn hann tók at gráta háſtöfum, þá mælti heilagr *Magnus* iarl til hanns, ei ſkaltu gráta ſegir hann, þviat þier er frægd í at vinna ſlíkt, vertu med ſtadföſtum hug, þviat þú ſkallt hafa klædi mín, ſem ſiþr er til oc lög hinna fyrri manna, ecki ſkaltu hrædaz, þvi at þu gerir þetta naudigr, oc ſá er þic naudgar til, hefer meiri ſynd enn þú. Enn er hann hafdi þetta mællt, þá ſteypti hann af ſer kyrtlinum oc gaf *Lifolfi*, ſíþann bad bleſſadr *Magnus* iarl ſer leifis at bidiaz fyrir oc þat var hönum veitt, hann fell þá allt til jardar oc gaf ſic Gudi i vald, færandi hönum ſiálfann ſic í forn, ecki at eins fyrir ſiálfum ſier helldr oc jafnvel fyrir úvinum ſínum oc banamönnum oc fyrirgaf hann þeim öllum af öllu hiarta þat er þeir misgiördu vid hann oc játti hann Gudi allar afgerdir ſínar, oc bad þær allar af ſer þvoſt i uthellíngu ſíns blóds, oc fal Gudi önd ſína á hendi, bidiandi Guds

diem hunc apud ambos regionis imperium non erit; *Malo*, A. D. *regerit comes* Haqvinus, *populum regere qvam cito mori*, *ſi hæc adeo urgeatis. Hoc* Holldbodius *eorum colloqvium retulit. Comes exinde* Magnus *oraturus procumbit*, *complicatarum manuum concavitatem inſpicit & coram deo innumeras effundit lachrymas*, *cauſam ſuam*, *vitam & ſemet ipſum eidem commendat.*

Cap. 25.

S*anctum Dei amicum comitem* Magnum *neci deſtinatum & addictum*, *ut occideret*, *vexillarium ſuum* Ofeygum, *juſſit comes* Haqvinus, *verum cum*, *ſummam præ ſe ferens iram*, *negaſſet ille*, *aſſatorem nomine* Lifolfum *ut comitem enecaret coegit*; *illum vero plangere incipientem comes ſanctus* Magnus *ſeqventibus allocutus eſt*; *non*, *ait*, *lachrymaberis*, *tale enim facinus patrare tibi honori vertitur*, *Herculeo eſto animo*, *veſtes enim meæ*, *ut conſvetudo & lex fuit majoribus*, *tibi cedent*, *non timebis*, *invitus namqve patras & qvi te adigit magis qvam tu peccat. Verum his dictis*, *pallium exuit*, *datqve* Lifolfo; *expetit exinde beatus* Magnus *veniam precandi*, *qva impetrata in humum procumbit & deo ſe commendat*, *ſemet ei ſacrificans*, *non ſolum pro ſe*, *ſed etiam pro hoſtibus & interfectoribus*, *qvibus omnibus ex toto corde remiſit ipſorum in ſe delicta*; *Deo ſingula ſua peccata confeſſus*, *ut in effuſione ſangvinis ſui abluerentur*, *precatus eſt animamqve ſuam deo commiſit*, *ro-*

Rrr 2 *gans*

A. D. Guds eingla at koma á móti henni oc flytia hana i hvílld Paradiſar. Þá er þeſſi hinn frægi Guds píſlarváttur hafdi lokit bæn ſinni, þá mælti hann vid *Lífolf*: ſtattu fyrir mier oc högg mic i höfudit mikit ſár, þvíat eki ſómir at halshöggva höfþíngia ſem þiófa, ſtyrkſtu madr oc grát ei, því ek bad Gud at hann lykni þier, eptir þat ſigndi *Magnus* iarl ſic oc laut undir höggit, enn *Lífolfr* hió i hauſut hönum míkit högg med öxi. Þá mællti *Hákon* iarl, högg þú annat; þá hió *Lífolfr* i hit ſama ſárit, þá fell hinn heilagi *Magnus* iarl á knien oc fór med þeſſu píſlarvætti af veſölldum þeſſa heims, til eilífra himnaríkis fagnada, oc þenna, ſem manndráparinn tók or heiminum, liet Gud allzvalldandi ríkia med ſier á himnum, líkami hanns fiell til jardar, enn önd hanns var háleitliga upphafinn til himneſkrar dýrdar einglanna. Stadr ſá, er hinn heilagi *Magnus* iarl var högginn i, var grittr oc moſóttr, enn litlu ſíþar byrtuz verdleikar hanns vid Gud, ſva at þar er ſíþan grænn völlr, fagr oc ſliettr, oc ſýndi Gud þat i þeſſu tákni, at *Magnus* iarl var fyrir riettlæti drepinn, oc hann ödladiz fegurd oc grænleik paradíſar á jördu lifandi manna. Andlátzdagr heilags *Magnuſar* iarls er tveimr nóttum eptir meſſudag *Tiburtii* oc *Valeriani*; þat var á ödrum degi viku er hinn mæti *Magnus* iarl var drepinn, þremr vikum eptir *Mariumeſſo* á föſtu, þá hafdi hann verit XII. vetr iarl (q) med *Hákoni*, þá voru kongar at *Noregi Sigurdr Jorſolafari* oc brædr hanns *Eyſteinn* oc *Olafr*; þá var lidit frá falli hins heilaga *Olafs Haralldsſonar* (r) LXXIV. vetr; þat vár á dögum (s) *Paſchalis* Páfa annars med þvi nafni,

(q) yfer Orkneyium. *addunt.* (r) XXXIV. 351. *O.* (s) Paſcalii. 351. 252.

gans ut ipsius angeli ei obviam venirent & in qvietem A. D.
Paradisi ferrent. Cum celeber hic dei martyr precibus finem fecerat; ad Lífolfum, *stabis, dixit, coram me capiti qve meo ingens vulnus infliges, magnates enim, ut fures decollare non decet, virilem adhibeto fortitudinem, non lachrymator, rogavi enim Deum ut tui misereatur.* Magnus *postea se (cruce) signavit & sub ictum flexit,* Lifolfus *vero capiti ejus ingentem plagam securi inflixit; tunc comes* Haqvinus *iterum jubet cædi; hinc ille, datum antea vulnus, ferro secunda vice laceravit. Sanctus igitur comes* Magnus *in genua prostratus, dicto martyrio ex miseriis hujus mundi exiit in æterna cœlorum gaudia, & ipsum, qvem homicida e medio sustulit mundi, deus omnipotens in cœlo secum regnare fecit; corpus ejus humi stratum est, anima autem gloriose in cœlestem gloriam angelorum elata est. Locus, in qvo cædebatur sanctus* Magnus, *lapidosus erat atqve muscosus, verum paulo post dignitas ejus apud deum apparuit, ut ibidem postea viridis, amœnus & planus campus existat; manifestavit etiam deus hoc miraculo comitem* Mag-num *ob justitiam occisum fuisse & amænitate atqve viriditate Paradisi in terra viventium potitum esse. Dies emortualis comitis sancti* Magni *duabus post festum* Tiburtii & Valeriani *noctibus incidit, erat secundo septimanæ die cum occideretur celeber, tribus post festum* Mariæ, *tempore qvadragesimali, hebdomadis; tenuerat tunc, simul cum* Haqvino, *imperium comes annis duodecim; regebat ea tempestate* Norvegiam, *cum fratribus* Eysteine & Olao, Sigurdus Hierosolymipeta; *exacti erant post obitum sancti* Olai Haralldi *filii septuaginta qvatuor anni; erat tempore* Paschalis,

A. D. nafni, oc hinns heilaga *Johannis Hola* biſkups á *Islandi.* Hinum heilaga *Magnuſi* iarli til ſæmdar talar ſva meiſtari *Rodbert* er Latinu ſögu hefer diktat.

Cap. 26.

I dag birtiz oſs, hiner kiæruztu brædr, andlátz dagr hins ſæla *Magnuſar* iarls píſlarvotts, hvíldardagr hans oc eilífs fagnaþar; glediumz oc fögnum á þeim háleita degi, þvíat hann beidiz af oſs hátýdlega gódfýſi oc einkanliga vegſemd, er byggium hiá hanns helgum dómi oc undir hanns varnadi oc vardveizlu, oc væntum i hanns verdleikum, þviat fyrir hanns háleit eptirdæmi oc heilagann lifnat, blomguduz fyrſt i álfum *Orkneyia* ríkis hinar fegurztu ſkipunar, ſkærrar gódfýſi oc hinu helguztu lögmáli þeſſa dýrdarfulla piſlarvattz, tóku margfallda aukning ens ſæmiligzta ſidferdis, hann rak brott herraſætis ſtól fiandans or nordr ætt heimſins oc ſetti i ſtadin landtialld almáttigs Guds, hann eyddi öllu illgreſi oc upprætti med ſinni predikan, enn liet uppvaxa ena fegrztu dóma oc hinn ſætazta kornſkurd hins hiálpſamligzta ávaxtar, hann umſneri öllum beiſkleik *Orkneyia* i ſæmd oc ſætleik heilagra ſida; i dag ſigradi hann heiminn oc heimſins höfdingia oc hann uppſtie ágiætr ſigrvegari yfir heiminn, takandi af ſínum (t) heilaga drottni, varum herra *Jeſu Kriſto*, dýrdarcorono; í dag vidſkilldiz hann alla þvíngan líkamligrar ſpillingar, i gegnumfarandi himnana oc hann inngeck i fögnud, ordin líkr heilögum mönnum í allri dýrd; i dag afklæddiz hann heimligri yfirhöfn þeſſa hins

(t) herra. *omnia.*

papæ ejus nominis secundi & sancti Johannis *episcopi in* Islandia Holensis. *Magister* Rodbertus, *qvi historiam lingva Latina composuit, in honorem comitis sancti* Magni *talia verba facit.* A. D.

Cap. 26.

Apparet nobis hodie, fratres dilectissimi, dies emortualis beati comitis Magni *martiris, dies reqvietis ejus æternique gaudii; gaudeamus lætemurqve celebri eo die, poscit enim nos solennem benignitutem & singularem laudem, qvi apud sanctas ejus reliqvias & sub ejus cura ac conservatione habitamus atqve in ejus meritis spem collocamus, nam ob eximia ipsius exempla & sanctam vitam, in plagis regni* Orcadici *primum florescebant pulcherrimi ordines claræ benignitatis & sanctissimæ legis gloriosi hujus martyris, & multiplex honestissimorum morum augmentum capiebant; ejecit e septentrionali mundi plaga solium diaboli & Dei omnipotentis tabernaculum reposuit; exemit omne lolium & eradicavit præconio suo, verum crescere fecit res viridissimas in dulcissimam messem saluberrimi fructus; convertit omne fermentum* Orcadum *in laudem & dulcedinem sanctorum morum; vicit hodie mundum ejusqve principem superavit & ascendit, clarus victor, supra mundum, a sancto suo domino nostro* Jesu Christi *coronam gloriæ reportans; liberatus est hodie ab omni coactione carnalis corruptionis, cœlos penetravit & ingressus est in gaudium; omni gloria similis factus Sanctis hominibus. Exuit hodie mun-*

A. D. hins fallvallta lífs, uppſtígandi hærra enn mannligr veikleikr megi virda oc er hönum þvi veitt himneſk (u) virdingh, ſæmd oc ſæla fyrir augliti allra heilagra, uppſte hann ad ſönnu biartr at verdleikum, ríkr í fullſælu, dýrdarfullr af ſomaſamligum ſigri; þeſſi hinn háleiti Guds píſlarvattr, hinn ſæli *Magnus* iarl, príddr af koronu eiginligs blóds, var píndr þá er lidit var frá holdgan vars herra *Jeſu Kriſti* puſundr hundrad oc fiögr ár, á mánadegi, hinn ſextanda *Kalendas Maii* manadar. Nu miner kiæruztu, rekum brott líkamligar fyſtir oc fordumz elſku uleifdra lüta, ſigrandi oc yfirſtigandi árás laſtanna, enn fylgium fotſporum (v) oc líſi þeſſa hins dýrdliga píſlarvatts med öllu megni vars hugſkots ſva framalligha ſem var breiſkleikr má bera, fylgium vegum lífs hans, hölldum dæmum verka hanns, leitum ver vid eptir at líkia hanns líſi; þó at hvers dagliga birtiz oc audſýniz fyrir dáſamligar jarteigner oc dýrlig ſtórtákn þau er almáttigr Gud veiter nordrhálfunne fyrir hanns ágiætt árnadarord oc frægdarfulla verdleika bædi á ſió oc á landi, at hanns líf oc heilög ſidſemd er meirr vegſamandi oc dáſamandi, helldr enn eptirlíkiandi varum veikleik: Sýndiz hann á jardríki at hann ſkilldi verda varr verndari oc árnadarmadr hialpar oc miſkunnar vid állmattkann Gud; fyrir þvi byriar oſs er þröngder erum med miklum þúnga varra ſynda hanns virþíng jafnan at geyra med einkanligri gódfýſi ſkilldugrar hlídni oc vegſemdar, at þeſſi hinn háleiti píſlarvattr *Magnus* iarl virdiz med ſínum verdleikum oc bænum fyrer oſs at hallda, at ver ödlumz verda hluttakari ſigrſamligrar kóronu oc eilífrar dýrdar þeirrar er hann ödladiz á ſínum píningardegi, þaf veiti oſs herra *Jeſus Kriſtus*, ſá ſem er ſæmd oc ſæla,

(u) gledi. *addunt.* (v) oc líſi. *omitt.* 351. *O.*

mundanam penulam instabilis hujus vitæ, ascendens altius A. D. *qvam infirmitas humana æstimare qveat; est igitur in eum collata cœlestis dignitas, honor & beatitudo coram omnibus sanctis; ascendit eqvidem meritis clarus, dives plena felicitate, triumphans insigni victoria, illustris hicce Dei martyr, beatus comes* Magnus, *ornatus corona proprii sangvinis; passus est anno post incarnationem domini nostri* Jesu Christi *millesimo centesimo qvarto, die Lunæ, decimo sexto* Kalendarum *mensis* Maii. *Cæterum, mei charissimi, expellamus carnales cupiditates, caveamus ab illicitarum rerum amore, vincentes ac superantes invasiones scelerum; seqvamur autem vestigia & vitam gloriosi hujus martiris omni vi nostri animi, qvantum nostra debilitas ferre potest, eamus via vitæ ejus, retineamus ipsius operum exempla, conemur assimilari ejus vitæ, qvotidie licet appareat & manifestetur per stupenda miracula & celebria prodigia, qvæ Deus omipotens præbet septentrioni propter ejus eximiam intercessionem & laude digna merita terra mariqve, ut ejus vita & sancta honestas magis honoranda & miranda sit qvam comparanda cum nostra infirmitate; Apparuit in terra ut nos custodiret & salutem atqve gratiam apud deum omnipotentem nobis consiliaret; debemus igitur, qvi gravi onere peccatorum nostrorum premimur, eum, ex singulari pronitate ad debitam obedientiam & laudem, honore semper proseqvi, ut celebris hicce martyr, comes* Magnus, *suis meritis & precibus pro nobis intercedere dignetur, ut contingat nobis consortes fieri æternæ ejus gloriæ, qvam cousecutus est die suæ passionis; dabit nobis id dominus* Jesus Christus, *qvi est gloria & salus, auxilium & sanitas,*

 gau-

A. D. ſæla, (x) hiálp oc heilſa, gledi oc dýrd allra heilagra oc riettlátra manna ſinna, ſá er med fedr oc heilögum anda lífvir oc ríkir, einn Gud i þrenníngu um úendiligar verallder verallda; Amen. Meiſtari *Rodbert* dictadi þeſſa ſaugu á látinu til virdíngar (y) oc ſæmdar hinum heilaga *Magnuſi* eyia iarli at lidnum tuttugu vetrum frá hanns píſl.

Cap. 27.

Nu er þar til máls at taka at ſegia frá þeim lutum er gerduz epter líflát hins heilaga *Magnuſar* iarls, at ſva mikil var grimd oc hardlyndi *Hákonar* iarls oc ſva mikil reidi oc ædi vid hinn ſæla *Magnus*, at hann eigi ſídr aufundadi *Magnus* iarl daudann enn lifandi oc þó at fleſtra manna ædi oc grimd kunni at ſefaz eptir framin illvirki, þá hvíldiz eigi oc ſefadiz aufundſíki oc illgyrnd i hiarta *Hákonar*, þviat hann fyrerbídr at *Magnus* iarl veri at kirkiu grafinn, ſem kriſtnir menn helldr at hann veri þar jördu hulinn ſem hann var drepinn.

Cap. 28.

Þat hafdi mælt verit á hinum fyrra fundi iarlanna i *Roſsey*, at þá er þeirra ſætt veri fullkomliga ſtyrkt oc ſtadfeſt eptir hinna beztu manna dómi ſem þeir höfdu eidum bundit, at iarlar bádir, þá er þeirr færi af þeim fundi er ákvedinn var i *Egilsey*, ſkilldu ſækia veizlu i *Papuley* til *Þoru* módr *Mag-*

(x) hiálp. *omitt. omn.* (y) dyrdar. *omn. add.*

gaudium ac honor omnium ſuorum ſanctorum atqve juſtorum, A. D. *qvi cum patre & ſpiritu ſancto vivit & regnat Deus triunus in infinita ſecula ſeculorum, amen.* Magiſter Rodbertus *hanc hiſtoriam lingva Latina, in honorem atqve laudem ſancti* Magni *inſularum comitis, elapſis a paſſione ipſius annis viginti, dictavit.*

Cap. 27.

J*am ſermo ad res, qvæ poſt mortem comitis ſancti* Magni *gerebantur, vertendus eſt. Tanta erat ferocia & crudelitas comitis* Haqvini, *tantusqve in beatum* Magnum *furor iraqve, ut tam mortuo, qvam vivo, ei invideret, &, licet plurimorum furor & crudelitas poſt patrata ſcelera leniatur, invidia tamen & magnitudo in corde* Haqvini *non mitigaretur, prohibuit enim comitem* Magnum, *ut Chriſtianos, ad templum ſepeliri, juſſit vero eum in loco ubi occiſus fuit terræ mandari.*

Cap. 28.

P*actum fuerat in priori comitum in* Hroſseya *conventu, ut, cum eorum pactio, juxta optimatum arbitrium, qvemadmodum juramentis promiſerant, confirmata & rata eſſet, ambo, a conventu in* Egilsey *deſtinato diſcedentes, in* Papilia,

 apud

A. D. *Magnusar* iarls; enn nu eptir dráp oc dauda iarls, þá sótti *Hákon* iarl til veizlunnar med sínum mönnum, þar var veizla hin betzsta, enn er dryckr feck á *Hákon* iarl, þá geck *Þora* til hanns oc mællti sva. Nu ertu einn hier kominn herra, enn ek vænta yckar beggia oc *Magnusar* sonar míns, nu vertu mier sva bæna, sem þu villt at allzvalldandi Gud sie þier á domsdegi, at þú leysir mier at son minn sie at kirkio grafinn. *Hákon* iarl leit i mót henni oc felldi tár, oc mællti, graf son sinn kona þar er þier líkar; heilagr *Magnus* iarl var þá færdr til kirkio oc grafinn i *Byrgisheradi* i Krists-kirkio, þeirri er *Þorfinnr* iarl födrfadir hanns let geyra; sýndiz þá þegar optliga skína á himneskt liós yfir hans grep-tri, síþan tóku menn at heita hinn heilaga *Magnus* iarl er i háska voru staddir oc greiddiz þeirra þörf sem þeirr beid-duz siálfir; iafnann var kiendr hímneskr ilmr vid gröf hanns oc feingu þar siúkir menn heilsu; því næst gerdu ferdir sinar menn af *Orkneyium* oc *Hialtlandi*, þeir er vanheilir voru, oc vöktu yfver leidi hanns oc tóku allir bót sinna meina, enn þo þordu menn eighi miögh uppi at hallda jarteinum iarls meþan *Hákon* iarl lifdi. Sva er sagt at þeir menn er vest höfdu geingit i milli iarlanna oc voru mest i svikrædum vid *Magnus* iarl, at þeirra vard flestra skiótr ender oc skamt líf oc dó þeirr illum dauda. Epter dráp hinns heilaga *Magnusar* tók *Hákon Pálsson* under sik allt ríki i *Orkneyium*, let hann þá alla menn gánga til eida oc trunadar vid sik, jafnvel þá sem ádr hofdu þiónat *Magnusi* iarli, geirdiz hann þá höfþingi mikill oc hafdi álögr stórar vid vini *Magnusar* iarls, þá hönum þótti mest i móti sier hafa verit i skiptum þeirra. Nockurum

ve-

apud comitis Magni *matrem convivium inirent*, *ast nunc*, A. D. *post cædem mortemqve comitis*, *comes* Haqvinus *cum suis epulas*, *qvæ ibi opimæ erant*, *adiit; verum cum vino inebriaretur*, Thora *eum accedens seqventibus alloqvebatur; domine jam solus huc venisti*, *ego vero filium meum* Magnum *tecum venturum sperabam; Nunc talem te*, *qvalem Deum omnipotentem in die judicii tibi futurum desideras*, *mihi præbe petenti; permitte scilicet ut filius meus ad sacram ædem sepeliatur. Comes* Haqvinus, *oculis in eam conversis*, *lachrymas fudit*, *&*, *filium*, *dixit*, *tuum*, *ubicunqve placet*, *inhuma; Hinc Comes sanctus* Magnus *ad templum deportatus*, *& in eo qvod Comes* Thorfinnus, *avus ejus paternus in provincia* Birgensi *exstrui &* Christo *sacrari curaverat*, *sepultus est. Lumen cito cœleste super ejus sepulchrum sæpe numero splendere visum est; cæperunt exinde qvi in periculis constituti erant comiti sancto* Magno *vota nuncupare*, *& auxilium optatum obtinuerunt. Fragrantia cœlestis apud monumentum ipsius semper percepta ibiqve ægrotantibus sanitas data est. Iter deinde ex* Orcadibus *&* Hialtlandia *susceperunt ægrotantes*, *ad tumulum ejus vigilarunt & ab omni sua calamitate liberati sunt. Miracula tamen comitis* Magni, *dum in vivis erat comes* Haqvinus, *multum extollere non ausi sunt. Feruntur qvi in calumniando invicem comites*, *primas tenuerant & comiti* Magno *præ aliis insidias struxerant*, *plurimi*, *repentino brevis vitæ fine*, *mortem malam subiisse. Post mortem sancti* Magni, Haqvinus Pauli *totum* Orcadum *imperium sibi subegit & omnes fidelitatis juramenta*, *& qvidem eos*, *qvi comiti* Magno *antea ministraverant*, *sibi præstare fecit; aucta hinc perqvam potentia*, *amicos comitis* Magni, *qvos maximum in commerciis cum conso-*

A. D. vetrum ſiþar bió *Hákon* ferd ſína or landi; hann fór ſuþr til *Roms* oc i þeirri ferd fór hann allt úti *Jorſalaheim*, ſem þá var ſiþr til pálmara, ſótti hann þángat helga ſtadi oc laugadiz í anni *Jordan*; eptir þat vendi hann aptr til ódala ſinna oc tók undir ſic ríki í *Orkneyium*, hann giördiz þá ſtiornſamr oc fridadi vel ſitt ríki, ſetti hann þá ní laug þau er bóndum líkadi miklu betr enn þau er ádr höfdu verit, tóku vid ſlikt at vaxa vinſældir hanns, kom þá ſva at þeir *Orkneyingar* ſtundudu á ecki annat enn hallda *Hákoni* iarli til rikiſs i *Orkneyium* oc hanns afkvæmi, oc líkr þar frá *Hákoni* ath ſegia í þeſſari bók.

Cap. 29.

Hinn milldazti Gud drottinn *Jeſus Kriſtus*, ſá er ladar oc leídir ſína vini til eílífs fagnadar, frá allri ánaud þeſſa heims, ſá hinn ſami er leiſir alla þá er til hanns miſkunnar kriúpa af öllu hiarta, frá öllum ſyndum oc ſaurgan þeſſarar veralldar ſyrgiligrar, oc geyrir af fákunnighum hinn vitrazſta, af lágum oc lítillátum hinn frægazſta, af fátækum hinn ríkazſta, af útignum hinn göfgazſta höfþíngia, eighi at eins þeſſa heims ríkis, helldr oc jafnvel himinríkis oc úendiligrar dýrdar, ſem hann gerdi fordum vid *Joſeph* patriarcham, er leiddr var or myrkvaſtofu oc giörr þegar herra oc höfþingi allz *Egiptalandz* velldiſs, ſá hinn ſami er giördi *David* af ſmalaſveini hinn æzta kong yfer allar *Jſraels* ættir, oc leiddi *Judam Maccabæum* or ſullt eydimerkr, at hann mætti tign oc ſigurs ágiæti ödlaz oc ſva mikla frægd, at hann þotti at mörgu vera yfer adra menn, oc *Alexandrum* ſon *Philippi*,

er

brino sibi contrarios fuisse reputabat, multis gravavit. Aliqvot post hyemibus ad exteros iter paravit; Romam *meridiem versus & in hac peregrinatione in* Palæstinam *usqve, ut eo tempore solebant Palmarii, ivit, invisit loca sacra & in* Jordane *lotus est; in patriam exinde reversus, regnum* Orcadense *recuperavit; moderabatur tunc prudenter imperii habenas & pacem tranqvillam regno conciliavit; tulit novas leges, incolis multo, qvam qvæ antea valuerant, gratiores; hinc eo venit ut populari favore florere inciperet,* Orcadenses *insuper nihil aliud studerent qvam ut comitem* Haqvinum *cum ipsius descendentibus regnantem retinerent.* De Haqvino *in hoc libro relationi finis.* A. D.

Cap. 29.

Clementissimus Deus dominus Jesus Christus, *qvi amicos suos ab omni mundi hujus calamitate ad æternum gaudium invitat & deducit, idem qvi singulos, ad ejus gratiam ex toto corde supplices accedentes, omnium peccatorum & mundi hujus lachrymabilis inqvinationum absolvit, qvi ex rudi sapientissimum, ex humili & humano celeberrimum, paupere ditissimum, ignobili nobilissimum ducem, non solum in regno mundi hujus, sed & eqvidem in regno cœlorum & æterna gloria, ut patriarcham qvondam* Josephum, *qvi e carcere eductus totius* Ægyptici *imperii dominus & dux statim constitutus est; idem qvi* Davidem *ex opilione summum regem omnium tribuum* Israelis; Judam Maccabæum *ex fame deserti eduxit, ut honorem & victoriæ triumphum obtineret tantamqve gloriam ut in multis aliis superior haberetur, &* Alexandrum *filium* Philippi,

qvi

A. D. er kalladr var *Macedo*, fyrir hardann meiſtaradóm er *Leo* (*) . .
. . . .
. . . .
. . . .
. . . .
. . oc buit at öllu ſem ſæmiligazſt mátti, þá ſkrínlagdi herra biſkup helgann dóm hinns ſæla *Magnuſar* iarls med veg oc prídi oc loffaung alls lýds, oc bættiz þeim þá öllum er andvana voru heilſu oc þurfandi miskunnar, er þángat höfdu ſótt á þeim tíma til hanns heilags dóms. Heilagr *Magnus* var ſkrínlagdr á meſſudag *Lucie* meyar fyrer jól um vetrinn, oc er ſá dagr virduliga halldinn, bædi hinum heilaga *Magnuſi* oc ſælli Gudz meyiu *Lucie*, enn á varit er hanns heimferdardagr til himinríkis.

Cap. 30.

Nu er yfverfarit, þó at minnr makliga enn ſkilldi, um upptekning, profan oc ſkrínlagning heilags doms hins ſignada *Magnuſar* iarls oc ecki ſíþr lögtekning hanns hátídar, oc er þat hugſannda, oc greinanda at med ymiſlighum privilegiis ſæmir Gud drottin ſína áſtvini fyrir ſitt riettlæti, ſuma hier þegar í líſinu, enn adra eptir lífvit; enn þó ſýnaz þeſſar frumtignir a medal heilagra nockut einsligar oc frábærligar ſem þeim Guds píſlarvatt *Magnuſi* tilheyra, þat er at ſkilia, at ſva ſem bein hanns var prófat heima i *Orkneyium*, ſneyriz þat i fegrzſta kroſsmark í augſýn nærrverandiſs manna. Sú er önnr grein, at þeſſi hinn ſami beinkroſs ſneyriz ſíþann í hinn

(*) *Heic lacuna in omnibus, quæ habemus, Exemplaribus communis.*

qvi Macedo *appellatus erat, per exqvisitam* Leonis *artem* . A. D.

* * * * * * * * *

* * * * * * * * *

* * * * * * * * *

* * * * * * * * *

* * *& omni ex parte ac pro posse decore ornato, dominus episcopus sacras reliqvias beati comitis* Magni *decenter & honeste, inter festivas totius populi laudes scrinio includit; omnes, qvi sanitate destituti fuerant, commiseratione indigentes, & eo, ad invisendas sacras ejus reliqvias tunc venerant, eidem restituti sunt. Comes sanctus* Magnus *in scrinium depositus est in festo* Luciæ *virginis, tempore brumali ante* Julia; *is etiam dies a multis & in sancti* Magni *&* Luciæ *virginis laudem celebratur; tempore autem verno illius in regnum cælorum migrationis festum.*

Cap. 30.

J*am, licet neqvaqvam ut par est, qvo modo effoderentur, tentarentur & scrinio includerentur sacræ reliqviæ beati comitis* Magni, *festum ejus præterea lege receptum fuerit, monstratum; Recordandum etiam & memorandum est, Deum intimos suos amicos ob suam justitiam variis privilegiis donare, alios in hac statim vita, alios vero post vitam; videntur tamen hæ dignitates primariæ inter sanctos, qvæ huic Dei martyri competunt, ex parte singulares & solito majores, exempli gloria, cum os ejus in patria* Orcadibus *probaretur, coram præsentibus in nitidissimam crucem transfigurabatur; Secundo;*

A. D. hinn ſkiærazta gullslitt fyrir ſiálfum herra páſanum i *Roma* hvar fyrir hann tekr þenna purpurliga píſlarvatt i Katalogum heilagra, enn þat hefer ſám audrum veitz á nordrlaundum at ſialfr hann hafi þat giört, þvi má ſiá oc dáſama, þóat eingi megi ſva eptirhugſa ſem er, hverſu allzvalldandi Gud er ríkr at audæſum oc diúpleika ſinna miſkunnſemda, þviat hann veitir þær áſtgiafer audrum ſinum vinum ſem hann veitir eighi audrum oc ſkiptir þeirra i midil þann veg hann vill, oc þrýtr hann alldregi þóat hann gefi heilags anda giáfu hverrium þeirra, því ſie hanns nafn eilífliga lofat oc bleſſat *per ſecula*, Amen.

Cap. 31.

Frá þeim tíma vidſrægdiz oc fluttiz jarteignagiörd hinns heilaga *Magnuſar* iarls um öll veſtrlönd oc nordrhálfu heimſins oc fóru menn af nálægum löndum, borgum oc bæium, kaſtalum oc heradum, med miklum hiörtum oc fórnarhöndum at ſækia hanns helgann dóm, enn ſumir ſendu fæe til hanns helga ſkríns, hönum til ſæmdar, enn ſiálfum ſier til heilſubotar oc ſáluhiálpar bædi þeſſa heims oc annars, því ſkal hier næſt ſegia nockurar jarteignir, þóath fár, af utalligum er Gud veitir fyrir hanns (z) verdleika.

Cap. 32.

Þá er *Bergfinnr* bondi nordann af *Hialtlandi*, ſá er fyr var nefndr i þeſſu máli, ſpurdi þeſſi fagnadar tíþindi, upptöku

(z) forþienan oc. *addunt.*

cundo; eadem ista crux ossea Romæ, *in conspectu ipsius do- mini papæ rutilantem auri colorem repræsentavit, unde purpureum hunc martyrem in catalogum sanctorum transtulit; id vero paucis aliis in septrione datum est qvod ipse id fecerit; apparet igitur atqve laudandum est, nemo qvamvis ut revera se habet imaginari possit, qvam Deus omnipotens divitiis & profunditate gratiæ abundet, dona enim dat aliis, suis dilectis ea qvæ aliis non dat & ut vult inter eos dividit, nec deest ei qvamvis unicuiqve eorum det donum spiritus sancti; sit igitur ejus nomen in æternum laudatum & benedictum per secula. Amen.* A. D.

Cap. 31.

Efferebantur & evulgabantur ab eo tempore miracula comitis sancti Magni *in omnes regiones occidentales & septentrionem. Iverunt etiam ex vicinis terris, urbibus, oppidis, castellis & tribubus, fortes cordibus & manibus munera ferentes, sacras ejus reliqvias invisuri, qvidam autem pecuniam, ad ornandum sacrum ejus scrinium, in ipsius honorem, sui autem sanationem & salutem in hac & altera vita miserunt. Hinc aliqvot, pauca licet, ex innumeris qvæ illius dignitatis causa Deus dat heic recensenda sunt miracula.*

Cap. 32.

Cum Bergfinnus *incola ex* Hialtlandia, *ille qvi supra nominatus est, nova hæc gaudia, qvod scilicet* Comes Magnus

 trans-

A. D. töku hinns heilaga *Magnusar* iarls, þá fór hann i annat sinn nordann af *Hialtlandi*, med son sinn likþráann, er *Hálfdan* het, til *Kirkiuvogs* oc vöktu þeir bádir fedgar at helgum dómi *Magnusar* iarls, enn heilagr Guds madr byrtiz *Hálfdani* oc fór höndum sinum um likam hanns oc i stad fiell af hönum öll líkþra, þá reis hann upp allheill; hinn heilagi *Magnus* iarl vitradiz oc *Bergfinni* bónda í svefni oc mællti vid hann: Nu muntu taka biarta sýn, þvíat nu hefer þu farit híngat med riettri frú oc tortrygt ecki heilagleik minn, oc offrat mier fagrligu heiti bædi i bænum oc fiarlutum; þá gerdi hann krossmark yfir augum *Bergfinns* oc vaknadi hann sva skygn, sem þá er hann hafdi skygnaztr verit oc fóru þeir fedgar bádir heilir heim lofandi Gud (a) oc hinn heilaga *Magnus* iarl.

Cap. 33.

Þ*orkiell* het madr er bió i *Orkneyium*, hann fiell af bygghiálmi sinum oc lamdiz allr ödrum meginn er hann kom á jörd, hann var fluttr til hins heilaga *Magnusar* iarls oc feck hann þar skióta bót sinna meinsemda, at græddum beinbrotum oc styrktum líkama, þackadi hann Gudi oc hinum heilaga *Magnusi* fyrir sína heilsugiöf.

Cap. 34.

A*mundi* (b) *Illhugason* het maþr, bondi nordr á *Hialltlandi*, hann var likþrár oc miög siúkr; hann fór til hins heilaga *Mag-*

(a) af öllu hiarta, *add. omn.* (b) *omitt. omn.*

translatus esset, lætus audiret, secunda vice ex Hialtlandia *cum filio suo leproso, cui nomen* Halfdani, *profectus est & apud sacras reliqvias comitis* Magni *vigilavit, sanctus autem Dei homo* Halfdano *apparuit & corpus ejus manibus tractavit & statim tota lepra ex eo decidit, unde sanus omnino surrexit. Comes etiam sanctus* Magnus *colono* Bergfinno *per somnium apparuit & eum allocutus est; jam lyncei tibi dabuntur oculi, huc enim vera fide venisti, sanctitati meæ non diffidisti ac egregium & precibus & pecuniis votum mihi nuncupasti; his dictis, oculis* Bergfinni *signum crucis imposuit, unde somno excitatus non minus perspicuo qvam unqvam antea oculorum usu gaudebat; Ambo exinde, pater & filius sanati domum redierunt, Deum & sanctum* Magnum *laudantes.* A. D.

Cap. 33.

Thorkell *nomen erat viro qvi in* Orcadibus *habitabat; is ex acervo frumenti decidit, &, cum in humum delaberetur, latere altero contuso, ad comitem sanctum* Magnum *devectus est, ubi repentinam læsionis medelam nactus, fractis ossibus sanatis & corpore corraborato, deo & comiti sancto* Magno *pro sui sanatione gratias egit.*

Cap. 34.

Amundus Illhugii *filius erat colonus septentrionem versus in* Hialtlandia, *leprosus & perqvam ægrotus; is ad comitem*

A. D. *Magnusar* iarls oc vakti at ſkríni hanns oc bad ſier miſkunnar oc heilſu, enn er hann ſofnadí, þá ſýndiz hönum *Magnus* eýia iarl oc fór höndum um likama hanns ok gaf hönum ſva ſkióta heilſu, at hann vaknadí alheill, ok gerdi hann Gudi þackir fyrir ſina heilſu ok hinum miílda *Magnuſi.*

Cap. 35.

Sigurdr het madr (c) *Tanndraſonn*, hann bio á *Hialtlandi* á þeim bölſtad er Dalr heitir, hann vard ærr ſva at hann var i hud rifadr, þeſſi madr var færdr til hinns heilaga *Magnuſar* iarls, oc feck hann þar vit ſitt oc fulla heilſu oc fór hann þaþann allheil, loſandi Gud oc hinn heilaga *Magnus* iarl.

Cap. 36.

Annar madr het enn *Sigurdr* norþann af *Hialtlandi*; hann hafdi krepta hönd ſva at allir fíngirnir lágu í lófa; hann ſokti heim helgann dom hinns heilaga *Magnuſar* iarls oc feck hann þar heilſu ſina med rettum oc miúkum fingrum til allra ſinna naudſynia; þackadi hann Gudí fyrir þá miskunn er hönum var veitt fyrir verdleika (d) *Magnuſar* iarls.

Cap. 37.

Madr hiet Þ*orbiörn Olaffon* nordann af *Hialtlandi*, hann var diöfulódr oc vitlauſs, hann var færdr til ſtadar hins heilaga

(c) *omittunt omn.* (d) hins heilaga. *addunt.*

tem ſanctum Magnum *profectus & apud ejusdem ſcrinium* A. D.
vigilans, gratiam & ſanitatem ſibi expetebat, cum autem ſomno ſopiretur, apparuit Magnus *inſularum comes, qvi cum corpus ipſius leviter tangeret, ſubitam adeo ſanitatem dedit, ut integer ſomno excitaretur & deo nec non clementi* Magno *pro reſtitutione ſua grates ſolveret.*

Cap. 35.

Sigurdus *nominabatur vir*, Tandri *filius, incoluit in* Hialtlandia *villam* Dalum; *mentem ejus inſania tanta mutabat ut coriis involveretur; huic ad comitem ſanctum* Magnum *devecto ratio & integra ſanitas reſtituta eſt, atqve rediit inde ſoſpes, Deum & comitem ſanctum* Magnum *laudibus decorans.*

Cap. 36.

A*lii præter hunc ex* Hialtlandia *homini nomen erat* Sigurdus; *manum habebat incurvam adeo, ut digiti omnes in volam conflexi detinerentur; idem ſacras reliqvias comitis* Magni *inviſit ibiqve ſanitatem indeflexorum & ad omnes res neceſſarias agilium digitorum recuperavit, pro gratia, meritorum ſancti* Magni *cauſa, ſibi exhibita Deo gratias egit.*

Cap. 37.

Thorbiörnus Olai *homo erat in* Hialtlandia, *hunc dæmoniaca ceperat dementia, is ad locum comitis ſancti* Magni
de-

A. D. laga *Magnusar* iarls oc vard hann þegar heill oc fór hann til ſinna heimkynna fagnandi oc lofandi Gud oc þenna hinn ſæla píſlarvatt.

Cap. 38.

Þordr het madr oc var kalladr *Drekaſkolſtr*, hann var leigumadr fyrrſagdz *Bergfinnz* bónda, hann bardi korn i bygghlödu hinn næſta dag fyrir meſſudag hinns heilaga *Magnuſar* iarls; enn er nón var dagſins, bad *Bergfinnr* hann hætta at vinna, þat er ſialnazt ſagdi þórdr at þierr þicki ofmikit unnit. *Bergfinnr* mællti, hátídar dag þann er kiemr á morginn eigum vier at hallda med allri dýrd þeirri er megum ok kunnum, þá geck *Bergfinnr* á brott, enn þórdr vann ſem ádr, enn er ſkamt var lidit, þá geck *Bergfinnr* út í annat ſinn oc mællti til *Þordar* af reidi mikillri, en meſta mótgiord er mier á því er þu vinnr á helgum tímum oc lát af þegar i ſtad. Geck bondi þá brott reidr miök, enn *Þordr* vann ſem ádr, enn er menn voru miök ſva mettir, þá kom *Þordr* inn í herſiligum klædum oc tók þegar at drecka grádugliga, oc er hann hafdi druckit eitt horn af munngati, þá vard hann ærr, ſva at þegar urdu menn at færa hann i baund oc hiellt þat VI. degr, þá hiet *Bergfinnr* bondi fyrir hönum at giefa hálfa mörk ſilfurs til ſkríns hinns heilaga *Magnuſar* iarls oc lata *Þord* vaka þar III. nætr ef hann yrdi heill, enn *Þordr* feck þegar heilſu ſína á næſtu nótt eptirat heitit var fyrir hann oc lofudu allir hinn hæſta himnakong oc þenna hinn virduliga hanns áſtvin hinn heilaga *Magnus* iarl.

Cap.

(e) oc geck *Bergfinnr* fram frá hönum. *addunt omn.*

devectus, mentis statim compos ad suos penates rediit lætus, A. D.
Deum ac beatum istum martyrem laudans.

Cap. 38.

Tordus, Drekaskolftr. *cognominabatur, supra memorato colono* Bergfinno *operam suam commodaverat; hic frumenta in horreo, ultimo die ante festum comitis sancti* Magni *concussit; verum hora tertia pomeridiana,* Bergfinnus, *ut operam missam faceret, jussit, cui* Thordus, *rarissime nimius labor impendi tibi videtur; festum, ait* Bergfinnus, *qvod cras incidit, omni, qva possumus, licita laude celebrare debemus; his dictis discessit,* Thordus *autem nihilo minus laboravit; paulo autem post* Bergfinnus *iterum exiit &, ira incensus,* Thordum *allocutus est; maxime, inqvit, me offendis horis festis laborando, desine (jubet) protinus. Tunc colonus, ira turbidus, abiit,* Thordus *vero ut antea operi instabat; ast, cum fere saturati erant, cum, tetras indutus vestes, ingressus est & potum mox glutire cœpit, ac ubi unum cornu cerevisiarum exhausit, rationis inopem, funibus sine mora constrictum, sex diebus dimidio, detinere cogebantur; tunc colonus* Bergfinnus *pro eo se semi libra argenti scrinium comitis sancti* Magni *ditaturum, & ut* Thordus, *modo ad se rediret, tres noctes apud idem vigilaret, curaturum promisit; cæterum* Thordus, *proxima, postqvam votum pro eo nuncupatum erat, nocte, sanabatur; omnes igitur celsissimum regem cœlorum ejusqve dilectum amicum, venerandum comitem sanctum* Magnum *laudarunt.*

A. D.

Cap. 39.

Þat er enn sagt at II. menn brutu gull af skríni hinns heilaga *Magnusar* iarls, annar þeirra var *Katnetskr*, enn annar var *Orkneyskr*, enn sá hinn *Katneski* tíndiz oc drucknadi á *Petlandsfyrdi* oc het sá *Gilli*, enn hinn *Orkneyski* vard ærr oc sagdi (f) í orunum hvat þeirr höfdu gert, þá var heitit fyrir hönum *Romferd* ef hann yrdi heill, síþan var hann færdr til hins heilaga *Magnusar* iarls oc heitit á hann til heilsubótar hönum oc vard hann þegar heill oc lofadi Gud oc hinn heilaga *Magnus* iarl.

Cap. 40.

A*smundr* hiet maþr, i haufut hönum fell tre mikit oc lamdiz hauffinn allr, enn optnefndr *Bergfinnr* bondi het fyrir hönum oc var hlutat um hvart heita skilldi fyrer hönum (g) utanferd eda giefa fee til *Magnuss* kirkio, enn sá kom hlutr upp at hann skilldi sækia til heilags doms hinns heilaga *Magnusar* iarls; (h) (feck hann þá þegar mál sitt þat er hann hafdi ádr mist, fór hann eptir þat til hins heilaga *Magnusar* iarls) oc vakti þar oc feck fulla bot sinna meinsemda, enn *Bergfinnr* bondi gaf *Magnusi* iarli halfa mörk silfrs vegna sem hann hafdi heitit.

Cap. 41.

Kona het *Sígridr*, hun var dottir *Sigurdar* af *Sanndi* nordann af *Hialtlandi*, hun var blind frá blautu barns beini, alt

(f) jöllunum. *omn.* (g) Romferd. *omn.* (h) *omitt. O.*

Cap. 39.

F*eruntur præterea duo aurum, qvo ornatum erat ſcrinium comitis ſancti* Magni, *fregiſſe, alter eorum* Katneſenſis, *alter* Orcadenſis *erat; ille, cui nomen* Gillii, *in ſinu* Petlandiæ, *undis abſorbtus, periit, hic vero, mente captus inter delirias, qvæ unapatraverant, manifeſtavit; hinc* Romam *peregrinationem, modo ſibimet reſtitueretur, voto pro eodem promiſerunt; deductus exinde ad ſanctum* Magnum, *cum votum comiti pro ſalute nuncupaſſent, mentis mox compos,* Deum *& comitem ſanctum* Magnum *laudavit.*

Cap. 40.

A smundus *nominabatur in cujus caput ingens lignum decidit idemqve totum attrivit, verum ſæpe nominatus colonus* Bergfinnus *votum pro eo fecit, & utrum peregrinatio, an danda templo* Magno *ſacro, pecunia vovenda eſſet, in ſortem conjectum eſt; aſt ſortito obtigit, ut ſacras reliqvias comitis* Magni *peteret; hinc lingvæ uſum, qvem antea amiſerat, ſtatim recuperavit. Viſit poſtea ſanctum* Magnum *ibiqve vigilavit & perfectam defectus medelam nactus eſt; cæterum incola* Bergfinnus *ſemi marcam argenti ponderatam, ut pomiſerat, comiti* Magno *donavit.*

Cap. 41.

F*æminæ nomen fuit* Sigridis, *filiæ* Sigurdi *de* Sando *in* Hialtlandia*; hanc a prima inde infantia, ad viceſimum us-*

A. D. alt til þeſs er hun var tvitugh, fadir hennar fylgdi henni ſudr til *Orkneyia* oc let hana vaka at ſkríni hinns heilaga *Magnuſar* iarls, hann offradi þar miklu fee; *Sigridr* tók þar biarta ſýn beggia augna oc foru þau fedgin þaþan fagnandi oc lofandi Gud oc hinn heilaga M*agnus* iarl.

Cap. 42.

Aunnr kona het enn *Sigridr*, dóttir *Arnfridar* nordann af *Hialtlandi*, af þeim bæ er *Unuſtadir* heita, fótleggr hennar brotnadi i tva luti oc var henni fylgt til hinns heilaga *Magnuſar* iarls oc feck hun ſkióta heilſu oc þackadi Gudi oc hinum heilaga *Magnuſi* iarli.

Cap. 43.

Hin þridia kona het enn *Sigridr* norþan af *Hialtlandi* ur *Aumſtr*, hun var viſtum med þeim bonda er *Þorlákr* het, hann bió á (i) *Bollaſtaudum Sigridr* ſaumadi um kvelldit fyrir meſſodag hinns heilaga *Magnuſar* iarls, ſíþann er adrir menn lietu heilagt, *Þorlakr* ſpurdi hvi hun ynni ſva leingi, enn hun qvedz þá hætta mundi, geck bondi þá brott, enn hun ſaumadi ſem ádr (k) (þá kom *Þorlakr* audru ſinni til hennar oc mællti; þvi gerir þú ſva illa á ſva helgum tima; nu fár þú brott oc vinn eighi leingr í mínu huſi, hun liet þá lítid at vanſökum oc ſaumadi ſem ádr), þartil er myrkt var af nott, enn þá er menn biugguz til matar, þá vard *Sigridr* ærr, ſva at hana vard þegar i baund at færa oc var

(i) Beſſaſtödum. *omnia.* (k) *parentheſin. omitt. omnia.*

qve ætatis annum, cæcam, pater meridiem versus in Orcades A. D. *deduxit & apud scrinium comitis sancti* Magni, *ingentia munera largitus, vigilare fecit*; Sigridis *ibidem distinctum utriusqve oculi usum adepta est, unde, cum patre, gaudens Deumqve & comitem sanctum* Magnum *laudans, abiit.*

Cap. 42.

A*lii præterea fæminæ nomen erat* Sigridis, *filiæ* Arnfridis *ex* Hialtlandiæ *villa qvæ* Unastader *audit; ea, crure in partes duas distracto, ad comitem sanctum* Magnum *devecta, cito sanabatur & Deo sanctoqve comiti* Magno *gratias agebat.*

Cap. 43.

T*ertiæ fæminæ nomen erat* Sigridis *ex* Amstr *in* Hialtlandia, *operam conduxerat colono* Thorlaco *qvi* Bollastadis *habitavit. Vesperi ante festum comitis sancti* Magni, *cum alii feriarentur, suebat; qværenti* Thorlaco *cur tamdiu operaretur? respondit se mox cessaturam. Discessit tunc colonus, illa vero ut prius suebat; hinc secunda vice eam accessit, & cur tam male, festo adeo tempore, ageret, qvæsivit; nunc, inqvit abito, nec, diutius in domo mea suito; illa id haudqvaqvam nocere contendens, nihilominus usqve qvo diem nox cæca exciperet suebat, verum cum ad cænam pararentur, tanto rapta est furore, ut vinculis eam statim*

 coer-

A. D. var hardliga halldin alt til þeſs er *Þorlakr* het fyrir henni oc hlutadi hvart hun ſkilldi til *Roms* fara eda gefa fiarlut til hins heilaga *Magnuſar* iarls oc kom ſiá upp at hun ſkilldi ſækia til *Kirkiovags* hellgann dóm hinns heilaga *Magnuſar* iarls oc ſiþann var hun þángat flutt oc feck hun þar háleita heilſugiöf ſinnar vitfyrringar oc lofadi hun Gud oc hanns háleita riddara (l) *Magnus* iarl, enn þó fór hún ſiþann til *Roms* ſer (m) til hialpar.

Cap. 44.

G*róa* het kona or *Roſsey*, hun var diöfulód oc fór til *Kirkiovags* til hinns heilaga *Magnuſar* iarls oc feck hun þar goda heilſu oc lofadi Gud oc hinn heilaga *Magnus* iarl.

Cap. 45.

R*agnhilldr* het kona, hun vard kriplíngr þá er hun var IV. vetra gömul oc alt til þeſs hun var tvítug, þá vakti hun III. nætr hiá helgum dómi heilags *Magnuſs* iarls oc á hinni þridiu nótt ſýndiz henni i ſvefni biartr madr, oc göfugligr oc ſkriddr fagrliga oc mællti til hennar, þrátt oc opt hefer þu her legit, mikil er þurpt þín, rís upp þú nu, oc ver heil oc haf ſtaf þenna i hendi þier, eptir þat hvarf hann frá henni, enn hun vaknadi, þá hiellt hun á láſi þeim er var at *Almario* þvi er var audrum megum *Magnus* kors, reis þegar upp alheil ſva ſem hun hefdi alldri krept verit, med riettum beinum oc ſinum, lofandi Gud oc hinn heilaga *Magnus* iarl; var hun med biſkuppi marga vetr.

Cap.

(l) hinn helga. *add. omn.* (m) ſiálfri til lids oc hiálpar. *add. omn.*

coërceri opus esset & graviter laboraret donec Thorlacus A. D.
pro ea votum nuncuparet ac sortem duceret utrum Romam *iret, an pecuniam comiti sancto* Magno *conferret; sors autem obtigit, ut* Kirkiuvogi *sacras reliqvias comitis sancti* Magni *inviseret, unde, eo deducta, eximiam ibidem ab insania restitutionem nacta est & Deum ac inclytum ejus heroëm, comitem* Magnum, *laudavit;* Romam *tamen postea, in sui salutem, profecta est.*

Cap. 44.

G*roa fœmina ex* Hroffey, *qvam dæmoniaca ceperat insania, ad comitem sanctum* Magnum *ivit, ibiqve sibi bene restituta est & Deum ac sanctum comitem* Magnum *laudavit.*

Cap. 43.

Ragnhilldis *nomen fuit fœminæ, repsit a qvarto ad vicesimum usqve ætatis annum, qvo tres noctes apud sacras reliqvias comitis sancti* Magni *vigilavit; verum tertia nocte per somnium apparuit ei vir candidus, forma conspicuus & splendide vestitus, qvi eam alloqvebatur; heic, ait, sæpenumero jacuisti, magni indiges, surgito jam & sana esto, baculumqve hunc manu teneto; his dictis visui ejus se subduxit, ast ipsa expergefacta seram* Almarii, *qvod ab altero erat latere* chori Magnæani, *manu tenuit, sana omnino, acsi nervi ei nunqvam contracti fuissent, surrexit, erectis ossibus & nervis, Deum & sanctum comitem* Magnum *laudavit, & multos hyemes apud episcopum mansit.*

Cap.

A. D.

Cap. 46.

A*sa* het kona, hun hafdi alla daga kryplingr verit, enn hun feck ſva háleita heilſubót af hinum heilaga *Magnuſi* iarli at hun gieck á þvi ſama ſumri til *Roms* ſem hun vard heil.

Cap. 47.

G*udrun* het kona, hun var kryplingr lánga æfi, hun feck bráda bót ſíns meins oc fulla heilſu af verdleikum oc árnadarordi hins heilaga *Magnuſar* iarls oc lofadi Gud oc hanns (n) áſtvin (o) *Magnus* iarl.

Cap. 48.

S*igurdr* het madr, hann var ölmuſumadr af *Hnotaſandi*; hann var ſva miök laſinn, at hann ſkreid á hniám oc mátti eigi upprettaz; hann vard alheill at ſkríni *Magnuſar* iarls, lofadi hann Gud oc hinn heilaga *Magnus*.

Cap. 49.

S*udrmenn* II. köſtudu um ſilfr oc liet annarr hundrat merkr, var þá lokit öllu fee hanns, nema kugg einn átti hann epter, hann lagdi þá kugginn á mót öllu feenu því ſem hann hafdi látit, þá kaſtadi ſá er unnit hafdi fyrre II. ſex, enn þá het hinn til fulltingis ſierat hann nædi aptr fee ſinu, á hinn heilaga *Mag-*

(n) dyrdliga. *add. omn.* (o) hinn ſæla oc heilaga. *add. omn.*

Cap. 46.

A. D.

Afa *nominabatur fæmina, fuerat ab initio vitæ ſuæ nervis contractis laborabat, verum egregie adeo ſanata eſt a Comite ſancto* Magno *ut eadem, qva reſtituebatur, æſtate* Romam *pedes iret.*

Cap. 47.

Gudruna *mulier, qvæ diu membris capta fuerat, nævi repentinam ſanationem & ingritatem, propter dignitatem & interceſſionem Comitis ſancti* Magni, *obtinuit, deumqve & ejus amicum, comitem ſanctum* Magnum, *laudavit.*

Cap. 48.

Sigurdus *nomen erat viro, eleemoſynario ex* Hnotaſando, *hic æger adeo erat, ut genubus nixus reperet & erigi neqviret; apud ſcrinium comitis* Magni *prorſus ſanatus, Deum & ſanctum* Magnum *laudavit.*

Cap. 49.

V*iri duo* Auſtrales (Alemanni) *de argento aleam jactabant, perdiderat alter marcas centum & univerſas ſuas opes, ſi navem unam onerariam exceperis, hanc igitur omnibus, qvas amiſerat, opponit; tunc ille, qvi prius lucratus fuerat, duos ſeniones ſortitus eſt; hic igitur in ſui auxilium, ut res ſuas recu-*

 peraret,

A. D. *Magnus* iarl, síþann kaſtadi hann (p) (oc horfdi upp ſex á ödrum terninginum), enn annar ſtöck i ſundr i tva hluti oc voru þar VII. augun á bádum ſamann hlutunum, enn þrettán á þremr, hlaut hann ſva fee ſitt alt. (q)

Cap. 50.

Sá atburdr vard í *Noregi* á dögum *Haralls Gilla*, at nockurrer ríker menn oc mikilsháttar báru at II. brædr at þeirr mundi fífla þeirra frændkone, enn þeſſi atburdr var ei ſannr enn allt eins veittu hiner ríku menn þeím atgöngu oc tóku höndum, flytiandi þá til ſkogar brott frá audrum mönnum oc drápu þann ſem þeirr höfdu meirr fyrir ſökinni, ſiþann töku þeirr annann oc veittu hönum maurg oc ſtór harmkvæli med miklum grimmleik, ſva framt at þeirr brutu ſundr báda hanns fotleggi, eptir þat ſtynga þeir grimmu menn út hanns bædi augu, þar med ſkierandi tunguna brott or hanns hauſdi oc ſva umannliga vid hann ſkiliandi, at þeir fóru brott, (r) (enn hann lá þar eptir hálfdaudr. Skiótliga ſem þeirr varo brott), hlupu af ſkóginum margir vargar, ríſandi oc ſlítandi holld af beinum þeſs er drepinn lá, farandi eptir þat aptr i ſkóginn, enn af hinum ſára er þat at ſegia, þó at hann mætti ecki med tungunni ſier miſkunnar bidia, hugſadi hann alteins at almáttigr Gud veitti hönum nockorra hiálp, einkannliga renner hann ſínum hug þar til ſem var hinn heilage *Magnus* iarl, þvíat i þeim tíma blómgadiz ſem meſt hanns jarteigna

(p) *omitt.* 351. *O.* (q) oc þackadi Gudi oc hinum helga *Magnuſi* iarli.
(r) *omitt. omn.*

peraret, sancto comiti Magno *votum fecit, jactavit exinde, &* A. D.
senio in altera tessera sursum spectavit, alterius vero diffractæ duæ partes, una septem, tres vero tredecem puncta repræsentarunt, unde totam suam pecuniam sortitus est.

Cap. 50.

A*ccidit in* Norvegia, *regnante* Haralldo Gillio, *ut opulenti qvidam magniqve nominis viri, fratres duos qvod cognatas suas ad stuprum allicerent, insimularent; sed hæc criminatio falsa erat; nihilo tamen minus divites isti eos aggressi sunt & comprehenderunt, ab aliis in saltum traducentes, eum, qvem magis suspicabantur, occiderunt, superstitem deinde multum magnumqve tanta crudelitate torserunt, ut utrumqve ei crus & lacertum comminuerint, qvo facto, truculenti isti homines oculos ei eruerunt, ex ore præterea lingvam exscindentes & inhumane adeo relinqventes, ut abirent, ille vero semimortuus ibi jaceret. Mox postqvam discesserant, á saltu multæ accurrebant feræ, qvæ discindebant ac dirumpebant ex membris occisi carnem, posteaqve in saltum redibant; De saucio autem referendum est, qvod, lingva licet misericordiam expetere neqviret, speraret tamen Deum omnipotentem auxilium qvoddam laturum; animum præprimis ad comitem sanctum* Magnum *corvertit, eo enim tempore miracula ejus qvam maxime inclaruerunt, &, voto nuncupato, comperit*

 adstare

A. D. teignagerþ, oc at ſaumdu heiti!, verdr hann varr at madr er tilkominn ſá er þreifar um brotna leggi handa oc fóta, þarmed tekr hann tungu ſtufinn oc heimtir ſiþaz; hefir hann (s) ſiþán hendr at augnaſtödunum, enn vid þeſſi átauk verda dáſamlig umſkipti, augunn ſkipaz aptr med ſkiærri ſín, tungann er greidlig ordinn til allz frammburdar, brotner leggir voru heilir, oc allr hann ſinni fyrri heilſu aptr golldinn, hann ſierr ſtanda hiá ſier mann fagrann at áliti, vid hverrn hann talar, ſva ſeigiandi, hvert er þitt nafn hinn tígulígi herra? biarti madr ſvarar, her er *Magnus* iarl; enn geym vel at efna þat er þu hefer Gudi heitit; af þeſſu vard hinn fullr fagnadar oc talar ſva i annann tíma, medr þvi háleitr Guds vin at þú hefer veitt mier mikla heilſugiöf, bid ek enn þína milldi at þú árnir bródr minum lifs af Gudi; eptir ſva talat hvarf hinn heilage *Magnus* iarls brott at ſýn, einghu ſvarandi til greindrar bænar, enn hinn fellr framm oc þackar Gudi ſier veitta miskunn, ætlandis at bidia í þeim ſtad II. nættr med ſtadfaſtri bæn til hiálpar bródr ſínum, enn ſem ſtund leid, litaz hann um oc ſier af ſkógi renna margra varga flock þar til ſem hræ hinns andada lá oc ſpyia þar öllu upp ſem etit hafdu af hanns holldi oc beini oc hverfa eptir þat i ſkóginn, oc er litill tími er lidinn, lítr hann heilagann *Magnus* tilkominn, oc blezar med ſinni hægri hendi alltſamt ſpyiu varganna oc beininn, verdr þvi næſt af þeſſu allheill líkamr; heilagr *Magnus* blezar annat ſinn andlauſann líkama, hvar fyrir ſá rís upp heill oc lifandi, ſem ádr var drepinn, oc geingr til bródr ſins, fagnadi þá hverr þeirra ödrum, giörandi Gudi þackir oc hinum heilaga *Mag-*

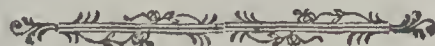
(s) ſínar. *omn.*

adſtare virum qvi fractos lacertos & crura leviter contrectat, curtam exinde lingvæ partem aſſumit & applicat; oculorum dein locis effoſſorum manus admovet; Verum ad hunc tactum egregiæ fiunt mutationes; oculi, cum diſtincto viſu, reſtituuntur, lingvæ facilis fit verborum qvorumcunqve prolatio, crura, fracta, integra, is totus priori ſuæ ſanitati reſtituitur; videt adſtare ſibi virum aſpectu pulchrum, qvem ſeqventibus affatur; qvo, qværit, nomine gaudes domine ſpectabilis? reſpondet candidus ille; eſt heic comes Magnus; *verum memento ut Deo promiſſis ſtes; hinc ille læta concipit gaudia & vice ſecunda ita loqvitur; præſtans Dei amice! qvoniam magnam mihi largitus es ſanationem, rogo inſuper tuam clementiam, ut fratri meo vitam a Deo prece impetres; his ita dictis a conſpectu illius diſceſſit comes* Magnus, *petenti nihil reſpondens; verum ille ſupplex proſtratus, Deo pro præſtita ſibi clementia gratias agit, duas noctes ibidem, aſſiduis precibus, fratri auxilium expoſciturus; verum paulo poſt circumſpicit videtqve ex ſaltu ad cadaver mortui multarum ferarum turmam accurrere, ibiqve, cum carne, omnia, qvæ voraverant, oſſa revomere & in ſaltum exinde redire; haud multo poſt videt adeſſe ſanctum* Magnum, *dextra ſua qvæ evomebant & oſſa beare; ex his deinde integrum fit corpus; benedicit iterum exanimi corpori ſanctus* Magnus; *integer igitur & vivus, qvi antea occiſus fuerat, ſurgit & fratrem accedit. Gaudent hinc invicem, Deo & comiti ſancto* Magno *pro ſingulari*

A. D.

A. D. *Magnuſi* iarli fyrir ſva údvallda miſkunn ſem þeim veittiz. Sva geri oc allir þvílik ſtormerki heyrandi margfölld lof ſönnum Gudi er ſva ſtóra luti veitir ſyndugum mönnum fyrir (t) bænir oc (u) verdleika ſinna elſkuligzſta áſtvina.

(t) blídar. *add. omn.*
(b) biarta. *add.*

(*) Jarteignar Magnus Jarls.

Þat var eitt ſumar er *Wilhialmr* biſkup ſigldi auſtr til *Noregs* nockura naudſynia, oc þegar heim um hauſtit, oc kom nær vetrnottum til *Hialtlands.* Þá lögduz á andvidri oc ſtormar. Enn er lengi vetrar gaf ei birr til eyianna, þá örvænti Biſkup, at hann mundi koma til ſtols ſins firir vor. Styrimadurinn ſpurdi, ef hann villdi ſamþyckia helgi *Magnus* iarls, ef hann ſyngi meſſo inn næſta drottins dag heima. Biſkup ſamþyckti þeſſu at kalla oc meir af naudſyn, enn af aheiti. Enn er þetta var iatad, þá kyrdi vedrattu oc gaf brátt bir hagſtædan, oc ſidan ſigldu þeir til *Orkneyia*, oc kom hann heim en næſta drottinsdag, oc lofudu allir Gud oc hanns enn helga píſlarvott *Magnus* iarl. Nockurer menn ſanna þat, at *Willhialmr* biſkup ſamþyckti ei fyrr at taka or iordu helgann dom *Magnus* iarls, enn ſá atburdr vard þar heima einn dag at hann matti ei ganga or kirkiu, þvi at hann var ordin blindr oc fann ei dyrnar, þar til er hann idradiz ótru ſína, oc gret ákaflega oc bad Gud

(*) *Ex compendio hiſtoriæ ſancti* Magni, *quod eſt bibliothecæ* Suhmianæ.

lari adeo auxilio gratias agentes. Omnes etiam talia miracula audientes, verum Deum, qvi tanta hominibus peccatoribus, propter preces & merita dilectissimorum suorum amicorum dat, multiplicibus laudibus celebranto. A. D.

Miracula Comitis Magni.

E*piscopus* Wilhelmus *æstate qvadam, negotia qvædam expediturus, in* Norvegiam *orientem versus forte navigavit, & domum autumno reversus, circa initium hyemis,* Hialtlandiæ *oris appulit; tunc adversi venti & tempestates supervenere; verum cum diu hyemis venti in insulas secundi non flarent, dubitavit episcopus se ante ver ad sedem suam venturum: Gubernator num sanctitatem comitis* Magni, *si proxime seqventi die dominica missam domi celebrare contigerit, approbare vellet. Episcopus huic verbo tenus consentat, necessitate magis qvam voto inductus. Cæterum cum votum hoc nuncupassent, sedata tempestate, auraqve flante secunda, in* Orcades *navigant; venit domum ante proximam diem dominicam; laudabant omnes Deum & sanctum ejus martyrem Comitem* Magnum. *Sunt qvi testantur, episcopum* Wilhelmum, *ut transferrentur Comitis* Magni *sacræ reliqviæ, non prius probasse, qvam accideret die qvadam domi, ut templo, qvoniam, excæcatus fores invenire neqvivit, egredi non possit, donec incredulitatis pœniteret, graves funderet lacrymas, deumqve*

oraret

A. D. Gud at hann mætti hitta leidi *Magnus* iarls, oc er hann kom þar, fell hann allr til iardar, oc het at taka þegar or jördu helgann dom hans, er hann fengi ſýn ſína. Oc er hann lauk bæn ſinni, feck hann ſýn ſína þar vid leidit.

Capitulum.

Epter þat ſamnadi hann ſaman enum vitruztum mönnum oc enum göfguztum i *Orkneyium*, oc kom þá mikill mannfiölldi til *Kriſtzskirkio* i *Byrgisheradi.* Var þá tekinn or jördu heilagr domr *Magnus* iarls, oc voro þá miök komin upp beinin or jordu. Hann let þva beinin, oc taka köggul, oc reyndi i vigdum elldi priſvar. Enn hann brann ei, helldr vard hann ſem brennt ſilfr. Þat er ſumra manna ſögn, at hann rynni i kroſs. Þá gerdiz þar margar jarteiner af helgumdominum. Sídan toko lærder menn helgann domin oc lögdu in ſkrín, oc ſettu yfer altari. Þat var *Lucie* meſſo fyrir Jol, oc voro þá lidner XX. vetr fra lífláti *Magnus* iarls. Líflátsdagr hanns er halldinn um vorit XVI. *Kalendas Maii. Wilhialmr* biſkup baud þá heilagt at hallda hvarntveggia dagin um allt ſitt biſkupsdæmi, oc hann var ſídan i mikilli áſtud vid enn helga *Magnus* iarl. *Wilhialmr* var fyrſtr biſkup i *Orkneyium*, oc rikti LXVI. vetr.

Capitulum.

Gunni het bondi ſkilgodr i *Veſtrey*, hann dreymdi at hinn helgi *Magnus* iarl kæmi til hanns, oc mællti: Þat ſkaltu ſegia *Wilhialmi* biſkupi, at ek vil fara bort or *Byrgisheradi* auſtr

oraret ut sepulchrum Comitis Magni *invenire liceret, qvo* A. D.
ubi venit, humi totus procumbens, mox, si visus sibi restitueretur, sacras illius reliqvias se effossurum promisit; & finita prece, apud tumulum, lucis usura ei reddita est.

Caput.

Convocat *postea sapientissimos & nobilissimos in* Orcadibus *viros; hominum magna multitudo apud templum* Christi *in provincia* Birgensi *congregatur. Nudantur sepulchro sacræ reliqviæ Comitis* Magni, *ossa ex superficie fere surrexerant; hæc lavari facit & nodum articulorum assumi, igne sacro ter probari, ast non comburitur, verum argentum defæcatum repræsentavit. Dicunt qvidam eum liqvefactum & in crucem transformatum. Multorum præterea miraculorum causa sacræ reliqviæ extiterunt; has exinde viri docti assumtas scrinio incluserunt, qvod super altare collocarunt; erat in festo* Luciæ *ante tempus Julense, viginti post cædem comitis* Magni *annis. Dies ejus emortualis XV. Kalend. Maii tempore verno festus habetur. Jussit episcopus* Vilhelmus *in tota sua diæcesi utraqve die feriarentur, & comitem sanctum postea multum sibi favere expertus est. Fuit* Vilhelmus *primus* Orcadum *episcopus, annis sexaginta sex.*

Caput.

Gunnius *nomen erat incolæ* Vestreyæ *honesto; apparuit ei per somnium sanctus* Magnus *comes, seqventia fatus; dic episcopo* Vilhelmo *me ex provincia* Birgensi *abire velle* Kir-

A. D. auſtr i *Kirkiovog*, og trui ek þvi at Gud mun þar veita mer miſkun, at þeir munu verda heilir meina, þeir er minn ſund ſækia med rettri tru; þu ſkalt ſegia draum þinn diarflega. Enn er hann vaknadi, þordi hann ei at ſegia draumin, þviat hann ugdi reidi *Páls* iarls. Næſtu nott epter ſyndiz honum *Magnus* iarl oc bad hann ſegia þá draumin er fleſter veri vid. Enn ef þu gerir ei ſua, þá muntu taka viti a þer þeſſa heims, enn meira annars heims. Ok er hánn vaknadi vard hann ottafullr, oc for til *Hroſseyiar* a ſund biſkups oc ſagdi draum at biſkups meſſo i miklum mannfiölda, þar var þá *Páll* iarl, oc bad öll alþyda at biſkup ferdi helgan domin i *Kirkiovog*, ſva ſem *Magnus* iarl hafdi vitrat. Enn *Pall* iarl þagdi hiá oc ſetti dreyr raudan. Sidan for *Wilhialmr* biſkup auſtr i *Kirkiovog* med virduligu föroneyti, oc flutti þangat helgan dom *Magnus* iarls, var ſkrínit ſett yfer altari i kirkiu þeirri ſem þá var i *Kirkiovogi* kaupſtadrinn var lítt huſadr oc hefer hann miök ſídan eflz. Foro þangat ſidan marger menn oc vöktu þar i kirkiu at helgum dominum, oc fengu bot meina ſinna, ef hetu a *Magnus* iarl med rettri tru.

Caput.

Madr het *Elldjarn* oc var *Varda* ſon, hann atti kono oc mart barna, oc bió nordr i *Kelldubverſi*. Enn i hallæri miklu þá vard hann fátækr oc vanheilſu fullr, ſva at hann mátti ei ſialfbiarga verda, oc med ſva litlum mætti vard hann, at hann mátti ei ganga, oc var ekit milli bæia. Þat var epter Páſka

kiuvogum, *ubi Deum gratiam, qvod ſcilicet dolores ſanentur eorum qvi ad me vera fide veniunt, mihi exhibiturum credo. Somnium tuum audacter expoſito. Cæterùm expergefactus, ſomnium narrare non auſus eſt, iram enim comitis* Pauli *metuebat. Nocte proxime ſeqventi comes* Magnus *ei apparuit, jubens ut, qvam plurimis præſentibus; ſomnium patefaceret; Qvod, inqvit, ſi non feceris, pœnas qvidem in hac, majores vero in altera vita, lues. Verum ſomno excitatus & metu perculſus, epiſcopum,* Hroſſeyiam *eundo, convenit, &, ab eodem miſſa celebrata, ſomnium, præſente hominum multitudine, coram edixit; hinc, adſtante comite* Paulo, *tota plebs epiſcopum, ut ſacras reliqvias, qvemadmodum juſſerat per ſomnium Comes* Magnus, *transferret, rogavit; Aſt Comes* Paulus, *audiens, tacuit & ſangvineo perfuſus eſt rubore. Ivit exinde epiſcopus* Vilhelmus *orientem verſus* Kirkiuvogum *conſpicuo cum comitatu, eodemqve ſacras reliqvias comitis* Magni *devexit; ſcrinium ſuper altare in templo, qvod tunc erat* Kirkiuvogi, *collocatum eſt. Oppidum, cujus paucæ erant domus, inſigne poſtmodum cœpit augmentum. Iverunt eo poſtea multi & in templo apud ſacras reliqvias vigilarunt, ſiqve vera fide comiti* Magno *vota facerent, ſanati ſunt.* A. D.

Caput.

E*rat qvidam nomine* Elldjarn Vardi *filius, habebat cum uxore multos liberos & in tractu* Kelldenſi *ſeptentrionem verſus habitabat; Gravi vero graſſante fame ad paupertatem redactus, ægrotaret adeo ut ſibi ipſi non ſufficeret, exiguæ adeo ejus vires ut incedere neqviret & inter villas traha*

A. D. Páſka um vorit at hönum var ekit vattdag oc föſtodag oc laugardag, oc hafdi enga-fæzlu, hann kom at noni laugardag þar ſem preſtr bio, oc var þar um nottina, oc um morginin er menn foro til ottuſöngs, bad hann at hann ſkylldi bera til kirkiu, oc þat var gert. Epter óttuſöngin foro menn inn milli tida, enn hann lá uti þar ſem um hann var buit. Var hann þá ſva máttitill, at hann ætladi þá mundu yferlyka, honum kom þat oc i hug hverr verit hafdi fyrr hagr hans, þá er hann átti vel fe; Þetta allt ſaman oc bæn ſu er hann badz firir fell hönum ſva nær, at hann komz vid míök, þá tok kann oc het VI. dægra föſtu, ef Gud gæfi honum nockurra heilſu. Þeirri föſtu het hann bædi firir *Olafs* meſſo oc *Magnus* meſſo. Þá er hann hafdi mælt firir heiti ſíno, foro menn til tída oc ſöng preſtr til meſſo. Þá er leſinn var piſtill, ſofnadi hann, enn þeir er hiá voro, hugdu hann andaz mundu. I ſvefninum bar ſýn fyrir hann, at hann þottiz ſiá lios mikit innar i ſönghuſit, enn þat fór utar til hans, hann ſá med lioſinu mann frídann oc ſá mællti til hanns. *Elldjarn* kvad hann, máttu lítit nu? hann þottiz ſuara ſva þicki mer, enn þo má vera at þat ſe ei. Enn hver ertu, hann ſvaradi: her er enn helgi *Magnus* iarl *Erlendz* ſon; villtu heill verda. Hann ſvaradi: villda eck; *Olafr* konungr enn helgi heyrdi bæn þína, oc heit þat, er þu hetz á ockr til heilſubotar þer; Enn hann ſendi mik hingat at gefa þer heilſu, þvi at kona het á hann veſtr i fiördum, oc for hann þangat at gera hana heila. Þá tok *Magnus* iarl at fara höndum um hann. Enn hann vaknadi þá er upp var hafit gudſpiall, hann mællti vid þá menn er neſter voro, at þeir reiſti hann upp, enn þeir ſvaradu: hvi mundu ver reiſa þick upp er þu mátt þvi ecki, hann ſuaradi:

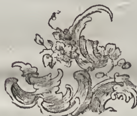
ek

gestaretur. Fuit vere post festum Pascatos cum die Jovis, *veneris & saturni, esca omnino carens, portaretur; venit circa* Nonam *diei saturni in prædium qvod incolebat sacerdos ibiqve pernoctavit; mane seqventi cum ad cantum matutinum (hora nona) irent, rogavit ut ad templum portaretur, qvod & factum. Finito cantu, donec sacra rursus celebranda erant, habitaculum ingressi sunt, ille autem in strato lectulo recubabat, tunc viribus adeo destitutus ut se moriturum putaret; pristinum etiam suum, cum dives erat, statum in mentem revocavit; hæc omnia & preces, qvas fundebat eum adeo movebant ut perdoleret; hinc consilium cepit, sex semidierum jejunium, si Deus ei sanitatem qvandam daret, vovendi; hoc & ante* Olai & Magni *festum promisit. Cum votum oratu nuncupaverat, sacra freqventantibus, sacerdos missam celebraturus cecinit; lecta epistola, somno sepultus est æger, adstantes vero moriturum putarunt. Per somnum visio ei apparuit, lumen nempe magnum inter canentes, qvod ad eum delatum; seqvebatur lumen vir venustus, qvi ipsum alloqvebatur;* Elldjarn, *qværit numqvid parum nunc revisis. Mibi, qvidem, respondet, videtur, forsitan tamen non est; Verum, interroganti qvis esset, responsum dat ille; hic est sanctus* Comes Magnus Erlendi *filius, an vis tibi restui; volo, regerit; Sanctus rex* Olaus *exaudiit preces tuas & votum qvod nobis in tui sanationem nuncupasti, ast me huc ad dandam tibi salutem misit, mulier enim occidentem versus in* Sinubus *ei votum fecit, unde illuc ipsi sanitem redditurus ivit. Cæpit, his dictis, Comes* Magnus *manibus eum contrectare, verum cum evangelium recitaretur expergefactus* Elldjarn, *sibi proximos, ut ipsum erigerent, rogavit; illi autem respondebant; cur te tolleremus stando imparem; ad* A. D.

A. D. ek ætla mik nu heilann. Þeir toko til hanns oc reiſtu hann á fætr, oc ſtod hann um allt gudſpiallit oc ſva um alla meſſuna þadan i frá. Epter meſſo geck hann innar at preſti oc ſagdi jarteinina, hverſu hann hafdi gefit hönum heilſu. Enn allir lofudu Gud firir þa miſkunn er hann þeim veitti firir verdleika ens helga *Magnus* iarls; Hann árni oſs miſkunnar oc ſyndalausnar vid drottinn varn *Jeſum Chriſtum*, er med fedr oc helgum anda lífer oc ríker Gud um allar allder amen.

hæc Elldjarnum, *ſanum ſe ſibi videri aſſerentem, elevarunt,* A. D.
qvi deinde evangelium & totam ſubſeqventem miſſam ſtans audivit. Poſt miſſam ſacerdotem acceſſit, miraculum patefecit qvo modo ſalus ei data fuerit. Omnes autem pro gratia, qvam propter merita comitis ſancti Magni *exhibebat, laudarunt Deum. Conciliet nobis gratiam & peccatorum remiſſionem apud Dominum noſtrum* Jeſum Chriſtum, *qvi cum* Patre *& Spiritu Sancto vivit & regnat Deus per omnia ſecula amen.*

Seqvem

Seqvens
DIPLOMA
Exſcriptum eſt
ex
JAM. WALLACE's Account of the Islands
of
ORKNEY.

QVoniam inter ceteras fluctuantis ſeculi curas & ſolicitudines, penſata temporum, morum ae hominum in hac lacrimarum valle, labilitate & brevitate, teſtante venerabili illo Cronographo *Martino*, Domini noſtri pape Penetentiario & Cappellano, neceſſe videtur de congruo extrahere progenitorum, regum, principum & aliorum preclarorum genelogias per qvas mundus iſte tranſitorius regitur, Reges regnant & principes gubernant ſignantqve; in deduccionem & agniccionem veritatis, qvo ad eorundem ſucceſſionem vereſimiliter evenire ſperatur. illuſtri ergo & excellentiſſimo Domino noſtro, principi ſupremo, Norwegie regi, ſuisqve ſucceſſoribus, ſatrapis, patriciis, conſulibus & proceribus dicti regni, *Thomas* Dei & Apoſtolice ſedis gracia Epiſcopus Orcadie & Zetlandie, Canonici Eccleſie Cathedralis ſancti *Magni* Martyris glorioſiſſimi, legifer, ceteriqve; proceres, nobiles populus ac communitas ejusdem, gracia, pax, caritas, gaudium longanimitas, miſericordia a Deo patre omnipotente & a Jeſu Chriſto in Spiritu ſancto. In omnibus vobis per qvem reges regnant & in cujus manu corda ſunt regum cum omni ſubjectione, humilitate & obediencia prompti & A. D. 1403

Zzz parati

A. D. parati veftram in Jefu Chrifti vifceribus zelantes & ficientes falutem in caritate non ficta. Reqvirentes ut in dicendis in noftra fimplicitate veftra fuppleat regia fublimitas, & qvia fcimus firmiter & longi temporis fpacio, efficax rerum magiftra, nos experientia docuit, qvod in dubium non revocamus qvaliter erga Comites Orcadie, regalis ipfa fublimitas, zelum femper exuberantem exercuit, qvamobrem firmam fpem gerimus, plenamqve fiduciam obtinemus qvod illa regia majeftas verba noftra benigne recipiat, diligenter intelligat & effective profeqvatur, ut infra pectoris clauftrum folicite confiderare convenit ipfa regia finceritas & diligenter attendere, qvod adulatorium voftre ferenitati aliqvid non fcribimus, qvod fecundum *Petrum Bleffenfem* in fuo prologo canentem, olei venditores effe non intendimus, fed patefacciones veritatis.

Ergo arbitramur pium effe & meritorium, teftemonium perhibere veritati ne veritas occulcetur, prefertim illa perqvam innocenti poffit prejudicium generari, & cum uterqve reus eft qvi veritatem occultat & mendacium dicit, qvia ille prodeffe non ifte nocere defiderat, qvod a nobis Deus avertat, potiffime cum in dicendis per qvondam recolende memorie *Erici* veftri predeceffloris regis noftri admoniti patentes literas fuiffemus teftemonium perhibere veritati prout lacius in feqventibus patebit. Hinc eft qvod nos *Thomas* Epifcopus, Capitolum, Canonici, Legifer ceteriqve proceres, nobiles, populus, communitas five plebei antedicti, coram Deo in fide ac fidelitate qvibus veftre regie Majeftati tenemur aftricti fideliter atteftamur & ad perpetuam rei memoriam deducimus fidemqve facimus vobis & omnibus prefentibus & futuris. Jefu Chrifti fidelibus fancte matris eccleſie filiis in forma & effectu fubfeqventibus. Coram nobis congregatus, comparens magnificus & præpotens Dominus, Dominus *Willielmus* de Sancto *Claro* Comes Orcadie

Orcadie Dominus le *Sinclar* in ecclesia Sancti magni martyris in Orcadia proposuit in hunc modum; supposuit enim qvod nobis bene & ad plenum cognita res fuisset, qvo modo magnis retroactis temporibus antecessores sui & progenitores ac ipsi Orcadie comites juste ac juridice, inconcusse, linialiter & gradatim jure hereditario comitatui Orcadie superdicto successerant ac illam per tempora magna & longeva nulla aliena generatione interveniente, qvietissime possederant. Et qvaliter diverse carte, evidencie, instrumenta libri censualis & alia diversa probationum genera fuerant igne consumpta, deperdita & alieneta, hostilitatis tempore & gverrarum, emulorum inimicorumqve nonnullorum, defectu & carencia firmissime domus seu municionis inexpugnabilis ubi hujusmodi collocarentur; subjunxit idem Dominus Comes qvod habuit literas qvondam supremi Domini nostri Regis *Erici* illustris, Patentes, qvas nobis ostendit & percepta continentes subseqvencia, scilicet qvodsi qvis nostrum habuerit vel qvi habuerint aliqvas cartas, evidencias, cirographa, instrumenta, munimenta, codicillos, acta vel privilegiorum literas ad progenitores antecessores vel ad se spectantes, dictumqve suum commitatum concernentes, qvod indilate & sine mora aut contradictione seu obstaculo qvibuscunqve eidem Domino Comiti deliberaret vel deliberarent, secundum qvod ipsius Domini nostri Regis evitare velimus indignacionem. Virtute qvarum literarum sicut eadem comitis continebat proposicio nos reqvisivit ut si de hujosmodi antedictis munimentis, aliqva habuissemus in nostris scriniis, Apothecariis, Thecis, Cistis, Archivis seu cartophilaciis, qvod ipsam sibi deliberaremus & in casu qvo non habuerimus, sed sciremus ab aliis ea haberi qvod sibi intimaremus & revelaremus. Et si nec unum nec reliqvum sciremus, tunc nos reqvisivit earundem literarum autoritate, qvatenus nos Deum, justitiam & eqvitatem pre oculis habentes in declarationem veritatis velimus sagaciter & studiose

A. D.

Zzz 2 mature

A. D. mature digeſtis iterim ac tertio perſcrutari ſcripturas, cronicas, autenticas & approbatas qve faciunt fidem, illas perlegere, diligenter inſpicere, ſane concipere & intelligere, ac naturas infeodacionis & eccleſiarum fundacionis perſpicue intendere, qvibus ſic mature rimatis & ad plenum diſcuſſis velimus ſupremo Domino noſtro manifeſtare per genealogias accronicas, autenticas, per qvos & a qvibus lineater & gradatim idem *Willielmus* Comes proceſſit & per qvanta tempora, legitime, juſte, bene & inconcuſſe predeceſſores ſui & ipſe gaviſi ſunt dicto Comitatu cum univerſis & ſingulis ſuis inſulis, commoditatibus & juſtis ſuis pertinenciis, ne hujusmodi ſucceſſio ultra debitam procelaretur hominum memoriam. His omnibus ſic propoſitis, aviſatis, diſcuſſis, digeſtis mature & ad plenum conceptis & intellectis, habitis prius diverſis & ſingulis hinc inde tractatibus, ad honorem Dei omnipotentis, manifeſtationem veritatis & obedienciam & reverenciam ſupremi Domini noſtri Regis tanqvam filii obediencie preceptarii mandatarii prout decet in his qvæ audivimus a ſenioribus noſtris, deinde qve legibus intelleximus & concepimus & ad plenum ſano effectu degeſſimus per libros Scripturas, cronicas regnorum utrorumqve Scocie & Norwegie & progenitorum eorundem; ſic qvod ſingulariter ſinguli & univerſaliter univerſi, uno animo, una fide, unico conſenſu & aſſenſu reſpondemus fidem ut perfertur & teſtemonium veritatis facientes univerſis ſuperſcriptis. Qvod univerſa genera munimentorum, cartarum evidenciarum & aliarum probacionum ſpecies qve apud nos erant, ob reverentiam ſupremi Domini noſtri dicto Domino Comiti deliberavimus & exhibuimus antedictum comitatum concernencia. Sed verum eſt & in veritate atteſtamur ex relatione fide dignorum anteceſſorum & progenitorum noſtrorum qvod principulus & precipuus manſus ſive manerium Dominorum Comitum Orcadie fuit diverſis temporibus igne combuſtus & ad nihilum redactus & funditus deſtructus & patria tota

depredata

depredata & vaſtata per emulos noſtros & inimicos per qvas depredaciones, conſumptiones & deſtrucciones firmiter credimus qvod principales evidencie, carte & alie patentes, diverſe litere fuerunt & ſunt alienate & conſumpte ſpectantes & concernentes ad anteceſſores & progenitores dicti Domini Comitis defectu unius caſtri in qvo tutiſſime ipſe evidencie, & carte & alia patrie jocalia firmiſſime poterant collocare. Aſt qvantum ad linealem progreſſum & gradum ſucceſſionis dicti Domini Comitis & ſuorum anteceſſorum ſeu progenitorum Comitum Orcadie, nos prenominati ſuperius expreſſatis, juſta noſtrum ingenium, ſenſum & intellectum preſcrutati ſumus & mature aviſati luſidiſſime per diverſa lingvarum genera, Scripturas autenticas & approbatas cronicas ſcilicet in lingva latina & Norvegica per qvas reperimus infeodaciones eccleſiarum noſtrarum, genealogias noſtras & anteceſſorum noſtrorum, cartis & evidenciis ipſorum & noſtrorum manifeſtantibus & claro ſtili eloqvio teſtimonium perhibentibus ac fidem facientibus, in qvibusdam Cronicis, libris, cartis ac aliis autenticis ſcripturis reperimus nomina diverſorum comitum Orcadie tempora infeudacionum ipſorum juxta modum & forman ſeqventem, ſed de eorum ſtrenuis & notabilibus operacionibus, geſtis, nominibus filiorum filiarumqve ſuarum, de modo migrandi ab hac luce, de diviſione ſeu unione hereditatis ipſorum, de incremento vel decremento poſſeſſionum ſuarum pro preſenti brevitatis cauſa pretermittimus; & nos ad antiqvas cronicas & genealogias autenticas & approbatas refirimus. A. D.

Reperimus itaqve imprimis qvod tempore *Haralldi* Comati primi Regis Norvegie, qvi gaviſus eſt per totum Regnum ſuum, hæc terra ſive inſularum patria Orcadie fuit inhabitata & culta duabus nacionibus ſcilicet Peti & Pape, qve due genera naciones fuerant deſtructe Haralldus Pulchricomus.

 radicitus.

A. D. radicitus ac penitus per Norvegenſes de ſtirpe ſive de tribu ſtrenuiſſimi

Rognvald Mæra iarl. principis *Rognaldi*, qvi ſic ſunt ipſias naciones aggreſſi qvod poſteritas ipſarum nacionum Peti & Pape non remanſit. Sed verum eſt qvod tunc non denominabatur Orcadia ſed terra Petorum ſicut clare verificatur hodie adhuc cronica atteſtanta, per mare dividens Scociam & Orcadium qvod usqve ad hodiernum diem mare Petlandicum appellatur & ſicut pulchre ſubjungitur in iisdem cronicisRex iſte *Haralldus Comatus* primo

Hetland. applicuit in Zetlandiam cum claſſe ſua & conſeqventer in Orcadia & contulit illam Orcadiam & Zetlandiam antedicto principi *Rognaldo* robuſto, ex cujus ſtirpe ut perfertur prefate due naciones, fuerant everſe & deſtructe ſicut cronice noſtre clare demonſtrant, a qvo qvidem *Rognaldo* proceſſerunt linealiter & gradatim omnes Comites Orcadie & poſſederunt temporibus ſuis dictum Comitatum libere ſine qvacunqve exaccione qvocunqve Canone ſeu ſenſu, excepto obſeqvio preſtando regibus Norvegie tributi racione, ſicut in clauſula ſeqventi lacius patebit qve in Cronica de verbo in verbum continetur. Revera enim usqve hodie illorum poſteritas dominio ſubjacent excepto qvod jure tributario Norvegie regibus deſerviunt; Qvi qvidem principes *Rognaldus* ſtrenuiſſimus hu-

Sigurdus Eyſtani. jusmodi comitatum libere & jure donavit cuidam fratri ſuo *Swardo* nomine, qvi Comes *Swardus* procreavit qvendam filium *Gothurnum* nomine, qvi Comes *Gothornus* poſſedebat dictum Comitatum per unum annum & deceſſit ſine herede legittimo & ſic reverſus eſt dictus Comitatus dicto principi *Rognaldo*, qvi pure & libere illum contulit cuidam

Torff Einarus. filio ſuo *Egvard* nomine qvi poſtea cognominabatur *Turffeid*, qvi qvidem per longa tempora poſſedebat dictum Comitatum & habundavit opibus & plenus

Thorfinnus Hauſakluſus fuit diviciis. Cui ſucceſſit filius ejus *Thurwider Gedclevar* cui ſucceſſit filius

Lodver. ejus *Itlanderver* cui ſucceſſit filius ejus Comes *Swardus* robuſtus ac corpo-

Sigurdus Digri. lentus, magnus & ſtrenuiſſimus bellifer, adhuc tamen non fuit regeneratus

ratus facri baptismatis lavacro neqve alii Comites prenominati. In cujus qvidem Comitis *Swardi* diebus fupervenit *Olaus Thurgonus* Rex illuftriffimus de occidentalium partium gverris, cujus inducccione Comes ille *Swardus* una cum gente Orcadie devenerunt, Chriftiani gentilitatis relinqventes errorum. Cui Comiti *Swardo* fucceffit filius ejus comes *Thurfinus* procreatus ex filia qvondam excellentiffimi Principis *Malcomi* Regis Scotorum illuftris. Qvi qvidem Rex contulit dicto *Thurfino* terras de Cathnes & Sutherland fub unica denominatione comitatus in Scocia & illis gavifus eft una cum comitatu Orcadie Zetlandie & pluribus aliis dominiis in Scocie Regno jacentibus & vixerat diu & ftrenuiffimus erat in campis poft cujus qvidem Comitis *Thurfini* obitum fucceffit fibi ejus filius Comes *Erlinus* primus & ifte *Erlinus* primus genuit Comitem *Paulum* & *Erlinum* fecundum qvi *Paulus* Comes genuit Comitem *Hacoin* Comes, *Erlinus* fecundus procreavit Comitem *Magnum* gloriofiffimum Martyrem patronum Orcadie qvi fanctiffime abiit ab hac luce virgo & martyr. Poft cujus qvidem *Magni* martyris deceffum & poft obitum Comitis *Hacoin* fucceffit Comes *Rolandus* qvi primo fundavit Eclefiam Sancti *Magni* Martiris; illamqve magnis poffeffionibus diviciis & redditibus dotavit, predictus virqve fapiencia & virtute polebat per plura bona pietatis opera famabatur venerabaturqve & reputabatur, pro fancto viro. Poft cujus qvidem obitum fucceffit ejus frater *Ericus* comitatui Cui fucceffit Comes *Harildus* Cui fucceffit Comes *Joannes* filius ejus, Cui *Joanni* fucceffit Comes *Magnus* Secundus a qvo *Alexander* Scotorum Rex cepit comitatum de Sutherland Cui *Magno* Comiti fecundo fucceffit Comes *Gilbertus* primus, cui fucceffit Comes *Gilbertus* Secundus ejus filius qvi gavifus eft comitatibus Orcadie & Cathnes in Scocia. Qvi qvidem *Gilbertus* fecundus procreavit *Magnum* tertium & qvandam filiam *Matildam* nomine; Ifte Comes *Magnus* filius *Gilberti* fecundi genuit Comitem

A. D.
Olaus Tryggonis.

A. D. mitem *Magnum* qvartum & qvondam *Joannem* & ille *Magnus* comes qvartus ab hac luce abiit ſine prole, qvi ſucceſſit *Joannes* ejus frater in antedictis comitatibus Orcadie & Cathnes, *Joannes* iſte genuit qvendam *Magnum* Comitem qvintum. Cui *Magno* qvinto jure ſucceſſionis linealiter ſucceſſit Dominus *Maliſius* comes de *Straterne* in Scocia tanqvam heres legittimus jure hereditario ad utrosqve comitatus Orcadie & Cathnes ſicut clariſſime manifeſtant munimenta, evidencie & carte utrorumqve regnorum Scocie & Norvegie. Qvi qvidem Comes *Maliſius* revera primo deſponſavit filiam Comitis de *Monteith* in Scocia & ex ea genuit filiam *Matildam* nomine poſt cujus qvidam prime uxoris obitum deſponſavit filiam qvandam qvondam *Hugonis* Comitis de *Roſſe* & ex ea procreavit qvatuor filias & deceſſit ſine maſculis ſicqve ejus domine terre & poſſeſſiones fuerant diviſe inter illas filiam vero antiqvoirem ex prima uxore procreatam *Matildam* ſcilicet duxit in uxorum *Welandus* de *Ard* qvi ex ea procreavit qvendam filium *Alexandrum* de *Ard* qvi *Alexander* jure Regne Scocie & conſvetudine hereditaria ſucceſſit Comiti *Maliſio* de *Strathern* in principali manario ſive manſo ratione ſue matris Comitatus de Cathania & poſſedebat jure & appellacione Comitis & eadem ratione & eodem jure gaviſus eſt certa perticata ſive qvantitate terrarum Orcadie & gerebat ſe pro Balivo & Capitaneo gentis Orcadie Norvegie Regis ex parte idemqve *Alexander* de *Ard* tempore ſuo vendidit & alienavit qvondam recolende memorie Domino *Roberto Stewart* primo Scotorum Regi dictum comitatum de Cathnes manſum ſive manerium principale & omnia alia jura ſpectancia ſeu concernencia ad ſe ratione matris ejus tanqvam ad antiqviorem ſororem jure & conſvetudine regnorum Scocie cum denominacione comitatus ſive Comitis, iſte vero *Alexander* finialiter deceſſit ſine herede de ſuo corpore qvocunqve legittimo procreato. Nunc vero vertamus ſtylum

ad

ad qvatuor filias ex secunda uxore procreatas, qvarum una desponsata erat cum Domino *Willielmo* de Sancto Claro Domino le *Sinclar* qvi Dominus *Willielmus* ex ea genuit Dominum *Henricum* de Sancto Claro, qvi Dominus *Henricus* desponsavit *Jonnetam* filiam Domini *Walteri* de *Haliburton* Domini de *Dirletoun* & ex ea procreavit Dominum *Henricum* de Sancto *Claro* secundum qvi ultimo decessit comes Orcadie indubitatus qvi in uxorem habuit venerabilem Dominam *Egidiam* filiam filii antedicti qvondam Domini *Roberti Scotorum* Regis illustris filiamqve qvandam strenuissimi Domini *Willielmi* de *Douglas* Domini de Nydysdale & ex ea procreavit presentem Dominum *Willielmum* de Sancto *Claro* comitem Orcadie, Dominum le *Sinclare*. Qvedam alia filia secunde uxoris desponsata fuit cum qvodam milite denominato *Here Ginsill* de *Swethrick* partibus oriundo, qvi vero miles in Orcadie partibus venit, & jure ac ratione sue uxoris gavisus est qvadam parte terrarum Orcadie qve qvidem uxor ab hac luce sine herede migravit legittimo ex suo corpore procreato. Tertia vero filia secunde uxoris fuit nupta cum qvodam *Gothredo* nomine *Gothorno le Spere* qvi ex ea procreavit qvendam filium Dominum *Malisium le Spere* militem qvi tandem decessit sine herede legittimo de suo corpore genito similiter & qvarta filia decessit sine herede ex suo corpore legittime procreato. Verum iste Dominus *Henricus*, primus Dominus *le Sinclare*, ejus matre, *Alexandro* de *Ard* & Domino *Malisio Spere* adhuc viventibus ad Dominum nostrum supremum regem Norwegie adivit *Hocoin* nomine cum qvo rege certas fecit paciones, condiciones & appunctuamenta per qvas reversus est ad Orcadie partes illisqve gavisus est usqve ad extremum vite sue comesqve Orcadie obiit & pro defensione patrie inibi crudeliter ab inimicis peremptus est. Et post decessum istius *Henrici* comitis primi in Orcadie partibus supervenit dicti Comitis *Henrici* primi mater filia Domini

A. D.

 mini

A. D. mini *Malisii* Comitis prenominati & ibi fixe remansit usqve post obitum filii ejus *Henrici* Comitis primi & supervixerat post obitum omnium sororum suarum, filiorum filiarumqve suorum sic qvod ipsius antedicti qvondam Comitis *Henrici* primi mater successit omnibus sororibus ejus eorundemqve filiis & filiabus tanqvam unica & legittima heres comitatus Orcadie & terrarum de Cathnes sibi tanqvam uni sorori debitarum parte duntaxat & porcione exceptis sororis sue antiqviores de terris de Cathnes sub denominacione & appellacione comitatus sive Comitis qvam partim ut superius dictum est alienavit & vendidit ipse qvondam *Alexander* de *Ard* regi Scocie prenominato. Hujusqve rei testes sunt adhuc viventes fide digni qvi ipsum matrem *Henrici* primi oculis viderunt labiisqve sunt locuti cum ea communicantes ad plenum Cui successit nepos *Henricus* secundus filius primi *Henrici*, cui *Henrico* secundo successit presens & superstes Dominus *Wilielmus* comes modernus Dominus *le Sinclar*.

Excellentissime Princeps ut premissimus in principio ita fine protestamur qvod vestra serenissima regia sublimitas ac ipsius benignissima majestas Justa ingenii nostri modulum & sensuum capacitatem nos linqva naturam incultam nebulis ignorancie multipliciter obfuscatam velit rudes indoctos a Rhetorica & sciencia alienas in secunda facundia ignaros habere excusatos qvamvis barbarico more non poetice locucionis, modo grosso loqvamur, qvia Insulares sumus a literarum sciencia penitus alieni, imo qvod condecenti rhetorice locucionis stilo sive Scriptura non referimus vestre regie majestatis ea & nos submittimus correctioni. Sed verum est ut attestamur qvod more nostro barbarico omnia qve superius vestre majestati scribimus vera sunt, qvia ex antiqvis libris, scripturis authenticis, cronicis approbatis & relacionibus

bus fide dignorum antecessorum nostrorum, ac infeodacionibus nostris ecclesiarum nostrarum ista extruximus & compilavimus. Et si opus esset plura qvam in presenti epistola vestre celsitudini lacius manifestare sciremus ipsamqve in premissis informare, sed qvia longa solent sperni, hec pauca sufficiunt pro presenti. Et ut hæc nostra epistola taliter qvaliter compilata vestre regie majestati ac dominis vestri consistorii & palacii circa latera vestra existentibus majorem fidem ac roboris firmitatem faciat animos vestros ad plenum informet ac inter archane A. D.

vestrorum radicem emittat veritatis firmam & ceteros Christi fideles sanctæ matris Ecclesie filios instruat ad Deum & sacrosancta Dei Evangelia per nos corporaliter tacta juramus qvod premissa modo qvo super relata deponimus ad Dei honorem vestreqve celsitudinis, predecessoris mandatum & non alias nec prece nec precio, odio, amore vel favore vel sub spe cujuscunqve muneris presentis vel futuri sed pro veritate duntaxat dicenda. In qvorum omnium & singulorum fidem & testimonium premissorum sigilla *Thome* Episcopi, Canonicorum & Capituli antedictorum, totiusqve populi & communitatis patrie nostre Orcadie qvod dicitur sigillum commune & mei *Henrici Randale* legiferi in nostra publica & generali sessione non sine magna maturitate & plena digestione presentibus sunt appensa apud *Kirkwaw* mensis Maji die qvarto Anno Domini millesimo qvadringentesimo tertio.

A. D.

FRAGMENTUM
ex No. 103. in Folio. (*)

Imperavit *Hetlandiæ*, alias *Finland* & *Qvenland*, qvæ ab aliis oriente maris *Gandvig* propinqvi, nobis *Helsingiabond*, ſita eſt, rex nomine *Forniotus*; filii ei erant tres, primus *Gler*, nobis *Egi*, ſecundus *Loge*, tertius *Tari*, huic filius *Froſtius*, pater *Sneiſis*, patris *Thoreris*, qvi duos habebat filios, *Noerem* & *Goerem*; filia ei *Goa*; Religionis ſtrenuus ſectator, ſacrificium, dictum *Thorrablot*, media qvavis hyeme, unde etiam menſis nomen trahit, fecit: hyeme qvadam, inter ſolennia hæc ſacra, *Goa*, omnibus inſciis deſiderabatur, qværitur, non autem invenitur; Exacto menſe iſto, proxime ſeqventi, *Thoer* victimam *Goeblót* obtulit, eum in finem, ut de *Goa* certiores redderentur; aſt fruſtra. Tertia poſtea hyeme fratres ſe ſororem exqviſituros pollicentur, loca perluſtranda ſortiti, *Noer* continentem, *Gor* vero inſulas, unde hic, nave vectus, curſum per mare dirigit, hinc in mare Jutiæ delatus, *Sveciæ* Peninſulas & omnes in orientali mari ſitas inſulas, poſtea *Gythlandiæ* ſcopulos ſcrutatur; ad Daniam exinde tendit & ſingulas ejus inſulas tranſit, ſuos ibi cognatos, *Gleris Gamli* in Leſſöe, poſteros, convenit; pergit exinde, ſorore non exqviſita. *Noer*, donec hyeme, cum terra nive tegeretur, xyloſoleis vehi poſſet, manebat; ex Qvenland tunc intra mare progreſſus, ad homines qvi *Lappones* audiunt & pone *Finniam* habitant pervenit, cum his, tranſitum prohibentibus congreditur eosqve fugat, ipſe qvippe, non ſecus ac exercitus, magiæ peritiſſimus; inde occidentem verſus in *Kiöl*, ſine ullis obviis, tendunt diuqve pergunt, feras avesqve, qveis

(*) *Hoc in reliqvis non habetur & initium eſt hiſtoriæ; vitioſe ſcripti exemplaris ſcopum tantum retinere poſſumus.*

qvcis victitent, jaculantes; Veniunt ad occafum verfus de montibus decidentem fluvium eundemqve labentem feqvuntur, donec finum magnum, fummam vaftitatem præ fe ferentem, confpiciunt, & multas ibi valles, undiqve cultas; ad finum defcendunt & cum congregatis ibidem pugnam ineunt; *Noer* heic victor, vicinia loca peragrat ac tractus & omnium intra tribuum rex evadit; æftate ibi transacta, cum montes nix tegeret, vallem, fecundum auftrale tractus, qvi *Thrandia* nunc audit, latus, fuperat; Qvosdam ex fuis, ingentes enim utriqve fratri copiæ, auftrum verfus in *Meriam* ablegat; qvoscunqve fibi in itinere obvios fubigit; Ad auftrale montis, qvi ad vallis fuprema, latus progreffus pergit usqve qvo ad ftagnum *Miors* pervenit, occidentem verfus, fuos enim a rege, cui nomen *Soknius*, cæfos audivit, a monte vergit; venit in tribum *Valdures*, inde mare verfus ad longum anguftumqve finum, hodie *Sogniam*, congreditur hic acri pugna cum *Soknio*; illi magici ipforum doli probe noti. *Noer* fummam certando virtutem præftat & cum *Soknio* tandem confligit & eum, cum magno fuorum numero, fternit. A.D.

Cap. 2.

His geftis, *Noer* in tractum a *Soknia* aqvilonem verfus, qvi *Soknio* paruerat, nunc Soknedal, pergit; moratur ibidem diu; locus *Nordfiord* appellatur. Convenit eum heic frater *Goer*, qvi nihil omnino de forore *Goe* audiverat, aft qvæcunqve extra continentem fubegerat; Diftribuunt tunc loca fubacta; obtinet *Nor* continentem; *Goeri* omnes infulæ, inter qvas navigare poffet, cedunt. In *Oplandias* exinde tendit *Noer*; regimen ibi *Bergis* erat apud *Rolfum* regem, filium *Svadi* Jtteris, a feptentrionem verfus jacentibus *Dofrum*; abduxerat hic *Goam*, *Thoris* filiam, unde *Noeri* fecum certandi dat optionem, & poft longam, aft

 victoria

A. D. victoria carentem pugnam, cum fædus contraherent, ipsam retinet & sororem suam illi vicissim elocat. *Nor* igitur in subactum prius regnum, qvod *Norveg* s. *Noris via* audit, revertitur & ad finem usqve vitæ regit, post eum filii, qvi terram diviserunt, unde unicum regnum tot regna qvot reges numeravit; hinc reges provinciales.

Cap. 3.

Goer summus habebatur pirata (Søe-Konge), ejus filii *Heiti* & *Beiti* piratæ primarii homnesqve ferocissimi; Regnis filiorum *Goris* magna intulere damna, variis vincentibus. *Beiter* in *Thrandiam* delatus, in loco qvi nunc *Beitisstad* castra locat; navem inde trans *Fifvisvred*, ubi *Nomdaler* septentrioni proximi, trahi curat, in puppe sedens, gubernaculum tenet, totumqve a sinistro navis latere territorium, multas provincias, sui juris facit.

Heiter Goeris filius pater erat piratæ *Sneidis*, cujus filius *Halfdanus Gamli*, pater *Ivaris* Oplandiæ comitis, cui filius *Eysteinn Glumra*, nepos comes *Rögnvalldus*, dives prudensqve.

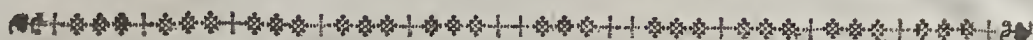
Cap. 4.

Comes *Rögnvalldus Haralldo* pulchricomo addicitur, qvi ipsum *Meriæ* & *Romsdaliæ* præficit. Erat ei uxor *Ragnhillda*, *Hrolfi Næfiæ* filia, suscepit ex eadem filium *Rolfum*, qvi Normandiam subegit, vir hic tantæ molis ut nullus eqvus ei ferendo par esset, *Gaungu Rolf* (pedes) exinde dictus; ejus posteri Rude-Jarler & Angliæ reges; habebant etiam (*Rögnvalldus* & *Ragnhillda*) filios plures, *Ivarem* nempe & *Thorerem Thegiandi* (taciturnum v. mutum). *Rögnvalldi* autem filii noti fuere *Halldus*, *Rollaugus* & *Einar*, natu

natu minimus. Rex *Haralldus* Pulchricomus æſtate qvadam in mare occidentale navigationis curſum direxit, piratas, hoſtilium qvippe eorum incurſionum in Norvegiam, (hyemali tempore in Hetlandia vel Orcadibus morabantur) pertæſus, puniturus dirigit; ſubigit ſimul *Hialtlandiam*, *Orcades* & *Hæbudes*; ad occidentales usqve *Meriæ* oras pergit, ſingulos vicos devaſtat pugnis variis & regiones longe adeo occidentem verſus ſitas, ut nemo exinde iis potitus ſit, ſuæ fecit poteſtatis. Inter memoratarum qvandam pugnam cæſus eſt *Ivar*, comitis *Rögnvalldi* filius; dedit igitur rex *Orcades* & *Hialtlandiam* comiti, qvi fratri *Sigurdo*, regis *Haralldi* proretæ, utramqve ceſſit ditionem. A. D.

Cata-

Catalogus
Comitum Orcadensium
Ordine Chronologico.

Anno		Orcadum	nostra Pag.
	Herraudus cadit	7	
	Angantyr	8	—
	Cormacus	8 & 9	—
617	*Godballdus*	9	—
	Fridlefus Ragnaris Lodbrochis f.	9	—
	Rögnvalldus Eysteinis f.	10	— 3
	imperium in fratrem confert	11 557	— 3
	Sigurdus Eysteinis f.	12	— 3
	Guttormus Sigurdi f.	12	— 3
	Halladus Rögnvalldi f.	17	—
	Defensionem insularum negligit, comitatum resignat & in Norvegiam redit No. 103 & 332.		
	Einar, Torf-Einar, Rögnvalldi f.	18	— 3
	Arnkell Einaris f. } cadunt cum *Erico Blodöx* No. 103	22	— 3
	Erlendus Einaris f. } Cap. 8.	22	— 3
	Thorfinnus Hausaklinfur	24	— 3
	Arnfinnus Thorfinni f.	24	— 5
	Havardus Thorfinni	24	— 5
	Laudver s. *Ludovicus Thorfinni f.*	24	— 5
	Liotus Thorfinni f.	24	— 5
	Skulius Thorfinni filius	24	— 5
	Sigurdus Laudveris f. Crassus	27	— 5
1013	cadit	44	—
	Sumarlidius Sigurdi f	45	— 5

Einar

Anno		Orcad.	nostra. Pag.
	Einar Sigurdi f. Rangmudr . .	45	— 5
1020	five distorti oris, cadit . . .	48	— 15
1033	*Brusius Sigurdi f.* obit . . .	-	48
1064	*Thorfinnus Sigurdi f.* natus 1008, decedit .	65	— 87
1046	*Rögnvalldus Brusii* occisus . . .	62	— 76
1099	{ *Paulus Thorfinni f.* / *Erlendus Thorfinni f.* } obeunt . .	80	— 116
	Erlingus Erlendi f. cadit de casu ejus duplex relatio	-	— 116
1110	*Hacon Pauli f.* moritur. . .	90	— 141
	Magnus Erlendi f. cæsus est . .	86	— 132 501 504
1135	*Haralldus Haconis f.* venenato indusio extingvitur	91	— 135
	Paulus Haconis imperio potitur . .	-	— 159
1157	Ejus fatum incertum . .	109	— 220
1158	*Erlendus Haralldi Svaviloqvi f.* cadit . .	137	— 361
1206	*Kolus Kalii* f. *Rögnvalldus*, non cadit 1159 .	142	— 389
	Haralldus Maddadi f. natus 1135 . .	152	— 419
	Haralldus Erici Slagbrellis f. ungi f. junior .	147	— 411
1231	*David Haralldi f.* moritur . .	154	— 420
1231	*Jon Haralldi f.* cæsus est		
1239	*Magnus* obit	163	
1256	*Gibbon* obit	165	
1267	*Magnus Gilberti f.* comitis officium gerit . .	172	

NB. Ex Indice nominum *Jacobi Andersoni.*

Primus in nostrorum scriptis memoratus Cathaniæ (Cathness) Comes erat *Haralldus*, qvo ob rebellionem adversus R. *Guilielmum* cæso, collatus est ab *Alexandro II.* is honor in *Magnum Gillebridi* comitis *Angusiæ* filium, cujus vel filius vel nepos erat (*) *Magnus*, hac charta nominatus, ejusqve sobole deficiente eam dignitatem accepit.

Magnus

(*) *Vide* Magnum *infra post hunc ordine qvartum, Anno* 1320.

Anno		Orcad.	Pag.
1274	*Magnus Gibbonis f.* obit	—	172
1276	*Magnus Magni* filius comes creatur . .	—	
1284	obit	—	172
1300	*Jon Magni f.* comitatum gerit . . .	—	172
1320	*Magnus* comes Orcadiæ & Cathaniæ nominatur in litera Comitum, Baronum, libere tenentium & communitatis Scotiæ ad Papam Anno Dni 1320. Vid. *J. Andersoni* Thesaurum Diplomatum & Numismatum Scotiæ. ed. Edinburgi 1739. Tab. LI.	— — — —	
1343	*Argisel* comes est	—	137
1357	*Eringilsus*	—	173
1369 1370	*Henricus de S. Claro.*	—	174
1375	*Alexander de Ard* comes	—	174
1406	*Henricus Sinclar*	—	178
1418	*Johannes Sinclar*	—	178
1423 1427	*David Meiner* constituitur removetur ab officio }	—	178
1427	*Thomas de Tholac* episcopus comitatus præfecturam recipit	—	182
1434	*Guilielmus de S. Claro* comes creatur . .	—	183
1463	*Robertus*	—	186

Index

Index Nominum propriorum.

A.

B.

D.

E.

F.

F.

G.

H.

I.

K.

Kolus

L.

M.

N.

O.

O.

P.

R.

S.

T.

U. V.

Index Vocum

qvæ in Hiſtoria Orcadenſium occurrunt ab aliis omiſſæ.

A.

 a verbo

B.

D.

Endem

Endemi n. p. 196, qvicqvid unicum eſt in ſuo genere & qvidem abſurdum. 2) Ineptiæ, contumelia, delirium, compoſ. ab *einn* & *dæme* exemplum, nam *æ* & *e* apud antiqvos mutuæ ſunt literæ.

Enniſpænir m. p. 270. Frontis laminæ ɔ: vitta, qvæ lamina aurea argenteave fuit apud veteres, ab *enni* frons & *ſpón* m., pl. *ſpænir* 1) ſegmentum, A. S. *ſpon*, Belg. *ſpaen*, Dan. *ſponn*, & *ſpan*. Germ. *ſpan*, Sv. *ſpaan*. 2) poëtice lamina.

F.

Falldr p. 144. A. S. *feald.* 1) plica, plicatura. 2) Limbus, ima veſtium ora. 3) Calantica, peplum, ornatus capitis mulieribus etiam in Islandia hodie proprius, figuræ piramidalis teretis ſuperne inflexæ; ab *at fallda* plicare, non autem ab *at fela*, velare, tegere, qvod Dno *Ihre* viſum; teſtes hujus ſunt adhuc compoſita *margfalldr* multiplex, Dan. *mangfoldig*, qvod peplum plicando ſæpius circa caput linteo qvadrangulo componitur. Vid. *Olavii & B. Pauli* Iter Islandicum Tom. I. p. *Uno v. Tróils* Islandſka Reſa, pag. 72.

Fángarád n. p. 14. Captio conſilii, a *fáng*, Sv. *faang*, captura, acqviſitio & qvæ plura ſignificat, vid. *Ihre* in voce *faa* & *rád*, conſilium. Þorkell *ſagdi, hier ſá ek alla veſta fángaráds.* Thorkillus dixit heic omnes conſilio maxime egenos vidi.

Fella l. c. pag. 96. 1) Cadere facere, demittere. 2) Coaptare, committere, *fella bæn at einum*, preces alicui fundere.

Felmtr m. p. 166, horror, ſtupor, Ulph. *Usfilmei*, ſtupor. *Ihreo* radix eſt verbum *at fæila* terrere.

Fen p. 388. 1) Palus. A. S. *fen.* 2) Lutum. Ulph. *fani.* Gr. πηνος. Al. fen.

Fiörlauſn. f. p. 4. Redemtio vitæ, a *fiör* vita. Gr. βίος. Æol. βιος. Sv. *fiör*. 2) Sangvis, lat. *formus* vid. *Ihre*; & *lauſn*, 1) Solutio. 2) Redemtio. *Koningr baud þa fiörlauſn Jarli at hann ſkylldi taka tru retta;* Rex *Jarlo* vitam fide in Deum ſuſcipienda redimendam eſſe dixit.

Fiörrád n. p. 136, vitæ conſilium; Sic vocarunt majores conſilium lethale qvo in vitam alterius qvis aliqvid moliebatur, Dan. *Baneraad*, a *fiör* & *rád* conſilium.

Fyrermadr m. p. 96, aliis potior, præſtantior. 2) Præfectus, Dan. *Formand*, Compoſ. a præp. *fyrir* 1) pro, præ; Al. *fora, furi.* Angl. *for.* A. S. *for*

Geörr

Geörr adj. p. 30. Factus, *georr letz grund at veria*; dixit se regioni s. terræ tuendæ, (in tutamen, tutelam regni factum) natum.

Giálfr n. p. 266. 1) Stridor, clamor. 2) Nugæ canoræ. Bremens. *galfern galpen*, *galpern*, heulen und plerren, durchdringend heulen, daß einen die Ohren gellen, ejulare, plorare; Apud Angl. *Yiawlp*, *Yelp* vulpis instar gannire. Apud Lubecens. *galspern*; apud Hamburg. *galstern* rogitare; apud Osnabrug. *galvern*. *Gelsen*, Frischio, latrare, gannire ut canis esuriens. Vett. Theuton. *galpen* avium instar canere & in qveisdam Germ. inferior: dialectis adhuc *jalfern* dicitur, qvæ omnia, non a *gala* altiori voce canere, qvod societati Bremensi placuit, sed a voce primitus allata, venit. Et hæc ad primam significationem. Alteri cognata est. A. S. *gealp* jactantia, *gealpan* jactare, *gealpend* jactans, apud Benzonium. Hodie vox hæc de sono tantum adhibetur qvem allisæ rupibus undæ maris edunt.

Gialldkeri m. p. 150. Qvæstor, exactor. Dan. *giælkære*. Sv. *gieldkare*. a *gialld* n. solutio cujuscunqve generis. 2) Pecunia. 3) Tributum. 4) Mulcta. Al. *gelt*. A. S. *geld*, *gild*. Dan. *giæld*. Lat. Barb. *gildum*. Sv. Germ. *geld*; & *kæra*. 1) qværere. 2) incusare.

Gnótt. f. p. 242. Abundantia a *nóg*. sat, satis, *g* ob evphoniam præposito, scribitur enim sæpius *gnóg*. pro *nóg*, *gnægd* pro *nægd* sufficientia. A. S. *genit* satis.

Góligr adj. p. 316. Bonus, bono similis; comp. a *gódr* bonus. Ang. *good*. A. S. *god*. Belg. *goed*. Sv. *god*. Germ. *gut*. Gr. αγατος. 2) Præstans aliqva in re; *gódr drengr* vir præstans, egregius. 3) Dives; *godr bonde* pater familias cui omnia, qvorum opus habet, superflua sunt. 4) Nobilis, in legibus Danicis passim; *gode mænd* viri nobiles; & *likr* similis; vid. Dn. *Ihre*, qvi egregie monet Latinis in 2) significatione bonum eodem sensu venire apud Virgilium lib. IX. v. 527. Hic jaculo bonus. ɔ: *hann var gódr bogmadr*.

Grein f. 54. 140. Divisio. 2) Controversia. 3) ratio, qvæ idearum a se invicem divisione elicitur. 4) Articulus, membrum cujusdam materiæ.

Greppr m. p. 322. Vir, homo, poët. hodie isto nomine vocamus hominem superbum & austerum, qvo etiam sensu apud *du Cange grippus* occurit.

Gridkona f. p. 264. Proprie hoc vocabulo vocabatur apud majores nostros ancilla, famula, qvæ, dum familiæ serviebat, pace & securitate fruebatur; â *grid* pax, securitas. 2) pax publica. 3) fœdus. Al. *grit*. Ang. S. *grith*. *Greta* apud BEDAM in Præfatione historiæ Eccles. Scot. *grete*. Sv. *grut*. hinc

 Angl.

Angl. *gree* pacem imprecari, salutare, Sax. *gröten.* Germ. *grüssen.* Etenim plebeii nostri domum hospites intrantes dicere solent, etiam hodie, *Guds fred* ɔ: pax divina, qvæ salutatio illis est communis.

Gridnídingr m. p. 370. Pacis datæ, fœderis violator, a *grid* & *nídingr* homo propudiosus, neqvam, animi abjecti, a *níd* convicium. Vid. *Ihre* in hac voce.

Grunr m. p. 140 suspicio. *Gruna* suspicari.

Gullsaumadr p. 144. auro sutus, auro pictus, a *gull* aurum, Sv. *gull.* Dan. *guld.* Al. *colt*, A. S., Al., Germ. *gold, golt, golh. golthe* Prec. *goltz* A proprietate characteristica veteres, cum indiderint nomina rebus, verisimillimum est eos hoc metallum, orbis nostri tyrannum, a colore fulvo, Isl. *gulr.*, Dan. & Sv. *gul* denominasse. Vid. *Wachter* & *Ihre* in hac voce.

Gædingr m. p. 92. & passim, optimas, vir summæ dignitatis. *gædingr Kongs*, vir apud regem plurimum valens, *favorit.* a *gadi* n. bonitas, beatitudo.

H.

Halr m. p. 58. vir. poët. A. S. *hæle*, *hæleþ*, dux, apud Benson.

Harmr m. p. 78 ægritudo animi, cura, luctus, dolor. Al. *harm*, Dan. & Sv. *harm.* Cæterum apud plerasqve Europæas nationes vox hæc retenta adhuc, aliis alios sensus præbet, in hoc solo convenientes qvod ingratum semper iis indigitetur. Vid. *Joh. Henr. a Seelen* Memoriam Stadenianam p. 221. *Ihre* in hac voce ut & *Wachter.*

Harri m. p. 356 dominus. poët. ob excellentiam qvam ea persona præ aliis habet ita dictus, ab adj. *hár* excelsus, Compar. *hærri* excelsior sc. aliis. A. S. *hearra* dominus.

Háttalikill m. p. 244. modulorum, metrorum clavis. ab *háttr* modus. 2) Modulus, melodia, metrum & *likill* clavis.

Haukvöllr m. p. 280. accipitris campus ɔ: manus; compos. 1) ab *haukr*, Angl. *hawk*, Dan. *hög*, Finn. *haucka*, Regum avis, principum nobiliumqve olim comes, qvi eam jam humero jam manui insidere faciebant præsertim iter peragentes. Vid. *Rolfi Krakii* hist. p. 141. Francis, qvi per accipitrem solenne dabant juramentum, qvam cara fuerit, vid. *Ant. Badinum*, *Alteserram* de Ducibus & Comitibus Provincialibus Galliæ p. 258. Non igitur mirum qvod regalis fuerit accipitrum captura. v. Jus Island. *Jonsbók* Tit. de locatione conductione fundorum cap. 58. Skanelag. &c. iis præterea seu donariis mutuam olim principes amicitiam contraxerint stabilierintqve teste

Hiálma-hregg n. p. 28. galearum nimbus, procella ɔ: pugna, prælium, ab *hiálmr* galea, caſſis, in qvam armorum ictus crebri imbris inſtar pluunt. Al. *helm*, tectum. 2) galea ferrea, Angl. *helmet*. A. S. *helm*. lat. *helmus*. Dan. *hielm*. Gall. *heaulme*, item *elmo*, *elmitto*. Hiſp. *yelmo*, ab *at hilma* tegere, abſcondere; Græc. ελυμα operimentum qvodvis. ελυμος theca cytharæ. ελυω involvo. *hregg* nimbus, pluvia, imber.

Hiör p. 268. gladius, Ulph. *hairus* Homero ὄαρ gladius eſt. Sv. *hiör*.

Hiörþys p. 10 Armorum ſtrepitus, a *hiör* & *þys* ſtrepitus ex colliſione & concurſu ortus.

Hleypiſkídihluns p. 268. navis poët. ab *hlaup* n. curſus. *ſkídi* 1) aſſerulus. Gr. σχιζω. findo. 2) Xyloſoleæ qveis velociſſime ſeptentrionales olim & adhucdum Norvegi Finnonesqve currunt, præſertim per nives alias invias; apte, ab hoc inſtrumento metonymia ad naves transfertur, qvæ per *hlunna* pulvinaria carinæ ſubjecta deductæ mare æqve facili negotio undas ſulcant ac xyloſoleæ nives.

Hlynbiörn m. p. 312. Pulvinavis navalis urſus ɔ: navis poët., ab *hlunnr* pulvinar, trabs glabra, qvæ navi deducendæ ſubducendæve ſubjicitur & *biörn* urſus.

Hnoſs f. p. 114. Cimelium, res pretioſa qvævis.

Hoddarírer p. 242. Aurum temnens, parvi faciens ɔ: munificus, ab *hodd* aurum. Vid. Ind. ad *Gunnlogi Ormstungæ ſagam* & *ríra* minuere & *rírir* parvi faciens ab *rír* parvus, vilis; *ríra* parvi facere. Belg. apud Kilian *ryeren* ſufflamine comprimere, retinere.

Hógliſi n. p. 6. Vita medium tenens, tranqvillitas. 2) modeſtia, *hóglífr*, tranqvillus, manſvetus, ab *hóf* n. medium, mediocritas. 2) Manſvetudo cujus f. in g. in compoſitis mutatur, ut Matth. V. v. 5. μακαριοι οἱ πραεις. Isl. ad verſionem b. Gulbrandi Thorlaci. *ſælir eru hógværir* beati ſunt manſveti. In Bibl. b. Lutheri a Bugenhagio 1533 editis. *Salich ſynd de ſachtmödygen*. Dan. in Bibl. Chriſt. III. 1550 & noviſſimæ reviſionis 1758 *ſalige ere de ſactmodige*. In Bibl. vero a g. m. Frid. IV. forma 8. editis, incerto anno, *Salige ere de ſpagſærdige*. *Líf* vita, conſvetudo, vivendi modus.

Horſinn p. 76, circumactus. 2) Circumdatus. 3) Cinctus, ab *at hverfa*, Sv *hwerfa*, 1) vertere, rotare, *hverfa at einum*, converti ad aliqvem. 2) in gyrum agere. 3) Circumagere. 4) cingere, *hverſa borgina*, urbem corona cingere. 5) (a) abeſſe, fugere, (b) evaneſcere. 6) extra viſum eſſe 7) mutare. *Hlutr var horſinn ur puſſi hans*, crumenam ſimulacrum reliqverat.

INDEX VOCUM.

Hródr m. p. 298. Cantus, poëma. 2) Laus; Primitiva ſignificatio videtur fuiſſe ſermo, fama, nam *óhrodr* adhuc dicitur mala fama, calumnia, *at bera óhrodr um einn*, calumniis denigrare aliqvem, ab *o* privativo & *hródr* vel *ródr*. Batavis apud Kilian *Rood-Walſk*, lingva fictitia mendicorum, nebulonum, erronum & impoſtorum; adeoqve noſtrum *hródr* & Belg. *rood* idem eſſe conſtat.

Hrókr m. p. 298. Glorioſus, thraſo. 2) homo ignavus, ab *at hreikia* cumulare, coacervare, extollere. In ludo latrunculorum *Skák* vulgo dicto miles *hrókr* appellatur, elatus qvippe ſuperbusqve. *Hroki* m. extumeſcentia. 2) Convicia, verba acerba; *Hraukr*, ſtrues, acervus, apud Lat. *rogus* eodem ſenſu occurrit. Belg. *Rock hoys* ſtrues, ɔ: meta fœni.

Hrollr m. horror. p. 144.

Húdſat n. p. 216. 1) vaſa ex pellibus facta; ab *hud*, A. S. *hyd.* Angl. *hide* Germ. *haut.* Brem. & Sax. *huud.* Belg. *huid.* Dan. & Svec. *hud.* 2) Cutis, pellis, corium; & *fat.* n. vas. 2) Supellectile qvod rebus capiendis & ſervandis aptum eſt. *Hudſat* vero proprie nobis ſignificat ſaccum ex pellibus factum, qvo ſarcinas iter facientes condebant ſuas & lecti inſtar ſimul utebantur. Meminit fere talium. Dec. III. Libr. I. *Livius* de *Hannibale* Rhodanum trajiciente, ſcribens. „ Hiſpani (inqvit) ſine „ ulla mora in *utres* veſtimentis conjectis, ipſi cetris ſuperpoſitis incumbentes flúmen transnatavere. „ Ab hac voce etiam vocantur in Grönlandsſaga, edit. Skalholt. p. 37. *Húdkeipar*, navigia pellibus induta. Qvæ *Lucanus*, populis qvibusdam, apud qvos in uſu erant, ſimul nominatis, accurate deſcribit.

„ Primum cana ſalis madefacto vimine parvam
„ Texitur in puppim; cæſoqve induta juvenco
„ Vectoris patiens tumidum ſuperemicat amnem.
„ Sic Venetus ſtagnante Pado, fuſoqve Britannus.
„ Navigat Oceano — —

Et navibus ejusdem generis uſos fuiſſe vetuſtiſſimos Germaniæ populos Sidonius teſtatur. Imo tales hodie in Scotia & Vallia, ubi etiam navigia panno pice obducto veſtiuntur, inveniri perhibet vir doctiſſimus & mihi amiciſſimus Dominus *Jac. Johnſton*, Legato Regis Britanniar. ad Regem noſtrum a ſecretis.

3. Tectum

3\. Tectum, qvæ tamen significatio apud nos dudum obsoleta Germanis hodie freqvens est; Etenim veteres ut pellibus corpora a frigore defendebant, ita iis loco tentorii utebantur. Qvomodo Romanis *pelles* sæpius denotant tentoria ex pellibus constructa; *sub pellibus esse*, talibus tentoriis uti; Constructis demum domibus alia ex materia, nomen idem mansit; *Huda* enim, *Willeramo*, mansio, domus, ædes est; hinc Germanorum *hütte*. Et multa sunt ad Bremam adhuc loca, qvæ ab *huude* nomen certum trahunt, ut *Buxtehude*, *Fischerhude*, *Ridderhude*, *hudemölen*; Vid. *Versuch eines Bremisch. Niederdeutschen Wörterbuchs*.

Plura ad hanc vocem pertinentia habent annotationes Dni *Gunnari Pauli* ad Dissertationes D. *Joh. Petr. Ancherſenii* de Tributo coriorum Norvegico & *Hida* veterum Anglorum scriptæ, sed anecdotæ, qvas amicus nobis auctor aliqvando misit, dignas, qvæ ab interitu vindicatæ, opportuno hocce loco inserantur:

„ *Húd* in genere, nostra (ɔ: Islandica) lingua, qvamvis

„ 1) *Cutem* vel *pellem* significare videtur, qvod ex seqventibus manifestum fiet.

„ 2) Specialius pellem qvamlibet crassiorem s. *corium*. (vid. Dn. *Ancherſenii* Differt.
„ de Tributo coriorum Norveg. pag. 10.“

„ 3) Specialissime *corium bovinum*; cum corium eqvinum usitate dicatur *Há*; pellis
„ ursina *Felldur*, *Lamskin* agnina, *gæra* ovina, vitulina *Kalfskinn* (qvanqvam hoc
„ qvoqve vocabulum est generale); caprina *flaka* & iterum ovina *Klippingur*.

„ 4) Per metaphoram de variis crustis adhibetur, ex. gr. de politura ferri & metallorum,
„ unde ad *húda járn* ɔ: ferrum expolire. Et ex hac significatione dicitur
„ *húdlaus siór*, qvasi excoriatum dicas mare, vehementiore vento exasperatum,
„ cum per malaciem veluti levigatum & qvasi cute qvadam contectum
„ spectetur.“

„ 1) Significatio probatur Jobi 2 v. 4. *Húd fyrer húd*; ubi de cute
„ humana sermo est, manifesta vocabulorum convenientia. In legibus
„ nostris *Þiófabálks* Cap. I. *leyse húd sína III mörkum* ɔ: redimat (fur)
„ cutem tribus marcis; & sæpius ibidem. Item in *Gulaþingslögum*, *at*
„ *beria húd af mani* ɔ: servo cutem flagellando detrahere. Hinc derivata;
„ *Eg hyde* flagello, virgis vel flagris cædo. Il. Gulathingenses. *Skal skap-*
„ *drottinn hafa hydt fyrer fimt* ɔ: dominus ante qvintum diem virgis cædat;
„ sc. servum vel ancillam. Vid. Nobiliss. ac doctiss. Dni *Joh. Erici* Differt.
„ de *Expositione Infantum* p. 12.“

„ 2) Per metaphoram *trudo propello*; qvemadmodum sc. vestes l. cutis
„ homini, qui flagellatur, abstrahuntur & qvasi detrahuntur.“

» Hinc 3) per Ellepſin Accuſativi reciproci, vel, ut vulgo loqvuntur,
» abſolute; v. gr. *hann hydde af ſtad* (ſc. *ſig*) abripuit ſeſe, celeriter abiit
» Sed harum duarum ſignificationum exemplum ex veterum monumentis
» nunc certe non occurrit. Hinc verbale; *Hyding* flagellatio & qvidem
» fere vehementior; proprie qva cutis aufertur l. certe haud parum
» læditur. «

» *Eg afhydi*, compoſ. idem qvod ſimplex *eg hyde*, occurit in Gret-
» tisſaga Cap. 61. «

» Hanc Imam ſignificationem του *Húd* reſpiciunt compoſita, *eg húd-*
» *ſtryke*, vehementer flagello (vid. hiſt. Paſſ. Chriſti) *Húdſtryking* &
» *húdſtroka* vehementior flagellatio; verbum enim, *eg ſtryki*, ſignificat qvi-
» dem flagellare l. potius virgis cædere, qvemadmodum parentes liberos
» caſtigant, a verbo *eg ſtryk*, qvod ſignificat leviter demulcere, velut ex.
» gr. feles contrectamus, unde potius dicitur *hyddur þiófur* qvam *ſtryktur*
» *þiófur*, fures enim, qvam pueros vel infantes, durius tractari notum eſt. «

» *Húda: ſkelmir*, flagrio, neqvam, homo peſſimi ingenii, dignus qvi
» ſub flagris cutem amittat. Niſi forte *culeo dignum* malis interpretari &
» ad ſignificationem ſecundam vocis *Húd* referre, per Meton. Mat. «

» *Húdar ſelur* (dictio ut videtur recentior) homo doloſus & malignus
» vulgo dicitur, qvemadmodum phoca (Isl. *Selur*) animal ſatis callidum
» habetur, nec minus fœdum ac ſævum. «

» *Húdlát* (a v. *eg læt*) qvod, inter alia, amittere ſignificat, idem qvod
» *hyding* l. *húdſtroka.* «

» *I húd og hár* proverbialiter dicitur ɔ: intus & in cute, ut: *frómur*
» *madur* (vir probus), *ſkelmir* (neqvam) *í húd og hár. Eg þecki* (agnoſco
» hominem) *hann í húd og hár* qv. ad extremas usqve partes &c. Et hinc, non
» minus qvam ex antedictis, dici poteſt *húdarſkelmir*; item *hár*, hic *líkhár*
» pili cutis humanæ. «

» *Eg húdfletti* idem ac *hyde* l. *húdſtryke.* Nam ſimplex *eg fletti* ſigni-
» ficat veſtem, vel qvicqvid tegit aut velat, detrahere. «

» Ex ſignificatione 2da deducuntur. *Húdarklár*, eqvus ſenio confe-
» ctus, cujus ſc. ſolo in corio pretium conſiſtit & cujus *húd* macie & labore
» incraſſatur. «

» *Húdſterkur* (Adjectiv.) inſtar corii durabilis, dicitur de pannis & aliis
» ejusmodi. Nec minus; *Húdar-ſkelmir* huc ſatis commode referri poteſt,
» ut ſit nimirum veterator qvi longo uſu vitiorum habitum ac veluti cal-
» lum qvemdam ac craſſiorem cutem contraxit. «

» *Húd-*

Hvita-

petunt

L.

Alii a *len* commodatum, feydum, vocem deducunt, ſed tunc participium emergit *lentr*, non vero *lendr* fevdo inveſtitus. Ut taceam indeterminatam rei, qva commodatum conſtitui potuit, notionem, qvæ, ſi ab *lenda* derivetur, omino certa manet. EDDA nodum ſolvit. *I eino landi ero mörg heroþ, ok er háttr konga at ſetia þar rettara yſer ſva mörg herod ſem hann heſir þar til valdz, ok heita þeir herſar edr lendir menn á Danſka tungo* ɔ: in regno multa ſunt territoria; mos autem eſt regibus judices (*rettari* proprie notat judicem, virum qvi cauſas componit, deciditqve) ſingulis dare, qvi *Herſar* (duces) & *lendir menn* lingva Danica vocantur.

M.

M.

N.

N.

O.

 Ord-

S.

pectinis

ok spördor, ɔ: Scoti arcubus & securibus Hibernicis maximam partem armati erant; est enim A. Saxonibus apud BENSONUM *spard* securis Hibernica.

Stafkarl m. p. 286. Baculi homo, homo qvi baculo niti ob valetudinem corporis infirmam opus habet ɔ: mendicus, a *stafr* m. scipio, baculus, A. S. *stæf.* Dan. *staf.* Germ. *stab.* Angl. *staff.* Sv. *staf.* & *karl.* 1) Vir. 2) Senex.

Steindr p. 272. Colore obductus, a *steinn* lapis. Ulph. *stains.* A. S. *stan.* Al. *stein* Dan. Belg. *stein.* Angl. *stone*

Stólkóngr m. p. 318. Throni Rex ɔ: imperator orientis, Constantinopoli sedens, a majoribus ita dictus; a *stóll* m. 1) Sela. Ulph. *stols.* Al. *stuol*, *stual.* Belg. *stoel.* Dan. Sv. A. S. *stol.* Angl. *stool.* Ruff. *stole.* Pol. *stolice.* Sclav. *stol.* Cambro-Br. *ystol.* Germ. *stul.* 2) Thronus. *kóngr* Rex.

Stórrædi n. p. 18. 1) Audacia. 2) Facinus, res magnæ molis. 3) Res perniciosa & aleæ plena. *Enn vid stórrædi hans ok þat at ver erum her komnir þa mun honum lítit fyrir at gera þat af mínum koste sem hann vill;* loc. cit. ɔ: ut vero qvævis audet & nos hic præsentes sumus, parvo negotio, rebus nostris finem, qvi illi placuerit, dabit. *Bindaz fyrir storrædi*, rem magnæ molis aggredi, in se suscipere. *Her er ætlat til stórræda*, facinora jam animo volvuntur. Hávards saga Issird. Cap. *Til stórræda nockra munu þeir ætla sagdi Hallgerdr* facinora certe eos edituros esse Hallgerda affirmavit. Niála Cap. 44. pag. 66. Sic *storrádr* facinorosus, qvi res mgani momenti consiliis agit, a *stórr* magnus, ingens & *rád* n. consilium.

Strandhögg n. p. 54. Præda pecudibus constans, qvas piratæ victus indigi, ex vicinis mari locis ad litus abactas, mactarunt; a *strönd* f. littus. Dan. Sv. *strand.* Sclavis *strand*, *strana* latus & *högg* ictus.

Sundrgerd f. p. 154. Verbo tenus, separantes actiones ɔ: gloria, jactatio, qvam qvis novo vestium genere qværit, qvi enim aliter se gerit ac recepta aliis docuit consvetudo, ille se ab aliis separat & singularem facit, qvæ ejus actio *sundrgerd* vocatur; a *sundr* pars divisa a toto, adverb. seorsim. Dan. *sönder* Svec. *sönd.* A. S. *sunder*, diversus, singularis, seorsim; hinc *sundra* partiri, separare, dividere. *Hann sundrar sik frá ödrum*, hodie dicimus de eo qvi se ab aliis aliqvo modo separat nec communi ratione vitam agit. Eodem modo *Sunderhalgan* Pharisæi ab A. Saxonibus vocantur. 2) *Sundr* idem notat ac latinorum particula *dis*, cui potestas partitiva inest, ut in *sundr þicki* dissensus.

Sút f. p. 264. Dolor, mæstitia, tristitia, moeror. A. S. *sucht* morbus. Forsan & huc referri potest verbum Svecicum *syta*, curare, Al. *sitan*, nam curæ moerorem pariunt.

Svein

T.

Torfæri p. 156. 1) Difficultas. 2) Periculum, a *tor* particula difficultatem involventi & *færi* facultas.

Tolkr & *tulkr* p. 270. 1) Interpres. 2) Midiator. Dan., Svec., Belg., Ruſſ. *tolk*. Germ. *Dollmetſcher*. Boruſſ. *tolke*. *Tulka* interpretari, mediatorem agere, qvod verbum ab *tala* loqvi freqventativum eſſe credit Dnus *Ihre*.

U. V.

Ullr p. 290. Poët. vir.

Urd f. p. 76. Saxetum.

Uppnæmr p. 66. Tolli facilis ɔ: levis, parvi res negotii, ab *upp* ſurſum & *næmr* ab *at nema* capere.

Utbod n. p. 56 1) Expeditio, mandatum, literæ, qveis expeditio bellica imperaratur, a part. *ut* foras, motus a loco; Ulph. *us*, *ut*, *uzuh*. A. S. *ut*. Dan. *ud*. Sv. *ut* Al. *uz*. Germ. *aus*. Belg. *vyt*. Angl. *out*. 2) Notat finem, ut in *utſlitinn*, uſu confectus; *utlifadr* decrepitus. 3) Perfectionem notat, ut in *at utretta* perficere negotium. *Bióda* imperare, jubere. *bioda ut*, Dan. *byde op*, copias excitare, conſcibere.

Valſka f. p. 286. Lingva Gallica, a *Valſkr* Al. *Welſch*. 1) Advena, peregrinus; hoc ſenſu *Valſkir hiálmar*, *Valſkar brynior*, arma exotica in genere. A. S. *walch* barbarus; ſingula contracta a *wealch* peregrinus, *walhſtoþ* perigrini columen ɔ: interpres. *Walh-kynne* peregrina natio; in ſenſu ſpeciali nationem ſignificat qvi diverſa a dominis & eo populo qvi ſe nobiliorem ducit; etſi advena ſit, idioma, mores, inſtituta colit; ſic Anglo-Saxones in Angliam advenæ, indigenas in Cambriam & Cornubiam fugatos in genere *Wealás* peregrinos, *Walh-kynne* nationem perigrinam in ſpecie vero illos *Nort-Wealas* hos *Cornwealas*, reſpectu ad ſe habito vocarunt. *Vealh* peregrinus, Barbarus, exoticus; *Wealþeod* idem ac *Walhkynne*, *Veallian* peregrinari. Cæterum in *Valinkunnr* bene notus, vir inſignis probitatis & *Wachterus* & *Ihre valinn* electum bonum (ſive ab *at velia* eligere veniat, ſive a *vel* A. S. *veal*) cum *Valinkunnr* peregrino confundit qvod a *vel* peregrino venit.

2) κατ' εξοχην & in ſpecie a) populus natio, advena & qvi diverſa a dominam te lingvam inſtituta habet e. gr. *Walli* in Anglia. b) In ſenſu magis circum ſcripto certus populus qveis cum majores comercia freqventes exercuerunt, a) Galli præſertim maritimi primum excurſionibus piraticis obnoxii, deinde

Þ.

ERRATA.

Pag. 5 lin. 19 delenda sunt verba, comitem *Sigurdum*,
— 13 — 24 exiperet leg. exciperet
— 15 — 4 subbesse leg. subesse
— 15 — 6 addesse leg. adesse
— 17 — 12 aume leg. a me
— 19 — 21 consiliaverat leg. conciliaverat
— 26 — 18 Ægnbradr leg. ógnbrádr
— 28 — 17 þá leg. var
— 38 ult. lin. þeim l. tveim.
— 41 lin. 19 pagus leg. pagos
— 42 in nota (d) transegit leg. transigebat
— 43 lin. 14 come leg. comes
— ead. — 17 potusqve leg. potuqve
— 47 — 3 esset leg. erat
— ead. — 16 *Magnus* leg. Magnum
— 49 — ult. qvod leg. qvam
— 51 — 19 *Olaus* leg. *Magnus*
— 57 — 21 copiam l. copias
— ead. — 24 obvium leg. obviam
— 61 ult. non, cessurum leg. non cessurum
— 63 — 26 *Röguvalldus* leg. *Rögnvalldus*
— 66 — 3 legnig l. leynig.
— 67 — 25 aggrescionem l. aggressionem
— 69 — 19 indigenas leg. indigenarum
— 74 — 1 utregner l. utdregner
— 75 — 15 adhyametionem leg. ad hyemationem
— 76 — 17 gestari leg. gestare
— 79 — 2 oblegat l. ablegat
— 80 — 20 dog l. dag. l. 25 mardr l. madr
— 81 — penult. satollitibus l. satellitibus
— 82 — ult. hana leg. hann
— 83 — 23 calumniares l. calumnieres
— 84 ad 2. 1046 leg. 1047
— 85 — 10 *Comites* l. *Comitis* lin. 12 leg. piraticæ,
— 95 — 1 defectus l. devectus
— 98 — Kallardr leg. Kalladr
— 106 — 6 ftórádr, leg. ftórrádr
13 *Haralldr* l. *Haralds*
— 107 — 13 Norvagorum Nordmannorum
— 110 — 19 bardaganu leg. bardagann
— 111 — 9 rogobat leg. rogabat
19 ferat leg. fecerat
— 112 — 15 runn til skagar leg. runnu til skógar
— 114 — 19 stad leg. þad
— 117 — 19 qvidem leg. qvidam
— 118 — 17 *Nagnus* leg. *Magnus*
pag. 120 lin. 25 birker leg. birter
26 einnrar *add.* meyiar.
— 123 — 19 *Comito* leg. *Comite*
— 128 — 7 *Magnuse* leg. *Magnusar*
— penult. na l. nu
— 130 — 2 þveir l. tveir
— 143 — iras leg. iratus
— 149 — penult. habitabant l. habitabat
— 155 — 12 ferdatarius leg. fevdatarius
— 259 — 19 afflactus l. aflatus
— 168 — 25 giörfiligaztnn l. giörfiligaztann
— 173 — 3 *Hallvardus* l. *Haralldus*
— 175 — 8 mode l. modo
— 178 — 18 *Brioflreip* leg. *Brioftreip*.
ad lin. 2. 1166. leg. 1136
— 185 lin. 20 possumas leg. possumus
— 187 — 16 hac l. hoc
pag. seqventi 188 pro 187 leg. 189
— 191 lin. 9 accubit l. accubuit
— 194 — 17 fnud l. fund
— 198 — 23 ei l. & penult. *ha* leg. *hic*
— 203 — 9 neqve-succedatur l. ne succendatur
— 207 — 1 facto tua l. facto tuo
— 21 usu leg. usum
— 218 — 20 hæsæti l. hásæti
— 119 — 4 interrupes, l. inter rupes
— 10 occideret l. occiderent
— 222 — 4 *Astrifarsyne* l. *Asleifarsyne*
— 226 — 13 heimfaranleifi l. heimfararleift
— 227 — 5 oc l. ac
— 244 — 15 *post verbum* henni *add.* hart
— 245 — 24 decicur l. dicitur
— 251 — 24 autum l. autem
— 255 — 5 cupire l. cupere
— 264 — 5 vas l. vos
— 268 — 12 badvars l. bödvars
— 270 — penult hænum l. bænum
— 271 penult. ut *expungendum*
— 282 lin. 12 marg l. margr.

pag. 283 lin. ult. virum l. vivat
— 289 — 2 p. verb. *Endridius* alteri autem pag. seq. 290 279 leg. 291
— 291 lin. 19 cantilinam l. cantilenam *lin. ult.* armorum *delendum.*
— 292 19 alldri l. elldri. *ult.* dyigreipi, leg. dyrgripe
— 299 — 16 faciinus l. facinus
— 300 — 13 *Erlendr* l. *Erlingr* item p. 302 leg. 24
— 303 *ante penult.* fibulata leg. fibulato
— 310 lin. 12 þiörþys leg. hiörþys
— 312 — 19 þvings l. þveings
— 314 — 15 pammr l. palmr
— 320 — 14 þu l. þá
— 323 lin. antepenult. Allabantur l. allabuntur
— 337 — 14 festam l. festum
— 354 — 18 post verba sem var, *add.* var þo gert
— 355 lin. ult. vigil leg. vigilem
— 361 — 2 *Sveinn* leg. *Sveini*
— 363 — 2 discidere l. discedere
— 364 — ult. þeirluk a l. þeir luka
— 371 — 2 virisimile l. verisimile
— 374 — ult. balldaz
— 376 — 15 bropr leg. brodr
— 383 — *penult.* fatorum *adde* fors
— 377 — 7 suis l. suos
— 395 — ult. *post verbum* funus *add.* sepelit
— 402 — 11 stadinn *add.* oc skipa sinum mönnum stadinn

pag. 404 — um bor l. borgarhlidinn, l. 11 aþr l. eþr lin. 23 *Kolbeins* l. *Kolbeins*
— 405 — 6 soveas l. foveas. lin. 11 moriar l. morior
— 409 lin. 13 naves leg. navem
— 421 — 22 tacituram l. taciturum
— 436 — 8 allra leg. allri
— 437 — 6 adisceret l. addisceret
— 443 — 2 in sylva qvodqve sito
— 453 — 10 dediti l. dedit
— 460 — 16 broder hans stod l. burder hans stodu
— 461 — 17 fratri ejus, *substituendum* ei
— 463 — 22 titulam l. titulum
— 467 — 20 immesgens l. immergens
— 473 — 22 qvæ leg. qvam latere
— 475 — 14 salubris
— 483 — 13 profiscitur l. proficiscitur
— 489 — 6 foran l. forsan
— 503 — 8 benignitutem l. benagnitatem
— 507 — 13 magnitudo l. malitia
— 508 — 13 heita l. heíta á
— 511 — 7 conciliavit l. conciliabat
— 517 — 20 corrabarato l. corroborato.
— 521 — 19 diebus l. dierum
— 526 — 22 audrum megum l. audrum megin
— 527 — ult. multos l. multas
— 529 — 2 *verbum* fuerat *excludendum est* l. 8. ingritatem l. integritatem
— 535 — 14 consentat l. consentit.

lla fuit, à qua Mamillorum familia nomen

habet æratius laudatissimus, qui tempo-
lliorum ancilia confecit, ad similitudinem
derat. De hoc sic scribit Festus Mamurij
Veturij

tia Beneuentum appellatum. vide Plin. lib. 3. cap. ...

Maleus, μάλε©, per simplex l, Mons est Oretum, In iuxta quem umbræ æstate in Austrum, hyeme ad Sep iaciuntur.

Maliaca, Hispaniæ Tarraconensis urbs. Ptolemæus libr

longa peregrinatione didicerat ciuitati utilia fore, Delphos sese
contulit, ut dei quoque consilium in re sanctissima exploraret.
Quumq; Pythia consilium eius à Phœbo maximè probari, deiq;
potius quàm hominis inuentum esse respondisset, alacrior ad per-
agendum institutum factus, foro aliquot armatis occupato, le-
ges suas perfert. Quibus quum iam ciues mediocriter assuefa-
ctos uideret, ut quas tulerat leges, æternas quoq; redderet, hanc ra
tionem commentus: Simulat arduum adhuc quiddam superesse,
quod ad ciuitatis salutem pertineret: quod tamen inconsulto o-
raculo aggrediendum non esset: eaq; de causa se Delphos profici-
sci uelle. Interim tamen Reipublicæ interesse, ut leges, quemad-
modum latæ erant, in reditum suum inuiolatæ seruarentur: idq;
ita futurum primùm à regibus, deinde à cæteris omnibus iusiu-
randum exegit. Profectus itaq; Delphos, quum Pythiam respon-
dentem audisset, nihil legibus illis absolutius esse, fœlicissimamq;
fore ciuitatem eam, in qua illæ quàm diutissimè seruarentur: con
stituit sibi amplius in patriam non esse redeundum, ne illi aliquan
do iureiurando soluti, leges suas excuterent. Misso itaq; Spartam
oraculo, amicosq; itineris comites amplexus, ijsq; dimissis, Cir-
rham concessit, ubi mox suis sibi manibus necem consciuit. Quan
quam alij Crissæ, nonnulli etiam in Creta interijsse uolunt: ubi e-
tiam sepulchrum eius apud Pergameam urbem ostenditur. Spar-
tiani mortuo sacellum consecrarunt, & ob singularia eius in pa-
triam merita, diuinos ei honores tribuerunt. Vide latius uitam e-
ius apud Plutarchum. ¶ Fuit & Lycurgus Nemeæ rex, & pater A-
chemori, alumni Hypsipyles, cuius meminit Statius libro 5. & 6.
Thebaid. ¶ Fuit & Lycurgus alius, Thraciæ rex, filius Dryantis, qui
quòd Thracas immoderatè uino deditos conspiceret, uites o-
mnes toto regno excidi iussit, ut scribit Plutarchus in eo Opuscu
lo quod de Poëtarum utilitate conscripsit. Hinc datus est locus
Poëtis fabulandi, Lycurgum infestissimo Bacchum odio prose-
quutum esse, adeò ut nutrices illius in Nysa latentes persequere-
tur, & Baccho ipsi tantum terroris incusserit, ut præcipiti fuga tra-
iecto mari in Naxum se receperit: ideoq; iusta numinum ira Lycur-
gum in furorem conuersum: & quum uites quoq;, ne Baccho in-
posterum liberaretur, excidere uellet, tibias sibi succidisse. Hic est
ille Lycurgus, cuius meminit Virg. lib. 3. Aeneid. Terra procul ua-
stis colitur Mauortia campis, Thraces arant, acri quondam regna-
ta Lycurgo.

Lycurgus, a, um, denominatiuum, pen. prod. λυκούργειος, Cic. ad At-
tic. lib. 1. Nosmetipsi qui Lycurgei à principio fuissemus, quotidie
demitigamur. Vbi Interpres Lycurgi, id est, optimates, legum asse-
clæ, & propugnatores: qualis Lycurgus apud Laconas legum con-
ditor. Budæus seuerissimum interpretatur.

Lycus, λυκὸς, Bœotiæ rex fuit, qui Anthiopam Nyctæi regis filiam
uxorem duxit: quam postea quum à Ioue in Satyrum conuerso
compressam cognouisset, repudiauit. Dirceq; uxorem duxit:
quæ uerita ne Antiope cum Lyco in gratiam rediret, arctissimis
eam in uinculis asseruauit: quibus Iouis miseratione dissolutis, in
Cithæronem montem profugit, ubi Amphionem & Zethum pe-
perit: qui postea à pastore, qui ipsos nutrierat, de Lyci iniuria edo-
cti, eam unà cum uxore interfecerunt. ¶ Alius fuit Lycus quidam
exul Thebanus, qui id temporis, quo Hercules ad inferos descen-
derat, rei bene gerendæ occasionem sibi oblatam ratus, Creonte
occiso regnum Thebanorum occupauit, quumque iam Megaræ
Herculis uxori uim inferre pararet, opportuno illius reditu op-
pressus est, & cum suis omnibus interfectos, ut est uidere apud Se-
necam in Hercule furente. ¶ Fuit item Lycus, quidam ex Aeneæ
militibus, de quo Virg. lib. 1. Nunc amici casum gemit, & crude-
lia secum Fata Lyci. ¶ Est item Lycus, λύκος, fluuius Ponti, præter
[illegible]
[illegible]

ad Septentrionem Mysiæ: Meridiana parte Car
Lydia dicta est à Lydo Atyos filio, quum antea M
Vrbes habet Philadelphiam, Hypepas, Magnesia
regiam, totiusq; regionis caput. ¶ Huius reg
dicuntur, qui, teste Herodoto libro 2. primi auru
gnarunt: primiq; caupones, institoresq; fuerunt.
ridie, λύδος ἐν μεσημβρίᾳ, in hominem insatiata
pestiuæ libidinis dictitabatur. Narrant Lydos ade
tos fuisse, ut non tantùm nocte uacarent uolupt
rùm etiam ipso meridie lasciuierint, manibus fœc
gentes. Vnde λυδίζειν, dicunt Græci, pro Lydo
agere. ¶ Lydus cauponator, λύδος καπηλεύει, i
uoluptatibus addictos iaciebatur. ¶ Lydum in
uocas, λύδον εἰς πεδίον προκαλεῖς: In eum comp
iamdudum ad id propensum ac promptũ. Notati
ad bellum capessendum æquo propensiores essen

Lydus, λυδὸς, Herculis filius ex Iole, alter filius Aty
rheni: à quo Lydia regio est appellata. Nam cùm pr
rilitatem Mæonia populum suum alere non posset,
te iacta discedens, cum ingenti multitudine ad It
eam tenuit partem, quæ ad mare inferum uersa est,
niam nominauit, mareq; ipsum Tyrrhenum Lydus
Mœoniam de suo nomine uocitauit.

Lygdamus, λύγδαμος, Naxius quidam fuit. Pisistra
randa tyrannide adiutor Herod. lib. 1.

Lygdamum, Oppidum Theuthraniæ, quæ Mysiæ
Plin. lib. 5. cap. 30.

Lyle, λύλη, Vrbs Arcadiæ. Gentile Lylæus. Steph.

Lymira, Oppidum Lyciæ, cum fluuio eiusdem nomi
Arycandus influit, teste Plinio lib. 5. cap. 27. Ptolem
tis uocabulis λυμμύραν appellat.

Lyncestis, λυγκηστὶς, Macedoniæ fluuius est, cuius aq
minus ebrietatem inducit, quàm si quis uino se i
{ Germa. *Ein fluss in Macedonien welches wasser tr
wie der wein.* } Plin. lib 2. cap. 103. Lyncestis aqua
cit. ¶ Est etiam Lyncestis, idis, λυγκηστὶς, Maced
Occidentem uersa, cuius caput est Heraclea, teste Pto
cap 13. Huius incolæ dicuntur Lyncestæ, quorum me
lib. 4. cap. 10.

Lyncestius, a, um, Ouid. lib. 15. Metamorph. Huic fluit e
Lyncestius amnis. Quem quicũq; parum moderato gu
Haud aliter titubat, quàm si mera uina bibisset.

Lynceus, dissyllabum, huius Lyncei, uel Lynceos, pen
quorum correpta, λυγκεὺς, Vnus ex Argonautis, tant
acie præditus, ut diceretur uel parietem uisu penetrar
storici nonnulli prodiderunt) nouissimam Lunam, pr
dem die in signo arietis conspicere, quod paucis mort
tigit uidisse. Vnde Valer. lib. 1. Argonaut. —Solus ti
bila Lynceus. Hunc Varro C.XCX.M. pas. prospexisse
tumq; exeuntem à Carthagine classem Punicam, num
uium ex Lybicana specula manifestissimè notare. So
fuisse Strabonem. ¶ Fuit & Lynceus alius frater Idæ, qu
bus Leucippi filiabus, quas desponsatas Castor & Pol
rant, arma sumpserunt, initaq; pugna Castor & Lyncei,
Pollucis manu occubuit. Idas uerò quum ipsum etiam
conaretur adoriri, immisso à Ioue fulmine interijt. Vide
finem lib. 5. Fastor. Apollonius tamen in Argonaut. Ide
re interfectum tradit: idq; Lynceum per abietem uidiss
rem occidisse.

Lynceus, a, um, per tres syllabas, & pen. prod. λύγκει

